

«МИРАС» УНИВЕРСИТЕТИ

«СТУДЕНТТІК ҒЫЛЫМ 2021»

*атты халықаралық студенттік ғылыми-практикалық конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ*

МАТЕРИАЛЫ

международной студенческой научно-практической конференции

«СТУДЕНЧЕСКАЯ НАУКА 2021»

IV ТОМ

ШЫМКЕНТ – 2021

«МИРАС» УНИВЕРСИТЕТІ

«СТУДЕНТТІК ҒЫЛЫМ 2021»

*атты халықаралық студенттік ғылыми-практикалық конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ*

МАТЕРИАЛЫ

международной студенческой научно-практической конференции

«СТУДЕНЧЕСКАЯ НАУКА 2021»

IV ТОМ

ШЫМКЕНТ – 2021

УДК 378:001
ББК 74.58
С84

Редакция алқасы (*редакционная коллегия*): А.Ж. Едилханов, М.Б. Мырзалиев, Е.Ю. Ан, А.Б-П. Даниярова, И.Ю. Хан, З.А. Есеркепова, А.В.Роговой, Ж. Манатқызы, А.Н. Жидебаева, Г.П.Коптаева, С.С.Есенбекова, Д.Б.Ешенкулова, Л.А.Ризаева, М.Т.Сулейменова, М.Д. Бугаев, У.Ж.Конакбаева, Ж.А. Жуматаева, Б.Б.Тайтелиева, А.А.Худайбергенов, Д.С.Абдуллина, М.А.Усербаева, Т.С. Митрошенко.

Студенческая наука 2021: Материалы студенческой международной научно-практической конференции. – Шымкент: типография «Элем», 2021. – Т.4.– 603 с.

Студенттік ғылым 2021: Студенттік халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы материалдары. – Шымкент: «Элем» баспаханасы, 2021. – Т.4.– 603 б.

ISBN 978-9965-20-271-1

«Студенттік ғылым 2021» атты студенттік халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдарында бизнес және басқару, туризм және қонақжайлылықты басқару, ақпараттық және телекоммуникациялық жүйелер, құқықтану, педагогика және психология, филология, дизайн және көркем еңбек, дене шынықтыру және спорт, химия-биология бағыттарының дамуы бойынша ғылыми еңбектер жарияланды.

В материалах студенческой международной научно-практической конференции «Студенческая наука 2021» опубликованы научные труды по развитию следующих направлений: бизнес и управление, туризм и управление гостеприимством, информационные и телекоммуникационные системы, юриспруденция, педагогика и психология, филология, дизайн и художественный труд, физическая культура и спорт, химия-биология.

УДК 378:001
ББК 74.58

ISBN 978-9965-20-271-1

ОӘЖ 811.23

ТІЛ МӘРТЕБЕСІ –ЕЛ МӘРТЕБЕСІ

Абдалимова З., Исмаилов А., Нурпейс А.
«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: В эту эпоху человека, не знающего и не уважающего своего языка и литературы, можно назвать не полноценным интеллигентом. Потому что, независимо от того, какую профессию он имеет, в духовном воспитании он останется невеждой. Мухтар Ауэзов.

Summary: In this era, a person who does not know and does not respect his language and literature can be called not a full-fledged intellectual. Because, no matter what profession he has, he will remain ignorant in spiritual education. Mukhtar Auevov.

Мен бүгінгі мақаламды осындай нақыл сөзбен бастағым келді. Себебі, өз ана тілін білмеген адам өзге тілді білуі де мүмкін емес. Тіл – қай ұлтта, қай елде болса да қастерлі, құдыретті. Ол әрбір адамға ана сүтімен бірге еніп, қалыптасады.

Тіл байлығы - әрбір елдің ұлттық мақтанышы. Ол атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Демек, әр адам ана тілін көзінің қарашығындай қорғауға, оның орынсыз шұбарлануының қандайына болса, да қарсы тұруы тиіс. Мен өзбек ұлтының қызы болсам да, мемлекеттік тілді яғни туған далам тілін білуді өзім үшін парыз деп білемін. Осы елде ата-бабаларым туған, бір атаның балаларындай қазақ ұлтымен қарым – қатынаста болған. Мен де жақын достарым өзге ұлттардан; қазақ, түрік, тәжік, әзербайжан ұлт өкілдерінен бар. Біз достарыммен ортақ тілде-мемлекеттік тілде сөйлесеміз.

Тілдің мәселесі – ұлттың мәселесі. Мерейін асыратын да, құтын қашыратын да өзіміз. Отбасы өзіміз де, Отанымыз – Қазақстан! Тіл меңгеруде ата-ананың рөлі ерекше екенін, әр отбасы уыз шағынан балаға қазақ тілін үйретуді қолға алса, бұл тілдің еш қиындығы жоқ. “Ана тілін білмеген, анасын да сыйламас” демекші өз ана тілін білмеген жаннан, анасын сыйлайтын жанның шығуы неғайбыл. М.Шахановша айтатын болсам, қазіргі таңда өз тілін өгейсіп, «мәңгүрттеніп» жүргендер көп [1, 186 б].

Шынында қазақ пен қазақтың, әке мен баланың, әріптестердің жұмыста қазақ тілінде сөйлеспеуі көңілге қонымсыз-ақ жәйт. Бірақ қазақ тілі – тек қазақ халқының тілі емес, мемлекеттік тіл – ортақ тіліміз. Қазақстанда тұратын, оны Отаным деп қабылдайтын, өзін Қазақстанның патриоты деп есептейтін азаматтардың тілі. Елбасымыз айтқандай, «Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде» [2, 230 б]. Ендеше, тілімізді, ұлтымызды отбасымызды қадірлегендей қадірлейік!

Мен осы салада ағылшын тілін таңдауымның да басты себебі, бүгінгі күні біздің елімізде тілдердің үш тұғырлығы деген жаңа термин де пайда болды. Әлемдік өркениетке қадам басу үшін қазақ тілімен қатар орыс және ағылшын тілдерін де жетік білуді талап етуде. Жас ұрпақтың білім ордаланыда осыған орай шет тілін меңгеру үшін білім алып жатқаны да қуантады. Әрине, әлемдік даму үрдістерінен кейін қалып қоюға болмайды. Бірақ онсыз да өз елінде еркін өркендей алмаған қазақ тілін кейінгі орынға ысыру қисынсыз деп ойлаймын. Мемлекеттік тіл, яғни қазақ тілі-әлемдегі барлық мемлекеттік тіл сияқты өзінің егемендігін алған тіл. Қазақстанда тұратын әрбір азамат мемлекеттік тілді білуге міндетті. Тілге деген құрмет, халыққа деген құрмет. Көп тіл білсең көкжиегің кең болар, құрметтейді кісі екен деп төрге озар. Қай елде жүрсең де бұл дұрысы, Мемлекеттік тілді үйренген жөн болар.

Елбасы: «Қазақ тілі үш тілдің біреуі болып қалмайды. Үш тілдің біріншісі, негізгісі, бастысы, маңыздысы бола береді»- деп ескертті. Әлемдегі дамыған елу елдің қатарына қосылу үшін билік «үш тұғырлы тіл» саясатын қолға алып жатқаны белгілі. Ақпараттық техниканың дамыған заманында тілді үйрену қиындық тудырмайды, қайта көп тіл білгеннің ешбір зияны жоқ. Бірақ Қазақ баласы әуелі отбасында Қазақы рухпен тыныстап, ана тілінің нәрлі уызына қанып, ұлттық рухани тәрбиенің қайнар бұлағынан сусындап өсуі керек. Алғашқы тәрбиені ана тілінде қабылдап, Қазақы қасиетпен жетілген бала кейін қандай ортада жүріп, қанша тіл үйренсе де, өз тілін ұмытпайтын, ұлттық қасиетінен көз жазып адасып қалмайтын болады[3,140 б].

Көп тіл білу – әрине, мақтаныш. Ана тілін жақсы біліп тұрып, өзге тілде жетік сөйлесе – бұл сүйініш, мақтаныш; ал ана тілін білмей тұрып, өзге тілде сөйлесе – бұл күйініш, өкініш. Ал мұндағы мақсат – ағылшын идеологиясын сіңіріп, ағылшын болып өмір сүру емес, ағылшынның тілін ғана үйрену және балаларымызды әлемге қанат жайған ағылшын тілімен қаруландыру.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйініне келер болсам, тілге деген құрмет – халыққа деген құрмет. Тіл мәртебесі – ел мәртебесі. Тілсіз халықтың, елдің өмір сүруі мүмкін емес. Әлем таныған ел болу үшін тіліміздің жұлдызын биіктетуіміз керек. Сөзімнің соңын Елбасының ана тілі туралы айтқан мынадай көрікті ойымен аяқтағым келеді: «Дауға салса алмастай қиған, сезімге салса қырандай қалқыған, ойға салса қорғасындай балқыған, өмірдің кез келген орайында әрі қару, әрі қалқан болған, әрі жас отты да ойнақы. Ана тілінен артық әр ұлт үшін бұл дүниеде қымбат не бар екен?! Ғасырлар бойы ұлт ретіндегі мәдени тұтастығына ең негізгі ұйтқысы болған – оның ғажайып тілі».

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Балақаев М. Қазақ тілінің мәдениетінің мәселелері / М.Балақаев. Алматы:Қазақстан,1965.-186 б.
2. Сыздық Р. Тіл мәдениеті және оның проблемалары / Р. Сыздық // Тілдік норма және оның қалыптануы.-Астана: Елорда,2001.- 230 б.
3. Балақаев М., Серғалиев М. Қазақ тілінің мәдениеті: Оқулық / М.Балақаев, М. Серғалиев.-Алматы:Зият Пресс,2004.-140 б.

ANECDOTES AND JOKES AS MEANS OF INCREASING LEARNERS' INTEREST IN STUDYING ENGLISH

Абдимуминов Ф., Абдуллаева А., Хитар Ф.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақала шет тілі сабақтарында студенттердің ынтасын арттыру үшін ағылшын тіліндегі әзілдер мен әзілдерді қолдануға арналған. Мақалада әдістемелік қызметтің осы түрінің ауызша және жазбаша сөйлеу дағдыларын дамытуға әсері қарастырылады.

Резюме: Данная статья посвящена использованию анекдотов и шуток на английском языке для повышения мотивации студентов на уроках иностранного языка. В статье рассматривается влияние данного вида методической деятельности на развитие всех навыков устной и письменной речи.

Teaching is described as the most privatized of all public professions. Teaching is a moral activity, because it is founded upon a relationship, which involves making decisions and taking actions that influence the social, emotional, intellectual and moral development of others in one's care.

Teaching has no use without communication. The ever-growing need for good communication skills in English has created a huge demand for English teaching around the world. Millions of people today want to improve their command of English or to ensure that their children achieve a good command of English. In addition, opportunities to learn English are provided in many different ways such as through formal instruction, travel, and study abroad, as well as through the media and internet.

Anecdotes and jokes, a short funny story, undoubtedly deserve special linguistic study. On the one hand, the comic refers to the most important concepts of culture, to such coordinates of existence as the official and carnival attitude to the world and, accordingly, find a variety of expressions in language semantics. On the other hand, anecdote is a stable form of narration and is characterized by features that distinguish this type of text from related types. Anecdote in one form or another can be found in any of the intra-national speech cultures, but in essence, this speech genre refers to conversational communication, which is characterized by combining the situation-topic with the situation of current communication [1].

The relevance is due to the following aspects: social, humor is a method of thinking; it is difficult to imagine a society that does not know tears and sorrows, but a society without laughter, without humor, without jokes – this is difficult to imagine. When studying English, we often come across a unique and colorful English humor. English humor is not so much a style as an important part of the English way of life, which is perceived as a national trait of the English character. English jokes often cause confusion and misunderstanding. In order to understand such jokes, you need to know English perfectly and the features of English humor; scientific- now, there is a significant interest in the use of humorous works, jokes and anecdotes in the method of teaching a foreign language.

Learned with laughter is learned well. Learners learn best when there is presence of humor, because it brings positive emotion among them. Even more issue that is important is humor also contributes to good classroom modes. Humor establishes a good rapport between students and teachers eases tension and anxiety, improves interest in classroom lecture; all these combinations are responsible for successful learning. Moreover, humor is not a consistent perception in education. Scientists refereed to humor as a non-homogenous concept. It not only focuses on learning but also it adds values on group cohesion in classroom learning. On the other hand, methodists said that they believe that group culture and shared group goals in particular will be positively impacted by the use of humor within groups. Humor helps to achieve group goals by performing various classroom activities.

Creativity can be the second aspect of humor in learning. Indeed, it helps learners' to think out of the box. Humor helps to nurture learners' creativity; they can bring something extraordinary out of ordinary [2]. A relevant example from: Little Johnny: Teacher, can I go to the bathroom? Teacher: Little Johnny, May I go to the bathroom? Little Johnny: But I asked first! The above example explains that humor makes learners think creatively. It helps learners to come up with a unique solution, which might be presented in a different way.

Humor is an important tool to teach in classrooms because it endorses a new outlook and triggers new thoughts in any subject. College students actually tend to like those teachers who lessen the monotony of the classroom. If humor is applied wisely, it makes learning fun. Even slight humor can grab the attention of an inattentive learner in classroom. Truly, students like those mentors who take time and explain serious issues with humor in a form of a story. For example: A teacher asked a student to write 55. Student asked: How? Teacher: Write 5 and beside it another 5! The student wrote 5 and stopped. Teacher: What are you waiting for? Student: I don't know which side to write the other 5!

Currently, by using humor teachers teach English language grammatical items like parts of speech, intonation, paragraph writing, tense, phonology, morphology, syntax etc. Some writers pointed out some of the examples that can lead to successful second language learning. They suggest humor as a formidable tool for sensitizing students to phonological, morphological, lexical, and syntactic differences within a single language or between a students' L1 and the TL.

The example depicts phonological difference between British and Australian accent. Due to accent difference, both speakers might get confused. Therefore, this kind of humorous dialogue teachers' can use and help learners to understand the difference of accent.

Sometimes teachers might act upon a dialogue or share his/her own jokes in class. They must have the idea in which situation a humor should be used. For example, a teacher teaches comma in the class. An example from:
Let us eat grandma - Let us eat, grandma.

The sentence teaches the importance of putting a comma in the right place. The first portion indicates that the speaker will eat his/her grandmother, while the other

suggests having lunch/dinner with grandmother. These types of funny samples can avoid monotony of learning English grammar [3].

Mastery of a language means someone is equally capable of four skills like reading, writing, speaking and listening. Humor can be applied while teaching these four skills in classroom.

Humor in reading skill

Reading helps to gain knowledge, new information, gives pleasure. Humor plays a good role to promote reading skill. Sometimes, when readers face many obstacles in reading comprehension, humor can help overcome those. Laughter and humor is a powerful way in order to involve learners in reading comprehension. Insertion of humorous reading materials can promote reading skill among learners. Further, the author added that jokes in reading materials arouse enthusiasm. In addition, it helps to pay more attention to the main content. Different types of cartoons comic strips are a good source to develop reading habit. In second language classroom if students' like the teachers' sense of humor they get intrinsic motivation. This intrinsic motivation helps to guide learners' to read target language materials for pleasure.

Humor in listening skill

Songs can be a reliable source for improving second language listening skill. English language learners use music to work on listening skill. That humorous song not only develops listening skill, but also helps to recognize phonological difference as well. Besides, some humorous television show like "Friends", "Modern Family" can also contribute to develop listening skill. Another English show "Mind Your Language" can be used as a useful material in this regard. These kinds of shows bring amusement in classroom and lowers learners' anxiety. In classroom via songs, multiple-choice questions can be a good way to practice listening.

Humor in writing skill

At a first glance, writing is tough job. To encourage learners' in writing, humor plays a big role. Different comic books enable learners to have hilarious pictures, dialogue, graphics that finally lead them to think creatively. That comical picture conversation work as a visual analogue. Those help them to generate new ideas. Sometimes they can reorganize their own jokes when they share their ideas through writing. Furthermore, humor through comic magazines and newspaper is a good source of authentic materials and can help in brainstorming. On the other hand, author also referred to books of graphic novels. Using images or story telling can promote writing skill. Funny news story headlines, which combine humor, are regarded another good source to work on writing skill.

Humor in speaking skill

Speaking is another productive skill that learners need to work on. Teachers can ask students to share their own jokes in second language classroom. Brink talked about the extemporaneous speech in English language classroom. Mainly he mentioned that extemporaneous speech could satisfy learners' need and help them to improve speaking in classroom. In addition, different humorous television shows like Jimmy Kimmel Live, The Tonight show, The Ellen De Generes show, Oprah are also

good sources to focus on speaking [4]. Besides, like listening skill, the “Mind your Language” show also can contribute to develop English language speaking like pronunciation.

References:

1. Кулинич, М. А. Лингвокультурология юмора (на материале английского языка) / М. А. Кулинич. – Самара: СамГПУ, 2019.
2. Deneire, M. Humor and Foreign Language Teaching. Humor, 8, 2019.
3. Kruger, A. The nature of humor in human nature: Cross-cultural commonalities. Counseling Psychology Quarterly, 9, 2017.
4. Schmitz, J.B. Humor as a pedagogical tool in foreign language and translation courses. Humor, 15, 2015.

ОӘЖ 811.111

ШЕТ ТІЛІН ҮЙРЕНУДЕГІ ТИПТІК ҚАТЕЛІКТЕР

Абдинасир А., Ботабек С., Мельдеш Б.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматриваются типичные ошибки в методике преподавания иностранного языка (английского) учащимся стран Центральной Азии. Основные критерии в методике определения объективности изучения английского языка иностранными студентами: этноцентризм, этнические стереотипы поведения студентов, механизмы двуязычия; Знание русского языка характеризует тип двуязычия учащихся. Общие представления о структуре языков Центральной Азии дополняют картину выбора методов и приемов анализа преподавания английского языка иностранцам.

Summary: This article discusses common mistakes which are made in the methods of teaching students of the Central Asian countries a foreign language (English). The fundamental criteria in the procedure of determining the objectivity of English students-foreigners are ethnocentrism, ethnic stereotype students' behavior, mechanisms of bilingualism; Russian language skills characterizes the type of bilingual students. General understanding of the structure of the Central Asian languages complete the picture selection methods and techniques of teaching English differentiation to foreigners.

Бүгінгі таңда шетел студенттеріне шет тілін оқытудың ерекшеліктері тек әдістеме тұрғысынан ғана емес, сонымен қатар белгілі бір ұлттық тілдің бейнелерімен көріністерінің ерекшеліктерін үйренушілердің игеруі тұрғысынан да қызығушылық тудырады. Мәдениет аралық қарым-қатынас басқа халықтардың мәдениетін түсінудің негізгі стратегиясы болып табылады. Бұрын зерттелген «мәдениет – тіл – мінез-құлық» триадасы қазіргі уақытта белгілі бір этностың сөйлеу әрекетінде, рухани және материалдық іс-әрекетінде де көрініс табатын психикалық бейнелеу, құндылық бағдарлар жүйесі ретінде қарастырылады. Шет тілінің мәдениетін зерттей отырып, студенттердің көпшілігі оны өз төл мәдениетімен және тілімен саналы түрде салыстырады және «ұлттықты барлық жағымды нәрселердің шоғырлануы, ал жаттың барлығын нормадан ауытқу деп санайды» [1]. Этносемантикалық және стилистикалық ұғымдардың сәйкес келмеуі, кейде олардың болмауы

түсінбеушілікке, оқушылардың шет тілін үйренуге деген ынтасының төмендеуіне әкеледі.

Орта Азия елдерінен келген студенттерге ағылшын тілін оқыту мысалында шет тілі мұғалімі кездесетін «этникалық сәйкессіздіктердің» негізгі себептерін қарастырайық. Бұл зерттеудің респонденттері Қырғыз Республикасы, Түркіменстан, Тәжікстан Республикасы және Өзбекстан халықтары.

Көптеген адамдар үшін төл мәдениет - жағдайдың бастапқы нүктесі, өлшемі. Бұл позиция әдетте этноцентризм деп аталады және мәдениетаралық коммуникацияда өте маңызды рөл атқарады. «Біз өзімізді, нәсілдік, этникалық немесе әлеуметтік топты ғаламның орталығына қоямыз және соған сәйкес басқаларды бағалаймыз. Олар бізге қаншалықты ұқсас болса, соғұрлым біз оларды осы үлгіге өзімізге жақын орналастырсақ, соғұрлым сәйкессіздіктер көп болса, соғұрлым олардың орнын өзімізден анықтаймыз» [2].

Мысалы, тәжік тілінде ағылшын тілі сияқты тілдің аналитикалық құрылымы бар. Еуропалық тілдердің бірімен ұқсастық оның үнді-еуропалық отбасына, бірақ иран тілдер тобына жататындығымен түсіндіріледі. Өзбек, түрікмен және қырғыз тілдері алтай тұқымдасына, түркі тармағына жатады, бірақ әртүрлі топшаларға жатады: оғыз, қарлұқ-хорезм және қыпшақ. Бұл үш тіл де сөйлем құрылымын білдірудің агглютинативті тәсілін білдіреді; бұл жағдай шетелдіктерге ағылшын тілін оқыту әдістемесін қиындатады. «Сізге қандай тіл үйренуге оңай?» деген сұраққа шетелдіктер өз мәдениетін басқа халықтардың мәдениетімен салыстырғанда басым деп қабылдайтыны анық болды, яғни этноцентризм өзінің мәдени артықшылығын сезінумен байланысты.

Өкінішке орай, мұғалімдер өздері үшін саналы түрде емес және оны оқытудағы әдістемелік тұрғыдан дұрыс әдіс деп санай отырып, көбінесе ағылшын грамматикасын орыс тілі арқылы түсіндіруге жүгінеді, оны басқа тілдерден артықшылығы бар тіл ретінде априорлық түрде ерекшелейді. Бұл қазіргі оқыту әдістемесінде мұғалімдерді ғана емес, сонымен қатар тіл мамандарын да қызықтыратын типтік қате.

Мұғалімдердің келесі типтік қателігі – қостілділік тетіктерін есепке алмау. Шетелдік орыс тілін жетік меңгерсе, студенттерде тілдердің құрылымы мен шындықтарын салыстыру және салыстыру тәжірибесі қалыптасып үлгерді деген пікір бар, бұл біздің жағдайда ағылшын тілін екінші шет тілі ретінде үйрену саналы және жеңілдетілген нұсқа. Теориялық тұрғыдан студенттердің белгілі бір заңдылықта орнықтыра отырып, тілдік және сөйлеу тәжірибесін жинақтау қабілеті дамыған деп айтуға болады. «Тілдік тұрғыдан тәжірибе» туыстас тілдерге құрылымдық талдау жүргізу мүмкін болғанда белгіленеді.

«Орыс тілін меңгеру және қостілділікті дамыту шет тілдерін меңгеру процесіне айтарлықтай әсер етіп, соңғысын жеңілдетеді» [3]. Бұл бірқатар себептерге байланысты. Ф.А. Ибрагимбекова, шетел және орыс тілдерін жетік білу бір шындықты әртүрлі тілдік құралдармен көрсетуге мүмкіндік береді. Л.В. Щерба бұл жағдайда «рәміздің күшінен босату» орын алады деп санайды. Содан кейін сөйлеу дағдысына көшу тәжірибесі жинақталады. Тиісінше,

қостілділіктің жаңа тетіктерін тәжірибе жүзінде іске асыруда орыс тілінің рөлі көрінеді. Бұл әсіресе полиглоттарға қатысты. Неғұрлым көп тіл үйренсе, соғұрлым сөйлеу тәжірибесі жинақталады. Біз мұнымен келісе аламыз, бірақ егер шет тілдері, олар қандай реттілікпен үйренсе де, бір отбасын білдірсе және оның үстіне грамматикалық құрылымында ұқсастық немесе сәйкестік болса, онда нәтиже күтіледі, бұрын үйренген әрбір тіл шынымен де оқуды жеңілдетеді.

Ағылшын тілі арқылы оқытудың тікелей әдісін қолданатын болсақ, онда Б.В.Беляевтің пікірінше, «Онда ұлттық мектепте оқушыға үш ойлау тәсілін үйрету керек, мысалы: ана тілінде ойлау, орыс тілінде ойлау, шет тілінде ойлау» [4]. Сонымен бірге психологтар ойлауды ұғымдар мен пайымдауларда объективті шындықты бейнелеу қабілеті ретінде қарастырады. Ал объективті шындық, заттардың нақты жағдайы біз оқытатын тілге қарамастан өмір сүреді. Яғни, ойлау және оның көріну формалары жалпы адамзаттық сипатқа ие. Дегенмен, тілдегі шынайы дүниені сезіну тілдік жүйе арқылы көрініс табады, сондықтан ойлаудың өзін емес, ойды білдіру тәсілдерін үйрету қажет. Шетел (ағылшын) тілін үйренуге орыс тілінің оң ықпалымен, оқу процесінде іс жүзінде ескерілмейтін қостілділіктің басқа тетіктері бар екенін ұмытпаған жөн. Бұл мәселеде біз шет тілін үйренудің басында да, үйрену алдында да студенттер ана тілінде ойлайды деген психологтардың еңбектеріне сүйенеміз.

Психологтардың, лингвисттердің, әдіскерлердің еңбектерінде оқушылардың бойында «тіл сезімін» дамыту туралы әділ талап жиі кездеседі. Мұғалімдердің көпшілігі негізгі дидактикалық қағиданы – ана тіліне негізделген шет тілін оқытуды дұрыс түсінбейді, өйткені әдістемедегі мұндай тәсіл «тіл сезімін» дамытып қана қоймайды, керісінше, оқыту дағдыларын жетілдіруге бағытталған ана тілін дамыту.

Әдіскерлердің түсінігінде «сезім» - бұл материалды, сезілетін және үйретуді қажет ететін, қалыптастыруды қажет ететін дағдының белгісі ретінде сипатталатын ұғым. Қ.Д. Ушинский «тіл сезімін» «вербальды инстинкт» деп атаса да, оны «санасыз инстинктивтік дағды» деп санағанымен, дамуы мүмкін және дамуы керек деп есептеді.

Қостілділіктің келесі сипатты белгісін ғалымдар «ішкі сөйлеу» деп санайды. Қазіргі психология ішкі сөйлеуді құрылымы жағынан сыртқы сөйлеуден ерекшеленетін дербес бірлік ретінде ажыратады. «Сонымен бірге ол ойдың өзі емес, тек ойлаудың ішкі жұмысының бір түрі ғана. Ішкі сөйлеудің маңызды ерекшелігі – оның ойлаумен тығыз байланысы» [4]. Ішкі сөйлеу ойлаудың туу және қалыптасу процесінің өзіне кіреді. Орыс тілі арқылы басқа тілде жанама түрде ойлауға үйрету жоғарыдағы барлық канондарға қайшы келеді. Бала кезінен ана және орыс тілдерін қатар оқыған студенттердің таза қос тілді болуы объективті негіз болып табылады. Дегенмен, топта көп жағдайда жасанды және сирек үйлестірілген қостілділік (индивидте екі тәуелсіз жүйе бар) орын алады.

Қостілділік тетіктерін және қостілділік түрін есепке алу психологиялық тұрғыдан ғана емес, этникалық ойлау стереотиптерімен де анықталады. Мұғалім үшін орыстілді стереотиптерге сүйену де оқу іс-әрекетіндегі қате

құбылыс. Ұзақ жылдар бойы бір мемлекетте тұратын, барлық халықтар үшін ортақ мәдени құндылықтар біріктірілген халықтар тек өз халқына ғана тән этникалық таптаурындарымен ұзақ өмір сүріп келеді. Этникалық стереотип этникалық сананың маңызды құрамдас бөліктерінің бірі ретінде бөтен этностың бейнесін қалыптастыру түрінде жүзеге асырылатын белгілі бір этнос тұрғысынан басқа қауымдастықтарға тән белгілердің санасы болып табылады. Мінез-құлықтың этникалық ерекшеліктері халықтардың мінез-құлқында ғана көрініп қоймай, тілде де көрініс табады. Мәселен, «айналадағы адамдарға деген құрмет» әңгімелесушінің үндеуінде көрінеді. «Sizga yoibshiovchilk qilish garuxsateting» өзбек тілінен орыс тіліне аударғанда «сізге жол көрсетуші болсын» дегенді білдіреді, мұндағы «sizga» («сіз», «сен») мекенжайы әңгімелесушіге деген терең құрмет белгісі ретінде сөйлемнің басында тұр. Мұндай ауызша мінез-құлық орыс тілінде де, ағылшын тілінде де өңдеуге тән емес.

Жоғарыда айтылғандардан қорытынды педагог белгілі бір халыққа тән этникалық ерекшеліктерді, тіл ерекшеліктерін, т.б. көпұлтты оқушылар тобында оқыту әдістерін саралау мақсатында тілдің құрылымы туралы түсініктері болуы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Давыдова М.Е., Евдокимова М.Г., Ахмедзянова С.А. Интеграция профессиональной этики в диалог культур//Международный журнал экспериментального образования. 2014. – № 6- С. 59-60;
2. Евдокимова М.Г. (Карнакова М.Г.) Особенности обучения иностранному языку представителей коренных народов Сибири (на примере вузов МВД России): дис. канд.пед.наук. СПб.: СПб ГУ, 2000. – 243с.
3. Нежурина-Кузничная Н.Ю. популярная этнопсихология./Н.Ю. Нежурина-Кузничная – Мн.,: Харвест, 2004. – 384с.
4. Трошина Н.Н. Этносемантические и стилистические проблемы межкультурной коммуникации в еловой сфере.//Проблемы этносемантики. Сборник научно-аналитических обзоров. – Москва, – 167с.

ОӘЖ 911.111

ОРТА БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ТАҢДАУ ПӘНІ РЕТІНДЕ АРАБ ТІЛІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ

Абдукодирова Ж., Бердиярова Э., Құрбанбай Ұ.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В данной статье описана методика обучения второму иностранному языку в средней школе.

Summary: This article describes a methodology for teaching a second foreign language in high school.

Араб тілі факультатив ретінде мектеп бағдарламасындағы басқа пәндерден өте ерекшеленеді. Араб грамматикасының маңызды ерекшелігі - оның логикалық құрылымы. Грамматикалық құбылыстардың көпшілігі қатаң нұсқауларға бағынады, бұл араб тілін математикалық ережелермен

салыстыруға мүмкіндік береді. Демек, оны зерттеу логикалық ойлау мен интеллектінің дамуына ықпал етеді. Араб тілін оқыту барысында араб елдерінің ерекшеліктерімен, мәдениетімен, әдет-ғұрыптарымен және олардың тарихи дамуымен таныстыра отырып, оқушылардың ой -өрісін үнемі кеңейту қажет [1].

Мектеп оқушыларын араб тілімен таныстыра отырып, сөйлеу әрекетінің әр түріндегі дағдыларын жетілдіре отырып, мұның бәрі тілді эмоционалды, белсенді қабылдауға негізделуі керек екенін есте ұстаған жөн. Тілдің қабылдауын «сөйлеу әрекетінің бір түріне» дейін төмендетуге болмайды. Тілді сезіну мен ойластырылған қабылдау - студенттерді шет тіліне енгізудің ең тиімді формаларының бірі, өйткені бұл мектеп оқушыларының ішкі, рухани әлемін, олардың сезімдері мен ойларын белсендіреді. Шынайы қабылдаудан басқа, қарым -қатынас әдетте мүмкін емес, әсіресе шет тілінде. «Біз ойлаудан гөрі сезімталдық маңызды болатындай етіп жасалғанбыз. Біз тек баспен ғана емес, сонымен бірге бүкіл жүйке жүйемізді соған шақырған кезде мұқият танылған нәрсені қарастырамыз », - деп жазды А.В. Луначарский. Баланың жаны мен жүрегінен өткен барлық әсерлер, идеялар мен білім оның жеке біліміне айналады, оның жеке көзқарасы, ойы мен сенімі, оның жақсылық пен жамандыққа қатынасы, адамның моральдық позициясын анықтайтын әдемі және ұсқынсыз. . Ал мұнда эстетикалық тәрбиенің құндылығы, кең түсініктемеде, әрең бағаланбайды [2].

Араб тілін мектепте оқыту практикалық, тәрбиелік және жалпы білім беру мақсаттарын кешенді түрде жүзеге асыруды көздейді, ал білім беру мен тәрбиелік мақсаттар араб тілін практикалық меңгеру процесінде жүзеге асады. Араб тілін оқыту оқушылардың терең және берік білім мен дағдыларды меңгеруіне, олардың танымдық қызығушылықтарын дамытуға, білімді өз бетінше толықтыруға және оқыту мен тәрбиенің бірлігін қамтамасыз етуге дағдылануына ықпал етеді. Практикалық мақсат - студенттерді араб тілінде қарым -қатынас жасауға үйрету. Мектеп араб тілін іс жүзінде меңгеруге негіз қалайды, соның арқасында олар оқу бітіргеннен кейін араб елдерінің жоғары оқу орындарында тілді одан әрі меңгере алады. Мектепте араб тілін оқыту тыңдау, айту және оқу арқылы сөйлеу әрекетінің негізгі түрлерін меңгеруден тұрады. Жазу оқу мен сөйлеуді үйрету құралы ретінде қолданылғанына қарамастан, бұл әрекет араб тілі үшін маңызды, сондықтан, әдетте, оған оқу уақытының үлкен көлемі бөлінеді [3].

Араб тілі элективі ауызша сөйлеу негізінде сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін оқытуды анықтайтын ауызша негізге негізделген. Сонымен бірге, жаттығудың басында оқуға үйрету үшін қажетті ұзақ мерзімді тілдік материалды ауызша меңгеруді қамтамасыз ететін ауызша кіріспе курсы қарастырылған. Кейінірек, орта кезеңде тілдік материалды алдын ала ауызша меңгеру уақыт өте келе біртіндеп төмендейді, ал келесі кезеңде 313 оқу бұрын құрылған негізде дербес жұмыс істейді, ал араб әдеби тілінің күрделілігіне байланысты ерекше назар аударылады. басқа тілдердің сөздіктерінен айырмашылығы бар сөздікпен жұмыс жасау үшін төленеді. Тыңдауды меңгеру

мұғалімнің дыбыстық жазбалар мен бейне материалды ұсынудың оңтайлы қарқынында бағдарламалық тілдік материалға негізделген шет тіліндегі сөйлеуді түсінуін болжайды. Оқытудың әр түрлі кезеңдерінде тыңдауды меңгеруге қойылатын талаптар тыңдауға ұсынылатын мәтіндердің көлемімен, дыбыстың ұзақтығымен және тілдік материалдың қиындық дәрежесімен, таныс емес сөздердің рұқсат етілген санының болуымен ерекшеленеді [4].

Факультативті тапсырмалар - бұл студенттерді бірінші рет берілген мәтінді түсініп оқуға үйрету, ал дауыстап оқу көмекші құрал мен әдістемелік әдіс ретінде әрекет етеді. Курстың соңында студенттер ғылыми -көпшілік әдебиеттерден қарапайым мәтіндерді, сондай -ақ көркем әдебиеттен бейімделген мәтіндерді оқи алады. Сонымен бірге араб әдеби тілінің күрделілігіне негізделген арабша-орысша сөздіктерді қолдануға рұқсат етілген [5].

Біз мектепте араб тілін оқыту үдерісін әр сынып үшін әзірленген оқу - әдістемелік кешеннің негізін құрайтын оқу құралдарымен қамтамасыз етілген араб тілінде тыңдау, сөйлеу және оқу жаттығуларына негіздейміз. Дегенмен, айтылымды жақсарту бойынша жұмыс, әсіресе күрделі дауыссыз дыбыстарды өңдеу араб тілін үйренудің бүкіл курсы бойы жүргізілуі керек. Араб тілін үйрету кезінде біз тиісті оқу құралдарын, аудио және бейне жазбаларды қолдануды қамтамасыз ететін техникалық құралдарды кеңінен қолдану арқылы оқу үдерісін күшейтуге ұмтыламыз. Бұл ретте біз студенттердің араб тілі бойынша, әсіресе жоғары сыныптарда өздік жұмыстарын ұйымдастыруға үлкен назар аударамыз; Бұл кезеңде үйде оқу өте маңызды болады, бұл міндетті болуы керек. Араб тілі оқу үдерісінде қолданылатын материалдарды таңдау пәні ретінде мектеп оқушыларының адамгершілігін қалыптастыруға ықпал етеді, ой -өрісін кеңейтеді, мектеп оқушыларын география, тарих, әдебиет пен өнер, күнделікті өмір туралы ақпаратпен байытады. ғылыми -техникалық процестің жетістіктерімен таныстырады. Араб тілін үйрету оқушылардың ой - өрісін дамытады, олар осы тілдің құрылымы туралы негізгі түсініктер алады, оны ана тілінен ерекшелейтін заңдылықтар мен ерекшеліктерді түсінеді.

Таңдаудың мақсаты - студенттерге араб алфавитін, емле ережелерін, араб тілінің айтылымын, араб тілінде оқу дағдыларын, монолог пен диалогтік сөйлеудің негізгі дағдыларын үйрету, сөйлем мен сөз тіркесін құруда қарапайым грамматикалық дағдыларды қалыптастыру. Бұл мақсатқа жету үшін келесі міндеттерді шешу қажет:

- студенттерге араб әліпбиі мен емле ережелерін үйрету;
- арабша дыбыстауды орнату;
- араб тілінде оқу дағдыларын үйрету;
- монолог пен диалогтік сөйлеудің бастапқы дағдыларын дамыту.

Әдістемелік ұсынымдар, материалды жоспарлау және сабаққа арналған жаттығулар индикативті сипатта болады. Мұғалім өз сыныбындағы оқу -тәрбие процесінің шарттары мен сипатына сүйене отырып, жалпы әдістемелік принциптер мен оқыту жүйесін сақтай отырып, материалдың мөлшеріне, жаттығулардың іріктелуіне сәйкес өзгерістер енгізеді, олардың реттілігі мен

уақытын анықтайды. оқу процесі оның негізінде жатыр. «Сабақ ағымының» бірінші кезеңі (үй тапсырмасын тексеру) үй тапсырмасын бақылаумен қатар, өткен сабақтың материалын меңгеруін тексеруді де қамтиды. Оқушылар үйде жұмыс дәптерлерінде хат жазуға машықтанады, ал сабақта мұғалім белгілі бір хат жазу ережелерін түсіндіргенде хат жазады.

Грамматикалық материалды оқығанда, уақытты үнемдеу үшін аудиожазбаны тыңдаудан бас тартуға болады, бұл жағдайда мұғалім оқуда үлгі болады. Жұмыс дәптері сабақ материалын өз бетінше бекітуге мүмкіндік береді, ал мұғалім оқушылардың материалды меңгеруін тексеруге мүмкіндік береді, сонымен қатар студенттердің өзіндік жұмысының арқасында сабақтар көлемін арттырады.

Мұғалім міндетті:

- араб тілін оқыту үдерісін барлық балалардың бастапқы мотивациясын сақтап, әрі қарай дамытатын етіп құру;
- әр оқушының белсенді уақытын арттыру үшін әр түрлі жұмыс режимін қолдану;
- балалардың «реактивтілігі» мен ұтқырлығын ескере отырып, сабақты қалыпты, баяуламаған қарқынмен жүргізу.

Таңдаудың көріну принципі шет тілін оқытуда әрқашан өте маңызды, әсіресе жас балаларға. Осыған сүйене отырып, мұғалімге қажет:

- есту визуализациясын тарту. Егер мұғалім дыбыс жазуды пайдаланбаса, ол фонематикалық естуді дұрыс дамытпайды, шет тілін құлақ арқылы түсіну қабілетін қалыптастырмайды және осылайша оқудың келесі кезеңдерін сәтсіздікке ұшыратады;
- Балаларға дыбысты жазуды үйде немесе түстен кейін араб тілі кабинетінде өз бетінше қолдануға үйрету.

Таңдау пәнінің тәрбиелік және тәрбиелік бағыттарын қолдану қажет.

1. Коммуникативтік фокус. Білім беру қоғамның идеалы ретінде 314 тұлғаны қалыптастыруға бағытталған. Тәрбие мен тәрбиелік міндеттер сөйлеу дағдылары мен дағдыларын дамыту процесінде шешілетінін, басқаша айтқанда, коммуникативті оқыту тұлғаның дамуына бағытталғанын атап өткен жөн [6].

Шет тілін коммуникативті оқыту адамның барлық психикалық функцияларының дамуына оң әсер етеді. Коммуникативті оқытуда ойлаудың дамуы сөйлеу мен ойлау міндеттерінің үнемі өсіп келе жатқан күрделілігін шешудің арқасында жүреді. Осылайша ойлаудың танымдық және коммуникативті қызметі белсенді түрде дамып келеді. Коммуникативті тәсіл оқушылардың іс -әрекеті, олардың тәжірибесі, дүниетанымы, тәрбиелік және сыныптан тыс қызығушылықтары мен бейімділіктері, олардың сезімдері мектеп табалдырығынан тыс қалмайды, керісінше, мүмкін болатын барлық жағдайда ескерілетін етіп құрылған. сабақта қарым -қатынасты ұйымдастыру әдісі [7].

2. Грамматикалық минимум. Орта мектеп жағдайында араб тілінің кеңдігі мен грамматикалық дағдыларды қалыптастырудағы қиындықтарына байланысты оның барлық грамматикалық құбылыстарын меңгеруге нақты мүмкіндік жоқ. Сондықтан белсенді және пассивті грамматикалық минимумға

материал таңдауда саралауды күшейтіп, күрделі грамматикалық құбылыстарды жеңілдетілген түрде беру қажет. Бұл ретте тіректерді, айқындылықты, диаграммаларды пайдаланған жөн және жеңілдетілген нұсқаны меңгерген сайын күрделірек конструкцияларды берген жөн [8].

3. Жаттығудың қол жетімділігі. Сөйлеу әрекетін оқытудың табыстылығын және грамматикалық дағдылардың қалыптасуын анықтайтын негізгі фактор - бұл жаттығулар, себебі жаттығуларды модельдейтін жаттығуларда сөйлеу дағдылары мен дағдылары қалыптасады, дамиды және жетілдіріледі. Жаттығулардың шебер құрылған жүйесінен басқа, оқу қол жетімді түсіндірулер мен мүмкін болатын тапсырмалар бойынша жүргізілуі керек. Тым жеңіл және тым қиын жұмыс оқушылардың белсенділігін ынталандырмайды.

4. Оқушылардың топтық және өзіндік жұмысы. Сабақтағы фронтальды, жеке және жұптық жұмыс формаларының комбинациясы сияқты фактор әр оқушы белгілі бір уақытта өшірілмей жұмыс істейтін сабақтың құрылымына ықпал етеді (мысалы, жеке сауалнамамен). оқу үрдісінен. Оқытудың тиімділігін арттыруға және практикалық дағдыларды қалыптастыруға деген ұмтылыс бізді оқушылардың топтық жұмысын қолдануға итермеледі, бұл үдерісте олар өз бетінше және бірін-бірі үйренеді [9].

Үйде оқу. Үйде оқу дегеніміз - мағыналы ақпарат алу үшін оқулыққа қосымша, барлық оқушылар үшін міндетті, үнемі және мол оқуды айтамыз. Бұл оқу тұрақты және міндетті болуы үшін оны орындау қажет. Сондықтан мәтіндер негізінен студенттерге таныс лексикограммалық материалды қамтитын көркем әдебиеттен, әлеуметтік, саяси және ғылыми -көпшілік әдебиеттерден жеңіл (бейімделген) болуы керек. Сонымен, үйде оқудың негізгі мақсаты - шет тіліндегі мәтіндерден ақпарат алу. Сонымен қатар үйден жүйелі және жүйелі түрде оқу - сөздік қорын молайтып, оқушылардың ауызша сөйлеу дағдыларын дамытудың маңызды көзі мен құралы. Лингвистикалық оқудың дағдылары мен қажеттіліктерін дамытуда, оқушылардың оқу, психофизиологиялық тетіктерін іс -әрекет, процесс ретінде қалыптастыруда, сонымен қатар оқылым, үйден оқу негізінде оқушылардың ауызша және сөйлеу дағдыларын жетілдіруде жетекші рөл атқаруға арналған.

Үйде оқу оқушыларға мектепте оқып жүргенде, шынайы сөйлеу әрекеті ретінде шет тілінде оқуды үйренуге мүмкіндік береді.

Мәтінді оқу үшін таңдау критерийлері. Үйде оқуды ұйымдастырумен қатар оқуға арналған оқу материалдарының мазмұндық жағы үлкен маңызға ие [10].

Араб тілін бастапқы деңгейде меңгеру нәтижесінде студент:

білуі керек: - жаттығудың осы кезеңінің тақырыбына қатысты жаңа лексикалық бірліктердің мағынасы мен сәйкес қарым -қатынас жағдайлары, оның ішінде бағалау лексикасы, сөйлеу этикетінің клишелік клишелері;
- кеңейтілген көлемдегі зерттелген грамматикалық құбылыстардың мағынасы;
- мектеп оқушыларының әлеуметтік тәжірибесін байыта отырып, шынайы дереккөздерден аймақтық географиялық ақпарат;

жасай алады:

- ресми және бейресми қарым -қатынас жағдайында құндылықты бағалауды қолдана отырып диалог жүргізу (зерттелген тақырып аясында);
- өзіңіз туралы, жоспарларыңыз туралы айту;
- қоршаған орта туралы айту, зерттелген тақырыптар мен проблемалар шеңберінде ой қорыту;
- өз елінің және аударылатын тілдегі елдердің әлеуметтік-мәдени портретін көрсету.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби , Серия филологических наук , стр. 97-98 , №1 , 2016 .
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
- 3.Баранов Х.К. Арабско- русский словарь.2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017
5. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Ташкент 2016
6. Г.Ш. Шарбатов. Араб тілі оқулығы. 2018
7. Жақсылықова К. Қазақ тілін орыс тілі бөлімдерінде модульмен оқытудың ғылыми теориялық негіздері. Алматы. 2000
8. “Қазақстан мектебі” журналы, №5 2003ж. 34-б.
9. К.Ж. Бұзаубақова “Жаңа педагогикалық технология” Тараз 2003
10. Б.А.Тұрғынбаева “Дамытуда оқыту технологиялары” Алматы 2000

ОӘЖ87:12.45

Ғ.МҮСІРЕПОВ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҚ ПЕДАГОГИКАНЫҢ ТАҒЫЛЫМДЫҚ ҚЫРЛАРЫ

Абдулла А.Б.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматриваются аспекты мастерства в создании целостного портрета людей той эпохи в рассказах писателя и четкое описание жизни общества.

Summary: The article examines in the stories of the writer facets of skill in creating a comprehensive portrait of people of that era and a clear description of the life of society, the breath of time.

Жазушының әңгімелерінде сол дәуірдегі адамдардың жан-жақты портретін жасаудағы шеберліктің қырлары қоғам өмірін, уақыттың тынысын нақты сипаттау арқылы талданады. Өнердің көп қырлы стилистикалық бағыты мен мүмкіндіктері бар. Жұмыста нақты мысалдар жазушының әңгімесінде қайталауларды қолдану ерекшеліктерін, жазушының портретті жасаудағы шеберлігін түсіндіреді [1, 23 б].

Жазушының қазіргі уақытта халық жиі қолданатын анасы туралы әңгімесінде: мақтау-мадақтау және әйелді құрметтеу, күнсіз гүл өспейді, махаббатсыз бақыт жоқ. Афоризмдердегідей сүймейтін әйелдер бар, қысқаша шолу жасалады. Ғалым Б.Шалабаев нақты тілдік материал негізінде Ғ.Мүсіреповтің «Оянған өлке» романындағы авторлық әуеннің берілу жолдары,

автор үні мен кейіпкер сөзінің арақатынасы, өзара байланысы, роман тіліндегі ырғақты үйлесімділік пен музыкальдылық, айтылу әуенінің ерекшелігі, автордың оны қалай жеткізетіні туралы, әзілді және сарказмды жасаудағы комедияның рөлі туралы, романды оқу барысында оқырманды еріксіз жетелейтін оны жасаудың кейбір тілдік тәсілдері туралы ой-пікірлерін ортаға салып, ғылыми тұжырым жасайды. Сондай-ақ ғалым жазушының сөйлемдеріндегі синтаксистік қайталанулар мен лексикалық қайталанулардың әсері туралы айта отырып, Шалабаев жазушының поэзияда жиі кездесетін шығармаларында эпифора мен анафора қолдану ерекшеліктеріне тоқталды.

Қазақ тіл білімінде әдеби тілдің стилі, көркемдігі, тілдің тазалығы туралы өз ойларымен танымал ғалым М.Серғалиев анафора мен эпифора жазушы Ғ.Мүсіреповтің әңгімелері тілінде кең тараған көркем құбылыс екенін дәлелдеді, ол ғалым-жазушыларда тек поэзияда ғана кездеседі деген пікір қалыптастырды. Ғалымның айтуынша «қайталау- жазушының көркемдік тәсілдерінің бірі». Бұл мақалада ғалым қайталаудың стильдік қызметіне тоқталып қана қоймай, қазақ тілінің грамматикалық ерекшеліктерін синтаксис тұрғысынан талдайды. Жалпы, ғалым М.Серғалиев жазушының шығармаларын қайталау, олардың стильдік қырлары мен қызметі, эмоционалдық бояуы туралы өз пікірін білдірді. Ғалымның бұл жұмысы басқа жазушылардың шығармаларында осындай стильдік тәсілдің көрінісін зерттеуге және талдауға серпін берді [2, 95 б].

Мысалы, қайталауды осындай көркемдік тәсіл ретінде қолдану Ж.Аймауытова да, О.Бөкеевтің де шығармашылығында жиі кездеседі. Е.Жұбанов өзінің «Ғабит Мүсірепов тілінің кейбір стильдік ерекшеліктері» атты ғылыми мақаласында Ғ.Мүсіреповтің шығармаларында жиі кездесетін сөз мағынасының өзгеруі, фразеологиялық, қанатты сөздер мен афоризмдердің қолданылуы, эпитетті қолданудың ерекшеліктері – бейнелеу тәсілдерінің бірі екенін айтады. Ғалым мысалдар келтіре отырып, олардың әрқайсысының стильдік бояуын түсіндіреді, олардың әрқайсысы стиль мен көркемдік жүктемені көтереді [3, 123 б].

Ғ.Мүсірепов-шағын әңгіме шебері атанған жазушы. Жазушының шығармашылық бастамасы-қысқа әңгіме. Бұл әңгімелерде ол сол дәуірдегі адамдардың жан-жақты портретін жасады, қоғам өмірін, уақыт тынысын нақты суреттеді. Ғ.Мүсірепов орыс және әлем әдебиетінің тәжірибесіне сүйеніп, өз шығармаларында, реалистік романдарында, әлеуметтік мәнге толы революциялық-романтикалық пафосында халық дарынын, терең лиризмін және реалистік бояуын ұлттық дәстүрлермен ұштастыра білді. Автордың кейіпкерлерінің ішкі әлеміне енуінің егжей-тегжейлері, романтикалық-реалистік стильдегі әңгімелер, кейіпкерлерді психологиялық талдау, негізінен, Горькийдің жазу тәсілін сезінеді.

Ғ.Мүсірепов шығармалары әлемдік және кеңестік классиктердің тәжірибесін табысты игерудегі кәсіби шындықпен сипатталады. Жазушы түрлі-түсті оқиғаларға қоғамдағы орнын, рух күші мен керемет аналық қасиеттерін

көрсете отырып, керемет ананың бейнесін түрлі-түсті суреттейді. Мысалы, «Ана Арашасындағы» Нағиманы алайық.

Өз заманында қауіп-қатер, жаралы қызыләскер жау қолына тап болып, ол қиналды. Оның өз баласы, бөтен әскері бар. Өз халқын құтқару үшін өз басын қатерге тікті.

Бұл шығармаларда адамның асқақ рухын көрсетумен қатар романтизмнің символдары да бар. Оқиғалар орын алатын орта, қатысушы кейіпкерлердің болу ерекшеліктері, жағдайдың күрделілігі, бәрі бір-бірімен тығыз байланысты және романтикалық сипатқа әкеледі. Ғ.Мүсіреповтің жетістігі-тіл көркемдігі. Жазушының бейнелі бейнесі жеңіл күлкі мен ащы иронияға толы. Жоғарыда айтылған аналар туралы әңгімелерде қазақ өміріне, тұрмысына, ауыл өмірінің қырларын түсінуге, ондағы адамдардың тұрмысына, қоғам мен уақыт өміріне жақын адамдар сипатталады.

Ғ.Мүсіреповтің қазақ әдебиеті тарихының алтын қорынан ойып жазылған шығармашылығы көптеген зерттеу еңбектерінің тақырыбы болатыны сөзсіз. Өйткені, әр жазушының өзіндік стилі, сүйікті әдістері, жазу дағдылары бар. Осылайша жазушы жеке алғанда ерекше және сол арқылы басқаша. Бұл дәрежеде балалар әдебиеті тақырыбында жазылған кітаптардың көркемдік және тәрбиелік мәні болуы керек. Сонымен қатар, балаларға арналған кітаптар оларды жасөспірімдер мен ересектер шығармаларына айналдыру деңгейіне дейін жеткізілуі керек.

Ғабит Мүсіреповтің сөзі-қазақ әдебиеті, әдебиеттану тарихында танылған. Жазушы үшін көркем суреттің басты өлшемі тақырып емес, осы тақырыпқа лайықты ой мен сөз. Жазушының шығармаларын қай жағынан қарасаңыз да, оларда қымбат сөздер айтылады [4, 56 б].

Ғабит Мүсірепов-қазақ әдебиетінің дамуына өз үлесін қосқан жазушы. «Ғабит Мүсірепов-Қазақ әдеби тілінің зергері. Оның тілі, қазақ тілінің үндестігі мен қанықтығын өз орнында қолдана білуі кез келген оқырманды таңғалдырады», -деп жазады әдебиеттанушы Зейнолла Қабдолов.

Ғ.Мүсіреповтің «Көк үйдегі көршілер» (1929), «Күсен» (1930) атты келесі екі әңгімесі осы тақырыптың жалғасы болып табылады. Онда қазақ ауылындағы колхоздардың проблемалары, сыныптық даулар талқыланады. 1932 жылы Ғ.Мүсірепов «Екі адым алға» повесін жазды. Сондай-ақ, ол таптық күресті, қастандықтарды, ауылдың бай және кедей болып бөлінуін, наразылықты және жаңа кезеңге өткен қоғам өкілдерінің қарсылығын сипаттайды.

Жазушының «Талпақ танау» повесі (1934) адамдардың идеялық көзқарастарымен шебер суреттелген. Бұл әңгімеде қазақ ауылындағы колхоз кезеңінің шындығы туралы да айтылады. Онда жұмысшылардың ұжымдастыру проблемасына байланысты адамдардың психологиясында орын алған ескі түсіністік пен жаңа көзқарастың қақтығысы сипатталады. Ғабит Мүсірепов жай ғана жазушы емес, үлкен суретші. Ал суретші-өзін жазушы деп санайтындардың бәрін қуанта алмайтын ерекше бақыт. Ол Жаратушының ұлы сыйы, Құдіреті шексіз, ерекше қасиет [5, 178 б].

Ғабит Мүсірепов-қазақ сөз өнерінің шебері, маржан сөзінен шыққан, қазақ сөзін ойнап, бір сөзден кейін екінші сөзге жарық түсірген сирек талант шебері, оның қаламынан шыққан зергер. Өзі үшін де, оны ерекше талап ететіндер үшін де, кирпич, дегдар, қаламның иесі. Үлкен талғамға, жоғары талаптарға ие, сөз өнерінің эстетикасын барынша игерген, әр сөзді мәнерлеп қолданатын, сөздің қадір-қасиетін де, қадір-қасиетін де терең сезінетін эстетик. Академик-сыншы Серік Қирабаев Ғ.Мүсіреповтің көркем әлемі туралы терең ой жүгірте отырып, былай деп жазады: «әдетте, батырларды атау, олардың тақырыбы мен идеясын атау, жазушыға мінездеме беру үшін жиі қолданылатын кітап атауларымен атау Ғабиттің жазушылық жолы туралы айту қашанда мүмкін емес.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Серғалиев М. Көркем әдебиет тілі // Мақалалар мен зерттеулер. – Алматы:Мектеп, 2001.
2. Мүсірепов Ғ. Таңдамалы шығармалар жинағы. 3 томдық. – Т. 1. – Алматы:Жазушы, 2010.
3. Қирабаев С. Көп томдық шығармалар жинағы. – Т. 1. – Алматы: Қазығұрт,2007. – 456 б.
4. Мүсірепов Ғ. Заман және әдебиет // Әдеби-сын еңбектері. – Алматы:Жазушы, 2012. – Б. 53, б. 9
5. Қирабаев С. Шығармалар жинағы II – том, А., 2005., 177-б

UDC: 811.111

METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Абдумаликов А., Шайдуллаева Ш., Мамашарипова Д.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Қазақстан

Түйін: Қазіргі уақытта мектептерде шет тілін үйренудің көптеген әдістері бар. Әдістердің әр қайсысы белгілі бір ерекшеліктерге ие, кейбіреулері танымал және сұранысқа ие, ал кейбіреулері аз танымал және аз сұранысқа ие. Бұл мақалада студенттердің ағылшын тілін үйренудің негізгі әдістері қарастырылады.

Резюме: В данное время есть много методик для изучения иностранного языка в учебных организациях. У каждого метода есть определенные особенности, одни пользуются большей популярностью и востребованностью, другие – меньшей. В статье будут рассмотрены основные методы для изучения учащимися английского языка.

In the modern world, English is very popular, moreover, this language is the language of international communication, it is known all over the world. To date, there are a huge variety of methods for teaching English. In addition, new ones are regularly developed, so now every teacher can choose the best suitable method of work for himself.

One of the ancient methods is classical, or fundamental. The purpose of the classical methodology is not so much to study as to understand the subtleties and details of the principles of a foreign language. The main task pursued by the classical methodology is the formation of the grammatical base of the language being studied. It is worth noting that it is preferred by many schools. The simplified scheme is as follows - the study of grammar, basic rules, which are subsequently applied in concrete examples and fixed with the help of exercises [1]. The only drawback, or

rather, the disadvantage of the classical technique is the meager experience of conversational speech. It is possible to make up for this shortcoming by attaching other methods of communicative learning to the classical methodology.

One of these methods is the so-called linguosociocultural method. Supporters of the above method are those who believe that a modern foreign language should not be a set of lexical and grammatical rules. On the contrary, the absence of non-linguistic factors leads to the fact that learning English becomes boring and purposeless. Adherents of the linguosociocultural method elevate a foreign language to the rank of a communicative tool that helps a person not just to speak, but also gives the possibility of self-expression. Following the principles of the linguosociocultural method, we can safely say that a foreign language is a kind of mirror in which the way of life, traditions and customs, culture and history of the language are reflected.

However, in recent years, in the top of the most popular methods of teaching foreign languages, there is a communicative technique that occupies the first place in the ratings and calculations of statisticians [2].

At the moment, the communicative approach is the most relevant method focused on what fundamentalists are not interested in at all – the practice of communication and the development of language skills. This approach is widespread in Europe and in the USA, and now it also occupies the main place in the English language teaching program in many schools.

The program, built on a communicative approach, does not imply particularly complex or specific vocabulary, complex theorizing about grammar and boring, time-consuming exercises. Classes are based on imitation of real situations, live, open communication, built on the need to achieve success in communication with another person – as it happens naturally in a child in early childhood [3].

The communicative methodology is based on four of the basic communication skills: reading, writing, speaking and listening comprehension. At the very first level, the greatest attention is paid to understanding and speaking. Translation, as you may have noticed, is not affected at all in this methodology, all manuals are originally in English. The fact that the practice of communication occupies a special place in the communicative methodology is also indicated by the name itself. The communicative technique is aimed at developing the skills and abilities of speaking a foreign language. It is also worth noting that the application of the methodology directly affects the structure of the lesson. Very often in the classroom it is necessary to use game situations, conduct group work, develop tasks for finding errors, for the ability to compare and compare. As a rule, such classes make not only memory, but also logic work actively, which allows you to develop the ability to think analytically and figuratively and, in turn, encourages you to express thoughts [4].

Learning is an active interaction between teachers and students, and it cannot be one-sided. It depends on the teacher how successful the learning process will be. It is obvious that each teacher is guided according to his personal experience in choosing methods and techniques of work. But, based on the results of the experimental practical work carried out, it can be argued that the use of various

techniques within the framework of communicative, inductive, deductive methods gives a positive result and undoubtedly contributes to improving the effectiveness of grammar teaching. The author tries to adhere to the so-called "mixed" teaching methods. This allows you to achieve your goals and gives a high result.

References:

1. Белогрудова, В.П. Об исследовательской деятельности учащихся в условиях проектного метода / В.П. Белогрудова // Иностранные языки в школе. - 2005. № 8. - С. 6-11.
2. Витлин, Ж.Л. Эволюция методов обучения иностранным языкам в XX веке / Ж.Л. Витлин // Иностранные языки в школе. - 2001. № 2. - С. 23-29.
3. Денисова, Л.Г. Место интенсивной методики в системе обучения иностранным языкам в средней школе / Л.Г. Денисова // Иностранные языки в школе. - 1995. № 4. - С. 6-12.
4. Душеина, Т.В. Проектная методика на уроках иностранного языка / Т.В. Душеина // Иностранные языки в школе. - 2003. № 5. - С. 38-40.

УДК 911.111

РАЗВИТИЕ ПИСЬМЕННОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ АРАБСКОГО ЯЗЫКА

Абдумаликова М., Құдайбергел А., Баекеева Б.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада Екінші шет тілін оқытуда технологияны таңдау қарастырылады.

Summary: This article discusses the choice of technology when teaching a second foreign language.

В настоящее время в стране происходят значительные изменения, усиливается политико-культурное вмешательство, появляется новая система знаний и реализуется культурный проект Триединство языков. В рамках данного проекта отмечается, что арабский язык является языком успешной интеграции в глобальную экономику, в связи с чем повышается уровень арабского языка и растет спрос на изучение языка. То есть одной из задач, поставленных перед преподавателями, является профессиональное обучение иностранному языку. С этой точки зрения проблема формирования коммуникативной компетентности учащихся в обучении арабскому языку занимает важное место в системе образования. Преподавание арабского языка в раннем возрасте повышает коммуникативное развитие учащихся, пробуждает интерес учащихся и дает возможность говорить сразу на многих языках. А овладение арабским языком, который неофициально утвердился как мировой язык, повысит конкурентоспособность нации. Для того, чтобы изучающий язык мог полностью и четко излагать свои мысли на арабском языке и уметь грамотно писать, мы должны сосредоточиться на развитии письменной коммуникативной компетенции [1].

Благодаря письму у учащихся развивается мышление и формируется личность в соответствии с современными требованиями. Основной проблемой,

поставленной перед преподавателями, является повышение письменной коммуникативной компетентности учащихся, внимание к грамотности и, таким образом, умение общаться на арабском языке. Им уделяется особое внимание, так как проблема овладения письмом, формирования умения писать письма в межкультурном общении тесно связана с обучением языку. Поэтому необходимость процесса письма в дневнике письма, межкультурном общении объясняет, что важно развивать письменную компетентность среди обучающихся.

В современной системе образования для повышения коммуникативной компетентности учащихся используются различные методы. Можно сказать, что специалист, обладающий знаниями из разных областей науки, действительно достиг уровня коммуникативной личности. В связи с этим при подготовке квалифицированного специалиста большое значение имеет проведение арабского языка в направлениях коммуникативной лингвистики. Благодаря специально организованной работе и эффективному использованию групповой работы возможно формирование коммуникативной компетентности учащихся и ее лингвистических компонентов. Наряду с теоретическими вопросами соответствие практических задач повышает коммуникативную компетентность учащихся, а целью используемых методик для изучения арабского языка является умение говорить и правильно писать на этом языке. Сегодня формирование и развитие коммуникативной компетенции крайне необходимо и важно. Таким образом, недостаточная разработанность методики обучения арабскому языку является важной проблемой (проблемой), требующей реализации и поиска путей развития письменной компетенции на арабском языке [2].

Существует множество способов формирования коммуникативной компетентности обучающихся на уроках арабского языка. В последнее время ученые рассматривают понятие компетентности как "компетентность", "компетентность", "компетентность". О понятии "компетентность" Кудайбергенова К. С. В своем труде "природа компетентности - в саморазвитии личности" указала: "понятие компетентности внедряется в последние годы в педагогике в результате особого внимания к субъектному опыту личности". Об этом Б. А. "Развитие творческого потенциала учителей в условиях повышения квалификации"... с точки зрения российского ученого Н. В. Кузминой, "компетентность - это знание и достоинство педагога, которые могут стать основой для развития другого человека". Подчеркнем, что слово "компетенция" является производным словом от слова "компетентность". Об этом говорится в отраслевом научном толковом словаре терминов казахского языка: "компетенция (компетентность) - способность или способность к выполнению какого-либо задания в целом".

Рассматривая понятие компетенции, можно сказать, что она представляет собой совокупность общих способностей личности, а под коммуникативной компетенцией можно понимать родной язык и способность к другому языку. В материалах Европейского Союза говорится о двух видах квалификаций,

относящихся к иностранным языкам. Они являются общей и коммуникативной квалификацией [3].

Коммуникативный метод направлен на одновременное развитие основных языковых навыков (письменная и устная речь, грамматика, чтение и аудирование) в процессе живого волевого общения. Научить студента говорить на другом языке-главная задача преподавателя. Иноязычная лексика, грамматические конструкции, словосочетания представляются студенту в контексте подлинного эмоционального состояния, способствующего быстрому и прочному закреплению изучаемого материала.

Суть лингвистической компетенции заключается в правильном составлении грамматических и синтаксических форм в языке [4] одним из эффективных способов является использование в ходе занятий различных таблиц, схем и флипчартов, разработанных для интерактивной доски с целью обучения правилам по грамматике. В обучении работа с обучающимися позволяет учащимся овладеть грамматическим строем арабского языка, выполняя такие упражнения, как правильное произношение предложений, правильная постановка знаков препинания, вставка пропущенных букв на место.

Таким образом, грамматическая компетентность является одним из важнейших базовых элементов языкового общения в арабском языке [5].

Социолингвистическая компетенция-это развитие лингвистических форм и языковых отношений, умение говорить по месту говорящего в обществе. Это понимание через общее слушание. Для развития навыков аудирования у учащихся целесообразно использовать упражнения с использованием аудиозаписей или песен, текстов и звуков, записанных в электронном учебнике. Дискурсивная компетентность-это усвоение правил структуры высказываний. Обучающиеся учатся правильно строить предложения и правильно выражать свои мысли. Целью коммуникативного общения является развитие разговорного и письменного языков. При выполнении заданий для работы в группах, парах на уроке учащиеся находятся в тесном взаимодействии. Такой вид работы повышает интерес детей и стимулирует их к изучению арабского языка. А стратегическая компетенция-это знание и применение правил общения с собеседником. К этому мы относим умение строить диалог и продолжать его [6].

Обучающиеся тренируют диалогические языки во время работы. Социокультурная компетенция-знание языка как носителя, пользователя - народа. И. Л. Бим считал:коммуникативный метод обучения иностранным языкам на практике дал определение, что общая коммуникативная направленность обучения языку должна быть направлена на конечный результат, то есть на формирование всесторонне развитой, образованной личности, готовой использовать иностранный язык как средство общения, средство установления взаимопонимания между народами. Коммуникативный метод направлен на одновременное развитие основных языковых навыков (письменная и устная речь, грамматика, чтение и аудирование) в процессе

живого волевого общения. Научить студента говорить на другом языке-главная задача преподавателя. Иноязычная лексика, грамматические конструкции, словосочетания представляются студенту в контексте подлинного эмоционального состояния, способствующего быстрому и прочному закреплению изучаемого материала. Таким образом, обучая языку студента, мы должны овладевать пословицами и поговорками, фразеологизмами, объяснять этнокультурное содержание, отражающее национальное мировоззрение, лежащее в основе каждого из них, а не механически заучивать языковые единицы, представляющие национальные культурные ценности.

Только специалист из разных областей науки может реально достичь уровня коммуникативной личности. В связи с этим при подготовке будущего квалифицированного специалиста большое значение имеет проведение иностранных языков в направлениях коммуникативной лингвистики.

Список использованной литературы:

1. Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби, Серия филологических наук, стр. 97-98, №1, 2016.
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
3. Баранов Х.К. Арабско- русский словарь. 2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017
5. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Ташкент 2016
6. Г.Ш. Шарбатов. Араб тілі оқулығы. 2018

UDC 37.013

THE INFLUENCE OF PSYCHOLOGICAL AND AGE CHARACTERISTICS OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN ON THE ACQUISITION OF A FOREIGN LANGUAGE

Абдухалық Ж., Ахметова Я., Юнусалиев Ш.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада бастауыш мектеп оқушыларының шет тілін меңгеруіне психологиялық және жас ерекшеліктерінің әсері қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматриваются вопросы влияния психологических и возрастных характеристик младших школьников на овладение иностранным языком

In modern socio-economic conditions, perfect mastery of a foreign language is becoming increasingly important. Learning languages is allocated more and more program time, not only in schools and universities, but also in kindergartens. An important priority in resolving the issue is the orientation toward communicatively teaching students foreign language communication, as well as the search for activities in the lesson that would be an effective tool in the study of a foreign language by younger students. The problem of mastering a second language by children of 7–10 years old is rather well covered in the scientific literature. According to the results of the studies, the child learns a foreign language more easily than an adult. The heyday of human ability to learn a second language is characteristic for children of 10 years of age. For this period, the localization of language functions in both the left and right hemispheres of the brain has already been determined, which means the child's ability

to perceive a significant amount of information, analyze it and adequately operate it both on the verbal and speech levels. Psychologists have proven that younger schoolchildren have a stable memory, their brain is characterized by plasticity, the ability to quickly respond and switch from one type of activity to another, and they are inherent in the art of imitation. All the psychological factors mentioned indicate that for the study of a foreign language at the initial stage of training there are all necessary prerequisites, and therefore it is justified. With the end of the preschool period, a direction is formed towards socially useful activities, the ability to make simple generalizations, manage one's own behavior, practically master speech and the ability to build relationships and collaborate with other people. With these neoplasms, the child proceeds to the next age period. Younger school age (from 6-7 to 9-10 years) is determined by important external circumstances in the child's life - entry into school. Having reached the age of 6-7 years, the child is basically ready for systematic education at school. You can already talk about him as a person, because he is aware of his own behavior, can compare himself with others. The future student already understands what place he takes among people and what place he will take in the near future (he will go to school). Thus, he discovers for himself a new place in the social space of human relations.

The transition to school age is associated with significant changes in the activities, communication, relationships of the child with other people. The main activity is education, the way of life is changing, new responsibilities appear, and the relations of the child with the people around him become new. The new social situation introduces the child into a strictly normalized world of relations and requires him to be responsible for discipline, development of executive actions related to acquiring learning activities, as well as for mental abilities. The new social situation of development affects the living conditions of the child and acts for him as such that provokes stress. This age is called the crisis of seven years. This is the period of birth of the child's social "I" [1].

A change in self-awareness leads to a reassessment of values. Old motives are replaced by new ones. Everything related to learning activities is more important. The crisis of seven years arises based on personal consciousness. The teacher should try to make lessons based on an individual approach in the conditions of collective forms of training.

Observations of psychologists prove that when communicating, children are convinced that a foreign language is a real means of communication, and at the same time, they get the opportunity to show their individuality. It is necessary to pay attention to the fact that for younger students, external impressions are a strong distraction. It's hard for them to focus on obscure complex material. Their attention is characterized by small volume, low resistance: they can concentrate on one thing for 10-20 minutes (while for adolescents this time is 40-45 minutes, and for high school students up to 45-50 minutes). Therefore, the lesson for this age group of students cannot last more than 35 minutes.

Regarding the peculiarities of thinking of younger schoolchildren, it is specific. At the initial stage of mastering the language, children learn it mainly in a visual way,

when they simultaneously hear a new word and observe the corresponding object, phenomenon or action. The younger the child, the more the educational process should be based on his practical actions, since it is not enough for him to just look and think, he needs to pick up an object, hold it in his hands, stroke it, build something, etc. All types activities typical of a primary school student should, if possible, be included in the general outline of a foreign language lesson. In addition, the more types of perception are involved, the more effective will be the training. A new interesting approach to learning a foreign language is a communicative-game teaching method. It provides valid, personality-oriented instruction in foreign language communication. Psychological, physical and physiological characteristics of primary school children, in particular, plasticity of the brain, flexibility of the brain mechanisms of speech, which facilitate fast and high-quality memorization, on the basis of which it is easy to transfer to different situations of communication, increased sensitivity, pronounced imitation abilities, which are reinforced ability to inherit, - all this is the prerequisites for the successful learning of foreign languages by younger students. Based on this, psychologists believe that at school age, play is still an important activity in the life of a child [2]. A game for a child is not only an interesting way to spend time, but also a way to model the external adult world, a way to model relationships when a child develops a pattern of his relationships with peers. Since the game, training and work are the main types of activity in a person's life, and the transition from one type of activity to another is the interaction of the previous and next forms, the choice of the game as an important technique and optimal form of training at the initial stage is completely justified.

The teacher should offer a way of mastering knowledge that would be aimed specifically at development, and not to the detriment of the child. For this, it is important that the child is the main character in the lesson, feels free and comfortable, and takes an active part in discussing the topics of the lesson. It is important that the children feel free and, together with the teacher, "create" a lesson. Not only and not so much knowledge and possession of linguistic and verbal material determines the effectiveness of the process of teaching a foreign language at primary school age, but how much the willingness and desire of the child to take part in intercultural communication with the language they are studying. This is possible if the main form of school activity is not listening, speaking, reading and writing in a foreign language, but lively active communication with the teacher and with each other. Giving children the opportunity to move a lot not only coincides with the need of age, but also significantly speeds up the process of learning a foreign language. After all, physical activity, according to the studies of physiologists, is closely related to speech. At the same time, this allows children to "take off" excess energy, the accumulation of which during the traditional lesson makes itself felt in violation of discipline, as well as the physical defects of primary school students. As for special exercises such as physical pause and aerobics, then for a child their performance is a good opportunity to demonstrate their physical perfection to the class and bring their speech activity into line with it. Taking into account the rapid fatigability of children, in a foreign language lesson you cannot do without physical exercises, which is accompanied by

rhymes. In this way, the teacher achieves a twofold goal: a little respite and memorization of new words.

It is very important to correctly plan the educational process, based on the psychological, physiological and physical characteristics of age. However, one cannot rely solely on games, since modernity, the expansion of cultural boundaries, and the desire to learn about the world among elementary school students determine the practical importance of learning a foreign language.

Students should acquire foreign language as a means of communication. Children should learn the language in the process of interested communication and interaction with various characters: teacher, dolls, imaginary native speakers. It is necessary to stimulate the need for familiarization with the world of foreign peers and use the language of another people for this purpose. Any communication begins from motive and purpose, i.e. from what and why something is being said, it is perceived by ear, read, written. Children better perceive and assimilate the material if it is somehow played out, staged. Poems, fairy tales, small plays, children's plays and festivities using English songs and poems come to the rescue. You can ask children to bring toys, which they respond with satisfaction. When learning a foreign language, it is important with what voice the teacher pronounces words and phrases and what the expression on his face is. Of course, the voice of the teacher should be friendly and invite to communication. The expression should correspond to the tone that is intriguing, conspiratorially-trusting or serious, business-like, with an expression of joy of the meeting [3].

When learning a foreign language from the first grade of high school, it is necessary to pay special attention to the student's relationship with the people around him, and not just be an object of control of language competence. This is facilitated by a number of exercises. For example: "Watch carefully Yuri, listen carefully, whether he speaks correctly." The main thing is that the student, entering into communication in a foreign language, does not feel fear for mistakes and tries by all means that he knows to realize one or another communicative intention. It is believed that errors are a means and condition for the successful mastery of communicative competence. Their presence does not indicate failure, but rather, they show that the educational process is proceeding normally and students are actively participating in it. The comfortable interaction of children during communication with a foreign language largely depends on how various organizational forms of learning are used. Along with individual and frontal work, it is also necessary to actively introduce other forms into the educational process: group, collective and design. It is very important at the same time to correctly place children in the classroom. It is advisable that younger students work in a circle. The teacher's eyes are on a par with the eyes of children.

Younger school age is an important external circumstance in the life of a child. By the end of preschool age, the child is in a sense a personality. He has already developed enough reflective abilities.

The predominance of the motive "I must" over the motive "I want". One of the most important results of mental development in the period of preschool childhood is the psychological readiness of the child for schooling. It lies in the fact that by the

time a child enters school, the child develops the psychological properties inherent in the student himself. During the crisis period of 7 years, what Vygotsky calls the communication of experiences is manifested. A chain of failures or successes, each time approximately equally experienced by the child, leads to the formation of a stable affective complex - feelings of inferiority, humiliation of offended pride, or feelings of self-worth, competence, and exclusiveness. Of course, in the future, these affective formations can change; even disappear with the accumulation of experience of a different kind. However, some of them, supported by relevant events and assessments, will be fixed in the structure of the personality, and will affect the development of the child's self-esteem, his level of claims. Thanks to the generalization of experiences at 7 years old, the logic of feelings appears. The experiences acquire a new meaning for the child, between them connections are established, a struggle of experiences becomes possible. These moments, as well as the specifics of the child's educational activities themselves, affect the development of his mental functions, personality formations and voluntary behavior. The dominant function in primary school age is thinking. Thanks to this, the mental processes themselves are intensively developed and rebuilt; on the other hand, the development of other mental functions depends on the intellect. Schooling is structured in such a way that verbal-logical thinking is predominantly developed. If in the first two years of education, children work a lot with visual examples, and then in the next grades the volume of this kind of activity is reduced. At the end of primary school age, individual differences among children appear. Psychologists distinguish groups of "theorists" who develop conceptual thinking, "practitioners" who need support on visibility and practical actions, "thinkers" who easily solve educational problems in terms of words, and "artists" with vivid imaginative thinking. Most children have a relative balance between different types of thinking.

At the beginning of primary school age, perception is not sufficiently differentiated. Because of this, the child sometimes confuses letters and numbers similar in spelling. Although he can purposefully consider objects and drawings, they are allocated the same as in preschool age the most striking, conspicuous properties - mainly color, shape and size. If preschool children were characterized by analyzing perception, then by the end of primary school age, with appropriate training, synthesizing perception appears. Preschool age is the age of integrated memory development. Memory develops in two directions - voluntarily and involuntarily. Children arbitrarily memorize educational material that arouses their interest, presented in a playful way, associated with vivid visual aids or sample memories, etc. Nevertheless, unlike preschoolers, they are able to arbitrarily memorize material that is not interesting to them. Every year, learning is increasingly being built based on arbitrary memory.

References:

1. Enever, J., & Moon, J. New global contexts for teaching primary ELT: Change and challenge. In J. Enever, J. Moon, & U. Raman (Eds.), *Young learner. English language policy and implementation: International perspectives*, 2013. -p. 21

2. Garton, S., Copland, F., & Burns, A. Investigating global practices in teaching English for young learners: Project report. London, England: British Council, 2011. –p. 201
3. Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. Toward a definition of mixed methods research. Journal of Mixed Methods Research, 2017. –p. 231

ОӘЖ 371.32

ОРТА МЕКТЕПТЕ ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА МОТИВАЦИЯНЫҢ РӨЛІ

Абдыкаимова Г. У., Икрамжанова К.К., Абдигулова Д.
Ғылыми жетекші: Худайбергенов А.А
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассмотрены теории мотивации. Показан мотивационный процесс: А. Маслоу, Д. Мак Клендат, В. Варум. Анализируется теория мотивации Л. Портера - Э. Лоулера: Лексико-грамматические упражнения в изучении иностранного языка. язык повысить мотивацию.

Summary: Aim of the research: Theories of motivation are identified Motivational process is shown: A. Maslow, D. Mac Clendat, W. Varum. L. Porter - E. Lawler's theory of motivation is analyzed: Lexical and grammatical exercises in learning a foreign language increase motivation.

Процесс ретінде қарастырылып жүрген мотивация ұғымы теориялық түрде бірінен соң бірі келетін алты кезеңнен тұра алады. Әрине, бұлай деп бөлу шартты түрдегі нәрсе, өйткені шын өмірде кезеңдерді дәл бұлай деп бөлу және оқшауланған мотивациялық процестер жоқ

Бірақ мотивация процесі қалай ашылатынын, оның логикасы неде және құрамды бөліктері қандай екенін төменде келтірілген үлгі көрсетеді.

Бірінші кезең - қажеттіліктің туындауы. Адам бірдененің жетіспейтінін сезе бастайды, қажеттілік осындай түрде пайда болады. Ол нақты бір уақытта пайда болады да адамнан ол бір мүмкіндік тапсын және өзін жою үшін бірдеңе жасасын деп талап етеді

Қажеттілік алуан түрлі бола алады. Шартты түрде үш топқа бөлуге болады: - Физиологиялық - Психологиялық - Элеуметтік

Екінші кезең - қажеттілікті жою жолдарын іздеу. Қажеттілік пайда болып, қиындықтар тудырғаннан кейін, адам оны жою үшін түрлі жолдар іздей бастайды: қанағаттандырады, ысырып тастайды, байқамайды, бірдеңе істеу керек.

Үшінші кезең- әрекеттің мақсатын (бағытын) анықтау. Адам қажеттілікті жою үшін не істеу керектігін, қандай әдіс - тәсілдерді қолдану керектігін ойлана бастайды. Берілген кезеңде төрт сәттің үйлесімділігі өтеді: - қажеттілікті жою үшін мен не алуым керек; - қалағанымды алу үшін мен не істеуім керек; - қалағанымға қандай дәрежеде жете аламы; - ала алатыным қажеттілікті қаншалықты көлемде жоя алады.

Төртінші кезең- әрекеттің жүзеге асуы. Бул кезеңде адам қажеттілікті жоюға мүмкіндік бере алатын әрекеттерді жүзеге асыру үшін күш жұмсайды Жұмыс процесі мотивацияға кері еткендіктен, бұл кезеңде мақсаттарды өзгерту бола алады.

Бесінші кезең - әрекеттерді жүзеге асыру үшін берілген марапаттауды алу. Белгілі бір жұмысты істеп болғаннан соң, адам не қажеттілікті жою үшін пайдалана алатын нәрсені ала алады, не қалағанына айырбастай алатын нәрсені ала алады. Берілген кезеңде әрекеттерді орындау қаншалықты қалаған нәтиже бергендігі анық болды. Бұның әсерінен мотивацияның әрекетке деген не әлсізденуі, не сақталуы, немесе ұлғаюы.

Алтыншы кезең-қажеттілікті жою. Қажеттіліктен туындайтын қауырттылықты басу үшін, адам жаңа қажеттілік пайда болғанша дейін іс - әрекетін тоқтатады немесе қажеттілікті жою үшін әр түрлі мүмкіндіктер іздеп, әрекеттерді жүзеге асыру үшін тырыса бастайды. Мотивация процесінің логикасын білуден осы процеспен басқарудың ешқандай артықшылығы жоқ [1, б. 45-46].

А. Маслоудың мотивация теориясы.

Қарастырылатын теориялардың біріншісі Маслоудың қажеттіліктерінің сатылу лауазымы деп аталады. Бұл ертеректеу болған теория. Мұны жақтаушылар, оның ішінде Абрахам Маслоу, психология құралы болып адамның санасы емес, мінез-құлқы табылады деп санайды. Мінез құлықтың негізінде адамның қажеттіліктері жатыр, оларды бес топқа бөлуге болады: Мұғалімге оқушыға үйрету үшін маңызды қажеттіліктер. Көңіл аударту, жақсы қарым қатынас жасау, тиімді тәсілдерді қолдану және болашақ мамандар болады деген сенімділіктегі қажеттілік оқушылар тарапынан болатын ұсыныстарды дамыту: сыныпшылық қажеттіліктер сыныптық ортаға, оқушылармен қарым қатынас жасауға, олардың жәрдемдеріне деген қажеттілік: жетістікке жетуге деген қажеттіліктер, мұғалімнің өзінің және өз мүмкіндіктерін іске асырудағы қажеттілік [2, б. 78].

В. Варумның мотивация теориясы. Болжалды теориясына сәйкес мақсатқа жету үшін адам мотивациясының маңызды шарты болып, тек қажеттілік қана емес, сонымен бірге тандалған мінез –құлық типі де табылады. Процестік болжалды теориялары оқушылардың мінез-құлықпен анықталады деп тұжырымдайды: мінез құлқымен; сабақта ынталанамын деген сенімдегі оқушының мінез құлқымен білім сапасының белгілі бір жақсаруы кезінде оған белгілі бір ынтатау беріледі деген сенімдегі оқушының жоғары деңгейдегі мінез құлқымен; Жоғарыда айтылғандарға қарағанда болжалды теориясында білімді және өз қажеттілігін толық атқандыруға мүмкіндік беретін басшының сенім епдонн коверу басымдылығындағы қажеттілік айтылады.

Л. Портер Э. Лоулердің мотивация теориясы. Л. Портер мен Э. Лоулер ынталаудың мелшеріне жер- үялісті енгізді: жұмсалған күш жігер, оқушының тулғалық сапасы мен қаблеті және тапсырма орындау процесінде өз ролін сезіну. Болжалды теориясының элементтері оқушы ынталауды жұмсалған күш — жігерге осы бір ынталау жұмсаған күш — жігеріне барабар нүінде көрінеді. Осыдан мынадай қорытынды шығаруға болады: қанағаттандырудың себебі болып еңбек нәтижесі табылады. Мұндай теорияға сәйкес нәтижелілік мүлтіксіз жоғарылауы керек Отандық ғалымдардың арасында мотивация теориясын жетілдіруде Л. С. Выгодский және оның оқушылары. Леонтьев және Б. Ф.

Ломов үлкен жетіспектерге жетті. Олар психология мәселелерін педагогикалық қызметтің мұсалында зерттеді [3, б.105].

Шет тілін үйренудегі лексикалық жаттығулардың арттыруы

Шет тілін үйреткен кезде ер мұғалімнің езінің сабаққа деген үйрету әдісі болалы сод терді колдана отырып, оқушылардың тілге деген аңғуы тиіс. Құштарлықтарын ашуы үшін неше түрлі жасайды. Лексикалық жаттығулардың арғыраттыны мұғалімге абден мәлім. Яғни лексикалық жаттығулар жасай отырып, оқушының сол үйреніп жатқан шет тілдің сөз қорларын арттыратындары болып табылады. Жаңа сөздерді үйреткен кезде және жаңа сөздерді үйрету процесінде жасалынатын жаттығулар оқушылар үшін өте тиімді, қолайлы және пайдалы болтаны өзгал. Бул дегеніміз оқушылардың сол тыдді жақсы көмектеседі, сосын егер оқушылар сол қабылл ол дегенміз сол жаттығулардың көмегімен шет тілге деген қызығушылығын арттырғаны болып табылады [4, б.57].

Шет тілін үйренудегі грамматикалық жаттығулардың арттыруы.

Әр шет тіл мұғалімі, жана сынып алған кезде өзінің оқушыларын шет тіл үйрету процесінде қолынан келетін бар мүмкіндігі ұсыну қажет. Шет Үйренудегі грамматикалық жаттығулардың жасалуындағы мұғалімдердің басҚЫ мақсаты оларға пайдалы, тиімді және сол тілге деген қызығушылық пен күштарлықты арттыруы болыт ды Оқушылардың шет тіл үйрену процесінде сол тілдің грамм а коп қоніл болуі өте абзал. Себебі шет тілде онай және дұрыс сөйлеу үшін сол тілдің грамматикасын жақсы білуі тиіс. Сол себепті шет тілін үйренудегі грамматикалық жаттығулардың арттыруы өте онемлі болып келеді. Мысалы айтатын (болсақ плінің грамматикасы орта сынып оқушыларына қиын және жалықтырушы болып келеді және оған сәйкес грамматикалық жаттығуларыда қиын және бір-біріне ұқсастау болып келеді [5, б.83].

Адам өзіне қатысты ішкі және сыртқы күштер жиынтығының қысымына сәйкес белгілі бір әрекеттерді жүзеге асырады. Мотивация деп аталатын бұл күштердің жиынтығы адамдарда тіпті де бірдей емес реакция тудырады сондықтан мотивация процесін біркелкі суреттеу мүмкін емес Дмпирикалық зерттеулердің негізінде мотивацияға және мотивация процесінің мазмұнына әсер ететін факторларды суреттейтін бірнеше тұжырымдама жасалған болатын. Айтылғандардың барлығын ескеретін болсақ, онда мотивацияның бөлшектене келген анықтамасын беруге болады Мотивация-бұл адамды әрекет етуге қозғайтын, әрекет етудің шекарасы мен формасын белгілейтін және бұл әрекетке белгілі мақсаттарға жету үшін қажетті бағдарлы бағыт беретін қозғалып жүрген күштердің жиынтығы. Мотивацияның адамның мінез-кұлқына әсері көпшілік факторға, көбінесе жеке түрде тәуелді болады және адам әрекеті жағынан кері байланыс әсерінен ауыса алады. Мотивация мазмұнының теориясында қажеттіліктердің әр түрлі тобыны оқушының мінез - құлқына әсер ететініне негізі назар аударады. Бұл топта А. Маслоудың, Ф. Герцбергтің Врумның, Л. Портердің, Э. Лоулердің, Л. С. Выгодекийдің теориялары тұжырымдамалары кең ауқымта қабылланғай. Бұл тұжырымдамалар өздерінің принциптік айырманы лықулрына карамастан, негізінде адам

мотивациясының әрекетке деген белгілі бір жалпылығын көрсететін ұқсастығы бар [6, б. 84].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Жігітбекова Б.Д Оқыту процесіндегі іс-әрекетінің мотивациялы – мағыналық компоненттерінің дамуы. Алматы, 2003
2. Теплов Б.И Психология орта мектепке арналған оқулық. Алматы, 1954
3. Тәжібаев Т. Жалпы психология. Алматы, Қазақ университеті, 1993
4. Тұрманжанов Ө. Шет тілін қалай оқыту қажет. Алматы, 1964
5. Жарықбаев Қ., Табылиев Ә. Оқыту әдістерінің кейбір мәселелері. Алматы, 1976
6. Жарықбаев Қ., Алдамұратов Ә., Ғабитов Т. Мотивацияның негіздері 6-7 сыныптар үшін. Алматы, 1997

УДК 80.124

ПОНЯТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Абылай С., Алим М., Джансузакова Н.
Научный руководитель: Файзиева Л.Т.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада мәдениет аралық қарым-қатынастың әртүрлі мәдениеттер денекі немесе одан да көп адамарасындағы қарым-қатынастың ерекше нысаны болып табылады, оның арасында өзара әрекеттесетін мәдениеттердің ақпаратты мен мәдени құндылықтары алмасы алады.

Summary: This article describes how intercultural communication is a special form of communication between two or more people from different cultures, during which information and cultural values of interacting cultures are exchanged.

Термин "межкультурная коммуникация" относится к обмену знаниями, идеями, мыслями, концептами и эмоциями между людьми из разных культур. Первое определение межкультурной коммуникации предложили в 1972 г. американские ученые Ларри Самовар и Ричард Портер в книге "Коммуникация между культурами" ("Communication between Cultures") [1, с.8].

Согласно этому определению, межкультурная коммуникация – это такой вид коммуникации, в котором отправитель и получатель принадлежат к разным культурам.

Существуют и другие определения межкультурных коммуникаций. В целом, основываясь на различных подходах к существующим определениям, можно сделать вывод, что межкультурная коммуникация – это особая форма коммуникации двух или более представителей различных культур, в ходе которой происходит обмен информацией и культурными ценностями взаимодействующих культур.

Также под межкультурной коммуникацией понимают и особую область науки, изучающую взаимодействие индивидов с различными образцами исторически производного поведения.

Межкультурная коммуникация – это сложное, комплексное явление, которое включает разнообразные направления и формы общения между

отдельными индивидами, группами, государствами, относящимися к различным культурам.

Процесс межкультурной коммуникации есть специфическая форма деятельности, которая предполагает знание иностранных языков, материальной и духовной культуры другого народа, религии, ценностей, нравственных установок, мировоззренческих представлений и т.д., в совокупности определяющих модель поведения партнеров по коммуникации. Только сочетание этих двух видов знания – языка и культуры – обеспечивает эффективное и плодотворное общение, служит основой эффективной межкультурной коммуникации.

Предметом межкультурной коммуникации являются контакты, протекающие на различных уровнях, в разной аудитории, в двустороннем, многостороннем, глобальном аспектах. Целью межкультурной коммуникации должно быть создание условий для развития конструктивного диалога, равноценного по отношению к представителям других культур.

По мнению российской исследовательницы взаимодействия культур И. Н. Халеевой, межкультурная коммуникация – это процесс общения (вербального и невербального) между коммуникантами, являющимися носителями разных культур и языков, или, иначе, – совокупность специфических процессов взаимодействия людей, принадлежащих к разным культурам и языкам [2,с.68].

Межкультурная коммуникация предполагает взаимодействие (коммуникацию) между культурами, расами, этническими группами, религиями, субкультурами внутри больших культур.

Наряду с понятием межкультурной коммуникации в научной литературе встречается понятие кросс-культурной коммуникации. Однако она обычно применяется к изучению некоторого конкретного феномена в двух или более культурах и имеет дополнительное значение сравнения коммуникативной компетенции общающихся представителей различных культур.

Несмотря на то, что проблема межкультурных коммуникаций сегодня вызывает вполне оправданный интерес, многие вопросы, примыкающие к данному явлению, относятся к достаточно дискуссионным и вызывают полемику в научном сообществе. Они вытекают из самой сущности феномена, а также обусловлены различными методами и подходами, связанными с изучением и анализом общения в сфере культуры [3,с.53].

В процессе своего существования культура постоянно обращается или к своему прошлому, или к опыту других культур. Это обращение к другим культурам получило название межкультурной коммуникации. Культура и коммуникация тесно взаимосвязаны. Культура не только влияет на коммуникацию, но и сама подвергается ее влиянию. Чаще всего это происходит в процессе инкультурации, когда человек в той или иной форме коммуникации усваивает нормы и ценности культуры. Читая, слушая, наблюдая, обмениваясь мнениями и новостями со знакомыми или незнакомыми людьми, мы влияем на свою культуру, и это влияние становится возможным посредством той или иной формы коммуникации.

Список использованной литературы:

1. Samovar L., Porter R. Intercultural Communication: a Reader. 7, hed. Belmont: Wadsworth, 1994.
2. Халеева И.Н. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208с.
3. Тер-Минасова, С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова.-М., 2000. — 14с.

УДК 811.111

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА

Адахамова Д.А., Махмуджанова М.У.

Научный руководитель: Арысланова Б.К.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада жас балаларға шетел тілін оқытудағы ерекшеліктері және түрлі әдіс тәсілдері қарастырылған. Бұл жаһандану заманында балалардың ағылшын тілін ерте жастан үйренуі өте қажет. Ағылшын тілін білу болашақта оларға көптеген мүмкіндіктер ашуға көмектеседі және олардың болашақ мансабында баға жетпес болады.

Summary: The article deals with the main features of teaching young children English language. It is fundamentally essential for children to learn English from a young age in this rapidly globalizing world. English knowledge will help to open many opportunities for them in the future and it will be invaluable in their future career.

Всем известно, что язык как средство общения играет очень важную роль в социуме и в отношениях между людьми. Английский язык - это первый иностранный язык, который мы преподаем детям на самых ранних этапах обучения в школе. Основная цель обучения английскому языку в первые годы обучения в школе - мотивировать маленьких учеников быть готовыми и уверенными в дальнейшем изучении английского языка на более высоких уровнях образования. Некоторые дети рождаются в семье полиглотов, поэтому они очень часто ставят цель выучить два или три разных иностранных языка. А некоторые изучают второй или третий язык, потому что они хотят иммигрировать в другие страны, где они могли бы следовать образовательным системам и стать полезными гражданами этих стран.

Изучая язык, дети начинают учить простые выражения, изучают различные грамматические правила. Они слушают иноязычную речь, и даже учат слова, которые никогда раньше не слышали. Чрезвычайно важно, чтобы преподаватели не только учили детей изучать язык, но и положительно поощряли их к его изучению [1, с.52].

Особую проблему вызывает обучение английскому языку детей раннего возраста. Характеристику данной проблемы описывают методисты В.Скотт и К.Лисбет [2, с.34]. Возраст 8-10 лет достаточно зрелый для детей. В этом возрасте у них есть особая точка зрения, они умеют описывать разницу между фактами, они любопытны и часто задают различные вопросы. Они верят в реальный мир и в то, что говорят, а также могут выразить и понять смысл

сообщения. Кроме того у них разные мнения о том, что им нравится, а что нет. Они наблюдают за тем, что происходит в классе, начинают спрашивать учителя о решении, могут сотрудничать с каждым. В. Скотт и К. Лисбет утверждают, что дети, особенно в возрасте от 8 до 10 лет уже достаточно хорошо владеют родным языком. Они осведомлены об основных языковых правилах своего родного языка. В этом возрасте дети могут схватывать новый материал, обобщают и систематизируют его. Дети также способны интерпретировать значение без понимания и, безусловно, любят общаться.

В контексте обучения большинство людей полагают, что дети учат иностранный язык так же, как они изучают свой родной язык. В основном дети обладают потенциалом в изучении иностранного языка, и даже они изучают его быстрее, чем те, кто изучает иностранный язык в более старшем возрасте [3, с.71]. Следует отметить, что дети раннего возраста способны усваивать иностранный язык быстро и оптимально.

М. Хашеми считает [4, с.5], что обучение детей является деликатным процессом по следующим причинам: иностранный язык является для них новым предметом, дети очень мотивированы и энергичны. Это новые губки для впитывания информации. Они имеют разную языковую основу. Их легко расстроить. Они готовы подражать и участвовать в учебном процессе. Им нравится групповая работа, они любят независимость и при этом нуждаются в уважении и внимании не только со стороны учителя, но и своих сверстников. Они легко извлекают информацию из своего окружения и могут быть отличными конкурентами друг другу.

Обучение английскому языку для детей отличается от преподавания иностранному языку для взрослых. По словам Джеймса Ашера [5, с.18], младшие ученики учатся иначе, чем взрослые школьники. Им легко становится скучно, они теряют интерес через небольшой промежуток времени. Чтобы держать их занятыми необходимо дополнять занятия большим количеством ярких изображений, игрушек, кукол или использовать различные приемы, включающие игры. С помощью такого разнообразия и заданий учитель иностранного языка может сделать свой урок увлекательным, достаточно понятным и результативным. Отличная обучающая идея - собрать полезные ресурсы в виде игрушек, кукол, картинок, карт, календарей и прочего наглядного материала. Такого рода атрибутика и её сохранение для использования на уроках может также быть и у самих учащихся.

Использование жестов и языка тела очень эффективны для маленьких учащихся, чтобы они могли научиться понимать иностранный язык. Более того, использование песни, рассказа, игры или подвижных упражнений под руководством учителя способствует активности и мотивированности. По методу Джеймса Ашера [6, с.35] (TPR): Метод полного физического реагирования, когда дети слушают и физически реагируют на серию инструкций или команд от учителя. Чем веселее занятия, тем лучше они запомнят представленные языковые материалы. Это является одним из способов сделать обучение более увлекательным и интересным, т.е. вовлечь учащихся в создание визуальных образов или реалий.

Привлечение детей в создание наглядных материалов, связанных с уроком, помогает вовлечь учащихся в процесс обучения, представляя их к контексту, а также к соответствующим словарным элементам. Учителя иностранного языка могут использовать декоративно-прикладное искусство при создании или рисовании визуальных эффектов по определенным темам. Конечно, учащиеся раннего возраста с большей вероятностью проявят интерес и вкладываются в урок и, учителю, в свою очередь лучше позаботится о необходимых материалах заранее [7, с.8]. Мы можем, конечно заставить детей рисовать разные персонажи или даже сделать марионетки. Но, для младших школьников, которые не умеют ещё хорошо рисовать, заставлять их копировать то, что вы или другие ученики рисуют на доске не приведет к результатам. Для этого лучше использовать готовые куклы, игрушки и картинки. Чтобы драматизировать диалоги или проверить их понимание текста можно попросить учащихся попрактиковаться в диалоге, используя свои куклы. Можно также нарисовать и раскрасить различные флеш-карточки, опросить детей принести свои игрушки на занятия английского языка. В этом случае учитель может использовать методику презентации «покажи и расскажи», которая дает учащимся возможность представить свои предметы на английском языке. Поскольку у маленьких детей рассеянное внимание, рекомендуется быстро переходить от одного упражнения к другому. Задерживайтесь на одном упражнении не более 10 минут, потому что детям быстро становится скучно. Обучая английскому языку младших школьников в течение каждого урока можно включать множество различных заданий для закрепления и повторения материала [8, с.102].

Далее мы предлагаем рассмотреть метод полного физического реагирования (TPR), который широко используется при обучении английскому языку детей раннего возраста. Что такое метод TPR (Total Physical Response)? TPR - это метод обучения языку, разработанный Джеймсом Ашером из университета Сан-Хосе в Калифорнии. Это метод, основанный на предпосылке, что человеческий мозг имеет биологическую программу для усвоения любого естественного языка на земле, включая язык жестов. Этот процесс становится очевидным, когда мы наблюдаем, как дети усваивают свой первый язык. Данный метод успешно используется с учащимися, которые приступают к изучению второго языка (Дж. Ашер). Когда TPR применяется в классе, где изучается английский язык, то учитель жестикулирует, моделирует и произносит команды ученикам, а ученики отвечают, подражая учителю. При этом главное правило данного метода: Listen, watch and do.

Теория овладения языком при вышеназванном методе такова: перед тем как начать говорить, дети подвергаются огромному количеству языковых вводных. Слушают и наблюдают за учителем, затем выполняют действия. В результате таких упражнений дети не подвергаются стрессу. Они расслаблены и чувствуют себя свободно. А когда учащиеся напряжены, нервничают или чувствуют себя некомфортно, то возникает аффективный фильтр. Это своего рода ментальный барьер между обучающимися и информацией. Когда аффективный фильтр имеет высокий уровень, тогда учащимся сложнее

понимать, обрабатывать и запоминать любую информацию. Метод TPR помогает снизить данный фильтр, потому что он более благоприятен для проведения занятия. Учащимся не нужно бояться делать ошибки в изучаемом языке. Ошибки не важны и легко, безболезненно исправляются учителем. Явления языка запоминаются непринужденно и надолго.

Таким образом, обучение детей английскому языку, особенно младшего возраста - непростая работа для каждого учителя. Но это не сложно, если учитель знает как это делать. Многие исследователи считают, что успешный учитель языка для детей должен быть энергичным и терпеливым. Он обязательно должен обращать внимание на индивидуальные и возрастные особенности учащихся. Всегда должен ободрять и поддерживать. И безусловно, дать возможность детям увидеть прекрасные и полезные аспекты изучаемого иностранного языка. И при этом, каждый учитель должен знать различные методы и методики обучения. Они основываются на определенных принципах, которые позволяют развить у детей все необходимые навыки для быстрого восприятия речи, грамматических знаний и других важных основ, позволяющих овладеть иностранным языком.

Список использованной литературы:

1. Жукова Н.А. Практический курс методики обучения иностранному языку. Алтайский государственный педагогический университет, 2020. – 108 с.
2. Скотт Венди А. и Лисбет К. Итреберг. Обучение детей английскому языку. Нью-Йорк: Лонгман, 1990. – С.34-37.
3. Ларсен Дайан. Методика и принципы преподавания языка. Второе издание. Нью-Йорк: Издательство Оксфордского университета, 2000. – С. 69-73.
4. Хашеми Масуд. Методы обучения детей английскому языку. Исламский университет Азад, филиал Тойсеркан, Иран, 2008. – С. 5-7.
5. Ашер Джеймс. Организация класса для успешного изучения второго языка. www.tprsource.com/asher.htm.
6. Asher J. James. Language by command. The Total Physical Response approach to learning language: The way of learning, 1984. – Р. 35-36.
7. Кан Шин Джоан. Десять полезных идей для обучения английскому языку младших школьников. Форум преподавателей английского языка, № 2, США, 2006. – С. 8.
8. Соловова Е.Н. Методика обучения языкам: пособие для студентов педвузов и учителей. – 3-е издание. – Москва: АСТ: Астрель, 2010. – 238 с.

UDC 811.111

FALSE TRANSLATOR FRIENDS AND THEIR ROLE IN TRANSLATION

Азизханова Ф., Әбді Ә., ҚабылбекҰ.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Аталмыш мақалада Аударшылық саладағы кейде кездесетін жалған дос сөзер түрлерінің ерекшеліктері қарастылады. Сонымен қатар ағылшын тілінің әр түрлі тарихи кезеңдерде қалыптасуын зерттейді.

Резюме: В данной рассматриваются особенности виды ложных друзей переводчика. И так же проводит исследование разные периоды становление английского языка.

At first glance, it may seem that the “false friends of the translator” are capable of misleading only people who begin to learn the language and do not speak it well. In fact, as the researchers of this lexical category note, the opposite is true: the bulk of “false friends” (with the exception of the few most obvious cases, mainly related to homonymy) are dangerous especially for people who use the language confidently and practically satisfactorily, although not reaching the degree of adequate unmixed bilingualism and therefore allowing false identifications of individual elements of the systems of foreign and native languages.

Consider the main reasons for the appearance of false translator friends.

1. Coincidence. For example, English. *mist* - fog, dumb. *Mist* - manure. An equally striking example is the word *Gift*, which in English means a gift or giftedness, and in German - poison, poison. Accordingly, *gifted* in English is gifted, and in German *gifting* means poisonous.

2. Independent development of languages. It rarely happens that a borrowed word acquires its own life in a new language. So *candy* is “cotton candy” in British English and “candy” in American. Both of these words come from *to candy* - “to sugary.”

3. Change the meaning of the word when borrowing. Words are usually borrowed in order to give a name to some new concept. Often words are borrowed for this in their non-essential meaning. English *old-timer* (old man, veteran) was borrowed by many languages in the narrowed meaning a vintage car. The word “*dock*” was borrowed to refer to the Dry Dock, although in English this word means a dock at all.

4. Parallel borrowing. Languages A and B can borrow words from language C in different meanings. In Russian-English “false friends”, the common ancestor is most often Latin. For example, the Russian “sore throat” comes from lat. *angina tonsillitis* (“suffocation from inflammation of the tonsils”), while English *angina* (*angina pectoris*) - from lat. *angina pectoris* (“strangulation of the chest”) [1].

5. The absence or discrepancy of realities. The discrepancies in the subjectological content of the English and Russian “false friends of the translator” in some cases are connected with the discrepancies in the life of the peoples themselves. In this case, comments about realities are inevitable, without which any purely linguistic comparisons will be inferior. For example, a Russian translator needs to know, in order to understand the word *academy*, what it is called: 1) special schools for adults (academies of music, of riding, etc.), 2) schools that occupy an intermediate position between secondary and higher schools (military, naval academies), 3) in the past - private schools for children of wealthy parents (such as Miss Pinkerton's academy for young ladies at W. Thackeray). Therefore, it is inaccurate to use this word when speaking about Russian universities and higher military schools, which are better called colleges.

The customs of word usage also play an essential role, sometimes (but not necessarily) associated with differences in realities. For example, for the correct use of the Russian word, the rector of an English translator must know that in Russia the head of any higher educational institution is so named (compare English, president,

principal, vice-chancellor), whereas in relation to English high school, the term rector refers only to the heads of Scottish universities and the leaders of two of Oxford's colleges (Exeter and Lincoln Colleges).

As you know, false translator friends cause a lot of errors that can be divided into two groups.

First type. Homonyms with a completely different set of lexical meanings. They can be confused only because of harmony (typical homonyms), for example, mayor - the mayor of the city (and not major - major); morale - morale (not morality), virtuous - chaste (not virtuoso), urbane - courteous (not urban, urban), genial - kind (not genius), gymnasium - gym (not gymnasium) [2].

The second type. Homonyms, some of the lexical meanings of which coincide fully or partially due to the presence of common features that make it possible to attribute these words with given meanings to one sphere of use.

It is the latter case that is associated with the largest number of translation errors. For example, the English word "aggressive" has not only the meaning "aggressive", but also "persistent, energetic". The coincidence of the first lexical meaning of the word "aggressive" with the lexical meaning of Russian "aggressive" can lead to, for example, when translating the phrase "aggressive salesman" the second meaning of the English word that the Russian does not have is ignored and the phrase will be translated as "aggressive seller "Instead of the correct" persistent seller. "

The main requirement for translation is accuracy and completeness. Not a single thought of the author should be omitted or distorted. How to achieve this? Even arranged in a certain order, the false friends of the translator give the impression of an inexhaustible variety, and this impression is not far from the truth. There is, however, a general rule: to suspect a trick allows for illogical or actual incorrectness of the text. To notice them, it is necessary to clearly imagine the worldly side of the matter, that is, to see the subject behind the words. If we make a phrase out of words, albeit strictly according to the rules, but don't see the reality depicted behind them, we cannot expect the reader to see [3]. Each case of translator's false friends is unique and needs to be addressed separately. This type of words is very interesting from the point of view of lexicology and the history of the language, but this phenomenon should be taken seriously by everyone who has at least a little relation to a foreign language. False translator friends (tracing paper fr. Faux amis), or interlingual homonyms (interlingual paronyms) - a pair of words in two languages, similar in spelling and / or pronunciation, often with a common origin, but differing in meaning. For example, Polish miasto is a city, not a place; czas - time, not an hour, English angina - angina pectoris, not angina, genial - kind, not ingenious, magazine - a magazine, not a store; English and Spanish mosquito is a mosquito, not a mosquito.

False translator friends can lead to misunderstanding and translation of the text. Some of them were formed due to the fact that after borrowing the meaning of a word in one of the languages changed, in other cases there was no borrowing at all, and words come from a common root in some ancient language, but have different

meanings; sometimes the harmony is purely accidental. The term "false friends" was coined by M. Kössler and J. Derocchigny in 1928 in the book *Les faux amis ou Les pièges du vocabulaire anglais*.

A special case of the translator's false friends is pseudo-internationalism - interlanguage homonyms associated (in their graphic and / or phonetic form) with the words of international vocabulary and causing various difficulties in translation: complete or utterances, violation of the lexical compatibility or stylistic coordination of words in the utterance.

In contrast to the translator's false friends, there are also words that have the same meaning and sound in the two languages. Such "friends of the translator" are called lexical cognates.

English	Translation and comment
academic	академический, а не академик (academician) — звание учёного в научной иерархии и ученый, обладающий этим званием;
accurate	точный, а не аккуратный в значении «опрятный» (tidy); В русском языке осталось в виде наречия «аккурат» (аккурат в 5 часов)
accurate	авиакомпания, а не только авиалиния;
air-port	(пишется через дефис) — иллюминатор (в борту корабля);
aggressive	энергичный, инициативный, а не только агрессивный (например, aggressivesalesman);

One of the difficulties of translation is the so-called "false friends of the translator". According to the term, "translator's false friends" are words from two languages that have similar spelling or sound but differ in meaning. In connection with this, in the translation of such words false identifications may occur. The very definition of "false friends" was first used by Kössler and Derocchini in 1928 in the book *Les faux amis ou Les pièges du vocabulaire anglais* [4]. In the practice of translation and lexicographic work, as well as teaching foreign languages, special difficulties are represented by a special category of words, known as "false friends of a translator". The role of interlanguage synonyms is played by words of both languages that fully or partially coincide in meaning and usage (and, accordingly, are equivalents in translation). Interlanguage homonyms can be called words of both languages, similar in degree of identification of the sound (or graphic) form, but having different meanings [5]. Finally, words of comparable languages that are not quite similar in form, but can cause false associations and identify with each other, despite the fact that their meanings are different, should be attributed to interlanguage paronyms. All these semantically somewhat heterogeneous cases are united by the practical circumstance that words associated and identifiable (due to similarities in

terms of expression) in two languages, in terms of content or in use, do not completely correspond or even completely do not correspond to each other. In principle, one should distinguish between “false friends of a translator” in oral and written forms of speech. This requirement is mandatory in the case of a comparison of languages with completely different scripts, or, conversely, in the case of languages with a common script, but phonemically dissimilar vocabulary.

In the practice of translation and lexicographic work, as well as teaching foreign languages, special difficulties are represented by a special category of words, known as “false friends of a translator”. The role of interlanguage synonyms is played by words of both languages that fully or partially coincide in meaning and usage (and, accordingly, are equivalents in translation). Interlanguage homonyms can be called words of both languages, similar in degree of identification of the sound (or graphic) form, but having different meanings [6]. Finally, words of comparable languages that are not quite similar in form, but can cause false associations and identify with each other, despite the fact that their meanings are different, should be attributed to interlanguage paronyms. All these semantically somewhat heterogeneous cases are united by the practical circumstance that words associated and identifiable (due to similarities in terms of expression) in two languages, in terms of content or in use, do not completely correspond or even completely do not correspond to each other. In principle, one should distinguish between “false friends of a translator” in oral and written forms of speech. This requirement is mandatory in the case of a comparison of languages with completely different scripts, or, conversely, in the case of languages with a common script, but phonemically dissimilar vocabulary. Historically, “false friends of a translator” are the result of the interplay of languages, in a limited number of cases they can arise as a result of random coincidences, and in related, especially closely related, languages are based on related words that go back to common prototypes in the base language.

References

1. Ronnie Ferguson. Italian False Friends (Toronto Italian Studies) ISBN 0-80-206948-7 Publisher: University of Toronto Press
2. Dolgoplov Yuri (Долгополов Юрий). A Collection Of Confusable Phrases. False ‘Friends’ and ‘Enemies’ in Idioms and Collocations. Publisher: Llumina Press, 2014
3. Акуленко В. В., Комиссарчик С. Ю., Погорелова Р. В. (под редакцией Акуленко В. В.). Англо-русский и русско-английский словарь «ложных друзей переводчика». М.: 2019.
4. Штолькеръ Иванъ, Поповъ Илья Словарь мнимо близкой лексики западныхъ нарѣчій и говоровъ русскаго языка при сравнѣніи съ литературнымъ языкомъ. Томъ 1 (А-М). Гельсингфорсъ, 2015.
5. Борисова Л. И. Ложные друзья переводчика. Общенаучная лексика. Английский язык. Publisher: НВИ-Тезаурус, 2012.
6. Готлиб К. Г. М. Словарь «ложных друзей переводчика» (русско-немецкий и немецко-русский) Publishers: М.: Советская энциклопедия, 2012; М.: Русский язык, 2015.

FORMATION OF MASCULINE AND FEMININE GENDER NOUNS

Алимжанова Л.А., Пілөл Ғ.Ы., Набиева М.М.
Университет “Мирас”, г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Фонетикалық жаттығулардың өзгешелігі болады. Жаттығулар шетел тілін меңгерту жөніндегі қиын тапсырманы қызықты етеді. Оқушылардың белсенділігін арттыратын, қызықты болатын өлең немесе тақпақ дайындау қажет. Осымен оқушылардың есте сақтау қабілеті өседі.

Резюме: Фонетические упражнения имеют свои особенности. Упражнения делают сложную задачу изучения иностранного языка интересной. Обычно необходимо выбрать интересное стихотворение или песню, которые повысят активность учащихся. Это увеличивает память учеников.

Once again, we will make a reservation that in the English language there is no grammatical category of gender, and when we say that a noun is of this kind, we mean that it indicates a person with a certain gender or gender characteristic [1].

Some masculine and feminine nouns denoting some kind of activity are formed using the words man, woman, boy, girl, which are placed at the end of the word:

sports (спортивные соревнования) → sportsman (спортсмен) / sportswoman (спортсменка)

school (школа) → schoolboy (школьник) / schoolgirl (школьница)

If the gender of a person is unknown or unimportant, as well as when generalizing, instead of the words man and woman, the word person or another noun of a general gender is used:

post → post person (почтальон)

police → police officer (полицейский)

In the twentieth century, in connection with the movement for gender equality, words formed with the words man and woman began to be perceived as politically incorrect and began to be replaced with other words:

chairman / chairwoman → chairperson (председатель)

fireman / firewoman → fire fighter (пожарный)

postman / postwoman → post person (почтальон)

policeman / policewoman → police officer (полицейский)

salesman / saleswoman → shop assistant (продавец)

spokesman / spokeswoman → spokesperson (оратор, докладчик; представитель группы, выступающий от чьего-либо лица)

sportsman / sportswoman → sportsperson (спортсмен)

steward / stewardess → flight attendant (бортпроводник; стюард(есса)) [2].

Formation of masculine and feminine nouns from general nouns.

In some cases, masculine and feminine nouns can be formed from general nouns using the words man, woman:

- womanworker (женщина работник, работница)

The words boy and girl can also be used:

girl student - boy student (студентка - студент)

Nouns formed from these words, in addition to indicating gender, can carry an additional semantic load:

girl-friend - boy-friend (любимая девушка - возлюбленный)

boy scout (бойскаут)

If you need to indicate the sex of an animal, then a masculine and feminine noun can be formed from general nouns using the words he, she, bull, cow, buck, doe, cock, hen, in informal English other words can also be used [3]:

he-wolf - she-wolf (волк - волчица)

bull elephant - cow elephant (слон - слониха)

tom-cat - tabby-cat / pussy-cat (cat - cat) (кот - кошка)

The personal pronouns he and she, as a rule, are used in all cases for which the traditional way of indicating the sex of the animal has not been fixed.

In informal English, the pronouns he and she can be used to form nouns of a certain gender, denoting people: she-dancer (танцовщица), she-devil (чертовка).

The words bull and cow are traditionally used with nouns for large animals, for example:

bull sea lion - cow sea lion (самец морского льва – самка морского льва)

bull whale - cow whale (самецкита - самкакита)

The words buck and doe are used to refer to a male and female deer, rabbit, hare:

buck rabbit - doe rabbit (кролик - крольчиха)

Cock and hen are used to refer to male and female birds [4].

In the above cases, the words bull, cow, buck, doe, cock, hen, are also used independently, as a noun indicating the male and female of the respective animals.

The most formal (official, scientific) way to indicate gender is by using the words male and female:

male nurse - female nurse (медбрат - медсестра)

male beast - female beast (самец - самка)

male bee - female bee (трутень - пчелинаяматка / рабочаяпчела)

male cat - female cat (кот - кошка)

Formation of feminine nouns using suffixes. Some feminine nouns are derived from general nouns with a suffix. Formation of the feminine gender using a suffix is not a general rule and can only be used in the case of a fixed tradition for a certain word. The most common feminine noun suffix is -ess [ɪs]:

actor – actress (актер, актриса – актриса)

benefactor – benefactress (благодетель, благотетельница – благотетельница)

host – hostess (хозяин, хозяйка (по отношению к гостю) – хозяйка)

lion – lioness (лев, львица – львица)

master – mistress (повелитель, повелительница - повелительница)

neighbor – neighboress (сосед, соседка – соседка)

singer – singeress (певец, певица – певица)

steward – stewardess (стюард, стюардесса - стюардесса)

tiger – tigress (тигр, тигрица - тигрица)

waiter – waitress (официант, официантка - официантка)

A feminine noun can be formed using the suffix -ette [et], denoting women by occupation [5]:

usherette (билетерша)

astronette / cosmonette (женщина-космонавт)

The -ix [iks] suffix mainly forms terms indicating status:

administratrix (женщина-администратор), directrix (директриса)

progenitrix [prəu'dʒenitɪks], progenitress [prəu'dʒenitɪs] (прародительница, основательница рода)

A small number of nouns are formed with the suffix -ine [ɪn]:

chorine (хористка)

heroine (героиня)

A small number of nouns can be formed using the suffix -e, adopted from the French language, while the addition of the suffix is not reflected in the pronunciation of the word, i.e. differences are only in writing:

fiance – fiancée [fi'ænseɪ] (жених – невеста)

confidant – confidante [ˌkɒnfɪ'dænt] (задушевный друг – задушевная подруга (человек, которому доверяют и с которым можно поговорить о личных или тайных вещах))

In an informal language, various options are possible, the design of which is determined by euphony: woman instructor - she instructor - instructress; aviatrix – aviatrix [6].

References:

1. Андрющенко, Е.П. Волшебная грамматика английского языка для малышей / Е.П. Андрющенко. - Рн/Д: Феникс, 2012. - 71 с.
2. Архипов, И.К. Грамматика английского языка. Артикли / И.К. Архипов. - СПб.: Лань, 2006. - 176 с.
3. Барашкова, Е.А. Грамматика английского языка. Сборник упражнений. 2 класс: часть II / Е.А. Барашкова. - М.: Экзамен, 2013. - 52 с.
4. Барашкова, Е.А. УМК. Грамматика английского языка / Е.А. Барашкова. - М.: Экзамен, 2011. - 64 с.
5. Бархударов, Л.С. Грамматика английского языка / Л.С. Бархударов, Д.А. Штелинг. - М.: КД Либроком, 2013. - 424 с.
6. Бархударов, Л.С. Грамматика английского языка / Л.С. Бархударов, Д.А. Штелинг. - М.: Ленанд, 2019. - 424 с.

УДК 378.016.81

ПРОИСХОЖДЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ИГРЫ

Амангельдыева С.К.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Соңғы жылдары «құмарлықпен оқу» ұғымы пайда болды. Сондықтан адамдардың бос уақыты мен демалысы мәселелерінің құрамдас бөлігі ретінде ойынның пайда болуы туралы мәселе қоғамның діни әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуындағы көптеген тенденцияларға байланысты қызықты болып табылады.

Summary: In this article we consider in recent years, the concept of «learning with passion». It has emerged. Therefore, the question of the origin of the game as a component of the problems of free time and leisure of people is interesting due to many trends in the religious socio-economic and cultural development of society.

Спектр концепций, предлагаемых о начале происхождения игры, очень широк и рассматривается в отечественной философской и другой научной литературе. Игра издревле использовалась как инструмент обучения детей. Система образования, которая развивалась как классно-урочная, до конца XIX века основывалась на рациональной дидактике в авторитарной, рациональной, традиционной школе. Особый случай можно найти в предпочтительных учебных заведениях, таких как английские колледжи, где используются «интеллектуальные игры». Вообще, во многих странах мира это произошло случайно во время обучения в системе образования.

Проблема игр возникла как неотъемлемая часть проблемы свободного времени и досуга людей в связи со множеством тенденций в религиозном, социально-экономическом и культурном развитии общества. В древнем мире игры были стержнем общественной жизни, им придавалось религиозное и политическое значение.

Древние греки считали, что боги заботятся об играх, поэтому Ф.Шиллер утверждал, что древние игры были божественными и могли быть идеалом любого последующего досуга. Древний идеал - это единство совершенства, физической силы, духовной красоты и творческих достижений. Как известно, Олимпийские игры, зародившиеся в Древней Греции, были ярким примером организованного досуга, в этот период прекращались войны и восстанавливался мир.

На разных этапах эволюции социальный по содержанию и форме феномен игры развивался в истории человечества и приобрел различные качества и особое социокультурное значение. Многие исследователи игры связывают ее происхождение с религиозной культурой, например, с народными и праздничными играми, которые сохраняются в духовной жизни людей, вытекающих из религиозных обрядов идолопоклонства. С древних времен игра была средством влияния на ход исторических событий в обществе и природе, посредником между людьми и богами.

Как часть народной культуры, религия сохранила и унаследовала духовно богатые игры, природные праздники, красоту быта, фольклора и общинной жизни. Уничтожив религию, власти уничтожили игры, на которых воспитывались миллионы людей. Многие игры уходят корнями в религиозную культуру и древние культовые традиции. Религия-действительно важный источник происхождения игр.

Вопросы об источниках и мотивах детской игры, ее структуре и динамике развития являются очень важными теоретическими вопросами. Американский психолог Шлоссберг пессимистично констатирует, что категория игры не столь ясна и непосильна для современной науки, следует отметить, что многие научные концепции трактуют игру преимущественно как особую дошкольную

«зону» детской жизни. Игра, несомненно, является важным занятием для подростков, молодежи и взрослых и идет рядом на протяжении всей жизни человека [1, с.201].

Богатство игрового элемента в культуре любого народа может быть одним из критериев его гуманистического развития. Исследователь игр школьников О.С.Газман пишет: «Природа создала игры, чтобы подготовить детей к жизни. Таким образом, игра генетически связана со всеми видами человеческой деятельности и выступает как специфическая форма познания, труда, общения, искусства, спорта и т.д.» [2, с.3]. Просветители прошлого считали, что детям без игр скучно и неинтересно. Шацкий С.Т. писал: «Серость жизни вызывает нечто вроде настоящей болезни у детей» [3, с.38].

С годами в нашей стране выработалось неверное, порочное представление: учение считается обязательным и тяжелым трудом, который опирается на механическое запоминание, зубрежку учебного материала. Обучение, конечно, предполагает естественное принуждение, без которого когнитивный прогресс невозможен. Конечно, учение - это не просто работа, это работа интересная и увлекательная, потому что приобщает школьников к новому, тайному, интересному; неслучайно в последние годы появилось понятие «учение с увлечением». В игре ребенок с большим интересом и увлечением делает то, что ему кажется очень трудным и неинтересным.

В.А.Сухомлинский говорил, что ребенок-любопытный исследователь, познающий мир, через игру открывающий для себя новое. Макаренко создал комплексы игр, работая в своей колонии. Не проходило и недели, чтобы не появлялась новая игра. Макаренко считал, что в игровом комплексе не должно быть ничего лишнего и ничего не достающего.

Педагоги осознавали, что в игре у ребенка накапливаются знания, развиваются способности и формируются познавательные интересы. Вероятно, поэтому в истории развития педагогических систем игра связана с учебными задачами. Формировались игры, призванные научить детей говорить, считать и писать. Например, в педагогике Фробеля игра давала детям представление о форме, размере, цвете предметов, а в системе О.Декроли, например, игра использовалась как обучающий инструмент.

Исследования Л.С.Выготского, А.Н.Леонтьева, А.Р.Лурия, П.Ю.Гальперина и других показывают, что в детской игре на основе школьных учебных материалов наблюдаются закономерности формирования умственной деятельности. Когнитивные игры имеют долгую историю. Его издавна использовали и в древних дидактических системах.

Интерес к ним снова вырос в середине 1980-х годов, когда в школы вошли мощные компьютеры, которые позволили им моделировать сложные ситуации. Учебные игровые программы, наряду с техническими средствами, помогают стимулировать и поддерживать интерес к обучению, самообразованию, в процессе занимательного соревнования с машиной, оперативного контроля и коррекции качества обучения.

Ярким примером использования игр в современной педагогической практике является социгровой стиль обучения, активная разработка которого проводится в последние годы В.М.Букатовым и А.П.Ершовой. Исследователь дидактических игр В.М.Букатов отмечает, что игра-характерная и своеобразная форма активности ребёнка, благодаря которой он учится и приобретает опыт. В.М.Букатов указал на тот факт, что игра побуждает в ребёнке самые высокие эмоциональные переживания и активизирует его самым глубоким образом. Согласно теории ученого, игру можно воспринимать как процесс развития, направленный своеобразным образом на формирование наблюдательности, воображения, понятий и навыков [4, с.12].

Дети играют в «черепашек-ниндзя», «инопланетян», «покемонов», большинство игр не имеют ничего общего с наработыванием полезных навыков. Е.О.Смирнова объясняет данный факт культурно обусловленным разрывом между детством и взрослостью, о котором пишут исследователи психологии подростков. Если раньше дети сосуществовали рядом со взрослыми, зачастую непосредственно участвуя в их деятельности, то сейчас детство - это отдельный период жизни, совершенно изолированный от взрослых форм деятельности [5, с.24-25].

Игра настолько многофункциональна, оригинальна, уникальна, ее границы настолько обширны и прозрачны, что дать ей какое-либо четкое, лаконичное определение, наверное, просто невозможно. Многие объяснения игры, которыми располагает наука, неточные, неполные, а иногда и просто неверные. Нидерландский философ культуры ЙоханХейзинга так смотрит на эту проблему: «Пожалуй, можно было бы принять одно за другим все перечисленные токования, не впадая при этом в обременительную путаницу понятий. Отсюда следует, что все эти объяснения верны лишь отчасти. Если хоть одно из них было исчерпывающим, оно исключало бы все остальные либо, как высшее единство охватывало их и вбирала в себя».

Детская игра-исторически возникший вид деятельности детей, заключающийся в воспроизведении действий взрослых и отношений между ними и направленный на ориентировку и познание предметной и социокультурной действительности, одно из средства физического, умственного и нравственного воспитания детей. Таким образом, наряду с трудом и учебой, игра является одним из основных видов человеческой деятельности, удивительным явлением человеческой природы.

Игра является предметом изучения различных наук-истории культуры, этнографии, педагогики, психологии и так далее. В своей работе «Homoludens: Опыт определения игрового элемента культуры» ЙоханХейзинга заявляет: «Игра старше культуры, ибо понятие культуры, сколь неудовлетворительно его ни описывали бы, в любом случае предполагает человеческое сообщество, тогда как животные вовсе не дожидались появления человека, чтобы он научил их играть... Животные играют-точно так же, как люди. Все основные черты игры уже воплощены в играх животных» [6, с.21].

Однако Хейзинга не сводит игру, даже в ее «наипростейших» формах, только к физиологическим явлениям или к физиологически обусловленным психическим реакциям организма, усматривая в ней нечто большее: «Игра - это функция, которая исполнена смысла. В игре вместе с тем играет нечто выходящее за пределы непосредственного стремления к поддержанию жизни, нечто, вносящее смысл в происходящее действие. Всякая игра что-то значит. Назвать активное начало, которое придает игре ее сущность духом - было бы слишком, назвать же его инстинктом - было бы пустым звуком. Как бы мы его ни рассматривали, в любом случае эта целенаправленность игры являет на свет некую нематериальную стихию, включенную в самое сущность игры».

Игра как функция культуры, наряду с трудом и учебой, является одним из основных видов человеческой деятельности. Г.К.Селевко определяет игру как «вид деятельности, направленный на воссоздание и развитие социального опыта в ситуациях, когда формируется и совершенствуется поведенческое самоуправление» [7, с.50]. Резюмируя вышеизложенное, напрашивается следующий вывод: большинство исследователей сходятся во мнении: игра выполняет следующие важные функции в жизни человека:

- 1) развлекательная (основная функция игры - развлечение, удовольствие, наслаждение, вдохновение, пробуждение интереса);
- 2) коммуникативная - овладение диалектикой общения;
- 3) самореализационная - о самореализации в игре как «полигоне человеческого опыта»;
- 4) терапевтическая - преодоление различных трудностей, возникающих в других формах жизнедеятельности;
- 5) диагностическая - выявление отклонений от нормативного поведения, самопознание во время игры;
- 6) коррекционная – внесение положительных изменений в структуру личностных показателей;
- 7) межнациональной коммуникации - усвоение общечеловеческих социальных и культурных ценностей;
- 8) социализации - вхождение в систему общественных отношений, усвоение норм человеческого общежития.

Список использованной литературы:

1. Хрестоматия по методике преподавания русского языка: организация учебного процесса по русскому языку в школе: Пособие для учителя// Авт. сост. Б.Т. Яковлева. - М.: Просвещение, 1991, 308 с.
2. Газман О.С. О понятии детской игры: Сб. Игра в педагогическом процессе. - Новосибирск, 1989.
3. Шацкий С.Т. Пед. соч., в 4 т., т. 1 - М., 1962.
4. Букатов В.М. Педагогические таинства дидактических игр. - М., 1997.
5. Смирнова Е.О. Игры на уроках русского языка// Русский язык в школе. 2000 г., №6, с.15-18.
6. Хейзинга Й. Homo ludens. Опыт определения игрового элемента культуры // Хейзинга И. НОМО Ludens: Статьи по истории культуры. М., 1997.
7. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. - М.: Народное образование, 1998.

ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Анарметова Д., Саидова У., Абрарова Г.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада Қазақстандағы бастауыш сыныптарда ағылшын тілін оқытудың тиімді жолдары қарастырылған.

Summary: This article discusses effective ways of teaching and learning English in primary schools in Kazakhstan.

Главный символ большой надежды-переступить порог XXI века с целью развития образования и науки в направлении инновационных технологий. Будущее поколения образованного народа не может быть расплывчатым, воспитание и образование молодого поколения осознанным, осмыслен нравственным, требованием сегодняшнего дня.

Современное казахстанское общество находится в состоянии многонациональности, полиязычия и мультикультурализма. Поэтому формирование полиязычной культурной личности, адаптированной к этому обществу-одна из актуальных проблем. Президент страны Нурсултан Абишевич Назарбаев, выступая на XII сессии Ассамблеи народов Казахстана, отметил: "в дальнейшем мы будем продолжать покорять мировые высоты в этом направлении. Одна из высоких вершин – вхождение Казахстана в число 50-ти конкурентоспособных стран мира. Для достижения этой цели, прежде всего, каждый казахстанец должен быть конкурентоспособным». Также ознакомил с путями достижения этой цели. Говоря о языковой проблеме, Н. А. Назарбаев подчеркнул, что новое поколение казахстанцев должно знать как минимум три языка, свободно владеть казахским, русским и английским языками. Он также призвал всех родителей обучать своих детей на трех языках, предупреждая, что без широкого знания английского языка трудно говорить о реальной конкурентоспособности нации [1, с. 62].

Английский язык-язык XXI века. Это язык, который рождает казаха, выводит его на мировой уровень. А овладение английским языком, который неофициально утвердился как мировой язык, повысит конкурентоспособность нации. Массовое владение английским языком нашим народом избавит от излишних затрат, навыков по переводу бесконечного богатства, созданного на этом языке. Следовательно, знание английского языка нашими детьми-требование времени [2, с. 149].

Английский язык-язык XXI века. Английский язык является общим языком, используемым в международном сообщении, сегодня язык приобретает большое значение для выезжающих в ближнее и дальнее зарубежье, учащихся за рубежом, воспитателей, сотрудников. В настоящее время школьники стремятся свободно говорить на английском языке, понимая, что они желают для своего будущего обучения и деятельности.

Английский язык широко распространены по всему миру. Он является государственным языком Канады, Великобритании, США, Австралии, Новой Зеландии. Один из двух языков в канадских, ирландских государствах. На этом языке, широко распространенном на шести континентах, сейчас говорят более 400 млн человек. В Казахстане с 50-х годов XX века в высших и средних учебных заведениях преподают английский язык, готовят специалистов. Английский язык делится на два типа: британский и американский. Британский английский в своем роде классифицируется на шотландский, северный, западный, восточный, южный диалекты.

Наша задача сейчас - вывести из школы человека, свободно владеющего английским языком, который в будущем сможет использовать свои знания в условиях общения в различных сферах [3, с. 11].

Начальный класс-основа всех знаний. Так как у младших школьников есть настоящее восприятие того, чему ты учишь, то можно очень быстро освоить какой бы язык ни был. Поэтому для изучения этого языка лучше всего начинать с детей дошкольного возраста. Чем больше у детей, мотивированных на слух, развивается память, тем выше ее способность к запоминанию. А в раннем возрасте, не обращая внимания на ребенка, не оказывая ему помощи в его всестороннем развитии, его ум, восприятие, память развиваются медленно. В связи с тем, что развитие ребенка сформировалось с самого раннего возраста, важно начать изучение языка с раннего возраста.

В настоящее время в нашей школе английский язык проходит два года с первого класса. В связи с тем, что язык младших школьников не полностью развит, английский язык поначалу ощущался сложнее, но к концу постепенно сформировался, и мы можем говорить по-английски красиво и красиво. Поскольку ученики начальных классов не могут нести тяжелый багаж уроков, мы часто должны обучать детей новым способам обучения, чтобы они не скучали по английскому языку. Будущее страны в руках будущих поколений, то есть они должны быть дисциплинированными и иметь сильные знания [4, с. 95].

В нашей школе с этого года начинается преподавание английского языка с 1 класса. Целью раннего обучения английскому языку является овладение учащимися основами общения на английском языке. Преподавание английского языка с раннего возраста повышает коммуникативное развитие учащихся, позволяет стимулировать интерес учащихся, позволяет говорить сразу на многих языках. А овладение английским языком, который неофициально утвердился как мировой язык, повысит конкурентоспособность нации. Знание английского языка сейчас-требование времени.

Однако в процессе обучения английскому языку детей дошкольного возраста мы формируем первые навыки устной речи, прививая им интерес. На начальном этапе метода обучения используется вопросно-ответный метод, так как диалог не только обучает детей простой устной речи, но и учит слушать, понимать и выражать свои мысли. На начальном этапе обучения детей используются заучивание слова, объяснение понятия языкового образца,

стихотворение и др. Цель этих упражнений позволяет детям в полной мере выразить свою мысль. Поэтому при вводе устных предложений необходимо проводить такие фразы, как This is a..., He has a..., чтобы они не только усваивались детьми, но и быстро усваивались и правильно употреблялись. Кроме того, раннее обучение помогает устранить языковые недостатки и быстро освоить язык в будущем. Для того, чтобы ребенок быстрее запоминал игры, быстро заучиваемые слова, стихи, короткие сказки, эффективно обучал играть в роли инсценировок, и ребенку будет интересно изучать язык во время игры.

Эффективность раннего обучения иностранному языку в сочетании с заинтересованностью учащихся в предмете заключается в том, что они полностью вовлечены в урок, конкурентоспособны, не хотят отставать друг от друга, снова и снова произносят слова влияние друг на друга приводит к хорошим результатам [5, с. 113].

Преподавание английского языка я начала с начальной школы, опираясь на опыт многих стран. В своей практике работы я убедилась, что дети очень быстро воспринимают иностранный язык и обладают высокой памятью.

По итогам первого полугодия наблюдается интерес учащихся к предмету Английский язык. С учетом некоторых злоупотреблений, характерных для дошкольников, таких как нетерпение, неустойчивость внимания, быстрая утомляемость, утомляемость, английский язык следует проводить в игровой форме. Поэтому для непрерывного развития кругозора детей большое значение имеют элементы игры в игровой форме и в формировании образовательно-квалификационной, познавательной, коммуникативной компетентности учащихся. Для правильного произношения звуков, обучения особое внимание уделяем артикуляции языка, губ, зубов, челюстей. Учить дошкольников английскому языку, правильно произносить звуки. Обучение игровым методом повышает их интерес к предмету, тренирует умение выражать свою мысль, мнение, точку зрения, слушать ответ другого ученика, дополнять его, выражать свои успехи и недостатки. Игра, хорошо составленная и организованная наилучшим образом, является эффективным практическим, воспитательным и развивающим способом обучения [6, с. 174].

Список использованной литературы:

1. Молдобаева К.Е. Роль работы с музыкой в формировании коммуникативных навыков. / Школьный язык в школе, №4 / 2008, 53-55с. №1.2-4п.
2. Бим И.Л. Личностно ориентированный подход – основная стратегия обновления школы // Иностранные языки в школе. - 2002. - № 2.
3. Вятютнев М.Н. Обучение иностранному языку в начальной школе// Иностранные языки в школе. –№6, 1990. –С. 35.
4. Верещагина И.Н., Рогова Г.В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. –М.: Просвещение, 1998. –43 с.
5. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя.// Москва, АРКТИ 2004.
6. Кувшинкин В.И. Методика обучения иностранному языку. –М.: Просвещение, 2000. –250 с.

ЕКІНШІ ШЕТ ТІЛІНДЕ ТОПТЫҚ ЖҰМЫСТЫ ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Анарханова Х., Талипова Р., Юсупова Д.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В этой статье рассматривается как использовать эффективные методы групповой работы на втором иностранном языке.

Summary: This article looks at how to use effective group work methods in a second foreign language

Екінші шет тілі сабағында топтық жұмыс жасаудың артықшылығы жайында айтатын болсақ, бүгінгі таңда топтық жұмыс жасау оқу процесін күшейту және оңтайландыру үшін қолданылады, сонымен қатар тұлға аралық қарым қатынас құралдары айқын көрінсе, ал жеке жұмыс жасау кезеңінде: сөйлесу, жоғары сенім арту, өзара әсер, қолдау, оқушылардың қорларды тиімді пайдалануы, өзара көмек сияқты қарым қатынас байқалмайды. Заманауи мектептердегі ағылшын тілі пәні мұғалімінің алдына қойылатын маңызды тапсырманың бірі – шет тілінде қарым-қатынас жасауға үйрету және мұғалімнің басқаруымен оқушылардың қарым-қатынасын максималды түрде белсенділікті қамтамасыз ету. Білім алушылардың тілдік белсенділігін арттыру мақсатында ағылшын тілінің заманауи сабақтарында тиімділікті арттырудың бір жолы ретінде отанымызда және шетелде мойындаған «сыныпта топпен жұмыс жасау» әдісін қолданған жөн [1,156].

Топтық жұмыс жасау, шет тілі мұғаліміне сабақта “тілдік орта” құруға ықпал етеді, яғни шет тілінде сөйлеуге оқушыларды біршама жақындатады. Ынтымақтастық оқытудың түрлі нұсқалары бар. Олардың бірі Student Team Learning (STL, топпен оқыту) болып табылады. Бұл оқыту нұсқаларының зерттемелерімен Джон Хопкинс университетінің ғалымдары айналысқан.

Бұл университет басқа бірлескен оқыту нысандарының негізі мен түпкі тамыры болып табылады. STL тәсілінің мәні топтық мақсат құру. Ол барлық қатысушылар арасындағы өзара байланыспен аркашан ұштасып, топтың әрбір мүшесінің өзіндік жұмысын көздейді. Топтың жетістігіне ерекше назар аударылады. Оқушылар бірге оқып, ізденеді. Әр топ мүшелерінің қажетті білімі болып, қажетті дағдыны қалыптастыруы керек [2,136].

STL мынадай 3 ұстанымдармен қиысады:

А) «марапаттаулар»;

Б) әр оқушының дара(дербес) жауапкершілігі;

В) әрбір оқушының жетістікке жетуге теңдей мүмкіндіктері бар;

Өкінішке орай, топпен жұмыс ағылшын тілін үйрету практикасында әлі кең қолданысқа ие болған жоқ, мұны топтық қатынасты ұйымдастырудағы бірқатар қиындықтармен түсіндіруге болады, дәлірек айтсақ:

Мұғалімнің іс-әрекетіне байланысты, ұйымдастырудағы қиындықтар:

а) топта білім алушылардың көп болуы, нәтижесінде, сыныптағы тәртіпсіздіктен қорқуы;

б) сынып бөлмелерінің икемсіздігі (жиһаздар орнын ауыстыру мен оқушылардың еркін жүріп-тұрудың мүмкін болмауы);

в) топпен жұмысты ұйымдастыру көп уақытты талап етеді көп жағдайда бүкіл сабақ уақытын алып, мұғалім барлық топты қадағалап үлгермейді);

г) әдістемелік құралдар мен зерттеулердің жеткіліксіздігі (көбінесе үлестірме материалдарды мұғалімдердің өздері ойлап тауып, дайындайды, дегенмен, барлық мұғалімдер шығармашылық ізденіске даяр емес);

Оқушылар іс-әрекетіне байланысты қиындықтар:

а) оқушылардың мұндай жұмыс түріне дайын еместігі (олар «мұғалім-оқушы» атты дәстүрлі қатынас түріне үйраніп қалған);

б) оқушылардың тілдік дайындық деңгейінің төмендігі, талқылау тапсырмасы кезінде оқушының ана тілін қолдануы;

в) топтық қатынас үдерісінде оқушының өз рөлін түсінбеуі;

г) оқушылардың өзгелердің көзінша шет тілінде сөйлеуге қорқуы, кейбір оқушылардың бір топта бір оқушылармен жұмыс жасағысы келмеуі (мысалы, қыздардың ұлдармен);

д) топпен жұмысте тәртіпсіз оқушылардың тапсырманы орындаудан қашу мүмкіндігі;

е) жұмыс жасау екінің әр түрлілігі (бір оқушы тапсырманы ерте орындап қойып, өзгелерге кедергі келтіре басатайды);

Осылайша, топтық жұмыстың табыстылығы мұғалімнің кәсіби және жеке қасиеттері мен оқушылардың бірге және келісе жұмыс жасауға деген ынтасы мен қабілетіне байланысты. Мұғалімдер мен оқушылар топпен жұмыс жасауға және топтық жұмысты ұйымдастыруға психологиялық тұрғыдан дайын болуы қажет. Басқаша айтқанда, оқушыларды алдымен топпен жұмыс жасауға үйрету үшін уақыт бөліп, тек содан соң ғана топпен шешуге арналған тапсырмаларды ұсыну керек. Егер жұмыс алдында оқушылардың нақты түсінуі үшін, не істеу керектігін түсінуі үшін нақты бағыт сілтеп, жағымсыз салдарды (сыныптағы қосымша шу мен бірнеше оқушының бір уақытта сөйлеуі) төмендетуге болады. Тапсырмалар көп уақыт алмауы қажет, әйтпесе, оқушылардың іші пысып, шаршайды.

Топпен жұмысты ұйымдастыру үшін пайдалы ұсыныстар келтірейік:

Топта 5 оқушыдан артық болмауы керек (кенесші рөлін атқаратын әр топта өте жақсы дайындалған ең болмағанда бір оқушы болуын қадағалау қажет) Тапсырманы қысқа, анық және нақты түсіндіріңіз. Біріге жұмыс жасауға дағдылану үшін оқушыларға уақыт керек, егер ол топтар ауыспалы құрамды болса, оларды асықтырмаған жөн. Топпен жұмысты созудың қажеті жоқ. Тапсырма дайындау уақытын белгілеп, сол уақытты нақты қадағалаңыз. (оларға дайындалуға аз ғана уақыт беріп, шамалы уақыт өткен соң уақыттың таяп қалғанын ескерткен жөн, мысалы, 2 минут қалды деп) Жұмыс басталған соң оған араласпаған дұрыс және қарым-қатынас барысында оқушыларға кедергі келтірмеңіз, тек қарым-қатынас үдерісіне кедергі келтіретін қателерге ғана мән

беріңіз. Басқа қателерді өзіңізге жазып алып, алдағы уақытта ол қателермен қосымша жұмыс жасаңыз. Топтық тапсырмаларды дайындау барысында, әр топ нені талқылап жатқанын бақылап жүріңіз, бірақ топтың қасында ұзақ уақыт бөгелмеңіз, себебі сіздің бақылауыңыз жұмысқа кедергі болуы мүмкін [3,206].

Тапсырманы түсіндіру, дайындау үдерісі, бақылау, топтық қатынастың қорытындысын шығару шет тілінде жүргізілуі тиіс [4,56]. Тапсырманы уақытынан бұрын орындайтын оқушылар өзге топ оқушыларына кедергі келтірмеуі үшін, қосымша тапсырмалар дайындап қою қажет. Әр топ мүшесінің ойын мұқият тыңдап шығыңыз. Оқушылар жұмыс бағалап, өз ойыңызды айтыңыз. Қарым-қатынастағы ерекеше сәтті мерзімді баса айтып өтіңіз (дұрыс қолданылған тілдік материалдар(лексикалық толықтырулар, грамматикалық формалардың әр түрлілігі) ым-ишараның қолданылуы, эмоционалдық фон интонациясы), қателерді назарға алмаңыз. Топтық жұмыс қатемен жұмыс тәсілімен аяқталады. Сыныптағы жағымды психологиялық климатты сақтау үшін, мұғалім қателерді ешкіме тура айтпай, жалпылай дұрыстағаны жөн. Оқушылар қатені оқу үдерісінің табиғи құрамдас бөлігі ретінде қабылдауы керек. Мүмкіндігінше қателерді оқушылардың өздері дұрыстағаны абзал. Бастауыш сыныптан бастап топтық жұмысты жоспарлауға болады. Бастауыш сыныптағы оқушыларды топтық жұмысқа үйрету үшін, жұмысты тиімді және бірге жасаудың «күпиясын» ашатын ескертпелер беру қажет [5,456].

Есте ақтаңыз: топтық жұмыс – жарыс емес, бір-біріне көмек беру мен бір-бірін қолдауға негізделген, білімге деген ұмтылыс.

Болуыңыз қажет:

- Сыпайы;
- Мейірімді;
- Ұйымшыл;
- Тәртіпті;
- Әдепті және сыныптастар жаңсақтығына сабырлы болыңыз;

Болмауыңыз қажет:

- Ұрыспаңыз;
- Бір-біріңіздің сөзіңізді бөлмеңіз;
- Жолдастарыңыздың қателеріне қуанбаңыз;
- Уақытынан бұрын «дұрыс жауаптарына» қарамаңыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жұмаева Э.С. Ағылшын тілін оқытудағы жаңа ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі. - Қызылорда: Санат, 2012. - 20- 24-б.
2. Брекеева А.С. Жаңа білім беру әдісі // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. - 2014. - № 1. - 10-13-б.
3. Бақытов А., Жұманова Р. Шетел тілін үйренуде тілдескіш оқу құралдарының тиімділігі // Мектептегі шеттілі. - 2011. - № 4. - 23-25-б.
4. Бакишева Л.Б. Шетел тілі сабағында ойын технологиясын қолдану // Мектептегі шет тілі - Иностранний язык в школе. - 2011. - № 4. - 7, 8-б.
5. Альмухамбетова Г.К. Влияние стратегий технологии критического мышления на раскрытие творческих способностей учащихся // Респ. пед. журн. «Мастер-класс». - 2011. - № — С. 3-66.

ФИТОТОПОНИМЫ КАЗАХСТАНА

Андас У.

Центрально-Азиатский инновационный университет, г Шымкент., Казахстан

Түйін: Мақалада Қазақстандағы фитотопонимдері және оның ерекшеліктері қарастырылған.

Summary: The article considers phytotoponyms in Kazakhstan and its features.

Собственные имена привлекали внимание учёных с давних пор. Историю их возникновения, значение и смысл, связь с историей общества, с мировоззрением и верованиями людей, с окружающей природой, изучали и изучают представители самых разных научных дисциплин—истории, географии, литературоведения, этнографии, психологии. Но в первую очередь имена собственные становятся объектом пристального внимания лингвистов, языковедов.

1. Топонимы как вид имени собственного

Ономастика – раздел языкознания, изучающий любые собственные имена. Топонимика-раздел ономастики, изучающий топонимы, закономерности их возникновения, развития, функционирования.

Топоним – (географическое название, географическое имя)—разряд онимов. Собственное имя природного объекта на Земле, а также объекта, созданного человеком [1, с.127].

Слово топоним состоит из двух частей: 1) топоним [топос-«место, местность» от гр. *topos*, *toros*] и 2) гр. [онопа - имя] название географического объекта.

Топонимы принято классифицировать по характеру объектов. Антропотопонимы (греч. *antropos* - человек) –это топонимы, данные по личным именам, фамилиям и прозвищам. Гидронимы (от греч. *hydor* «вода») – это названия, данные по признакам водных объектов. Фитотопонимы (гр. [*photon*] «растение»)–это названия, данные по типу растительности или видам растительности, агитопонимы (греч. *agios* - «священный»)– это места, связанные с сакрализацией, имена святых. Оронимы –(от греч. –орос – «гора»)-наименования элементов рельефа земной поверхности. Зоотопонимы – это названия, данные по видам животных.

Материалом для работы послужили государственные каталоги географических названий республики Казахстан, составленные по состоянию на 2008 год. Из этих каталогов были извлечены фитотопонимы для сопоставления и выявления особенностей наименования природных объектов и населенных пунктов, присущих для Туркестанской области. Известные ученые-ономасты В. Н. Попова, Е. А.Керимбаев посвятили свои работы исследованиям топонимов Казахстана в целом, и в частности топонимии нашего региона, на которые мы опирались в своей работе.

Подробнее остановимся на группе фитотопонимов, поскольку они

занимают значительный пласт не только в системе Туркестанской области, но и Казахстана в целом.

Территория Казахстана характеризуется богатством типов растительности, насчитывающем в своем составе около 6000 видов. В топонимах, однако, отразились лишь те названия растительности, которые либо имели то или иное значение в хозяйственной и этнокультурной жизни казахов, либо являлись ориентиром на пути кочевков. На основе наблюдений над топонимией Туркестанской области было обнаружено большое количество фитотопонимов, т.е. топонимов, содержащих в своем составе названия растений-фитонимов (более двух тысяч топонимов, порядка 200 фитонимов (т.е. названий растений)). Такое изобилие отражения флоры в топонимах заставляет задуматься о доминирующих факторах при даче таких названий. Э.М. Мурзаев отмечал, что «тюркская топонимика (а, следовательно, и тесно связанная с нею казахская) зародилась в условиях кочевого хозяйства, поэтому она обладает большим богатством и разнообразием».

По мысли В.П. Поповой, существует определенная закономерность в появлении фитотопонимов в той или иной местности. Как правило, многие географические названия соответствуют растительному покрову исследуемой территории. К тому же главной причиной того, что названия отдельных представителей флоры послужили основой для наименования многих географических объектов, была их информационная ценность. Так, обозначение Жусанды («полынный») информировало скотовода о том, что в данной местности следует выпасать осенью овец, которые в этом случае будут быстро прибавлять в весе [2, с.46]. Пастбища в большом количестве считаются большой наукой, поэтому у казахов выработалась богатая терминология, информирующая его о видах пастбищ, видах трав с точки зрения пригодности-непригодности для поедания скота, деревьев и кустарников, являющихся ориентирами на местности.

Следует отметить, что подавляющее большинство растений, занесенных в Красную Книгу Казахстана, растет на территории Туркестанской области, здесь сконцентрировано более половины состава Красной Книги, именно поэтому растительный покров Южно-Казахстанской области по богатству и оригинальности флористического состава занимает особое положение в республике.

Среди множества растений немало лекарственных, широко применяемых как в народной, так и в традиционной медицине. Одно из них - цитварная полынь. В мире насчитывается около 400 видов полыни. 250 видов ее произрастает на территории СНГ, в Туркестанской области около 72 видов. Неудивительно, что многие из них отразились в топонимах нашего региона. В одном только Байдибекском районе представлены географические названия с *боролда* (монг) - полынь (полынь каратавская): хребет, река, речка, населенный пункт, развилка *Боралдай*, речка *Бала Боралдай*, урочище *Боралдайские ворота*. Полыни чаще обнаруживаются в степях, пустынях, полупустынях, т.е. там, где растения сталкиваются с нехваткой воды. Есть даже виды,

произрастающие на солончаках (полынь Белая) и на песках (полынь Маршалла). В составе южно-казахстанских топонимов встречаются такие разновидности полыней, как *жусан*, (ур.*Жусанды* «полынный, в зарослях полыни», ур.*Жусандык* «урочище, изобилующее полынью», ар.*Жусандыарык* «полынный арык, по берегам которого растет полынь»), *ерменқара* (черная полынь): ур.*Ерменды* «в зарослях полыни», к.*Ерменкара* (колодец), где растет полынь обыкновенная (чернобыльник), *жоса* («охристая полынь»): нп*Жосалы* («в зарослях охристой полыни»), нп*Дәрмене* («дармина, цитварная полынь»). Ур., нп *Дәрменсай* «балка, где растет цитварная полынь».

Наиболее знаменита *полынь цитварная*, казахское название которого *дәрмене*. Она прославила поселение Шымкент на весь мир, и вследствие этого удостоилась чести быть изображенной на гербе города. В цветочных корзинках цитварной полыни содержится от 1,5-7% сантонина. Сантонин - порошок белого цвета, без запаха, с горьким вкусом, являлся в прежние времена одним из лучших глистогонных средств, изгоняющих из организма человека аскарид и глистов. Так как растение размножается в культуре только семенами, запасы цитварной полыни были исчерпаны. Между тем спрос на мировом рынке на это ценнейшее сырье продолжал расти. Поэтому многие предприимчивые люди стали искать по всему миру. Поиски увенчались успехом. Вскоре разнеслась сенсационная весть: цитварная полынь найдена в никому не известном местечке под названием Шымкент.

Впервые сантонин из дармины был получен в 1830 г., а через 8 лет в Германии было налажено его производство. Из 50 пудов дармины, которую привозили из России, вырабатывали около 1 пуда сантонина. Немецкие фирмы получали около миллиона чистой прибыли ежегодно.

В 1882 г. Купцы Савинков и Иванов построили небольшой сантонинный завод по производству цитварного семени и чистого сантонина. Это дало новый импульс небольшому уездному городу Шымкенту, т.к. выпускаемый сантонин был большого качества и с успехом продавался в Японии, Германии, Англии. В трудные для молодой страны Советов, послереволюционные годы, Шымкентский сантонинный завод приносил баснословную для нее прибыль, т.к. во всем мире сантонин вырабатывался только в Шымкенте и продавался за золото.

Четко прослеживается тенденция дать в фитотопонимах информацию о пастбищах, характеристику возможности практического использования данного комплекса растений: рч. *Атжайлау* «пастбище для лошадей», рч. *Жайлаусай* «овраг (небольшая речка), пригодный для летнего пастбища», рч. *Қаржайлау*, букв. «снежное пастбище».

Из плодово-ягодных дикорастущих деревьев следует отметить название виноградников *жузім* (виноград), *шие* (вишни), *алычи*, яблоневого сада: алма, о произрастании которых имеются следующие свидетельства: «Алма...и виноград еще встречаются на хр.Каратау и в юго-западной части Чу, Илийских гор. Наибольшее распространение в горных районах ЮК имеют ...яблоневые леса» с. *Алмалы* «яблоневая» (Алгабасский р-н), рч. *Алмалысай* «яблоневый овраг»,

пер. *Алмалык* «изобилующий яблонями», рч., нп. ур. *Шиелі* «вишневое», нп *Алишалы* «алычевый» (слива согдийская) (Отрарский р-н).

В составе топонимов арча встречается довольно часто, причем отмечена ее такая разновидность как *караарша*: рч. *Қарааршасай* «сай, где растет горная арча», ур. *Шолақарша* «кучая (низкорослая, стелющаяся арча)»: пер. *Аршалы* (Толебийский р-н) и др. Наряду с древесными растениями на горных массивах Южного Казахстана произрастают кустарники и полукустарники: *итмұрын* (шиповник), *ырғай* (жимолость), *карағаш* (карагач), *пісте* (фисташка). Эти растения образовали немногочисленную группу фитотопонимов: нп *Пістелі* «фисташковый», горы *Пістелітау* «фисташковая гора», хр. *Пістелітағ* «фисташковый хребет», пер. *Ырғайлы* «изобилующий жимолостью», г. *Ырғайлытау* «гора, поросшая жимолостью», ур. *Итмұрын* «шиповник» (Толебийский р-н).

Таким образом, своеобразный характер растительности Южного Казахстана представлен в топонимах, характерных для каждой определенной местности. В состав топонимов входят как дикорастущие, так и культурные виды растений, однако доля последних минимальна [3, с.134].

«Именно опосредованным влиянием кочевого скотоводства объясняется детальная дифференциация в географической лексике видов пастбищ и элементов рельефа: наличие значительного процента названий в топонимии различных видов растительности, идущей на корм скоту, наличие большого количества в топонимии обозначений по цвету, величине, форме, что характеризует повышенную роль зрительного восприятия окружающего мира кочевниками, и т.д.» [4, с.96].

Таким образом, основополагающий мотив появления многих топонимов, предполагает, прежде всего, сообщение примет местности, ориентацию кочевника в растительном мире казахстанских просторов.

Список сокращений:

выс. - высота; г. - гора; к. - колодец; нп - населенный пункт; пер. - перевал; разв. - развилка; рч - речка; род. - родник; руч. - ручей; ур. - урочище; хр. – хребет.

Список использованной литературы:

1. Мурзаев Э.М. Очерки топонимики. «Мысль», М., 1974.
2. Попова В.Н. «Структурные модели и семантическая классификация названий озер Павлодарской области». Тезисы докладов научно-теоретической конференции профессорско-преподавательского состава Чимкентского государственного педагогического института по итогам 1964 года.
3. Казахстан. Природные условия и естественные ресурсы. М., Наука, 1969.
4. Кайдаров А.Т., Керимбаев Е.А. Этнолингвистические аспекты казахской ономастики // ИАН Каз ССР: Сер. Филологическая, 1990.

ГРАММАТИКА КОНСТРУКЦИЙ: ИСТОКИ И ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ

Арынтай С., Токташ Н., Ердан А.

Научный руководитель: старший преподаватель Пернебаева Г.Б.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада когнитивті лингвистика саласындағы кейбір (синтаксистік) конструкциялардың семантикасының сипаттамасы талқыланады.

Summary: This article discusses the description of the semantics of certain (syntactic) constructions in the field of cognitive linguistics.

Сама логика развития грамматических исследований, а в особенности в области когнитивной лингвистики, заставляет синтаксистов и морфологов обращаться в поисках тех или иных конкретных решений к семантической классификации лексики. В этой связи в рамках традиционного трансформационного синтаксиса возникло особое направление лексико-грамматических исследований, которое демонстрирует чрезвычайно сильную зависимость преобразований синтаксических структур от их лексического наполнения. В каком-то смысле продолжением той же идеи является грамматика конструкций Ч.Филлмора, в которой акцент делается не столько даже на описании семантики определенных (синтаксических) конструкций, сколько на подробном анализе лексико-семантических ограничений, касающихся заполнения всех возможных «мест» в каждой такой конструкции. Так как понятие «конструкции» является фундаментом всей нашей работы, то в этой главе мы постараемся представить основные этапы эволюционирования понятия «конструкция» в общей парадигме лингвистического анализа, начиная с наиболее классических, традиционных трактовок и заканчивая в некотором смысле новаторскими взглядами на конструкцию, высказанными представителями конструкционных грамматик.

Такой подход позволит нам ввести и использовать в работе термин «конструкция» в новом понимании, возникшем на базе теорий когнитивной лингвистики, которые будут рассмотрены в обзорной части нашей работы. Мы также проследим, какие исследования послужили предпосылкой к возникновению теории грамматики конструкций, продуктом которой и является новое понимание конструкции как структурной единицы языка со своей собственной семантикой.

Учитывая определенную нетривиальность некоторых положений грамматики конструкций немаловажной представляется оценка семантической структуры глагола, глагольных категорий, сочетаемостных потенций глагола, связанных с понятием переходности/непереходности и каузативности, а также зависимости всех вышеперечисленных факторов от модели конструкции, в которую он интегрируется.

Понятие «конструкции» неспроста занимает одно из центральных мест в лингвистической теории, и такая теоретическая значимость вполне оправдана и подтверждена временем. Конструкция всегда была неотъемлемым элементом традиционного лингвистического анализа, использовавшегося учеными в качестве базисной структурной единицы для исследования грамматического строя предложения. На ранних этапах развития трансформационной грамматики, однако, произошла некоторая переоценка данного понятия, но конструкция сохранила свой центральный статус; и в рамках грамматик структуры непосредственных составляющих (к ним мы причисляем и трансформационные, и порождающие грамматики) под конструкцией понимается структура фраз (группы слов: именная группа и пр.), формирующих предложение.

Таким образом, можно с уверенностью утверждать, что теория грамматики конструкций явным образом отталкивается от принятых традиций, и, прежде всего, от синтаксиса Хомского, что не помешало ему впоследствии «отменить» конструкции, признав их *epiphenomenal* - выходящими из общих правил [1, с.54].

Существуют два основных типа синтаксических единиц, попадающих под определение «конструкция»: (1) словосочетание (в отечественной традиции), или именная группа и т.п., и (2) предложение, которые «при любом толковании выступают в плане синтаксиса как грамматически оформленные построения, т.е. как грамматические структуры».

Синтаксические конструкции именных или глагольных групп не входят в круг нашего исследования, и поэтому термин «конструкция» в данной работе будет пониматься исключительно как «конструкция простого предложения». Такая трактовка «конструкции» отнюдь не противоречит постулатам структурных грамматик, так как «предложение в них понимается как конструкция самого высокого уровня, составляющими которой являются все остальные конструкции, порождаемые грамматикой».

Следует также оговориться, что наличие предикативно связанных грамматических субъекта и предиката многие исследователи считают обязательным свойством предложения. Эти члены предложения квалифицируются как главные, поскольку они формируют предикативную основу предложения, его «конструктивный минимум». Но в конструктивный минимум некоторые исследователи включают, кроме подлежащего и сказуемого, также дополнение, т.е. помимо субъекта и предиката в суждение или высказывание включается еще и объект. В конструкциях с безобъектными, непереходными (в широком смысле) глаголами отсутствует позиция дополнения (иначе выражаясь, она представлена нулём) [2, с.68].

Второй вариант методического решения вопроса обучения произношению имеет наибольшее распространение в учебно-методической литературе для казахских школ. Сведение всех трудностей только к единственной причине - артикуляционному укладу родного языка учащихся, изолированное сопоставление фонем и сравнение их фонетических

характеристик, ориентация на «схожее», общее в сопоставляемых языках может привести к ложному выводу о том, что большинство фонем русского языка сходны с фонемами казахского языка и не представляют каких-либо трудностей для казахских учащихся, к таким сходным фонемам нередко относят гласные русского языка.

Но, как показывает теория и практика изучения языка, при оценке звуков на «похожесть» и «легкость» нельзя руководствоваться одними артикуляционными критериями. Наличие звуковых соответствий еще не дает основания отождествлять звуки русского и родного языка учащихся, так как «особые трудности кроются не в тех звуках, которым нет аналогичных в родном языке учащихся..., а как раз в тех, для которых в этом последнем имеются сходные звуки». Проистекает это из того, что звуки языка в совокупности образуют звуковую систему, присущую данному языку и качественно отличающуюся от звуковой системы другого языка. Поэтому, чтобы точнее регулировать изучения произношения неродного языка и планировать его обучение, фонологический подход, требующий рассмотрения не изолированных звуков, а их связей и взаимообусловленности в фонетической системе языка, должен занимать ведущее положение[2,с.86].

Определение фонологического принципа как основного приводит к системности, так как фонемы существуют только в системе, т.е. в связи с другими фонемами, а основные трудности при овладении русским произношением нерусскими связаны с усвоением «системных категорий фонетики, данных парами и рядами в их взаимосвязи»[3,с.126].

Но в методике обучения русскому языку в школе системный подход к языковым фактам не всегда является той основой, на которой должна строиться методическая наука. Ошибочное мнение методистов в отношении «сходных» фонем, которых в действительности при системном подходе к языковым явлениям не существуют, недооценка важности обучения русскому вокализму в программах и учебниках по русскому языку сказывается на современном этапе на постановке работы над русским произношением в школе. Русскому вокализму и выработке произношения гласных порой не уделяется должного внимания на уроках русского языка, что приводит к ряду произносительных ошибок в речи учащихся, связанных с незнанием основных закономерностей русской вокалической системы.

Практическая необходимость привития навыка правильного произношения гласных в потоке речи, неудовлетворительное состояние обучения этому аспекту языка в школе, отсутствие методических пособий по нему, недостаточное внимание к обучению русским гласным со стороны составителей программ и учебников послужили основанием для выбора темы данной дипломной работы.

Для построения методики обучения русскому произношению необходимо прежде всего выделить тот фонетический и орфоэпический материал, который подлежит усвоению. Другими словами, прежде чем говорить о том, как учить, следует ответить на вопрос, чему учить.

Список использованной литературы:

1. Fillmore, Kay Intercultural Communication: a Reader. 7, hed. Belmont: Wadsworth, 1994.
2. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208с.
3. Тер-Минасова, С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова.-М., 2000. — 14с.

UDC: 811.111

THE CONCEPT OF FEAR IN ENGLISH SPEECH

Асауова А., Балтабай Ұ., Сираджинова С.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада орыс және ағылшын тілдеріндегі "қорқыныш" ұғымымен фразеологиялық бірліктердегі эмоционалдылық мәселесі қарастырылады. Бұл тұжырымдаманың негізгі сипаттамаларына қатысты көзқарастардың әртүрлілігі әртүрлі тұжырымдамалардың арақатынасы мен талдауына және олардың заңдылықтарының табиғатын анықтауға негізделген көптеген лингвистикалық зерттеулердің дамуына серпін береді.

Резюме: В данной статье рассматривается вопрос эмотивности в фразеологических единицах с концептом «страх» в русском и английском языках. Именно разнообразие во взглядах касательно основных характеристик концепта дает толчок к развитию огромного количества лингвистических исследований, базирующихся на соотношении и анализе различных концептов и выявлении природы их закономерностей.

Fear is one of the dominant emotions of a person, along with joy and disappointment. Rooted in the past, fear was inherent in primitive man: fear of unexplained natural phenomena, fear of attack, fear of overcoming difficulties, fear for his life and the lives of people around him, fear of the future – all these examples are proof that the emotion "Fear" is one of the dominant and universal. However, after analyzing the works of domestic and foreign linguoculturologists, we can conclude that the ethnospecific plays a high role in the emotion of fear.

Mental experiences reflect both social and cultural aspects of people's life. In the course of many years of work, researchers have revealed the presence of a specific conceptual emotive base, which is reflected through verbal and a verbal contexts. These conclusions formed the basis of a new field of linguistic analysis, which was called the "conceptology of emotions". The subject of this discipline was the identification of the peculiarities of mastering and materialization of emotions in the linguistic consciousness.

It should be noted the persistent interest of researchers in the concept of concept, as well as the fact that today there is no unambiguous interpretation of this concept. It is the diversity of views regarding the main characteristics of the concept that gives impetus to the development of a huge number of linguistic studies based on the correlation and analysis of various concepts and the identification of the nature of their patterns [1].

According to most researchers, one of the defining requirements for a cultural phenomenon is the "concept" is the identification in its structure of certain

etymological and historical features (diachronic layer), and actual or new characteristics (synchronic layer).

"Fear" is undoubtedly a concept, since we can distinguish all three layers in its structure. The process of conceptualizing emotions is an extremely complex process. Semantic or linguocognitive analysis acquires an important role in the analysis of the concept of "FEAR" in the Russian and English language pictures of the world, which allows us to consider language projections, emotional assessment of the situation and its components.

Despite the relative complexity of semantics, phraseological units are still speech stamps and give a satisfied general description of emotions. Therefore, to describe a variety of emotional states and relationships, often complex, ambiguous (such as surprise, fear, delight, and others), other linguistic means are used in the text along with emotive phraseological units (EPU), mainly lexical, which reveal, concretize, complement the content of phraseological turnover [2].

Paying attention to the EPU, representing the state of fear in the Russian language, it is important to note that amplifying particles are often used (literally, everything, even, simply, directly, etc.) and pronouns (all, the most, such), which perform an expressive function: "literally turned cold with horror; the whole horror was ...; already the heart went into the heels; straight frost on the skin; just creepy."

Also, when using EPU, adverbs of the degree of action are often found. This phenomenon is typical for both English and Russian languages (great, very, very, too - very, too, enough).

The use of phraseology in a literary text is often combined with the indication of the cause of emotion. The vast majority of examples of such concretization of meaning relate to phraseological units nominating indefinite emotions. When analyzing Russian phraseological units representing the state of fear, it is important to note that the core component of almost any PU is the root word "fear" [3]. Since fear is a physiological emotion cultured in the language, phraseological turns of the Russian language are often concretized: they use words and expressions related to the physiological side of human life ("heart dropped", "legs gave way", "skin frost").

Here are examples of some phraseological units representing the state of fear in the Russian language:

У страха глаза велики (да ничего не видят). На всяку беду страха не напасешься.

Держать кого-л. в страхе, под страхом, в полной покорности. Принять что-л. на свой страх, на свой ответ, на свою голову.

It is worth noting the similarity in the root (nuclear) element of phraseological units representing fear in Russian and in English. In both languages, the core of the PU becomes the verb (to hold, to give, to jump out, to get, to jump, etc.).

Here are examples of phraseological units representing the state of fear in English:

He who goes into the woods should never be afraid of wolves – Волка бояться – в лес не ходить. This proverb in English also has the following interpretation: He that fears every bush must never go a- birding. In the first example, the core of the

components is the verb to be afraid of with the meaning to be afraid, to be afraid. In the second example, the main component is the verb to fear with the meaning to fear something coming, to beware.

To get cold feet - to get scared at the last minute, to get nervous.

There was nothing to worry about before the concert, as I was well prepared. Nevertheless, I got cold feet right before my entrance - I wasn't afraid at all before the concert, as I was well prepared. However, I was scared at the last minute before I went on stage.

To be with one's tail between one's legs – to be scared, to behave cowardly. The man left the store with his tail between his legs after he had been accused of trying to steal something - The man cowardly left the store after he was accused of trying to steal something. To push the panic button– panic, start to worry a lot, lose self-control.

Our navigator pushed his panic button first when we began to sing - Our navigator first lost his temper and panicked when we started to sink.

To whistle in the dark– to take courage, to strengthen, to overcome the feeling of fear. Although the chances to stay alive diminished with every minute, we tried to whistle in the dark and stay optimistic. Despite the fact that the chances of staying alive were decreasing by the minute, we tried to take courage and remain optimistic.

All cats love fish but fear to wet their paws – И хочется и колется и матушка не велит.

Fear something as the devil fears holy water – Бояться чего-либо как черт ладана.

Fools rush in where angels fear to tread - Дураку закон не писан.

He that fears you present will hate you absent – Кто кого за глаза бранит, тот того боится.

Distracted between hope and fear – Переходить от надежды к отчаянью.

It is better to eat bread in peace than cake in fear – Лучше хлеб с водой, чем пирог с бедой.

Meeting your death is no fear when you have got people – На миру и смерть красна.

In connection with the above, it must be said that metaphors and phraseological units with the meaning of 'fear', which form the core of the concept of both languages, are based mainly on the nominations of human body parts exposed to the feeling of fear [4]. In proverbs and sayings, the nuclear components of which are the representatives of the concept under study, most of the emphasis is on the emotional connotative meaning of words, since the main task of these formations is to attract the attention of the listener.

The variety of varieties of fear confirms the judgment about the universality and dominance of this emotion. However, on the other hand, based on the conclusions of various foreign and domestic researchers, it can be concluded that there are ethno specific sides of the emotion of fear, i.e. traits inherent only to this people. This is due to the presence of a particular society's unique national picture of the world. Fear in the Russian language consciousness is presented as something

hostile to a person, independent of his will and desire. It is worth paying special attention to the religious side of the semantics of the concept, which in the Russian language plays a special role, thanks to the Orthodox religion and its postulates.

Speaking about the main representatives of this concept in the Russian language, it should be noted a wide range of components that serve as synonyms for the nuclear component "fear": fright, excitement, fear, awe, horror and verbs derived from them - to be afraid, to be afraid, to be afraid, etc [5].

A synonymous number of nuclear representatives of the concept "Fear" in English lexicography can be represented by both a verb and a noun. The main nominating language units include: fear, dread, fright, alarm, dismay, consternation, panic, terror, horror, trepidation, startle etc. Nuclear verbal units are: to fear, to be afraid of, to dread, to funk, to boggle, to be frightened of, to express alarm, to stand in awe; moreover, the dominates of this series are the verbs to fear and to be afraid of, since these units form the largest number of phrases and semantically appear to be deeper.

Russian linguistic units are mostly represented by nominal parts of speech, while in English lexicography, the nuclear component in the predominant number of cases of the use of individual lexical units, word combinations or phraseological units is the verb, as well as its derivatives. Comparing these series with the Russian synonymic and representative series, it should be noted that the Russian language units are mostly represented by nominal parts of speech, while in English lexicography, the nuclear component in the predominant number of cases of the use of individual lexical units, word combinations or phraseological units is the verb, as well as its derivatives. Synonymous relations between linguistic units are determined by the integral semi "to be afraid" in Russian and "to be afraid of/to fear" in English.

Thus, fear can be characterized by a variety of forms of its existence and manifestation. Taking into account the social and personal significance, as well as the dominance of the emotion under study, it is worth noting that the range of means of verbalization of the phenomenon of fear as part of phraseological units is extremely diverse and differs in specific vocabulary and syntax.

References:

1. Красавский Н.А. Лингвистические методы исследования эмоциональной концептосферы: материалы международного симпозиума молодых ученых // Лингвистические парадигмы: традиции и новации. Лингвистическая панорама рубежа веков. - Волгоград: Перемена, 2015.
2. Красавский Н.А. Семантика имен эмоций, функционирующих в разных типах текста // Язык и эмоции: Сборник научных трудов. - Волгоград: Перемена, 2016.
3. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции: Тексты. - Психология эмоций. - Под ред. Вилюнаса В.К. М.: Издательство МГУ, 2017.
4. Мягкова Е.Ю. «Язык и эмоции» в когнитивных исследованиях // Семантика слова и текста. Психолингвистические исследования. - Тверь, 2018.
5. Попова З.Д., Стернин И.А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. - Воронеж, 2015.

CHANGING THE ENGLISH LANGUAGE UNDER THE INFLUENCE OF THE INTERNET

Асет Ж., Османов И., Қалдыбай Б.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Интернеттің ағылшын тіліне әсері мәселесі бірнеше жылдар бойы белсенді талқыланып келеді. Қазіргі уақытта бұл мәселе өте өзекті, өйткені біз интернеттің, әсіресе әлеуметтік желілердің әсерінен біздің көз алдымызда болып жатқан ағылшын тіліндегі әртүрлі өзгерістерді байқай аламыз.

Резюме: Проблема влияния интернета на английский язык активно обсуждается на протяжении нескольких лет. В настоящий момент эта проблема чрезвычайно актуальна, поскольку мы можем наблюдать разнообразные изменения в английском языке, которые происходят на наших глазах под влиянием интернета, а в особенности социальных сетей.

The problem of the Internet's influence on the English language has been actively discussed for several years. At the moment, this problem is extremely relevant, because we can observe various changes in the English language that are happening before our eyes under the influence of the Internet, and especially social networks. English has long gone beyond the borders of the British Isles, the United States, Canada, Australia, New Zealand and other English-speaking countries as the main language of business and international communication. nowadays, English has become the main language of communication on the world wide web and Internet users on all continents and corners of our planet form not only the lexical composition and change the grammatical structures of their native languages by borrowing from English, but also change the English language itself. Statistics show that in January 2015, 42% of the World's population actively used the Internet (compared to 35% in 2014). Social networks are used by more than 2 billion people and each of them spends an average of 2.5 hours a day communicating with other users (data from Global Web Index research) and more than half of them write, read and speak English [1].

Macmillan publishing house, together with rapper and poet Disraeli, recently published a series of short online lessons, one of which is dedicated to modern English and is based on a poem by Disraeli called "The 21st Century Flux". In it, modern English is compared to a constantly changing stream, which we think is a very good comparison. The author notes that the language is people who speak this language and therefore modern English is far from the standard version recorded in textbooks and dictionaries. Every day, the language changes, takes in new ideas, new structures and turns. "The more new words we use, the more ways we can Express how we feel." There is no doubt that the main reason for such rapid changes in the English language was the Internet [2].

The impact of the Internet and text messages on the English language was evaluated differently. The term Netspeak or Internet English has become a common designation for all abbreviations, constructions, stable expressions and words that are used by "residents" of the network. You can often hear the most critical comments

about this. Summarizing the opinion of critics, we can say that they usually put forward the following arguments, confirming, in their opinion, the negative impact of the Internet and text messages on English. First, the use of a large number of abbreviations leads to the use of an extremely limited set of words and, as a result, the impoverishment of the active vocabulary of the language. Secondly, the automatic spelling check does not correct the word, but rather provokes numerous spelling errors. In addition, the lack of capital letters and punctuation marks leads to a loss of skill in using them in writing. It is impossible not to mention emoticons, which replace a large number of words, turning written speech into a kind of comic book. We add to this that, in our opinion, Internet correspondence in social networks and text messages give communication a touch of "virtuality", i.e. unreality of what is happening, which leads to a false sense of privacy and "freedom" in the use of profanity [3]. This is an extremely negative trend, since the constant use of taboo vocabulary in correspondence creates an understanding that these words can be used in ordinary speech, because the boundaries between correspondence and oral speech are almost erased. This is especially evident from the results of the survey that we conducted using the resource <https://www.surveymonkey.ru/> According to the results of our research, 70% of respondents (both Russian-speaking and English-speaking) confirmed that they regularly use taboo vocabulary in one form or another in social networks and text messages and that this is perceived as a certain norm of communication on the Internet.

However, after studying the negative opinion about the influence of the Internet on the English language, we could not help but try to find positive aspects of this influence. First of all, we turned to the opinion of native speakers, because they can adequately assess the degree of influence of a particular phenomenon on their language. The results came as a surprise to us. To begin with, many Britons believe that the Internet and text messages have a very positive impact on solving the problem of illiteracy in society. In his article "how social media improved writing skills", Simon Cooper notes that before the advent of email, many Britons had no idea that their parents, children or colleagues could hardly write and read very poorly. With the advent and development of social media (blogs, social networks, forums, etc.), people have new incentives to write and read a lot. This, as noted by Coventry University psychologist Clare wood, had a positive impact on the development of reading and spelling skills in primary school children who took part in her study. Clare wood, like many other researchers, believes that children and teenagers are very aware of the difference in style, genre, and rules of, say, punctuation when communicating on social networks and writing exam papers. It should be noted that many researchers come to the conclusion that reading forums, blogs and tweets is much easier than reading serious literature or magazine articles, so they are increasingly popular. Just think, today, according to the site <http://www.worldometers.info/blogs/>, more than 4,177,000 blog posts have been written on the world wide web, and most of these posts are in English [3].

George Orwell in his essay "Politics and the English language" wrote about the problems of modern English and one of his main theses was the following: "...if the

thought of disfiguring language, language can also spoil the idea.» As many researchers note, it is the influence of the Internet on the English language that makes it possible to talk about the revival of the English language, about a new stage of its development. The famous British linguist David Crystal has repeatedly stressed that on the Internet, most people communicate in a non-standard, playful manner that deviates from the established language rules, being tolerant, if not positive, of grammatical and spelling errors. But at the same time, the scientist admires the obvious variety of language forms, perceiving what is happening on the Internet from an extremely positive point of view. According to Crystal, "the Netspeak phenomenon can fundamentally change our view of the language, being a qualitatively new stage of its development." Many native speakers perceive Internet English or Netspeak as another form of language that allows the language itself to develop and free itself from many conventions, outdated words, metaphors and euphemisms, and overly complex grammatical and syntactic structures that sometimes lose the meaning of the utterance.

To assess the situation more objectively, we asked 10 English teachers, including representatives from the UK, USA, Argentina, Russia, Spain and Australia, to Express their opinion on this issue. All participants in the survey agreed that the Internet has not only made English more accessible to millions of people, but also has a positive impact on the development of reading, writing and understanding skills for both native speakers and foreigners. Netspeak or Internet English changes not only the language itself, but also our thinking and attitude to life [4]. In our opinion, the modern English language, in all its variety of changes, allows us to communicate and unites the whole world, largely due to the influence of the Internet and its limitless possibilities.

References:

1. Stephen Poole "Is online English a demeaning language? Not IMHO", the guardian
2. Simon Cooper "how social media improved writing", FT magazine David Crystal "Language Revolution", Polity, 2004
3. David Crystal "on the impact of the Internet on the English language", video lecture <http://www.britishcouncil.ru/interview-with-david-crystal>
4. Disraeli "stream of the 21st century" <http://www.macmillandictionary.com/from-the-blog/21st-century-flux.html>

UDC: [10.17853/1994-5639](https://doi.org/10.17853/1994-5639)

PROJECT WORK AS ONE OF THE METHODS OF FORMING UNIVERSAL EDUCATION ACTIONS

Асланбек Ж. Н., Нышанбай Ж. Е., Уралова Ұ. Р.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Мақала шетелдік және отандық ғылыми-әдістемелік еңбектердегі жобалар әдісі мен жобалық қызмет мәселесіне арналған. Онда отандық білім беру жүйесін қамтыған жаңалықтарды ескере отырып, жобалық қызмет әдісіне деген қызығушылықтың жандануы және оны мектепте оқыту процесінде қолдану атап өтіледі.

Мақалада қазіргі заманғы отандық білім берудегі жоба әдісінің оң және теріс аспектілері қарастырылады. Мақалада әмбебап оқу әрекеттерін қалыптастырудың жобалары мен тұжырымдамаларының өзара байланысы көрсетілген. Ол қандай әмбебап оқу іс-әрекеттері жобаларды қалыптастыратындығын және дамытатындығын егжей-тегжейлі қарастырады.

Резюме: Статья посвящена проблеме метода проектов и проектной деятельности в зарубежных и отечественных научно-методических трудах. В ней отмечается возрождение интереса к методу проектной деятельности и его использование в процессе школьного обучения, учитывая новшества, которыми охвачена отечественная система образования. Статья рассматривает как позитивные, так и негативные аспекты метода проектов, имеющиеся в современном отечественном образовании. Статья показывает взаимосвязь проектов и концепций формирования универсальных учебных действий. Она подробно рассматривает, какие именно универсальные учебные действия формируют и развивают проекты.

At the beginning of the 21st century, the domestic education system underwent significant changes. This was due to the adoption by the Ministry of Education and Science of the Russian Federation of new federal state educational standards. This moment has radically changed the education system as a whole and the requirements for the educational process. Completely different tasks and goals were set for education. All these changes have led to, that the education system and the educational process as a whole has put forward new requirements for the work of a teacher. Based on the new Standards, modern-a new teacher is not just a link between a student and existing knowledge. Today, students should be trained in various types of organization of their cognitive and research activity, should independently be able and know how to plan their academic and free time more effectively, and, the most important and necessary is their ability to use and apply the acquired knowledge and skills in our daily life. And all these skills should be taught to them by a modern teacher.

According to the Federal State Educational Standard, today the priority goal of education is contributing to the development of students' abilities to independently set educational goals, come up with and design ways to solve them themselves, be able to find the necessary information themselves, monitor their achievements and evaluate them correctly.

The purpose of education has been changed, new tasks have been set – there is a problem in the lack and inefficiency of existing educational technologies. New tasks required new solutions. As a consequence, the active use of research and design projects has begun. Technologies in the classroom and the involvement of students in this type of activity.

Today, the method of project activity is one of the most important educational technologies. However, this was not always the case.

Project activity as an educational technology was first used by American researchers in the 1860s. They were inspired by the ideas of the American educator John Dewey, who considered learning an integral part of our lives, respectively, the fruits of learning should be "real", "tangible". Students should be able to apply all knowledge in practice, and to achieve this goal, students must come to this

knowledge themselves, be "active" recipients of knowledge, and not "passive". The interest in knowledge should come from themselves, and not from outside [1].

Russian linguists, led by S. T. Shatsky , used the method of research activity in the first half of the 20th century. But its active use began precisely after the adoption of the new GEF. The adoption of new Standards has led to the widespread use of computer technologies, research techniques and project activities.

Special emphasis is placed on projects, since it is through this educational technology that new FGOS installations can be implemented and perform assigned tasks.

Modern education says: "teach students to learn." And this means teaching them to acquire knowledge on their own, to increase their motivation, to teach them to use the knowledge they have already acquired.

Summarizing all of the above, we can say with confidence that it is the method of project activity that fully meets the requirements of the new Standards, because in the process of working on research, students will have to "learn to learn" themselves [2].

Another advantage of this educational technology is that children can work on the project both independently, individually, and in a group. Through projects, students can self-actualize , express themselves, use a creative approach, resort to the help of adults, and this, in turn, leads to the development of successful cooperation.

When choosing a project topic, students have to choose for themselves, decide with whom to work, in a group or alone. And this, as they say in the writings of M. P. Voyushina: "it is extremely necessary that students have to choose." This contributes to the development of personality, develops a sense of responsibility. She also noted that in the process of work, the student does not just get new information and knowledge, he also has to explain how he identified them and came to conclusions and results. And this develops their logic, the desire to learn and the ability to independently obtain new information [3].

Another important factor in the use of project activities in the educational process is the fact that projects involve the use and development of meta-subject skills and abilities. And, as we already know, the methodological basis of the Standard is a system-activity approach that ensures the ability of students to self-develop and continuously learn; and their active educational and cognitive activities. One of the important requirements of the new Standards is meta subject skills [4].

The analysis of the works of the above-mentioned authors shows and proves is- The key is the need to use project activities at all levels of education.

As for the typology of projects, it can be said that different linguistic researchers have tried to classify projects at different times. But many of them considered this issue from different sides and had different points of view on this problem. The new-generation FGOS systematized and generalized the available knowledge, classifying them on various grounds: by content, by organizational form, by the time spent on implementation, by the nature of contacts, by the type of activity.

According to the content, it is possible to distinguish single-subject and inter subject projects. According to the organizational form, there are individual, paired

and group projects [5]. By time, we can classify projects into mini-projects carried out within one lesson, short-term projects carried out within several lessons and long-term projects that can be carried out from a week to a year or even longer.

By nature, domestic/regional and international projects are distinguished. And, finally, according to the type of activity of the FGOS, the researcher distinguishes-practical, practice-oriented, informational, creative and game projects.

As we can see, there are many types of projects. No matter what kind of project students are working on, it should be borne in mind that it should always be interesting to them, be a kind of challenge, intrigue them, and the problem investigated in the project should really affect them. The desire and interest should come from them, and they should clearly understand the meaning of the project and know what is required of them. The project should be within their capabilities, not easier or harder, but only a step above their knowledge. This is a challenge that they will be able to decide, believe in themselves, in their own strength and be ready to achieve new goals and new heights.

The Federal State Educational Standard also puts forward requirements for the development of universal educational actions. And even this problem can be solved with the help of project activities.

Work on any project begins with choosing a topic and identifying problems. The next stage of work involves the processing and use of existing knowledge to achieve the goals of the project. These actions actively form regulatory and cognitive DMS. Communicative skills are developed through working in groups and through cooperation with the teacher and 254 by parents for research purposes. Through working in groups, students learn to accept someone else's point of view, understand that many things have two or more sides to solving the same problem. About- project activity, as we have already written, also actively develops personal skills through self-determination, self-criticism, the use of creative skills and ways to solve the problem. Students can express themselves and come to a situation of success.

The result of the project activity under the Federal State Educational Standard is the formation of self-esteem, the development of the educational success of each student.

However, under the results of project activities, we do not single out the preliminary results, but focus on the personal development of students, their ability to work in a team and in a group, to be able to work independently- It is necessary to plan the educational process yourself and use creativity in your activities.

Thus, we can say that project activity plays an important role in education. Today, the project method is considered as one of the personality-oriented learning technologies that meets all the requirements of the Federal State Educational Standard and contributes to the development of all UMS.

References:

1. Воюшина М. П. Формирование культурного поля школьника в урочной и вне-урочной образовательной деятельности // *Метаметодика как перспективное направление развития предметных методик обучения*. Вып. 7. СПб. : Северная звезда, 2015. С. 24.
2. Громько Ю. В. Понятие и проект в теории развивающего образования // *Изв. Рос. акад. образования*. 2014. № 2. С. 36–43.

3. Гузеев В. В. Эффективные образовательные технологии. М. : НИИ школьных технологий. М., 2016.
4. Дьюи Д. Школа и общество. М. : Госиздат РСФСР, 2014. 176 с.
5. Землянская Е. Н. Учебные проекты младших школьников // Начальная школа. 2015. № 9.

UDC 811.111

STRATEGIES FOR TEACHING CRITICAL THINKING SKILLS

Ахмадниязова Д.

Центрально-Азиатский Инновационный Университет, г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалды шет тілін оқытудағы сыни көзқараспен ойлауды дамыту мәселелері қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматривается проблема развития критического мышления при обучении иностранному языку.

Teaching a foreign language is considered now as teaching activity. This activity can be reproductive (repetition of actions made by someone), reconstructive (when some changes are introduced according to the pattern), creative (when actions are made on one's own).

There are different definitions of critical thinking. Critical thinking is «a process which stresses an attitude of suspended judgment, incorporates logical inquiry and problem solving, and leads to an evaluative decision or action» [1]. «...critical thinking does not produce final solutions to the topics being discussed; its goal is rather different to clarify the issue and take a step, perhaps only a baby step, in the direction of better understanding» (Richard Spear).

Broadly speaking, critical thinking is concerned with reason, intellectual honesty and open-mindedness as opposed to emotionalism, intellectual laziness and closed-mindedness. The process of critical thinking allows us to become involved in a dialogue with information we read or hear so that we can summarize, analyze, hypothesize and evaluate ideal we encounter.

To develop critical thinking a teacher should use questions as a «learning» strategy rather than a memorizing exercise. Summary and Definition Question: What is (are)...? Who...? When...? How many...? Analysis Questions: How...? Why...? What are the reasons for ...? What are the results of ...? What are the problems or conflicts...? What are possible solutions to these problems or conflicts...? Hypothesis Questions: If ...occurs, then what happens...? If ... had happened, then what would be different? Evaluation Questions: ... effective or ineffective...? ...relevant or irrelevant? What are the advantages and disadvantages of ...? What is the best solution to the problem...? What is the support for my opinion? [2].

The following exercises are very helpful in making logical connections (critical thinking).

Activity I. What Do We Have in Common?

Directions: For each number, explain what the words have in common.

For example:

1. North America, Asia, Africa(names of continents)
2. Sneakers, shoes, sandals(footwear)
3. Bus, car, train(means of transport)

Activity II. Odd One Out

Directions: Find the word that doesn't share something in common with the others. Justify your choice.

1. Dog, cat, donkey, dragon.
2. Energy, lawn mower, scissors.
3. Love, hatred, fear, greed, anger.

E.g. 1. The odd one out is «dragon» because it is a mythical creature and all the others are real creatures [3].

Activity III.Fact and Opinion.

A fact is something that is true or can be proven. An opinion is yours feeling or how someone else feels about a particular topic.

Directions: write fact or opinion after each of the following statements.

1. Abraham Lincoln was President of the United States during the Civil War.
2. I think my friend Alice is the nicest person on the Earth.
3. My Mom loves for me to wear blue.

Activity IV.Making Predictions.

A prediction is what you think will happen.

Directions: Make a prediction:

- 1.All people - have gone color blind
2. An alien spaceship has landed in Shymkent.

Activity V. Who is the Best (Worst) ?or Who is Responsible?

Directions: Read (or listen to) the story and say who is the best (worst) or responsible. Justify your choice.

e.g. The story “Who Is Responsible Clockwise. Upper – inter mediate”, page 78.

e.g. The story “ Terrified”, “Baker’s Dozen” page 37 [4].

Activity VI.Guilty or not Guilty?

Court Case

In Holiday burg, Pennsylvania, Dennis and Lorry Nixon were very worried about their 16- year daughter Shannon, who had diabetes, a life – threatening disorder in which a person’s body cannot produce enough insulin or cannot use it effectively. They decided not to take the girl to a doctor for treatment but chose to have Dennis’s father, a pastor of the Faith Tabernacle Congregation, pray for the girl in an effort to keep her alive. Shannon died of complications from diabetes.

Directions: Listen to the situation. If you were on the jury, how would you rule? Give 2-3 reasons for your decision.

Activity VII.Drawing Analogies.

e.g. Sleeping in my bed is like floating on a cloud.

e.g. Getting married is like going to paradise.

Activity VIII.Discussing Priorities.

Your house is on fire. You have a few seconds to decide what to take with you.

Directions: Place a number in front of the item to indicate its importance. Make comments. Foodstuffs, documents, jewelry, English textbooks, your child, clothes, money, your cat [5]. Different types of tasks can be designed for developing critical reading strategies. Several strategies can be used in the classroom for developing critical awareness while reading at the pre-reading, while – reading and post-reading stages with the focus on both languages and content.

Strategies for the pre – reading stage.

Students are asked to do the following:

1. To give their personal opinion about the topic;
2. To point out the reason the author is writing about the topic;
3. To predict the content of the text;
4. To offer the whole range of ways to write a particular text;
5. To generate their own list of question.

Thus, in critical pre- reading activities student can be asked to answer the questions that are not text – based but are based around the text. This will develop in them a critical awareness of how and why texts are written. Some questions that students can be asked to consider are:

1. What is the topic/title of the text? What does it tell you?
2. What is the purpose for writing: to inform, persuade, entertain?
3. Does the author use formal or personal style? What other ways are there of writing about the topic?
4. What is the genre of the text: a letter, a newspaper article, an advertisement, etc.?
5. Who is the writer? How much do you know about him/her?

Attempts to answer questions help students to understand the text's social political, historical and cultural context. Previewing for genre and content equips students with a set of expectations to guide their reading. Self – generating questions around the text enables students to look at the text critically [6].

Strategies for the while – reading stage.

Students at this stage can be asked to read and react to content and language in a text by annotating and analyzing.

Annotating. As students read, they can be asked to annotate directly on the text. There useful ways of annotating are underlining, questioning and outlining.

Underlining. Ask students to read through the passage and underline difficult words and phrases while getting a general idea of the while passage, then ask them to figure out their meaning from the context or if it necessary to look them up in a dictionary. Discuss the answers.

Questioning. Students are asked to read the text again and express their doubt in the form of questions in the margin. They may even represent confusion or comments.

Outlining. Students are told to identify the main ideas in each paragraph and look for sentences that carry the main thrust of the arguments. Outlining can be done

as a group activity. It helps to focus on the most important ideas of the text, separating what is central from what is peripheral.

Analyzing. At this stage students should analyze arguments and language.

Arguments. An argument is basically a group of statements that have a special relationship to one another. One of the statements (the claim or conclusion) is asserted as true on basis of the other statements, such as reason, evidence or assumptions.

A critical reader seriously thinks about what she/he reads. This means that he/she:

1. Does not believe everything he/she reads.
2. Questions everything – that doesn't make sense to him/her.
3. Analyses arguments.
4. Discounts arguments based on faulty reasoning.
5. Has good reason for believing some things and not believing others.

So a very important critical reading skill is to be able to distinguish fact from opinion.

Language. One way of analyzing language is to look for:

- repetitions of recurring images, descriptions.
- repeated words, phrases, examples, illustrations.
- consistent ways of characterizing people, events
- reliance on particular writing strategies
- use of opposites (opposing ideas) to reveal contrasting perspectives
- use of figurative to reflect the authors' attitudes. Tone and feelings.

The logical strategy to use at the post-reading stage is to extend the understanding obtained from texts at pre-reading and while-reading stages into summarizing, evaluating, synthesizing, commenting and reflecting.

The following tasks can be set:

1. Arrange the following sentences in the order in which the events take place in the story.
2. Make a plan of the story.
3. Read the following statements. Say whether they are true according to the story. If not, correct them.
4. Find as many facts in the text as you can to prove the following.
5. Explain, why...
6. What do you think... felt and thought when ... Give reasons for your answer.
7. Give your opinion about the main characters of the story.
8. Explain the title of the story. Think of your own title.
9. What would you do under the circumstances described in the story?

The purpose of the about described stages is to get students to examine texts in more critical, reflective ways. A critical reading approach helps students to focus on the ideology and assumptions behind the author's words. It fosters a more meaningful «dialogue» between the students' reader and the writer of the text.

References:

1. Elder L. and Paul R. «Critical thinking: Why We Must Transform Our Teaching». Journal of Developmental Education, Fall, 2017.
2. Fleet Joan, Good child Fiona, Zajchowski Richard «Learning for success: Skills and strategies for Canadian Students» Toronto, Harcourt, Brace and Company, 2014.
3. Christison MaryAnn «Brain-Based Research and Language Teaching». «Forym» April 2012.
4. Axelrod R.B. and Cooper C.R. «Reading Critically, Writing Well». New Youk, St. Martin's Press, 2014.
5. Golub J. «Activities to promote critical thinking» Urbana, IL:NCTE.
6. Thisthethwaite L.L «Critical Reading for Artist Students». Journal of Reading #3, 2010

UDC 811.111

THE MAIN FEATURES OF TEACHING ENGLISH AT AN EARLY STAGE

Ахмадов А., Мисриддинов К., Сайтов Д.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың оқуға психологиялық дайындығының негізгі компоненттері көрсетілген, шет тілін ерте оқытудың "жақтауы" және "қарсы" дәлелдері қарастырылған, шет тілін оқытудың оңтайлы жасы анықталған, мектеп жасына дейінгі балалардың іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекшелігі қарастырылған және шет тілін ерте бастаудың орындылығы баланың жасына байланысты емес, оның жеке ерекшеліктері мен оқуға дайындық деңгейіне байланысты деген қорытынды жасалады.

Резюме: В статье выделяются основные компоненты психологической готовности детей дошкольного возраста к обучению, рассматриваются аргументы «за» и «против» раннего обучения иностранному языку, определяется оптимальный возраст обучения иностранного языка, рассматривается специфика организаций занятий детей дошкольного возраста и делается вывод о том, что целесообразность раннего начала изучения иностранного языка зависит не от возраста ребенка, а от его индивидуальных особенностей и степени готовности к обучению.

Currently, the prospects of early learning of foreign languages in terms of comprehensive improvement of the child's personality, his humanitarian development and familiarization with general cultural values are not in doubt. The process of Kazakhstan's entry into the world community puts the problem of good foreign language proficiency on one of the first places in the education system, which is why more and more attention is being paid to early learning of foreign languages. To a large extent, this interest is purely pragmatic, because without a good knowledge of a foreign language, one cannot count on both the harmonious entry of our country into the world community and the professional and life success of an individual. Knowledge of at least one foreign language in our time has turned from a wish into an urgent necessity. Many parents are wondering how and when to start teaching a child a foreign language, even when he is not even a year old. It is proved that the psychological characteristics of preschool children give them advantages in learning a foreign language at subsequent stages. Early language learning is not only a tribute to fashion, because a modern child is constantly confronted with foreign speech [1].

The interpretation of the concept of "early learning" has changed in different periods of the development of foreign language teaching methods. If in the 50s of the last century the term was used in relation to 3-5 grades of school and the age of students 10-11 years, then in the 60-70s of the XX century, when the theory and methods of teaching a foreign language are being intensively developed, early learning begins to be understood as teaching in kindergartens and 1-2 grades. The 90-20s are particularly highlighted – the period of conducting a purposeful experiment on early learning, developing the basics of theory and early learning programs, including kindergarten and elementary school. It is at this time that the main goal of teaching preschoolers a foreign language is changing from purely practical to the goal of personal development of the child. The priority in the placement of learning tasks is changing. Child development is a process that is implemented in any situation of a child's interaction with the outside world, with parents, teachers or other children. At an early stage of learning, a foreign language should be considered as a means of developing a child's personality, taking into account his motives, interests and abilities. Through communication and activity in a foreign language, the child develops and learns the world.

In preschool children, this implies the formation of interest in learning, in cognition of the surrounding world, on the basis of mastering foreign language speech, the development of interest in foreign and native languages, the formation of the ability to independently solve elementary communicative tasks in a foreign language.

Currently, hundreds of thousands of preschoolers are learning a foreign language.

The interpretation of the concept of "early learning" has changed in different periods of the development of foreign language teaching methods. Currently, early learning of a foreign language is understood as teaching children of pre-school (up to 3 years old) and preschool age.

Nevertheless, the question remains open. So, some scientists are of the opinion that early learning of a foreign language is teaching children from 3 to 6 years old, before the child enters school, that it is primarily a play activity aimed at the development and upbringing of the child, as well as a process aimed at unlocking the potential of the child, taking into account his individual characteristics [2].

Early learning of a foreign language means the age from 3 to 6 years. It is possible to start foreign language classes with children from 3 years old, although the "golden mean" is considered to be the period from 5 to 8 years, when the system of the native language is already well mastered by the child, there is a good memory and intuition, cognitive abilities, quick and easy memorization of any information, the ability to imitate and conscious learning. At this age, the child is capable of a longer concentration of attention, he has the ability to purposeful activity, he masters a sufficient vocabulary.

One of the most significant points, according to most researchers, is an increased sensitivity to language phenomena at the age of 5-6 years, due to the greatest intensity of language ability during this period and representing an important

prerequisite for the successful formation of elementary foreign language speech skills and abilities. Sensitivity (from Lat. *sensus* - *feeling, sensation*) is a characterological feature of a person, manifested in increased sensitivity to events.

At the same time, preschool children have the ability to imprint, which allows them to easily learn a foreign language. Imprinting (from the English "imprinting") is a psychophysiological mechanism when an image is firmly fixed and formed in a certain, critical period, is almost completely automatic, is not reversible and does not require either primary or further positive reinforcement.

The problem of children's psychological readiness for learning has always been relevant, since the success of children's future development and education depends on the ways to solve it. After all, the success of a child in learning directly depends on the level of his physiological, mental, emotional, volitional and mental development necessary for mastering the school curriculum in a peer group. The main criterion for the psychological readiness of children for early learning should be considered a new formation of the child's internal position, which represents his new attitude to the world around him.

There are the following prerequisites for mastering educational activities:

- the child's ability to consciously subordinate his actions to the rule;
- ability to listen and follow adult instructions;
- ability to work according to the pattern

Readiness for training is determined, on the one hand, by genetic programs for the development of the body and psyche, on the other - by individually accumulated experience and knowledge.

In the mental development of a child, it is genetically predetermined what, when and how he can and should perceive. The problem of early learning of a foreign language is the need not to miss and take advantage of the sensitive period of learning a foreign language in preschool age.

The problem of early learning of a foreign language has been discussed for many years and continues to be discussed now.

What are the main arguments of the opponents of early learning of a foreign language?

1. Learning foreign languages leads to speech therapy problems and worsens the assimilation of the native language, reduces the level of intelligence.

Long-term experimental teaching of a foreign language, conducted by the staff of the laboratory of teaching foreign languages of the Research Institute of general and Secondary Education, confirmed the beneficial effect of the subject on children: on their general mental development (memory, attention, imagination, thinking), on the development of ways of adequate behavior in various life situations, on better command of their native language, on the speech development of children in general. In addition, it has been noticed that the teacher can ensure that the child will speak both his native and English languages more clearly after a couple of months of classes [3]. Russian sounds remain Russian, English pronunciation is put, and the articulation apparatus develops.

2. It is necessary to study first one spoken and written, and then proceed to the other. A huge number of people on earth are bilingual and multilingual. Knowledge of one language, as a rule, helps to learn another better, the child himself discovers the patterns of a particular language. Learning a second language relies on and uses in its entirety the semantic structures of the first. Mastering a foreign language also raises the child's native speech to the highest level in the sense of awareness of language forms, generalization of language phenomena, more conscious and more arbitrary use of the word as an instrument of thought and as an expression of a concept.

3. More time is spent on initial skills. In other words, why start learning a language earlier if two children, one of whom started studying at the age of 4 and the other at seven, turn out to be on the same level in adolescence. There is an opinion that with the early start of language learning, the time for obtaining early skills is delayed. But in fact, a child who started learning a language earlier will have a more extensive vocabulary, and besides, he will have a much higher degree of confidence and spontaneity of speech than a child who started studying later and speaks mostly memorized phrases.

4. Children will confuse words and eventually become semi-lingual. In fact, many bilingual children tend to mix languages at an early stage of speech development, choose the word that sounds easier, is easier to pronounce, but this passes over time. Also, children can use words from different languages in one phrase. And semi-linguistics is a much more serious and relatively rare situation that occurs when a child in a tense environment tries to learn two or more languages with very little contribution to each of them.

In our opinion, the arguments of the opponents of early foreign language teaching rather indicate an unsuccessful experience of such training for a number of reasons: the psychological unpreparedness of the child to learn a foreign language, insufficient methodological readiness of the teacher, and, as a consequence, his inability to organize classes with preschool children taking into account their psychophysiological characteristics [4]. When choosing a particular technique, it is very important to take into account the age characteristics of the child.

But any method of teaching young children a foreign language will be effectively implemented if the following psychological and pedagogical features are taken into account:

- sensitivity to language perception,
- receptive language acquisition,
- learning through activity,
- development of language ability,
- the significance of emotional and figurative phenomena,
- visual representation of language material,
- use of non-verbal means of communication,
- the novelty of the material and the ways of presenting it to maintain interest.

Thus, it can be concluded that the age of the beginning of training may vary depending on the psychophysical readiness of the child. The training had to be

organized in a comfortable emotional environment. It should be remembered that if a child has an age lag in the development of speech or non-verbal imaginative thinking, then the development of a second language has a negative impact on higher mental functions, inhibiting their formation. Early learning of foreign languages is a very complex process that requires maximum attention and abilities from the teacher. A lot depends on the teacher. In teaching, all channels of perception of the child should be used, using objects, toys that students can touch and thus explore.

References:

1. Ломакина Г.Р., Лаер А.А. Раннее обучение иностранному языку: плюсы и минусы // Молодой ученый. 2014. №20.
2. Bista, K. K. Age as an Affective Factor in Second Language Acquisition. English for Specific Purposes World, 2018.
3. Марданова Ф.С. Методика раннего обучения иностранным языкам // Молодой ученый. 2016.
4. Enever, J., Moon, J.& Raman, U. (Eds.). Young Learner English Language Policy and Implementation: International Perspectives. South street: Garnet Publishing, 2019.

УДК 18'367.624

ФИЛОСОФИЯ ВОЗРОЖДЕНИЯ

Ахмет И., Турдалиев Х., Тургунбаева С.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: XVI-XVII ғасырлардағы жаңғыру. Жаңғыру Еуропаның басқа елдеріне таралып, өркендей бастады. Әр елдің өзіне тән ерекшеліктері бар.

Summary: The Renaissance XVI-CVII centuries. The revival spread to other European countries and began to prosper. Each country has its own peculiarities.

Научное мировоззрение преобладало над средневековым религиозным представлением, и в любой стране, в силу культуры эпохи Возрождения, существовал своего рода гуманизм, обусловленный отношением к античности, появлением особого типа мировоззрения, изменением условий жизни. Эпоха Возрождения отмечена зарождением титанизма. Есть разные мнения о человеке. «Начало творения» создано по образу человека-бога. Он верил, что вся жизнь - это природа, и что человек был создан Богом. Бытует мнение, что человек полон красоты и умения, любви и привязанности. В этот период культура и философия были освобождены от церкви и начали развиваться новые виды искусства (изобразительное искусство, архитектура, музыка, театр, литература). Он внес непосредственный вклад во все достижения современной цивилизации.

Основные философские направления эпохи Возрождения: пантеизм, натурафилософия и гуманизм.

Пантеизм (гр. pan- все и tcheos -Бог) – Бог не является сверхъестественным, нет никакой сверхъестественной природы, философского учения о том, что Бог является творцом всего сущего. Пантеизм творит бога с

природой в целом, отвергает сверхъестественные инициативы. Термин был введен Толандом (1705). Пантеизм часто встречается в трудах Н. Кузанского и Дж. Бруно [1, с. 37].

Натурафилософия (философия о природе). Первоначально разработан со страстью к магии. Магия и наука связаны принципом творческой силы. К ряду натурфилософов относятся Теофраст Гогенгеим (Парацелес), Бернардино Телезио.

Гуманизм (лат. *humanus* — верующий) – уважение человеческого достоинства и прав человека, совокупность взглядов, отражающих его ценность как личности, заботу о человеческой собственности, ее всестороннее развитие, создание благоприятной общественной жизни для человека.

В эпоху Возрождения гуманизм сформировался как прочное идеологическое движение. В этот период гуманизм был тесно связан с антифеодализмом и средневековыми теологическими взглядами. Гуманисты провозгласили свободу человека, боролись против религиозного аскетизма и боролись за право человека на удовольствие и самодостаточность. Выдающиеся гуманисты эпохи Возрождения – Петрарка, Данте, Боккаччо, Леонардо да Винчи, Эразм Роттердамский, Ф. Рабле, Монтель, Коперник, Шекспир и др. – сыграли важную роль в формировании интеллектуального мировоззрения. Эпоха Возрождения занимает важное место в истории философии с ее особенностями, такими как развитие производственных отношений, торговли, упадка феодализма, процветания городов, упадка церкви, подъема образования, открытия научных достижений. и технологические инновации.

Основные черты философии Возрождения:

- антропоцентризм и гуманизм – расставить приоритеты в человеческих проблемах, доказав свою самооценку;

- формирование антицерковной идеологии (не отрицание религии, а противодействие церковным вопросам, которые видят себя как отношения между Богом и человеком).

- уделять больше внимания структуре чего-либо, чем его форме;

- Научное и материалистическое понимание бесконечности Вселенной, открытие анатомических открытий, наряду с открытием анатомических открытий (сборники о сферической свободе Земли, ее орбите вокруг Солнца);

- идея социального равенства широко распространена [2, с. 104].

В эпоху Возрождения он развивался в идеалистическом направлении - неоплатоническом направлении. Целью данного направления является устранение, унификация и дальнейшее развитие противоречивых взглядов на учение Платона. Основываясь на идеях Платона, неоплатоники уменьшили роль Бога, противопоставив свои новые философские системы схоластике. Таким образом, они начали создавать новый образ мира. Выдающиеся представители неоплатонизма эпохи Возрождения- Н. Кузанский и Джованни Пико дела Мирандола.

Николай Кузанский (1401-1464 ж.ж.) – Немецкий философ, ученый и священнослужитель в новую эру науки, которая начала складываться на ранних

этапах перехода схоластики к гуманизму и капиталистическому обществу. Под влиянием неоплатонических учений он развил учение о Боге на основе древних христианских концепций, в которых он проповедовал, что Бог превосходит противоречия и существа, и что разум ограничен анализом и анализом естественных вещей. К Богу приходят все противоречия: бесконечность и бесконечность, карликовость, общие и общие явления и так далее. Учение Николая Кузанского, несмотря на мистическое и идеологическое содержание о том, что противоречия ведут к божественности, впитало и передовые идеи [3, с. 105].

Мир - чувствительный, абсолютный, плавающий Бог. Сказав, что мир кончается с Богом, Н. Кузанский, проводя астрономические исследования, пришел к выводу, что Солнце является центральным (гелиоцентрическим), все процессы, происходящие в космосе, - проблема, которая может быть объяснена только с точки зрения природы, помимо религиозных концепций. Н. Кузанский считает, что мир состоит из вселенных (галактик), все небесные тела обладают силой движения. Эти идеи Н. Кузанского внесли значительный вклад в развитие гелиоцентрической системы. Гелиоцентрические и геоцентрические системы мира. Геоцентрический мир (гр. «geos»-земля) Согласно системе, Земля не движется и является центром мира. Считается, что вокруг Земли вращаются солнце, луна, звезды и планеты. Эта система, основанная на религиозных верованиях и трудах Платона и Аристотеля, была сформулирована древнегреческим ученым Птолемеем. Согласно гелиоцентрической системе мира, Земля, вращающаяся вокруг своего ядра, является одной из планет вокруг Солнца. Хотя Н. Кузанский и другие ученые высказывали свои взгляды на эту систему, именно Коперник заложил конкретные основы этой теории, подробно обсудил ее и сформулировал математически. Позднее стала ясна система Коперника. Галилей, Кеплер и Ньютон сыграли важную роль в доказательстве этой системы. Галилео Галлилей (1564-1642). Коперник и Бруно подтвердили свои идеи на практике. Они изобрели телескоп и доказали, что небесные тела движутся не только по траектории, но и вокруг собственной оси. Находили пятна на поверхности Солнца и изучали спутники других планет. Основная работа - «Две основные системы мира - диалог Птолемея и Коперника». (1632). По его словам, мир бесконечен, материя вечна, природа уникальна. Как происхождение природы, это зависит от механических законов, атомы не изменяются. Источник познания природы - наблюдение и практика. Однако он также не отклонялся от религиозных взглядов, признавая, что Бог является первопричиной. В XVI в. утопическое учение связано с трудами английского гуманиста Т. Мора [4, с. 28].

Т.Мор (1478-1535). Один из основоположников утопического социализма. Гуманист-рационалист эпохи Возрождения. Основная работа – «Золотая книга, столь же полезная, как забавная, о наилучшем устройстве государства и о новом острове Утопии» (1516). Он впервые последовательно обосновал идею обобществления производства и связал ее с коммунистическими идеями организации труда. Экономическое гнездо

государства Утопия на скале свободы основано на семье, производстве ремесел. Утописты живут в условиях демократического правления, равноправия труда. Люди работают по шесть часов в день, а остальное время занимаются наукой и искусством. Большое значение придается всестороннему развитию человека, сочетанию теоретической подготовки с работой. Мур мечтал о мирном переходе в новое общество.

Были и другие мыслители, которые разработали проект об идеальном обществе.

Т. Кампанелла (1568-1639). Автор утопического общества. Его главное произведение - «Город Солнца». Все события будут проходить в фантастическом городе Солнца, жители города построят идеальное общество, и они будут наслаждаться своей жизнью и работать на основе социальной справедливости. Социальные утописты оказали значительное влияние на социальные отношения того времени и философию более позднего времени.

Список использованной литературы:

1. Философия: Учебник для вузов/ Под ред. Миронов В.В.- М.: Норма, 2015.-37с
2. Философия: Учебник для вузов/ Под ред. Лаврентьева В.Н., Ратникова В.П.- М.: ЮНИТИ, 1998-с.104
3. Философия: Курс лекций, Учебное пособие для студентов вузов-2-е изд./Под ред. В.Л.Калашникова – М.: Гуманит-1999.-с.105-112
4. Философия: Учебник/Под ред. Кириленко Г. Г. – М.: Филол. о-во «Слово»: ООО «Изд-во «Эксмо», 2004-с.28

UDC 80.12

LEXICAL AND GRAMMATICAL FEATURES OF THE TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS

Ахметова Д., Әсілхан М., Усетай Р.

Научный руководитель: ст.преподаватель Пернебаева Г.Б.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ғылыми -техникалық мәтіндерді аударудың лексикалық және грамматикалық ерекшеліктері қарастырылады.

Резюме: В этой статье рассматриваются лексико-грамматические особенности перевода научно-технических текстов.

Characteristic features of the scientific and technical style are its information content (content), consistency (strict consistency, a clear connection between the main idea and details), accuracy and objectivity and clarity and clarity resulting from these features. Individual texts belonging to this style may have these features to a greater or lesser extent. However, all such texts show a predominant use of linguistic means that contribute to meeting the needs of this area of communication.

The scope of application of the scientific style is very wide. This is one of the styles that has a strong and diverse influence on the literary language. The scientific and technological revolution that is taking place before our eyes introduces a huge

number of terms into general usage. If earlier dictionaries were compiled on the basis of the language of fiction and to a lesser degree of journalism, now the description of the developed languages of the world is impossible without taking into account the scientific style and its role in society. Suffice it to say that out of 600,000 words of Webster's authoritative English dictionary, 500,000 are special vocabulary [1, p.74].

For the vocabulary of technical literature is characterized by the use of a large number of technical terms, ie, words or phrases denoting technical concepts. To draw a clear line between terms and words of everyday language is impossible because of the ambiguity of many words. For example, such well-known concepts such as "electricity", "temperature", "engine", "car", and the frequently used words "atom", "plastic", "vitamin", "antibiotic", "penicillin", "space" , are not terms in everyday language, where the technical beginning plays a secondary (subordinate) role. On the other hand, such simple words as "water", "earth", "flame", "liquid", "force", "clay", "silver", "pressure" are terms in a technical context when they bear the primary (main) semantic load.

In terms, we have the most accurate, concentrated, and economical definition of a technical idea. For example, the term "water" is the scientific definition of a chemical compound whose molecule consists of two hydrogen atoms and one oxygen atom.

According to I.G. Koshevaya, the most conspicuous, but not the only feature of this style, is the use of special terminology. Each branch of science develops its own terminology in accordance with the subject and method of its work. Terminology is the core of the scientific style, the last, the most inner circle, the leading, the most essential feature of the language of science. It can be said that the term embodies the main features of the scientific style and is extremely consistent with the tasks of scientific communication.

The term is a word or phrase that accurately and unambiguously names an object, phenomenon or concept of science and reveals its content; The term is based on a scientifically constructed definition. M. M. Ilyish states that "a term is a word or a phrase for expressing concepts and designating objects, which, thanks to its strict and precise definition, has clear semantic boundaries and therefore is unambiguous within the relevant classification system" [2, p.93].

The complex relationship between the words of everyday language and terms makes it difficult to identify the terminology of individual branches of technical literature. In this connection, I.G. Koshevaya proposes to exclude from the number of terms the words of an everyday language, if they do not carry a special, specific load in the technical literature language. After analyzing the dictionary of E. Thorndike and I. Lorge, which includes 30,000 words arranged in order of frequency, Schweitzer believes that words in a single terminological meaning appear only after the first 10,000 words. Interestingly, in the first 6,000 words he found a focus, skeleton, solar, telescope, thermometer; within 7,000 words eclipse, epidemic, filter, magnet, organic; among 8,000 words - abdomen, anatomy, lens, protein, sulfuric; within 9,000 words - ferment, fungus, parasite, protoplasm, shale; and within 10,000 words - calorie, carbohydrate, graphite, metamorphosis. I.G. Koshevaya, however,

writes that after 10,000 words, the proposed line is arbitrary; one can also begin to systematize terms, say, 5,000 words. Systematization of the existing English technical terminology is also complicated by the fact that the same term has a different meaning in different areas of technology or even within the same industry, as well as the appearance of a large number of new terms. Special commissions have long existed to systematize and rationalize terminology, but the results of their activities are more than modest [1, p.135].

In each article on a narrow technical specialty, the number of terms does not exceed 150–200 units. With the development of science and technology, unambiguous special (nomenclatural) terms may acquire additional meanings and become ambiguous general scientific and technical terms, and multivalued terms may lose their meanings and become unambiguous [3, p.66].

As terms can be used as words, used almost exclusively within the framework of this style, and the special meanings of public words. For example, lexical units such as coercivity (coercivity), keraumophone (keramophone), klystron (klystron), microsyn (microsyn), etc., widely used in texts on electronics, are difficult to meet outside of scientific and technical materials. At the same time, these texts also serve as terms such as dead (disconnected), degeneracy (degeneration), ripple (ripple), rope (rope), etc., which have well-known common meanings. Terms should provide a clear and accurate reference to real objects and phenomena, establish an unequivocal understanding of the transmitted information by specialists. Therefore, special requirements are imposed on this type of words.

First of all, the term must be exact, i.e. have a strictly defined meaning, which can be disclosed by a logical definition, establishing the place of a term designated in the concept system of a given field of science or technology. If a value is called a scalar (scalar), then the meaning of this term must exactly match the definition of the concept (a quantity that has magnitude but no direction), which relates it to other concepts contained in the definition (magnitude (magnitude), direction (direction)) and contrasts the concept of vector (vector) (a quantity of which is described in terms of both magnitude and direction. If any part of the optical instrument is referred to as the viewfinder, then this term should designate only this part that performs certain e functions, and no other parts of this device or any other device.

Polysemy and synonymy contradict the nature of the functioning and purpose of the term. However, when describing a specific subject situation, a specific scientific and technical sphere, the terms do not allow their misinterpretation .

In addition, adverbs such as are often used in technical literature: however (however), also (also), again (now), now (now), thus (alternatively), alternatively (alternately), on the other hand (with other side), which are integral elements of the development of logical reasoning.

Since the technical text is saturated with terms bearing the main load, we will consider the terminology issues in somewhat more detail.

In ordinary speech, words are usually polysemantic, i.e. they convey a range of values that can sometimes diverge quite widely.

The largest group consists of terms borrowed from foreign languages, or

artificially created by scientists on the basis of mainly Latin and Greek, as science and technology develop and new concepts appear .

Especially many terms appeared in England in the 18th and 19th centuries in the period of rapid development of sciences, while some of the terms from the language of scientists began to penetrate into the general literary language and became public domain.

References:

1. I.G. Koshevaya «The theory of English Grammar», «Просвещение», 2002
2. Пуш. «The structure of Modern English» «Просвещение», Ленинград 1971
3. Хаймович, Б.С. Роговская Б.И. Теоретическая грамматика английского языка. «Высшая школа» Москва 1987

УДК 81.276.11

ОБУЧЕНИЕ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ НА ОСНОВЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ПОДХОДА

Әлі З., Әлі Н., Бахитова С.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Диалогтік сөйлеуді оқытудың тиімді және ұтымды әдістемесін іздеудің әртүрлі түрлері қарастырылған, бастапқы кезеңде диалогтік сөйлеуді оқытудың әртүрлі тәсілдері зерттелген.

Summary: Various types of searches for effective and rational methods of teaching dialogic speech are considered, various approaches to teaching dialogic speech at the initial stage are investigated.

Основная цель изучения иностранного языка - научиться общаться, то есть научиться слушать другого участника общения, правильно реагировать на его слова и передавать свою информацию. На начальном этапе обучения английскому языку учащиеся могут получить к нему доступ, и учитель должен помочь им использовать язык для общения. Поэтому диалогическое общение должно происходить на каждом уроке, чтобы у учащихся было больше времени для практики устной речи, вовлечения учащихся в тему урока и тем самым сделать активными участниками образовательного процесса, решающими проблему мотивации к изучению иностранного языка.

Говоря о задачах обучения диалогу, следует отметить, что методология обучения диалогической речи в последнее время стала самостоятельным аспектом обучения устной речи. В этой области существует множество вопросов, требующих как теоретических, так и экспериментальных исследований. К ним относятся: соотношение диалогической и монологической речи на курсе средней школы; принципы и методы создания коммуникативной ситуации на уроке; особенности восприятия речи в процессе диалога; Выбор ситуаций, составляющих основу для изучения диалога на разных этапах обучения; методы создания диалогической речевой ситуации в классе; способы использования ТСО для изучения диалога; выбор материала для изучения

диалога. Диалог - это форма речи, в которой происходит прямой обмен мнениями между двумя или несколькими людьми. Каждый диалог основан на различных утверждениях, составляющих его суть [1].

При обучении учащихся диалогической речи решаются следующие основные задачи:

Во-первых, дайте понятие диалога во всем его многообразии, естественной форме, чтобы дети убедились, что форма вопроса—ответа - это всего лишь личное, но наиболее распространенное состояние диалогического общения. На разных примерах студенты должны показать, что речь - это только живой, естественный и искренний диалог, когда содержание реплик включает посылки, сообщения, звонки, выражение различных чувств (удивление, благодарность, доверие, сомнения), оценку фактов и т. д.

Во-вторых, научить детей необходимым предупреждениям, чтобы приучить их к уровню автоматизма при их использовании в конкретной ситуации. В-третьих, научите студентов обмениваться этими подсказками в подходящих ситуациях, то есть научите их вести четкий диалог

Выполнению этих задач, помимо чисто методических приемов, непосредственно помогает языковой материал учебников с системой лексического отбора, специальные упражнения и тексты, как показывает практика, являются одним из эффективных средств создания мотивов иноязычного общения учащихся, нетрадиционными методами обучения. К ним относятся ролевые игры и метод постановки [2].

Диалог составляет 70% нашей речи и является одним из неотъемлемых компонентов обучения при изучении иностранного языка.

В методической литературе представлены три различных подхода к определению роли и места диалога в изучении иностранного языка. Диалог рассматривается как средство овладения иностранным языком (языковым материалом); как форма организации всего процесса обучения иностранному языку; как вид языковой деятельности, который необходимо освоить в процессе обучения.

Диалогическая речь гораздо менее развита, чем монологическая, так как в случае естественного общения она дополняется общностью ситуации, общим опытом говорящих. Эти обстоятельства усугубляют трудности с пониманием собеседника в процессе диалога на иностранном языке.

Диалог - основной единицей диалога является диалогическое единство - тематическое объединение нескольких реплик, представляющих собой обмен мнениями, каждое из которых зависит от предыдущего. На характер реплик влияет Кодекс общения коммунистов. Существует три основных типа взаимодействия участников диалога: зависимость, сотрудничество и равенство [3].

Каждый диалог имеет свою структуру: начало - основная часть-конец. Размеры диалога теоретически бесконечны, так как его нижняя граница может быть открыта. Почти у каждого диалога будет конец.

Диалог считается основным видом устного общения, поэтому он часто используется в разговорной речи, но диалог представлен в научной, публицистической и формально-деловой речи.

Как исходная форма общения, диалог - это форма неподготовленной, спонтанной речи. Даже в научной, публицистической и формальной речи, где возможна подготовка реплик, обеспечение диалога происходит само собой, поскольку реплики собеседника обычно расплывчаты или неожиданны.

Для существования диалога, с одной стороны, необходима общая информационная база его участников, а с другой - первоначальный минимальный пробел в знаниях участников диалога. Недостаток информации может негативно сказаться на продуктивности диалогической речи.

В соответствии с целями и задачами диалога, ситуацией общения, ролью собеседников можно выделить следующие основные типы диалогов: повседневный, деловой разговор, собеседование [4].

Чтобы выучить иностранный язык как средство общения, необходимо создать реальную среду общения, установить связь между изучением иностранных языков и жизнью, активно использовать иностранные языки в живых, природных условиях. Это могут быть дискуссии на иностранном языке, участие учащихся в школьных соревнованиях, которые состоят из умения общаться, общаться, понимать и передавать информацию. Необходимо развивать внеклассные формы общения: клубы, кружки, открытые занятия на иностранном языке.

Дидактические и методологические методы метода организации диалогического общения вытекают из его научных, психолого-педагогических основ. Центральным ядром метода, организующего всю учебную деятельность, Г.А. Китайгородская считает двойственность.

Первый план (обучение) - обучение, диалогическое общение, игровая деятельность, контент - план (акт общения), глобальное восприятие речи, произвольное и произвольное запоминание .

Второй план (обучение) обучение, управление диалогическим общением, учебной деятельностью, языковыми средствами. Таким образом, для ученика главным является диалогическое общение в форме игровой деятельности.

При этом языковой материал воспринимается глобально, синтезируется и произвольно сохраняется. Задача учителя - максимально эффективно организовать учебную деятельность. Второй способ активизации учебной деятельности посредством диалогического общения, по словам Г.А. Китайгородской, - это глобальный подход к языку с дедуктивным методом его развития.

При достаточно большом количестве учебного материала это единственный способ его воспринять и запомнить. Во-первых, все материалы интерпретируются глобально с помощью тонкого перевода на родной язык студента. Позже, с накоплением учебного материала и многократным использованием в различных ситуациях диалогического общения, ученик переходит от синтеза к анализу языкового материала благодаря объяснениям

учителя. В этом ему помогают ассоциации, возникающие при накоплении языковой информации в рамках межкультурного общения.

Таким образом, осуществляется переход от анализа речевого высказывания к синтезу, тем самым замыкается круг синтез-анализ-синтез. Третьим обязательным компонентом метода диалогического общения является комплексное обучение всех видов речевой деятельности с преобладанием речи и слуха в условиях устной речи.

Поскольку конечной целью обучения является изучение общения на иностранном языке, первоначальной задачей обучения становится языковая деятельность. Использование языка - это процесс формирования и формулирования речи и слуха с помощью звуковой речи, а также процесс взаимоотношений между людьми, которые читают и пишут как деятельность, которая кратко рассматривается как более сложные виды языковой деятельности.

Студент должен научиться самостоятельной коммуникативной деятельности на иностранном языке, что говорить, что говорить, поэтому участвовать в деятельности, которая заключается в установлении контакта, взаимопонимания, сотрудничестве с другими членами группы, влиянии на их знания, навыки, эмоциональное состояние.

Если обычно единственным структурным звеном учебной деятельности является группа учителей, то при общении на первый план выходит сложная система межличностных отношений, возникающих между участниками этого процесса, в которой преподаватель должен быть равен как один из участников диалога.

Чтобы обучение имело коммуникативную направленность и не было формальным, в классе можно использовать различные игры. Одним из примеров является игра "пинг-понг", которая учит студентов быстро реагировать на проблемы мотивации.

- Do you like to play football?
- Yes, I do.
- Can you play it well?
- Yes, I can.
- Did you play it in summer?
- Yes, I did.
- Is it difficult to play it?
- No it isn't.
- Will you teach me to play it?
- Yes, it's my pleasure.

"Аквариум" - это форма диалога, которая предлагает детям обсудить тему "перед обществом". Небольшая группа выбирает, на кого она может положиться, чтобы начать конкретный диалог по проблеме. Иногда их может быть несколько. Вы и все остальные ученики выступаете в качестве зрителей. Отсюда и название приема - "Аквариум".

Этот организационный метод позволяет студентам видеть своих коллег со стороны, то есть:

- как они общаются,
- как они относятся к мыслям других,
- как разрешить напряженный конфликт,
- как вы докажете свои мысли и т. д.

Диалог обучения в деятельности ученика в основном представлен двумя его типами: учитель - ученик и ученик-ученик. При организации традиционного обучения редко бывает длинный диалог между учеником и классным руководителем: редко есть возможность поделиться повторяющимися репликами с одним и тем же учеником в классе.

Наиболее распространенными являются формы диалога учитель-ученик, наиболее распространенными из которых у учителя является совместное обсуждение решения учебной проблемы во всем классе, а также другие формы лобовой работы (беседы) во время урока. Диалог, как для учителей, так и для учеников - это средство впереди: для учителя - учебное пособие, для ученика - учебное пособие.

Диалог обучения отличается изменчивостью. Он варьируется в зависимости от возраста учащихся, их индивидуальных особенностей, накопленного опыта общения, стадии решения проблем и достигнутых результатов.

Особенности учебного диалога мы охарактеризовали как специфическую форму общения. На практике существуют большие различия в фактической реализации: для умелых учителей она приближается к своему оптимальному уровню, но для некоторых учителей, к сожалению, она очень далека от этого. Недостатки учебного диалога очень болезненно влияют на весь процесс обучения и воспитания. Потеря взаимопонимания и личной связи между учителем и учеником, что приводит к значительному отсутствию реплик диалога, являются основными проявлениями нарушений в учебном диалоге.

Список использованной литературы:

- 1.Шубина Т.И. Деятельностный метод в школе // Интернет ресурс: <http://festival.1september.ru/articles/527236/>
- 2.Кобжасарова К.Е. Проблемы и основные способы обучения диалогической речи на уроках иностранного языка / К.Е. Кобжасарова, А.В. Трунова, Н.А. Коростелева // Студенческая наука XXI века : материалы V Междунар. студенч. науч.-практ. конф. / редкол.: О.Н. Широков [и др.] – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2015. – С. 87-89. – ISBN 978-5-906626-77-6.
- 3.Ковалевская М.И. Внедрение системно-деятельностного подхода в обучении английскому языку Москва 2011
- 4.Жолнерик Л. И. Обучение диалогической речи// Иностранные языки в школе. – 1985. - № 3. – С. 52-55.

ҮСТЕМЕ ҚҰРЫЛЫМ МЕН АТАУЛЫ СӨЙЛЕМДЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Әмірбек Е.А.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассмотрены особенности наречий и существительных словосочетаний с примерами.

Summary: The article considers the specific features of the superstructure and name sentences with examples

Үстеме бөлік негізгі құрылымның негізінде пайда болатын, сол негізгі құрылымның мазмұнын кеңейтіп, мағынасын ашып, қосымша хабар беріп, нақтылап тұратын синтаксистік единица болып табылады. Үстеме құрылым негізгі сөйлемге тәуелді. Ол дербес қолданылмайды.

Ал атаулы сөйлем текстің, абзацтың басында келіп, дербес сөйлем ретінде қолданылады. Ол жай сөйлемнің типтік түрлері боп табылады.

«Атаулы сөйлемдерде бастауыш-баяндауыш болып құралатын предикативтік қатынас болмағанмен, предикативтіктің өзі бар. Бұл сөйлем де тиянақты пікірді білдіреді, ол ойды болмысқа шақ, жақ тұрғысынан қарастырып білдіреді», - дейді Әміров атаулы сөйлемдердің тиянақтылығы жайында [1, 91 б].

Атаулы сөйлемдер жалпы контексте тәуелді болады. Мысалы: Қараңғы түн. Ахметтің пәтері. Есік ішінен бекітілген. Құрылысына қарай алғашқы екі сөйлем – атаулы сөйлемдер. Жасалуы – сөз тіркесіне ұқсас, бірақ қазір сөйлем қызметін атқарып тұр. Контексте тәуелді: егер соңғы сөйлем болмаса, атаулы сөйлемдер мақсатсыз болар еді де, тек сөз тіркесінің дәрежесінде қалар еді.

Қорыта айтқанда, бірінші айырмашылығы-единицалық мағыналық дербестігінде. Біріншісінің мағыналық дербестігі жоқ, екіншісінің мағыналық дербестігі бар. Келесі айырмашылық бұл екі категорияның контекстегі орын тәртібінде. Үстеме құрылым әр уақытта өзі қосымша хабар қосатын негізгі сөйлемнен кейін іргелес тұрады. Текстің, абзацтың үстеме құрылымнан басталуы мүмкін емес. Ал атаулы сөйлемдер текстің басында, ортасында, абзацтың басында келіп, басқа сөйлемдермен сабақтала айтылып, мағынасы ашылып тұрады. Мысалы: 1) Үстеме құрылым: Кенет бір бүйірден сау етіп бір топ салт аттылар шыға келді. Жиын қарасы қырық-елуден кем болмас.

Атаулы сөйлем: Қыстыгүні. Сақылдаған сары аяз. Кешкі уақыт. А. ауданының орталығындағы қонақ үй. Сығылыса бес төсек қойылған. Шағын бөлме. Бес төсектің иелері бәріміз де қазір үйдеміз. Мен төсегімде кітап оқып жатырмын.

1-мысалда үстеме сөйлем алдыңғы негізгі сөйлемдегі «бір топ салт аттылар» деген тіркеске анықтауыштық қатынаста тұр. Яғни, негізгі айтылым мен үстеме айтылымның арасындағы қатынас – анықтауыштық қатынас. Үстеме сөйлем негізгі сөйлемнің ауқымын кеңейтіп қосымша хабар беріп тұр. Үстеме сөйлем негізгі сөйлемнен кейін іргелесе орналасқан.

2-мысалда шығарманың бөлімінің басы да атаулы сөйлемдер арқылы болатын оқиғаның мезгілін, сырттағы ауа-райын, мекенін білдіріп оқырманды хабардар етеді. Атаулы сөйлемдер көбінесе жоғарыдағы сөйлемдер сияқты тексттің басында келеді. Кез-келген сөзді не сөз тіркесін атай берсек, өздігінен атаулы сөйлем бола қалмайды. Атаулы сөйлем болу үшін ол сөздің, не сөз тіркесінің әңгімеленбекші болып отырған оқиғаға, шындық болмысқа қатысы болу керек [2, 118 б].

Үстеме құрылым сөз, сөз тіркесі және предикаттық қатынасы бар сөйлемнен де жасалады. Атаулы сөйлемде предикаттық қатынас болмайды. Мысалы: 1) Атаулы сөйлем: Тоғай. Егін. Шалғын. Жабағыдай ұйысқан қалың көктен машинаның кейде жоны ғана көрінеді. 1916 жыл. Шілденің ақырғы күндері. Күн Қарағанды бұйратына еңкейген. Үстеме құрылым: - Здрасти, Никон Ибраһим, здрасти. Здравия желаем! – деп, шұлғып-шұлғып қалды. Бүгелектеген жылқыдай тез-тез шұлғыды. Жоғарыдағы атаулы сөйлемдердің біріншісінде мекені білдірілген, екінші мысалда мезгіл білдірілген.

1-мысалдың 1-сөйлемінде атау септікте тұрған бастауыш ыңғайындағы сөз ғана бар. 2-сөйлемдегі «Шілденің ақырғы күндері» деген сөйлемде мынау бастауыш, мынау баяндауыш деп тап басып айтуға келмейді. Академиялық грамматикада атаулы сөйлемнің предикаттық қатынасы туралы мәселеде былай делінеді: «атаулы сөйлем тұрлаулы мүшеге талданбайды, басқаша айтқанда, оған ұйытқы, тірек болып тұрған сөзді бастауыш не баяндауыш деп тап басып айтуға келмейді. Негізінде зат есімнен болып, атау септікте тұруы жағынан ғана оны бастауыш ыңғайындағы тұрлаулы мүше деп жалпы жорамал жасалынып жүр, бірақ оны сыртқы ұқсастығына қарап айтқанымыз болмаса, бастауышпен тепе-тең дәрежедегі мүше деп есептеуге келмейді. Солай бола тұрса да, атаулы сөйлемде интонация, оқиғаның, құбылыстың шындық өмірге, шаққа қатыстығы сияқты сөйлемге тән айырықша белгілері болады». Тоқ етерін айтқанда, атаулы сөйлемді сөйлем қылып тұратын оның сөйлемге тән интонациямен айтылуы. Басқаша айтқанда, атаулы сөйлемді сөйлем дәрежесіне жеткізетін предикаттық қатынас емес, сөйлемге тән интонация. Енді 2-мысалға келейік. 2-мысалдағы үстеме сөйлемді жеке алып қарастырайық: «Бүгелектеген жылқыдай тез-тез шұлғыды» Қайтті? Не істеді?-шұлғыды /баяндауыш/, кім шұлғыды-ол /бастауыш/. «Ол» жасырын тұр. Яғни, ол-Байжан: Қалай шұлғыды?- «бүгелектеген жылқыдай тез-тез-пысықтауыш. Жоғарыдағы сөйлемнің баяндауышы бар /шұлғыды/, бастауышы жасырын тұр /ол/, пысықтауышы бар /бүгелектеген жылқыдай тез-тез шұлғыды/. Яғни, бұл сөйлемде предикаттық қатынас бар, сөздерден, сөз тіркестерінен құралған, белгілі бір ойды білдіріп тұр /негізгі сөйлемнің мағынасын кеңейту/. Қалыпты сөйлемнен жоғарыдағы сөйлемнің /үстеме құрылым/ айырмашылығы-біріншіден, мағыналық дербессіздігі, екіншіден, үзілмелік интонация /үстеме құрылымның өзіндік интонациясы/ [3, 87 б].

Жоғарыдағы үстеме сөйлемнің негізгі сөйлемге тәуелділігі-баяндауыштың екі рет қайталануы. Екінші рет қайталанғанда қосымша мағынамен /пысықтауыштық/ қайталанған.

4. Үстеме құрылым мен атаулы сөйлемнің шаққа қатынасы жағынан өзіндік айырмашылықтары бар. Үстеме құрылымның шаққа қатынасы негізгі құрылыммен салыстырғанда әртүрлі:

1) Негізгі құрылым мен үстеме құрылым бірдей шақта тұрады. Мысалы: Бұл ауылға жақындағанда бәрі ауылға кіріп жоқ болады да, үйлерінде күледі. Жаз бойы, қыс бойы күледі. Келер шақта тұр.

Бірақ... Тағы да бірақ деймін-ау, көп ұзамай сол көңілдің шырқы тағы бұзылады. Мықтап бұзылды. Екеуі де өткен шақта тұр.

2) Негізгі сөйлем екі шақта айтылып, үстеме сөйлем келер шақта айтылады. Мысалы: Ақсақалдар сенің жауабыңды күтіп отыр. Күткенде, осы іске келісіміңді беретін оңды жауабыңды күтеді.

3) Негізгі сөйлем өткен шақта айтылады да, үстеме сөйлем осы шақта айтылады. Мысалы: - Ақулай деймісің? – деген күйінде Бұланбай тұрып қалып еді, күрегіне сүйеніп әлі сол күйінде тұр [4, 121 б].

4) Негізгі сөйлем келер шақта айтылады да, үстеме сөйлем өткен шақта айтылады. Мысалы: Мәңгіден бері жинала берген бітеу жарылмай қояр ма? Өзі жарылды. Енді келесі кезекте атаулы сөйлемнің шаққа қатынасына келейік. Жай сөйлемдердің басқа түрлері сияқты, атаулы сөйлемде де шақ болады: ол осы шақтағы құбылыс, болмысты білдіреді. Мұндағы шақтық мағына да арнаулы шақтық көрсеткіш арқылы берілмей, сол сөйлемнің өзінен аңғарылатын синтаксистік шақ арқылы беріледі. Мысалы: Август айы. Есіл өзенінің бойы. Жайдақ өткелдің жағасында қалың талға ғана қонған ауыл. Кешке жақын алты қанат үйдің ішінде екі адам әңгімелесіп отыр. Бұл мысалда ең соңғы сөйлемнен атаулы сөйлемнің қай шақта тұрғанын аңғарамыз. Атаулы сөйлем осы шақта тұр. Атаулы сөйлемдердің шақтың мағынасы мағына жағынан жуық, көрші сөйлемдер арқылы білдіріледі [5, 46 б].

Үстеме құрылымның, жоғарыдағы көргеніміздей, шақтық мағынасы әртүрлі, тұрақсыз болса, атаулы сөйлем тек қана осы шақты ғана білдіреді. Мысалы: Жарылғап аулының сырты. Дөң асты. Кешкі мезгіл. Жартас. Өзен. Қайыңдытоғай. Қоңырлатып келе жатқан ән естіледі. Қорыта келгенде, үстеме құрылым мен атаулы сөйлемнің айырмашылықтары мыналар:

1. Үстеме құрылым мен атаулы сөйлемнің мағыналарының дербестігінде: үстеме сөйлем негізгі сөйлемге тәуелді, ал атаулы сөйлем іргелес тұрған сөйлемдерге тәуелсіз. Тек оның мағынасының ашылуы контекстке байланысты.

2. Үстеме құрылым мен атаулы сөйлемдердің келесі айырмашылығы орын тәртіптерінде. Үстеме құрылым әр уақытта негізгі, өзі тәуелді сөйлемнен кейін жазылса, атаулы сөйлемдер, көбінесе, тексттің басында, абзацтың басында келеді.

3. Келесі айырмашылық предикаттық қатынастарының бар-жоқтығында. Үстеме құрылым қалыпты сөйлем түрінде келгенде предикаттық қатынаста болады, ал атаулы сөйлемде предикаттық қатынас болмайды. Себебі, «оған ұйтқы, тірек болып тұрған сөзді бастауыш, не баяндауыш деп тап басып айтуға келмейді».

4. Үстеме құрылым мен атаулы сөйлем шаққа қатынасы жағынан бір-бірінен ерекшеленеді. Үстеме құрылым кез-келген шақта тұруы мүмкін: келер шақ, өткен шақ, осы шақ. Ал атаулы сөйлем көп жағдайда осы шақта тұрады. Оған 35-беттің басындағы мысал дәлел бола алады.

5. Атаулы сөйлем мен үстеме құрылымның құрылысы бірдей болуы мүмкін, алайда қызметі екі бөлек: үстеме құрылым белгілі бір сөйлемге қызмет етеді, мағынасын кеңейтеді, нақтылайды, қосымша хабар қосады, дамытады. Ал, «атаулы сөйлем-көбінесе көркем шығармада оқиғаны, құбылысты суреттеу, сипаттау мақсаты қойылғанда, қатысатын, сол үшін қызмет атқаратын жай сөйлемнің ерекше түрі».

6. Атаулы сөйлем үстеме құрылымға негізгі сөйлем бола алады. Мысалы: Бақытжан Қаратаев. Бір өңірдің белгілі Бәкесі. Түрменің де басты тұтқыны. Мұндағы «Бақытжан Қаратаев» атаулы сөйлем болып тұр да, қалғандары осы сөйлемге тәуелді, үстемелене айтылған. Үстеме сөйлемдерде негізгі сөйлем түсіндіріліп тұр [6, 145 б].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Аханов К. Тіл білімінің негіздері. –Алматы: 2010.-189-190б.
2. Аханов К. Грамматика теориясының негіздері. А: Өлке, 2010. - 240 б.
3. Балақаев М., Қордабаев Т. Қазіргі қазақ тілі. Синтаксис. –Алматы: Мектеп, 2001-215б.
4. С.Жүнісов, «Жапандағы жалғыз үй», Алматы 2013, -183,144,241,197-беттер.
5. Ғ.Мүсірепов «Оянған өлке» Алматы 2015,-77,255,180,140,203,333беттер.
6. Х.Есенжанов «Ақ Жайық»- Алматы -2015,-8,77,208 беттер.

UDC 18'367.624

THE STATE LANGUAGE IS KAZAKH

Әнуар Н., Хашимбай М., Аманкүл А.
«Мирас» Университеті, Шымкент қ., Қазақстан

*Түйін: Тілден биік асқар жоқ, Тілден асқан байлық жоқ, Тілден терең теңіз жоқ.
Ғ.Мүсірепов.*

*Резюме: Нет выше языка, нет богатства выше языка, нет моря глубже языка.
Г. Мусрепов.*

Language is sacred, sacred and powerful in any country and nation.

The language is formed by breastfeeding every citizen. The qualities acquired through breastfeeding develop through the native language. Respect and love for the native language should begin in childhood. A special feeling and attitude to the people around you, to the environment in which you grew up, to the Motherland begins with knowing your native language. The Kazakh language is a spiritual treasure of our people, an invaluable heritage passed down from father to son, from generation to generation.

Kazakh language is the native language of the Kazakh people. The great Kazakh poet M. Zhumabayev said: “There is nothing more precious to a nation than

its language, but in the language of one nation the secrets, history, way of life and character of that nation are clearly visible”[1,p. 6].

The state language, the Kazakh language, is the seventh most widely used language in the world out of about six thousand languages, and one of the top ten languages in terms of language richness, art and expressiveness. It is also one of the six hundred languages in which the oral and written language culture of the world is formed, and two hundred languages with state status. Representatives of more than a hundred nationalities living in Kazakhstan must know the people of Kazakhstan, including the life, literature, customs, culture, literature and language of the Kazakh people. Respect for the language - respect for the people. It is impossible for a people and a country to live without language. To become a world-renowned country, we need to raise the star of our language. The Constitution of the Republic of Kazakhstan (1995), The concept of "Language Policy"(1996) and based on this, the Law "On Languages" (1997) stipulates that the languages of the republic serve as a tool for interethnic harmony and spiritual cooperation and diversity of languages[2,p. 8].

The only state language in the country is the Kazakh language, which has a constitutional status. There are several prerequisites for the Kazakh language to serve as the state language in the Republic of Kazakhstan. In particular, the presence of external factors such as a sufficient number of users of the language, the presence of natural and unnatural language environment, spread to all regions of the country, the presence of various spheres of public life and oral and written, as well as the structure of the Kazakh language. The presence of internal linguistic factors as one of the national languages with a mature, rich lexical and phraseological resources, ancient written and oral traditions - allows the Kazakh language to serve as the state language. Public activity of the state language is carried out in the most important areas of public life: management, information, education and upbringing (preschool, primary, secondary, high school), science and technology (in research institutions); in the field of social sciences, natural and applied sciences, technical and applied sciences, economics, general sciences, in the field of mass media, in the field of office work; in state, socio-political, cultural institutions and organizations, in institutions of physical culture, sports, tourism, health care and treatment; in public catering establishments; in art institutions (theater, cinema); in diplomatic relations; in military and patriotic upbringing and education; in economic management and organization; in production and industrial facilities; Republican and international congresses, conferences, meetings, gatherings, etc. in the Republic of Kazakhstan[3,p. 58].

In addition, the state language is a pillar of peace and unity. If we develop the state language, we will be able to communicate with people of other nationalities through this language. I am very glad and proud that the Kazakh language is the state language. Kazakhstan must hold the Kazakh language in high esteem in order to become one of the fifty strongest and most competitive countries in the world.

References:

1. Дудорова Э.С. Разговорный английский: Актуальные темы для свободного общения: Учебное пособие/. – Санкт-Петербург: КАРО, 2019. ISBN 978-5-9925-1393-6.

2. Dunton-Downer, Leslie (2010). The English Is Coming!: How One Language Is Sweeping the World. New York: Touchstone Books. ISBN 978-1-4391-7665-8.

3. Ордабекова А. Үштүғырлы тіл бағдарламасын еңгізудің маңыздылығы/А. Ордабекова//Ұлттық тәрбие.-2016.- №3.-58 б.

UDC: 811.111

THE USE OF SONGS FOR THE FORMATION OF LEXICAL SKILLS IN ENGLISH LESSONS AT THE MIDDLE STAGE OF SCHOOL EDUCATION

Бабас Д., Абдирашидова Ф., Досбол Ұ.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақала шет тілін оқыту процесінде ән материалын қолданудың өзекті тақырыбына арналған. Сөйлеудің лексикалық жағын игере отырып, студенттер лексикалық бірліктердің белгілі бір мағыналары мен формаларын игеруі керек, оларды ауызша және жазбаша қарым-қатынастың әртүрлі жағдайларында қолдана білуі керек: яғни сөйлеу және жазу кезінде шығарылған мәтінді лексикалық жобалау дағдыларын игеруі керек, сонымен қатар лексикалық бірліктерді есту және оқу кезінде қабылдай білуі керек.

Резюме: Статья посвящена актуальной теме применения песенного материала в процессе обучения иностранному языку. Осваивая лексическую сторону речи, обучающиеся должны усвоить определенные значение и формы лексических единиц, они должны уметь применять их в разнообразных ситуациях устного и письменного общения: то есть владеть навыками лексического оформления продуцируемого текста при говорении и письме, а также должны уметь воспринимать лексические единицы на слух и при чтении.

The pedagogical community is constantly searching for new methods of teaching foreign languages. The analysis of scientific and methodological literature and textbooks demonstrates that in the process of learning a foreign language in general, and vocabulary in particular, song and verse material is often used, since working with this type of text has a certain number of advantages.

Firstly, the use of musical creativity gives an emotionally positive coloring to the educational process and is able to arouse interest in all students and include them in active work, which greatly contributes to the assimilation. The use of authentic musical material in lessons helps to preserve the interest of students in the subject being studied and increases their motivation, both in joint and independent study of a foreign language.

Secondly, authentic songs are an excellent material for the formation and improvement of pronunciation and lexical skills, since the intonation of foreign language speech, words, phrases, and sometimes even whole sentences are assimilated in the context culture. Thirdly, working with songs contributes not only to the development of socio-cultural competence of students, but also to the formation of creative skills.

However, based on the analysis of textbooks and their own observations, work with song material is often carried out in the form of numerous auditions, mechanical translation and playback by heart. With this format of work, the assimilation of lexical material may not be strong enough. In addition, despite the fact that modern textbooks may contain a certain number of songs, not always it can be said that the

selection of song material for teaching vocabulary was carried out on the basis of appropriate criteria and is effective. We believe that the regular complex application of musical clarity and a system of various exercises improves lexical skills and develops the skills of foreign language communication in general.

In the process of learning a foreign language, learning the lexical side of speech plays the most significant role, since lexical units carry the fundamental meanings through and on the basis of which people communicate with each other.

The formation of lexical skills involves not only taking into account information of a formal and structural nature, but also knowledge of situational, social and contextual rules that native speakers adhere to. In the methodology of teaching foreign languages, "lexical skill" is defined as the automated action of choosing a lexical unit is adequate to the design and in accordance with the norms of combination with other units in productive speech, as well as automated perception and association with meaning in receptive speech.

The process of lexical skill formation is sequential and occurs in several stages.

E.I. Passov identifies six stages of lexical skill formation [1]:

1. perception of a word and creation of its sound image;
2. awareness of the meaning of the word;
3. imitation of a word in a department or in the context of a sentence;
4. designation aimed at independent naming of objects defined by the word;
5. combination (introduction of the word into new connections);
6. the use of the word in different contexts.

G.V. Rogova divides this process into three stages [2]. The first stage is related to familiarization with the lexical unit and includes the presentation and semantics of the word, as well as its primary reproduction. At the second stage – the training stage – there is the creation of strong lexical connections in the same type of speech situations. At the third stage, dynamic lexical speech connections are formed due to the use and combination of lexical units in various contexts. V.M. Filatov characterizes the above stages as an approximate preparatory, situational-stereotyping and variative-situational stage.

The set of lexical skills can be divided into two categories: receptive (used in listening and reading) and productive (used in oral and written speech). Receptive lexical skills are a condition for the implementation of such types of speech activity as reading and listening, and are associated with the recognition of a lexical unit by ear, as well as when reading various types of texts, and correlating the form of a word with its meaning in this context. Productive lexical skills determine the development of speaking and writing skills, are associated with the choice of lexical the unit and its correct combination with other lexical units, according to the communicative situation and the goals set.

The selection of lexical material is an important problem in determining the content of teaching vocabulary. Linguists note the following important principles of lexical minimum selection: thematic correlation, frequency and prevalence, compatibility, stylistic limitlessness, semantic value of a word, word-formation value [3].

To optimize the assimilation of selected content, modern teachers are increasingly they resort to the use of authentic songs, which are valuable educational material and a multifunctional methodological tool. Today we have access to a large number of different sources with song material for language learning: Internet resources, social networks, collections of foreign songs, videos, methodological manuals on the language.

Many scientists note the methodological advantages of songs in teaching a foreign language [4]. First of all, working with song material provides a more solid assimilation of lexical and grammatical material, since song lyrics, thanks to rhyme and melody, are remembered quite quickly and can remain in long-term memory. The new contextual use of familiar vocabulary helps to activate it.

The song material serves as the basis for the development of speech-thinking activity and stimulates monological and dialogical utterances, develops the skills of a prepared and unprepared speech. The presence of proper names, geographical names, poetic words and words denoting the specific realities of the country of the language being studied contributes to the development of a sense of language, knowledge of its stylistic features. Also, the song material makes it possible to form and develop listening skills [5], contributes to the improvement of pronunciation skills and the development of musical hearing.

By listening to a song, students can consolidate the correct articulation of sounds and memorize the pronunciation of words faster.

In addition, working with a favorite song has a positive effect on the emotional mood of students, they have an incentive to further study other works of the artist. A favorable psychological climate contributes to an increase in interest and motivation to study the subject. Music and songs contribute to the aesthetic education of students and the disclosure of their creative abilities.

Songs can be used at different stages of the lesson: at the initial stage for phonetic charging, at the stage of introduction or consolidation of lexico-grammatical material for the development of speech skills and abilities, as well as for discharging and relieving tension and restoring students' working capacity.

After analyzing several sources, it is possible to identify criteria for the selection of authentic material for teaching a foreign language: authenticity, emotionally positive influence, compliance with a certain level of learning, thematic correlation. When selecting a song material, it is also worth remembering about stylistic neutrality. The volume of such lexical units in songs as slang, jargon, should be minimal, since students often make stylistic mistakes even in their native language. However, it is not always easy to adhere to this criterion, because most modern songs contain slang or colloquial vocabulary.

Depending on the methodological goal, the technology of working with authentic song material can be diverse. The work with the lyrics consists of a pre-text, text and post-text stage, which include certain tasks and exercises.

The pre-text stage prepares for the initial listening and involves the removal of language difficulties and the creation of motivation for work. At this stage, a brief description of the song, its style or the history of its creation is possible. The stage

involves getting to know a new vocabulary on the topic, in addition, difficult words with translation can be offered, as well as performing tasks with choosing the correct answer to determine the level of understanding of the vocabulary of the song text.

At the text stage, during the first listening, the student is introduced to authentic material (features of melody, rhythm, recognition of individual words and phrases). After listening, the understanding of the listened text is monitored (answers to questions and work on translation). The teacher can draw the students' attention to certain linguistic features of the text, such as: pronunciation features, new vocabulary, stable expressions, grammatical phenomena. In this way, the teacher gives students the opportunity to consolidate new material more effectively.

At the text stage repeated listening is carried out, followed by the implementation of language and conditional speech exercises aimed at the formation of lexical and grammatical skills based on song material. At this stage, it is also possible to work out the phonetic text of the song (sounds, correct pronunciation, intonation).

The post-text stage involves performing tasks and speech exercises at the level of the content of the song and its meaning in order to develop foreign language skills. The song material acts as a meaningful or semantic stimulus of the utterance.

In addition to the correct selection of content and the use of relevant methods, tools and technologies, the use of a relevant set of exercises aimed at memorizing and assimilation plays an important role in effective vocabulary teaching. Today, there are many types and types of exercises for the development of lexical skills. Conventionally, the set of exercises can be divided into preparatory and speech.

The set of exercises proposed by N.D. Galskova and N.I. Gez meets the peculiarities of working with song material to the greatest extent and represents the following types exercises: exercises in differentiation and identification, imitation with transformation, exercises for teaching forecasting, exercises in the development of word-formation and contextual guesses, exercises in expanding and shortening sentences (dialogical units, texts), exercises in equivalent substitutions, exercises in expanding associative connections.

Music is the optimal means for the formation of speech, language and culture. The use of song material allows you to solve a number of tasks, such as the development of certain speech skills, promotes memorization of language material, helps to relieve emotional stress and increase motivation.

References:

1. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез. – 3-е изд., стер. – М.: Изд. центр «Академия», 2016.
2. Азимов, Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения) – Москва: 2019.
3. Филатов В.М. Методика обучения иностранным языкам в начальной и основной общеобразовательной школе: учебное пособие для студентов педагогических колледжей. / В.М. Филатов. – Ростов н/Д: Феникс, 2014.
4. Карпиченкова Е.П. Роль музыки и песни в изучении английского языка / Е.П. Карпиченкова // Иностранный язык в школе. 2019. – №5.

5. Архипова М.В., Шутова Н.В. Психологические возможности использования музыкального искусства в процессе изучения иностранного языка школьниками // Историческая и социально-образовательная мысль. 2017. № 1 (17).

УДК 80.156

ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Байтакова Р., Нажимитдин Л., Ахматкулова З.
Научный руководитель: к.ф.н. Файзиева Л.Т.
Университет "Мирас", г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада қызметтің маңызды бөліктерін көрсететін және қорытындылайтын негізгі ережелер талқыланады.

Summary: This article discusses the main provisions, which reflect and summarize the most significant parts of the activity.

В данной работы следует обратить внимание на те основные положения, в которых отражены и обобщены наиболее существенные части деятельности. Это означает методические принципы, лежащие в основе обучения.

Под принципами обучения понимаются исходные положения, которые определяют цели, содержание, методы и организацию обучения и проявляются во взаимосвязи и взаимообусловленности. В нашем случае принципы используются для определения стратегии и тактики обучения английскому языку на всех этапах практически в каждой точке учебного процесса.

Поскольку результатом обучения школьников иностранному языку является формирование у них навыков использования языка как средства общения, ведущим принципом является принцип коммуникативной направленности.

Его основная функция - создание всех условий общения: мотивов, целей и проблем общения. Коммуникативная направленность определяет выбор и организацию языкового материала, его ситуативную обусловленность, коммуникативную ценность как речи, так и учебных упражнений, коммуникативную формулировку учебных задач, организацию и структуру урока. Этот принцип предполагает создание условий для речевой и интеллектуальной деятельности учащихся в каждый момент обучения [1,с.68].

Исходя из вышесказанного, педагог должен соблюдать правила:

1) Принцип коммуникативной направленности

- Правило 1 - Выбор ситуаций.
- Правило 2 - Повторяемость и новизна.
- Правило 3 - Участие всех в половом акте.
- Правило 4 - Благоприятные условия для полового акта.
- Правило 5 - Коммуникативность задач.

Поскольку у младших школьников еще незначительный опыт коллективного общения и их учат не только общаться на английском, но и вообще общаться, учитель должен оказывать поддержку в осознании учениками моделей общения на родном языке, реализуя коммуникативную

функцию. той или иной языковой единицы. Реализация этого принципа осуществляется через систему познавательных задач, решение которых дети «открывают» законы родного языка.

Установлено, что для каждого вида речевой деятельности «набор» действий и даже лексико-грамматическое оформление. Это позволило сформулировать методический принцип дифференцированного подхода в обучении иностранному языку [2,с.124].

При обучении английскому языку реализуется процесс интеграции, он показывает, прежде всего, что усвоение различных аспектов языка, его фонетики, грамматики, лексики происходит не отдельно, как отдельные дискретные компоненты языка, а также интегрируется. Учащиеся улавливают и усваивают их при проведении речевых действий, реализация которых может потребовать употребления слова, словоформ, словосочетания, сверхфразового единства и, наконец, текста, вызванного ситуациями общения.

Учитывая данный конкретный принцип обучения английскому языку, можно сформулировать правила, соблюдение которых поможет учителю реализовать этот принцип.

3) Принцип дифференциации и интеграции:

- Правило 1. Учет специфики каждого вида речевой деятельности.
- Правило 2. Использование речи и звукозаписи учителя для аудирования.
- Правило 3. Обучение монологической речи, исходя из особенностей каждой формы.
- Правило 4. Обучение чтению вслух и молча с учетом особенностей каждой формы.
- Правило 5. Освоение языковых аспектов в речевых единицах.
- Правило 6. Используйте полужирный шрифт при обучении письму.

В основе преподавания в школе любого предмета, в том числе иностранного, лежат общие дидактические принципы. Такими принципами являются: научность, доступность, презентабельность в обучении, индивидуальный подход в условиях коллективной работы и другие.

Конкретные и общие дидактические принципы выражают типичное, главное, существенное, что должно характеризовать обучение иностранному языку в школе и, прежде всего, на начальном этапе, когда этим предметом закладываются основы усвоения. Понимание действия принципов обучения и непосредственное использование правил позволит учителю эффективно проводить обучение.

Обучение - это активный процесс, который осуществляется путем вовлечения учеников в различные виды деятельности, что делает их активными участниками получения образования. В этом двустороннем процессе можно выделить основные функции, выполняемые каждой своей частью. Педагог выполняет организационные, обучающие и контролирующие функции. В функции ученика входит ознакомление с учебным материалом, обучение, необходимое для формирования языковых навыков и разговорных навыков, а

также применение исследуемого языка при решении коммуникативных задач [3,с.73].

Мы выделяем три основные функции, которые выполняет ученик, а учитель - организовать учение ученика и направить его. Затем к основным методам следует отнести знакомство, обучение и применение. Контроль, включающий коррекцию и оценку, сопровождается, как и в каждом из основных методов.

Организация ознакомления с «порцией» учебного материала включает:

Во-первых, дисплей Л. Самоварова отмечает, что дисплей направлен на чувственное восприятие учащихся - слуховое, зрительное и двигательное [1,с.59].

Учитель может сопровождать показ некоторыми пояснениями;

Во-вторых, объяснение, побуждающее ученика к размышлениям, необходимо и достаточно для понимания и осознания воспринимаемого материала с целью последующего интеллектуального обучения и применения. Учитель может использовать различные способы изложения.

Рассмотренные методы отражают сущность педагогического процесса, в котором взаимодействуют учитель и ученики. Эти методы используются в обучении иностранному языку в школе, раскрывают специфику предмета и направлены на достижение практических, образовательных и развивающих целей.

Очень важно, что режимы, которые применяет учитель, позволяют ученикам решать задачи, а не просто требуют простого запоминания. А также необходимо, чтобы ученик не только воспроизводил речевую единицу, но и создавал свой «речевой продукт», т.е. он может построить высказывание в связи с стоящей перед ним коммуникативной проблемой, используя языковые единицы.

Список использованной литературы:

- 1.Samovar L., Porter R. Intercultural Communication: a Reader. 7,ed. Belmont: Wadsworth, 1994.
- 2.Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. —М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208с.
- 3.Тер-Минасова, С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова.-М., 2000. – 14с.

UDC 811.111

FORMATION OF LINGUOCULTURAL KNOWLEDGE IN ENGLISH LESSONS

Балтабай М., Амангелді Н., Касымова С.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тіліндегі сабақтарда лингвомәдени білімнің қалыптасуы қарастырылады, ана тілінде сөйлейтін адамдармен тіларалық және мәдениетаралық қарым-қатынасты жүзеге асыру құралы ретінде.

Резюме: в данной статье рассматривается формирование лингвокультурологических знаний на уроках английского языка, как инструмента осуществления иноязычного межличностного и межкультурного общения с носителями языка.

An important indicator of the development and education of a nation is its language. Language is not only a creation of the history of society, but also an active factor in this history: not only an object, but also a subject of history. Language as an individual and social phenomenon is directed to the inner and outer world of nature and human relations, on the basis of which a personality grows, which learns the culture of the people. Language plays a special role at the stage of a child's education at school. It is with the help of the means of language, initial knowledge about the dialectical laws of its construction, that the rudiments of a worldview are laid in schoolchildren, an attitude to the language (speech), history and culture of different peoples is formed.

Taking into account the social and pedagogical significance of the studied language for the formation and development of each personality, an important task of the teacher is to form students' appropriate attitude to the language, awareness of its exceptional significance in the life and work of every person. After all, the general speech development of the individual will largely depend on whether at school age an interest in the word, the desire to constantly learn new things in the language being studied, to discover small secrets of linguistic depth will be instilled.

At the present stage of the development of society, the culture-forming function of education is sharply increasing, which from a way of transferring knowledge from generation to generation turns into a way of developing culture, forming a picture of the world and a person's place in it. It is very important to organize the search activity of students in the study of culture through the study of local traditions of English-speaking countries, their traditions and customs, children are included in the environment of folk culture, and folklore education introduces children to the origins of national cultures [1].

Learning a foreign language based on folklore contributes not only to the development of children's moral qualities and the ability to see the beautiful, but also expands their horizons, develops imagination in children, activates their consciousness, and contributes to the formation of speech competence.

Modern society, which has entered the era of globalization, is in dire need of understanding the linguocultural processes taking place in it. On the one hand, it is necessary to study linguistic tendencies that contribute to the "cultivation" of nations, on the other hand, the factors of influence of modern culture on the formation of an adequate and necessary peculiar key - a "literacy kit", which will contribute to the successful adaptation of a person to society, need to be understood.

Life increasingly dictates conditions under which an important component of our life is not the accumulation of knowledge, but the development of certain skills and competencies that will help navigate the huge flow and find the right solutions, adequately respond to various life situations, and contact other people. Therefore, it is necessary to prepare a person to master such skills that will allow him to socialize

and adapt to any realities of our time. These provisions are reflected in the competence-based approach that is being introduced by Russian education in the period of modernization of our society. Based on this approach, we believe that there is a need to raise the issue of linguocultural competence, the ways and methods of its formation.

Considering language one of the most important values that a nation possesses, since it reflects those spiritual and material, significant and important objects, norms and laws, methods of communication, which are the key principles of the development of any personality, we define linguocultural competence as the inner wealth of a person, formed due to knowledge, development of indigenous knowledge of society.

Each student individually, and our entire state as a whole, are interested today in the practical mastery of a foreign language, providing an introduction to world culture. Without understanding and mastering the linguistic culture, linguocultural competence cannot be formed, and without the formation of linguocultural competence, it is impossible to master the linguistic culture.

By linguocultural competence, we mean basic knowledge, actualized by a person in the process of his life and reflecting value ideas, norms, rules operating in a given culture and language. In other words, this knowledge is embodied in basic linguocultural units that reflect the linguistic culture of society. Basic linguocultural units are defined by us as the main components of the language system (keywords, phrases, phraseological units and precedent texts), reflecting the national-cultural specifics of society, determined by the system of values of society and allowing an individual to ensure the development of abilities, the formation of a worldview and spirituality, worthy preparation of it for life in society. In this case, we stand on the position of a competence-based approach, which assumes that everything that is studied, accumulates, accumulates in the course of the entire course of study, should be used, used, updated. To a greater extent, this refers to theoretical knowledge, which should become not just ballast and unused material, but a practical weapon for explaining phenomena, solving practical situations and problems. That is, this approach brings to the fore not a person's awareness, but his ability to solve problems associated with the cognition and explanation of the phenomena of reality, as well as with the relationship of people [2].

We believe that the central idea is the interconnected study of language and culture, the formation of linguocultural competence. We are talking about mastering and comprehending basic knowledge from the standpoint of the relationship between language and culture, which presuppose: understanding of the basic linguocultural units of native speakers, their cultural content, their place in the linguistic picture of the world; assimilation of basic linguocultural units of native speakers, closely related to the history, culture, lifestyle, customs and mentality of the people who created them; updating the basic linguocultural units of native speakers in the sociocultural situation.

We include in the structure of linguocultural competence:

- linguistic competence (knowledge and possession of various kinds of basic units inherent in a given culture and the laws of systemic relations between them);
- cultural competence (knowledge of culturally determined norms), which in turn includes: sociocultural competence (knowledge of the norms, rules and traditions of one's society);
- intersocial and cultural competence (knowledge of the norms, rules and traditions of another society).

With this interpretation, the concept of linguocultural competence will mean not only knowledge of a certain number of words and expressions, but also full awareness and understanding of the entire complex of cultural processes that accompany and predetermine the meaning of these linguistic units and will contribute to the successful interaction of the individual with other members of society and its self-realization in this society [3].

From our point of view, it is the presence of linguocultural competence of both schoolchildren and graduates that can contribute to solving various sociocultural problems and in the future will help to cope with certain communicative tasks.

Therefore, among the methods of mastering a foreign language, preference is given to those that have a developing potential: they awaken thought, hone means and expressions, enrich feelings, imaginative ideas, improve the general culture of communication and social behavior in general. Thus, communicative competence acts as a priority goal. At the same time, a foreign language is only a means by which you can acquire and demonstrate your general cultural level, your ability to think, create, evaluate external thought and creativity.

One of the goals of teaching a foreign language is the development of a foreign language communicative competence, therefore, the main purpose of teaching a foreign language is to form communicative competence, i.e. ability and willingness to carry out foreign language interpersonal and intercultural communication with native speakers.

The purpose of the formation of communicative competence is a completed communicative act.

The means to achieve this goal are the components of communicative competence (language knowledge and skills, speech skills, the linguistic and regional component of the training content).

Thus, communicative competence is an integrative concept that includes both the skills and abilities to perform actions with linguistic material, and regional knowledge, skills and abilities.

The most important component of communicative competence is rightfully recognized as linguistic competence, which provides, on the basis of a decent amount of knowledge, both the construction of grammatically correct forms and syntactic structures, and the understanding of semantic segments of speech, organized in accordance with the norms of a foreign language.

This is how the minimum level of communicative competence in the state educational standard for foreign languages is determined.

Foreign language communicative competence is a certain level of proficiency in linguistic, speech and socio-cultural knowledge, skills and abilities, which allows the student to communicate in a communicatively acceptable and expedient way to vary his speech behavior depending on the communication situation [4].

The main unit of linguocultural information, the way of its presentation and consolidation is the text, which includes concepts correlated with the basic concepts. The formation of linguocultural competence can be carried out on the basis of texts of different types and genres.

The text, in turn, acts as a universal component for explaining the specific content of concepts, since the text, modeling situations, corrects the shades of the word meaning and carries value cultural information. Under such circumstances, the text is the basis and at the same time the mechanism for the formation of linguocultural competence.

Thus, communicative competence is an integrative concept that includes both the skills and abilities to perform actions with linguistic material, and regional knowledge, skills and abilities. Knowledge, skills, skills of only one part cannot testify to the training in communication, i.e. receiving and transmitting information using different types of speech activity. Therefore, in relation to the specifics of the academic subject "foreign language", the concept of learning means the acquisition by students of one or another level of communicative competence.

References:

1. Астапова, Н.О. Лингвистические аспекты межкультурной коммуникации / Н.О.Астапова. - Барнаул: АлтГПУ, 2017. - 256 с.
2. Елизарова, Г. В. Формирование межкультурной компетенции у студентов в процессе обучения иностранным языкам: автореф. дис., канд. филол.наук: защищена 23.06.2020. - Спб., 2020. - 16 с.
3. Сергеева, Н.Н. Современные тенденции в теории и практике обучения иностранному языку Текст. / Н.Н. Сергеева. - Екатеринбург, 2018. - 65 с.
4. Шатилов, С.Ф. Иностраный язык как средство межнационального взаимопонимания и как цель обучения в школе. Страноведение и регионоведение чужой и своей страны / С. Ф. Шатилов, Н.Соловьева. - М.: Владос, 2016.- С. 27-30

UDC 18'367.624

BODY LANGUAGE

Баттал Л., Әзімбай А., Кусбек Г.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Резюме: Если язык неправильный, то то, что сказано, не то, что имеется в виду; если то, что сказано, не то, что имеется в виду, то то, что должно быть сделано, остается невыполненным; если этого не сделать, мораль и искусство придут в упадок; если справедливость нарушится, люди будут стоять в беспомощном замешательстве. Следовательно, в сказанном не должно быть произвола. Это превыше всего.

Түйін: Тіл дұрыс болмаса, айтылған сөз айтылмаған болып шығады; егер айтылған нәрсе айтылмаған болса, онда істеу керек нәрсе орындалмаған болып қалады; бұл орындалмай қалса, адамгершілік пен өнер азаяды; әділет адасса, халық дәрменсіз абдырап қалады. Демек, айтылған сөзде озбырлық болмауы керек. Бұл бәрінен де маңызды.

Body language is a type of non-verbal communication in which, instead of words, physical movements and positions of the speaker's body are used to express and convey information. By means of body language you can tell other people what you are thinking or feeling at the moment of communication, whether you agree or disagree with your partner as well as whether you are inclined or not to be involved in conversation. This physical behavior may include facial expressions, a body posture, different gestures, an eyes movement, the tone of voice, the use of space, touch, and some other changes in a person's appearance, hence another name of the language "kinesics".

When expressing emotions through the body, facial expressions are the most integral part of communication. The set of facial expressions is very rich. Combinations of eyes, brows, lips, nose and cheek movements help express different moods of a person: happiness, sadness, depression, calmness, anger, etc. For example, a wide smile indicates that the person is happy, feels satisfied and the fact that he (she) is in a good mood. On the contrary, when your lips are pursed, this demonstrates your anger or dissatisfaction with something. Widely-opened eyes are the sign of unexpected joy or surprise whereas looking down means that the person is confused, nervous or depressed. One and the same emotion can be expressed differently. For example, people can show their feeling of surprise by raising their eyebrows or for a stronger reaction - by clapping their hands. How could you interpret the facial movement if somebody is licking their lips? In most cases this demonstrates that the person is thinking over something or calculating something. How can you feel if somebody you are talking to is bored? In this case they are usually yawning, looking absent-minded or some are twisting their hair[1,p.6].

Emotions may also be detected through gestures, i.e. movements made by body parts: hands, fingers, arms, legs or a head, which can be voluntary or involuntary. Arms gestures can express much in the process of communication. In a discussion when very one stands, sits or even walks with folded arms, this is not normally considered a welcoming gesture as it denotes a sort of opposition and someone's disagreement. It could mean that the persons have a closed mind and are most likely unwilling to listen to the speaker's viewpoint. There is another model of arms gestures an arm crossed over the other, demonstrating insecurity and a lack of confidence. It looks as if the person were trying to defend themselves from some imaginary attack [2,p.37].

Hands movements also present a vivid picture of the person's inner world. Thus, relaxed hands indicate confidence and self-assurance, while clenched hands may be interpreted as signs of stress and anger. Then, if a person is wringing their hands, this demonstrates nervousness and anxiety. Along with hands movements, finger gestures can also be very important and expressive in communication. They are commonly used to exemplify one`s speech as well as denote the state of well-being of the person making them. In certain cultures pointing using one's index finger is believed acceptable. However, pointing at a person with the index finger may be viewed as insulting and aggressive in other cultures, for example in the Russian

traditions. Likewise, the thumb up gesture could denote "OK" or "good" in countries like the US, France and Germany, but this same gesture is accepted as rude and insulting in Iran, Bangladesh and Thailand, where it is an equivalent of showing the middle finger in the US.

It would be interesting to research into body postures from the viewpoint of their participating in the process of communications. Surely one can easily detect the "message" sent by a certain body posture. For example, a person sitting till the back of their chair, leans forward with their head nodding along with a discussion implies that they are open, relaxed, and generally ready to listen. On the other hand, a person who has their legs and arms crossed with the foot kicking slightly demonstrates that they are feeling impatient and emotionally detached from the discussion.

Body language is not universal though there are a lot of elements that can be recognised common for a number of cultures. However, in every culture some specific gestures can be found. Moreover, one and the same gesture may denote different even opposite things. Thus, in most countries the head nod is used to signify "yes" or agreement while shaking a head means "no" or disagreement. However, in Bulgaria and Greece these gestures are interpreted in quite an opposite way. Rubbing palms one against the other in Russia can be read as "everything is OK, successful", whereas in Japan this same movement will be interpreted as "help, I have some problems". In traditional Anglo-Saxon culture, avoiding eye contact usually shows a lack of confidence or certainty. But in the Latino culture direct or prolong eye contact means that you are challenging the person with whom you are speaking or that you have a romantic interest in the person. In many Asian countries a prolonged eye contact may be a sign of anger and aggression [3,p.84].

Gestures as well as speech can be professional. For instance, some of them are used by referees during sports competitions; with the help of others stockbrokers communicate buying or selling shares in companies. Besides, as it can be seen from the examples given above, body language can be formal or colloquial, neutral or vulgar, otherwise it may possess characteristics typical for a verbal language.

It is quite evident that body language adds a lot to the process of communication making our conversation expressive, exact, and understandable. By becoming more aware of body language and understanding what it might mean, you can learn to read people more easily. This puts you in a better position to communicate effectively with them. What is more, by increasing your understanding of others, you can also become more aware of messages that you convey to them.

Reference:

- 1.Dudorova E.S, Razgovorniy angliyskiy: Aktualnie temy dly svobodnogo odsheniya / Saint Petersburg: KARO, 2019-p.6
- 2.Barry, Michael V. "English in Ireland". In Bailey, 2002, p. 37
- 3.Richard W.; Görlach, Manfred (eds.). English as a World Language. University of Michigan Press. pp. 84–104.

ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ЖӘНЕ БАСҚА ТҮРКІ ТІЛДЕРІНДЕГІ ФРАЗАЛЫҚ ТІРКЕСТЕР АРҚЫЛЫ ЖАСАЛҒАН МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР

Бахытжан Г. А.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается грамматическая структура пословиц казахского и других тюркских языков.

Summary: The article examines the grammatical structure of Proverbs and sayings made using phrasal phrases in the Kazakh and other Turkic languages.

Тіл білімі фразеологияны этимология, семасиология, лек-сикографиямен бірге лексикологияның құрамында қарайды. Ал фразеология фразалық тұрақты сөз тіркестерін, мақал-мәтелдерді қамтиды. Әлбетте, бұл айтылғандардың пікірталас тудыратын жақтары аз емес.

Қазақ және түркі фразеологиясы бойынша жеке тілдерге арналған монографиялық зерттеулер жарық көрді, кандидаттық, докторлық диссертациялақ қорғалды, фразеологиялық сөздіктер жасалды.

Фразалық тұрақты сөз тіркестерінің сыры өте тереңде жатыр. Олардың алғашқы және кейінгі мағыналық түрлері бар. Бұған қоса олар қанша сөзден құралған тіркестер болса да, мазмұны бір түйінге немесе сөзге саяды: *Көз жұму* (етістікті тіркес); алғашқы мағынасы-көзін тек қана жұмуға айтылған болуы мүмкін. Біздің дәуірімізде бұл сөз тіркесі екінші, үшінші мағынасымен қалыптасқан: II. *көз жұму - өлу*, III. *көз жұму-тәуекел ету* (қорықпау).

I. *Қолы ашық* (есімдік тіркес); алғашқы мағынасы-саусақтарын жұмып, бір нәрсені ұстап қалуға икемі келмеген кезді білдірсе, кейіннен оның басқа мағынасы пайда болған: II. *қолы ашық-мырза* (сақи, береген; қолында еш нәрсе тұрмайтын кісілерге қалданылады).

Көптеген тұрақты сөз тіркестері бір мағынаны білдіреді. Бұлар тілдің соңғы, көбірек дамыған кезеңіне тура келеді. Мәселен: *жүрегі су ете қалу* тұрақты сөз тіркесін қарастырсақ, мағынасы — үрейленеу, қорқу, шошу. Осы «*жүрек*» сөз ұясынан: жүрегі айну, жүрегі алып ұшу, жүрегі аузына тығылу, жүрегі аттай тулау, жүрегі бүлк етпеу, жүрегі дауамау, жүрегі жылу, жүрегі елжіреу, жүрегі жарылу, жүрегі қарс айырылу, жүрегі май ішкендей кілкіздеу, жүрегі тас төбесіне шығу, жүрегі шайылу, жүрегі тебірену сияқты көптеген тұрақты тіркестер тарайды.

Орайы келгенде айта кететін бір жәйт-жиілік жағынан ұйытқы болып келетіндер де-осы соматикалық тұрақты сөз тіркестері. Бұлар өзара омонимдік, синонимдік, антонимдік тұрақты сөз тіркесі қатарын да түзей алады.

Кейбір зерттелерге сүйенсек, мәтелдердің бірсыпырасын тұрақты сөз тіркестерінің қатарына жатқызуға болады (бірақ олар бір мағынаны білдіруі керек). Әрекет:

Қимылдаған қыр асар (қазақта, ...)

Қимирлаган қир ошар (өзбекте, 614).

Қимирлиған қир ашар (ұйғырда, 146).

Гырмылдан гырашар (түрікменде, 233).

Қыбырлаған қыр асар.

Кейбір жағдайларда тұрақты тіркес-мақал-мәтелдердің құрамына еніп, алардың ажырамас бөлігіне айналып кеткендігі де байқалады.

Қазақ тілінде: *таяқ жеу*-Түйенің үлкені көпірде *таяқ жейді*; *жаны ашымау* - *Жаны ашымастың* қасында басың ауырмасын.

Ұйғыр тілінде: *ағзидин бал таммак* — *Ағзидин бал тамиду*, көңлидин зәһәр тамиду (21); *баши сигмақ* — Барлық болса, бешини силайду, йоклуқ болса, *беши сигмайду*.

Түрікмен тілінде: *жанын ағырмак* – *Жаны ағырмаяның* янында башым ағыряр дийме (305); *зар болмак*— Намарда *зар боландан*, гара деря гарк бол (320).

Мәтелдер жөнінде де біраз қайшы пікірлерді кездестіруге болады. Бірде мәтелдерді тұрақты сөз тіркестерінің баламасы [1, 245 б.] деп қараса, басқа жағдайда оларды «тіл единицаларының ортасындағы аралық құбылыс, мақалдарға да, фразеологизмдерге де жатқызуға болмайды» [2, 167 б.] деп түйеді.

Тұрақты сөз тіркестері мен мәтелдер жөнінде бұндай талас пікірлерді негізсіз деуге болмайды. Бұл әрібір жеке немесе сол генетикалық топқа кіретін тілдердің табиғатына да байланысты. Бұл мәселе түркі тілдерінде дербес зерттеуді талап етеді [3, 20 б.].

Көптеген түркі тілдерінде мақал мен мәтелді ажыратпайды, немесе екеуін қосып, мақал деп қарайды.

Өкінішке орай, фразалық тұрақты сөзтіркестері қанша зерттелсе де, бұларды бір-бірінен ажырататындай үлгілері (модельдері) бір жүйеге түспегендігі сезіледі.

Тұрақты сөз тіркестерін мақал-мәтелдермен салыстырғанда, кейбір семантика-грамматикалық ерекшеліктерін атамай кетпеуге болмайды. Оларға негізінен: тұрақты сөз тіркестері мақал-мәтелдерге қарағанда, көлемі қысқа болып келеді де, ой аяқталмайды; етістікті және есімді тұрақты сөз тіркестері өздерінің жасалу тәсілінде тілдің ішкі заңдылықтарына сүйенеді. Сонымен қатар, тұрақты сөз тіркестері де, мақал-мәтелдер де ертеден қалыптасқан дайын күйінде қолданылады. Мақалдар аяқталған ойды білдіреді, көпшілігі екі тармақтан тұрады.

Ахмет Байтұрсынұлы «Сөз өнерінің ғылымы» және «Қара сөз бен дарынды сөз жүйесіне» тоқтай келіп, оларды *өрнекті сөйлемдер*, *өлеңді сөйлемдер*, *шешен сөз*, *дарынды сөз*, *ділмәр сөз* деп бөледі де, әр қайсысына жеке-жеке тоқтайды. Солардың ішінде мақал мен мәтелге айрықша орын беріледі: «Мәтел. Мәтел дегеніміз кезіне келгенде кесегімен айтылатын белгілі-белгілі сөздер. Мәтел мақалға жақын болады. Бірақ мақал тәжірибеден шыққан ақиқат түрінде айтылады» [4, 250 б.]. Көрнекті түркологтың мақал мен мәтелге берген бұл анықтамасы қысқа болса да, мазмұны өте тереңде жатыр.

Мәлік Ғабдуллин: «...Мақал үлкен толғау, образ арқылы берілген логикалық ой қорытындысы болып келеді». «Ал мәтелдерде бұл секілді мазмұнды, оқиғалы әңгімелер өте аз кездеседі. Мәтелдер, көбінесе, сөз айшығы, көркем тенеу, сөз образы («Көппен көрген ұлы той», «Құрыққа сырық жалғап», «Қызым, саған айтам, келінім, сен тында», «Тілге тиек жасап», «Ханнан қазық, биден тоқпақ» т. б.) ретінде қолданылады. Егер мақалда дәлелдеу мен қорытынды пікір бірдей келіп отырса, мәтелде бұл екеуінің бірі ғана болады» [5, 78 б.], — деп жазды.

«Қазақ тілінің түсіндірме сөздігінде»: «Мақал-үлгі-өнеге ретінде айтылатын жалпы халықтық нақыл сөз. Мақап деп қысқа, образды, ұйқасты тұжырымды нақыл сөздердің тізбегін айтамыз (Қазіргі қазақ тілі). Мақал-сөздің атасы, уаде-ердің опасы (Мақалнама)».

«Мәтел-тұжырымды, бейнелі әрі ықшам нақыл сөз».

Мақал-мәтел жөнінде берілген соңғы екі пікірдің алдыңғысы әдебиетші-ғалымның, соңғысы-тілші-ғалымдардың берген анықтамасы болып есептеледі.

Бұл пікірлерді салыстырып қарасақ, біріншісі-«мақал үлкен толғау, логикалық ой қорытындысы» деп шамадан тыс асырып бағалайды, өйткені қандай «күшті» мақал болса да, белгілі бір ойды дәл, анық, қысқа беруге тырысады; екіншісі-мақалдың табиғатына дұрыс баға береді, бірақ «нақыл сөздердің тізбегін айтамыз» деген пікір біраз анықтауды талап етеді.

Ал, мәтелдің анықтамасы бірінде асыра айтылса, екіншісінде «тұжырымды» деген сөз орынсыз қолданылады, өйткені бұл сөздің жүгі өте ауыр, әр мағынасы терең.

Мақал-мәтелдерге берілген көптеген анықтамаларды ой елегінен өткізгенде:

«Мақал-халықтың көп ғасырлық тәжірибесі көрініс тапқан ритмикалық жағынан ұйымдасқан қысқа, тұрақты сөз тіркестерінен құралған, ғибрат аларлық нақыл сөз. Мақалдың басты белгілері: аяқталған (жай я құрмалас) сөйлем түрінде кездеседі; біршама пайымдауды білдіреді; тура және ауыспалы мағыналы болады; қарапайым сөйлемнен дәрежесі биік, әдеттегідей, полисемия тудыра алмайды».

Мәтел фразалық тұрақты сөз тіркестерге қарағанда, грамматикалық құрылымы бар, ғибрат аларлық қысқа, нұсқа сөз, көркем бейнелі сөз [6, 20 б.].

Шындығында келгенде, мақалдар-терең ой мен көркем сөздің түйіскен ең жсғарғы нүктесі. Бұл пікірді ойшылдардың, ғалымдардың айтқан сөздері дәлелдей түседі: Сервантес: «Пословицы-короткие изречения, выведенные из долгого опыта». Бертран Расселл: «Пословицы-мудрость многих и остроумие одного». В.И.Даль: «Поговорка, по народному же определению, цветочек, а пословица-ягодка» [6, 20 б.]. Мақал, мәтелдердің мағынасын былай қойғанда, атамаларының өздері ғалымдардың назарын өзіне аударып, дәлелдеуге тұрарлық зерттеу объектісіне айналды. Орхон-Енесай жазба ескерткіштерінде *sab* – «сөз», «сөйлеу» мағынасын білдірген.

Махмуд Қашғаридың Диуанында *saw* сөзінің сегіз мағынасы көрсетілген. Соның бірі - *saw* - «мақал», «аталар сөзі» Юсуф Баласағұни *saw* орнына *абучқа*

сөзі немесе *емзалды* қолданған. *-saw* - «қасиетті сөз» мағынасында XII-XIII ғасырлардың жазба ескерткіштерінде кездеседі, *муса sawi*-слова Мусы; рассказ о Моисее. Демек, Ислам діні қабылданған соң да, XIV ғасырға шейін ескі түркі *saw* - *саб* сөзі мақал мағынасында айтыла берген.

XII-XIV ғасырлардың жазба ескерткіші Codex Cumanicus те «мәтел» сөзі кездеседі. В.В.Радловта: *мақал* - пословица, поговорка – *das Sprichwort, die Redensart*. Араб тілінен кірген «мақал» сөзі қалыптасқан термин ретінде қазіргі қазақ, өзбек, ұйғыр, татар, башқұрт, қырғыз тілдерінде қолданылады [7, 148 б.].

Бір топ түркі халықтары: түрік, әзербайжан, қарайымдар - *аталар* сөзі, ал, ғағауыздар - *сөлеши* деп атайды. Сібір түркі тілдерінен: алтай тілінде – *үлгер сөс*; тува тілінде - *үлегер домак, чечен сөз*; хакас тілінде-*сөспек* т.б.

Осы кезге шейін жеке түркі тілдерінің мақал-мәтелдері лексика-стилистикалық, лексика-грамматикалық, синтаксистік тұрғыдан зерттеліп келді. Ал, жалпы немесе көптеген түркі тілдерін диахронды-синхронды түрде салыстырып, олардың фонетикалық жүйесін, лексикалық құрамын, грамматикалық құрылысын зерттеген еңбектер жоқтың қасында. Түркі тілдерінің мақал-мәтелдері көпшілік тілдерде бір тектес, мазмұндас, жасалу тәсілі бойынша ұқсас болып келгенмен, аталуы әртүрлі айтылып, белгілі бір жүйеге түспегендігі айқындалады.

Жеке түркі тілдерінің екі тілді кейбір сөздіктерінде берілген мақал-мәтелдерді (ММ) бір-бірінен ажыратып, әрқайсысынан кейін «посл», «погов.» деген қысқартулар арқылы белгіленеді [8, 146 б.].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Уйғур тили фразеологиясиниң изаһлик луғити.
2. Архангельский В.Л. Устойчивые фразы в современном русском языке. Изд-во Ростовского ун. 1964. С.167.
3. Ураксин З.Г. Фразеология башкирского языка. С.20.
4. Байтұрсынов А. Шығармалары. А., 1989. 250-б.
5. Ғабдуллин М. Қазақ халқының ауыз әдебиеті. А., 1974. 78-б.
6. Даль В.И. Пословицы русского народа. М., 1957. С.20.
7. Нурмаханов А.Н. В.В.Радловтың еңбектеріндегі түркі мақал-мәтелдерінің лексика-грамматикалық сипаты. АКД. А., 1994.
8. Ковальский Т. К вопросу формального изучения поэзии турецких народов //Изв. восточн. Ф-та АзГУ. Баку, 1926.

UDC: 373.1.

TYPES OF PHONETIC PREDICTION EXERCISES

Бекмұратова Д.О., Абилқазы Е.О., Эрниязова Б.Т.
Университет “Мирас”, г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Фонетикалық жаттығулардың өз ерекшелігі болады. Жаттығулар шетел тілін меңгерту жөніндегі қиын тапсырманы қызықты етеді. Оқушылардың белсенділігін арттыратын, қызықты болатын өлең немесе тақпақ дайындау қажет. Осымен оқушылардың есте сақтау қабілеті өседі.

Резюме: Фонетические упражнения имеют свои особенности. Упражнения делают сложную задачу изучения иностранного языка интересной. Обычно необходимо выбрать интересное стихотворение или песню, которые повысят активность учащихся. Это увеличивает память учеников.

As you know, to develop the skills of speaking, listening, writing and reading, you need not only to be able to pronounce the corresponding sounds, but also to know how they are connected in words, and then in a sentence. In a natural linguistic environment, this occurs simultaneously, while in a non-linguistic environment, in a foreign language lesson, considerable attention should be paid to the setting of pronunciation skills. Work on the pronunciation of students begins with the first lessons of the initial stage and extends further to the entire course of teaching a foreign language. For this, phonetic exercises are necessarily organized in a foreign language lesson - a special training exercise in pronunciation aimed at the formation, development and improvement of phonetic skills, calculated for 2-6 minutes and planned at any stage of the lesson, where it is methodologically expedient [1]. The purpose of phonetic charging is, on the one hand, to anticipate and remove the appearance of possible phonetic difficulties of any order - auditory, pronunciation, rhythmic-intonation, and, on the other hand, to develop phonetic skills, which for some reason turned out to be insufficiently formed. the charges are large; therefore, the following can be attributed to the list of tasks for this stage of the lesson:

- Working with lexical material, let's call it "lexical" phonetic charging. The goal is to practice pronunciation when familiarizing with new lexical material. A variety of this type of phonetic charging can be considered thematic phonetic charging, when the words being practiced are united by one topic [2].
- Work on grammatical material, in a word, "grammatical" phonetic exercises. The goal is to practice pronunciation and intonation when studying grammatical material, repetition of typical structures.
- Relief of stress and fatigue, that is, "relaxation" phonetic charging or dynamic pause. The goal is to relieve the accumulated stress and fatigue of students. It is often simply necessary for a teacher when working with younger schoolchildren, who are characterized by instability of attention and increased fatigue. From the point of view of health-preserving technologies, one of the main requirements for a lesson is compliance with a rational ratio of static and dynamic components. It is in this regard that relaxation phonetic exercises, and physical education, and staging, various kinds of games accompanied by movement are indispensable. Such types of educational activities not only prevent fatigue, but also activate the mental activity of students in the next stage of the lesson.
- General development, the so-called "general educational or socio-cultural" phonetic exercises. The goal is to work out words that denote the realities of the countries of the target language, difficult to pronounce geographical names, the names of prominent figures of art, science and culture of the countries of the target language, other proper names related to the topic and content of the lesson.

This typology testifies to the dynamic nature of the place of phonetic charging in the structure of the lesson. Moreover, the teacher has the right to organize several

segments of phonetic exercises during one lesson. The opinions of methodologists on the content side of phonetic charging are very diverse and range from reading words, sentences, microtexts to recognizing dialects by ear [3]. If we are guided by the idea that phonetic exercise is almost completely an oral stage of the lesson, then the main phonetic exercises can be considered absolutely auditory exercises and exercises with partial visualization, for example, listening to identify errors, recognizing dialects, determining attitudes towards something by intonation, pronouncing the same phrase with different intonation depending on the speech task, repetition during a pause, repetition synchronously with the speaker / teacher / comrade, recognizing words from the ear, memorizing them and then repeating them, etc. In general, it all boils down to the output of phonetic exercises for one or another type of speech activity - listening, speaking, reading and writing, most often - for their complex, which solves a certain communicative task. One of the most important questions of the methodology is the question of the selection of material for phonetic charging. In this case, the language paradigm should be considered the basis: sound - syllable - word - phrase - sentence - microtext - text. In practice, in speech works, this paradigm is reflected in the chain: sentence-word, sentence-phrase, sentence-phrase, text. The most effective genres for the implementation of the above paradigms are small folklore genres - tongue twisters, proverbs, sayings, phrases, rhymes, rhymes, songs. Let's dwell on the use of tongue twisters in more detail. In Kwiatkovsky's poetic dictionary, tongue twister is defined as "a folk-poetic joke based on alliterations, it consists in the deliberate selection of words that are difficult for correct articulation with a quick and repeated repetition of the entire phrase."

The selection of difficult to pronounce groups of words, collected in a playful chain, makes it easier to master the articulation of sounds. Despite the fact that a tongue twister can sometimes consist of just a few words, it "already carries a certain character, mood, color and even pace." In addition, the tongue twister is one of the elements of the people's creativity, its culture, history [4]. They often contain proper names, which especially attracts children of elementary grades, as well as the names of birds and animals, which makes small texts informative and interesting for students. Sometimes in small texts unfamiliar words and turns of speech are encountered, which allows students to expand their vocabulary. Most often this is a genre sketch, sometimes nonsense, but funny, rhythmically sounding and memorable. Many of the tongue twisters are quite famous and recognizable. Reading funny lines together with the children, we create a good mood in them, the atmosphere in the lesson is discharged, it becomes more comfortable. Such exercises help to attract the attention of students, to captivate them, to calm down hyperactive children after a break, to relieve the fear of reading from shy children, invisibly involving them in the learning process. Such techniques help to increase the motivation of students to study the subject. To start a lesson with a joke - to charge it with positive energy and good mood. Then any task will be within our reach! We use this type in practice more often than others and gives positive results. Games with tongue twisters in English can be as follows: "who can read the tongue twister", "who can pronounce it faster", and the like.

The method of working with a tongue twister is similar to working on all works of small genres, but has its own specifics.

- Creation of a visual image for tongue twisters. Simply put, the selection of a vivid picture that matches the content. Here we can talk about the expediency of using presentations, which allow you to make good preparations for a lesson with pictures, audio and video recordings.
- Discussion with students of the translation of tongue twisters. Although meaningful translation is not always possible, because many of them simply do not have clear meaning, it is advisable to carry out this work, since the result causes a smile and even laughter, which has a positive effect on the students' mood and makes them want to repeat the text. If translation is not possible, it is enough to explain the words so that the students can grasp the general meaning. When translating a phrase, they can also rely on the illustration provided by the teacher. You can also diversify the task by offering students several translation options to choose from, so that they choose the most correct one.
- Practicing the articulation of sounds that occur in a tongue twister. They should also be displayed on the board.
- Primary listening and repetition of either the entire tongue twister, or its segments, or repetition by the method of extension (stringing). It is necessary to make sure that all students have heard and understood how to pronounce the words correctly.
- Repetition and / or reading. We listen to it two or three times, paying attention to the underlined sounds. After several students have read this tongue twister, and all mistakes have been corrected, you need to invite the guys in pairs to practice reading correctly. Here the element of pair work plays a positive role. If you offer children a competition of pairs in reading tongue twisters, children will receive an additional incentive to work. The task can be complicated by setting the task to read a tongue twister on behalf of a sad or cheerful person. In the process of pair work, the teacher needs to listen to the students and correct their mistakes.
- Competition such as "Who is faster" or "Say 5 times ...", etc.

It should be noted that having adopted the works of this genre, one cannot limit oneself to 2-3 tongue twisters, it is desirable to bring them into the system and work out repeatedly. At the same time, in the final lessons or extracurricular activities, it is recommended to recall all the learned phrases on a competitive basis. In the process of work, the knowledge base of students grows, it is necessary to periodically work on repeating the material covered. To do this, you need to devote time to a variety of gaming tests. For example, ask students to correctly name a tongue twister from an illustration or to guess it by the first words. It is interesting to give words on the cards so that the children connect them correctly in tongue twisters they know. This work can be done individually, in pairs or in groups. You can offer the children several illustrations by giving one of the students the task to read tongue twisters, and the students will guess the appropriate picture. Offer the children individual creative tasks: draw illustrations for the tongue twisters they themselves have learned, in order to then compose a book out of them. Here we see that the project method (drawing up a "book" of tongue twisters) can also be applied in work with such a small volume of

material. It is advisable to use tongue twisters at all stages of learning a foreign language.

In elementary school, through them, a system of phonetic skills is formed for junior students, in the middle and senior level, with the help of tongue twisters, the transition to the main part of the lesson is facilitated, the speech apparatus is tuned to foreign speech. Students gradually get used to speaking English quickly by speaking and memorizing tongue twisters.

We used the following tongue twisters in the lessons:

Black background, brown background.

Why do you cry, Willy?

Why do you cry?

Why, Willy?

Why, Willy?

Why, Willy? Why?

Very well, very well, very well ...

Tie twine to three tree twigs.

She sells sea shells on the seashore.

The seashells she sells are seashells she is sure.

Plain bun, plum bun, bun without plum.

Six stick shifts stuck shut.

The king would sing, about a ring that would go ding.

Betty Botta bought some butter,

"But, she said, this butter's bitter,

But a bit of better butter will make my batter better".

So, she bought a bit of butter better than the bitter butter,

And it made her batter better.

So, it was batter Betty Botta's bought a bit of better butter.

How many cookies could a good cook cook

If a good cook could cook cookies?

A good cook could cook as much cookies

as a good cook who could cook cookies.

I wish I were what I was when I wished I were what I am.

The more we study, the more we know,

The more we know, the more we forget,

The more we forget, the less we know,

*The less we know, the less we forget,
The less we forget, the more we know,
Why study?*

The cook took a good look at the pudding and put sugar in it.

Thus, having included tongue twisters exercises in phonetic charging, we came to the conclusion that by devoting just a few minutes at the beginning of the lesson to reading tongue twisters, we solve several problems at once: we work on pronunciation, introduce students to the world of the English language, set them up for active work on lesson [5]. Regular phonetic exercises improve students' articulation skills. Students can distinguish by ear between long and short English sounds, Russian and English sounds, get acquainted with different intonation patterns, types of stress and English rhythm. At each stage of training, working with this material, we pursue certain goals. The use of tongue twisters at the initial stage of teaching a foreign language helps to form pronunciation skills in students. In secondary school, tongue twisters help maintain and improve students' pronunciation skills and at the same time stimulate their speech activity. That is why we recommend everyone to take the presented information on their methodological armament.

References:

1. Г.А. Китайгородская. Методика интенсивного обучения иностранному языку. МГУ 1986.
2. Н.Д. Гальскова. Современная методика обучения иностранным языкам. Аркти-Глосса, 2000
3. Пассов Е. И. Современный урок иностранного языка в средней школе. – М.: Просвещение, 1998
4. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998
5. Нехорошева А.В. Rhyme your English: Сборник стихов, рифмовок и песен на английском языке: Практическое пособие – М: АРКТИ, 2006. – 80с.

УДК 911.111

МЕТОДИКА И КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД К ОБУЧЕНИЮ АРАБСКОМУ ЯЗЫКУ

Бердимуратова Ә., Темирхан Б., Ақбаева Ұ.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақала шет тілін оқытудағы «бағыт», «әдіс» ұғымдарына, қандай бағыт-әдістер бар екеніне, соның ішіндегі қатысымдық немесе коммуникативтік бағытқа арналған.

Summary: The article is devoted to the concepts of "direction", "method" in teaching a foreign language, which direction-method, including participatory or communicative.

Направление в образовании, являясь частью системы обучения языку, служит общей методологической основой обучения, характеризуя имеющиеся представления о предмете обучения и возможности овладения языком в

процессе обучения. По мнению методистов, направлением в обучении является отношение к сути предмета, подлежащего преподаванию

Если дифференцировать все направления в обучении языку, нетрудно догадаться, что основанием для их выделения является, либо предмет обучения (речь, речевая деятельность), либо способ обучения (прямой, сознательный, деятельностный).

Теперь, когда речь идет о методе, близком к слову направление, то в общем смысле понятие «метод» (греч. путь исследования или познания) - способ достижения цели. Являясь фундаментальной категорией методики, методы обучения являются частью системы обучения. Реализация целей и задач обучения невозможна без соответствующих методов обучения.

Это понятие используется в современной науке в трех различных значениях:

А) общеметодологический (метод как средство познания, способ изучения истины, явлений природы и общества),

Б) - общая дидактическая (как система взаимосвязанных действий преподавателя и ученика, обеспечивающих усвоение содержания образования)

Г) индивидуальный дидактический (метод как направление в обучении, определяющее стратегию учебной деятельности преподавателя).

В отличие от общих дидактических методов, которые достаточно универсальны и используются при изучении различных дисциплин, группа индивидуальных дидактических методов отражает специфику конкретного учебного предмета или группы предметов.

В методике преподавания иностранных языков исторически сложилось двойное определение метода как индивидуального дидактического понятия:

а) метод как направление в обучении (толкование термина в широком смысле) и б) метод как способ обучения определенной стороне языка (трактовка термина в узком смысле). Такое двойное толкование одного понятия нельзя назвать удачным: оно во многом приводит к замене одного термина другим и не обосновано с точки зрения классификации общих дидактических и частных дидактических методов, установленных в современной дидактике. Вместо этого в методике обучения языку целесообразно закрепить толкование термина в широком смысле, т. метод обучения - это направление в обучении, реализующее цели, задачи и содержание обучения языку и определяющее пути и способы их достижения.

Из истории обучения иностранным языкам известно несколько десятков методов обучения языку, возникших в ответ на потребности общества и отражавших уровень развития науки и техники на различных этапах развития общества. Таким образом, потребность в практическом овладении языком приводит к рождению непосредственных методов, а требование общества к изучению языка в короткие сроки приводит к развитию интенсивных методов. Развитие современных технологий способствовало внедрению в учебный процесс аудио - и видеозаписей, компьютеров и оформлению дистанционного обучения как перспективной формы в овладении языком.

Наряду с появлением новых методов обучения часто сообщалось о разработке наиболее рационального и универсального метода обучения. Такая ситуация имела место в 1950–х годах применительно к аудиовизуальному методу, который за короткое время был объявлен лучшим в освоении устной формы общения. Аналогичная ситуация возникла при появлении некоторых интенсивных методов. Тем не менее, исследования и опыт работы в области методики убеждают нас в том, что создание универсальной методики, подходящей для всех условий жизни, является сложной задачей, а рациональность метода определяется конкретными условиями и целями обучения [1].

О рациональности метода говорил известный методист П. Хэгболдт: "его подход - лучший в освоении языка, научный и в то же время самый быстрый, он похож на врача, рекламирующего универсальное лекарство от всех болезней. В таком методе может вызвать грустную улыбку, так как он требует, чтобы каждая воскресная газета публиковалась «я учу французский, немецкий и испанский языки за 20 часов» [2].

Подобную мысль мы можем наблюдать у Л. Н. Толстого: "не бывает одного плохого или хорошего метода, недостаток метода заключается в том, что он опирается только на один метод» [3].

Исходя из всех языковых, сознательных и деятельностных направлений обучения в методике, современные методы обучения можно разделить на прямые (интуитивные), сознательные, комбинированные, интенсивные [4].

Коммуникативный метод занимает ведущее место среди наиболее активных методик преподавания иностранного языка.

Коммуникативный метод направлен на одновременное развитие основных языковых навыков (письменная и устная речь, грамматика, чтение и аудирование) в процессе живого волевого общения. Научить студента говорить на другом языке - главная задача преподавателя. Иноязычная лексика, грамматические конструкции, словосочетания представляются студенту в контексте подлинного эмоционального состояния, способствующего быстрому и прочному закреплению изучаемого материала. Коммуникативный метод предполагает устранение психологического барьера между учеником и преподавателем. Когда обучающиеся начинают ощущать отсутствие дистанции между собой и преподавателем, общение с ними становится интересным, веселым, учащимся легче начать говорить на другом языке. Многие игровые элементы в обучении активизируют урок, поддерживают эмоциональный настрой учащихся, усиливают их мотивацию. "Парные», "тройные" работы, участие в дискуссиях на интересующие студентов темы – все это позволяет учителю учитывать индивидуальные особенности студентов, делать занятия более творческими и интересными, а также в то же время давать преподавателю полноценный контроль за процессом обучения, не испытывая при этом чувства к студенту [5].

Это направление принято называть коммуникативным. Однако на его ранних этапах в качестве синонимов использовались и другие понятия,

функциональные или значимые. Коммуникативный термин язык в обучении и общении обозначает отношение, обозначаемое семантическим аспектом языка.

Список использованной литературы:

1. Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби, Серия филологических наук, стр. 97-98, №1, 2016.
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
3. Баранов Х.К. Арабско- русский словарь. 2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017
5. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Ташкент 2016

UDC 811.111

**THE IMPORTANCE OF COMMUNICATING WITH FOREIGNERS IN
LEARNING A FOREIGN LANGUAGE**

Бухоров Ж., Жураева Н., Отаеров Г.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ана тілінде сөйлейтін адам мен шет тілін үйренудің маңыздылығы қарастырылады.

Резюме: Эта статья освещает вопрос значимости общения с иностранцами в процессе изучения иностранного языка.

In our progressive age, knowledge of languages gives us a lot of advantages and prospects. Knowledge of languages is now in great demand in all industries.

Many people sign up for courses, work hard with tutors. Everything in order to master the cherished foreign language. But some learners face numerous challenges in the process of learning a particular language.

Difficulties in each individual case can be caused by different reasons, but I would like to consecrate the most common:

The first mistake. Thinking in the native language. It is found in almost everyone who starts to learn the language, and even those who have been learning it for a long time. The bottom line is that a person thinks in his native language, translating it into a foreign one. This makes communication difficult and makes the phrases too literal and "Russian" (in our case). Learning to overcome the language barrier in thoughts is extremely important; otherwise you will not be able to speak English fluently.

The second mistake. Incompetence of the teacher. This can include ineffective presentation of material, mispronunciation and accent. Often, teachers of English in schools and universities know the language at the level of a linguist-scientist, but speak with an accent that students adopt from the very first classes. Learning / communicating with native speakers will help to avoid this mistake [1].

Error three. Criticism towards yourself. Setting the bar high and striving to achieve results as soon as possible is a sure way to fail. Subsequently, the student loses the desire to learn the language, and he considers himself one of those who

cannot learn languages. Setting a goal of learning to speak fluently and competently is the right goal, but you need to understand that the results will not be instantaneous.

The fourth mistake. Extreme emphasis on grammar. Such an approach can be either the mistake of the teacher or the mistake of the student, who decided that language learning is based on grammar. In fact, memorizing the rules will give little if a person is not able to perceive speech by ear, does not know how to express himself in a foreign language at all. The process of learning grammar should not be isolated from other processes of language learning, since only "technical" knowledge of the subject does not contribute to the conversation in a foreign language, overcoming the barrier.

Error five. Weak motivation. If a person takes up learning a language under the threat of dismissal or in connection with possible job privileges, this is not the strongest motivation, since certain circumstances push him to study, and not his own desire. In this case, there is no involvement in the learning process, it is not interesting and the brain subconsciously resists receiving new information.

The sixth mistake. Disregard for self-study. Many people are sure that it is enough to turn to a good professional, and he teaches them how to speak. For their part, they consider it sufficient to attend classes and be diligent students. But in practice this is not enough. Without constant self-education (and this can include watching films in English, and reading literature, and studying various features of the language, slang, etc.), the knowledge of the language does not rise to the proper level. Again - without interest and full dedication to the subject, the result will be minimal [2].

But, nevertheless, there is a way through which you can learn the language. But on condition that he already speaks a foreign language at least at an elementary level. The fastest way to learn to use a foreign language is with a native speaker.

A native speaker is a representative of a linguistic community who owns the norms of a language, actively uses this language (which is his mother tongue) in various everyday, social and cultural, professional spheres of communication [2]. The native speaker speaks a living, modern language, and it is this language that we need. After all, the language changes very often, and you need to know as many modern words and expressions as possible [3].

There are five main reasons to learn a foreign language with a native speaker.

1. Constant practice. In classes with a native speaker, language learners often have to speak the target language. Foreigners are reluctant to switch to Russian, and there are cases when foreigners do not know this language at all. This has an advantage for language learners - they seem to be immersed in the environment of the language being studied. Constant practice contributes to a confident command of the language.

2. Living vocabulary. A native speaker knows all the intricacies of using words. All languages have a lot of nuances of use, some expressions that are impossible to understand. Foreigners will help you to use words and expressions correctly, because they grew up in this linguistic environment and perfectly know the meanings of many words, they can interpret the true meaning of idioms.

3. Real pronunciation. A native speaker speaks with natural pronunciation. The accent may differ depending on the country, region, social stratum and nationality. Students have a great opportunity to get rid of the accent by mastering the correct pronunciation of the language. This is an important factor when communicating with other foreigners, who will already easily understand a foreign language learner. Because he will have lively intonations and a unique accent. He will no longer be constantly questioned or misunderstood.

4. Necessary cultural and linguistic environment. Communicating with a native speaker, a person studying a foreign language finds himself in a living cultural environment, overcomes the cultural barrier. By studying and discussing books, films, TV shows, YouTube videos in a foreign language, you can get a unique experience of familiarizing yourself with the culture of the target language.

5. Self-confidence. By interacting with native English speakers from different countries, with different dialects, accents and pronunciations, you build confidence in your language skills. Practicing with a native speaker of Live English truly prepares you for relaxed, relaxed speaking skills. "I speak the same language with you" - this understanding gives confidence to our students in foreign travel and in important negotiations [4].

Learning a foreign language with a native speaker is one of the most effective ways of mastering a language, acquiring the necessary skills to use the language in a language environment. That is why there is such a high demand for learning a foreign language with a native speaker.

References:

1. Воевода Е.В. Обучение иностранным языкам в контексте межкультурной коммуникации / Среднее профессиональное образование. – 2009, №8.
2. Воевода Е.В. Обучение лингвокультуре и коммуникации в условиях глобализации / Язык и коммуникация в контексте культуры: материалы 5-й международной научной конференции, 24–25 июня 2010 года. / РГУ им. С.А. Есенина; под ред. О.И. Пузыревой. – Рязань, 2010.
3. Научные исследования и разработки. Современная коммуникативистика. – 2013, №2, с. 3
4. Воевода Е.В. Обучение иностранным языкам в контексте межкультурной коммуникации / Среднее профессиональное образование. – 2009, №8.

УДК 413.2: 482

РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ 6-7 КЛАССОВ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Василенко Е.А.

Таганрогский институт имени А.П. Чехова (филиала)

ФГБОУ ВО «РГЭУ (РИНХ)», г. Таганрог, Россия

Түйін: Компьютер технологиясы, программалық білім, электронды- білім -беру ресурстары, білім -беру әдістері, интерактивті білім –беру, интеллектуалды қызмет.

Summary: Computer technologies, programmer education, electronic-educational facility, methods of the education, interactive education, cognitive activity.

На современном этапе развития общества становится очевидной необходимость повышения эффективности формирования у подрастающего поколения образовательной культуры. Главной целью системы образования России в соответствии с принципами гуманизации и демократизации, направленными на реализацию гуманистической парадигмы является формирование саморазвивающейся личности, способной самостоятельно осуществлять познавательную деятельность.

Применение новых инновационных технологий на уроках русского языка – это использование разнообразных форм и методов организации учебной деятельности, создание педагогических ситуаций, позволяющих каждому ученику проявить инициативу, самостоятельность. Использование различных форм и методов организации образовательного процесса позволяет повысить мотивацию обучающихся, профессионально-практическую значимость уроков русского языка и в итоге добиваться запланированных результатов [1, с.39]. Современный этап развития системы образования требует, чтобы уровень информационно-технологической подготовки учителей филологических дисциплин, позволял им успешно применять информационные и коммуникационные технологии для решения профессиональных задач. Использование новых информационных технологий на уроках русского языка в 6-7 классах – это одна из главнейших задач общества третьего тысячелетия, ориентированная на использование информационных ресурсов. Большой объём информации, быстрота отбора нужного знания, скорость его усвоения – все те составляющие, с которыми сталкивается нынешний ученик. На сегодняшний день выигрывает тот учитель, который даёт не только базовые знания, но и направляет их действия на самостоятельное освоение знаний. Как говорится в Федеральном законе «Об образовании в Российской Федерации», при реализации образовательных программ с применением исключительно электронного обучения, дистанционных образовательных технологий в организации, осуществляющей образовательную деятельность, должны быть созданы условия для функционирования электронной информационно-образовательной среды, включающей в себя электронные информационные ресурсы, электронные образовательные ресурсы, совокупность информационных технологий, телекоммуникационных технологий, соответствующих технологических средств и обеспечивающей освоение обучающимися образовательных программ в полном объёме независимо от места нахождения обучающихся [2, с. 29].

В условиях «информационного взрыва», когда на ученика воздействует огромный поток информации вне стен школы (телевидение, Интернет и др.), необходимо упорядочение информации, усвояемой подрастающим поколением. Педагоги нового поколения должны квалифицированно подбирать и применять именно те технологии, которые соответствуют целям конкретной дисциплины с учётом индивидуальных особенностей. Но педагогам следовало бы быть

внимательным, не преувеличив значение компьютера, поскольку передача информации, это не передача знаний, культуры [3, с. 100].

Электронно-образовательные ресурсы обучения – это обучение учащихся с помощью средств современной электроники и безбумажной информатики. С применением и созданием электронных образовательных ресурсов, которые позволяют управлять самостоятельной работой учащихся на принципиально новом организационном уровне, связаны перспективы развития различных технологий обучения. Умение современного учителя применять электронные образовательные ресурсы (ЭОР) в практике обучения является составляющей его компетентности в области использования информационных и коммуникационных технологий (ИКТ-компетентности). Для организации учебного процесса в средней общеобразовательной школе на уроках русского языка 6-7 классов с применением электронных образовательных ресурсов автор статьи осуществляет поиск и отбор ЭОР в соответствии с имеющимися условиями, определяет целесообразность их использования на различных этапах урока и проводит оценку результатов деятельности учащихся с применением ЭОР. Однако, обновление содержания и появление новых типов электронных образовательных ресурсов не всегда соотносятся с постоянно изменяющимися требованиями, предъявляемыми к учебно-воспитательному процессу в условиях информатизации. Поэтому возникает необходимость подготовки учителей не только к использованию дидактических возможностей готовых ЭОР, но и к разработке электронных учебно-методических материалов, применяемых в процессе проектирования и проведения учебных занятий.

Электронная технология обучения подразделяется на два вида: рецептивная это усвоение знаний, передаваемых по телевидению, а также посредством других аудиовизуальных средств и интерактивная с использованием интерактивной доски.

Компьютер может использоваться на всех этапах процесса обучения русскому языку: при повторении, объяснении нового материала, закреплении, контроле знаний, умений и навыков. Использование электронно-образовательных ресурсов на уроках русского языка обеспечивает реализацию индивидуального подхода к обучению, способствует реализации межпредметных связей русского языка с другими предметами гуманитарного цикла с циклами учебных предметов, например, с литературой, историей, и т.д.

Компьютер позволяет качественно изменить контроль за деятельностью учащихся, обеспечивая при этом гибкость управления учебным процессом. Роль учителя здесь не менее важна. Он подбирает компьютерные программы к уроку, дидактический материал и индивидуальные задания, помогает ученикам в процессе работы. Применение компьютерной техники делает и позволяет осуществить обоснованный выбор наилучшего варианта обучения. Активное и уместное применение компьютера на уроках русского языка представляется возможным и целесообразным исходя из специфики самого предмета. Обучающие компьютерные программы на уроках являются тренажёром, который организует самостоятельную работу обучаемого, управляет ею и

создаёт условия, при которых ученики самостоятельно формируют свои знания, что и особо ценно, так как знания, полученные в готовом виде, очень часто мимо их сознания и не остаются в памяти. Использование компьютеров на уроках русского языка – потребность времени.

Анализируя опыт использования компьютера на уроках русского языка в 6-7 классах, можно с уверенностью сказать, что использование информационно-коммуникативных технологий позволяет:

- активизировать познавательную и интеллектуальную деятельность учащихся;
- проводить занятия на высоком эмоциональном уровне;
- обеспечить положительную мотивацию обучения с применением интерактивной доски;
- обеспечить дифференциацию обучения;
- поднять объём выполняемой работы на уроке в 1,5-2 раза;
- усовершенствовать контроль знаний;
- рационально организовать учебный процесс;
- развивать навыки исследовательской деятельности;
- обеспечить доступ к различным справочным системам;

Делая выводы обо всём вышесказанном можно подвести итоги: правильно организованная работа учеников с компьютером способствует росту познавательного интереса, активизирует и расширяет возможности самостоятельной работы обучаемых как на уроках русского, так и во внеурочное время.

Список использованной литературы

1. Везиров Т.Г. Теория и практика использования информационных и коммуникационных технологий в педагогическом образовании: Автореф.дис.докт.пед.наук.- Ставрополь, 2001.- С.39.
2. Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации»: текст с изменениями и дополнениями на 1 октября 2021.-Москва: Эксмо,2021.-С.29, п.3,ч.2,ст.16.
3. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения.-М: Педагогика, 1998.-С. 100.

ОӘЖ 18'367.624

ШЕТ ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕУ ҮШІН НЕДЕН БАСТАУ КЕРЕК

Гафурова Р., Усманова Д., Сатимова Ф.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Резюме: В Государственном образовательном стандарте по иностранным языкам в качестве цели обучения выступает овладение иноязычным общением как минимум на уровне элементарной коммуникативной компетенции в говорении, аудировании, письме. Лексика в системе языковых средств является важнейшим компонентом речевой деятельности.

Summary: In the State Educational Standard for Foreign languages as the goal of learning is the mastery of a foreign language communication at least at the level of elementary

communicative competence in speaking, listening, writing. Vocabulary in the system of language means is an essential component of speech activity.

Мемлекеттік білім стандартында оқу мақсаты ретінде шет тілінде қарым-қатынас жасау кем дегенде бастауыш коммуникативті деңгейде сөйлеу, тыңдау, жазу болып табылады. Тіл жүйесіндегі сөздік құралдар сөйлеу әрекетінің ең маңызды құрамдас бөлігі. Бүгінгі таңда шет тілін үйрену, әсіресе ағылшын тілін, елімізде ғана емес, бүкіл әлемде өте маңызды деп танылады. Біздің көзқарасымыз бойынша, ең бастысы шет тілінің лексикасымен жұмыс жасау болып табылады, өйткені білім алушылар сөздік қоры арқылы сөйлеудің әр түрін орындайды: сөйлеу, оқу, жазу, тыңдау, аудару, т.б.

Көптеген зерттеушілер айтуы бойынша, шет тілін үйренуды неғұрлым ерте жастан бастаған еркін сөйлеп тілді меңгеруге ықпал етеді. Оның үстіне баланың тәрбиелік, интеллектуалдық және адамгершілік дамуына жас кезінде тіл үйренудің үлкен әсері бар. Сол себептен бүгінгі таңда шет тілін үйрену бастауыш білімінің ажырамас бөлігі болып табылады. Н.А. Ладиктың көзқарасы бойынша, тек тілді білу жеткіліксіз: оны түсіне білу керек, сол тілде ойлана білу керек, ана тілімен салыстыра отырып оқып отырған елдың мәдениетін сезіне білу және сабақта алған дағдыларын болашақта қолдана білу[1,36 б].

Лексикалық дағды дегеніміз синтезделген процесс, мағынасына қарай лексикалық бірлікті және басқа сөз тіркесін таңдай алу. Оның үстіне лексикалық дағдының негізі сөздер мен сөз тіркестері түрінде лексикалық динамикалық байланыстар болып табылады. И.Н. Дмитрусенко шет тілінде жаңа сөздермен танысу барысында сөзді әр түрлі сөз тіркестермен мағынасы қаншалықта өзгертетінін мысалдар арқылы көрсетіп үйреткенді жөн көреді. Бұл тәсіл шет тілінде жаңа сөздерді есте сақтау қабілетін арттырады[2,15 б].

Лексикалық дағдылар әдетте екі топқа бөлінеді:

1) өнімді сөздік дағдылары, яғни сөйлеу және жазу барысында сөздерді таңдау және оны қолдану дағдылары;

2) рецептивті лексикалық дағдылар, яғни оқу және тыңдау кезінде сөздерді түсіну, тану дағдылары[3,24 б].

Лексикалық дағды белсенді және пассивті лексикалық минимум немесе сөздік ұғымдарымен тығыз байланысты. Ауызша және жазбаша түрде оқушылар өз ойларын білдіретін сөздер белсенді сөздікте жиі қолданады. Пассивті сөздікке келетін болсақ, ол лексикалық бірліктерді білім алушылар оқу және шет тілін есту кезінде түсінуі қажет. Лексикалық элементтерден тұратын потенциалды сөздік болады, ол шет тілі оқытудың бастапқы кезеңінде қалыптасатын оқу және тыңдау барысында білім алушылар сөздік қорынсыз түсіне алатын болжау дағдысы. Белсенді және пассивті сөздігінің лексикасы, Н.Л. Шибконың көзқарасы бойынша, бір сөздіктен екіншісіне еркін ауыса алады. Оның үстіне, шет тілін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде белсенді және пассивті сөздік көлемі өзгереді. Мысалы, оқу кезеңінің соңына қарай пассивті сөздік белсенді сөздікке қарағанда, әдетте төрт-бес есе асады[4,64 б].

Сөздік қорды меңгеру – тілдік құзыреттіліктің табысты жетістігінің кілті десек болады. Шет тілінің коммуникативтік құзыреттілігін құрайтын лексикалық құзыреттілік, кейде одан да көп басқа компоненттерге қарағанда маңызды (мысалы, фонетикалық немесе грамматикалық құзыреттіліктерден). Бастапқы шет тілін үйренуге арналған өзекті сөздер ол дәстүрлі тақырыптардан алынған (мысалы, отбасы, үй, қала, көлік, дүкен) оқушының жасына қарай және олардың танымдық қызығушылықтарына байланысты. Шет тілін үйренушінің коммуникативтік құзыреттілікке қол жеткізудегі бірінші қадамы ол - қажетті дағдыларды меңгеру болып табылады. Дағдылар дегеніміз «адамның ойланбастан автоматты түрде жасайтын әрекеттері, оның қалай және не істейтіні»[5,73б].

Сол себептен шет тілінде сөйлеу үшін бастапқы кезде күнделікті кездесетін сөздер, сөз тіркестер, диалог, мақал-мәтел, қысқа өлеңдерді жаттаудан бастаған маңызды. Бүгінгі таңда есту қабілетін дамытуға арналған әлеуметтік желіде түрлі бейне және аудио материалдар тарқаған. Тыңдау –ол жаттығудың бір түрі, оны орындау кезінде оқушылар ағылшын тіліндегі мәтінді тыңдап, түсінгенін жеткізуге тырысады, ауызша немесе мәтінге сәйкес кез келген жаттығуларды орындайды. Сөздік дағдыға үйрену бұл соңғы мақсат емес, сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін дамытатын оқу құралы болып табылады.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Жежерова В.П. Актуальные проблемы методики обучения лексике иностранного языка: когнитивная парадигма и прототипический подход к семантике слова // Вестник КРАУНЦ. Гуманитарные науки. 2010. №1. 36- 43бб.
2. Кладова И.С. Технология полного усвоения программы на уроках английского языка. Методические рекомендации по формированию лексических и грамматических навыков: учебное пособие. Березники, 2010. 15 б
3. Ладик Н.А. К вопросу о разработке современного учебного пособия по английскому языку для студентов гуманитарных специальностей ФМО // Практика преподавания иностранных языков на факультете международных отношений БГУ: Электронный сборник. Вып.1. Минск, 2011. 24-25бб.
4. Малышева Н.К. Секреты английских звуков. М.: Дрофа, 2006. 64 б.
5. Михеева Н.Ф. Методика преподавания иностранных языков. 2-е изд., испр. и доп. М.: РУДН, 2010. 73б.

UDC 811.111

SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF ANCIENT GERMANIC TRIBES

Гурбанова Д.

Центрально-Азиатский Инновационный Университет, г.Шымкент, Казахстан

Резюме: Статья посвящена экономическому и социальному развитию древних германских племен, населявших север Центральной Европы в 4 веке. История германских племен дана по свидетельствам греческих и римских писателей: Пифея из Массилии,

географа Страбона, Юлия Цезаря, Корнелия Тацита, Плиния Старшего. Согласно Плинию Старшему, германские племена, а также германские языки можно описать в трехчастном делении: восточное, Западное и Северное, сохраняя такое деление в период Великих переселений.

Түйін: Мақала 4 ғасырда Орталық Еуропаның солтүстігін мекендеген ежелгі герман тайпаларының экономикалық және әлеуметтік дамуына арналған. Неміс тайпаларының тарихы Грек және Рим жазушыларының куәліктері бойынша берілген: Массилиядан келген Пифей, географ Страбон, Юлий Цезарь, Корнелий Тацит, Плиний ақсақал. Плиний ақсақалдың айтуынша, герман тайпаларын, сондай-ақ герман тілдерін үш бөліктен тұратын бөлуде сипаттауға болады: шығыс, батыс және Солтүстік, ұлы қоныс аудару кезеңінде осындай бөлінуді сақтайды.

The ancient Germanic tribes occupied the north of Central Europe. It is the region of the river Elbe, the south of Scandinavia, including Gotland [1].

The history of the Germanic group begins with the appearance of Proto-Germanic tribes according to the testimonies of Greek and Roman writers: Pytheas from Massilia, geographer Strabo, Julius Caesar, Cornelius Tacitus. These tribes are also named as Common, Primitive Germanic, Primitive Teutonic.

Greek traveler and astronomer Pytheas from Massilia was one of the first who mentioned about these tribes after travelling. He lived in the 4 century B.C. Pytheas sailed from Massilia (now it is Marseilles) through the Straits of Gibraltar, along the west coast of Gaul, along the Channel. He gave a survey of an ordinary traveler and everyman visiting territories occupied by the Germanic tribes.

Greek geographer Strabo (63 B.C. – 20 A.D.) was the founder of Geography as a science. He described the life of the tribes in his «Geography» where he gave a scientific approach to the description of the territory where the tribes lived.

Julius Caesar wrote “Commentaries on the War in Gaul” where he devoted several chapters to the Germans whom he dealt with on the Rhine. Caesar stated that the Germans lived in tribes. The Germanic tribes invaded the Roman Empire and Caesar studied their war tactics, ways of attacks and defense [2].

Roman historian Cornelius Tacitus was the author of «Germania» and thoroughly described war relations between the Romans and Germans. Also, he wrote about a lifeway of Germanic tribes. Pliny the Elder wrote «Natural History» where he gave the classification of Germanic tribes. According to Pliny the Elder, the Germanic tribes as well as Germanic languages can be described under tri-partite division: Eastern, Western, and Northern after the period of earliest migrations, traditionally named the period of Great Migration. Eastern Germanic tribes included the Vindili, the Goths, the Burgundians, the Vandals. Their languages are obsolete nowadays. Western Germanic tribes were the Ingaevones (the Teutons, the Angles, the Saxons, the Jutes, the Frisians), the Istaevones (the Salians, the Franks), the Herminones (the Langobards, the Alemanians, the Bavarians). Those tribes gave origin to modern Dutch, Afrikaans, Yiddish, Frisian, German, English. Northern Germanic tribes are called the Hilleviones. The languages of these tribes are Norwegian, Swedish, Danish, Icelandic, Faroese.

This classification of Germanic tribes is presented in table 1.

Table 1 - The Classification of Germanic Tribal Languages

Tribes		Old Languages	Modern Languages
Eastern tribes	the Vindili (the Goths, the Burgundians, Vandals)	Vandal Gothic the Burgundian	obsolete
Western tribes	the Ingaevones (the Teutons, the Angles, the Saxons, the Jutes, the Frisians), the Istaevones (the Salians, the Franks), the Herminones (the Langobards, the Alemanians, the Bavarians)	Old Saxon, Old Dutch Old High German, Old English	Dutch, Afrikaans, Yiddish, Frisian, German, English
Northern tribes	The Hilleviones	Old Scandinavian, Old Norwegian, Old Swedish, Old Danish, Old Icelandic	Norwegian, Swedish, Danish, Icelandic, Faroese

Migrations of Germanic tribes started during the period of Great Migration.

Eastern Germanic tribes migrated in such a way. The Eastern Branch of the Goths left the Baltic Sea, reached the basin of the Danube, had attacks on the Eastern Roman Empire, later formed Ostrogothic Kingdom. Eastern Goths consolidated first in the lower basin of the Dniester, were subjugated by the Huns, set up an Ostrogothic Kingdom in Northern Italy with the capital Ravenna and in the 5-6 c. came to an end. The Western branch of the Goths, the Visigotae, invaded Roman territory, founded the Toulouse Kingdom up to 8 century and formed Visigothic Kingdom. Later they were absorbed by the native population, the Romanised Celts. Migration of Western Tribes was different. The Western Germanic tribes occupied the shores of the Northern Sea, including modern Netherlands; the western part of German territory on the Rhine; the southern part of German territory (modern Southern Germany). West Germanic tribes moved to the British Islands. The Angles, the Saxons, the Frisians, and the Utes occupied the territory of modern Great Britain in the 5th c.

The Teutons, who stayed in Scandinavia and Northern Denmark after the departure of the Goths, are called northern tribes and they gave rise to the North Modern Germanic languages. Germanic languages had their special peculiarities [3]. Socially those tribes presented an indigenous community with the tribal elder having slavery as a marker as social differentiation [4]. Some modern place names with the suffixes -ing/ung, -ingen/ungen, ange reflect this indigenous character. For example, Birmingham is a home of Birm where “ham” means home.

Severe nomadic lifeway of Germanic tribes was changing into sedentary after the period of Great Migration. The Germans stuck to agriculture at that time.

Finally, we may figure out certain conclusions [5].

1. Old Germanic tribes were subdivided into eastern, western, and northern according to the classification of Pliny the Elder.
2. Germanic tribes presented an indigenous community with the tribal elder having. Severe nomadic lifeway of Germanic tribes was changing into sedentary.

References:

1. Арсеньева М.Г. и др. Введение в германскую филологию. М.: ГИС, 2010.
2. Ильиш Б.А. История английского языка. М.: Высшая школа, 2018.
3. Шелкова С.В., Лопатина М.Ю. Структура и семантика древнеанглийской синтаксической конструкции *beon (wesan)* в сочетании с причастием первым // Функционально-когнитивный анализ языковых единиц и его аппликативный потенциал: материалы II международной научной конференции, 2014.
4. Романова Т.А., Шелкова С.В. Экстралингвистические факторы диахронических изменений в системе личных местоимений английского языка // Язык: мультидисциплинарность научного знания, 2010. №2.
5. Шелкова С.В., Жогова И.Г. Особенности эволюции письменной речи (на материале английского языка) // Язык: мультидисциплинарность научного знания, 2014. №4.

УДК 37.013

THE IMPORTANCE OF TEACHING LEXICAL SKILLS

Денюшева К., Бахтиярова К., Мамедова Х.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілін оқыту барысында лексикалық дағдыларды қалыптастырудың тиімді жолдары қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматриваются особенности обучению лексическим навыкам и разные способы преподавания вокабуляра.

As well as on selecting vocabulary, the teacher should place special emphasis on presenting and practising vocabulary in the classroom. The main aim when teaching vocabulary is to introduce each new word in the way so that the learners will be able to understand its meaning properly, memorize it, become familiar with it as soon as possible and use it appropriately. Therefore, as a language teacher, it is necessary to have and use a number of presentation techniques and to combine them if possible. Additionally, I firmly believe that the teacher should apply such presentation techniques in lessons that are most suitable for the EFL learners. For instance, when introducing the word *dog*, there are various techniques we could use for its demonstration. As far as I am concerned, the clearest and quickest presentation technique would probably be a simple drawing on the board or showing a picture of a dog.

Of course, there are other techniques which can be used in this occasion as well, for instance description or acting (with the help of sounds). However, some of them could be ineffective or difficult for understanding, because, for example, there are teachers who are not good at acting or miming. So, the guessing of the word may

cause some problems for the learner. Therefore, it is important for the teacher not only to decide which technique or presentation is the best for his or her learners, but also to choose the most effective one.

Ur suggests several ways how to bring new lexical items into the classroom:

- Concise definition
- Detailed description
- Examples (hyponyms)
- Illustration (picture, object)
- Demonstration (acting, mime)
- Context
- Synonyms
- Opposites (antonyms)
- Translation
- Associated ideas, collocations
- Visual techniques

«A picture is worth a thousand words» (a well-known proverb)

Visuals include flashcards, photographs, blackboard drawings, wall charts and realia. Furthermore, there are not only videos, DVDs and OHP transparencies that are widely used by teachers, but also, the most recent high-techniques, such as data projectors, computers and presentation softwares like Microsoft PowerPoint, are very helpful and most favourite visual aids among students, too.

There are many benefits why to use visuals in the classroom. Firstly, “visual presentation is easier than verbal”. Secondly, visuals can serve as a good tool because all students can be involved when practising new items, Gairns and Redman explain. At the same time, when using visuals, learners’ interests in learning a foreign language can increase and a discussion in the class can be. Moreover, Crockett and Foster are convinced that visuals “help to break monotony and reinforce what the learners are hearing.” However, in order to have an effective lesson, the teacher needs to be skilled enough in using these techniques. Thus, I think it is good to prepare videos, DVDs, OHPs or computers in advanced and check if they are working. Gower and Walters also believe that before bringing visuals into the classroom, the teacher should be careful whether the size of a picture or a flashcard is acceptable. In addition to this, they advise teachers to have “unambiguous and presentable” materials.

Pictures

With pictures we understand photographs, flashcards, blackboard drawings, posters, pictures from magazines etc. Thanks to the pictures it is very easy to demonstrate the meaning of new words. Moreover, I think that when teaching small children, these are necessary and should be used in every lesson. For Ur, younger learners tend to react positively to “concrete illustration.” On the other hand, she claims that older learners prefer “more abstract explanation or definition.” Hadfield and Hadfield write that vocabulary items, such as food and clothes, need to be drawn on big flashcards and “more complex pictures on the board or on a poster.”

Realia

Another good way of presenting words is bringing “real objects” into the classroom. So, when teaching new words like pen, ball, postcard or ruler, it is good to present them by showing or pointing to the objects themselves. He describes that the teacher holds or points to the object, says the word and the learners repeat it. Later, when practising the new words, I would try a guessing game in which the learners should touch the objects and try to guess what objects are they. Again, this activity would be most appropriate for younger learners and I am sure they would find it funny and interesting as well.

Mime and gesture

When explaining actions, e.g. running or smoking, it is better and easier to use mime than to draw a picture, points out Harmer. He also puts it that by mime we can present different ways of walking, expressions, prepositions and even times. According to Hadfield and Hadfield, simple everyday actions can be mimed as well (e.g. brushing your teeth). In Hedge’s opinion, this technique may be the most cost effective because “a visual memory for the word” is created [1].

However, using mimes and gestures is not always as easy as it seems. There is no doubt that the teacher should be a good ‘actor’, too, so he or she needs to practice the mimes, they write. Sometimes, to have our presentation more precise, the mimes can be accompanied by blackboard drawings or showing pictures.

Verbal techniques

Generally speaking, verbal techniques are techniques that are presented orally or that have a written form. Ur finds out that “on the whole, definition, synonym and description tend to be most popular, perhaps because they are most obvious and conventional.” In this section, I would like to discuss using opposites (antonyms or contrasts), synonyms, definitions, semantic sets, collocations and translation as common verbal presentation techniques.

Opposites

There are words whose meanings can be expressed by telling their opposite meanings. For example, when demonstrating the word empty, we can contrast it simply with its opposite full. However, some words need to be explained in contexts, think Gairns and Redman. They show an example of the word sour and its opposite sweet. The teacher may teach that sugar is sweet, whereas lemons are sour, but he or she should add that the antonym of sweet wine is not sour wine and the antonym of sweet tea is not sour tea, they describe.

Synonyms

Teachers tend to use synonyms with students either at lower or at higher levels. At lower levels, the explanation should not be so long and complicated for the learners, they state. On the other hand, they clarify that students at higher levels need to know that e.g. bloke is a synonym for man, but it is informal.

Definitions

According to Harmer, giving definitions when introducing new words may be very challenging for students at lower levels, whereas it can be very useful for more intermediate learners. As Gairns and Redman advise, by using definitions the teacher should present a new word in context in order to avoid possible misunderstanding.

They give an example of a phrase a fire broke out (to break out = to start), but we cannot say the lesson broke out.

As far as I am concerned, when explaining unknown words, the teacher should remember the learners the usage of relative pronouns (who, that, which, where...), too. In general, these are very helpful when giving an explanation. For example, we can explain that the word school is 'a building where pupils go to in order to learn something'.

Semantic sets

McCarthy and O'Dell write about researches which have shown that presenting new vocabulary in semantic sets is "very useful". So, for instance, when speaking about family members, we should teach all words related to this topic (mother, father, sister, brother...). Additionally, Scrivener puts it that if we teach words which are connected together (e.g. household objects) then the lesson is "more unified" than if we present a random list of vocabulary. It is also common that in many textbooks for foreign language learners, vocabulary items are usually organized in semantic sets. However, Folse argues and he claims that this technique is not appropriate for the ESL learners. He mentions researchers who write that according to researches, "semantic sets hinder and impede learning." Furthermore, he adds Tinkhan who states that another research has shown that "the learners learned semantically unrelated target items much more quickly" than the items being presented in semantic sets. Folse sums up that it is more difficult for learners to learn lexical items being introduced in groups.

Collocations

Another technique which is often used when demonstrating new vocabulary is teaching words with their collocations. Broadly speaking, we should not teach individual words in the classroom. As Hoey in Lewis informs, "learning individual words is relatively inefficient". Thus, for instance, when presenting the word smoker, the teacher should teach a common collocation heavy smoker. What is more, Lewis believes that it is good for students to show them "how words are actually used and how they collocate", rather than explain their meaning [2].

Translation

For many years, methodologists have been arguing about the use of translation in the classroom. There are still questions whether this technique is suitable for students or not. Some people think that translation is the quickest and easiest way for presenting vocabulary. Folse says that "it is the simplest of all." Moreover, it provides the learners "instant information about the basic meaning of the foreign language word." Bowen and Marks also inform that this method can be very effective for some learners. Another advantage of translation is that it can avoid possible mistakes the learners often make when learning vocabulary, so called false friends. Furthermore, Tudor claims that translation is "a natural and necessary activity." According to Duff, "translation develops three qualities: accuracy, clarity and flexibility", too.

However, using translation can cause some problems not only for teachers, but also for learners. Firstly, translating words into learner's mother tongue can sometimes be difficult because for some English words it is not always easy to find

their exact mother tongue equivalents. Secondly, Folse writes that learners often “mistranslate” the lexical item when looking it up in their bilingual dictionary. Moreover, for Folse [3], there are words that can have more than one meaning (e.g. state), so it could be a problem for the ESL learners to find the right translation. Another disadvantage is that many learners can become “over-reliant” on this technique and this “prevent them from experiencing the cognitive stage of discovering the meaning for themselves with the help of various clues”. In addition to this, this method can be “too easy” for the learners and so they can become less motivated and less interested in the vocabulary learning.

In conclusion, using translation is not as bad for the learners as it seems. In fact, researches have shown that this is “a good and helpful” technique for learning new vocabulary. He also points out that this is “a natural part of learning new words” so we should not forbid the learners to use translation. However, teachers need to consider that translation should not prevail over other presentation techniques when teaching vocabulary in the classroom.

Vocabulary in context

As I have already mentioned before, the teacher should not present new vocabulary items without context. Hoey explains that learning words without context has almost no effect. He also adds that learning words in context is easier than without using it. Nevertheless, according to Kruse, who speaks about Rivers (1968), whose opinion is that presenting vocabulary in context allows the learner to make a deduction about the meaning of the word. So, the result is that the teacher should train the learner to guess the word meaning from the context and not let him or her immediately ask for a definition, Rivers states. Moreover, he points out that the teacher’s role is to accept possible mistakes the learners can do when guessing the meaning from the context [4].

As Bowen and Marks also mention, presenting vocabulary in context is very important for ESL learners because the context itself can act as a connection that may help him or her to “trigger the recall of lexical items linked with this context.” They add that there are many ESL learners who can remember lexical items “by making mental associations with situational or contextual images.” This statement is proved by one research which has found out that for many people, remembering words “by association with a topic area” is more helpful. Another advantage of learning vocabulary in context is that it provides the learner a range of words that are physically stored “under a topic category”, not in incidental or alphabetical order, they claim. However, Folse writes about Carter, who believes that learning vocabulary in context can be more suitable for advanced learners than for the beginners, who prefer words that are shown “in lists of translation pairs.”

McCarthy and O’Dell advise learners not only to remember the meaning of a word, but also to know its associations, grammar and pronunciation. Furthermore, they write that learners should: learn new words in phrases, write down adjectives together with nouns and verbs with nouns, as well as nouns in phrases and words with their prepositions.

To sum up, when teaching vocabulary, we should bear in mind that there are various presentation techniques available. However, the teacher should “vary” the techniques and choose the techniques which are most effective and appropriate for the learners. What is more, the teacher’s role is to “help, advise, motivate, encourage and inspire” his or her learners when learning new words. Similarly, teachers need to present vocabulary in the way that it will be easier for learners to memorize and store new words in their minds.

References:

1. Diamond, L. & Gutlohn, L. (2012). Vocabulary Handbook. Consortium on Reading Excellence, Inc – p. 260
2. Scrivener, J. Learning Teaching. Heinemann, 2011 – p. 160
3. Folse, K. S. Vocabulary Myths. The University of Michigan Press, 2010. – p. 96
4. Richards, J., & Rodgers, T. S. (2011). Approaches and methods in language teaching: A description and analysis (2nd ed.). New York: Cambridge University Press. – p. 156

UDC: 373.1.

AVAILABLE WAYS TO LEARN ENGLISH USING THE INTERNET

Джуманкулова Е.Д., Оралбаева А.П., Смаилов Б.К.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілін жақсарту үшін Интернетті қолданудың екі әдісі бар: сіз ағылшын тілін үйренуге ыңғайлы ортада таба аласыз немесе ағылшын тілінің көптеген мысалдарымен өзіңізді қоршап үйренесіз. Сонымен, егер сіз ағылшын тілін тыңдау арқылы жетілдіргіңіз келсе, подкасттар мен басқа аудио материалдарды іздей аласыз.

Резюме: В этой статье рассматривается два способа улучшить свой английский с помощью Интернета: вы можете найти уроки английского языка в среде, которая вам больше подходит, или учиться, окружив себя как можно большим количеством примеров английского языка. Итак, если вы хотите улучшить свой английский, слушая, вы можете искать подкасты и другие аудиоматериалы.

Let’s take a minute to appreciate the Internet and all the good it’s done. It’s made us smarter by giving us instant access to a world of information. It’s made us more relaxed by giving us tomes of entertaining content. And yes, the Internet might have made us less productive by giving us cat and puppy videos, but it also saved us a lot of time by making online shopping and online banking possible. The Internet is also full of resources you can use to improve your English—so many resources that finding really good ones can be a time-consuming task. But it’s still worth the effort, and we’re here to help give you a nudge in the right direction [1].

There are two ways you can approach using the Internet to improve your English: you can either find English language lessons in the medium that fits you best, or learn by surrounding yourself with as many examples of English as possible. So, if you want to improve your English by listening, you can look for podcasts and other audio material. As for podcasts, BBC’s “The English We Speak” and the British Council’s podcasts are probably the best on the Internet. Still, they are not the only good ones out there—Voice of America has a podcast as well, and podcasts.inenglish.com is a website that’s also worth attention. If you’re not looking

for lessons but want to listen to people speak English, there are plenty of online radio stations where you can listen to the language as it's being used by native speakers. Better yet, you can head over to LibriVox and listen to their audio renderings of public domain books [2].

Blogs that deal with the English language, websites that host grammar handbooks, and dictionaries and thesauri are all great resources for improving your English. If you want lessons in English that you can read, many podcasts about learning English also come with written material. But the real fun starts when you go out on the web and start reading the news in English, start following blogs that cater to your interests, and start reading ebooks in English. If you haven't already, you should check out Project Gutenberg, a place where you can find free public domain ebooks. You might also make a point to read a media outlet that prides itself on good writing, like *The New Yorker*. And if you really want to test yourself, you should look into Squirt, a website that lets you read web pages one word at a time at adjustable speed.

If you want to improve your English skills by writing and you want the Internet to help you, tools like Grammarly can be invaluable to you. Most word processors also have their own spelling checkers, which can be useful, but specialized apps are better because they can give you grammar improvement suggestions and explanations. You can also start a blog, contribute to existing blogs, or join forums and message boards. The real fun begins when you find a pen pal or someone to chat with online. We'll get to that in a moment.

MyLanguageExchange.com is a website that connects people who want to practice newly learned languages with native speakers. It helps you find people you can exchange emails with, text chat, or speak over Skype. Conversationexchange.com is a similar website, and there's always the HelloTalk smartphone app that lets you connect with native speakers in your area. The true power of the Internet is in allowing people to connect, so when you want to find a person you can talk to and improve your English, the Internet will provide.

Access to any and all types of videos is obviously a great way to improve your listening. Downloading movies and English teacher videos are all excellent. But how about using this resource in different ways? How about going onto YouTube and watching some old music videos with the lyrics coming up on the screen (subtitles)? Or TED Talks! This is a very interesting and innovative resource for talks. Watching these videos not only gives you excellent access to English, but also a lot of new ideas! And the same goes for bloggers [3]. If you enjoy the visuals of a diary-style video, then make use of this medium because it will give you access and training to listen to more natural speech. Again, beware of bad language!

There are many more ways you can get creative with the resources available to you online. You don't have to troll websites with English specific content to stay on top of your learning. All you need to do is be proactive and creative. If you visit a website and they ask if you want to be on their mailing list (in English), why not say yes? When a newsletter does pop into your inbox, there is no harm in reading it for a bit of practice!

For some more unusual ideas for learning English, not internet related, read our blog here. If you would like to book a course with us and find out more about how to

supplement your learning outside the classroom from one of our experienced and qualified teachers, contact us at any time [4].

Listening to and reading news articles is a great way to practice because the language of news channels and reputable organizations is clear and direct. Also, the content is always fresh and you will never get bored by reading or listening to some information that has long become old news, or is outdated. So, not only do you get to practice and improve your English, but you also stay informed.

Here are some tips for using this great resource:

- When reading an article, try reading it out loud. This is great for practicing your speaking, listening and pronunciation. As the more difficult words come along and you find yourself struggling to pronounce them, reach for your dictionary and see how the word is broken down into syllables and what the sounds are. Repeat these words out loud over and over again until they start to feel and sound natural. If you are not sure, write it down and ask someone who speaks English or your teacher to help you with the pronunciation.

- Use the different sections of news to build on your vocabulary for specific things. For example, sports news, sports articles and sports bulletins are a great way to build up vocabulary and knowledge of use of English in sport-talk. Or, watch weather reports in English and learn vocabulary for weather. This is also a great way to listen to the use of tenses as they make future predictions for weather patterns.

- Always read the comics! Comics can be difficult to understand because they can make use of irony and/or sarcasm in language, or they may be very particular to a social or cultural context for that news channel/article. But, never miss a chance to try and understand it. It doesn't take that much time to read a comic.

References:

1. Данкин А.А. Проектирование информационной инфраструктуры вуза // Педагогическая информатика. — 2001. — №2. — С. 35–40.
2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005–2015 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Егемен Қазақстан. — 2004. — 16 қазан.
3. Лекерова Г., Маджуга А. Инновационные педагогические технологии в образовательном процессе // Высшая школа Казахстана. — 2001. — № 6. — С. 29–32.
4. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы // Қазақстан мектебі. — — № 2.

UDC: 811.111

METHODS FOR ENRICHING VOCABULARY IN ENGLISH LESSONS IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS

Джуманова З., Бондарева Е., Ескермес Б.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Қазіргі уақытта ағылшын тілі саясат, бизнес, білім, өнеркәсіп, БАҚ, мәдениетаралық өзара әрекеттесу салаларындағы ең кең таралған жаһандық қарым-қатынас құралы, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының негізгі пәндерінің бірі болып табылады. Өсіп келе жатқан ұрпақ күн сайын ағылшын сөздерімен бетпе-бет келеді, көптеген терминдер күнделікті сөйлеуге мықтап еніп, белсенді қолданылады, бұл мектептегі тіл үйренуді практикалық, өмірге жақын етеді және оқытудың қызықтылығы

мен өнімділігін арттыру үшін оқытудың технологиялық әдістерін үнемі кеңейтуді қажет етеді.

Резюме: Сейчас время английский язык является наиболее распространенным мировым средством общения в области политики, бизнеса, образования, индустрии, СМИ, межкультурного взаимодействия, еще и одной из главных дисциплин образовательных программ. Сегодняшнее поколение имеет дела с английскими словами ежедневно, большинство терминов прочно вошли в повседневную речь и активно используются, что делает школьное изучение языка более практико-ориентированным, приближенным к жизни и требует постоянного расширения технологических методов преподавания ради повышения увлекательности и продуктивности обучения.

Among the technologies of teaching English used in primary and secondary schools, vocabulary replenishment methods occupy a special place. The modern implementation in practice of trends towards the transformation and improvement of the traditional model of teaching English is based on the active use of computer and Internet technologies in teaching, and the main methodology of their work to expand the English lexicon of students is the role of the student as a reflective researcher [1].

There are a number of basic vocabulary replenishment techniques applicable to the study of any language, including native: reading books (as well as its modern version — listening to audiobooks), drawing students' attention to the use of a new word in speech turns, solving and composing crosswords, synonymous presentation of text materials, as well as word exchange occurring in the process of communication. However, as part of the work on the English vocabulary, such techniques acquire their own specifics [2].

The most functionally broad can be called home reading, which is an extracurricular process of familiarizing students with literature from a list selected by the teacher with a balance of authenticity and accessibility of the material. Reading fiction and journalistic literature has a huge cultural potential, both for mastering the cultural traditions of the language being studied and for reading culture, but motivating students to this process is methodically difficult for a teacher to prepare. Thus, the expansion of horizons, enrichment of knowledge, literacy and vocabulary is impossible without subsequent classroom work on the text, its content, understanding and emotional response [3].

An important place in vocabulary replenishment is occupied by working with a dictionary in such variations as alphabetic dictionaries (authored or compiled directly by students), thesaurus, electronic dictionary databases, etc. Using a dictionary is one of the important indicators of the formation of language competence and readiness for self-development, since understanding the basics of working with a dictionary is a multicomponent system. Vocabulary work has a high degree of independence of students and is based on creative search while reading and translating a foreign text. If in elementary grades the tasks of a teacher for teaching work with a dictionary include familiarization and consolidation of knowledge of the English alphabet, as well as the principle of building a dictionary in alphabetical order, then in secondary school the types and structure of reference materials used are significantly expanded and require a certain autonomy of students [4].

In the development of foreign language speech lexical competence of students, work with a thesaurus is of particular importance, the fundamental difference of which from a conventional dictionary is the display of systemic relationships between terms, which allows you to present the terminology of a certain sphere in the form of an interdependent structure and display their lexical functionality. In English lessons in many educational and methodological complexes, this manifests itself in the form of thematic presentation of material and vocabulary replenishment with terms within the framework of the topic being studied. The bilingual thesaurus acts both as a basis and a means of forming the foreign language competence of students, since it combines the functionality of studying the subject area through mastering the connections of the topic's keywords and ensuring the interconnectedness of learning [5].

The modern approach to teaching English actively uses another method of vocabulary replenishment — an authentic feature film, the use of which is justified by the wide popularity of the method among adults who are independently engaged in learning a foreign language. As part of the school program, watching a movie in English allows you to create an experience of immersing students in the language environment of the country of the language being studied. Such a technique acts as an extended version of listening in the classroom with the difference that the material is presented in close relationship with visual accompaniment and is saturated with an emotional context that allows you to intuitively understand foreign speech. In addition, the variety of films gives the teacher the opportunity to choose an excerpt or a tape entirely, based on the subject of lessons [6].

Thus, a modern teacher has a wide arsenal of techniques for replenishing the vocabulary of students, which allows you to choose a method of expanding the vocabulary that harmoniously fits into the specifics and topics of the lesson. Each of the considered techniques involves the active use of media technologies, which makes the study of new English words and terms more interesting for students and lays the foundation for the development of innovative approaches to learning.

References:

1. Кароматова З. Ф. Инновационные технологии в преподавании и изучении английского языка // Достижения науки и образования. — 2017. — №4 (17). — С. 63-65.
2. Султанова А. С. Обогащение словарного запаса английского языка // Обучение и воспитание: методики и практика. — 2013. — №5. — С. 121-127.
3. Алиева А. Э. Домашнее чтение на уроках английского языка // Наука, техника и образование. — 2016. — №5 (23). — С. 118-119.
4. Кароматова З. Ф. Работа со словарем - эффективный способ изучения английского языка // Достижения науки и образования. — 2017. — №4 (17). — С. 81-82.
5. Серова Т. С., Чайникова Г. Р. Функции учебного терминологического словаря как средства формирования иноязычной речевой лексической компетенции // Язык и культура. — 2015. — №1 (29). — С. 139-145.
6. Никитина С. Е., Благовещенская А. А., Гутман Е. В. Специфика и потенциал аутентичного художественного фильма как метода обучения иностранному языку // Проблемы современного педагогического образования. — 2019. — №62-2. — С. 186-189.

TRAINING TECHNOLOGIES IN THE STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE IN DISTANCE LEARNING

Ділдәбек Г., Таджиддинова Н., Базарбекова Ж.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Мақалада шет тілдерін қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері қарастырылған. Жаһандану, инновация және ақпараттандырылған заманауи жағдайларда шет тілдерін оқытуды оңтайландыру жолдарын ұсынады. Сондай-ақ, электронды оқулықтарды, платформаларды, кейс-технологияларды қолдану, аудио және телеконференцияларды тарту, бұл шет тілдерін қашықтықтан оқытуды бәсекеге қабілетті оқыту түріне айналдырады.

Резюме: В статье рассмотрены особенности дистанционного обучения иностранным языкам. Предлагает пути оптимизации обучения иностранным языкам в современных условиях глобализации, инноваций и информатизации. Также использование электронных учебников, платформ, кейс-технологий, привлечение аудио и телеконференций, что делает дистанционное обучение иностранным языкам конкурентоспособной формой обучения.

In recent years, due to the growth of the country's economy, significant changes are taking place in the field of education. New methods are being developed to bring the content of education and upbringing in line with the rapid development of society and to raise it to new heights. As a result, the whole pedagogical process has changed and new educational technologies have been born that are recognized as effective. Any teaching technology requires a teacher with deep theoretical, psychological, methodological knowledge, great pedagogical skills, the ability to deeply understand and understand the soul of students.

It is known that at present the school uses more than 50 pedagogical technologies in the educational process. It is impossible to cover all these technologies in one lesson. Therefore, the choice and technology of teaching each subject in the school and its practical improvement depends on the pedagogical skills of the teacher, especially the primary school teacher.

The XXI century is the century of new technologies and information. Independent Kazakhstan has also entered the same century. All branches of the country began to be computerized. Now it is the turn of the future of our country, today's young generation must master the ins and outs of computers [1,p.28].

Today, distance learning of foreign languages is in demand for the following reasons. This is due to the need to learn foreign languages without interrupting the main activity in order to be able to fully and successfully develop in their professional field. The current level of technical means of teaching a foreign language makes it possible to significantly bring the process of distance communication between the teacher and the student to the process of real communication. The problem of lack of time and material resources for mastering a foreign language using the traditional form of education. Development of information and communication technologies is part of education. In recent years, the use of

computers, e-textbooks, interactive whiteboards in daily lessons in accordance with modern trends is yielding significant results [2,p.63].

The education system is implemented through electronic communication, information exchange, Internet, e-mail, teleconferencing, on-line lessons. Because the teacher is in close contact with each student through the computer network, close attention is paid to teaching, identifying the individual level of each child and allowing them to take individual action. These requirements can be met by the latest computer linguistic research, according to which the teaching aids are electronic textbooks, multimedia courses, training programs, which in combination is distance learning. For distance learning of foreign languages, a feature of the psychological and pedagogical conditions for the implementation of the educational process is the process of communication between the teacher and the student, which is carried out through computer communications. Distance learning enables constant and dynamic telecommunication at a distance of the student and teacher. It is this feature that makes distance learning of foreign languages over the Internet completely different.

Distance learning technology, which is a requirement of the time and is causing the greatest demand in the educational sphere in recent years, to some extent allows to resolve the above contradictions. The main feature of this technology is the mediated character of telecommunication "teacher - student" .Organization of training in this format presupposes compulsory computer literacy of students, as well as realizes a high level of interactivity provided by the possibilities of the Internet, and reveals the multimedia potential of new information .This form of work makes it possible to maximally activate the independent work of students, which is especially important in the context of the transition to new educational standards. At the same time, another feature of distance learning is manifested, consisting in its psychological aspect, primarily for the listener, because the effectiveness of training, which consists mainly of independent work, mostly depends on the student, his will, attention, perseverance and self-control. From our point of view, the technology of distance learning of foreign languages, which includes a variety of work methods, is not only a new form of teaching, but also "a new form of education, which provides the possibility of prompt transmission of information of any volume and type to any distance; interactivity with the help of specially created multimedia information , implementation of the principles of cultural conformity, communicative presentation of material [3,p.71].

Currently, in the distance form of teaching foreign languages, such distance technologies as:

- case technology, which is a close analogue of the technology, a set of educational and methodological materials (case) for self-study and periodically consults with teachers in the regional training centers created for this.

- TV-technology, within the framework of which television lectures and consultations with teachers are used;

- A network technology based on the use of the Internet for consultations and transfer of educational and methodological materials to the student[4,p.89].

Thus, it should be emphasized that pedagogical education today needs pedagogical technologies that provide effective training of specialists who are competitive in the market. The success and quality of distance learning foreign languages to a large extent depend on the effectiveness of the organization and methodological quality of the materials used, as well as the skill of the teachers involved in this process. Distance learning of language emphasizes the importance of developing the ability of learners, where language is the ideal basis for practical communication, an important principle of which should be the principle of ethical duty.

As a result, we note that distance learning is a new form of active student activity in mastering a particular subject. The presence of a huge number of modern methods of teaching foreign languages in a distance format makes the educational process not only interesting, but also productive.

Reference:

1. Adair-Hauck B., Willingham-McLain L., Earnest-Youngs B., 'Evaluating the integration of technology and second language learning', 1999- p.28
2. Belz, J.A. and Thorne, S.L. (eds.), AAUSC 2005: Internet-mediated Intercultural Foreign Language Education, Thompson & Heinle, Boston, p.63
3. Andreev A. And Computer and telecommunication technologies in education, Bin H. PACALL: Supporting Language Learning Using Sense C, p.71
4. Belyanina M.V. Distance learning of a foreign language in a non-linguistic, Moscow 2016-p. 89

UDC 372.881

ENGLISH TEACHING TECHNIQUES

Досмайлы Б., Өстен Г., Әмзехан А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Ағылшын тілін оқытудың әртүрлі әдістері бар. Шет тілін оқытуда оқушылардың сөйлеуін ынталандырудың жаңа тәсілдеріне назар аудару қажет. Алайда, көптеген классикалық мектептер әлі де ескі әдістермен және ескі кітаптармен сабақ беруге тырысады. Бұл жағдайда әрдайым проблемалар болады және сіз ешқашан ағылшын тілін жақсы сөйлей алмайсыз. Жаңа әдістерді қолдана отырып, сіз ағылшын тілінде сөйлеуді оңай үйреніп, оны жетілдіре аласыз. Сіз ана тілі ретінде сөйлей аласыз.

Резюме: Существуют различные методики обучения английскому языку. Преподавая иностранный язык, необходимо обращать внимание на новые способы стимулирования речи учащихся. Однако многочисленные классические школы все еще стараются учить старыми методами и по старым книгам. При этом всегда будут возникать проблемы, и вы никогда не станете говорить на английском хорошо. Используя новые методы, можно легко научиться говорить на английском и совершенствоваться в этом. Вы сможете говорить как носитель языка.

It has been a long time since learning a foreign language was reduced to passively memorizing new words and expressions. Monotony, boring cramming of grammatical rules and, at best, the ability to translate a Russian phrase into a foreign language - that was the limit of perfection in mastering a foreign means of communication. And although the world has long known a huge number of

approaches to learning a foreign language and methods, a real revolutionary revolution in the methods of teaching English in our country occurred only in the XX century. Approaches and goals have changed. Today, everyone is learning a foreign language. In proportion to the number of people, the number of techniques has also increased. However, each of the techniques has both pros and cons. The principles of the old school today are subject to sharp criticism, despite the fact that the use of the "classics" bore fruit, and considerable [1]. The only question is at what cost it was possible to achieve these results. As a rule, in order to master the language, I had to spend a long time poring over books, devoting a lot of time to translation, reading texts, memorizing new words, performing various exercises and retelling. Tasks such as writing essays or dictation were offered to change activities.

One of the oldest methods is classical, or fundamental. The purpose of the classical methodology is not so much to study as to understand the subtleties and details of the principles of the work of a foreign language. The main task pursued by the classical methodology is the formation of the grammatical base of the studied language. The target audience is people starting to learn English "from scratch", from the basics [2]. This technique is perfectly familiar to those who started learning English at school. It is worth noting that it is preferred by many language universities, both in Kazakhstan and in border states. The simplified scheme is as follows - the study of grammar, basic rules, which are subsequently applied in concrete examples and fixed with the help of exercises. The most popular representative of the traditional method is N.A. Bonk. Her famous "Bonk textbook", written in collaboration with other representatives of the same traditional methodology, is a kind of template. This textbook has withstood fierce competition with the latest techniques that came from the West, and continues to be a benchmark. The only disadvantage, or rather, the disadvantage of the classical technique is the meager experience of conversational speech. It is possible to make up for this shortcoming by attaching other methods of communicative learning to the classical methodology [3].

One of these methods is the so-called linguosociocultural method. Supporters of the above method are those who believe that a modern foreign language should not be a set of lexical and grammatical rules. On the contrary, the absence of non-linguistic factors leads to the fact that learning English becomes boring and purposeless [4]. Adherents of the linguosociocultural method elevate a foreign language to the rank of a communicative tool that helps a person not just to speak, but also gives who- the possibility of self-expression.

Following the principles of the linguosociocultural method, we can safely say that a foreign language is a kind of mirror in which the way of life, traditions and customs, culture and history of the language are reflected [5].

However, in recent years, in the top of the most popular methods of teaching foreign languages, there is a communicative technique that occupies the first place in the ratings and calculations of statisticians. This technique has proven itself well in America and Europe. Continuing to conquer the world, the communicative methodology came to us, taking an honorable place in the leading language universities of the republic. The methodology is based on the integration of two main

methods of teaching foreign languages: traditional and modern. As the name implies, an important role in the communicative methodology is assigned to communication. The main goal pursued by this technique is to overcome the language barrier. The main thing is to save a person from the fear of a foreign language, from the fear of speaking a foreign language and at the same time develop other language skills and abilities, in particular oral and written speech, reading, listening. It is worth noting that grammar is studied in the process of speaking, communicating in a foreign language. The principle is as follows: first, students learn and memorize language formulas, expressions, phrases, and only then develop grammatical constructions found in memorized phrases. In simple words, the principle of oral advance is in effect.

The fact that the practice of communication occupies a special place in the communicative methodology is also indicated by the name itself. The communicative methodology is aimed at developing the skills and abilities of speaking a foreign language. It is also worth noting that the application of the methodology directly affects the structure of the lesson. Very often in the classroom it is necessary to use game situations, conduct group work, develop tasks for finding errors, for the ability to compare and compare. As a rule, such classes make not only memory, but also logic work actively, which allows you to develop the ability to think analytically and image-but also, in turn, encourages you to express thoughts [6].

Today, the development of the modern IT industry makes the latest interactive resources available when learning the English language: computers of the latest generation, the Internet, TV programs, newspapers, magazines. It is very important to put into practice all of the above. This helps to awaken students' interest in the history, culture, traditions of the country of the language being studied and helps to form skills that will be needed in the future. Learning is an active interaction between teachers and students, and it cannot be one-sided. It depends on the teacher how successful the learning process will be. It is obvious that each teacher is guided according to his personal experience in choosing methods and techniques of work. But, based on the results of the experimental and practical work carried out, it can be argued that the use of various techniques in the framework of communicative, inductive, deductive methods gives a positive result and undoubtedly contributes to improving the effectiveness of grammar teaching.

The author tries to adhere to the so-called "mixed" teaching methodology. This allows you to achieve your goals and gives a high result [7].

References:

1. Conversations about a foreign language lesson: a manual for pedagogical students. in-tov / E. I. Passov [and others]. – L. :Prosveshchenie, 2015. – 176 p.
2. BIM, I. L. To the question of methods of teaching foreign languages / I. L. BIM // ES. -2014. – No. 2. – P. 19-32.
3. Introduction to the communicative methodology of teaching English: a manual for teachers of Russia. - Oxford : Oxford University Press, 1997. - 48 p.
4. Methodological recommendations for the organization of research work of students in a pedagogical college / edited by L.S. Oshchepkov, E.A. Shisterov. - Perm, 2002. - 43 p.

5. Milrud, R.P. Modern conceptual principles of communicative teaching of foreign languages / R.P. Milrud, I.R. Maksimova // IYASH. - 2000. - No. 4. - pp. 9-15; No. 5 - pp. 17-22.
6. Milrud, R.P. Communicativeness of language and teaching conversational grammar (simplified sentences) / R.P. Milrud // IYASH. - 2002. - No. 2.- pp. 15-21.
7. Selevko, G.K. Modern educational technologies : studies. book / G. K. Selevko. – M.: the People-ing education, 1998. – 256 p.

ОӘЖ 811.23

ТІЛ ҒҰМЫРЫ – ҰЛТ ҒҰМЫРЫ

Елеусізова А., Иргебаева А., Мыңбас Ж.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: "Незнание родного языка и литературы на этом родном языке каждому сознательном , культурному гражданину-бескультурье» Жусуп Баласагун

Summary: "It is uncivilized for every conscientious, cultured citizen not to know the value of his native language and literature in this native language."

"ЮНЕСКО - ның көзқарасы бойынша, кез-келген ана тілі оны мойындауға және қоғамның барлық салаларында мүмкіндігінше жоғары бағалануға лайық", - дейді ЮНЕСКО-ның Бас директоры Одри Азуле. - Бұл әрдайым бола бермейді. Көбінесе ана тілі ұлттық немесе ресми мәртебеге ие емес немесе ол оқытылмайды. Мұндай жағдай ана тілінің құнсыздануына, уақыт өте келе оның толық жойылуына әкелуі мүмкін".

Халықтың 40% - ның оларға түсінікті тілде оқуға мүмкіндігі жоқ

Білім беруді бақылау жөніндегі Дүниежүзілік баяндама авторларының айтуынша, әлем халқының шамамен 40 пайызы өздері түсінетін тілде білім ала алмайды. Ана тілінде емес оқыту, әсіресе кедей отбасылардан шыққан балалар туралы болса, оқу үлгерімінің төмендеуіне әкелуі мүмкін.

Мысалы, Иранда үйде парсы тілінде сөйлемейтін төртінші сынып оқушыларының тек 80 пайызы Негізгі оқу дағдыларын игерді. Фарси туған адамдар арасында бұл көрсеткіш 95 пайыздан асады. Түркияда оқу дағдыларының ең төменгі деңгейіне кедей отбасылардан шыққан түрік тілінде сөйлемейтін балалардың жартысына жуығы ғана жетті, ал елдегі орташа көрсеткіш 80 пайызды құрайды [1,112б].

Екі тілді білім беру бағдарламаларын қолдайтын елдер жоғары нәтижелерге қол жеткізді. Гватемаланың екі тілді мектептерінде оқушылар арасында екінші жылдық және оқудан шығару көрсеткіштерінің төмендеуі байқалды. Эфиопияда сегіз жылдық екі тілді мектеп бағдарламаларына қатысқан балалар жалпы оқу бағдарламасын сәтті орындады.

ЮНЕСКО-ның білім беру туралы баяндамасының авторларының бірі Аарон Бенавоның айтуынша, ана тілін білу екі жағынан таяқ болуы мүмкін: "белгілі бір этникалық топқа жату сезімін күшейтіп, әлеуметтік бірлікке ықпал ете отырып, ол сонымен бірге мұндай топтардың маргиналдануының алғышарттарын жасай алады. Білім беру саясаты барлық оқушыларға, соның

ішінде тілдік азшылық өкілдеріне мектеп бағдарламасы бойынша ана тілінде білім алу мүмкіндігін қамтамасыз етуі керек".

Одри Азуле онымен келіседі. "Ана тілі сауаттылықтың таралуы тұрғысынан өте маңызды рөл атқарады, өйткені ол оқудың алғашқы жылдарында негізгі оқу, жазу және санау дағдыларын алу процесін жеңілдетеді. Дәл осы дағдылар әрі қарай жеке өсудің негізі болып табылады". "Сонымен қатар, ана тілі біздің шығармашылық әртүрлілігімізді және өзіндік ерекшелігімізді, білім мен инновациялық дамудың қайнар көзі болып табылады", - деп қосты ЮНЕСКО басшысы [2,164б].

ЮНЕСКО не істейді?

ЮНЕСКО-да тілдік және мәдени әртүрлілікті қорғауға, теңдікті, дамуды және әлеуметтік интеграцияны ілгерілетуге үлкен мән беріледі. Мысалы, Соломон аралдарында жергілікті "марово" экологиялық энциклопедиясы әзірленуде, бұл арал тілі мен білімін сақтауға, сондай-ақ жергілікті байырғы қауымдастықтардың әлеуметтік өмірін жандандыруға көмектеседі.

Латын Америкасында ЮНЕСКО БҰҰ Балалар қорымен бірлесіп, екі тілді мәдениетаралық тәсілдерді пайдалана отырып, инклюзивті білім беруді енгізуге жәрдемдеседі.

"Бүгін Халықаралық ана тілі күнін жиырмамыншы рет атап өте отырып, кез келген ана тілі маңызды болып табылатынын және оның бейбітшілікті қамтамасыз ету және тұрақты дамуды қолдау үшін аса маңызды екенін атап өту қажет, - деп атап өтті Одри Азуле. "Біздің алдымызда үлкен жұмыс тұр". Интернет көп тілді болуы керек [3,160б].

Тағы бір проблема – киберкеңістікте көптеген тілдердің болмауы. ЮНЕСКО бүкіл қауымдастықтар мен интернеттің бай ресурстарын пайдалану мүмкіндігі жоқ адамдар дамудың "артында" қалу қаупі бар екенін ескертеді. Виртуалды ортада басым тілдерді білмейтін жер тұрғындары өз ойын білдіруге, ана тілінде мәдени мазмұн жасауға және оны интернетте таратуға құқылы болуы керек. Ұйымның сарапшылары интернеттегі мәдени әртүрлілік пен көптілділік білімге негізделген плюралистік, әділ, ашық және инклюзивті қоғам құру үшін өте маңызды екеніне сенімді.

Халықаралық ана тілі күні 1999 жылы ЮНЕСКО-ның Бас конференциясында бекітілді. Оның мақсаты-өзара сыйластық, төзімділік пен диалогқа негізделген лингвистикалық және мәдени дәстүрлерді тереңірек түсінуге ықпал ету.

Биылғы жылы бұл күн байырғы тілдерді қорғауға арналған. Жергілікті тілдер 96 пайызды құрайды, бірақ әлем халқының тек 4 пайызы ғана сөйлейді. Олардың көпшілігі жойылу қаупінде тұр және олармен бірге мәдениеттің, білімнің және дәстүрдің барлық қабаттары кетеді.

Қатердің ауырлығын сезіне отырып, БҰҰ Бас Ассамблеясы 2019 жылды Халықаралық байырғы тілдер жылы деп жариялады. Осы жыл ішінде бүкіл әлемде байырғы тілдерге арналған іс-шаралар өтеді. Олар көпшілікті байырғы тілдерді қорғауға жұмылдыруға арналған, бұл көп жағдайда олардың

сөйлеушілерінің өмір сүру жағдайларын жақсартумен тығыз байланысты. Жергілікті қауымдастық өкілдерінің айтуынша, "адамдар ана тілін білгенше тірі".

ЮНЕСКО жойылып бара жатқан тілдердің атласын жасады. Сізді қызықтыратын тілдің атын енгізу арқылы сіз адамның қанша сөйлейтінін және оның жоғалу қаупі қандай екенін біле аласыз.

Адамдардың санасында ұлт көбінесе оның тілімен байланысты. Тіл-халық үшін өте маңызды құбылыс, онда оның ұлттық ерекшеліктері көрініс табады.

Тіл-халықтың жаны деп айтуға болады, сондықтан оны ешқашан ұмытпау керек. Ма халық өмір сүре алмай жан? Әрине, жоқ! Ана тілін жоғалтқан ұлт баяу жоғалып, басқа ұлттармен араласа бастайды, сайып келгенде одан ештеңе қалмайды [4,166б].

Еді, бұл осындай маңызды тілде? Бұл адамдар сөйлесе алатын сөздер мен тіркестер. Бірақ бұл тек бір қарағанда. Шын мәнінде, тіл-бұл ұлттық бірегейлік қалыптасатын негіз.

Тіл-бұл халықтың байланыстырушы буыны, ол ең маңызды белгілерді сақтайды, онда адамның жүрегіне түсінікті және қымбат барлық нәрсе бар. Халық өз тіліне немқұрайды қараған кезде, оны ұмытып кетеді, ұлттың тұтастығы зардап шегеді, бұл адамдарды байланыстыратын нәрсе жоғалады.

Әр адам үшін тіл-Отанымыздың символы. Біз оның отбасымен, ата-бабаларымен, туған жерінің жылуымен байланысын өз ойымызда көреміз. Онда халықтың даналығы, оның мәдениеті мен ұлттың сипаты беріледі. Бұл халықтық эзілдің қоймасы. Бұл әр халықтың салт-дәстүрлерінің қоймасы. Тіл ұлттың дүниетанымын білдіреді. Халық мәдениетінің негізгі бөлігі (әндер, өлеңдер, проза) дәл осы тілде пайда болады.

Менің тілге деген көзқарасым: маған ана тілін үйрену өте ұнайды. Қазақ тілін үйрену барысында мен қазақ адамының жанының құпиясын көбірек ашамын. Біздің тіліміз өзінің сұлулығымен, байлығымен, жарықтығымен және бейнесімен таң қалдырады. Мен сондай-ақ ағылшын тілін үйренемін. Онда да бар ерекше әдемілік пен әуезділік. Қазіргі уақытта әртүрлі тілдерді білу өмірде қосымша артықшылық береді. Дегенмен, ең бастысы, ата-бабаларыңыз айтқан ана тілін мәңгі жүрегіңде сақтау.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Тілеуова А.З., Тәңірбергенова Г.К./Қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі/ - Алматы : Отан баспасы, 2018. - 112 б.
- 2.Аутаева, А. Н./ Ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру әдістемесі/ - Алматы : Ақнұр, 2018. - 164 б
- 3.Қозыбай А. /өндірістік оқыту шебері/ Оқу құралы , Жексенбиева Н., Өстеміров К.. - Астана: Фолиант, 2010 - 160 б.
- 4.ӘбиевЖ./ Еңбек тәрбиесінің педагогикалық негіздері /әдістемелік нұсқау/ Республикалық баспа кабинеті – Алматы, 1997 – 166 б.

ҚАЗАҚ ТІЛІН БАЛАМА ӘДІСТЕРМЕН ОҚЫТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ералы Р.Б., Камилдин Г.М.

Орталық Азия инновациялық университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: Придание казахскому языку статуса государственного языка нашей республики заметно оживило общественный интерес к нему. Исходя из актуальности темы, в статье рассматриваются педагогические технологии обучения казахскому языку, применяемые в настоящий момент в школьном образовании. Это зависит, прежде всего, от традиций и статусности учреждения.

Summary: Giving the Kazakh language the status of the state language of the Republic significantly revived public interest. Based on the relevance of the topic, the article discusses pedagogical technologies of teaching the Kazakh language, currently used in school education. This primarily depends on the traditions and status of the institution.

Қазақ тілін балама әдістермен оқыту мәселелері бүгінде өзекті болып отыр. Шынында да, қазақ тілінің мемлекеттік тіл мәртебесін нығайту кез-келген әлеуметтік топтың тіл үйренуге деген қызығушылығын арттырады, қазақ тілін әртүрлі деңгейлерде білуге, тіл мәдениетін қалыптастыруға алып келеді. Біздің тілдік дайындықты бақылау нәтижелерімізге сүйене отырып, Қазақстанда дәстүрлі білім беруден басқа, қазақ тілін қолдануды кеңейту және оның мәдени өрісін кеңейту үшін балама әдістер қолданылатынын атап өтеміз.

Мемлекеттік тілді оқытудың балама әдістері ең алдымен тілдерді оқыту орталықтары арқылы жүзеге асырылады. Соңғы жылдары орталықтарды ашу жұмыстары өз жемісін бере бастады, олар кеңейтіліп, оларды ең жаңа технологиялық және білім беру кешендерімен қамтамасыз етіп, мемлекеттік тілді ынталандырады, тіл үйренушілерге лингвистикалық және мәдени білім берудің толыққанды жағдайларын жасайды. Сонымен қатар, қазақ тілінің мәдениетін арттыру, жастардың шығармашылық қабілетін дамыту мақсатында университеттерде түрлі курстар, үйірмелер, үйірмелер ұйымдастырылды. Әрине, бұл бағытта атқарылған жұмыстардың барлығы мәселе толығымен шешілгенін көрсетпейді.

Бүгінгі және болашақтағы басты міндет-тіл үйренушілердің мемлекеттік тілді оқытудағы шығармашылық қабілеттерін айқындау, балама әдістермен оны дамытудың жаңа бағдарламаларын, оқу-әдістемелік кешенін қалыптастыру. Қазақ тілін оқыту сапасының қоғамның барлық салаларының қажеттіліктеріне жауап беретіндігі оның ғылыми-әдістемелік базасының жоғары деңгейде қалыптасуына тікелей байланысты [1, 160 б].

Осыған орай, бүгінгі таңда қазақстандық әдіскерлердің жетістіктері назар аударуға тұрарлық. Қазақ тілін оқыту әдістемесі Ғ.Оралбаев, Ф.Ш.Оразбаев, Қ.Кадашев, З.Кузиков, Н.Ж.Курман, Ш.К.Курманбаева және басқалардың еңбектерінің арқасында жаңа деңгейге көтерілді.

Жоғары білімдегі болып жатқан өзгерістер халықаралық стандарттарға сәйкес білім сапасына бағытталған. Бүгінгі таңда білім сапасын жақсартуға білім берудің кредиттік жүйесін енгізу, пәндердің мазмұны мен мазмұнын

өзгерту, жаңа білім беру технологияларын іздеу арқылы қол жеткізіледі. Осы саладағы мамандардың кәсіби шеберлігі деңгейінде, яғни кәсіби деңгейде қазақ тілін меңгеру мәселелері бүгінде өзекті болып отыр. Қоғамның кез-келген саласының мамандары өз мамандықтарына сәйкес терең білімге, сонымен қатар күрделі мәселелерді шешуде ерекше қабілеттерге, тапқырлыққа және шығармашылыққа ие болуы керек.

Сондықтан, мұндай жағдайда білім адамға бағытталған, ал педагогикалық процесте оқушыны үнемі дамып келе жатқан пән ретінде тану маңызды. Оқыту түсінігі әр адамға қатысты бірнеше түрге бөлінеді. Олардың ғылыми сипатына қарай ғылыми білім іргелі және қолданбалы болып екіге бөлінеді. Білімді жеке адам ғылым саласындағы инновацияларды қолдану, жоғары технологияларды игеру кезінде қолданады. Мазмұнына қарай біз білімді арнайы және әмбебап топтарға бөлдік.

Арнайы білім әлеуметтік саланың ерекшеліктеріне сәйкес қолданылған кезде, жалпыға бірдей білім беру кез-келген топтың құзырына айналады. Білім субъективті инновация ретінде үшінші тұлғаларға беріледі. Мемлекеттік тілді дамытумен бірге қазақ тілінде білім берудің осы түрлерін дамытуға, толықтығына және қолдануға назар аудару қажет деп санаймыз. Сонымен қатар, жоғары оқу орындарында мемлекеттік тілді оқыту кезінде тілді оқытудың балама әдістері ұсынылуы мүмкін. Білім берудегі балама бағыттар білімді жеке тұлғаны қалыптастырудың әртүрлі жолдарын іздеудің нәтижесінде пайда болады. Сондықтан жоғары білім беру жүйесінде балама білім берудің негізгі бағыттарын келесідей анықтауға болады:

1. Балама оқу орындары - мемлекеттік және жеке университеттер.
2. Университет студенттері ұсынатын балама оқу жоспарлары.
3. Оқушыларға тұлғалық дамуға, танымдық өсуге, ой еркіндігіне, шығармашылыққа жетелейтін оқыту стратегиясын ұсыныңыз.

Оқу үрдісіне студенттердің тілдік және мәдени білімін қалыптастыруда шығармашылық қабілеттерін қалыптастыратын балама әдістер мен стратегияларды енгізу қажет. Себебі жалпы тілді үйрену тек біліммен ғана шектелмейді.

Қазақ тілін оқытуға қазақ тілінде өнімді ойлау, шығармашылық ойлау, сөйлеу және ойлау процесінің жалпы негізіне сүйене отырып, тілдік сөйлеу ерекшеліктерін, тілдік дағдыларды дамыту, тілдік шешімдер қабылдау, кенеттен шешімдер (түсініктер) қабылдау әдістері кіреді. Қазақ тіліне деген қызығушылық адамның шығармашылығын ашу, оның шығармашылық ойлау қабілетін қалыптастыру, әлемді өзін-өзі тануға жетелеу арқылы дами алады [2, 201 б].

Жаңа экономикалық жағдайда елдің гүлденуі мен ғылымның дамуына білім берудің құрылымы мен мазмұнын жақсарту әсер етеді. Мұндағы басты талаптардың бірі-білім беруді дамытудың жаңа бағыты-инновациялық жаңару стратегиясында болашақ маманның бәсекеге қабілетті тұлға ретіндегі кәсіби біліктілігінің жоғары деңгейі. Сондықтан қазіргі қоғам талабына сай өз білімі мен дағдыларын өмірде қолдана білетін, жоғары әлеуметтік бағдары, мәдениеті,

ұлттық білімі бар дамыған адамды қалыптастыру қажет. Оқыту жеке тұлғаға бағытталғандығы, ал педагогикалық процессте жеке тұлға үнемі дамып келе жатқан іс-әрекет-субъектінің орнына қойылатыны белгілі. Осындай проблемалардың шешімін іздеу кезінде болашақ мамандардың шығармашылығын дамытудың өзектілігі анықталады. Шығармашылық мәселесі көптеген ғалымдардың, мұғалімдер мен психологтардың еңбектерінде көрінеді. Қоғам дамуымен, философиялық және психологиялық ғылымдардың дамуымен, шығармашылықтың қалыптасуы туралы көзқарастар өзгерді. Әр түрлі психологиялық мектептер шығармашылық феноменге, танымдық қызығушылықты, шығармашылық белсенділікті, шығармашылық қабілеттерді зерттеуді ұсынды.

Шығармашылықтың қалыптасуын зерттеуді келесі шетелдік ғалымдар қарастырды: Гилфорд, Э.Юдин, В. Смит К. Тейлор Э. Торренс, М. Розенберг, Э.Эриксон, Халперн, И.Верткин, А.Лук, Ю.Пономарев, Н. Фролов М.Ярошевский, т.б.Ғылыми еңбектердегі шығармашылықтың анықтамаларына назар аударайық. Э.Торренс шығармашылықты білімді игеру кезінде туындайтын белгілі бір мәселелерді шешу мүмкіндігі деп анықтайды. Ғалым шығармашылық модельдің үш негізгі ерекшеліктерін ұсынады:

- ақылдың ептілігі (тиімділік - өнімділік);
- жағдайлардың икемділігі;
- жеке тұлға, өзіндік шешім [3, 88 б].

Осы тәсілмен шығармашылық өлшем нәтиженің сапасы ретінде емес, шығармашылық өнімділігін белсендіретін және сипаттайтын сипаттамалар мен процестер ретінде қарастырылады.

Д.Богоявленская шығармашылықты «жеке тұлғаның шығармашылық таланты» ретінде қарастырады және шығармашылық талдаудың бірлігін - интеллектуалдық белсенділікті (шығармашылық адамның танымдық-мотивациялық сипаттамаларын олардың біртұтастығында бейнелейді) және интеллектуалдық іс-әрекеттің үш деңгейін: ынталандырушы - өнімді, эвристикалық және шығармашылық деп бөледі.

Бірінші деңгейге зияткерлік белсенділігі бастапқы тәсіл аясында қалады, тіпті танымдық ынта мен құлшыныспен жұмыс жасайтын, сыртқы әрекеттері арқылы анықталатын адамдар. Эвристикалық деңгейдегі адамдарға олардың іс-әрекетінің құрамы мен құрылымын талдау, әртүрлі міндеттерді салыстыру тән, бұл жаңа шешімдерге, тұжырымдарға, ашылуларға әкеледі.Зияткерлік белсенділік деңгейіндегі адамдар құбылыстардың себептерін түсінуге тырысады, бұл өз кезегінде зерттеудің жаңа мақсатына айналады, аналитикалық анализді тереңдетеді. процесс.

Көптеген зерттеулерде ғалымдар «шығармашылық» ұғымын анықтады, өйткені шығармашылықтың бір ерекшелігі-бұл адамның жағдайды жеңе білу және мақсат қою қабілеті. Шетелдік зерттеушілердің тәжірибесін қорытындылай келе, Л.Ермолаев-Томина шығармашылық қабілетті әр түрлі қабілеттер жиынтығы ретінде анықтайды, әр адамның қабілеттері әр түрлі қасиеттерге ие болатындығын атап өтіп, келесі ерекшеліктерді көрсетеді:

- тәжірибеге деген құштарлық - жаңа проблемаларға икемділік, проблемаларды шешуге бейімділік;
- пікірталас кезінде икемділік - тапсырманың шеңберінен шыға білу;
- ақылдың ептілігі - шешім қабылдау тәсілін тез және кенеттен өзгерту мүмкіндігі;
- ойлау сипаттамаларының болуы - даралық, арнайы шешімдер қабылдаудың даралығы [4, 141 б].

Шығармашылықты қалыптастыру бойынша жұмысты талдай отырып, біз шығармашылықтың құрылымдық бөліктерін анықтай аламыз: сезімталдық, ептілік, жаңа нәрселерге деген құштарлық, шығармашылық, өзіндік ойлау қабілеті, өзін-өзі сынау, логикалық ойлау, жаңа сезімталдық, скептицизм, барлық күмән және т.б. Шығармашылықтың арқасында адам өзін-өзі тануды шынайы өмірде іздейді және іздейді, өз іс-әрекеттері үшін жауап береді және өзінің кемшіліктеріне сыни қарайды.

Жеке шығармашылықты, шығармашылық тәуелсіздікті қалыптастыру өте маңызды, күрделі және жан-жақты мәселе. Шығармашылықтың қалыптасуы әр адамға тән зияткерлік процесс ретінде сипатталады, ол шығармашылыққа жетелейтін қабілеттер мен шығармашылық іс-әрекеттің сапасын анықтайды, жаңа нәрсені жасау үшін тануға және бейімделуге әкеледі. Сондықтан, инновациялық оқыту арқылы шығармашылықты қалыптастыру-жеке тұлғаның сапасын дамытатын рухани құндылықтарды игерудің бірден-бір жолы.

Ғылым мен техниканың таңғажайып жағдайында әр түрлі салада өзін дәлелдеуге қабілетті, жаңа жол таба алатын белсенді икемді ұрпақ жоғары білім берудегі инновациялық оқыту арқылы шығармашылықты қалыптастыруға негізделген. Сондықтан, қазақ тілін үйрену барысында күрделі мәселелерді талқылау және студенттерге оларды шешуге нұсқау беру арқылы олардың шығармашылық қабілеттері қалыптасады. Бұл саладағы әдіс-тәсілдер студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыру процесінде анықталады. Бұл салада қазақ тілін үйрену кезінде бір топ студенттердің зияткерлік капиталы деңгейінің сипатына байланысты шығармашылық тапсырмаларды беру оқушылардың шығармашылық әлеуетін көбейтеді [5, 123 б].

Қазақ тілін салалар бойынша оқытқан кезде біз ең алдымен студенттерге білімнің ерекше түрін, яғни әр саладағы тілді білуге тырысамыз. Сонымен қатар біз білімнің ғылыми сипатына, яғни ғылымның әртүрлі салаларына, осы салаларда қолданылатын терминдердің ерекшелігіне назар аударуымыз керек. Болашақ мамандардың зияткерлік капиталы осы талаптардың бәрінен тұратындықтан, қазақ тілін білу оның талаптарына жоғары деңгейде жауап беруі керек, мысалы, ғылыми жаңалықтардың ашылуы, жоғары технологиялардың күнделікті қолданылуы. Қазақ тіліне деген қызығушылық адамның шығармашылығын ашу, оның шығармашылық ойлау қабілетін қалыптастыру, әлемді өзін-өзі тануға жетелеу арқылы дами алады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

- 1.Кадашева К. Қазақ тіліне жаңа шажғырт тәрбие беру әдістемесі. - Алматы, 2001, 160 б.

2. Қазақстан, Ұлттар Республикасы, «Білім беруді дамыту 2004-2015 ж.» Тәжірімдамасы, 2004, 201 б.
3. Ахметова А.К. Технологияның принциптері және білім беру бағдарламасының мазмұны. - Алматы, 2005, 88 б.
4. Педагогика ізденісі. - Алматы, 1990, 141 б.
5. Морозов А.В., Чернилевский Д.В. Шығармашылық педагогика және психология. - М.: Академиялық жоба, 2004, 560 б.

UDC 811.111

INTENSIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Ермекбаева С., Шамшидин М., Кадырахунова М.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытудың интенсивті әдістері қарым-қатынас негіздерін қабылдау мен меңгеру процестерін белсендіретін және ұжымдық жұмыстың тиімділігін арттыратын оқыту жүйесінің бір түрі ретінде қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматриваются интенсивные методы обучения иностранным языкам как своеобразная система обучения, активизирующая процессы восприятия и усвоения основ общения и повышающая результативность коллективной работы.

These days, intensive methods of teaching foreign languages are becoming more and more popular. Many types of intensive methods have been created, which are most often used to teach a foreign language to adults. Nevertheless, in the school, teachers with experience are not unsuccessfully using the working methods characteristic of these methods.

In the methodology, intensive methods are considered as a kind of training system that differs in a number of characteristics from the existing, called traditional, methods. The goals of intensive methods are aimed at achieving the greatest amount of assimilable material in a short time. The content of training includes the mastery of a set of skills, skills and knowledge, which are sufficient to carry out activities in a specific area of communication.

They are based on the following methodological principles:

1. The principle of collective interaction. This principle combines the goals of education and training in a single educational and educational process. Teaching in groups contributes to the manifestation of additional social and psychological motives in the student for learning, forms a certain psychological atmosphere in the educational team in which students have the opportunity to meet the most important social and psychological needs of people: respect, recognition, interest from the people who surround him. All this additionally stimulates the cognitive activity of trainees. In the criteria of collective common activity, a joint fund of information about the subject being studied appears, to which each student makes his contribution, and everyone uses it together. The main "means" of mastering the subject, in this case, becomes communication with partners in the group.

2. The principle of personality-oriented communication. In the process of communication, any student is both exposed and influencing. Under such conditions, the formation of personality is due to the attitude of people to each other, their communication.

Language proficiency is, first of all, the ability to participate in real communication. The conceptual framework in which communication can be described contains the concept of "roles". Communication is transformed into a properly motivated, creative process. In this case, the student does not imitate activity, but "possesses" the motive of the activity, that is, he performs motivated speech actions.

In intensive teaching of foreign languages, personal-speech communication is the basis for the construction of the educational and cognitive process.

3. The principle of the role-based organization of the educational process. Role-based communication implies both educational, speech and play activities. If from the position of the student role-based communication is a game, then from the perspective of the teacher it is the main form of organizing the educational process. According to the idea, the central educational text for the trainees is the polylogue, and the participants in the actions described in it are themselves students. This can be used to implement one of the methods of the method of non-directive regulation of the pupil's behavior in the group [1].

4. The principle of concentration in the organization of educational material and educational process. This principle characterizes both the qualitative and the quantitative specifics of intensive communication. The presented specificity is embodied in many aspects: the concentration of the educational material associated with its volume and distribution in the course of study, the concentration of training sessions, situations.

At the initial stage of training, a capacious amount of educational material makes it possible, already in the first lesson, to organize situations very close to real communication, which guarantees the highest motivation for learning, as if bringing the learning outcome closer to its source. The specific organization of the educational process determines the concentration in the organization of the educational material, which manifests itself, in particular, in the variety of types and forms of work, in a high "density of communication", etc.

5. The principle of polyfunctionality of exercises. This principle is the specificity of the method of activation in the system of exercises. Linguistic experience, which was formed in non-speech conditions, is not transferable and fragile. Therefore, such an approach to learning is productive, when parallel and simultaneous mastery of speech activity and language material is carried out.

As for all teaching methods, and for intensive methods in particular, one main goal is to teach communicative competence (the ability to establish and maintain contact with other people), that is, a communicative approach is implemented in teaching a foreign language, but in conditions of severe restrictions on time.

Hence, the following definitions of intensive learning can be distinguished:

"Intensive teaching of a foreign language is teaching, which is mainly focused on mastering communication in the studied language and is based on the psychological reserves of the personality and the types of activities of students that are not used in ordinary education" - G.A. Kitaygorodskaya.

Intensive methods can be roughly divided into two broad categories: "technical" and "theatrical".

The "technized" teaching methods include the suggestocybernetic integral method, hypnopedia, rhythmopedia, the "express method" and the "intellectual method", the method of accelerated learning for adults, since their implementation involves the introduction of technical teaching aids: tape recorders, video and slide projectors, linguaphone offices, etc.

The group of "theatrical" methods includes the emotional-semantic method, the method of activating the abilities of the individual and the team, the suggestopedic method, the immersion method and relaxationopedia, since the essence of these methods lies in the use of tasks that are mainly of a creative nature. That is, it is the creation of conditions for easy interpersonal communication, the organization of role-playing games and communicative studies.

After analyzing the information presented, we can conclude that the fundamental basis of all intensive methods is the use of the latent mental resources of the personality, that is, the reliance on the unconscious, this guarantees their high efficiency, despite the relatively short training period.

Today there is a wide variety of intensive methods of teaching a foreign language to adults. Most often they are used in circle or extracurricular activities in schools and gymnasiums. But, despite this, the successful application of the techniques and elements of work that are inherent in these methods is possible in the classroom in a regular school. Accelerated methods allow you to take a fresh look at the methodology of teaching foreign languages at school, activate the processes of perception and assimilation of the basics of communication and increase the effectiveness of teamwork [2].

It is important to say that using intensive methods in high school can be difficult for several reasons. Such reasons include, for example, technical problems associated with the complexity of the equipment of a special room for training, as well as the lack of a specially trained specialist. A room for such activities should be equipped with appropriate lighting, soft armchairs arranged in a semicircle, two tape recorders, a projector, etc. For a general education school, it would be very difficult to provide technical equipment of this type of premises. Consequently, with regard to secondary school, it is more correct to talk about the integration of elements of intensive methods into the process of teaching foreign languages.

Since the advent of intensive methods of learning foreign languages to the present time, the potential and feasibility of their use in a regular school has been discussed. Intensive methods occupy a certain place at each stage of teaching foreign languages in a general education school: at the initial, middle, senior stages.

Intensive teaching has long been formed in practice and is perceived by most teachers as a kind of teaching system that differs in a number of parameters from the methods of teaching foreign languages that are currently used.

Society's requirements for mastering a foreign language in large volumes with little time wasted increased with the development of information technology, an increase in the number of foreign contacts, the development of culture and trade, which, in turn, served as an impetus for the creation of the category of intensive teaching methods in the middle of the twentieth century.

The introduction of these methods is carried out in order to implement a communicative approach in teaching foreign languages. Without a doubt, the main task of intensive education is to increase the level of a foreign language, but at the same time it is aimed at the comprehensive development of the student's personality, at the simultaneous development of its intellectual, emotional, motivational aspects. Using the hidden mental reserves of the personality, i.e. reliance on the unconscious is the fundamental basis of all intensive methods, which guarantees their greater effectiveness. However, if a number of features of the organization of such training are not observed, one cannot speak of the achievement of any results. Such prerequisites that ensure the fruitfulness of intensive classes include the professionalism of the teacher, high motivation of students, a special favorable working atmosphere, carefully selected composition and nature of the study group.

Intensive teaching methods have both advantages and disadvantages. The unconditional advantages include the achievement of the set learning goals: the ability to master the language in a really short time, compared to traditional training. However, insufficient knowledge and relative novelty cause difficulties with the widespread introduction of intensive methods, as a result of which, the methods themselves are criticized.

Intensive teaching methods cannot yet be transferred directly to school. The components of the intensive technique are used most effectively as elements complementing and improving traditional learning, as well as, when studying a second foreign language, at various electives, language special courses. The use of intensive methods of teaching foreign languages is a rather boring and effective way of education. Learning a language in an informal and relaxed atmosphere, completing assignments, the subject and form of which are of genuine interest to students, contributes to the development of students' interest in mastering the language. After all, there are many methods of teaching a foreign language today. Each method has both advantages and disadvantages [3].

The main task of a foreign language teacher is to be able to choose the appropriate method for their student population. To choose the appropriate method, the teacher needs to consider the following: the student must feel comfort and freedom, be motivated to learn and use a foreign language; the student must show initiative, be an active participant in the educational process; the student must understand that the study of a foreign language depends to a greater extent on himself, on his interest; the teacher needs to stimulate the speech, cognitive and creative abilities of the student; all kinds of work in the classroom (individual,

group), stimulating the activity, independence and creativity of students should be envisaged”.

References:

1. Азимов, Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) [Текст] / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. - М.: Икар, 2019. - 448 с.
2. Китайгородская, Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам [Монография] / Г.А. Китайгородская, Р.С.Немов, Т.Н.Смирнова. - М.: Издательство Московского университета, 2016. - 175 с.
3. Щукин, А. Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам [Учебное пособие] / А. Н. Щукин. — М.: Филоматис, 2018. — 188 с.

ОӘЖ 98.47

БАБА ТҮКТІ ШАШТЫ ӘЗІЗ –АҢЫЗ БЕН АҚИҚАТ АЯСЫНДА

Ескермес Ш.

«Intellect» физика-математикалық лицейі, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В научной работе на тему «Баба Тукти Шашты Азиз – в краю легенды и истины» ученица проводит исследовательские работы, ссылаясь на его труды, доказывает что легендарный человек занимает видное место в истории и казакской литературы.

Summary: This student makes scientific researches in “Baba Tukti Shasti Aziz-under the legend and truth” thoughts about her work by the opinions of some scientists and literature critics and makes her own scientific resolution.

Баба Түкті Шашты Әзіз - ғасырлар бойы бүкіл түркі тектес халықтар мен қазақ халқы да әулие санап сыйынған қасиетті адам, Бүгін ХХІ ғасырда өмір сүріп отырғанда сонау YI (арысы, берісі YIII, XIIғасыр) ғасырда өмір кешкен Шашты Әзіздің сағанасы аман-есен Қаратау етегіндегі Созақ жерінде қасқайып тұр. Алайда, Шашты Әзіз кім, әншейін аты аңызға айналған әулие ғана ма, әлде, қалың жұрт қазақтың түп-тегі, сол кездегі түркі мемлекетінің мемлекет қайраткері болған ба? Әулиенің әруағына бас иіп, соқыр сеніммен сыйынғанмызбен Шашты Әзіз туралы толық ешнәрсе біле бермейміз. Орыс тарихшысы, ғалым С.Кляшторный «Шашты Азиз-Баба Туклас» туралы еңбегінде «Шаш қала» -Ташкент екенін дәлелдейді. Сонымен қатар «Түрік-Сір елінің ұлы философы» деп атап көрсетеді [1, 13 б].

Баба Түкті Шашты Әзіз ең алдымен, қазақ даласына ислам дінін алып келген араб жаулаушыларымен тіл табысып, халқының қанын төкпей аман алып қалушы. Халқының қорғаны бола білген адам. Екіншіден, ол арабтардың қарулы әскерінің қылышы сол кезде қазақ даласын мекендеген түркілерге көтерілмес үшін әскер басы Ысқақ Бапты патша көтеріп, өзі уәзір, қолбасы болып, араб әскерін қарусыздандырып, Исламды қазақ даласының тұрғындарына күш қолдануынсыз өз еріктерімен қабылдауына ықпал еткен мемлекет қайраткері. Үшіншіден, Шашты Әзіз қазақтардың арабтардан жазу, сызуын, мәдениетін, ғылымын меңгеруге ықпал етіп, алғашқы медреселердің қазақ жерінде ашылуына ықпал етуші алғашқы халық арасындағы

ағартушылардың бірі. Сондай-ақ, ол халық арасындағы аңыз - әңгімелерге қарағанда өз бойындағы тәуіптік, бақсылық қасиетімен телепатиялық биоэнергиялық күшінің кереметі сонда, ол күні бүгінге дейін сағанасына келіп, түнеушілерге игі ықпал етуде [2, 19 б].

Ел ішіндегі аңыздарға, аз кем кездесетін деректерге сүйене отырып, арысы араб елі мен берісі қазақ халқының өткенімен өзектес жататын, халықтың сол кездегі тарихы мен Шашты Әзіздің аңыз бен шындыққа толы бейнесін есептеуге тырысайық. Баба Түкті Шашты Әзіз туралы «Қазақстан ұлттық энциклопедиясында» қысқаша былай деп көрсетіледі: «Оның шын есімі - Баба Туклас. Әкесі - Керемет Әзіз. Баба Тукластың өзі Меккеде патша болған. Мұсылмандар арасында әулие саналған. Меккеге қажылық сапармен барушылар ең алдымен Мұхаммедтің, онан кейін Әлем Муздазы Сейіттің, содан соң осы Баба Тукластың қабіріне барып тәу еткен. Тағы бір аңыз бойынша, Қорқыттың замандасы Баба Ата күмбезі сол кісінің қабірінің үстіне салынған. Үшінші аңыз бойынша, Баба Тукластың баласы Еділ-Жайыққа дейін келген, оның Құтлубек атты ұлынан Едіге батыр туған». Міне, бары осы. Аңғаратын адамға аңыздан ақиқатқа тартатын талай сырлар жатыр. Біріншіден, Баба Түкті Шашты Әзіз туралы негізінде қазақ фольклорында ғана кездеседі. Екіншіден, Шашты Әзізге қатысты топономикалық атаулар осы Оңтүстік өңірінде тұнып жатыр. Мысалы Шашты Әзіздің бұлағы, Шашты төбе көшесі, Шашты Әзіз қыраты. Бұл атаулардың Баба Түкті Шашты Әзіздің ғұмырнамасымен астасып жатқандығын жоққа шығаруға болмайды. Көнекөз қариялардың айтқан аңыз әңгімелері бойынша Шашты Әзіздің әкесі Баба Құмар Ташкентті мекен еткен. Қаратаудың етегін ен жайлаған қалың ел алдымен тәңірге жалбарынып, екіншіден Баба Құмардың амандығын, саулығын тілеп, жүріп жатқан. Өйткені қалың ел Баба Құмардың санаса сан жетпейтін малымен күн көріп отырған болатын. Баба Құмардың ерекше қасиеті оның үстінің түгі түйенің шудасындай желкілдеп, бет-аузы сақал шаштан әзер көрінетін, қысы-жазы жалаң аяқ жүретін болған. Міне, сол Баба Құмар айтса сөз жеткісіз қуанышқа бөленіп, ұлды болғандықтан Баба Түкті Шашты Әзіз деп атаған. Сол кезде Мұхаммед пайғамбар дүниеден өтіп, Әзірет Әлі өлтірілген соң, Ислам дінін таратушы қуатты әскердің қолбасшысы, аты әлемге әйгілі Кутайбе бастаған әскердің бірі Ысқақ Баптың інісі Әбдіжаміл басқарып, Сыр бойына жетуі VIII ғасырдың іші еді [3, 76 б].

Алайда беті қайтпаған Кутайбенің әскері Дулат (түркі тектес) елінен шыққан, Арабтар Әбу Тентек өлгеннен кейін жылжып Сырдан өтіп, Испиджапқа келді. Қазақ (түркі) әскері мен арабтар арасында үлкен соғыс болып, 8 мың адам өліпті. Қаратаудың бөктері қан сасып, осыншама адамның қаны төгілді. Сонда Ысқақ Бап: «Қанмен мұсылман ету керек пе еді? Дінді әркім өз еркімен қабылдас па?» деп қайғырып жылапты. Сол кезде інісі Әбдіжаміл бап Балаж (қазіргі Бабата ауылы) қамалына орнығып, әскерімен қалып қалады. Енді Ысқақ Бап келіп соғысты тоқтатып: «Біз енді соғыспаймыз, осында каламыз. Мен Шамда патша болғанмын, енді осы жерге патша

боламын, ел тірлігін жасай берсін» деп Балаж қамалына орнығады. Енді Ысқақ Бап кең сахара даланы алып жатқан қазақтармен сауда-саттық жасауды ойлайды. Қаратауда ол кезде Шашты Әзіздің әкесі Баба Құмардан өткен бай адам жоқ, сондықтан Ысқақ Бап Баба Құмарға елші жіберіп, өзара пішімді келісім шарт жасады. Келе-келе Ысқақ Бап Баба Құмармен жекжат болып, Баба Құмар Ислам дінін қабылдайды. Сол кезде Қаратау қазақтарын аузына қаратып отырған «әрі бай, әрі отқа салса күймейді, суға салса батпайды» деген лақабы елге кең тараған Шашты Әзізді Ысқақ Бап өзіне бас уәзір етіп алады [4, 9 б].

Сөйтіп Ысқақ Бап қан төгіссіз-ақ қазақтарды Ислам дініне кіргізуді Шашты Әзіздің беделімен жүргізе береді. Бірақ ол кезде Шаман дінін ұстанатын Түркі тілдес халық өз құдайлары Тәңірге ғана табынып, Ислам дінін қабылдай қоймайды. Тіпті аракідік бас көтерулер де болады. Алайда Ысқақ Бап қайткенде де өз ойын жүзеге асыруды көздейді де, Шашты Әзізді салып, әр қамалдан елге ықпалы бар беделді кісілерден он шақты адаммен Құмкент шаһарының тұрғындарын Ислам дінін қабылдауға үгіттейді. Сонда жиналған жұрт: «Біздің өз дініміз, тәңіріміз бар, оның кереметін күнде көреміз. Ол күн болып шығып, шуағын төгеді. Ай болып аспаннан шапағын шашады, ал сенің құдайыңның қандай кереметі бар көрсет, егер сенің құдайың шынымен құдіретті болса, көзімізді жеткіз», - деген шарт, талап қояды. Сонда Ысқақ Бап Баба Түкті Шашты Әзізден көмек сұрайды. Әзіз келіседі. Ысқақ бап сол жерге 60 атқа арттырып әкеліп шеңгел үйдіріп, үйілген шеңгел үстіне ат тоқымындай темір қойып, оның үстіне Шашты Әзізді шығарып: «Ал, жамағат, қазір мына шеңгелге май құйып өртейміз. Бірақ мұсылман дініндегі мына пендені от шалмайды. Міне құдайдың кереметіне сонда сенесіздер» - деп, шеңгелге от қояды. Құрғақ шеңгел лаулай жанып, Шашты Әзіз жалыннан, жалын шашқан оттың арасынан көрінбей кетеді. Сол тұста жиналған ел өре түрегеліп: «Сендер біздің қасиетті адамымызды өртеп жібердіңдер, егер ол тірі қаламаса бірінді қалдырмай қырып саламыз» - деп қаруларына жармасады. Бірақ, Ысқақ бап арабтарға «Құбылаға беттеріңді бұрып, Алла тағаладан тілеу тілеңдер» - деп өзі де аят оқып, құдайға жалбарыныпты, Біршама уақыттан соң оттың жалыны сөніп, түтін сейілген соң қараса, Шашты Әзіз ештеңе болмағандай қолындағы құранын аударып отыр екен. Мынадай кереметке таң қалған жұрт Әзізді шоқ үстінен көтеріп алып Ысқақ бабқа: «Ал, дініңе кірдік» - деп сол жерде мұсылман болып аттанады. Айтушылар: «Бұл тек Алланың әмірімен болған нәрсе, мұндай керемет тек жаратушының, жалғыз Алланың қолынан келеді», - дегенді айтады [5, 75 б].

Алайда, Ысқақ баптың қазақтарды мұсылман дініне кіргізу отқа салса күймейтін, қылышпен шапса кеспейтін бақсылық қасиетін пайдаланғанын айтпай кету күнә, өйткені мұндай қып-қызыл қылышты тілімен жалайтын, шоқ үстінде жалаң аяқ жүрсе де аяғы күймейтін бақсылар қазақ жерінде мұндағыға дейін болғанын ешкім жоққа шығара алмайды. Баба Түкті Шашты Әзіз кеменгер елбасы ретінде қол астындағы халықтың мұң-мұқтажын шешуге араласпай тұра алмасы белгілі. Бірде Құмкент шаһарының адамдары Шашты

Әзізге келіп: «Қаратаудың баурайы құрғақшылықтан құрып, ел де мал-жан да шөлден қаталап тұр. Құдіретіңе бас иейік, бізге су тауып бер» - деп жалыныпты. Сонда Әзіз қазір Жылыбұлақ деп аталатын саздауыт жерге келіп, аса таяғымен жерді бір ұрып қалғанда болар-болмас су шығыпты. Ал Шашты Әзіз болса сол асасын шаншыған жерден бастап, сүйретіп отырғанда артынан көз жасындай су ілесіп ағып отырыпты. Ертеңіне қараса кереметті қараңыз, сол жерде Ніл дариясындай толған су жатыпты. Тіпті ел дариядан өте алмай қалыпты. Енді бұл дарияның суы қала астына кіріп, қаланың жер астына түсіп кету қаупі төніп, баяғы ел Әзізге қайта келіп: «Уа, құдіретті Әзіз, суды тоқтат» деп жалыныпты, Сонда Шашты Әзіз келіп, екі рет намаз оқып, дарияның көзіне бір үлкен тас тастатқаннан кейін су сап тыйылыпты [6, 41 б].

Баба Түкті Шашты Әзіз туралы арнайы кітапта нақты мынадай болып еді деген дерек әлі қолға түскен жоқ. Қолда бары-аңыз, шежіре. Қолда бар деректерді саралайтын болсақ Баба Түкті Шашты Әзіз бабаның Түркі әлеміне кеңінен насихаттаған «Алпамыс батыр» жыры. Жырдағы Байбөрі бай мен Аналық ананың құдайдан перзент сұрап тау, дала кезіп, өмірден безіп, әулие - әмбиелерді аралағанда «Көк есегі астында, ақ сәлдесі басында, сырлы асасы қолында диуана кейпінде» келіп түсіне еніп Аналыққа тіл қатқан осы Баба Түкті Шашты Әзіз әулие еді, Сөйтіп 9 ай 9 күннен кейін Алпамыстың өмірге келуі атса оқ өтпейтін, шапса қылыш кеспейтін, отқа салса күймейтін, суға салса батпайтын» болып суреттелуі әруақты әулиенің тілегі ме дерсің. Қалай болғанда да шежіре тілінде шындық бары рас. Оны әдебиет зерттеушілерінің, оқымысты ғалымдар мен сыншылардың еңбектерінде де байқаймыз. Ташкенттің күншығыс жағында Сүрен тау бөктерінде Баба Түкті Шашты Әзіз өсіп ер жетеді. Сонда қазірге дейін Әжікөлдің үстінде Шашты Әзіздің бұлағы бар. Атам заманнан ол жерді Сіргелінің Тутаңбалы, Шалдар рулары жаз жайлап, қыс қыстап келеді. Дәл осы рулар сонау ғасырлардан Құмкент өңірін мекендейтініне сандаған деректер куә. Аңызда айтылатын перінің қызы Баба Түктіге: «Ішімде 6 айлық балам бар! Соны мен Көк дария жағасындағы Құмкент деген жерге тастап кетем, іздеп тауып ал!» - деп ұшып кетеді емес пе? Міне, сол бала Едіге болады. Аңызда шындық бар, Шашты Әзіз аласапыран заманның желімен Ташкенттегі ата қоныстан Құмкентке көшіп келеді. Осы жерде Едіге дүние есігін ашады. Құмкенттің солтүстік шығысында Қаракөл атты үлкен көл болған. Айналасы қалың қамыс екен. Құмкенттің батысында (15 шақырым жерде) Қызылкөл дейтін көл бар. Қазір мұның суы тартылған. Мұның кемері қызыл топырақ, жосалы болып келеді. Қазақтар осының қызыл топырағын алып, үйінің іргесін сырлайды. Мұны қазақтар «Ніл» бояуы дейді. Сол себепті, көлдің атын бұрын «Ніл» деп атаған. Бүгінде жұрт «Нілге барамыз» ден айта береді. Пері қызының Ніл қасына тастан кеткен баласы Едігенің табылған жері осы Қызылкөлде отырған Тутаңбалы елі мен Едігенің туған жері осы Ніл көлі -деп жазады ғалым Тынысбек Қоңыратбаев. Дегенмен кейбір тарихи деректер Едігенің әулиеден кемі 3-4 ғасыр кейін туылғандығын тілге тиек етіп жүр [7, 65 б].

Қ.Жалайыр шежіресінде арабтардың Орта Азияға жасаған жорығына қарсы Шашты Өзіздің әкесі Баба Құмар қол бастайды. Ол Қаратау өңірі, Созақ жері, Құмкент шаһарына келіп орнығады. Ғұлама ғалым Әлкей Марғұлан былайша толықтырады: «Шудан әріде бірнеше қала бар (Талас, Сайрам, Құмкент, Жанкент, Арал). Оның әрбірінің жеке-жеке басқарушылары бар. Бұл қалалардың барлығы Дұлғас (үйсін, дулат, түрік) хандығына қарайды. Астана қаласы-Талас [8, 38 б].

Белгілі жазушы Сәуірбек Бақбергеновтің аңыз желісімен жазылған «Бабай Түкті Шашты Өзіз» атты еңбегінде ол әулие XII-XIII ғ. жасаған адам боп сипатталады. Жазушы былай дейді: «Қазір осы жерде Бабай Түкті Шашты Өзіз сағанасы тұр. Бұл сағана бірден салынбаған. Аңыз бойынша кәдімгі Едіге батыр осы Құмкент шаһарында туған. Ол жорыққа шығар алдында Жылыбұлақтың суын ішіп, аттанады екен. Бір үлкен жорыққа шығарда әлгі Бабай Түкті Шашты Өзіздің басына сағана тұрғызып кеткен екен дейді. Ол бұл әулиені өзімнің бесінші ата-бабам депті деген аңыз бар» [9, 87 б].

Қадырғали Жалайридің еңбегіне сүйенсек, Едіге бидің бесінші атасы Баба Туклас болып шығады. Едіге бидің Алтын Орда мемлекетін ыдыратпау үшін аттан түспей күрес жүргізгені тарихтан белгілі. Ал оның ұрпақтары, кейін басқа сопылық ағымға өтіп, Ноғай ордасының негізін қалағаны, жеке мемлекетті билегені белгілі. Сол кезеңде олар өз шежірелерін өзгертіп «біз Абу Бәкір Сыддық әулиетіненбіз» - деп жалған шежіре жасатқанын, біздің дәуірімізге дейін жеткен Едіге ұрпақтарының шежіресі дәлелдейді [10, 130 б].

Мінекей, түркі тілді халық бәріміздің атамыз Баба Туклас деп сыйынса, исі қазақ қасиетіне табынған Баба Түкті Шашты Өзіз туралы біздің білген - түйгеніміз осы, толық зерттелмеген. Алайда болжам пікір мен алыстан жеткен шежіре, аңыз арасында ауытқулар да болуы мүмкін, Бұл зерттеудің көтерер жүгі қазақ халқының өткен тарихының көзіндей қазақтың қара топырағында жатқан әулие бабамыздың келер ұрпағы танып, білсін деген ой [11, 19 б].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. «Ана тілі» газеті «Қазақтың төл шежіресі»
2. «Баба Түкті Шашты Өзіз» авторы Ж. Боранбай Жібек жолы баспа фирмасы. Шымкент қаласы. 1996 ж
- 3 «Оңтүстік Қазақстан» газеті № 26-27 1 ақпан, 2008 жыл. «Баба Түкті Шашты Өзізден Едігеге дейін» М. Мирзаев
- 4 «Древние города Казахстана» автор: Байпаков. К Алма-ата 1971 г
- 5 «Халықтар шежіресі» Алматы 1992 жыл автор: Мұхамеджан Әлімбаев
- 6 «Қазақ фольклорының тарихы» Ә.Қоңыратбаев
7. Батырлар жыры-Ітом, 1986жыл Алматы
- 8 Батырлар жыры -2 том, 1986 жыл Алматы
9. Қазақ әдебиеті энциклопедиясы, Алматы
- 10 Қазақ мәдениеті энциклопедиясы, Алматы
11. Ф.Үрмізұлы «Шежіре - Дастан» Алматы 2008

LEARNING ENGLISH THROUGH SONGS

Жамалоглы Р.Ш., Дехконова Ш.М.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада ағылшын тілін үйренуге ынталандыру әдістерінің бірі ретінде шет тілдерін оқыту процесінде әндерді қолдану мәселесі қарастырылған, ағылшын тілінде оқытудың кез-келген түрінде қолдануға болатын ағылшын әнімен жұмыс істеу мысалдары келтірілген.

Резюме: Статья освещает проблему использования песен в процессе преподавания иностранных языков как одного из методов мотивации изучения английского языка, даются примеры работы с английской песней, которая может использоваться во время любого вида обучения по английскому языку.

Currently, great importance is paid to the study of the English language. Today, English has acquired the status of the language of global communication. A person entering the level of international and interethnic communication should fully possess the skills and abilities to express their thoughts in English. Communication goes to one of the most important places in the world. But communication, in turn, needs motivation. It is clear that it is impossible to force a person to communicate fluently in English in a formal way. It is important to create such conditions so that communication becomes necessary, so that the student wants to talk, wants not for a good grade, but simply because communication has become a need for him. At the same time, it is necessary to take into account the student's natural fear of speaking English. Overcoming the existing psychological barrier, as well as the complex of internal tightness, is one of the most important tasks facing us. When solving it, we also take into account the fact that the educational process will be effective only if each individual student turns from a passive contemplator who allows himself to be taught into an active and creative participant in the process. Theoretically, this statement is true. However, in practice, students very often experience a lack of language experience and feel difficulty in language expression. To overcome these difficulties and create positive, emotional and linguistic motivation, songs in English can be used in lessons. Thus, under the condition of influencing not only the consciousness of students, but also penetration into their emotional sphere, a comprehensive solution of practical, educational, educational and developmental tasks is possible. Recently, there has been a lot of talk about an "activity-based" approach to learning, that a teacher should not put knowledge into the heads of his students, but should teach them to independently acquire knowledge based on the skills and abilities they already possess, teach them to build an associative series that helps to gain new knowledge that can be used in life situations. That's why in the classroom it is desirable to pay attention not only to teaching the basics of the language – reading, writing, listening, speaking, grammar, etc., but also to freedom in communication. We believe that this can be achieved and thereby arouse interest in language learning when studying English songs [1].

Songs and music are effective methods of influencing students' feelings and emotions. Music and songs can be an invaluable help in learning English.

Songs can be used for a variety of purposes: to develop auditory and pronunciation skills, to replenish vocabulary, to practice speech skills, to familiarize students with elements of the culture of the country of the language being studied, as well as to develop grammatical skills.

What are the methodological advantages of songs in teaching English?

- grammatical structures are better assimilated and activated in songs;
- songs are a means of stronger assimilation and expansion of vocabulary, because they include new words and expressions;
- in the songs, the already familiar vocabulary is found in a new contextual environment, which helps to activate it. Proper names, geographical names, realities of the country of the language being studied, poetic words are often found in songs. This contributes to the development of students' sense of language, knowledge of its stylistic features.
- songs contribute to the improvement of pronunciation skills;
- the songs stimulate monological and dialogical utterances, serve as the basis for the development of students' speech-thinking activity;
- songs contribute to the aesthetic education of students, team building;
- songs make it possible to relax, take a short break from routine learning activities in the classroom, This is a kind of relaxation in the middle or end of the lesson, when unloading is needed, relieving tension and restoring efficiency, language activity is activated, emotional tone increases.

So, thanks to songs and music, a favorable psychological climate is created at the lesson, the psychological load is reduced, interest in learning English is maintained.

But in order for the song to play its positive role, you need to adhere to a certain algorithm for its use. You need to start with a careful selection of songs. Here you should adhere to some principles, namely:

- 1) the song must be authentic;
- 2) it is also necessary to match the song to the level of language training of cadets, the methodological value of the song and some correlation with the curriculum;
- 3) it should correspond to the age and interests of students (popular songs in most cases best reflect the interest of modern youth due to their authentic cultural content);
- 4) it must be remembered that not only the lyrics of the song are of interest, but the melodies themselves should be liked by students, the musical accompaniment should be modern and lively. The music itself can create a favorable atmosphere, stimulate the imagination of students.

If the choice of a song does not comply with these principles, then potentially it cannot be very useful. That's why the songs that were composed specifically for any grammatical structures did not take root and did not increase interest in learning the language, because they were often boring and artificial.

And we also need to not forget about one feature of the song: students will sing songs not only in the classroom, but also when the lesson is already far behind, and they will sing them for their pleasure. Songs are not forgotten, unlike grammatical structures that "disappear" from the head at the end of the lesson, songs can live for a long time and become part of someone's culture.

The songs need to be selected so that they can be sung both as a choir and individually, so that it is easy to catch the melody and words. Best of all, in my opinion, songs from the Beatles' repertoire are suitable for this: they are always modern and popular, young people like them, they are always in demand, the words and melody are easy to remember, authentic, the lyrics are clearly pronounced.

Students can get acquainted here with elements of the culture of the English language, information of a country-specific nature, facts of political and social life, facts of everyday life, colloquial formulas, norms and values of society. For the most part, all these facts are reflected in the lyrics of the songs.

For example, the song "The Taxman" by the Beatles expresses a point of view on the UK tax police of the 1960s of the XX century. This is an ironic song, there are such words in it: "you drive a car – I will tax the roads. You try to sit down – I'll tax the seat. You're cold – I'll tax the heat." In the text there are words such as five percent (meaning the tax rate), penny - the monetary unit of Great Britain, etc.

As for teaching grammatical structures to students (and grammar is the most difficult and boring section of the language), many songs from the repertoire of the Beatles group will be of invaluable help to the cadets. In these songs you can find all the grammatical phenomena of the English language: plural nouns, numerals, prepositions, adverbs, pronouns ("And I love her"), modal verbs, degrees of comparison, possessive case, types of tenses ("Yesterday"), etc [2].

How should I work with the song? Here it is necessary to develop a system of exercises for this song. After listening to the song, which should be preceded by a preparatory stage (since listening to the song is listening to a rather complex level), the teacher conducts any tasks, depending on the goal set by him. Songs can be used for various purposes:

1. Use songs to practice grammatical structures (find certain grammatical phenomena, convert one tense into another, etc.).
2. You can dramatize the songs.
3. Convey the content of the song in your own words.
4. Change direct speech to indirect speech.
5. Write a play, create dialogues based on it, imagine what the characters say to each other according to the song.
6. Restoring a song:
 - a) record a song with missing words;
 - б) record a song line by line, listening on a tape recorder, making the necessary pauses so that the cadets have time to record.

We can give one example of working on grammar based on a song from the Beatles repertoire.

- I. Listen to the song "And I love her" observing pronounces.

And I love her
I give her all my love That's all I do
And if you saw my love You'd love her too
I love her
She gives me everything And tenderly
The kiss my lover brings She gives to me
I love her
A love like ours Could never die
As long as I
Have you never me I love her
Bright are the stars that shine Dark is the sky
I know this love of mine Will never die
And I love her
Bright are the stars that shine Dark is the sky
I know this love of mine Will never die
And I love her

II. Find eight different kinds of pronouns in this song, translate them.

III. Find the Verbs in Present Simple (V, Vs), Future Simple (will +V).

So, working with a song helps to relieve psychological stress when communicating in a foreign language, instills interest in the subject, allows you to better assimilate grammatical and lexical material, allows you to reveal the personal potential of each student more deeply, develops positive personal qualities (activity, ability to work in a team), develops linguistic and socio-cultural competence.

References:

1. Carolin Graham. Small Talk. More Jazz Chants\Oxford University Press, 2016.
2. Mario Papa\Giuliano Iantorno Fam Famous British and American songs and their cultural background\ Longman Group Limited, 2019.

UDC 811.22

ENGLISH AS THE INTERNATIONAL LANGUAGE

Жанболат С., Убайдуллаева М., Равшанбеков А.
Университет «Мирас», г. ШЫМКЕНТ, КАЗАХСТАН

Түйін: Ағылшын тілінде икемділік бар, онда әр түрлі тәсілдерді табуға болады. Ол үнемі өзгеріп отырады, уақыт өте келе жаңа сөздер мен сөз тіркестерін қабылдайды. Ол өзгеруді жалғастырады.

Резюме: В английском есть гибкость, в нем можно найти разные способы выражения. Он продолжает развиваться и меняться, с течением времени он впитывает новые слова и фразы. Он продолжает меняться.

English is a global language. It is spoken as a first or official language in many countries in the world, and on every continent. English language is absolutely necessary for people nowadays. It is the language of business, technology and medicine, and it is necessary for a lot different jobs, because of our growing international contacts with foreign countries and notions, which has become evident

in the economic and business sphere, in cultural cooperation and in tourism. For example, if you want to be a tourist guide or a journalist, or if you want to work with computers, you really need to know English. Nowadays we have to travel a lot, to do business with foreign partners, to establish cultural relations with other countries. More and more people need information about scientific and technological research and discoveries that are carried out in different parts of our planet. All this is impossible without mutual understanding. That is why for better communication it is very important to learn a foreign language. And here the prime role belongs to English as the international language.

There are many reasons, why we have to study English language. With English language we are able to communicate with other people who speak this language, other study it for future career. If we are working in any branch of science, we naturally wish to read scientific books and magazines in English language to raise our professional level. The ability of speaking English language helps people from different countries to develop mutual friendship and understanding. We can also make our intellectual and cultural horizons wider with people of another culture, understand films in English language without any help and translation [1, p.32].

The 21st century has witnessed a revolution in the use of Mobile phones, Emails and Internet. It has ushered in a new world where English communication has become a necessity to stand out in the world of competition. In today's society, life becomes very difficult for anyone who is not comfortable conversing in English. In today's world, where we are living in a cut throat competition, it is very embarrassing not to speak English when it is most needed and it is equally disheartening when failure embraces us, in whatever form, because of that one simple reason. On the professional front also, the personality of a job seeker is not merely measured by virtue of his IQ. Instead it is measured on the basis of his effective English communication [2, p.67].

So here the importance of acquiring proper English learning & communication skills comes in picture. Simply putting, English is the official language of air transport and shipping; the leading language of science, technology, computers, and commerce; and a major medium of education, publishing, international negotiation & business management of the world & as a consequence of, which over a billion people speak English to at least a basic level. Because of this reason, English has often been referred to as a "World language", the lingua franca of the modern era. We must make the best use of English to develop ourselves culturally and materially so that we can compete with the best in the world of mind and matter. Simply put, English language is our window to the world. Learning English is a skill which we can improve by ourselves! The young learners nowadays have to impart skills to merge into a dynamic society where knowledge, culture, technology and attitude are changing at an alarming speed. English can be difficult sometimes or confusing! Should you choose British English or American English? Perhaps you find English spelling rules, irregular verbs, and phrasal verbs confusing. Also, a working knowledge of English has become a requirement in a number of fields, occupations and professions such as medicine and computing; as a consequence of which over a billion people speak English to at least a basic level. Modern English is the dominant

language or in some instances evens the required international language of communications, science, business, aviation, entertainment, radio etc. It is also one of six official languages of the United Nations. But now we too can learn Correct English easily! There are several resources available on internet like English learning software, English learning e-books, English tutorials etc. for learning English & they provide the very best information which will help you to understand and learn the language in an effective way.

Worldwide over 1,4 billion people live in countries where English has an official status. One out of five of the world's population speaks English with some degree of competence. At the beginning of the XXI century the number of people who speak English as a second or foreign language exceeded the number of native speakers. About 350 million people speak English as a first language, for example in Great Britain, the USA, Australia and Canada, but also in places like Jamaica Singapore and Nigeria. In addition to this, more than 430 million people speak English as an official language in Asian countries like India and the Philippines, and in many African countries like Cameroon and Gambia [3, p.105].

There are some other factors that contributed to the choice of English as the language for international communication. First of all this is due to the system of the language structure itself. Like many other languages, English uses a phonetic alphabet and fairly basic syntax. But most importantly, it has a large and extensive vocabulary of which about eighty percent is foreign. Therefore it has cognates virtually from every language in Europe and has borrowed and continues to borrow words from Spanish and French, Arabic and Chinese, as well as languages from West Africa and Polynesia.

Today, English is also used as the official language in lots of international organizations, for example the United Nations and European Union. Everybody can witness the international character of English. To begin with, it is the language of the United Nations an international organization that encourages countries to work together in order to solve world problems such as war, human rights, disease, and poverty. Then, international sports competitions and tournaments are mainly held in English. Besides, when scientists and inventors want to introduce their new ideas or discoveries to the international scientific community, they first publish their findings in English. When Japanese companies conduct business with Scandinavian partners, they negotiate in English. When demonstrators want to alert the world to their problems, they display signs in English. When Mexican pilots land their airplanes in France, they and the ground controllers use English. And finally, when pop singers or the most famous musical groups perform their songs, they do it in English. Thus, the global spread of English over the last fifty years is unprecedented.

So why did a language that originated in a verysmall island like Britain become so important? One reason is that Britain was a very strong colonial power during the 18th and 19th centuries. In fact, by the beginning of the 20th century the British Empire controlled almost a quarter of the land in the world. At the same time it dominated commerce in countries that were not part of the British Empire, so the use of English expanded over an even bigger area. When the British Empire finished many countries which became independent maintained English as their first or official language.

Then, when the United States became the dominant world power in the 20th century the English language became even more important. American English is, of course, based on British English, but some words and expressions are different.

Moreover, English influences noticeably other languages. Let us take Russian. Not only words of some sport spheres such football, hockey, goal keeper, forward, referee were successfully borrowed by the Russian language and are still used by the native speakers, but many political terms were included in the Russian vocabulary. The examples of the latter are party, debate, globalism, political figure, manifestation, pluralism, priority and many others which can be understood without translation. Lately, with the introduction of computers and the Internet to our life, a great number of new words have come into Russian. Our language has borrowed the new technological notions together with the vocabulary. Foreign lexical units can be borrowed either by means of transcription or transliteration. The former is the phonetic reproduction of the English word with the help of the Russian sounds (file, site, interface, notebook, manager, impeachment) while the latter is the reproduction of the word with the help of the letters of the Russian alphabet (club, bank, uniform, parking, culture).

This interaction of languages is quite a natural process caused by mutual relationships and cooperation between nations. However, from time to time ardent defenders of the Russian language's purity start protesting against foreign borrowing and demand excluding all alien words and replacing them by primordial Russian. But fortunately, a language develops according to its own laws.

Will English keep its role of the international language within the next twenty-three years? There is no reason to believe that any other language will appear in the near future to replace English. But at present Spanish is successfully competing with it because of expanding trade and the increase of Latino population in the United States.

Reference:

1. Dudorova E.S, Razgovorniy angliyskiy: Actualnie temy dly svobodnogo odsheniya / Saint Petersburg: KARO, 2019-p.32
2. Barry, Michael V. "English in Ireland". In Bailey, 2002, p. 67
3. Richard W.; Görlach, Manfred (eds.). English as a World Language. University of Michigan Press. pp. 105

УДК 378.022.026

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ РОДИТЕЛЕЙ И СЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ В ИСЛАМЕ

Жетписбаева Ж.Б., Бакират М.М., Розакулов Н.И.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Summary: The article deals with the results of research on the responsibility of parents and family relations in Islam. Education of the younger generation has always been one of the most important tasks. The main purpose is to introduce the system of education and training of the younger generation, as well as parents, the activities of the mahalla Institute in the national education system, to give guidance, advice and recommendations on education.

Түйін: Мақалада исламдағы ата - аналардың жауапкершілігі мен отбасылық қарым-қатынастар бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері келтірілген. Өскелең ұрпақты тәрбиелеу арқашан маңызды міндеттердің бірі болды. Негізгі мақсаты-жас ұрпақты, сондай-ақ ата-аналарды тәрбиелеу және оқыту жүйесімен, ұлттық білім беру жүйесіндегі жергілікті институтының қызметімен таныстыру, тәрбие мәселелері бойынша нұсқаулар, кеңестер мен ұсыныстар беру.

На самом деле, в учениях нашей святой религии в формировании мировоззрения ребенка и хорошей морали является одной из главных обязанностей порядочного родителя. Вот почему в нашей стране наши деды уделяют большое внимание нравственности и воспитанию ребенка.

Действительно, в воспитании ребенка мировоззрение и нравственность родителей имеют большую роль. Пророк (да благословит его Аллах и приветствует) сказал: «Остерегайтесь красивых женщин, которые хорошо известны безнравственностью». В Хадисах говорится, что лучше выбирать духовную красоту, чем внешнюю. В современную эпоху глобализации еще одним важным аспектом воспитания детей является воспитание уважения к другим религиям с младенчества. Обучение молодежи пониманию и уважению толерантности к различным религиям и культурам [1, с.2].

При формировании мировоззрения молодых людей важно помнить, что они должны овладевать знаниями современного мира, также важно быть хорошо обученным. Пусть они не отстают позади своего время. В хадис-и-шерифах говорится, что «Сильный верующий более возлюблен к нему, чем уязвимый верующий». В современном мире термин «сильный верующий» относится не только к мышцам, но и к науке просвещению, современной науке техники, человек, который способен служить интересам общества посредством продуктивного использования его достижений. Народная поговорка, гласящая: «Сильный побеждает однажды, умный побеждает всегда». Воспитание ребенка основано на его мировоззрении, отношении к людям. С того времени, когда исламское учение обрело свое место в обществе личности и практически внедрилось в его светскую и религиозную жизнь, оно уделяет большое внимание воспитанию молодого поколения. Оно очень заинтересовано в его образовании. Это учение и его инструкции являются основой основ общества, и что молодые люди, у которых есть многообещающее будущее, должны быть полностью образованными. В хадисе «Мужчине лучше воспитывать своего ребенка с хорошими моральными качествами, чем благотворительность» (Термизи).

Родители должны до рождения защитить своих детей от различных негативных факторов и аспектов, они должны стремиться поддерживать свою духовность в чистоте. Вот что сказал великий просветитель нашей страны Абдулла Авлоний: воспитатель -доктор, врач, так как врач лечит свою болезнь в теле пациента, а воспитатель лечит душу ребёнка. Необходимо придать ему большую «чистоту». Результатом большого опыта является то, что образование должно начинаться с самого педагога, так как верит больше тому, что он видит, а не тому, что он слышит. Воспитатель должен быть примером для подражания.

Детей нужно воспитывать и воспитывать с детства. Образованный и воспитанный человек будет среди тех, кто принесет пользу себе, своей семье, своему народу и своей родине.

Правительство для воспитания гармонично развитого поколения реализует крупные проекты по обновлению. Сотни школ строятся. Многие спортивные сооружения были построены.

Особенно, после окончания школы, мы должны быть осторожны с нашими детьми. Давайте создадим им благоприятные условия, чтобы учиться, веселиться. Родители должны призывать детей к благородным поступкам, чтобы они не были перегружены нежелательным, недобрым поведением.

Обычно матери пытаются скрыть недостатки и ошибки своих детей от отцов. В результате ненаказанный ребёнок может совершить настоящее преступление. Поэтому роль матери крайне важно в воспитании ребёнка.

Каждый родитель просит праведного ребенка от Аллаха. В будущем он должен служить ради счастья своих родителей, родных, ради процветания своей родины. (Сурат ас-Сайда, 11). Всевышний Аллах говорит: В этом месте Закария умолял своего Господа и сказал: «Мой Господь, дай мне от Себя доброго потомства. Воистину, Ты -слушатель молитвы» [2, с. 47].

Развитие нашей Родины, счастье нашего народа зависит от нашей молодежи. Наша страна уделяет большое внимание обучению и воспитанию молодёжи. Так, давайте обучать наших детей, чтобы они могли осуществить мечты их предков. Пусть наши дети будут верны своим предкам, своей истории, Родине, родному языку, нации, священным исламским традициям. Такая молодёжь находит свое место в жизни. Каждый гражданин должен участвовать в этом.

Основная задача родителей –это серьёзно подумать о судьбах своих детей, дать им истинные знания о наших высоких ценностях, воспитать их в соответствии с нашим сегодняшним стилем жизни.

Воспитание детей важно для родителей. Совет, упрёк, данный одному ребёнку, должно касаться всех в семье. Родители должны участвовать в получении образования и воспитания, выборе профессии ребёнка. Также пояснять события, происходящие вокруг, воспитывать в духе причастности к изменениям, мы должны научить верить в будущее.

Великий соотечественник Абу Али ибн Сино сказал: «Маленький ребенок после изучения правил образования и языка должен выбрать занятие по наклонности. Для детей очень приятно иметь хорошую мораль, знание, уважение к родителям из различных рассказов, эпопей, загадок, они должны заниматься чтением рассказов, пересказывать их. Так развиваются знания детей, его мировоззрение, его память усиливается. Самое основное это хороший пример, они хотят быть похожими на своих героев.

Для роста знания и интеллекта, родители должны рассказывать истории о жизненных качествах и достоинствах, читать рассказы о добре, о мире, о воспитании.

Таким образом, для всестороннего развития молодёжи роль общественных организаций, родителей, махалли огромна.

Поэтому сегодня основной задачей является создать условия для приобретения знаний и профессиональных навыков. Сегодня каждый вложенный капитал для развития образования и воспитания детей будет возвращён в будущем в десять раз больше. Сегодняшняя молодежь основа общества завтрашнего дня..

Говоря о воспитании подрастающего поколения, необходимо подчеркнуть, что слова нашего мыслителя Абдурауфа Фитрата очень важны для всех нас, особенно для тех, кто сейчас вступает в жизнь. Слова нашего великого предка: «Люди должны двигаться к определенной цели, быть честными, счастливыми, осведомленными или же слабыми, оказаться забытыми, и всё это зависит от воспитания ребенка».

Действительно, это отражение того, какую собственную культуру имеют молодые, интеллект, отношение, которое они получили в своей семье. Система образования поможет развить эти качества. Поэтому основной целью педагогов является совершенствование духовно-просветительской работы, расширение сферы деятельности, в которой наши юноши следуют правилам, это и уважение к пожилым, уважение к памяти предков и прославление пожилых людей.

Основными направлениями духовно-воспитательной работы с молодежью в высших учебных заведениях являются: укрепление социально-духовной среды; обеспечение того, чтобы студенты могли с пользой проводить свободное время; сотрудничество с махаллинскими и региональными образовательными учреждениями и общественными организациями; организация этико-воспитательной работы; расширение мировоззрения молодежи; физкультурно-оздоровительная работа; работа с социально уязвимыми и студентами-инвалидами; предупреждение правонарушений и преступности; работа со студентами, проживающими в съемных квартирах.

Список использованной литературы:

1. Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан «О мерах по дальнейшему развитию системы высшего образования» от 20 апреля 2017 года, № ПП-2909 // «Народное слово». - Ташкент, 21 апреля 2017 года, № 79 (6743). - стр. 1-2.
2. Азамат Хайдаров., «Инсон камолоти ва миллий-маънавий кадриятлар».-Тошкент, «Мухаррир» нашриёти, 2008 йил,47-бет.

ОӘЖ87.12.3

Қ.АМАНЖОЛОВТЫҢ АУДАРМА САЛАСЫНДАҒЫ АТҚАРҒАН ЖҰМЫСТАРЫ

Жәдігер Г.Қ.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается деятельность К. Аманжолова в области перевода.

Summary: The article discusses the activities of K. Amanzholov in the field of translation.

Аударма-қаламгердің басты шығармашылық жұмысының басты көрінісі. Орыс тілін еркін меңгерген Қасым Пушкин 1948-1949 жылдары өлеңдерін

ерекше мұқияттылықпен аударған. «Чадаевке», «Еркіндік» өлеңдері Қасым аудармасының арқасында қазақ тілінде кеңінен таралды. Пушкиннің «Полтава» поэмасы да 1948 жылы толық аударылған. Ақын-М.Ю.Лермонтов, мен оны қуана аудардым және әрдайым шығармашылық үлгі алдым деген пікір айтқан. Қасым «Тұтқын», «Ақын ажалы», «Қанжар», «Теректің сыйы», «Желкен» сияқты тамаша Лермонтов лирикаларын лайықты тіл тауып, қазақ тіліне шебер аударды. Қасым Лермонтовты аудармашы ғана емес, ақындық ұстаз деп санады [1, 28 б].

Қырқыншы жылдардың аяғы мен елуінші жылдардың басында Қасым өзінің поэтикалық шығармасына ғана емес, бүкіл қазақ совет әдебиетінің проблемаларына да аса жауапкершілікпен қарайтын, күшті эстетикалық талғамы, сыни ойлау қабілеті бар іргелі ақындардың бірі болды. Оның пікірлерімен оның қаламдары қатты дау тудырды. Көптеген ақындар мен жазушылар қазақ поэзиясында көпшілікке кеңінен танымал Қасым ақынның білектілігі болғанына қуанышты болды. Қысқы кеш, Ақын, Чаадаевқа, Арыстанды тырнағынан таниды, Тұтқын, Ақынға, Аракчеев туралы, Еркіндік, Дастарқан жыры, Жазушы мен ақын, Полтава поэмаларын А.С.Пушкиннен аударып, қазақ халқына кеңінен таныта білді. Халық ақындары Нұрханның «Аманкелді» поэмасын, Қалқаның «Мұсабек» поэмасын жөндеп, редакциялады. Жас ақындарға және халықтық ақындарға Қасым әрқашан маған айтылған сыннан, көрсеткен үлкен көмек. Осылайша, Қасым Қазақстандағы әдеби қозғалысқа өзінің ақындық қызметімен қатар, қоғамдық жұмысымен де белсене қатысады [2, 213 б].

Кеңес жазушыларының алдында қойылған партиялық талаптарды орындауға үнемі қатысады. 1949 жылы Қасым ханның «Балбөбек», 1950 жылы «Нұрлы дүние» атты жинақтары жарық көрді. 1952 жылы «Таңдамалы шығармалар» жинағы жарық көрді. Бұл кезде А.Твардовскийдің Қасым аудармасындағы «Василий Теркин», Лермонтовтың аудармасындағы «Маскарад» өлеңдері жеке кітап болып жарық көрді. Елуінші жылдары Қасым шығармашылық өрлеу жолында кеңес жұртшылығына кеңінен танымал ақын болды. Арамызда достық, достық атмосфера болды, бұлтты уақыт болмады.

Бір-бірімізге деген сенім, шынайылық, шынайылық, біздің назарымыздың терең бұрыштарында жатқан құпия құпияларды ашып, бірге өмір сүру кезінде тұрақты жақындығымызды сақтап қалды. Тіпті қатал сын сияқты қиындықтарға кезіккенде де, біз бір-бірімізге қуаныш пен ренішті бөліскендей бір-бірімізге көмек көрсету үшін аямадық. Онда өткен тарих та, қазіргі әдебиет те қалған жоқ. Д.Снегин Қасымның бірнеше өлеңін мезгіл-мезгіл аударып отырды. Қасым шығармашылығына қызығатын кейбір ақындар күн сайын қызғылықты болып, қазіргі әдебиетте ерекше орын ала бастады. Олар Қасымды мақтады, сүймеді, өлеңінен қате табуға тырысты, ал Қасым сынға түсті, қуанды. Жүректерінде қызғаныш, немқұрайлылық сезімі бар адамдар Қасым поэзиясын эстетикалық тұрғыдан сынға алды. Менің қасымда қатты талап болды-өз поэтикалық өнерімді басқалармен дамыту, жақсы өлеңдер жазу. Ол Перудағы жолдастарының өлеңдерін, жеке сөз кестелерін оқып, талдады, кейде өзі жазған

тақырыпқа өлең жазды. Әбудың «Ақша бұлт» лирикасын Қасым ақындық өнер тұрғысынан қайта жазғаны белгілі. Өзінің «Сырдария аңызы» атты лирикасында Әбділдамен, Қалқамен, Қасыммен ақындық жарысты арнайы қайталаған [3, 47 б].

Махамбет, Абай поэзиясының көркемдік табиғатына терең бойлау, дүниежүзілік поэзияның үздік, асыл үлгілерінен үлкен алымдылық, шалымдылықпен үйрену оның буырқанған күшті талантын тез қанаттандырды. Қасым 30-жылдардың өзінде-ақ А.Пушкиннен, М.Лермонтовтан, Т.Шевченкодан, Дж.Байроннан, В.Маяковскийден шебер аудармалар жасады. Бұл оның үлкен поэзияның сырына терең бойлап, ақындық өнерінің қыр-сырын тануына көмектесті.

Ол А.С.Пушкиннің «Полтава», М.Ю.Лермонтовтың «Маскарад», А.Т.Твардовскийдің «Василий Теркин», Низамидің «Ләйлі-Мәжнүн» поэмаларын, Т.Г.Шевченконың, В.В.Маяковскийдің өлеңдерін қазақ тіліне аударды. Қазақ поэзиясына он буынды өлең түрін енгізіп, оны әбден тұрақтандырды. Ақын 1947 жылдан бастап сырқатқа шалдығады. Соның өзінде сол жылы он шақты өлең жазып, «Біздің дастан» поэмасын бастайды. М.Лермонтовтың «Маскарад» драмасын, А.Твардовскийдің әйгілі «Василий Теркин» атты ұзақ та күрделі поэмасын өте шебер аударады.

1948 жылы да Қасым көп жазады, «Дауыл» атты жинағы жарық көреді. Ол туралы үлкен ақын әрі поэзия білгірі Әбділда Тәжібаев «Социалистік Қазақстан» газетінде «Дауылды жырлар» деген мақала жазып, аса жоғары бағалайды. Осы жылдары Пушкин мен Лермонтовтың бірсыпыра өлеңдеріне қоса, Пушкиннің «Полтава» поэмасын аударады. «Балбөбек», «Нұрлы дүние» жинақтарын шығарады. 1952 жылы «Таңдамалы шығармалары» жарық көреді. 1954 жылы бүгінде жұрттың көбі жатқа білетін әйгілі «Өзім туралы» толғауын аяқтайды.

Аманжоловтың қазақ әдебиетіне енгізген ең үлкен жаңалығы – қалыптасып ұалған басты қағидаларды жеңу, өлең саласындағы батыл тәжірибе, ол қазақ поэзиясына он буындық өлең жолын енгізді. Ақынның өлеңдері мен поэмалары қазақ әдебиеті бойынша мектеп оқулықтарына енгізілген.

Өмірден ерте кеткенімен, Қасымның мәңгі жасайтын асыл жырлары қалды. Сол жырлары ақын атын өлтірмейді. Бұл күнде халықтың сүйікті ақыны Қ. Аманжоловтың жарқын бейнесі ел жүрегінде. Оның шығармалары орыс және басқа да халықтардың тілдеріне аударылған. Ақынның өлеңдерін қазақшадан орыс тіліне Дмитрий Снегин, Борис Слуцкий, Илья Сельвинский және басқалары аударған. Дмитрий Снегин ұйымдастырушылық қабілеті мен шынайы әдеби инстинкті, Қазақстанда орыс поэзиясы мен прозасының дамуы үшін көп жұмыс жасады. Қазақстандық ақын және жазушы Снегиннің Қазақстанда пайда болуына күтпеген жағдайда қазақ әдебиетінің таңдаулы шеберлері Илияс Жансүгіров, Сәкен Сейфуллин, Сәбит Мұқанов, Мұхтар Әуезов, Ғабит Мүсірепов және Қ.Аманжолов әсер етті [4, 97 б].

Қ.Аманжолов Маяковскийден «Лениншілдер», «Марш», «Муссолини», «Мәжілісқорлар», «Беріктен без», «Қоштасу», «Бар дауыспен», «Аламыз жаңа винтовка», «Ұрыс ұрандар» деген шығармаларды, Шевченкодан «Жел қияққа сыбырлап», «Тұрсам да Украинада», «Жалғызбын мен, жалғызбын», «Даламен жүріп», «Туысқандық махаббат», «Өтеді күндер», Лермонтовтан «Еврей сазы», «Ақын ажалы», «Тұтқын», «Қанжар», «Аттанып жылы шуақ», «Теректің сыйлықтары», «Отан», «Тамара», «Мейлі ақынды сөге берсін», «Желкен», «Күн», «Маскарад» (драма), Байроннан «Чайльд Гарольд», «Чайльд Гарольдтің елімен қоштасуы», «Романс», «Альбомға», «Сұрқия жыл», «Ақынға», «Танертеңгі саяхат», «Саша» (поэма), И. Шуховтан «Теміртау туралы әңгіме» Мирсаид Миршакардан «Алтын қыстақ» поэмасын аударған [5, 156 б].

Сыншы ақын өлеңдерінің тақырыптық-идеялық тұрғыдағы жан-жақтылығына, түр мен мазмұн, ұйқас пен ырғақ туралы жаңашылдық сипатына ерекше тоқталған. «Хан Тәңірі», «Горький» атты өлеңдеріндегі В.Маяковский әсеріндегі футуризмді, «Толғау», «Тұрмыс толғауы», «Ұлы Октябрь» және т.б өлеңдеріндегі халықтық толғау-термелік дәстүрді шығармашылық шыңдалу жолындағы ізденістері деп табады. Сыншы дұрыс атап өткеніндей, осы жинақтағы «Ақын ескерткіші», «Руставели Шотаға» атты жырлары ұлттық лирикада шын мәнінде соны жаңалық еді. Себебі, әр тармағы 15–16 буынан тұратын және «аа», «бб» түріндегі егіз ұйқасқа құрылған өлең түрі Қасым ақынға дейін бола қойған жоқ.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Қирабаев С. Әдебиетіміздің ақтаңдақ беттері. -Алматы, 1995, 282-б.
2. Шәріп А. Қазақ поэзиясы және ұлттық идея. -Алматы, 2000, 336 б.
3. Бектұров Ж. Баяғы Қасым, бір Қасым... / -Алматы, Ана тілі: 2011. 8–14 қырк.
4. Қирабаев С. Әдебиетіміздің ақтаңдақ беттері. -Алматы, 2005. 282-б.
5. Қазақ әдебиетінің тарихи I том, 1-кітап, Алматы 2001 ж.

ӘОЖ 159.9:81'23

СӨЙЛЕУ ПСИХОЛОГИЯСЫ МЕН ПСИХОЛИНГВИСТИКАДАҒЫ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ ЖАҢА БАҒЫТТАРЫ

Жумақанова Н. С.

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті, Қостанай қ., Қазақстан

Резюме: Рассматриваются развивающиеся направления исследований дискурса, связанные с различными аспектами его организации и функционированием в социуме. Представлены оригинальные методические подходы и полученные на их основе новые данные, касающиеся интенционального пространства дискурса, проявления личностных особенностей, взаимодействия собеседников, приемов воздействия, моделируемой в дискурсе картины мира. Дается характеристика дискурсивного подхода, обсуждаются его возможности и перспективы на современном этапе развития науки и практики.

Summary: The developing directions of discourse research related to various aspects of its organization and functioning in society are considered. The original methodological approaches and new data obtained on their basis concerning the intentional space of discourse, the manifestation of personal characteristics, the interaction of interlocutors, methods of influence, the

picture of the world modeled in discourse are presented. The characteristic of the discursive approach is given, its possibilities and prospects at the present stage of the development of science and practice are discussed.

Ұзақ уақыт бойы психология мен психолінгвистикадағы сөйлеуді зерттеу жеке және жеке процестерге бағытталған парадигма аясында жүзеге асырылды. Бұл қарым-қатынастағы сөйлеудің рөлін түсінуге айтарлықтай шектеулер қойды. Соңғы жылдары дискурстың кешенді теориялық және эмпирикалық зерттеулерін, яғни әңгіме, әңгіме-дүкен, сөйлеу, "өмірге ену" мәселелерін қамтитын ауызша қарым-қатынас проблемаларына баса назар аударылды [1]. Сөйлеуден басқа, "дискурс" ұғымы ситуациялық, танымдық, прагматикалық, әлеуметтік-мәдени және дискурстың қалыптасуына қатысатын және оның ұйымдастырылуына әсер ететін басқа факторларды қамтиды [2].

Зерттеудің осы бағытының өзектілігі қазіргі әлемдегі вербалды қарым-қатынастың артып келе жатқан рөлімен анықталады. ХХІ ғасырда адамзат қашықтықтан сөйлеу қарым-қатынасының мүмкіндіктері түбегейлі кеңейіп, оның формалары өзгеретін кезеңге енеді. Интернеттің виртуалды әлемі сияқты бұқаралық ақпарат құралдары жасаған әлемнің суреті екінші шындықтың мағынасын алады. Оның адам мен қоғам өміріне тигізетін әсері ақпараттық ағындардың өсу дәуірі туралы, сонымен бірге ақпараттық технологиялар мен дискурстардың уақыт ағымы ретінде құрылуы туралы айтуға негіз береді.

Қарым-қатынас процесінде сөйлеуді зерттеуге жүгінсек, бұрын жинақталған көптеген мәселелерді, атап айтқанда сөйлеу мағынасын қалыптастырудың маңызды мәселесін шешуге болады деп санаймыз. Осы салада жүзеге асырылатын психоәлеуметтік тәсіл табиғи өмірлік жағдайларда тілді қолдануға және адамдардың өзара әрекеттесуіне қатысты мәліметтер алуға мүмкіндік береді, бұл сөйлеу идеяларын субъектінің әлеуметтік мінез-құлқының құралы ретінде дамыту үшін өте маңызды. Ауызша қарым-қатынастың, өзара әрекеттесудің, диалогтың, байланыс құралдары мен шарттарының өзара байланысының іргелі мәселелерін зерттеуде жаңа мүмкіндіктер ашылады. Әсер ету мақсатында оқиғалар мен фактілерді дискурста сипаттау тәсілдерін зерттеу, ондағы адам қызметінің мәдени, символдық, танымдық, әлеуметтік-психологиялық аспектілерін талдау үлкен қызығушылық тудырады. Сонымен, осы саладағы зерттеулер ауызша қарым-қатынасты оңтайландыруға, психологиялық сараптама мәселелерін шешуге және ақпараттық психологиялық қауіпсіздік шараларын қамтамасыз етуге байланысты практикалық жұмыстарды жүргізуге мүмкіндік беретіні маңызды.

Дискурс бүгінде психолінгвистикада, әлеуметтік психология лингвистикасында зерттелуде [3]. Зерттеудің пәнаралық сипаты пәндер арасындағы шекараларда бұрын жасырылған тақырыптарға жүгінуге мүмкіндік береді және бұл тақырыптар қандай да бір жолмен өмірмен, әр түрлі ортадағы нақты сөйлесу тәжірибесімен және әлеуметтік өзара әрекеттесумен байланысты.

Көптеген ғылымдардың күш-жігерін біріктіре отырып, облыс әр түрлі мектептер мен бағыттардың өткір полемикасының аренасы болып қала береді

[4]. Алайда, жорықтардың көптігіне қарамастан, жүргізілген зерттеулердің жалпы алғышарттары мен негіздері анықталды, оның ішінде жүйелік тәсіл әдістемесі, Мәтін семантикасын зерттеу, прагматикалық теориялар, этнометодология. Қарастырылып отырған салада кең таралған идеялар жиынтығы туралы айтуға болады. Сонымен, дискурстың семантикалық кеңістігіндегі ықтималды тәуелділіктер туралы идея расталады, онда жағдай факторлары мен қарым-қатынас тараптарының психологиялық сипаттамалары маңызды болады. Білім жүйесі - сөйлеу қарым-қатынасына қосылу үшін қажет "коммуникативті немесе дискурсивті құзыреттілік" идеясы кеңейеді. Дискурсты мәдениеттің, әлеуметтік қатынастардың, мен мен басқалардың имиджінің құрамдас элементі ретінде түсінуге сұраныс артып келеді.

Адамның сөйлеу және сөйлеу қарым - қатынасын жүзеге асыру қабілетімен байланысты проблемалық аймақтың кеңдігімен зерттеудің екі негізгі бағытын бөлуге болады-бұл дискурс пен дискурсивті процестерді ұйымдастыру және "дискурс және қоғам" тақырыбы [5]. Осы бағыттар аясында зертхана жұмысында қазіргі уақытта қалыптасқан танымдық көзқарастарды көрсететін және ұжымның алдыңғы зерттеулерімен тығыз байланысты бірнеше іргелі мәселелерді зерттеуге баса назар аударылуда.

Ауызша қарым-қатынастың қасақана негіздерін зерттеуге көп көңіл бөлінеді. Біз кең мағынада тақырыптың объективті бағыты ретінде түсіндіретін ниет сөйлеудің негізі мен терең психологиялық мазмұнын құрайды, ол іс-әрекеттің мақсаттарымен және субъектінің "әлемді көруімен", оның қажеттіліктерімен, көзқарастарымен тікелей байланысты. Сөйлеушіні түсіну көбінесе сөйлеудің қасақана аспектісін қабылдау арқылы анықталады. Тиісінше, дискурстың қасақана жоспарына жүгінбестен, қарым-қатынастың не үшін жүзеге асырылатындығын ғана емес, сонымен бірге оның нәтижелерін де түсіну мүмкін емес.

Зерттеулер коммуниканттардың сөйлеу ниетін және олардың дискурсты ұйымдастыруға әсерін қайта құруға мүмкіндік беретін психологиялық көзқарасты интен-талдау тұрғысынан жүргізіледі. Сөйлеудің қасақана аспектілерін зерттеу басқа тәсілдер тұрғысынан да жүзеге асырылғанымен, қарқынды талдаудың маңызды ерекшелігі оның шынайы сөйлеу материалдарына, қарым-қатынас барысына, қатысушылардың практикалық қызметіне байланысты осындай қасақана сипаттамаларға жүгінуі болып табылады. Ашық айтылған типтік ниеттер ғана емес, сонымен қатар серіктестер қабылдайтын және қарым-қатынастың психологиялық шындығын құрайтын басқа да ниеттер сипатталады.

Интен-талдаудың теориялық және әдістемелік қондырғылары бірқатар жарияланымдарда егжей-тегжейлі қарастырылған. Дискурстың проблемаларына жүгінген кезде әдісті дамытуға және оның әр түрлі түрлерін зерттеуге жарамды техниканың нұсқаларын сынауға байланысты көп жұмыс жүргізілді [6]. Тікелей еркін қарым-қатынас жағдайында диалогты интен-талдау техникасы, саяси, педагогикалық, консультациялық дискурсты интен-талдау әдістемесі дамыды [7]. Дискурстың сараптамалық интенсивтілігін

талдау және оны субъектілердің субъективті шкаласы процедураларын біріктіретін сөйлеу барысында айтылған ниеттерді түсінуді зерттеудің эксперименттік әдістері де жасалды [8].

Осы әдістемелік негізде дискурстың әртүрлі түрлерінің қасақана сипаттамалары зерттеледі. Жұмыс бірнеше жолмен жүзеге асырылады [9].

Н.Д.Павлова жүргізген зерттеулер сайлау алдындағы саяси дискурсты зерттеумен байланысты [10]. ГУГН түлектері А.А. Гринорьева және Е. А. Песковамен бірге едәуір бөлігінде орындалған жұмыстар циклінде дискурстың қасақана кеңістігін модельдеу мүмкіндігі - осы байланыс саласына тән және оның негізін құрайтын иерархиялық ұйымдастырылған ниеттер мен қасақана құрылымдардың жиынтығы көрсетілген. саясаткерлердің сайлау алдындағы баяндамалары негізінде қайта құрылған қасақана кеңістікке мыналар кіреді: коммуниканттардың жетекші мақсатты бағыттары, олардың сипаттамалық серіктестері, дискурста көрініс табатын нақты ниеттердің нұсқалары. Сонымен, негізгі бір саясаткерлердің қасақана бағыттары-үгіт-насихат сайлаушы, жалпы жағдайда, шоғырландыру және белсендіру оны тартуды көздейді. Әрқайсысы құрамдас бөліктер жүйелі түрде жасалатын ниеттер жиынтығымен байланысты, бірақ сайлау жағдайында әр түрлі жиілікпен көрінеді. Нәтижелер бойынша барлығы зерттеулер, 50 -ден астам үгіт -насихат сөзіне ортақ компоненттер қасақана қайта құрылды [11].

Қасақана деген түсінік негізделген кеңістік көбінесе дискурстың сипатын анықтайды: қолданылатын білдіру құралдары мен тәсілдері, тәсілдері әсер ету, талқыланатын тақырыптар шеңбері. Сөйлеушінің түсіну мүмкіндіктері коммуникацияның байланыс ерекшеліктеріне байланысты [12]. Сонымен, саясаткерлердің сайлау ниеті бар екендігі олардың әрқайсысына тән сөйлеу көрінісі көрсетілген. Бұл жағдайда жеке ауызша бірліктер қызмет ете алады өрнек бір емес, бірнеше, кейде үлкен ниет негізін құрайды. Саясаткерлердің сайлау алдындағы ниетін түсінуді эксперименттік зерттеу басталды. Атап айтқанда, мұндай қызықты факт: тыңдаушылардың сөйлеудің қасақана салдарын қабылдау белгілі бір дәрежеде азаяды, екінші жағынан көбейеді. Әлбетте, бұл сөз сайлау алдындағы саяси қарым-қатынастың бір бөлігін ғана құрайды, оның тағы бір "фондық" бөлігі сөздерге енбейтін ниеттермен байланысты.мұндай ниеттер тыңдаушылар тарапынан жиі танылады, олар қасақана қабылдауды, сөз сөйлеушілердің ішкі мәтінін кеңейтеді. Түсінудің осы және басқа ерекшеліктері, жалпы оның жалпыланған сипаты туралы куәландырады, ниет білдіру тәсілдерін, олардың орнын ескере отырып талданады: қасақана иерархияда, дискурстағы жиіліктер және т. б. [13].

Айта кету керек, қасақана сипаттама сайлау дискурсының кеңістігі-нәтиже нақты сөйлеулердің ерекшеліктерін сипаттауда. Олардың өзіндік ерекшелігі кандидаттардың төрт негізгі халықаралық бағыттарының салыстырмалы ауырлығында, олар ұсынылған нақты ниеттер жиынтығында көрінеді. Алынған мәліметтер сонымен қатар процедураны стандарттау және мақсатты біліктілікте қолданылатын дескрипторлар жиынтығын нақтылау тұрғысынан интент-талдаудың әдістемелік құралдарын дамытуға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Алексеев К. и. ғылыми дискурстағы Метафора // психологиялық дискурсты зерттеу. М., ПЕР СЭ, 2002.
2. Алексеев К. и. психологиядағы шындық туралы идеялар элеуметтік эстафета теориялары // көлеңкелі жағында. Новосибирск; Сібір хронографы, 2004 (1 а. л.).
3. Шындықтың метафоралық модельдері. сайлау алдындағы саяси дискурс / психология мәселелері дискурс. Отв. ред. Н.Д.Павлов, И. А. Зачесова – М.; Изд-во "РҒА психология институты", 2005, Б.135-147.
4. Шындықтың метафоралық модельдерінің динамикасы сайлау алдындағы саяси дискурс / қарым-қатынас және таным (колл. монография)-М.; "РҒА психология институты" баспасы, 2006. 0,7 п. л. (мөрге тапсырылды).
5. Алмаев н. А. Конентент-психологиялық мақсатта талдау: кейбір тұжырымдамалық мәселелер. // Тілдік сана: теориялық және қолданбалы аспектілер. Отв. Н.В. Уфимцева. Мәскеу-Баранаул, 2004. С. 102-112.
6. Алмаев Н.а. мағынаның психологиялық теориясының элементтері. М., Изд. ЖК РАН, 2006.
7. Алмаев Н. А., Градовская Н. И. дискурстың эмоционалды-аффективті компонентін бағалаудағы субъективті масштабтау және контенталдау. // Дискурстың психологиялық зерттеулері. М., ПЕР СЭ, 2002 (0,6 б. т.).
8. Н.а. Алмаев, г. Ю. Малкова, Е. В. Селяева топтастыру және әдебиеттегі семантикалық категориялар мен тақырыптарды кластерлеу // жоғары танымдық процестердің психологиясы. Отв. 23 т.н.Ушакова, Н.И.Чуприкова. М., "психология институты" баспасы РҒА", 2004.
9. Алмаев Н. А., Кубрак Т. А. жеке қасиеттер мен кейбіреулердің байланысы нұсқаулықтар бойынша алынған әңгімелердің ресми сипаттамалары Готтшалка мен Адлер / дискурс психологиясының мәселелері. Отв. ред. Н.Д.Павлова, И. А. Зачесова. М.; "РҒА психология институты"баспасы, 2005. С. 62-73.
10. Алмаев Н. А., Островская л. д. темперамент сауалнамасының бейімделуі және орыс тіліндегі үлгідегі Р. Клонинджердің мінезі // Психологиялық журнал, 2005. Т.26, №6. С. 77-86.
11. Алмаев Н. А., Малкова г. Ю. тесттің психометриялық қасиеттерін бағалау Плутчик-Келлерманнның" өмірлік стиль индексі " // сұрақтар психология (баспасөзде).
12. Арутюнова Н.Д. Дискурс /Тіл Білімі. Үлкен энциклопедиялық сөздік. М., 1998. 136 б.
13. Бирюков С. Д. дарындылықтың дәстүрлі маркерлері: көрсеткіштер құрылымын дифференциалды-психиологиялық талдау // Тұлғааралық жағдайлардағы Интеллект және шығармашылық өзара әрекеттесу. М.: РАН ЖК, 2001.

UDC 811.123

USING TACTILE BOOKS IN ENGLISH LESSONS WITH PRESCHOOLERS AND YOUNGER STUDENTS

Жумаханқызы Ә., Ауелова Н., Баянқұл Ә.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Қоршаған әлем туралы жан-жақты түсінік тактильді-моторлы және тактильді-кинестетикалық қабылдаусыз дами алмайды. Заттардың мөлшері, формалары, олардың балалардағы кеңістіктегі орналасуы туралы алғашқы әсер тактильді-қозғалтқышты қабылдау арқылы қалыптасады. Шынында да, баланың заттармен алғашқы әрекеті-қол көзді үйреткен кезде ұстау.

Резюме: Всестороннее представление об окружающем мире не может сложиться без тактильно-двигательного и тактильно-кинестетического восприятия. Именно с помощью тактильно-двигательного восприятия складываются первые впечатления о величинах, формах предметов, их расположении в пространстве у детей. Ведь первым видом действия ребенка с предметами является хватание, когда рука учит глаз.

I have been developing tactile books for more than six months. I mainly use these manuals with preschool children in preparatory courses and with younger students of grades 2-3 at fixed and non-fixed times. It is worth noting that these books serve as excellent motivation, attract attention with their brightness, novelty and arouse great interest among students in learning English. As noted earlier, tactile books help the development offline motor skills. This happens due to the filling of the book with various small accessories.

When making a tactile book, I usually use:

- buttons of different colors and sizes
- sticky tape
- beads
- hooks
- buttons
- rings for lacing
- different zipper ribbons
- and others.

Therefore, when working with a book, it is important not just to look, but to touch, stroke, pull, unbutton, stick, take off, hang up and allow children to do everything that gives them pleasure when studying a book. Tactile books are made of natural materials, which allows them to be used in work even with young children. However, it must be remembered that these manuals contain small details, therefore, in order to avoid trouble, children should not be left alone with a book without adult supervision. Each tactile book consists of several removable pages, which allows you to use it not only as a book, but also as visual material posted on the board [1]. Each book is devoted to a separate topic (for example, counting, colors, seasons, animals, etc.) Using the example of the book "Animals" I will show how these manuals can be used in English lessons with preschool and primary school children. The soft educational book "Animals" is 30 by 30 cm in size. It consists of 8 pages. The pages of the book are bound together by lacing, which allows you to use the necessary pages separately. Book introduces students to such animals as a pig, a fox, a hedgehog, a squirrel, a cockerel, a cow, as well as the words farm and forest [2]. On the cover of the book we see a house and a Christmas tree, which tells us that we are talking about domestic and wild animals.

On the first page we see a big tree, it rustles. Flowers and apples are attached to the tree with the help of buttons. We tell the children that in spring, flowers bloom on the tree, and apples appear in autumn. There is a pocket on the back of the tree, you can remove all the flowers and hang apples and vice versa. The tree is attached to the page with an air loop and a button [3]. Insects are hiding in the soft grass. We touch the grass; look for a bug, and a butterfly. The butterfly is a small hairpin, you can

unfasten it. A large flower bloomed next to the grass. Flower on Velcro, rattles. We draw the children's attention to the word "pig"; this animal is hiding behind a tree. Part of the animal is visible, so you can ask students to guess about the meaning of this word. A voluminous piglet on Velcro hid behind a tree. The pig is squeaking. And there is another piglet living in the house. We pull the string, and a piglet appears from the house. On this page, you can also learn words such as "flowers", "apples", "apple-tree", "grass", "house", the prepositions "on", "in", "in front of", "behind" and also grammar "the formation of multiple the number of nouns". On this page we introduce the guys to the word "fox". The fox cub is voluminous, with a fluffy tummy, tail and ears, to the page it is fastened with Velcro and a lock. The lock is undone.

On this page we hang balloons on hooks. The loops of the balls are small, which complicates the task, and contributes more to the development of fine motor skills. Also on this page there is an exercise with beads of different shapes and textures - we thread the beads through the ring. Drawstring pocket. We untie and tie a bow. As practice shows, this task is much more difficult for boys. You can put all the small details from this page in your pocket [4]. Except for the word "fox" can be studied (repeated) words such as "balloon", "butterfly", "pocket", "flowers", colors "orange", "blue", "green", "yellow", "pink", count from 1 to 4, and also repeat the formation of the plural.

The third page introduces students to the word "hedgehog". The hedgehog is voluminous, attached to the page with Velcro. Sticky tape is also used to simulate thorns, as a massager for fingers. (Be sure to touch it!). Mushrooms are attached to the thorns. There are 4 of them on the page. The Christmas trees are attached to the buttons. You can hide mushrooms under the Christmas trees. Behind the hedgehog a snail has hidden, it crawls on the grass right and left. There is a pocket on the page, you can remove removable parts. On this page, as an additional lexical material, you can take the following words like "fir tree", "clouds", "rain", "grass", "tree", "mushrooms", "snail". The score is from 1 to 5.

On the fourth page, we introduce students to the word "squirrel". The squirrel is voluminous, attached with Velcro. The page is presented in the form of a large maze, through which butterflies fly in a clearing. A material such as a grid was used for the maze. Under the grid there are several beads in the form of butterflies. The task is to push the butterflies through the maze with your fingers to help them sit on a fungus, a flower, and so on. Such a task diversifies tactile sensations, since the mesh feels different from the fabric by its roughness. The task can be complicated, for example, by moving the butterflies with each finger in turn, moving the beads with different hands, or with closed eyes (by touch) trying to go through the whole maze. Several students can play the maze at the same time [5]. Also sewn on the page is a folding zipper pocket for removable details. The pocket is fastened to the page with a small lock. Before you get to the zipper, you need to unfasten the lock. As practice has shown, many guys fail to stretch the lock the first time, this requires patience and skill. The Christmas tree is attached to the page with a ribbon, which must be untied to see what is hiding under the Christmas tree. This page presents another task –

lacing. Threading lace through rings, you can learn how to tie shoelaces, as well as create various patterns. The lace is long enough to tie there are various types of nodes on it, which also contributes to the development of fine motor skills.

The fifth page will introduce students to the word "cockerel". The voluminous cockerel is attached to the page with a button. Large daisies and a butterfly are attached to the buttons, you can swap them. On a plate under the grid are buckwheat grains, touch, move your fingers. A ladybug on a large daisy moves along a rope. There is a large welt pocket on the page for removable parts.

We repeat the lexical material and the formation of the plural of the noun. On this page we get acquainted with the word "cow". The cow is voluminous, attached to the page with Velcro. The cow has soft black inserts to enrich tactile sensations, the bell rings, the cow chews the voluminous grass, and it also needs to be touched. To create this page, woolen threads were used to simulate hay (yellow grass), which can be touched, fingered. The flowers are attached to the buttons, unfastened, swapped. There is a cloud and a sun on the buttons in the sky. They can also be swapped. There is a welt pocket on the cloud for small details. Star beads are sewn to the cloud, we count, we touch. A colored ribbon was used to simulate rain. The sun is embroidered with beads. We use it as a finger massager. We move our fingers in the sun clockwise and counterclockwise, first immediately with all the fingers of one hand, then with the other, then with each finger separately. Thanks to this exercise, blood circulation at the fingertips improves, which contributes to the development of not only fine motor skills, but also brain activity in general 7-8 page " farm", "forest" By the time of working with page 7-8, students are familiar with the following animals "pig", "fox", "squirrel", "hedgehog", "cockerel", "cow". On these pages, we introduce students to the words "farm", "forest", as well as the concepts of domestic ("domestic") and wild ("wild") animals. On page 7, you need to select from the book and attach all the

pets. The rooster is attached to a bug button on the fence. Fence locked with a carabiner lock. We unbutton the lock, open the fence and fasten the cow and pig with Velcro. And in the forest live a squirrel, a fox cub and a hedgehog. The animals are attached with Velcro. Additional tasks for the eighth page – move the butterfly beads along the cord, pass through the rings [6].

Separately, I would like to pay attention to working with the word. On each page, the letters are attached to a sticky tape. Students not only see the word with their eyes, but also have to try it by touch. We take off each letter, hold it in our hands, examine it, run our fingers over it, do everything so that the image of the letter is remembered on a tactile level. Removable letters also allow the teacher to use them in various tasks. The last page in this book is one big a zippered pocket and two small button pockets for removable parts and letters. It also contains soft cards for "Memory" type games. When working with such manuals, it is important to understand that students should look at the book not only with their eyes, but also with their hands. Often children can hear from adults: "Do not touch with your hands!" In this case, the manual is aimed specifically at the development of tactile sensations and manipulations, so "Touch! Absolutely!" [7]. Thus, this tactile manual

contains a sufficient number of tasks aimed at the development of fine motor skills, tactile sensations, the perception of shape, color, size, as well as emotional and cognitive mental processes such as memory, imagination, perception, speech. All this contributes not only to the successful study of English, but also to the overall development of the student as a whole.

References:

1. Ananyev B.G. Development of tactile sensitivity. - M.Enlightenment 2015.
2. Vygotsky, L. S. Children's speech / L. S. Vygotsky. - M. : Pedagogy, 2016 - 420 p.
3. Gerasimova, A. S. A unique guide to speech development / edited by B. F. Sergeev. - 2nd ed. - Moscow: Iris-press, 2014. - 160 p.
4. Zinchenko V.P., Ruzskaya A.G. The relationship of touch and vision in preschool children.// the development of perception in early and preschool childhood. - M. Prosveshchenie., 2016.
5. Methodological guide for the education and upbringing of children with visual impairments of preschool age./ed. Sumarokova I.G. - N.Novgorod: Perspektiva, 2014.
6. Azovtseva N.V., Rodovanskaya M.E., Ruzina M.S. Finger gaming training // Elementary school. - 2020. - No.8. - pp. 11-15.
7. Aksenova M. Development of fine finger movements in children with speech disorders. // Preschool education. - 2020. - No. 8.- pp. 62-65.

UDC 811.111

HISTORICAL AND LINGUISTIC CHARACTERISTICS OF THE LANGUAGE IN MODERN AUSTRALIA

Жүніс А., Мусатаева А., Орынбасар Қ,
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Аталмыш мақалада Америка жастары арасында сөйлеу кезінде жаргонды кеңінен қолдану және оны заманауи ағылшын тіліне кнгізілуі жайлы баяндалады.

Резюме: В данной статье говорится об употреблении жаргона среди американской молодежи и о его стихийном внедрении в современный английский язык.

Australia and Britain officially speak the same language, but Australian English has many differences in pronunciation, vocabulary and grammar. This is due to the history of Australia and the appearance of the first settlers on the mainland. To understand an Australian well, you should know a lot of nuances and differences, especially in slang terms. This class of people began to create new expressions and terms that best suited the living conditions. The formation of Australian English was also influenced by the close proximity of Welsh, Scottish dialects and various accents. Children of prisoners, hearing this explosive mixture, quickly adopted certain features. As a result, a special dialect of English was formed, different from all the others. In the 1850s, during the gold rush, almost 2% of the British population moved to Australia. The largest number of visitors came from the southeastern parts of the country. They brought their own accents, from which the local population borrowed a lot of lexemes [1].

The convicts actively used the principle of replacing words with rhymed phrases in everyday life to encrypt negotiations. This feature influenced the general

formation of Australian English. Migrants wanted the language to be their own, not like British English. They wanted the speech to be incomprehensible to outsiders. In Britain, a completely different principle was at work. Representatives of high society tried to demonstrate how much they are higher than the uneducated strata of the population.

In the 19th century, Americans began to come to Australia, and after World War II, a huge number of Europeans moved to the mainland. They also greatly influenced the formation of Australian English.

In the modern version of the language, most words are spelled and pronounced exactly the same. Many names of plants, animals and natural phenomena have remained unchanged since the arrival of the first settlers. American English also had a strong influence on the language. The main differences between British and Australian speech: the low and calm tone of the Australian versus the British; replacing many words with synonyms that differ from the originals in pronunciation and spelling; sharp changes between stressed and unstressed vowels in the British. Australians speak more melodiously.

Globalization has affected the stark differences between British and Australian English, making them less visible. However, today there are many features of phonetics, vocabulary and grammar that distinguish the language of the inhabitants of Australia from the British and American variants [2].

The main differences in the grammar of Australian English lie in the change in the category of the number of many nouns. If in some words the singular and plural forms differ in spelling and sound, in others they completely coincide.

Another difference between Australian and British is the complete replacement of the modal verbs shall - should with whall - would in the imperative mood. Traditional forms are used only in incentive phrases and some questions.

In addition to actively replenishing the language with American phrases and formulations, traditional versions remain in use. For example, whilst instead of while.

In the modern version of the language, there is a fusion of words that previously had different meanings. A prime example is around and round, meaning "in one direction, in all directions". There are three types of accent in Australia. For a person who does not know how each species differs, it will be very difficult to understand the Australians. Main accents:

Broad. This is a rich manner of speech that is used by about 30% of the population on a daily basis.

Cultivated. It features a sophisticated sound that has much in common with the classic British accent. Only 10% of residents use it.

General. The most common accent spoken by the vast majority of Australians. This is the middle ground between British and Australian English [3].

Most words in Australian English are spelled the same as in British. It can be difficult for people who only speak traditional language to understand idiomatic expressions and slang. There are lexemes in Australian English that are not found in either British or American. These include "arvo" - noon and "bloke" - a person.

Those wishing to travel to Australia are advised to learn the most common phrases and idioms. Otherwise, difficulties with understanding the local population may arise even among the native British.

If British English was built according to the class principle (speakers of RP tried to show their elitism and remoteness from the uneducated strata of the population), and American English was built according to the principle "so that everyone understands everything," then the Australian version was originally built on the basis of the rule "we have our own language and you will not understand him." Hence the love for rhymed slang, diametrical distortion of the meaning of words (for example, the word bastard could be praised), distortion of the form of words and, most importantly, borrowing words that could not be understood by a visiting traveler.

All this time, immigrants lived side by side with the natives, and such a neighborhood could not but result in numerous borrowings. The rich and unique flora and fauna of Australia were mainly described in local words. Many words are still used today not only in Australia but all over the world: for example, kangaroo, dingo, wallaby, budgerigar.

Everyone believes that English is the official language of Australia. But in fact, the Australian constitution does not prescribe any official language at all! However, 76.8% of Australians do speak English. All others are often bilingual. After English, the most spoken languages in Australia are Chinese, Arabic, Vietnamese and Italian.

When the British just arrived to conquer new lands, 250 local dialects were spoken in Australia, of which about 20 remained in use today. Such linguistic diversity could not but affect the language. This is why the Australian dialect is unique in nature and continues to evolve.

At the time of the colonization of Australia, the British Empire was developing the so-called standard - Received Pronunciation, which you hear in most textbooks, which is presented to you as "Royal English" and which no one speaks in life. However, in Britain at the time, the concept was fresh, and the upper class of society spoke only RP, which was considered the most prestigious accent. Some people in Australia have taken the example of the British dialect and began to imitate them in pronouncing the vowels.

From 1890 to 1950, public speaking teachers flourished teaching Australians the classical vowels and diphthongs of British RP. A similar reprimand became known as Cultivated Australian. Many associate its appearance with the nostalgia of immigrants for their homeland in the British Isles, and today, like RP, it is considered a pretentious accent. Hear how Cate Blanchett speaks with this accent as she wins her Oscar.

In the first half of the XX century, some Australians ceased to be satisfied with this state of affairs - what, in all the British to imitate, or what? RP has always been considered class obsessed, they say, its speakers go crazy in their origin and try in every possible way to emphasize that they are not like everyone else. Australians, on the other hand, initially advocated equality and the absence of class division in society. This is how Broad Australian appeared - without pretentious deep British

vowels, but with enhanced nasalization (sounds are pronounced in the nose, almost like in Americans), monotonous intonation and elision (omission) of whole syllables [4].

If you hear “mite” instead of “mate”, then the speaker is probably an Australian with Broad accent. Notable bearers of this accent include Steve Irwin and Paul Hogan. Hear Stephen say the words here, today, look. Here, the diphthong [iə] is more intense than the British version. The word “today” is pronounced with the diphthong [ei] changed to almost [ai]. And the word “look” is pronounced with typical Australian [u] - very roughened, almost like in Russian. In British RP, the [u] sound is almost non-existent. Paul Hogan, known for his role as Crocodile Dundee, is difficult for many to understand because of the vowels and the same diphthong shift [ei] to the wide [ai]. By the way, “to throw shrimp on the barbie” is an Australian phrase that has become a stereotype.

While the previous two groups of Australians changed something and did not sit still, the majority of the population spoke of the option that was established in the first 50 years of settlement on the new land - General Australian. It is now the most widely used Australian English. The well-known bearer of the General Australian is actor Hugh Jackman. General Australian is also spoken by politicians like Julia Gillard. You may notice that the combinations -ir-, -er- and -ur- have retained their British pronunciation - they lack the [r] sound and are pronounced like [ɜ]. The vowels are somewhat reminiscent of the Broad Australian - the diphthong [ei] is also shifted. The sound [e] is very closed, which together with the sound [i] sometimes sounds like [ei] (in the words me and effort, for example) [5].

Pronunciation features

We figured out the history and main accents of Australian English, now let's talk in more detail about its main features. How do we recognize an Australian?

1. Intonation

If you learned the classic low fall, high rise and other intonation patterns for the "twenty ways to say the word" yes ", then in Australia it is much easier. The intonation of the Australians is even, without lowering or raising the voice, very calm and, as the Australians themselves say, relaxed. Imagine a straight line - this is the pattern for Australian intonation. However, this does not mean at all that Australians do not express any emotions. Express, of course. It just doesn't sound like the British or Americans would. It is also noted that in some regional accents, the intonation increases, even if the sentence is affirmative.

2. Abbreviations

“Speak Aussie to me”. “I'm seeing him in the arvo”. “I had a sandwich for brekkie”. A characteristic feature of Australian English is the abbreviation of words. At the same time, there are no rules as such, and any word can be shortened. Most often, abbreviations end in -ie or -o. Of course, the main thing here is not to overdo it, but in general, you will pass for a local faster if you do not mint every syllable in a word. Defo, mate!

3. The sound "r" at the end of the word is missing

Almost like in British English, but if the British get a neutral sound [ə], then the Australians will have a much stronger end of the word, going somewhere between the sounds [ʌ] and [ɑ]. So it turns out [tə'geðʌ] instead of [tə'geðə].

4. [ai] becomes [ɔi]

“Write” becomes “wroit”, “light” becomes “loight”, and so on. In fact, the sound [ɔ] is not clear, when pronouncing a diphthong, your lips will become rounded, but you will not get a full-fledged [ɔi]. But stage speech instructors advise to start pronouncing Australian [ai] a little exaggerated while pronouncing [ɔi], while listening to the speakers as much as possible and trying to imitate them.

5. [ei] becomes [ai]

“Day” sounds like [dai] and “mate” becomes [mait]. This difference can be heard especially well among Broad Australian speakers.

6. Open sound [æ] becomes closed [e]

For Russian students there is no problem here: in principle, it is difficult for us to hear the difference between these sounds. However, if you have practiced pronunciation and listening comprehension, you will most likely hear the difference between “that” and “thet” or “cat” and “cet”. Linguists point out that this change is purely regional, and not all Australians say so.

7. T at the end of a word is not pronounced

Remember what a glottal stop is, a glottal stop? A sound often pronounced by the British, replacing the sound [t] or double tt in words like bottle, little, right, great. If you have forgotten, here is a video from a native of the London dialect to remember. Australians do not pronounce the [t] sound at the end of a word at all. If you are used to clearly pronounce all [t] in words like right, fight, light, then you will have to relearn and instead of pure [t] use [ʔ], the glottal stop. So, the word right in Australian English will sound like [rɔiʔ].

8. The long sound [a:] changes

Australian is considered to be the most relaxed accent of all varieties of English. Australian English beginners are even advised to “chew” the words and pronounce them deliberately slurred. The tense British [a:] has no place here, the Australians prefer to pronounce the sound [a] more “wide” and even aspirated. It turns out not “can’t”, but “cahn’t”.

9. The diphthong [əu] changes

The same one that you hear in the word “no”. In the Australian version, this diphthong turns out not to be closed, but very relaxed, going “further” in the mouth. Whereas in British [əu] you need to use your lips, in Australian it is pronounced differently, reminiscent of “ao”. The best way to understand this is to listen carefully and look at the lips of the speakers as they pronounce words with this sound.

10. Disappears [ŋ] at the end of a word

Good news for those who cannot master this sound in any way and pronounces an additional [k] or [g] at the end of words with the –ing suffix. In Australian English, there is no “inga” at all, all such words end in pure [ŋ] [6].

Initially, and uniquely, a majority of the British colonies in Australia were penal. As they expanded and as free colonies were developed, immigrants using

languages other than English were insignificant. Relations with the Aborigines were generally poor and after an initial intake of words from their languages (such as boomerang, dingo, kangaroo, koala, kookaburra, wombat) were not conducive to extensive borrowing. The settlers were almost all Anglo-Celtic and geographical isolation was of great importance. The preoccupations of the colonists were the discovery and exploration of a new land, rich in exotic flora and fauna, and pastoral occupations such as raising sheep and cattle under circumstances vastly different from 'the Old Country'. In the late 20c, however, Australians are predominantly urban and increasingly multicultural. The major areas of lexical growth are international, as in computing and surfing. In the 19c, the situation was the reverse [7].

The most marked feature of the Australian accent is its homogeneity, with no regional differences as marked as those in BrE and AmE, though recent studies have associated particular phonological characteristics with state capitals. There is, however, a social continuum in which three varieties are generally recognized: Broad Australian, General Australian, and Cultivated Australian. Of these, Cultivated Australian most closely approaches British RP and Broad Australian most vigorously exhibits distinctive regional features. It is generally assumed that the Australian accent derives from the mixing of British and Irish accents in the early years of settlement. However, although most convicts and other settlers came from London, the Midlands, and Ireland, the influence of the original accents cannot be conclusively quantified.

References:

1. Erin Hall "Regional variation in Canadian English vowel backing"
2. "[Wiktionary reference for gonch](#)". En.wiktionary.org. Retrieved 2011-02-26.
3. [Doubletongued.org](#), reference for gonch.
4. "[Gov.on.ca](#)" (PDF). Retrieved 2011-02-26.
5. Labov p. 214–215.
6. Boberg, p. 36.
7. Lavov, William; Ash, Sharon; and Boberg, Charles. *The Atlas of North American English: Phonetics, Phonology, and Sound Change*. Walter de Gruyter, 2006, p. 216: Trudgill and Hannah, *International English* (4th edition), p. 76.

УДК 811.42:111

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЛЕКСИЧЕСКОЙ СТОРОНЫ ИНОЯЗЫЧНОЙ РЕЧИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНИКА

Жұмабай І., Уринбасарова М., Нұрман Л.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Қазақстан

Түйін: Мақалада бастапқы мектеп оқушының коммуникативті құзіреттілігін қалыптастыру, тікелей және жанана қарым-қатынасты жүзеге асыру, шет тілін үйренудің кіші кезеңінде лексикалық дағдыларды қалыптастырудың тиімді әдістері мен әдістерін анықтау туралы айтылады.

Summary: The article deals with the formation of the communicative competence of a younger student, the ability to carry out direct and indirect communication, identifying the most

Обучение в школе предъявляет к речи ребенка все новые и новые требования, связанные с изучением новых предметов, с необходимостью понимать все усложняющуюся речь учителя, развернуто и содержательно отвечать урок. У детей школьного возраста речь является и средством общения, и средством усвоения системы знаний.

Важная задача учителя иностранного языка в начальной школе - создать богатый лексический запас учащихся, ведь лексика – это основной строительный материал речи. Слова, которые человек использует в своей речевой практике, устной и письменной, составляют его активный словарный запас. Словарный запас - одна из важнейших частей изучения иностранного языка.

Учителя часто встречаются с трудностями объяснения лексики, а также тренировки учащихся в употреблении лексических единиц, особенно в тех случаях, когда практически невозможно продемонстрировать наглядно-конкретный предмет, явление и процесс.

Таким образом, урок по ознакомлению и первичному закреплению лексического материала с использованием наглядности, игровых моментов, упражнений на подстановку, на поиск соответствий будет интересней для учащихся, что доказывается их активным участием на уроке. Присутствие на уроке разнообразных видов и приёмов, направленных на автоматизацию лексического материала, способствует его усвоению. Важным моментом при введении лексики в младших классах является использование наглядного материала.

Итак, учитель намеревается предъявить учащимся новую лексику. На что он должен обратить внимание? Подготовка учителя к объяснению новой лексики сводится к следующему:

1) приводится анализ новой лексики с целью определения трудностей (формы, значения, употребления) и, соответственно, их группировка по трудностям;

2) определяется дозировка новых слов и форма организации ознакомления с ними;

3) определяются способы семантизации лексики и пути ее предъявления – индуктивный или дедуктивный;

4) составляется комментарий (объяснение) для каждого отдельного слова и подбирается иллюстративный материал [1].

Отбор лексики для разных классов производится на основе определенных принципов, которые относятся к числу специальных. Они отражают закономерности, сложившиеся и действующие в области обучения иноязычной лексике. Существенный вклад в разработку проблемы внес академик И.В. Рахманов. Принципы отбора лексики для учебных целей уже сложились, их методическая эффективность проверена временем. Этими принципами руководствуется большинство методистов, производящих отбор

общеупотребительной лексики и отбор словаря для специальных целей обучения.

Особенность словарной работы в школе (как, впрочем, и многих других видов работы по развитию речи) состоит в том, что она проводится в процессе всей учебно-воспитательной деятельности учителя. Школьники усваивают лексику, связанную с иностранным языком, с изучением природы, музыки, с изобразительным искусством, со спортом, с играми и т.д.

Важно, чтобы усвоение новых слов проходило не стихийно, чтобы учитель управлял этим процессом и таким образом облегчал бы его для учащихся, обеспечивал правильность, полноту усвоения слов.

Основными источниками обогащения словаря являются художественные произведения, тексты в «Книгах для чтения», в учебниках английского языка, внеклассное чтение учащихся.

Словарная работа планируется так, чтобы в словарь учащихся на одном уроке вводилось не более 3--5 новых слов и еще с несколькими словами проводилась бы работа по уточнению значений, выяснению их оттенков [2].

В практике применяются самые разнообразные приемы работы над значением нового слова. Это обеспечивает интерес учащихся к словарной деятельности, позволяет вводить новое слово наиболее рациональным для каждого случая способом.

Самый простой способ - это показ предмета или действия, обозначаемого словом. Иногда можно ограничиться показом рисунка или иллюстрации. При этом для объяснения имен существительных и прилагательных следует показывать предметные картинки, а для объяснения глаголов - сюжетные, где есть действие.

Прием показа используется для объяснения слов с конкретным значением, и то далеко не всех. Этот прием, который может быть назван предметным, дополняется другими - языковыми и логическими приемами.

Способ подстановки синонимов является одним из самых универсальных. Подбирая к новому слову близкие по значению слова, школьники уясняют его значение. Иногда школьники подбирают по нескольку синонимов к слову: brave - bold, fearless, determined [3]. Многие слова могут быть объяснены с помощью развернутого описания, состоящего из нескольких предложений. Этот способ объяснения слов особенно удобен в анализе художественных текстов, так как он позволяет сохранить непринужденность беседы.

Многие слова могут быть объяснены через анализ их морфологической структуры и словообразования. Этот прием особенно полезен тем, что подготавливает детей к усвоению словообразования, его законов и способствует усвоению орфографии.

Учёт возрастных особенностей и современных подходов к преподаванию должен способствовать достижению целей обучения, в центре которого стоит ученик [4]. Организация и проведение занятий должны проходить с учётом возрастных и индивидуальных особенностей и лингвистических способностей детей и быть направлены на их развитие.

Также мы убедились в том, что использование разнообразных методов и приемов семантизации и активизации лексического материала способствует более прочному его усвоению. Было отмечено в ходе исследования, что учащимся будет намного легче изучать лексику иностранного языка через наглядность. Наглядные средства при обучении иностранному языку используются для создания наглядной опоры при презентации какой-либо ситуации, стимулирующей общение.

Список использованной литературы:

1. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник / Гез Н.И., Ляховицкий М.В., Миролюбов А.А. и др. – М.: Высш. Школа, 1998. – 220 с.
2. Бронская, В.С. Теоретические основы формирования и развития лексических 2011. навыков у школьников / В.С. Бронская // Современные исследования социальных проблем. – №4. – том 8.
3. Бухбиндер, В.А. Основы обучения лексике в средней школе / В.А. Бухбиндер. – Киев: Зірка, 1971. – 386 с
4. Бухбиндер, В.А. Развитие лексических навыков устной речи / В.А. Бухбиндер // Очерки методики обучения устной речи на иностранных яз. – Киев, 1980 с.14–31
Источник информации Английский язык 5-9 классы. Обучающие игры на уроках. Г.В. Данилова, издательство «Учитель», Волгоград, 2008

ӘОЖ 18'367.624

МЕН ТАНДАҒАН МАМАНДЫҚ

Закирова О., Убайдуллаева Г., Макарова С.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: «Если учитель имеет только любовь к делу, он будет хороший учитель. Если учитель имеет только любовь к ученику, как отец, мать, - он будет лучше того учителя, который прочёл все книги, но не имеет любви ни к делу, ни к ученикам. Если учитель соединяет в себе любовь к делу и к ученикам, он – совершенный учитель...» (Л. Толстой)

Summary: "If a teacher has only love for the work, he will be a good teacher. If the teacher has only love for the student, like a father, mother, he will be better than the teacher who has read all the books, but has no love either for the work or for the students. If a teacher combines love for work and for students, he is a perfect teacher ... " (L. Tolstoy)

Мамандық – әркімнің жақсы көретін және сүйетін ісі, бұл олардың болашағы. Әр адам өз мамандығын таңдап, оған құрметпен қарау керек. Өйткені мамандық таңдау үлкен жауапкершілікті талап етеді және адам өміріндегі ең маңызды қадамдардың бірі болып табылады. Адам тағдырының бір бөлігі оның таңдаған мамандығымен тығыз байланысты. Әр адамның асқақ арманы, асқақ мақсаты бар. Әркімнің өз бағыты, арманының шыңы болады. Адамға биік шың беру оңай емес. Дана Абай атамyzдың: «Сенде бір кірпіш дүниеге, тетігін тапта, бар қалан», - деген қасиетті сөзі өз мақсатына жету үшін біздерге зор мүмкіндіктерге жол ашады. Болашақта үлкен маман болуды армандамайтын бала жоқ. Бұл әрбір кемел жанды толғандыратын сұрақ екені сөзсіз. Кезінде мен де осы мәселе төңірегінде көп ойланып, армандап, өзім қалаған, жақсы көретін жұмысты таңдадым. Соңында

мен бұл сұрақтың жауабын таптым. Бұл сұрақтың жауабы оқу саласында болмақ. Ұстаз – ең алдымен шәкіртіне білім нәрін сусындататын жанашыр, өмір тәжірибесін үйрететін тәлімгер, имандылыққа үйрететін психолог екені сөзсіз [1,240 б].

Ұстаз – қашанда шәкірттеріне бүгінгі білімнің қажеттілігін болашақта сезіндіре алатын, мектеп табалдырығын аттаған әрбір жастың болашақ мақсатына жетуіне бағыт-бағдар бере алатын ұлы тұлға. Осы бір биік тұлғаны есіме ала отырып, ұзақ ойландым. Расында, Ұстаз түсінігі ұшқыр, ойы ұшқыр, дана, батыл да шешен, ақиқат пен әділеттің жалықпас жақтаушысы, мықты күрескер болуы керек. Қай заманда да ұстаздық ұлы кәсіп болып саналған. Ақ тәжді патша да, ақ киізді хан да ұстазға тағзым еткен. Батыста Аристотельден кейінгі екінші ұстаз атанған Әбу Насыр әл-Фараби мен бүкіл шығыс әлемін өзінің даналығымен таң қалдырған «Шығыс ұстазы» Сыма Цян секілді әлемдегі ұстаздық істің тамаша үлгісін көрсеткен тұлғалар аз емес [2,243 б].

Менің таңдаған мамандығым – әр баланың болашағына бағыт-бағдар беретін, оның бойына парасаттылық пен білім ұялататын, Қаратаудың қойнауының кенін ашатын, білім мен ғылымның жемісін тататын ұстаз мамандығы. Жүрегімде ұлағатты ұстаз болсам, жас ұрпаққа білім нәрімен сусындасам, білгенімді өзгеге үйретсем деген тілек бар. Елдің батыры болсын, терең ойлы кемеңгерде, он саусағынан өнер тамған шеберде, тілінен бал тамған ақында ұстаздан тәрбие алады. Мен де Қазақстанды дамытатын болашақ елдің ертеңі болатын жас мамандарды дайындап, тәрбиелегім келеді. Мамандық таңдаудағы ең маңызды талаптардың бірі – таңдаған мамандығына деген әлеуметтік қажеттілік [3,2 б].

Менің таңдаған мамандығым – әр баланың болашағына бағыт-бағдар беретін, оның бойына парасаттылық пен білім ұялататын, Қаратаудың қойнауының кенін ашатын, білім мен ғылымның жемісін тататын ұстаз мамандығы. Жүрегімде ұлағатты ұстаз болсам, жас ұрпаққа білім нәрімен сусындасам, білгенімді өзгеге үйретсем деген ниетім бар.

Мен таңдаған мамандығым – шетел тілі: екі шетел тілі. Мен ағылшын және араб тілдерінде оқығанды жақсы көремін. Мен өз мамандығымды мақтан тұтамын. Қазір бітіруші курс студентімін, болашақта жақсы маман болатыныма сенімдімін. Ұстаздарымның берген білім және тәлім-тәрбиесіне арқа сүйеп, балалардың жақсы білім алуына, жақсы мамандық таңдауына өз үлесімді қосып келемін.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» жолдауындағы жаңа кезеңнің басты міндеттерінің бірі - заманауи білім беру сапасын арттырудың басты себебі болып табылатын инновациялық экономиканы дамыту, ұтымды экономика негіздерін қалыптастыру, жаңа технологияларды пайдалану,- деп атап көрсеткен. Қазақстан Республикасының болашағы, сыртқы саяси және сыртқы экономикалық қызметтегі басымдықтар мен ұлттық мүдделерді жүзеге асыруы, оның халықаралық аренадағы беделінің өсуі, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз

етуы, мемлекет алдындағы жоғарғы азаматтық жауапкершілікке ие мамандарға байланысты екені анық[4,38 б].

«...Арман қудың ба, алдыңа қара, артыңа алаң болма! Өмірдің өткелін іздеп таптың ба, жүрексіңбе, көзді жұм да, қойып кет, белді шеш те, кешіп өт...».

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Берикханова А.Е. Педагогикалық мамандыққа кіріспе. Оқу құралы. - Алматы, 2009.-240 б.
2. Хан Н.Н., Калиева С.И., Жексенбаева У.Б., Колумбаева Ш.Ж., Калиева Г.И., Берикханова А.Е./ Введение в педагогическую профессию: Учебное пособие для студентов пед. специальностей - Алматы, 2010. - 243 б.
3. Егемен Қазақстан/ ҚР «Білім туралы» заңы, 27 шілде, 2017 -26
4. Рувинский Л.Н. Мамандыққа кіріспе. Алматы. 1991-386

UDC 811.111

THE INFLUENCE OF THE INTERNET ON THE LEARNING PROCESS

Зубайдуллаева Д., Шодиева Д., Абдурахмонова О.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада интернеттің оқуға әсері зерттеледі.

Резюме: В статье рассматривается влияние интернета на процесс обучения.

The Internet is without a doubt one of the most important inventions of mankind. The advent of the World Wide Web has greatly simplified the life of people, made it many times easier. And although at first the Internet was created only for the military, over time, progress has taken its toll, and now, the Internet is already in every home. Gradually, it penetrates into all industries, without it, the functioning of banking, telecommunications and many other branches of modern life is impossible.

He also did not bypass the sphere of education. Now the education industry cannot be imagined without the use of the Internet and Internet resources. Until a few decades ago, the only source of information for schoolchildren and students was only the library. After classes, students and schoolchildren disappeared for hours in libraries, sorting through the sea of literature in search of the necessary information. It took many hours, if not several days in a row. But with the advent of the Internet, libraries are a thing of the past, and the student can find any information on the discipline of interest on the vastness of the World Wide Web.

In the conditions of modern information and technological progress, social services of the Internet, the so-called social networks, are gaining more and more popularity. The phenomenal capabilities of these services have ensured their widespread use in various fields of activity of a modern person, including in the education system. As a matter of fact, one of the first popular today social networks "Facebook" was founded in 2004 precisely for educational purposes. was originally only available to students at Harvard University. Registration was then opened to other universities in Boston, and later to students from any educational institution in

the United States, who have an email address in the edu domain. Students logged on to Facebook from their classroom computers and used their educational email address (the same one to which they received messages about class schedules, academic plans and arrears, study materials, etc.). And only 2.5 years later, this social service became publicly available and gained public popularity. According to a 2009 study by the US Department of Education, classrooms using educational social media or Internet systems in their teaching were more effective than classes using only the traditional teaching method. Research has also shown that students who receive such training have more productive abilities to think, collaborate and create [1]. The coronavirus pandemic that swept the world in 2020 and continues to this day has greatly influenced the development of online education. People were faced with the fact that it was forbidden to leave their homes, but at the same time, the educational process, thanks to modern technology, was not interrupted. People were able to continue the learning process. In our country, there is an online platform Bilim Land, through which students study during a pandemic. The site is constantly updated, more and more new directions appear here. Now a group of specialists is working on the creation of courses on "History of Kazakhstan", "Biology", "Russian language" and "Russian literature" - the latter two together with Russian partners [2]. Such platforms have made possible the learning process in emergencies such as the coronavirus pandemic.

The Internet makes learning easier and less expensive. Nowadays, many online courses, videos on YouTube have been created, many of which will help students gain knowledge for free, as well as save their time. By opening resources such as YouTube, a student can improve their knowledge by watching video tutorials on topics of interest. If a student misunderstood something during a lecture / lesson, he can easily turn to free educational sites that contain the rules of interest to him. Also, the Internet allows you to maintain constant contact with teachers and other students, which is also important in the learning process. The Internet has advantages for the teachers themselves, as they can post educational materials, as well as video lessons on educational resources and video hosting, such as the aforementioned YouTube platform. With the advent of the World Wide Web, teaching has become more fun as teachers can use animations, PowerPoint slides, and images in their class to grab the attention of learners.

The Internet can be the most useful tool for preparing a variety of projects, term papers and theses in colleges and universities. Since the World Wide Web is a storehouse of information covering almost all areas known to man, the student can find absolutely all information on the issue of interest, including even research papers and statistical information. Searching the information network is definitely more productive than reading an entire book on this topic. The world wide web makes homework easier, which is also an important advantage of computers and the network in education.

But the Internet also has a number of disadvantages that negatively affect the learning process. After all, the availability of information is not only a plus. The student stops thinking, he is looking for ready-made materials. Using them in a term

paper or diploma, he quickly forgets information, since a huge flow of information negatively affects the depth of its assimilation. In addition, Educational Practice knows the huge problem of abstracts and coursework copied from the network. At the moment, there are large libraries of abstracts and term papers on the Internet, where you can download works on almost any topic [3].

The solution to this problem is to use special programs that check the text for authenticity. True, they are still not much perfect, but every year such programs are becoming more reliable for checking plagiarism [4]. Unfortunately, with the advent of the availability of information through the Internet, the problem of plagiarism is becoming more acute, because many students are looking for ready-made works, neglecting their own abilities.

In general, the Internet made the learning process easier, made it more accessible and interesting. But the abundance of information prevents the organization of original research during the writing of term papers, and other scientific papers.

References:

1. Влияние сети интернет на образование Яковлев, Ю.О., Вестник КГПИ №2 (46), 2017
2. BilimLand – страна будущего. А. Муртазин. Время. №4, 2017.
3. Л.Б. Эрштейн Негативные факторы влияния сети интернет на проведение занятий в высшем образовании.
4. Грин Н.В. Интернет как средство обучения // Успехи современного естествознания. – 2013. – № 5. – С. 59-61

УДК 378 (075.8):811.161.1.

СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ

Илес А.Н., Джумабекова М.А.

Центрально-Азиатский инновационный Университет, г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақаладағы осы мәселенің өзектілігі Қазақстандағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер білім беру жүйесін түбегейлі жаңартуға ықпал ететіндігіне негізделген. Білім берудегі педагогикалық инновациялар білім беру саясатын жаңарту құралы болып табылады.

Summary: The relevance of this issue in the article is based on the fact that the socio-economic changes in Kazakhstan contribute to a fundamental modernization of the education system. Pedagogical innovations in education are a means of updating educational policy.

Новые требования общества к уровню развития и образования личности, новые условия жизни должны изменить содержание, средства и методы педагогического процесса. В этой ситуации необходимы новые технологии обучения (педагогические инновации). С одной стороны, технология обучения - это сочетание методов и средств обработки, представления, изменения и представления программной школьной информации, а с другой - наука о том, как учитель влияет на учащихся в процессе обучения с использованием необходимой технической или информационной средств. Современные педагогические технологии - это такие педагогические технологии, которые

могут не только обеспечить эффективное усвоение предметных знаний, но и способствовать формированию у студентов умений приобретать самостоятельные знания. Методологическая наука разработала множество разнообразных технологий, тесно взаимосвязанных между собой.

На сегодняшний день существует более ста образовательных технологий. Среди основных причин появления новых психолого-педагогических технологий можно выделить следующие:

- необходимость более глубокого учета и использования психофизиологических и личностных характеристик студентов;
- осознание необходимости срочно заменить неэффективный словесный (вербальный) способ передачи знаний через системно-деятельностный подход;
- возможность проектирования учебного процесса, организационные формы взаимодействия учителя и ученика, обеспечение гарантированных результатов обучения [1, с.38].

Современные образовательные технологии включают в себя: развивающее обучение; проблемное обучение; разноуровневое обучение; коллективная система обучения; технология изучения изобретательских задач (ТРИЗ); методы исследования в обучении; проектные методы обучения; технология использования игровых методов в обучении: ролевые, деловые и другие виды обучающих игр; организация обучения в сотрудничестве (командная, групповая работа); информационные и коммуникационные технологии; здоровьесберегающие технологии и др. Рассмотрим некоторые педагогические технологии для преподавания языка. Личностно-ориентированные технологии ставят личность учащегося в центр всей образовательной системы. Обеспечение комфортных, бесконфликтных условий для его развития, реализации его естественных природных возможностей. К технологиям личностно-ориентированного обучения относятся: технология разноуровневого обучения, технология коллективного взаимообучения, технология сотрудничества, технология модульного обучения.

Рассматривая тему «Инновационные технологии», следует отметить, что любая педагогическая технология имеет средства, которые активируют и интенсифицируют деятельность школьников, в некоторых технологиях эти инструменты составляют основную идею и основу для эффективности результатов. К ним относятся технология перспективно - опережающего обучения (С.Н.Лысенкова) [2, с.102], игровые, проблемного, программированного, индивидуального, раннего интенсивного обучения и совершенствования общеучебных умений (А.А.Зайцев) [3, с.52].

Игровые технологии представляют интерес для учителей, в общем, педагогическая игра имеет существенную особенность - четко определенную цель обучения и соответствующий педагогический результат. Функции игры в образовательном процессе состоят в том, чтобы обеспечить эмоционально возвышенную среду для воспроизведения знаний, облегчая усвоение материала. В процессе обучения игра имитирует жизненные ситуации или условные взаимодействия людей, вещей, явлений - на уроках математики,

инсценируют драматические отношения героев - на уроках чтения, истории. Технология всех деловых игр состоит из нескольких этапов: подготовительного, входа в игру, самого процесса игры, анализа и оценки результатов игры.

Технологии проблемного обучения основаны на получении учениками новых знаний в специально созданных проблемных ситуациях, в которых они решают теоретические и практические задачи. В каждом случае школьники самостоятельно ищут решение, и учитель только помогает ученику, проясняет проблему, формулирует ее и решает. К таким задачам относятся, например, самостоятельный вывод закона физики, правил орфографии, математических формул, методов доказательства геометрической теоремы и т.д.

Одна и та же проблемная ситуация может быть вызвана разными типами задач. Есть четыре уровня проблемной сложности обучения.

1. Учитель сам ставит проблему (задачу) и сам решает ее с активным вниманием и обсуждением среди учеников (традиционность системы).
2. Педагог озадачивает проблемой, ученики самостоятельно или под его руководством ищут выход; он помогает искать самостоятельные пути решения (частично-поисковый метод).
3. Учащийся ставит проблему, учитель помогает ее решать. Учащийся воспитывает умение самостоятельно формулировать проблему (исследовательский метод).
4. Учащийся сам ставит задачу и решает ее сам (метод исследования).

Метод проблемного изложения учебного материала широко используется при знакомстве и толковании грамматических правил. Учащемуся не сразу дается описание грамматического явления, но предлагается алгоритм, пошаговое руководство для активизации умственной и самостоятельной деятельности обучаемых и обновления опорных знаний. Проблемное обучение включает в себя следующие последовательные этапы: постановка вопросов учителем, анализ грамматического правила учениками, самостоятельная формулировка правила учащимися под присмотром учителя.

Методика развивающего обучения - это принципиально иная конструкция учебной деятельности, которая не имеет ничего общего с репродуктивным обучением на основе натаскивания и зазубривания. Суть ее концепций заключается в создании условий, при которых развитие ребенка превращается в основную задачу как для учителя, так и для *него* самого.

Способ организации, содержание, методы и формы развивающего обучения ориентированы на всестороннее развитие ребенка. Благодаря такому обучению дети не только овладевают знаниями, навыками и умениями, но и в первую очередь учатся тому, как самостоятельно понимать их, они развивают творческое отношение к занятиям, развивают мышление, воображение, внимание, память и волю. Основная идея развивающего образования - *опережающее развитие мышления*, которое обеспечивает готовность ребенка к самостоятельному использованию своего творческого потенциала.

Из информационно-коммуникационных технологий рассмотрим компьютерные технологии. Техническая база учебных заведений позволяет широко использовать компьютерные технологии во время занятий и внеклассных мероприятий. Мультимедийные курсы, несомненно, являются перспективным дидактическим инструментом, способным значительно повысить эффективность образовательного процесса (профессор Хиггинс, Reward). Особенностью компьютерных технологий является то, что они обеспечивают высокий уровень усвоения материала при минимальных затратах времени и средств на обучение; Позволяют представить учебный материал в виде системы ярких эталонных изображений, наполненных структурированной информацией, обеспечивают более глубокое погружение в материал. В этом случае используются различные каналы восприятия, что позволяет вводить информацию не только фактически, но и в ассоциативной форме в долговременную память студентов и повышать скорость и качество усвоения материала [4, с.87].

Технология современного проектного обучения набирает все большую популярность. Актуальность проекта заключается в следующем: продуктивный способ сбора, изучения и анализа информации, который способствует формированию информационной культуры учащихся, эффективный способ развития творческого мышления и улучшения устной речи, а также опыт публичных выступлений. Метод проекта формирует у обучаемых коммуникативные навыки, культуру общения и способность быстро и легко формулировать мысли; развивает способность извлекать информацию из различных источников, обрабатывать ее с использованием современных компьютерных технологий; создает языковую среду, способствующую возникновению естественной потребности в общении на иностранном языке. Школьники расширяют свой кругозор, границы владения языком, приобретая опыт его практического использования, учатся слушать иноязычную речь и слышать, понимать друг друга при защите проектов. Например, учителя провели конкурс мультимедийных презентаций. Обучаемым была предложена тема «Презентация заведения». Следующие ключевые моменты должны были быть включены в презентацию: информация об учебном заведении, учителя, студенты, инфраструктура, музыкальное сопровождение.

Современные технологии включают в свою систему и технологию обучения в сотрудничестве, обучения в небольших группах. Одни ученики быстро «постигают» все объяснения преподавателя, легко осваивают лексический материал, коммуникативные навыки, в то время как другим требуется не только гораздо больше времени для понимания материала, но и дополнительных примеров, разъяснений. В небольших группах, организованных таким образом, чтобы в каждой группе из 3-4 человек был сильный ученик, средний и слабый, при выполнении одного задания на группу ученики сознательно помещаются в условия, в которых отражается успех или неудача одного из них в итогах всей группы. Поэтому слабые ученики пытаются выяснить у сильных то, что им непостижимо, а сильные ученики

стремятся помочь слабым, чтобы полностью понять задачу, а также имеют возможность проверить собственное понимание вопроса, докопаться до сути. В итоге совместными усилиями пробелы заполнены. Таким образом, обучение в сотрудничестве способствует развитию каждого учащегося, развитию навыков взаимопомощи, школьники приобретают опыт работы в команде [5, с.8].

Рефлексивный подход к обучению особенно ценен сегодня. Рефлексия - это поворот обучаемого на себя; самооценка, «кем я был» и «кем я стал»; самоконтроль; саморегулирование. Рефлексия усиливает внутреннюю мотивацию и вносит активный элемент в обучение. Обучаемый должен перестать действовать как «объект педагогического воздействия». Одним из условий успешной и продуктивной учебной деятельности является изменение самого ученика, его постоянная работа над собой. Важно развивать у ребят навыки самоанализа и анализа деятельности других людей. Как можно этого добиться? Вот один пример. Один из ребят делает сообщение по теме, и группа получает задание оценить свой ответ по следующим критериям: четкость и ясность изложения, речевая грамотность, знание текста наизусть

Технология развития критического мышления является эффективным средством формирования исследовательской позиции обучаемых. Необходимо научить учащихся мыслить, критически анализировать полученную информацию. Наиболее эффективной техникой, на наш взгляд, является чтение. Это позволяет полностью раскрыть смысл текста, а также сформулировать свою точку зрения на содержащуюся в нем информацию. Во время чтения учащиеся выполняют следующие задачи: выделяют основную мысль, озаглавливают абзацы, составляют план-схему и т.д. [6, с.75].

В заключение следует подчеркнуть, что современные педагогические технологии предназначены для выполнения государственного заказа, целью которого является реализация компетентностного подхода. Инновации в образовании занимают важное место среди других направлений. В Казахстане новейшие педагогические технологии создаются на основе многолетнего передового педагогического опыта отдельных учителей и целых коллективов, а также используются научные разработки, которые давно осваиваются и используются. В контексте инновационной деятельности образования возрастает роль учителя как непосредственного носителя знаний - не только профессионального по предметной дисциплине, но и современного: в области педагогики, психологии, технологии обучения и воспитания. На этой основе учитель формирует желание воспринимать, оценивать и реализовывать инновационные проекты в образовании.

Список использованной литературы:

- 1.Бычкова Ю.С. Современные педагогические технологии. - опубликовано 04.11.2011 - 2:29 - Бычкова Ю.С. <https://nsportal.ru/bychkova-yuliya-sergeevna>
- 2.Лысенкова, С. Н. Методом опережающего обучения : книга для учителя : из опыта работы/ С.Н.Лысенкова. — Москва : Просвещение, 1988, 192 с. : ил. (Творческая лаборатория учителя) — ISBN 5-09-001392-6.
3. Зайцев В.Н. «Технология совершенствования общеучебных умений в начальной школе» infourok.ru/tehnologiya-...

4. Хиггинс, Редвард Профессор Хиггинс. Английский без акцента (Версия 6.1.)
https://skatay.com/news/professor_khiggins_anglijskij_bez_akcenta_versija_6_1/2010-05-27-3362.
5. Сальникова Т.П. Педагогические технологии: Учебное пособие . - М.: ТЦ Сфера, 2005.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. - М., 1998.

UDC 811.786

VOCATIONAL TRAINING FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION: NEW APPROACHES, FORMS AND METHODS

Иса Ф., Абишова М., Солдатова А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада жаңаларын табу мәселесі қарастырылады шет тілдерін оқуға деген ынтаны арттыру тәсілдері мен тәсілдері. Осы формалардың бірі жаңа педагогикалық технологиялар болып табылады, оларды енгізу тілді тиімді үйренуге ықпал етеді. Мақалада қазіргі әлемнің міндеттері мен мүмкіндіктеріне сәйкес келетін оқытудың жоғары деңгейін қамтамасыз ете алатын "педагогикалық технология" және "ақылды білім" ұғымдарының анықтамасы жасатарға мүмкіндік береді адамдар тез өзгеретін, тұрақсыз жағдайда бейімделеді арқылы кітап мазмұнынан белсендіге ауысуды қамтамасыз етеді аналитикалық іздеу жүйесі болған кезде оқу материалдарының бірыңғай ортақ қоймасы; "die deutsche" сайтымен жұмыс жасаудың мысалы келтірілген «Welle».

Резюме: В данной статье рассматривается проблема поиска новых приемов и способов повышения мотивации к обучению иностранных языков. Одной из этих форм являются новые педагогические технологии, внедрение которых способствует эффективному изучению языка. В статье дается определение понятиям «Педагогическая технология» и «Смарт-образование», которые способны обеспечить высокий уровень обучения, соответствующий задачам и возможностям сегодняшнего мира, позволит молодым людям приспособиться в условиях быстроменяющейся, неустойчивой среды, обеспечит переход от книжного контента к активному с помощью единого общего хранилища учебных материалов при наличии аналитической системы поиска; приводится пример работы с сайтом «die deutsche Welle»

In recent years, great changes have been taking place in pedagogical education, which cover almost all aspects of the educational process. The question of the use of modern pedagogical technologies in teaching foreign languages is increasingly being raised. New methods and forms of learning are emerging, which, in turn, represent not only various technologies for the exchange and transmission of information, with the help of which the educational process is carried out, but also one large system of teaching methods aimed at developing students' communicative knowledge, improving speech skills. The main task of a foreign language is to teach practical mastery of a foreign language, to form basic knowledge, that is, the ability to carry out foreign and international communication with native speakers.

The search for new pedagogical technologies is associated with a lack of motivation among students to learn a foreign language. Very often there is no positive motivation, since when learning a foreign language, students face some difficulties and do not assimilate the material due to their psychological characteristics. Work experience shows that the use of various, modern, fresh sources and means provokes students' interest, increases their motivation to study.

Pedagogical technology is a set of techniques, a field of pedagogical knowledge that reflects the characteristics of the deep processes of pedagogical activity, the features of their interaction, management 39 which ensures the necessary efficiency of the educational process [1].

The use of modern pedagogical technologies in the process of teaching foreign languages allows you to reproduce learning situations, helps to complement traditional teaching methods, contributes to the formation of fundamental skills of foreign language communication from awareness of the possibility of expressing thoughts in another language to an independent decision communication tasks, increases the desire and interest of students to study, makes them take a fresh look at the subjects being studied, thus revealing their creative and intellectual capabilities, talents [2].

Currently, the concept of "SMART" is the main purpose of the development of educational systems. The main source of knowledge is electronic, educational Internet content; technological operations are the provision of feedback from teachers and students, the exchange of knowledge between them. Smart education is a concept that involves a comprehensive modernization of all educational processes, as well as methods and technologies used in these processes [2].

SMART education is able to provide a high level of education that meets the challenges and opportunities of today's world, will allow young people to adapt in a rapidly changing, unstable environment, will ensure the transition from book content to active with the help of a single common repository of educational materials in the presence of an analytical search system. The quality of educational materials in the repository should be constantly monitored through the introduction of various materials and work in a single bundle with educational process management systems. Considering current, innovative technologies, it is necessary to dwell in more detail on the topic of using Internet resources in teaching a foreign language. The possibilities of using online resources are enormous.

Using web resources, you can perform the following tasks

- include web materials in the content of the lesson; to carry out an independent search for information by students as part of the work on the project; organize and develop reading skills using materials from the web of any degree of complexity;
- improve listening skills based on sound texts of online resources network; to replenish the vocabulary with vocabulary, abbreviations of a modern foreign language;
- to study the culture of a particular language. At the moment, there are a large number of sites dedicated to the independent study of foreign languages [3].

At the moment, there are a large number of sites dedicated to the independent study of foreign languages. On such sites 40 you can find ready-made lessons of foreign language teachers, exercises, audio recordings, grammar explanations incomprehensible to the student.

For example, a teacher of German at the I.Ya. Yakovlev State Pedagogical University M. G. Alekseev actively uses the website in his work with students «die deutsche Welle». As a rule, this site is very useful in independent work. It is a free German language course that is suitable for both beginners and advanced users. The

site offers a large selection of audio texts, videos with different levels of complexity. School teachers of the German language can also use this material in their lessons. The advantage of the site is that it is simple and easy to work with, therefore it is one of the best platforms for learning the language. To interest the listener, here are offered famous talk shows, music videos, funny videos with hidden meaning, news, fascinating dialogues, etc. With the help of exercises that are also available on this site, you can test your knowledge of grammar and vocabulary of the German language, identify your weaknesses. I would like to give an example of working with audio texts from the website "die deutsche Welle", which we enter quite often to perform various tasks in German.

The recording of many texts lasts only 2 minutes and this contributes to the fact that the listener does not get tired for its time, his attention does not dissipate and interest does not disappear. One of the themes is called "Viele Köche verderben den Brei". This is a German proverb that translates into Russian as "Seven nannies have a child without an eye." At the beginning of the recording, the author describes in several sentences the meaning of the proverb. For example, he says: "Alleine arbeitet man manchmal am besten. Denn wenn viele Menschen mit unterschiedlichen Meinungen und Methoden zusammen etwas machen wollen, kann das zu Schwierigkeiten führen». At first, the work is carried out in an individual form. Everyone listens independently. So as experience shows, there are various difficulties with collective listening. After that, the author begins the story. When listening, students make notes. The recording is allowed to listen 2-3 times. When listening for the first time, it is necessary to pay attention to the speaker's speech speed, his intonation, and try to understand the general meaning of the text. At the second listening, they record: "Who? Where? When? What did you do?". If the text turned out to be difficult or the speaker's speech is very fast, it is recommended to listen three times. After that, the teacher asks questions type - "richtig oder falsch" to find out how well the students understood the text. Next, the work is performed in pairs. Students should retell the text to their interlocutor, ask and answer questions about the content. Thus, the ability to work in pairs is formed, which contributes to the development of dialogic speech.

But on this site there are also long audio recordings from 11 to 19 minutes, which are best listened to outside the classroom, for example, at home. Working outside of school hours forms the skill of independent work. For example, on the topic "Lernen an der Universität" the text lasts 9 minutes and the speaker's speech in this audio text is very fast. But the topic is very useful and has practical value for schoolchildren and students, because the speaker gives tips on studying: "How to prepare for exams?", "How to use an electronic library?", "Where to look for material?", etc.

Since students usually do this work at home, they can listen to the texts many times until they understand and extract the necessary information. Usually everyone gets an individual task for understanding checks after listening. Tasks can be of this kind how to prepare private questions, correct and incorrect statements, print the text with errors or the text with omissions, so the student should listen to the audio text carefully and write down every word so as not to miss the important. The advantage

of working with die deutsche Welle is that the teacher can alternate audio texts from light to complex. For example, during the week they listen to easy and fairly short texts lasting 1-2 minutes, and before the weekend they give a recording of the average level, so that the student has enough time to listen to a long material and write down the most important points so that after the weekend in class they can discuss them with the teacher.

30 years ago, it was impossible to imagine that you could listen to a native speaker in real time, but today, thanks to new innovative technologies, we are given this opportunity, which makes learning a foreign language much easier and much more interesting [4].

Thus, it is currently impossible to imagine a training a process without the use of innovative pedagogical technologies. Such technologies are firmly established in the modern education system. To date, a foreign language teacher has a lot of opportunities, which helps to conduct their classes more interesting, informative. These opportunities contribute to more active student activity. Compared with the traditional method of teaching, new implementations in training inevitably change the role of the teacher. Its task becomes to increase the independent work of students, support in the development of personality. Such training allows you to increase motivation to study, significantly increases interest in learning, and also gives good results in the formation of communication skills compared to the traditional method.

References:

1. Nazarova N. B., Mokhova O. L. New information technologies in teaching foreign languages // Modern problems of science and education. 2016. № 3.
2. Application of SMART technologies in the educational process "Education without borders". MBOU "SOSH No. 1". 2015. 20 p. [Electronic resource]. Access mode <https://infourok.ru/primenenie-smarttehnologii-v-obrazovatelnom-processe-mobu-soshibrazovanie-bez-granic-540134.html>
3. Sarkisyan A.V. The use of Internet resources in a foreign language lesson [electronic resource]. Access mode : <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye42yazyki/library/2016/02/23/using-internet-resources-in-a-foreign-language-lesson>
4. Kislyakova E. S. Introduction of the latest information technologies in education foreign languages. S.-P., 2010. 11 p.

UDC: 373.1.

PRINCIPLES OF USING COMPUTER TOOLS IN THE LEARNING PROCESS

Ишансейт Ф., Шалжан Н., Сейілбек Э.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Қазіргі заманғы педагогикалық және ақпараттық технологияларды қолданатын сабақ-бұл сабақтың сапалы жаңа түрі, онда мұғалім дәстүрлі педагогикалық технологияларға сабақтастықты сақтай отырып, жаңа материалды зерттеу әдістемесін компьютерлік технологияларды қолдану әдіснамасымен үйлестіреді

Резюме: Урок с применением современных педагогических и информационных технологий - это качественно новый тип урока, на котором учитель согласовывает

The CSR development technology is based on ideas taken from various fields of science: management theory (algorithmization of the student's actions, formalization and transfer of a number of functions of the computer teacher, continuous monitoring and implementation of feedback); psychology (using an approach to the formation of mental activity through external influences - the phenomenon of interiorization), taking into account the individual characteristics of the student; pedagogy (positive aspects of programmed learning, preparation of material, detail, step-by-step presentation of material; methods of organizing classes based on the search for a rational combination of individual, group (small groups) and collective forms of organization of training; modification of the nature of communication between teachers and students, the use of a person-oriented approach to learning)

Among the main stages in the development of automated learning environments Mantulinko V.V. highlights the following:

1. justification of the feasibility of using a computer to study a topic (subject);
2. providing the stage of "entering" into the problem (the stage of general orientation in the essence of the phenomenon/ process/ object);
3. the stage of deepening the understanding of the subject of study through the analysis of the phenomenon/process/object with the establishment of internal essential properties and connections of the object/phenomenon. In fact this is the stage of working out the algorithm for studying the topic and the entire sequence of steps for studying the material with a detailed description of the structure of the training material and especially the types and algorithms of training tasks;
4. stage of comparison and correction of the primary idea of the subject of study [1].

Of course, when developing technology for automated learning environments, standard and well-described procedures are important: testing and debugging programs not only in terms of their performance, but also in terms of achieving the planned learning results; developing methods (recommendations) for including this pedagogical tool in the General scenario of classes and self-training; evaluating the effectiveness of the educational process based on the use of automated learning environments.

Trainev I.V. highlights the following principles of CSR design:

- the principle of integrity, according to which CSR should represent in an integrated form a system of goals, methods, tools, forms, and conditions of training, thus ensuring the real functioning and development of a specific didactic system
- the principle of reproducibility, according to which the reproduction of CSR, taking into account the characteristics of this pedagogical environment, guarantees the achievement of the set learning goals;
- the principle of non-linearity of pedagogical structures, which sets the priority of factors that have a direct impact on the mechanisms of self-organization and self-regulation of the corresponding pedagogical systems;
- the principle of adapting the learning process to the learner's personality,

which consists in the fact that the learning process must have the property of dividing into sub-processes, each of which has specific, only inherent features that meet the cognitive needs of a particular learner;

- the principle of potential redundancy of information, which requires the development of such a technology for the process of transmitting information to students, which creates optimal conditions for them to generalize the acquisition of the presented knowledge [2].

The core of CSR design is the formulation and implementation of a didactic task in the educational process. Its definition includes the following sequential steps:

- setting the goal of studying a specific discipline;
- selection and structuring of training content that is adequate to the set goal;
- setting the levels of learning of educational topics of the studied discipline;
- development of tests and tasks to control the assimilation of the content of the discipline;
- development of the structure for conducting and planning training sessions.

A.V.Shutenko's research is devoted to the problem of CSR, in which the author considers theoretical and didactic methods of creating CSR.

To create highly effective automated training courses, according to the author, the quality of the Foundation should take:

- theory and methodology of adaptive learning and knowledge control;
- the theory of the latent structure of the data analysis educational measurement;
- provision on the high learning potential of test tasks as a means of objective control of knowledge[3].

CSR is a set of didactic and software tools designed to automate the learning process, capable of solving learning tasks within a single didactic system, preparing training courses, managing learning tools, and investigating the effectiveness of the learning process. The most important purpose of such a complex is its ability to intensify the student's activity and develop his thinking. Such a complex must be a complete logical system that includes:

- a textbook that is scientifically structured based on the learning goals of the discipline;
- automated adaptive control and training system;
- automated test control in the form of a Bank of criteria-oriented achievement tests using a computer processing system for control results.

The proposed version of such a complex differs from those that appeared earlier, according to Polat E.S., in the following parameters:

- the system begins with an entrance test, followed by differentiation of students by level of preparedness;
- the choice of tasks for self-learning and self-control corresponds to the complexity of the zone of immediate development, which individualizes the pace of learning;
- the entire system of test tasks is determined by age standards, standards of difficulty of tasks;

– the system is equipped with creative tasks for creative reconstruction of professional activities [4].

The development and creation of such complexes is possible with the creative cooperation of various specialists: psychologists, teachers, programmers, and computer support specialists.

The development of computer-based learning tools has its own specifics, since it should not just be a software product, but a product focused on implementation in the educational process. Therefore, when developing CSR, it is necessary to take into account the regularities of the learning process, and it is necessary to make maximum use of the didactic capabilities of the computer, which provide opportunities for organizing interactive learning environments.

When developing CSR, it is necessary to take into account a number of factors: age and individual characteristics of students, ensuring a friendly and tactful form of addressing them, and the possibility of repeated appeals to the program in case of a failed attempt. All this determines the positive background of the user's communication with the computer, determining ergonomic requirements for the content and design of CSR. Of great importance in the development of CSR should be given to the usability of the program: ease of use, reliability, the ability to easily return to their original positions, distribution network (in terms of set educational computing), can be transferred to a computer of another type. The above defines the technical requirements for CSR, compliance with which is extremely important, because the slightest deviation from them can lead to discrediting the very idea of using a computer in the educational process.

References:

1. Мантуленко, В.В. Использование мультимедийных средств в учебной и профессиональной деятельности / В.В. Мантуленко. – Самара: Изд-во «Самарский университет», 2006.
2. Трайнев В.А., Теплышев В.Ю., Трайнев И.В. Новые информационные коммуникационные технологии в образовании. – М.: Дашков и Ко, 2009.
3. Шутенко, А.В. Методы проведения учебных занятий с использованием средств информационных и коммуникационных технологий / А.В. Шутенко
4. Полат, Е.С. Педагогические технологии дистанционного обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / [Е.С. Полат, М.В. Моисеева, А.Е. Петровидр.; под ред. Е.С. Полат. - М.: Издательский центр «Академия», 2006.

UDC 774.811

FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO PRIMARY SCHOOLCHILDREN

Кадирова Г., Зулфикарова А., Қарсақбай Ж.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Бұл мақалада "танымдық белсенділік" ұғымы және оның әр түрлі түсіндірмесі қарастырылады; оның құрылымы келтірілген, оны зерттеу оқытудың тиімділігімен тікелей байланысты. Рас - 187 бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігінің қалыптасу ерекшеліктерін, мұғалімнің рөлін және мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты сақтаудың маңыздылығын қарастырады. Сабақта қолайлы атмосфераны қалыптастыру шарттары, оқушының қызығушылығын арттыруға

көмектесетін кейбір әдістер мен стратегиялар қарастырылған. Жобалық тапсырмалар технологиясы және ойын технологиясы, мнемоникалық стратегия шет тілін оқытуда осы жас кезеңінде ең тиімді болып табылады

Резюме: В данной статье рассматривается понятие «познавательная активность» и его различная трактовка; приводится ее структура, изучение которой непосредственно связано с эффективностью обучения. Рассмотрены особенности формирования познавательной активности у младших школьников, роли учителя и важности поддержания отношений между учителем и обучаемым. Рассмотрены условия формирования благоприятной атмосферы на уроке, некоторые приемы и стратегии, помогающие привлечь интерес ученика. Технологии проектных задач и игровая технология, мнемические стратегии определены как самые результативные на данном возрастном этапе при обучении иностранному языку.

The rapid pace of development of modern society dictates new requirements for a successful person, thereby increasing the relevance of the issues of educating active and creative people, increasing motivation for learning and independent activity. From an early age, great attention is paid to the development of personality and its cognitive activity. Formation of cognitive activity in teaching English language as one of the most popular and sought-after subjects of study is an urgent issue for research in order to determine the features of the formation of interest in learning, finding new technologies and methods of teaching English, determining the role of the teacher's personality in the cognitive activity of children.

The relevance of the problem of the study of the formation of cognitive activity in teaching English to younger schoolchildren is due to the incomplete disclosure in the methodological literature of the process of the emergence and development of cognitive interest in the English language of primary school children; as well as the need to find new, most suitable ways for modern children to form cognitive activity in the conditions of a dynamically changing psychological portrait of a new generation child and the development of information and multimedia technologies [1].

To date, the term "cognitive activity" is an integral part of such psychological and pedagogical issues as improving cognitive activity; the role of the teacher and personal indicators in the formation of cognitive activity of students.

The works of such scientists as G. I. Shchukin, G. A. Zukerman, M. A. Danilov, L. I. Bozhovich, A. A. Verbitsky, L. S. Vygotsky, P. I. Galperin and others are devoted to the study of cognitive activity, methods and methods of activating children's educational activity. However, among the many interpretations, there is no single concept of "cognitive activity" among scientists.

Thus, when determining cognitive activity, G. A. Zuckerman notes the importance of the student's emotional attitude aimed at achieving results in the learning process, expressed in the desire to acquire knowledge, despite difficulties [2]. S. M. Vishnyakova, interpreting 188 this concept as the quality of the student's learning activity also indicates the importance of the emotional component of cognitive activity, manifested in the student's desire to acquire knowledge and skills and his attitude to the learning process.

M. A. Danilov defines cognitive activity as quality D. B. Godovikova describes the concept under study as a natural desire of a child to cognition . G. I. Shchukina, who has carefully studied cognitive activity in pedagogy, defines it as "a selective orientation of the personality, directed to the field of cognition, to the very process of mastering knowledge" [3].

The structure of "cognitive activity" is an extremely important aspect, since understanding its components makes it possible to identify the most T. I. Shamova identifies cognitive action as a structural unit, and calls motivational, content-operative and volitional as the main components of cognitive activity .

S. A. Aksyuchits examines these components in more detail, considering volitional and motivational components to be largely similar in meaning, and he writes that cognitive activity consists of motivational, substantive, procedural and emotional components. In her opinion, the motivational part implies a social motive responsible for communication skills, and a cognitive motive that has a connection with the content of educational activities. The content component reflects the indicator of ownership of the subject. The procedural component is responsible for the ability to use knowledge and skills in real life. Not less important is the emotional component of cognitive activity, which depends on the atmosphere of the lesson in the learning process and should be positive [3].

An important place in the study of cognitive activity is occupied by the problem of its formation in children of primary school age, because it is at this age at the initial stage of learning English that motivation and cognitive activity play a determining role in the degree of effectiveness of teaching English at subsequent stages. The study of this issue was carried out by Sh. A. Amonashvili, T. M. Zemlyanukhina, G. I. Shchukina, A. S. Makarenko, etc.

Cognitive activity has a search orientation, thanks to which a person has new questions and a desire to find answers to them. In the process of active search activity, a person, and especially a younger schoolboy, feels emotional uplift, pleasure from success [4].

A. S. Makarenko draws attention to the fact that every activity of a child should be accompanied by his participation, interest and offers the following techniques to maintain student activity:

- push the student to guess by resorting to a small hint; задать ask an unusual, interesting question;
- work with pictures;
- regularly to introduce new material [5].

G. I. Shchukin notes that the educational process must be constantly replenished with interesting content, forms and methods of work needs to change, so the teacher can turn itself "the content of educational material in the source of the formation of cognitive interests at the expense of new and previously unknown student" [6].

Sh. A. Amonashvili, studying the question of cognitive activity, so just like G. I. Shchukina believes that a lot depends on the method of work, so, for example, a primary school student depends on monotonous work may lose interest in learning.

That is why it is so important for teachers to creatively approach the issue of maintaining cognitive activity, choosing forms of work in the classroom for teaching material, taking into account the need to foster an active attitude to life and enrich the inner world [6].

Independence and cognitive activity in learning also they were highly appreciated by V. A. Sukhomlinsky, who noted that "communication" should come from students, and the teacher should contribute to that. As a Soviet teacher-innovator, he introduced the most important principle of humanism into the pedagogical system, explaining the importance of the relationship between teacher and student in the learning process, the need not only to transfer knowledge, but also not to lose touch with the "living personality of the student" [6].

In the modern world, with the increasing importance of computer technology in education, the role of such qualities of students as active thinking, independent learning, the ability to make decisions and be responsible for them is also increasing. That is why, as A. G. Asmolov notes, the current education system pays special attention to the creative activity of students directly related to their cognitive activity, which can also be achieved with the help of a project form of education aimed at solving real problems [7].

For example, D. N. Bogoyavlensky argued that there should be a close relationship between a student's life and learning, which is the most important condition for the formation of a stable motivation for learning and affects cognitive activity. The teacher should set the students such project tasks that will correspond to their age, interests [7].

Such researchers as V. V. Khvoynova, E. A. Filatova and others were engaged in the study of cognitive activity in teaching English to younger schoolchildren, and singled out game technology as one of the fundamental ones in the process of learning a foreign language in this age category. A.M. Matyushkin, engaged in research psychological structure and development of cognitive activity, came to the conclusion that it is "various game situations that stimulate the emergence of cognitive activity".

E. A. Filatova pays special attention to mnemonic strategies when learning a foreign language by younger schoolchildren, among which are: repetition; associative memorization; classification; schematic systematization; cards; usage in context.

Thus, it can be concluded that cognitive activity is one of the most important conditions in the learning process of a younger student and it should be formed from the very beginning of mastering a foreign language. There are various interesting techniques and aspects for the development of cognitive activity for this age that require careful study.

References:

1. Aksyuchits S. A. Formation of cognitive activity of younger schoolchildren in the process of solving project tasks. Smolensk : SSU, 2015. 257 p.
2. Amonashvili S. A. Hello, Children! M. : Enlightenment, 2017. 77 p.
3. Asmolov A. G. [et al.] How to design universal educational actions in primary school: from action to thought: a teacher's manual ; edited by A. G. Asmolov.M. : Enlightenment, 2018. 152 p.

4. Bogoyavlensky D. N. Formation of methods of mental work of students as away of development of thinking and activity of teaching // Questions of psychology. 2019. No. 4. pp. 74-83.
5. Vishnyakova S. M. Professional education: Dictionary, key concepts, terms, actual vocabulary. M. : NMTSPO, 2019. 538 p.
6. Godovikova D. B. The ratio of children's activity in communication with adults and in the study of new subjects // Communication and its impact on the development of the psyche of a younger student / Edited by M. I. Lisina. M., 2014. pp. 162-180.
7. Danilov M. A. Theoretical foundations of education and the problem of educating cognitive activity and independence of schoolchildren // Questions of educating cognitive activity and independence of schoolchildren. Kazan, 2020. pp. 3-23.

УДК 911.111

ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АРАБСКОМУ ЯЗЫКУ

Кемеш Ә., Абдувайтова М., Б. Кәрім Б.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада білім беру мен шет тілдерін оқытудың сапасын арттырудың негізгі факторы болып табылатын инновациялық-ақпараттық технологияларды қолданудың артықшылықтары қарастырылады

Summary: This article deals with the advantages of usage innovative technologies which is the basic factor of increasing the quality of education and the teaching of foreign languages.

Новое обучение иностранному языку в последние годы приобрело высокие темпы. Ответственность педагогов за проектирование урока способствует продуктивному языковому общению студентов на иностранном языке. В скором времени они смогут добиться больших успехов в помощи новых технологий. Внедрение инновационных технологий в традиционный процесс обучения позволяет преподавателям и студентам совершенствовать традиционные формы и методы, а также создавать новые, а именно: тренинги, круглые столы, пресс-конференции и др. Квалификация преподавателей проявляется в их педагогическом взаимодействии, где и преподаватели, и студенты имеют возможность выбора и контроля.

Инновация - это не только внедрение новшеств, но и умение применять новое в традиционном учебно - воспитательном процессе.

Проблема применения новых информационных технологий в образовательном процессе становится все более актуальной. Целью обучения иностранному языку является формирование у субъекта навыков межкультурной коммуникации, то использование новых информационных технологий в обучении иностранному языку является необходимостью, обусловленной целью обучения иностранному языку [1].

В информатизации образовательного процесса возможно решение следующих методических, педагогических задач:

* получение доступа к объемной информации в образовании; повышение мотивации к получению знаний; самостоятельная работа; самоконтроль и др.

* совершенствование личности (развитие мышления, эстетического воспитания, умения заниматься исследовательской работой, формирование информационной культуры и др.)

* осуществление социального заказа • формирование компьютерной квалификации, подготовка специалистов в определенной области и т.д.)

* совершенствование учебно-воспитательной работы (повышение качества и эффективности образования, обеспечение мотивов познавательной деятельности, углубление межпредметных связей и др. [2].

Речь идет об использовании системы интернет на уроках иностранного языка с использованием компьютерных технологий. На основе использования глобализированной сети интернет возможно формирование у изучающих язык умений и навыков в четырех видах речевой деятельности, с использованием системных материалов появляется возможность формировать у них умения и навыки чтения, письма, обогащать словарный запас. Общаться с представителями страны изучающего язык, используя систему Интернет.

Повышение мотивации студентов к изучению иностранного языка осуществляется на основе их участия в следующих мероприятиях: диспутах, конкурсах, олимпиадах и т.д. термин «Интернет» в переводе с английского языка «international net» дает понятие «международная связь». Через систему Интернет изучающий язык может напрямую общаться с представителем языка, на уроках иностранного языка можно создать модель реального общения посредством подключения к интернету. Используя язык как средство общения в естественной языковой среде, изучающие язык привыкают быстро реагировать на произношение спонтанно, используя различные языковые формулы [3].

Использование следующих информационных ресурсов и ресурсов системы Интернет на уроках иностранного языка станет единственным эффективным:

* электронная почта (e-mail), телеконференция, видеоконференция;

* возможность освещения личной информации или другими словами Web

* отдельный вывод на сервер;

* информационные каталоги (Yahoo, InfoSeek/ UltraSmart, Galaxy) поисковая система (Alta, Vista, HotBob, Open Text), беседа внутри системы (Chat).

Работая с компьютером на уроках иностранного языка, студенты получают и психологические льготы. В частности, отсутствие непосредственного участия преподавателя в оценке каждой работы, выполняемой студентами, с указанием допущенных ими ошибок на основе повторений, т. е. утверждения результата работы или выражающего свое мнение без какого-либо одобрения, обеспечивает студентам самостоятельность и уверенность в себе. Из этого не следует, что следует отрицать место преподавателя на уроке иностранного языка.

Напротив, преподаватель как личность является единственным субъектом, который может создавать социально-психологическую обстановку, ориентируясь на работу изучающих язык, выполняя свои задания и фиксируя результаты работы.

В настоящее время преобладают коммуникативность, интерактивность, аутентичность обучения иностранному языку, наличие процесса изучения языка в культурном контексте. Указанные позиции создают предпосылки для развития межкультурной компетентности как компонента коммуникативной способности. В традиционном обучении иностранному языку изучающие язык ограничиваются выполнением языковых упражнений и заучиванием необходимого материала. То есть он будет иметь следующий вид: «словарный запас + необходимая структура = язык» [4].

Однако ограничение запоминания языковой структуры не дает полной возможности овладеть языком как средством общения. Для обучения языковому общению на иностранном языке необходимо создавать реальные, жизненные ситуации. Она создает условия для усвоения студентами необходимого материала и формирования соответствующего поведения. Значительное значение в решении данной проблемы имеет Интернет-система. Давайте еще раз составим описание к традиционному уроку иностранного языка. В большинстве случаев в процессе обучения иностранному языку студент-преподаватель руководит игрой, т. е. вместо того, чтобы направлять или руководить, он переходит на руководящую должность. Эта деятельность, как показывают психологи, тормозит мыслительный процесс учащихся. Например, круглый стол, дискуссионный вопрос преподаватель готовит сам, дает план и требует, чтобы студент в ходе выступления опирался только на него. То есть человеку не предоставляется свобода в самовыражении [5].

Студент не может понять проблему, получить необходимую ему информацию, лишиться возможности творчески подойти к решению проблемы, приобрести способность самостоятельно мыслить, формулировать ее и высказывать интересные мнения. А в решении вопроса очень важно высказать новое мнение, ценное мнение. И если он обязательно подведет итоги, то результат будет выше. Показателями эффективности технологии обучения иностранному языку являются:

- * Учет морально-психологических, интеллектуальных и возрастных особенностей учащихся.
- * Создание положительного настроения на чтение.
- * Установление принципа сотрудничества, научного общения и обмена словами между преподавателем и студентом.
- * Повышение активности студентов через повышение их памяти и творческого уровня.
- * Широкое использование мультимедийного и другого технического арсенала для овладения чтением.
- * Итоговый результат удовлетворенности студентов перспективами по окончании занятий.
- * Существует три различных типа образовательных технологий. Они традиционны, инновационны и информативны. Главное - не совокупность технологий, а ее степень.

Оттачивает профессиональное мастерство студента в овладении языком через самостоятельный поиск с помощью компьютерных технологий с использованием различных источников, ресурсов информации. Внедрение в новую информационную технологию различных видов информации электронным способом, хранение. Их можно сгруппировать в соответствии со спецификой их использования в учебном процессе следующим образом:

Компьютерные учебные программы (электронные учебники, тренажеры, тьюторы, лабораторные упражнения, тестовая система). В соответствии с мультимедийными технологиями обучение ведется с использованием компьютера, видеотехники, набора оптических дисков. Интеллектуальная и экспертная система. Формирование базы набора информации. Телекоммуникационные установки, объединяющие системы электронной почты, телеконференции, Связной либо региональной связи. Электронные библиотеки. Эти технологии развиваются в области знаний гораздо быстрее, чем их использование. В высших учебных заведениях чаще всего используется электронная почта. В настоящее время обмен аудиоинформацией, обмен видеоинформацией, виртуальная аудиторская доска, клавиатуры с тематической информацией, файлообмен, проведение многосторонних конференций относятся к общепризнанной методике компьютерной видеоконференцсвязи. Компьютерная система является средством совершенствования учебного процесса. Тем не менее, информация, связанная с обучением в сети Интернет, редко, мало, не систематизирована. Управление учебным процессом посредством промежуточной связи осуществляется посредством приема, отправки материалов по электронной почте, копирования курсовых и дипломных работ, обмена интерактивными сообщениями. Сегодня эти технологии имеют более новое развивающее значение, чем обучение. Тем не менее, стремление к овладению иностранным языком с использованием различных информационных потоков помогает будущим студентам-медикам развиваться всесторонне и формироваться как грамотные специалисты. Овладение студентами техническим образованием с овладением иностранным языком в соответствии с профессиональной программой связано с поисками, систематическим повышением их готовности с использованием в этих целях технологической информации и педагогических технологий. Новая педагогическая технология позволяет индивидуально ориентировать студентов на овладение иностранным языком и учитывать их коммуникативные способности при подготовке. Отличие технологии от методологии состоит в том, что проектирование обучения направлено не на обобщение опыта, а на научное обоснование обучения [6].

Технология основана на стабильности результата. С точки зрения лично-делового подхода педагогическая технология конкретизирует свойство дидактических знаний к овладению наукой посредством использования эмпирических инноваций в учебном процессе для достижения высоких результатов. Для этого необходимо совершенствовать содержание, методику обучения, форму организации учебного процесса, учебное пособие.

Исследователи проблем Интернет - технологий подчеркивают, что любая педагогическая технология носит информационный характер. Информационные технологии отличаются широким использованием компьютерных технологий в учебном процессе. Использование новых информационных технологий в обучении удовлетворяет основным принципам основной педагогической технологии. Использование новых педагогических и телекоммуникационных технологий в изучении иностранного языка как профессиональной ориентации является сегодня инновационной формой совершенствования образования.

Под педагогической технологией понимаются совместные технологические действия преподавателя и студентов с целью улучшения качества обучения и достижения проектных результатов.

Применение инновационных технологий на уроках — это единственный способ создать благоприятные условия для его результативности, а это, в свою очередь, способствует совместной работе, человеческим отношениям. Применение новаторского подхода к обучению является большим достижением практико - ориентированного обучения, а также его качество обеспечивает удовлетворение большого спроса на повышение качества жизни, наряду с достижением цели полученных знаний в реальных условиях.

Список использованной литературы:

1. Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби , Серия филологических наук , стр. 97-98 , №1 , 2016 .
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
3. Баранов Х.К. Арабско- русский словарь. 2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017
5. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Ташкент 2016
6. Г.Ш. Шарбатов. Араб тілі оқулығы. 2018

УДК 811.161.1

СРЕДСТВА ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ЖАНРА НОН-ФИКШН (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ РАННЕГО ТВОРЧЕСТВА Р.СЕНЧИНА)

Ковальская И.А.

Таганрогский институт имени А.П. Чехова (филиала)

ФГБОУ ВО «РГЭУ (РИНХ)», г. Таганрог, Россия

Түйін: Бұл мақалада деректі әдебиет жанрындағы жазушылардың шығармаларындағы экспрессивтілік құралдары көрсетілген. Шығармада автор Р. Сенчиннің жұмысына, жазушы өзінің сезімдері мен ойларын білдіретін құралдарға, оны толғандыратын және Мазалайтын, қуанатын және қайғыратын, содан кейін оқырманға өзінің ішкі әлемін ашатын құралдарға ерекше назар аударады

Summary: In this article, the means of expressiveness in the works of writers of the genre of non-fiction are revealed. In the work, the author pays special attention to the work of R. Senchin, on those means by which the writer expresses his feelings and thoughts, all that he worries and worries, pleases and sadness, then, with the help of which he reveals his inner world before reader.

Как известно, во времена цензуры в литературном творчестве не допускались нецензурная лексика. В начале 90-х годов 20 века появилось очень много писателей, но только некоторые из них смогли добиться популярности. Это Р.Сенчин, З.Прилепин, С.Шаргунов, Д.Гуцко, И.Абузяров, А.Ганиева, Е.Погорелая, А.Бабченко, А.Рудалев, Г.Садулаев., В.Пустовал. Все чаще критики называют их "новыми реалистами" и считают, что будущее современной литературы за ними. Некоторые считают, что это литература молодых, так как описывает жизнь и переживания современного героя. Постараемся обозначить основные признаки "нового реализма".

Нон-фикшн (*от англ. non – 'не' + fiction – 'беллетристика', 'фикция'*) – это «художественно-публицистический жанр литературы, основными особенностями которого являются сугубо реалистичное и документально точное изображение событий и персонажей через призму образного и эстетического восприятия автора» [1, с. 12].

В творчестве самых популярных представителей нон-фикшн наблюдается обращение к базовым принципам классического реализма, но уже в современном контексте. Многие критики отмечают стилистическое и сюжетное разнообразие, использование самых различных форм современной действительности. Основные характеристики всех произведений нового реализма – своевременное реагирование за быстро меняющейся действительностью, без любой идеологической окраски, желание автора выступать в роли главного героя, показать свой опыт, автобиографичность.

Цель данной статьи:

1. Охарактеризовать особенности средств выразительности в творчестве Р. Сенчина;
2. Изучить взаимосвязь выбора лексических средств и тематики произведений.
3. Раскрыть понятия основных лексических, синтаксических и стилистических средств выразительности.
4. Выявить особенности стиля, тематики и мировоззрения писателя.

Каждый владеющий тем или иным языком, чувствует, что для данного языка естественно, а что — нет. Чтобы привлечь внимание, речь должна нарушить эту естественность и привычность. Для этого используют разные приемы: ритм, подбор звуков, реплики, редкие слова, необычные значения слов и неожиданные словосочетания, особый порядок слов и строение предложений тоже могут привлекать внимание. Эти "необычные слова" отличаются на фоне будничной речи. Сочетания слов принято называть фигурами речи, а слова в иных, часто переносных значениях — тропами. Тропы придают наглядность изображению тех или иных предметов, явлений. Выступая как тропы, обыкновенные слова могут приобрести большую выразительную силу.

Однако, неверно было бы считать, что тропы используются писателем только лишь при описании необычных, исключительных предметов и явлений. Тропы могут быть ярким средством создания реалистических картин.

Тропы встречаются и в описании явлений неэстетических, вызывающих отрицательную оценку читателя.

Для стилистической оценки тропов важна не их условная "красочность", а органичность в тексте, обусловленная их содержанием произведения, задачами автора.

Речь, оснащенная тропами, называется металогической (от гр. *meta* — через, после, *logos* — слово); она противопоставлена речи автологической (от гр. *autos* — я, сам и *logos* — слово), в которой тропы отсутствуют [2, с. 283]. Иногда неверно полагают, что только металогическая речь может быть высокохудожественной, отсутствие же в стиле тропов будто бы свидетельствует о недостаточном мастерстве писателя. Это суждение в корне ошибочно. Высокохудожественной может быть и автологическая речь. В прозе можно найти немало примеров эстетически совершенного использования слов в их прямых лексических значениях. Предпочтение тропам или отказ от них ещё не дают основания говорить о степени мастерства автора — всё зависит от того, как используются тропы, насколько оправдано обращение к ним в контексте, убедительные, достоверные или слабые, фальшивые образы создаёт писатель.

Гиперболой (от гр. *hyperbole* — преувеличение, излишек) называется образное выражение, состоящее в преувеличении размеров, силы, красоты, значения описываемого. Гипербола может выражаться языковыми единицами различных уровней (словом, словосочетанием, предложением, сложным синтаксическим целым), поэтому отнесение их к лексическим образным средствам отчасти условно. «— *Уху, хлестала* дай боже...; Музыка стала *стихать*. Колышущаяся толпа *медленно успокаивалась*; Но спустя год Андрей почувствовал, что надо что-то делать. *Менять*. Каждый день и каждый вечер были одинаковыми, разговоры и дела у парней тоже повторялись почти с детальной точностью. И в июле он *взял* документы и *поехал* в город, *неожиданно легко* поступил в пединститут» [3, с. 75,79,110].

Гипербола может "наслаиваться", налагаться на другие тропы — эпитеты, сравнения, метафоры, придающие образы черты грандиозности.

Одна из самых древних фигур речи — повтор, его используют и в бытовой и в художественной, литературной речи. Повторы в литературном тексте встречаются разного рода.

Повтор начала строки (строфы, предложения) называется анафорой (от гр. *anaphora* — "вынесение вверх"): «Заодно, собирая пакетик, раз десять испуганно, будто провожая *Андрея* на опасное дело, попросила быть осторожней, скорей возвращаться. *Андрей* слушал ее с улыбкой: да, когда ребенок перед глазами; Они будут сидеть *долго-долго*, по крайней мере — пока не опустеет бутылка; — *Фу-фу-фу*, — Вица замахал перед собой, словно отгоняя злых духов; — *Смелее, смелее!* — позвал шоумен; *Надо, надо* скорее ксерить! — Сергей бережно берет сборничек, листает. — *Да-а*, и рисунки тускнеют...» [3, с. 18,26,78]

Эллипсис — это стилистическая фигура, состоящая в намеренном пропуске какого-либо члена предложения, который подразумевается из контекста [4, с. 188].

От этого синтаксического приема следует отличать умолчание — оборот речи, состоящий в том, что автор сознательно недосказывает мысль, предоставляя право читателю догадаться, какие слова не произнесены: *«Пока собирался – стемнело. Темнело тут быстро – стоило солнцу заползти за хребет, что чуть ли не нависал над селом, – и тут же наступала ночь. Будто выключали в чулане лампочку...; -Вообще какое-то пресное получилось. Вот в тот год...; -А ты чё, Дрюньчик, – обратился Олегыч к Андрею, – так скучно жить-то стал? Как не увижу – на огороде всё, всё чего-то роешься. Купаться даже не ходишь; Детям сказками всякими мозги пудрят, а потом они бегут отсюда, ищут сказки, а от этого только и им хуже, и селу, и всем». Почти как ты сейчас, Вить, говорил...»* [3, с. 100,109,118]. Эта стилистическая фигура придает динамизм произведениям, служит для выражения эмоционального напряжения, а поэтому более любима читателем, так как заставляет его прочувствовать ту ситуацию, которую писатель хотел донести до него.

На фоне разнообразных синтаксических средств обращения отличаются экспрессивной окраской и функционально-стилевой закрепленностью. В тоже время эмоциональное звучание обращений в тексте нередко достигает яркой изобразительной силы. Для создания эмоциональности речи писатели могут использовать как обращения слова с яркой экспрессивной окраской, образные перифразы. К тому же при обращениях часто стоят эпитеты, да и сами они нередко являются тропами — метафорами, метонимиями. Их экспрессию подчеркивают частицы, тавтологические сочетания, плеоназмы, наконец, особая интонация — все это усиливает выразительную силу этого синтаксического приема в художественной речи: *«Андрей вздохнул:– М-да-а...– Н-но! – кивнул Ленур, и в его тоне послышалась смесь сожаления, что так произошло, и гордости за героизм друга. – Творанул Редя – надолго запомним; – Вау! – взвизгнул шоумен, на мгновение опередив рев толпы. – Да-а, это просто – супер! Суперпара! – Он шумно перевел дух. – Вот это да!»* [3, с. 7,89,93].

Вводные слова и словосочетания, используемые с целью привлечь внимание собеседника, как правило, функционируют в разговорном стиле, особенность их употребления – устная речь: *«– О, Дрюня! – первым узнал его долговязый, чернявый Олег – Олегыч, – парень лет двадцати, живущий на соседней улице. – Здорово-ово!; – Да чё ты! В сторожке прекрасно, – мотнул головой Олегыч в сторону развалин пошивочного заводика в конце улицы. – Там печка, всё. Давай, Дрюнька! Да и надо ж – за встречу.– И как житуха городская, расскажешь, – добавил Вица, третий в компании»* [3, с. 56,69,72].

Характерно то, что автор обращается в своих произведениях к использованию жаргонов.

Жаргон – разновидность разговорной речи, используемая определенным кругом людей [5, с. 114]. Экспрессивность жаргонной лексики способствует

тому, что слова из жаргонов переходят в общеупотребительную разговорно-бытовую речь, не стесненную строгими литературными нормами. Чтобы привлечь внимание читателя, Р. Сенчин нарушает естественность и привычность речи. Для этого Р. Сенчин обращается к разным приемам, к таким как, использование разговорных элементов: «Выдергивал засыхающие, с отрезанными шляпками, *будылья* подсолнухов...;– *Во, ништяк, ништяк!* – Ленур увидел пакет у Андрея в руке.– Прекрасно посидим, – добавил Олегыч и соскочил на землю. – *Айда!*; – *Гля, в торец схлопочешь, поскоть драная...*»[3,с. 19,80,88].

Прозаический язык Р. Сенчина особый, оригинальный и образный. Каждый образ несет на себе определенную смысловую нагрузку с характерными для него выразительными средствами. Это и деревенские жители, и городские.

Стиль каждого писателя неповторим, оригинален, и отличается не только стилистическими средствами, но и тематикой произведений. Тематика произведения диктует писателю те лексические и стилистические средства, которые наиболее актуальны для изображения данного предмета или явления. Между тематикой произведения и теми лексическими средствами, которые употреблены в нем, существует неразрывная, логическая и стилистическая связь. Такая связь, на наш взгляд, нацелена на более точную, красочную и образную передачу мироощущения и миропонимания писателя.

Список использованной литературы:

1. Бударина С. Современный нон-фикшн, что это: одноразовое чтение или серьезная литература? [Электронный ресурс] / С. Бударина // FB.ru. – Режим доступа: <http://fb.ru/article/175857/sovremennyiy-nonfikshn-cto-eto-odnorazovoe-ctivo-ili-sereznaia-literatura>.
2. Словарь иностранных слов//Под ред. Комлева Н.Г.– М.: ЭКСМО, 2006.–669 с.
3. Сенчин Р. На чёрной лестнице/Сборник рассказов. - АСТ,;Астрель,1999.352 с.
4. Словарь лингвистических терминов // Под ред. Ахмановой О.С. – 2-е изд., стер. – М : УРСС : Едиториал УРСС, 2004. – 571 с.
5. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М.: УРСС : Едиториал УРСС, 2004. 571 с.

UDC 811.111

FORMING POSITIVE MOTIVATION OF STUDENTS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES

Кожанова Э., Розметова И., Исламова Д.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақала оқушылардың ағылшын тілін үйренуге деген ынтасын арттыруға мүмкіндік беретін негізгі тәсілдер мен жолдарды қарастыруға арналған. Оқытудағы мотивация мәселелері әр пән бойынша туындайды. Ұстаздар сұрақтар мазалайды, сол мотивациясын арттыру оқушыларды оқыту. Шет тілдерін үйренуге ынталандыру мәселесі ерекше өткір тұр.

Резюме: Статья посвящена рассмотрению основных способов и путей, позволяющих повысить мотивацию учащихся к изучению английского языка. Проблемы мотивации в

учении возникают по каждому предмету. Педагоги задаются вопросом, как же повысить мотивацию учеников к обучению. Особо остро стоит проблема мотивации к изучению иностранных языков.

The role of the English language in the modern world is obvious. It is the most important communication tool at the international level. A modern person without certain linguistic knowledge cannot use the latest benefits of civilization. All spheres of our life require knowledge of the English language in one way or another. Learning English is becoming more in demand every year. However, as an object, it has a number of specific features.

The purpose of teaching a foreign language is the development and formation of general communicative and professional-communicative competencies.

A foreign language is studied in the section of general humanitarian and socio-economic disciplines, the main tasks of which are:

- systematization, activation, development of linguistic, speech, socio-cultural knowledge, skills, formation of experience of their application in various speech situations, including situations of professional communication;
- development of independent work skills, creative and intellectual abilities of students.

When teaching a foreign language, students must master not only a certain amount of knowledge in the field of phonetics, vocabulary and grammar, but also skills and abilities in oral speech, reading and writing, without which the use of a foreign language as a means of communication is unthinkable. Mastering skills and abilities in the absence of a language environment presents serious difficulties for students [1].

In order to be a motivated student, at least from time to time, you need to experience success. That is, to see that their efforts are beneficial and pay off with a vengeance. However, in order to learn successfully, the teacher must determine the main parameters: how students perceive information better (by ear, visually, when solving specific tasks, etc.); how they remember new information (through repetition, impression, association, building connections, taking notes, grouping data, etc.); it is important to teach students to use different intellectual operations. By intellectual operation we will understand conscious mental actions related to the cognition and resolution of the tasks facing the individual. The most typical perceptual techniques for school age are: associations, grouping by visual signs, grouping by semantic signs, selection of a reference point, recoding, completion, structuring, schematization, ordered scanning, serialization organization of the material; mnemonic methods of information processing: grouping, reference points, classification, analogies, etc.; in thinking: comparison, comparison, analysis, synthesis, generalization, clarification of functional meaning, etc. Avoid blind memorization. Teach understanding and the search for meaning. Whether we like it or not, our brain is trying to understand new information and establish semantic connections with what we already know. In other words, the brain identifies, evaluates and "enters" new material corresponding to the "database" section of our memory. Unconscious repetition and cramming can not only extinguish motivation, but also finally instill an

aversion to learning. Therefore, always try to take into account the larger context of the topic you are considering. Learn new words in a thematic bundle, as well as in the context of sentences. When reviewing the material, try to find the meaning. It is important to see the logical sequence and patterns characteristic of the rule. Focus on the main thing, don't pay much attention to minor details. While reading the text, try to follow the basic idea. Even if some words are not clear, try to determine the possible meaning of the word based on the context of the passage. Check whether the students have formed the overall picture. Do they see the particular in the context of more? Each task should be clear to the student. There is no point in the task - there is no point in doing it.

In modern psychology, motivation is considered as a complex "trigger mechanism" of human activity, whether it is work, behavior, cognition and communication. Psychologists define motivation "both as one specific motive, and as a single system of motives, and as a special sphere that includes needs, motives, goals, interests in their complex interweaving and interaction [2].

The teacher must take into account "all types and subtypes of motivation", so let's focus on a brief description of the types of motivation for learning a foreign language. Broadly speaking, there are two types of motivation: external and internal. In turn, extrinsic motivation exists in two varieties as a broad social motivation and as a narrow-minded one. In relation to a foreign language, broad social motivation is manifested in the desire of students to master a foreign language, cultural values with the prospect of using it in various situations of interpersonal and intercultural interaction and identifying themselves with a certain group of native speakers. Narrow-minded motivation determines the attitude to mastering a foreign language as a way of self-affirmation, achievement of success and self-development.

Among the varieties of internal motivation, there are communicative, instrumental and linguistic-cognitive motivations. Communicative motivation is considered as the main part of internal motivation, because mastering communicative competence is the primary need of students. Linguo-cognitive motivation consists in the positive attitude of students to the language itself, its structure and properties. Instrumental motivation implies a positive attitude and readiness of students to perform various exercises and tasks, the desire to master new forms and types of work, further improvement of previously mastered methods of mastering a foreign language, willingness to engage in independent learning activities.

In a broad sense, motivation can be interpreted as a source of human activity, as a system of motivating forces of any activity and behavior. Motivation is considered as a system of factors influencing human behavior (this includes needs, motives, goals, intentions, aspirations, and much more), and as a characteristic of the process that stimulates and supports the activity of a person at a certain level.

Among the main factors that can increase students' interest in a foreign language and thereby increase their level of activity in the classroom and in the process of independent activity, we highlight the content component of learning and ways of organizing educational activities. One of the powerful factors that increase students' motivation to learn a foreign language is their future profession. Students are

more interested in topics related to their future professional activities [3]. Students believe that knowledge of English will be necessary for them to read special and scientific literature, to communicate with foreign specialists, to expand professional contacts.

Thus, one of the leading ways to increase motivation is the meaningful value of the language material, its adequacy to the vital interests of students. Based on this, the selection and systematization of the content of educational material in English should be carried out in accordance with the following principles:

- communicative orientation: mastering language material is aimed at solving speech problems, meeting the communicative needs of students;
- personal and professional orientation: future specialists are interested in the information aspect, which includes everything related to their future profession and the fields of science they study, therefore, in English classes, the educational material should be personally significant for students;
- interdisciplinary content consistency: in this case, the facts and events learned in the subjects of the professional cycle are presented to the students, on the other hand, in a new language shell:
- authenticity and openness: this principle involves the use of information taken from original sources, including Internet resources, mass media and telecommunications, in the learning process.

We were convinced that the educational material, which is informative and personally significant for students, allowing them to expand their knowledge within the framework of their future profession and acquire skills and skills of interpersonal and professional foreign language communication, contributes to an increase in motivation to learn English.

The next stage on the way to increase the level of motivation is the organization of educational activities, since the content of educational material is assimilated in the process of students' educational activities. In this regard, the question of choosing effective forms, methods and means of teaching a foreign language is very important.

In the context of the issue we are considering, the process of teaching English should meet the following requirements: orientation to the student's personality, taking into account his individual characteristics and creating subject-subject relations in the learning process; promoting his personal and professional development; providing conditions for the active work of each student and involving students in joint activities; communicative orientation.

Let's consider the most effective, in our opinion, forms, methods and means that contribute to the challenge and preservation of motivation to learn English.

In accordance with the requirements of modern didactics, the pedagogical process must be built on the principles of a personality-oriented approach, which involves the establishment of subject-subject relations. Subject-subject dialogue relations recognize the student as a subject, an accomplice in the pedagogical process and assume the fullest realization of their potential by each of the students in interaction with the teacher directing this process in the most favorable direction. For

example, a teacher should inform students about the tasks of the lesson, and first of all, tasks related to mastering speech activities should be named [4]. Students' understanding and awareness of why and why they need to study this or that material is the starting point for motivation and successful implementation of the task. In addition, it is important that the task is clear and appeals to students, opens up a clear speech perspective to them.

In this regard, each training session should be structured in such a way that it has a clear communicative orientation and a solution of a certain speech task takes place on it. Even when studying a new language material, students should clearly understand how and in what situations they will be able to apply this material in the process of communicating in English.

Various forms of collective work make it possible to differentiate educational activities, providing conditions for involving students in joint activities, taking into account individual characteristics and preferences of students, which contributes to the intensification of academic work, gives it emotional appeal and also plays a role in the formation of appropriate motivation. Each student can perform a feasible part of the overall task, which will also play an important role in the development of positive motivation.

Conclusions of the study and prospects for further research in this area. In conclusion, it should be noted that the problem of increasing the motivation of students of non-linguistic specialties to study English is not new, the appeal to it attracts psychologists, methodologists and practicing teachers.

References:

1. Bahous, R., Bacha, N. & Nabhani, M. Motivating students in the EFL classroom: A case study of perspectives. English Language Teaching, 2012.
2. Dörnyei, Z. Motivation in second and foreign language learning. Language teaching, 2015.
3. Lai, H. Y. T. The motivation of learners of English as a Foreign Language revisited. International Education Studies, 2013.
4. Brown, H.D. Principles of language learning and teaching (4th Ed.). Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall, 2018

UDC: 373.1.

ADVANTAGES OF GAMES TECHNOLOGIES IN FLT

Колбаева К., Узакова М.

Институт Манасоведения и Лингвистики Кыргызского
государственного университета имени И.Арабаева, Кыргызская Республика

Түйүн: Ойындар мен ситуацияга салу студенттерді қозғамдық қарым-қатынас және көрініс нәтижесі бар өмірлік жағдаймен таныстырады. Ойындар ақпарат немесе мәнмәтіннің базалықоқытуына қарағанда қозғамдық процестердің дамуын қалыптастырады.

Резюме: Игры и симуляторы позволяют студентам испытать жизненные ситуации, в которой существует социальное взаимодействие и видимый результат. Игры способствуют развитию социальных процессов больше, чем информация или базовое изучение контекста.

The remarkable power of games to engage our attention is evident all around us. Basic principles of psychology tell us that anything done so often, by so many, must be motivating in its own right. There are all sorts of interesting theories about why games are motivating, but the bottom line is that there is something rewarding about games and that something is very powerful. Games are fun and fun is motivating. Along with the food and the shelter fun is one of the basic of life people will seek. We will do something fun over and over again, just to have the experience.

The fact is that most people willingly engage in difficult and even arduous tasks if those tasks are in the context of a game. This is the rationale for taking school skills and wrapping them up in some fun to harness the power of games for learning [1]. Each game is an opportunity to bring playfulness to skill practice in a way that increases the “fun quotient” and fuels the desire to engage in the game again and again.

Games and simulations permit students to experience life-like situation in which there is a social interaction and observable outcome. Games contribute more to the development of social process than the acquisition of information or basic learning context.

There is a common perception that all learning should be serious and solemn in nature and that if one is having fun and there is hilarity and laughter, then it is not really learning. This is a misconception. It is possible to learn a language as well as enjoy oneself at the same time. One of the best ways of doing this is through games.

There are many advantages of using games in the classroom:

- Games are a welcome break from the usual routine of the language class.

- They are motivating and challenging.

- Learning a language requires a great deal of effort. Games help students to make and sustain the effort of learning.

- Games provide language practice in the various skills: speaking, writing, listening and reading.

- They encourage students to interact and communicate.

- They create a meaningful context for language use. Language learning is hard work. One must make an effort to understand, to repeat accurately, to adapt and to use newly understood language in conversation and in written composition [2]. Effort is required at every moment and must be maintained over a long period of time. Games help and encourage many learners to sustain their interest and work.

Games also help to the teacher to create contexts in which the language is useful and meaningful. Games provide one way of helping the learners to experience language rather than merely study it. Many games cause as much use of particular language items as more conventional drill exercises; some games do not. What matters, however, is the quality of practice.

Naturally when playing games, students are trying to win or to beat other teams for themselves or on the behalf of their team. They are so competitive while playing because they want to have a turn to play, to score points and to win. In the class, students will definitely participate in the activities willingly [3]. Therefore, it is possible for a teacher to introduce students to new ideas, grammar and knowledge

and so on. It can be clearly seen that games can capture students' attention and participation. They can motivate students to want to learn more. Moreover, they can transform a boring class into a challenging one.

Next, students learn without realizing that they are learning.

For instance, when playing a game called "What would you do if a lion came into this classroom?" students will have to pick one hypothetical question from those that have written before. The answer they get may be "I would be a fly." Usually the question and the answer they get do not match each other, so students have to use their own imagination to explain their bizarre answer, and everyone has fun listening to it. The explanation might be "If a lion came into this classroom, I would be a fly because I am a good person, so an angel would come and rescue me by turning me into a fly." While trying to explain, students do not worry too much about grammar mistakes because they want to communicate and to explain why it can happen. Apart from having fun, students do not worry about errors and punishment: moreover, they will learn a grammatical rule and have a chance to use it. Thus, they learn unconsciously-learn without realizing they are learning. Students stop thinking about language and begin using it in a spontaneous and natural manner within the classroom.

Students have to mingle around the classroom to find whoever these statements apply to and then write their names in the appropriate places. Whoever can fill their page first will be the winner. While playing, students practice asking and answering questions. They may have to repeat the same questions several times until they get to the right person. This provides the opportunity to drill and repeat as in a conventional classroom, but with playing games it is more communicative and meaningful.

Moreover, it will link students to the real world because they can actually speak like this outside the classroom [4]. Therefore, playing games in classroom does not only give students a chance to use English, but it can also connect them to the real usage of language outside to the classroom.

Many experienced textbook and methodology manuals have argued that games are not just time-filling activities but have a great educational value. W. R. Lee holds that most language games make learners use the language instead of thinking about learning the correct forms. He also says that games should be treated as central not peripheral part of lesson to the foreign language teaching programme. A similar opinion is expressed by Richard-Amato, who believes games to be fun but warns against overlooking their pedagogical value, particularly in foreign language teaching. There are other advantages of using games. Games can lower anxiety, thus making the acquisition of input more likely. They are highly motivating and entertaining and they can give shy students more opportunity to express their opinions and feelings. They also enable learners to acquire new experiences within a foreign language which are not always possible during a typical lesson. Furthermore, to quote Richard-Amato, they not only add diversion to the regular classroom activities, break the ice, but also they are used to introduce new ideas. In the easy, relaxed atmosphere regular which is created by using games, students remember things faster and better. Further support comes from Zdybiewska, who believes

games to be a good way of practicing language, for they provide a model of what learners will use the language for in real life in the future. Games encourage, entertain, teach, and promote fluency[5]. If not for any of these reasons, they should be used just because they help students see the beauty of a foreign language and not just problems that at times seem overwhelming. Games also help the teacher to create context in which the language is useful and meaningful. The learners want to take part and in order to understand what others are saying or have written, and they must speak or write in order to express their own point of view or give information.

The need for meaningfulness in language learning has been accepted for some years. A useful interpretation of ‘meaningfulness’ is that the learners respond to the content in a definite way. If they are amused, angered, intrigued or surprised the content is clearly meaningful to them. They can be used give practice in all language skills and be used to practice many types of communication games are highly motivating since they are amusing and at the same time challenging. Furthermore, they employ meaningful and useful language in real context. They also encourage and increase cooperation[6].

There are also some other reasons why teachers should prefer using games in their lesson

1-The student seeks to solve problems in which he is intimately involved.

2-They are motivating and challenging.

3-The student is satisfied when he senses a new insight as new ideas and concepts are formulated.

4-Games provide language practice in the various skills.

5-The student is placing a more realistic environment than in any other form of learning.

6-They encourage students to interact and communicate.

7-A full range of audio-visual media can be used to create realistic simulated environments. Audio tape, films, television and other media offer opportunities to capture and distribute useful stimulus.

8-A high degree of interest is generated through realistic participants.

9-They create a meaningful context for language use. Lewis states some advantages of games:

Games are fun and children like to play them. Through games children experiment, discover, and interact with their environment.

The advantages of using games are summarized by Michael Carrier as:

1- Games add variety to the range of learning situations.

2- Games can be used to change the pace of a lesson and so maintain motivation.

3- Games can be used to punctuate long form of teaching units and renew students’ energy before returning to more formal learning.

4- Games can give “hidden” practice of specific language points without students being aware of this.

5- Games encourage student participation and can remove the inhibitions of those who feel intimidated by formal classroom situations.

6- Games can change the role of the teacher from that of formal instructor to that of manager or organizer of activities that students enjoy participating in. This can be useful in reducing teacher-student distance or conflict.

7- Games can increase student-student communication, and so reduce the domination of the classroom by the teacher.

8- Games can act as a testing mechanism, in the sense that they will expose areas of weakness and the need for the remedial work. Rinvolucri categorized four advantages of grammar games. These are;

1- The students have to take individual responsibility for what they think the grammar is about.

2- The teacher is free to find out what the students actually know, without being the focus of their attention.

3- Serious work is taking place in the context of a game. The dice-throwing and arguing lightens and enlivens the classroom atmosphere in a way that most people do not associate with the grammar part of a course. The game locomotive pulls the grammar train along.

4- Everybody is working at once.

References:

- 1.Пассов, Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: учебное пособие для студентов пед. вузов/ Е. И. Пассов.- М.: Просвещение, 2011.
- 2.Колкова, М. А. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: пособие для учителей, аспирантов и студентов/ М. К. Колкова. - Санкт- Петербург, 2015.
- 3.Коньшева, А. В. Игровой метод в обучении иностранному языку: учебное пособие/ А. В. Коньшева.- Санкт- Петербург, 2016.
- 4.Линькова, Н. П. Игры, игрушки и воспитание способностей: учебное пособие/ Н. П. Линькова.- М.: Просвещение, 2019.
- 5.Манилова, М. Я. Игра на уроке английского языка: учебное пособие для студентов пед. колледжей/ М. Я. Манилова.- М.: Издательский центр Академия, 2017.
- 6.Матвеева, Н. В. Ролевая игра/ Н. В. Матвеева// Иностранные языки в школе: научно-методический журнал.-2015.-№4.

УДК 811.111

ШЕТ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДАҒЫ КОММУНИКАТИВТІК-ТІЛДІК ДАМУ

Куралбаева А., Джабек Ж., Қадыр С.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье поднимается вопрос о важности изучения иностранного языка на современном этапе, а также актуальные вопросы повышения коммуникативной и речевой культуры учащихся, в том числе через иностранный язык. Особое внимание уделяется проектному методу на уроках иностранного языка.

Summary: This article raises the question of the importance of studying a foreign language at the present stage, and also examines the urgent issues of improving the communicative and speech culture of students, including those of a foreign language. Particular attention is paid to the method of projects in the classroom for a foreign language.

Бүгінгі күні әскери университеттің маңызды міндеттерінің бірі – болашақ

әскери мамандардың мәдениетаралық кәсіби қарым-қатынас дағдылары мен дағдыларын қалыптастыру, болашақ офицердің оқытылатын шет тілінде тікелей қарым-қатынасты жүзеге асыру қабілетін меңгеру, кәсіби шеберлік таныту және шығармашылық белсенділік. Сондықтан шетел тілін білу Беларусь Республикасы Қарулы Күштерінің болашақ офицерінің кәсіби-коммуникативтік даярлығының қажетті құрамдас бөлігі болып табылады.

Болашақ офицерлерді даярлаудың шетелдік тәжірибесі де гуманитарлық мәселелердің онда маңызды орын алатынын көрсетеді. АҚШ-тың әскери білімінде әскери қолбасшылардың интеллектуалдық әлеуетін дамытуға көп көңіл бөлінуде, мәдени және сөйлеуді оқытудың жаңа технологиялары енгізілуде [1].

Сөйлеу мәдениетін дамыту АҚШ-тың әскери университеттерінде оқытудың басым бағыттарының бірі болып табылады. Атап айтқанда, Вест-Пойнт академиясында шет тілдері, тарих, әлеуметтану сияқты пәндер 1902 жылдан бастап зерттеле бастады [2].

Бундесвер университеттері тек техникалық пәндер бойынша ғана емес, сонымен қатар гуманитарлық пәндер бойынша да оқытуды ұсынады: әскери инженерден немесе ғарыш кемесінің конструкторынан журналистке немесе қоғаммен байланыс менеджеріне дейін.

Германияның әскери университеттерінде адамдармен жұмыс істеу, жанжалдардың алдын алу және шешу қабілетін дамытуға, сондай-ақ ағылшын тілін өте жақсы білуге үлкен көңіл бөлінеді, бірақ оқыту, әрине, неміс тілінде. Ағылшын тілін білмейтін бундесвердің жоғары лауазымды офицерінің БҰҰ, НАТО және Еуропалық Одақтың халықаралық бітімгершілік миссияларына қатысуы іс жүзінде мүмкін емес және бұл қазіргі уақытта неміс қарулы күштерінің ең маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Сондықтан сөйлеуді дамыту (шетел тілінің көмегімен де) Беларусьтің әскери білімі үшін маңызды міндет болуы керек. Қазіргі курсанттардың қарым-қатынасы әрдайым жеткілікті түрде дамымайды, жалпы мәдени және интеллектуалдық деңгейі жоғары, өзіндік санасы дамыған. Гуманитарлық пәндер бойынша сыныпта сөйлеуді және жалпы мәдениетті дамыту мақсатын қою қажет.

Болашақ офицерлер арасында коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруға да тиісті көңіл бөлініп, студенттердің рухани-адамгершілік, адамгершілік, мәдени құндылықтарын дамытуға бағытталуы қажет.

Шет тілі сабағында еліміз туралы ақпаратты кеңінен енгізуіміз керек. Мұндай ақпаратты өз мекендері туралы презентациялар түрінде жобалар түрінде ұйымдастыруға болады. Жұмыстың жобалық формасы әр оқушыға өз қабілетін көрсетуге мүмкіндік береді. Жобалық іс-әрекет – студенттермен жұмысты ұйымдастырудың ең танымал түрлерінің бірі.

Соңғы жылдары ол әлемнің әртүрлі елдерінің білім беру жүйесінде көбірек қолданыла бастады. Жобалық әдіс – оқытуды ұйымдастыру, онда әрбір студент тәжірибелік тапсырмаларды – жобаларды жоспарлау және орындау барысында білім алады. Инновациялық әдіс ретінде жоба әдісі баға жетпес,

шығармашылық, ізденіс әдісі болып табылады. Бұл да ұжымдық топ әрекетінің нәтижесінде көпшілік алдында қорғалатын соңғы өнімі бар ойын әдісінің бір түрі.

Шет тілін оқытудың мақсаты – студенттердің коммуникативті әрекеті, яғни шет тілін практикалық меңгеруі. Жобалық әдісті қолдану білім беру үдерісін жандандырып, әртараптандырып қана қоймайды, сонымен қатар білім беру жүйесін кеңейтуге үлкен мүмкіндіктер ашады, сөзсіз үлкен мотивациялық әлеуетті алып келеді және оқытуды дараландыру принциптеріне ықпал етеді.

Жобалық іс-әрекет студенттерге автор, жасаушы ретінде әрекет етуге мүмкіндік береді, олардың шығармашылық әлеуетін арттырады, жалпы дүниетанымын кеңейтіп қана қоймай, сонымен қатар тіл білімін кеңейтуге ықпал етеді. Практикалық тұрғыдан алғанда, жобалық жұмысты оқудың толық жылы ішінде ұйымдастыруға болады. Курсанттар жинаған жеке материалдар әртүрлі формада бірнеше рет қолданылуы мүмкін. Курсанттарға түсінікті және жақын материалды пайдалану аудиторикалық шет тілі мен сабақтан тыс қарым-қатынас үдерісін табысты ете алады.

Зерттеушілер әскери-педагогикалық іс-әрекетте ауызша қарым-қатынас ұлттық болмыстың жаңғыруына, ой-өрісін кеңейтуге, интеллектіні дамытуға, коммуникативті қасиеттерді, іскерлік пен дағдыларды меңгеруге, табысты іс-әрекетті жүзеге асыруға ықпал ететінін алға тартады [2]. Бұл жұмыстар жүргізілуде. Алдағы уақытта оны жалғастыру, Әскери академияның Ішкі әскерлер факультеті курсанттарының көмегімен материалдарды іріктеу және тіркеу жұмыстарын ұйымдастыру жоспарлануда.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Карпова Т. А. Педагогические основы гуманитарной подготовки офицерских кадров в США: дисс. канд. пед. наук: 13.00.01/Т. А. Карпова. М., 2000. - 168 с.
2. Лазуткина Л. Н. Педагогическая концепция формирования и развития речевой культуры у курсантов военных командных вузов: дисс.-д-ра пед. наук: 13.00.08/Л. Н. Лазуткина. М., 2008. - 462 с.

УДК 81.42

ОСОБЕННОСТИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПЕРЕВОДА

Курбанов С.У., Гуламов С.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Summary: The article discusses features and difficulties of translating English literary texts into the Russian language.

Түйін: Бұл мақалада ағылшын көркем мәтіндерін орыс тіліне аударудың ерекшеліктері мен қиындықтары қарастырылады.

Художественный перевод относится к сфере творчества. Автору перевода нужно не только раскрыть содержание текста, но и сохранить эмоциональное воздействие и стиль самого художественного произведения. Понятие

«художественный» мы понимаем как способность обогащать духовный мир человека, влиять на его эмоциональное состояние.

Сохранить при переводе индивидуальную манеру автора оригинала и степень воздействия на душевное и эмоциональное состояние читателя – одна из основных задач переводчика.

Важными признаками переводного произведения являются адекватное описание жизни другого народа, его быта, нравов и обычаев.

Перевод всегда в той или иной степени – «окно в другой мир».

В переводном произведении внимание читателя привлекают специфические черты местного колорита, манеры общения героев, черты характера. Зачастую они и составляют главный предмет описания.

Переводчик, занимающийся художественным переводом, должен обладать художественным вкусом, богатым запасом слов, уметь находить эквиваленты идиомам, метафорам, пословицам. Переводчиков, которые не проникают в глубокий смысл произведения, К.И. Чуковский называл «буквалистами» [1, с. 67].

Наиболее известными переводчиками с европейских языков являются А. Байтурсынов, Лозинский, Любимов, Лившиц, Галь, Дружинина, Немчинова, Эткинд, и др. Это настоящие мастера художественного перевода, создавшие свои собственные школы.

Художественные тексты отличаются от других своей конкретностью и эмоциональностью. Это связано с задачами жанра – «нарисовать» конкретную картину и передать читателю чувства. Поэтому в таком тексте наряду с повествовательными, используются вопросительные, побудительные и восклицательные предложения. Они повышают эмоциональность речи автора, так как передают его чувства и помогают более конкретно передать разговор героев.

Добиваться точности в переводе следует не только путем подбора соответствующих лексических единиц, но и через понимание глубокого смысла произведения, его образности. Отдельное слово обретает жизнь в контексте, и следует найти ту единственно верную лексическую единицу, которая верна в каждом конкретном случае.

Переводчиков, которые не владеют подобным словарем, К.И. Чуковский называет буквалистами [1, с. 70].

Вот некоторые лексические единицы, которые встречаются у русских писателей: *невпопад*, *невзначай*, *привередливый*, *взбалмошный*, *разбитной*, *неказистый*, *угодливый*, *беззаветный*, *досужий*, *прыткий*, *озорной*, *ушлый* и др. Для их перевода требуются глубокие знания английского языка и переводческое мастерство.

Всего лишь один эпитет *thin* может быть переведен как: *худой*, *сухопарый*, *худощавый*, *тщедушный*, *щуплый*, *тощий*, эпитет *crazy* как: *сумасшедший*, *сумасбродный*, *ненормальный*, *безумный*, *необузданный*, *неистовый*, *бешеный*, *шаловой*, *бредовый* и т.д. *Extravagant* – не только *экстравагантный*, но и *сумасбродный* или *нелепый*, *noisy* – *слишком шумный*, *крикливый*, *горластый*. В

одной из работ С.Флорина приводятся такие эквиваленты эпитета *violent*, как *грубый, насильственный, сильный, буйный, суровый, бешеный, свирепый, неистовый, жестокий, яростный, горячий, резкий, яркий, пылкий, страстный* [2, с. 21].

Переводчик художественного текста выбирает из ряда синонимических слов единицы той психологической и образной окраски, которые содержатся в контексте данного произведения, ср.: *horse* – *лошадь, конь, рысак, жеребец, вороной, скакун*; *palace* – *дворец, замок, палаты, чертог*; *sadness* – *печаль, уныние, скорбь, тоска, меланхолия, грусть, кручина*; *pretty* – *красивая, миловидная, хорошенькая, пригожая, недурна собой, привлекательная* и т.д.

Основу художественной речи составляет образная манера письма. Аксиомой перевода является необходимость сохранения образной структуры текста в художественном переводе. В случае нарушения образной структуры оригинала, в переводе можно говорить о стилистическом несоответствии, стилистическом ослаблении образности. Стилистические неточности имеют место тогда, когда переводчик игнорирует элементы, создающие образ и определенный авторский замысел.

Стилистическое ослабление происходит, как правило, за счет передачи образных элементов контекста необразными, например:

Родился ли ты уж так медведем, или омедведила тебя захолустная жизнь... (Н.Гоголь). – I wonder whether you were born a bear or whether you have come to it through your rustic life.... (Ты превратился в медведя от сельской жизни).

Ведь предмет просто фу-фу! (А.Чехов) – The subject is not at all important.

Или наоборот, можно говорить о стилистическом усилении, когда переводчик систематически усиливает аффективную, образную тональность текста:

She raised her eyes. – Она закатила глаза.

Of course I loved her. – Я, конечно, очень любил ее.

One nice evening... – чудесный сладостный вечер...

Her face with rosy lips... – Ее личико с алыми губками...

Многое зависит от собственных стилистических пристрастий переводчика, от его эстетических вкусов. Каждый переводчик воспроизводит свое собственное видение текста, интерпретируя его.

И это естественно. Художественный текст открыт для интерпретаций, его смысловую структуру невозможно понять и описать однажды и навсегда. По мнению многих специалистов, переводчик является единственным внимательным читателем текста, старающимся осмыслить каждую его деталь, пусть даже и незначительную на первый взгляд. Однако при этом следует стремиться к тому, чтобы эстетическая ценность перевода не уступала эстетической ценности оригинала.

Особого внимания заслуживают вопросы передачи синтаксиса в художественном переводе. С синтаксическим построением фразы связаны ее ритм и ее интонация, создающие выразительность текста. Считается, что в

идеальном случае длина фразы оригинала и перевода должны приблизительно совпадать. Однако, как известно, русские слова длиннее английских, поскольку в английском языке больше одно- и двусложных слов, ср.: *crime* – преступление, *man* – мужчина, *girl* – девочка. Например: *Этот мужчина совершил преступление* – *This man committed a crime* (12 слогов в русской фразе, 7 – в английской). По данным авторов словарей, в словарном составе английского языка наблюдается следующее соотношение слов и слогов: 10% – односложные слова, 44% – двусложные, 32% – трехсложные и только 14% – многосложные.

При переводе следует использовать приём «сокращение», ср.: *I could have saved him but I had no courage to do it* – *Я мог бы спасти его, но у меня не хватило мужества сделать это* (предпочтительный вариант: *Я мог бы спасти его, но у меня не хватило мужества*), *I paid no attention to this circumstance*. – *Я не обратил внимание на это*. *He left the home not to come back* – *Он уехал и больше не вернулся* (а не: *Он уехал, чтобы больше не вернуться*). В целом, необходимо добиваться «легкости» и естественности фразы.

Синтаксические кальки, показывающие зависимость переводчика от иноязычного текста, препятствуют адекватному восприятию переведенного текста. Особого внимания заслуживает проблема буквализмов в художественном тексте. Любопытные примеры «буквалистских» переводов приводит Л.К. Латышев в работе «Язык мой – враг?» [3, с. 55].

В главе «Как поссорилась фраза русская с фразой заморской» автор приводит некоторые образцы переведенных фраз, которые являются прямыми кальками иноязычных структур: *Обходись с ней так, как если бы она была твоей дочерью* (= как с родной дочерью); *Я не останусь без тебя, чтобы терзаться и ждать твоих писем* (=не хочу терзаться и ждать твоих писем); *Салли не была вполне уверена в этом* (=Салли была не вполне уверена в этом); *Все его члены дрожали* (*Руки и ноги у него дрожали, он весь дрожал*); *Она, такая юная, с такой стройной талией, слушала его стихи*.

Лучше в подобных конструкциях при переводе строить фразу по-русски. Подчиняясь иноязычному синтаксису, переводчики создают неуклюжие и нетипичные фразы, как в следующих примерах:

Он взял записку и, закурив сигарету, сунул ее в карман.

Лежа в лесу, спасение казалось мне невозможным.

Иногда недоверие к переводу возникает в том случае, если при переводе в недостаточной степени учитывается семантико-синтаксическая и функционально-прагматическая эквивалентность структурных единиц текста, включая синтаксическое оформление высказываний, длину фраз, меру их синтаксической сложности.

Простое следование законам иностранного синтаксиса может свидетельствовать о том, что переводчик ограничивается формальным соответствием между оригиналом и переводом. При этом, как правило, игнорируются нормы языка перевода. Между тем, фразы перевода должны

звучать привычно для читателя. Достижение привычности – одна из главных задач перевода.

Можно сказать, что перевод художественных текстов связан не столько с переводоведением, сколько с «видением» и пониманием переводчиком образности и колорита текста. В любом случае, объективным основанием оценки успешности или неуспешности перевода должен являться анализ перевода с позиций адекватности авторскому замыслу и концепции художественного текста [4, с.32].

Итак, к особенностям художественного перевода можно отнести:

- понимание и сохранение стиля автора произведения;
- сохранение образности, колорита и выразительности текста;
- лексическое соответствие оригиналу;
- синтаксическая эквивалентность оригиналу.

Список использованной литературы:

1. Чуковского К. И. Высокое искусство перевода, изд.3-е-М.: Изд-во АСТ, 2016.
2. Флорин С. Муки переводческие: Практика перевода – М.: Высшая школа, 2018.
3. Латышев Л. К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения. — М., 2015.
4. Комиссаров В.Н. Лингвистическое переводоведение в России. – М.: Высшая школа, 2012.

UDC 18'367.624

LANGUAGE. THE IDIOMS IN ENGLISH LANGUAGE

Курбанова С., Якубова З., Анаркулова Ш.
Университет «Мирас», Шымкент, Казахстан

Түйін: Тілдің табиғатын танып білу үшін оның басты қасиетін айқындап алу маңызы ерекше. Тіл - адам баласының қоғамда бірлікте өмір сүруінің бірден-бір бөлігі. Және де ойлаудың, ойдың жарыққа шығуына ықпал етуші дүние. Тіл ол өте бай қазына болып келеді. Кей сөздерді бір тілден екінші тілге тікелей аударғанда бізді күлкі қысады. Яғни, ағылшын тіліндегі сөзді қазақ немесе орыс, өзге тілдерге аударсақ, ол бастапқы мағынасын айыралап жасағандайды жиі кездестіріп жатамыз. Бұл мәдени мағынасы бар, жалпыдан ерекшелінетін сөз тіркестеріне немесе сөздерге “идиома” деген ат берілген. Идиома бұл өзіне тән немесе оның элементтерін жеке мағынада түсіне алмаймыз, себебі, бұның жеке формуласын емес еграмматикалық тұрғыдан айнымас анықтамасы бар.

Резюме: Чтобы понять природу языка, важно определить его основные особенности. Язык - единственная часть существования человека в обществе. И мир, который способствует возникновению мысли, мысли. Когда мы переводим некоторые слова напрямую с одного языка на другой, мы смеемся. То есть, когда мы переводим английское слово на казахский, русский или другие языки, мы часто видим ситуацию, когда оно теряет свое первоначальное значение. элементы не могут быть поняты в отдельном смысле, потому что у них есть собственная формула или грамматически инвариантное определение.

Language is treasure than a means of communication. Because it is used all over the world also every moment. I can speak confidently that language involves with every aspect of our life. For example when we talk, read and write even when we socialize, we drive, we trade everywhere we use language in one form or other.

Definition of language is "a body of words, symbols, signs, sounds, gestures, and the systems for their use common to people who are of the same community, nation or same cultural tradition". And it plays an important role in the development of a person's personality, because communication is the one which drives our lives and makes ourselves better. Basically, language distinguishes humans from other animal species. It is through language that we communicate with the world, define our identity, express our history and culture, learn, defend our human rights and participate in all aspects of society, to name but a few. We can preserve our history, customs and traditions, memory, unique modes of thinking, meaning and expression by language. It is pivotal in the areas of human rights protection, good governance, peace building, reconciliation, and sustainable development. And also language has a lot of opportunity. A person's right to avail oneself his or her chosen language is a prerequisite for freedom of thought, mind and voice, entree to education and information, employment, building inclusive societies, and other values enshrined in the Universal Declaration of Human Rights. We can conduct our lives in our home or foreign language without any limitation or prejudice.

I think people use the language that is very popular in progress. And nowadays the most prevalent language is English language. And it has become the global language. You probably think how it is, let me explain it. People often talk about English as a global language. With more than 350 million people around the world speaking English as a first language and more than 430 million speaking it as a second language, there are English speakers in most places around the world. Why is English so popular, though? And why has it become a global language? Here's a simple example, of business people frequently call English and it's increasingly true as international trade expands every year, bringing new countries into contact. Many of the best programs are speaking in English, it will put you in a position to get the best training and credentials. Most multinational companies require a certain degree of English proficiency from potential employees so in order to get a position with a top company, more and more people are learning English. So, what's stopping us from learning this global language? With all the English resources available on the internet and so many other English speakers around the world to practice with, there's never been a better time to start learning English. Pick up a book, learn a few words, or even start a course today and take your first steps towards becoming one of nearly 800 million English speakers in the world [1, p.37].

Do you know that English is a very rich and idiomatic language? Because English language has developed hundreds of thousands of idioms. It has been suggested that about 7,000 idioms are used by a native speaker per week. At the same time, "grasping idioms can be a great asset to learners in acquiring a new language". Idioms are extraordinarily tiresome for their flexible structures and figurative meanings. For example, the meaning of high horse has nothing to do with high and horse but means an arrogant person. According to the surface meaning, second language learners can hardly tell its meanings. And it's no wonder to say that Language is a major feature of a nation. The English language is made colorful by the myriad of idioms. Aside from that, idioms help make communication clearer.

Improve your speaking skills by mastering the most common and basic idioms of the English language. And Let me tell examples with definitions. First one,If you're feeling euphoric you're feeling elated you're feeling super happy you could say that you are on cloud nine(to be on cloud nine).It is a very common english expression which helps you tell people that you're really really happy.For example "yay I got promoted i'm on cloud nine" or "I felt like I was on cloud nine when she told me that she loves me",so I felt really happy I felt euphoric I felt elated I was on cloud nine.It is very interesting ,yeah.Next when you are sad discouraged or even depressed you could say that you bummed out so whenever you hear someone saying I'm bummed out it means that the person is feeling really bad really depressed really sad . For example how can you use it in your sentence he really wanted to go to that concert but he didn't manage to get the tickets and he was pretty bummed out about it, he was bummed out about it. It means he was really sad about it another really interesting english expression which helps you to tell people around that you are highly focused is to be in the zone to be in the zone which means you're really into something you are really really focused right now how can you use it. For example you could say I can't get in the zone when my neighbors are making noise which means I can't focus or I'm really in the zone now please don't disturb me in the zone means highly focused. When you are feeling nervous it means you are on edge it's another interesting expression on edge «to be on edge» meaning feeling nervous and so on for example Daniel always gets on edge when he's watching football which means he is always getting very like tense nervous on edge. For example my neighbors always seem on edge which means my neighbors always seem kind of tense nervous on edge and another interesting idiom for today is over the moon to be or to feel over the moon means to feel extremely happy delighted elated to be over the moon or to feel over the moon that high yeah how can it be used. For example my wife and I were over the moon when we discovered we were going to become parents or I'm over the moon !I finally got my promotion , yay!Honestly ,idioms do not have real academic force. Simply saying the idea directly, instead of saying the idiom, is just as effective. In that case, idioms are not needed at all. But if you don't know them,it's impossible to understand the context ,so it's well idea to master some of these expressions.As a result ,it will also make your English sound more native. The key to understanding English idioms is never to look at them or read them in a literal sense-the words just won't make sense together.Instead,you need to learn them in context so you can understand their true meaning [2, p.84].

In conclusion I want to say Language is our primary source communication. It's the method through which we share our ideas and thoughts with others. There are thousands of languages in this world.Countries have their own national languages such as Kazkhstan has kazakh language,Russia has russian language and then. But now a days English has been play an important role in iur life.It is the massive mean of communication.Learning to speak English good may the best way to improve our life.English is spoken in more ghan 100 countries. English is highly idiomatic.The best knowledge of the language is impossible without the knowledge of its phraseology.Thus ,the topic of my article is important and of present interest. So

idioms make language more expressive and emotional. It's really important to know the exact meaning of idioms in order to be good at the language.

Reference:

1. Barry, Michael V. "English in Ireland". In Bailey, 2002, p. 37
2. Richard W.; Görlach, Manfred (eds.). English as a World Language. University of Michigan Press. pp. 84–104.

ОӘЖ 811.111

**АНИМАЦИЯ КАТЕГОРИЯЛАРЫНЫҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ
АСПЕКТІЛЕРІ – ТІЛДІҢ ЖАНСЫЗДЫҒЫ**

Қалдар А., Назарбай А., Сейлхан Е.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Summary: In this article, we will talk about the aspects of interaction between animation categories – language inanimate and communicative competence. Communicative competence means interest in communication, responsibility, reflection, empathy ability, interpersonal communication. It is considered an important component of communication.

Резюме: В данной статье рассматриваются аспекты взаимодействия категорий анимации – неживой язык и коммуникативная компетенция. Коммуникативная компетентность означает интерес к общению, ответственность, рефлексия, способность к сопереживанию, межличностное общение. Это считается важной составляющей общения.

Адам мәдениеті, Әлеуметтік мінез-құлық және ойлау - тілсіз өмір сүре алмайтыны белгілі. Әлеуметтік және ұлттық бірегейлік, сондай-ақ адамдармен қарым-қатынас құралы бола отырып, тіл этникалық және мәдени құндылықтардың, сондай-ақ осы тілдік қоғамдастықтың мінез-құлық нормаларының ізін қалдырмайды. Барлық тілші лексика тілі. Айта кету керек, тілдің грамматикалық құрылымы ұлттың менталитетін дәлірек көрсетеді, өйткені ол ойлауға жақын. "Тілдегі сөздердің саны оның әлемінің көлемін көрсетсе де, тілдің грамматикалық құрылымы ішкі ойлауды ұйымдастыру туралы түсінік береді". "Белгілі бір қатынастардың жиі қайталануы адамның санасында тәжірибе категориясын тудырады. Негізінде, бұл тілде білдіруге болатын тұжырымдамалық категория. Бұл категорияны тілде қалай білдіруге болатындығы лингвокреативті ойлауға байланысты. Лингвокреативті ойлау өрнек құралдарын таңдай алады, ол категорияның семантикалық көлемін, оның комбинациясының ерекшеліктерін және т.б. анықтай алады" [1].

Ұлттық категориялар тілдің морфологиялық категориялары үшін негіз болады. Олар кез-келген тілдің негізгі атрибуттарын құрайтын жүйені құрайтын бірліктер. Ру категориясы орыс тілінің маңызды категорияларының бірі екендігі белгілі. Бұл санат барлық атауларды, нысандарды 3 гендерлік топқа бөледі, мысалы, флексия. Орыс тілінде сөйлейтіндер үшін зат есімдердің гендерлік сипаттамаларын анықтау қиын емес, ал шетелдіктер үшін гендерлік сипаттамалардың ережелерін үйрену қиын міндеттердің бірі болып табылады. Бұл табиғи нәрсе: орыс халқының тілдік санасында әйел, еркек және орта

таптың гендерлік қарсылығы бар. Бірақ шетелдік азамат бұл категорияны игеріп, оны түсініп, өзінің тілдік санасында тәртіпке келтіріп, содан кейін өз сөзінде қолдануы үшін бар күшін салу керек. Бұл қасиет тілдің түріне қарамастан барлық морфологиялық категорияларды сипаттайды: олар тілдік сананың негізгі "тірегін" құрайды [2].

Грамматикалық (морфологиялық) категориялар, әдетте, кез-келген тілде белгілі бір лексикалық материалды ұзақ уақыт жалпылау, белгілі бір семантикалық идеяны одан әрі абстракциялау нәтижесінде қалыптасады. Осылайша, барлық түркі және славян тілдері үшін санның семантикалық ұғымы зат есімдердің семантикалық доминантына айналды. Бірақ сан ұғымы (бір-көп) - көптеген тілдер үшін семантикалық жалпы түсінік (*universalis*). Бірақ біз бұл категория барлық тілдердің спикерлеріне қатысты деп айта алмаймыз. "...тіл фактілері себеп және нәтиже емес; ұжымдық ойлаудың барлық категориялары тілдік категориялармен көрсетілмейді. Сонымен бірге, тілмен айтылғанның бәрі саналы және әлеуметтік маңызды нәрсені білдірмейді".

Белгілі бір тілдің ажырамас қасиеті болу үшін екі негізгі шарт қажет: Біріншіден, бұл негізгі лексиканың міндетті сипаттамалары болуы керек, соның арқасында ол осы ана тілінің сөйлеуінде үнемі сұранысқа ие; екіншіден, бұл семантикалық доминант бірнеше "бөліктерге" бөлінеді және сөйлеудің осы бөлігінің Барлық сөздері арасында бөлінеді, оларды бір-біріне қарама-қарсы формаларға бөледі. Бұл қарама-қарсы формалар халықтың тілдік ойында логикалық және семантикалық қарсылықтар ретінде өмір сүреді. "Бір-көп" грамматикалық оппозиция орыс және қырғыз тілдеріне тән, сондықтан осы тілдердің спикерлері объектілердің сандық сипаттамаларын тиісті грамматикалық көрсеткіштердің көмегімен нақтылайды (орыс тілінде: кітап-кітаптар, қырғыз тілінде: китеп-китептер және т.б.).

Әр түрлі тілдердегі грамматикалық категориялардың құрамы әр түрлі, өйткені әр тіл өзіне сәйкес келетін лексиканың атрибуттарын "таңдайды" және бұл таңдау ұзақ тарихи уақыт аралығында жүреді. Кез-келген тілдің грамматикалық жүйесі-бұл тілдік құрылымның ең тұрақты және баяу өзгеретін бөлігі. Ол көптеген ғасырлар бойы, тіпті мыңдаған жылдар бойы қалыптасады, сондықтан ұлттық менталитет пен ойлаудың ерекшеліктерін көрсете алмайды. Олар әлеуметтік және саяси климатқа, белгілі бір ұлтқа тән мәдени және этикалық құндылықтарға байланысты. Бұл белгілі бір экстралингвистикалық оқиғаларға әсер етеді деп болжаймыз. Малиновскийдің айтуынша, адамның шындыққа қарабайыр көзқарасынан туындайтын грамматикалық категориялардың шынайы табиғатын ашуға бағытталған арнайы пән құру қажет. Осы мақала аясында қырғыз және славян (орыс) тілдері үшін өте маңызды грамматикалық категорияларды салыстыруға және олардың осы тілдерде бар болуына экстралингвистикалық негіздеме беруге әрекет жасалады. Бірақ тілдердің грамматикалық жүйесі байланысты тілдердің ортақ негізі болғандықтан, семантикалық мағына мен олардың формальды көрінісі деңгейінде олар бір-біріне сәйкес келеді, бір нақты тілді емес, бүкіл тілдік жүйені: түркі және славян тілдерін талдаған дұрыс. Қырғыз және орыс тілдері сияқты нақты тілдер иллюстрациялық тілдер ретінде салынады [3].

Олардың көмегімен қозғалыс бағыттарының әртүрлі түрлерімен кеңістіктік бағдарланумен байланысты ауызша әрекеттің экспрессивтілігінің көркем диапазонын білдіруге болады; іс-әрекеттің қысқа мерзімділігі, ұзақтығы, шексіздігі, әрекет фазасын анықтау тұрғысынан уақыт бойынша шектеу (басталу, аяқталу); қысқа, қайталанатын, әрекет жиілігі, уақыт пен кеңістіктегі іс-әрекеттің таралуы, оны қолдану жиілігі (сирек немесе қарқынды). (Сөйлейді: сөйлейді, сөйлеседі, көндіреді, сөгеді, айтады, соттайды, келіседі, сөйлеседі немесе жылайды: жылау, т.б.). Ауызша формациялардың бұл әртүрлілігі оларға тілдің жұрнақтары мен постфиксальды құралдары қосылған кезде артады: сөйлесу, келісім, сөйлеу, жылау). Дәл осы аспект үлкен ауызша "хаосты" ретке келтіріп, оларды сенімділік пен белгісіздікке сәйкес бөлетін жүйеленген категорияға айналды. Қырғыз тілінде әрекет ету сипаты өзіндік вербалды және аналитикалық құрылымдармен де көрінеді. Бірақ іс-әрекеттің мұндай аспектілеріне тек сипаттамалық құралдармен қол жеткізуге болады [4].

Барлық славян тілдерінің, соның ішінде орыс тілдерінің ауызша мәні, ең алдымен, етістіктің әрекетін сенімділік пен белгісіздік тұрғысынан сипаттайтын аспектіннің нақты категориясымен байланысты. Бұл грамматикалық семантика барлық етістіктерді қарама-қарсы екі формаға бөледі: мінсіз және жетілмеген. Бұл грамматикалық оппозиция уақыт категориясына қарамастан өмір сүреді және ауызша сенімділік пен белгісіздіктің жалпыланған семантикасы негізінде барлық ауызша құрамды қамтиды. Бұл санат жақында ғана орыс тілінің даму тарихында пайда болды, уақытша парадигмадан бөлініп, ежелгі орыс тілінің сатысында етістіктердің аспектуалды мағыналарымен тығыз байланысты болды. Славян тілдеріндегі етістіктердің мұндай санатының пайда болуы етістік лексикасының ерекше семантикалық әртүрлілігімен негізделген деп санаймыз. Бұл жағдай көбінесе өмір қозғалысының ең нәзік реңктерін білдіре алатын префикстермен байланысты. Префикстердің рөлін Н.П. Некрасов атап өтті, ол префикстер "өмірдің жалпы түстері" ауызша әрекетін "жеткізеді" деп санайды, консольдердің өзгеруіне байланысты түстердің өзгеруі нәтижесінде орыс етістігіндегі әрекетті бейнелеуді көрсетеді. Қазіргі терминологияға сәйкес префиксті етістіктердің көп саны етістік әрекеті деп аталатын әдістерге біріктіріледі [5].

Түркі тілдерінің грамматикалық жүйесі үшін себеп категориясы ерекше мәнге ие. Басқаша айтқанда, бұл түркі тілдерінің ауызша жүйесінен өтетін мәжбүрлеу категориясы деп аталады. Бұл санаттың семантикасы арнайы грамматикалық аффикстермен қандай да бір іс-әрекет жасауға мәжбүрлеудің мағынасын білдіретіндігінде: джаз, тұрғын, иштет, ичир, ойнот, байлат, уктат және т.б. бұл санат түркі тілдерінің грамматикалық құрылымының ерекшелігін көрсетеді. Біздің ойымызша, бұл идеяны екі тұрғыдан ынталандыруға болады. Бір жағынан, мотивация қатаң мәжбүрлеу жүйесі бар әскери мемлекеттік құрылымдарда бірнеше мың жыл бойы болған саяси жүйемен байланысты. Екінші жағынан, жас иерархиясының ғасырлар бойғы дәстүрі үлкендерге құрметпен және оларға сөзсіз мойынсұнумен байланысты. Бұл қарым-қатынас иерархиясында жасы немесе лауазымы бойынша үлкендердің еркі беріледі.

делдал арқылы үшінші тұлғаға. Укоренившись менталитетінде түркі адам, бұл қатынас түрі алмады да әсер тілдік жүйесі. Осылайша, қырғыз тілінде әр етістік себептілік тұрғысынан нақтыланады. Орыс тілінде сөйлейтіндер үшін бұл қарым-қатынас жүйесі маңызды емес, сондықтан ол ешқандай грамматикалық категория алған жоқ; сұхбаттасушы арқылы өз өтінішін үшінші тұлғаға беру үшін ол өзінің сипаттамалық құрылымын білдіреді: осы (үшінші) тұлға осы немесе басқа әрекетті орындасын. Түркі тілдерінің бүкіл жүйесі, әсіресе оның етістік формалары олардың модальды сипаттамаларынсыз жоқ. Іс-әрекеттің сенімділігі немесе сенімсіздігі, оны жүзеге асыру мүмкіндігі немесе мүмкін еместігі, саналы қажеттілік, белгілі бір әрекетті орындау міндеті сияқты модальдық сипаттамалар ауызша әрекетті үнемі сүйемелдейді және грамматикалық аффикстермен (окурмун, кумакмын, окумакчымын, окумуш, окугансыит, өзін-өзі ақтау және т.б.) көрінеді. Орыс тілінде бұл мағыналар грамматикалық тұрғыдан маңызды емес және модаль сөздерінің көмегімен білдіріледі (мүмкін, міндетті, міндетті және т.б.) [6].

Түркі тілдерінің спикерлері үшін психологиялық фактор үлкен рөл атқарады. Түрік адамы оқиғаның болатынына сенімді болса да, ол оны сөзсіз растамайды. Біздің ойымызша, бұл жерде жасырын діни мотив бар: түркі сенуші ретінде әрқашан Құдайға тәуелді. Ол кәдімгі өлім сияқты, қандай да бір оқиғаның болатынын немесе болмайтынын шешуге құқығы жоқ екенін біледі. Ол бұрыннан болған оқиға немесе факт туралы сөйлескенде де, оларға анықтық енгізбестен олардың сенімділігіне сенімді емес.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Вильгельм фон Гумбольдт лингвистика бойынша таңдаулы еңбектер. М., "Прогресс", 2014ж.
2. Б.А. Серебренников. Адам факторының тілдегі рөлі. Тіл және ойлау. "Ғылым", м., 2018.
3. Малиновский Б. /қарабайыр тілдер мәселесі // Огден К. К., Бишардс Дж.А. мәннің мәні. 3-ші басылым. Л., 2014
4. А.Вейбицкая. Грамматика семантикасы.
5. Н.П.Некрасов. Орыс етістігінің формаларының мағыналары туралы. М. 2017.
6. Козлова Л. А. қоғамның әлеуметтік-мәдени моделі және тілдің грамматикалық құрылымы см. www.informika.ru

UDC 811.111

THE INTERACTION OF THE DIRECT AND FIGURATIVE MEANING OF THE WORD (TROPES)

Қалдыбай А., Жорабек М., Жақсыбек Н.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Бұл мақалада сөз туралы ұғым және оның тілдік құрылымдағы орны, сөздің лексикалық мағынасы және оның құрылымы туралы мәлімет беріледі. Сонымен қатар сөздің көп мағыналылығы, сөздің тура және ауыспалы мағынасы, сөз мағынасының кеңеюі және тарылуы туралы қарастырылған.

Резюме: В данной статье даются сведения о понятии слова и его месте в языковой структуре, лексическом значении слова в предложении. Также рассматривается

The nature of different meanings in a word is not the same. In linguistics, there is the ability to consider the meanings of words from different perspectives and, accordingly, to differentiate the meanings of words by grouping them differently. Historically, word meanings are divided into two types, called basic meaning and derived meaning. For example, the meaning of the word Man 1. male is both the original basic meaning and 2. husband, boy friend, 3. Brave, Hero are derived meanings that later emerged in the course of the semantic development of the word.

From the point of view of the current state of the language, word meanings can be divided into two types: one is a literal meaning, and the other is a literal (or variable) meaning. For example, the meaning of the word dark “without light, nothing can be seen” is both a literal meaning, and the meaning of “uneducated, illiterate” is a quoted (variable) meaning. The quoted meaning of a word can be not one, but several. These meanings are internally differentiated into metaphorical and metaphysical meanings. In linguistics, the lexical meaning of a word is grouped in different directions. Semantic grouping of words into cultural, economic, household, related names, words related to a person, etc. is based on the definition of semantic types of common words.

Grouping the meaning of a word comes from viewing the meaning in different aspects. For example, the degree of naming of documentary names is taken into account when it comes to the basic and literal meaning of the word, and when it comes to the specific and abstract meaning of the word, it takes into account the cognitive and abstraction of human thought. If the contextual meaning is related to the dynamics of a word in a sentence, within the text, the multi-meaning of a word is considered from the point of view of reaching the polysemic level of the substituted meaning, and homonymizing it [1].

Grouping the meaning of a word comes from viewing the meaning in different aspects. For example, the degree of naming of documentary names is taken into account when it comes to the basic and literal meaning of a word, and when it comes to the specific and abstract meaning of a word, it takes into account the degree of cognitive and abstraction of human thought. If the contextual meaning is consistent with the dynamics of a word in a sentence, within the text, the meaningfulness of a word is considered from the point of view of reaching the polysemic level of the substituted meaning and further homonymization [2].

In Kazakh linguistics, the classification of word meanings proposed by academician V. V. Vinogradov as direct and nominative meanings; phraseological linked meanings; syntactic conditional meanings is widely used. For example, I. Kenesbayev, G. G. Musabayev, guided by the above grouping of V. V. Vinogradov, considered the meaning of the word:

- the main meaning of the word;
- the meaning of the word;
- real (concrete) meaning of the word;
- contextual meaning and multi-meaning of the word;

- abstract meaning of the word;
- literal meaning of the word;
- replacement of the word;
- the word is divided into grammatical and lexical meanings [3].

The meaning of a word is also influenced by the division of a word into a specific lexical and grammatical group, for example, a word class. The lexical meaning and grammatical meaning of the word are closely intertwined. The lexical meaning of a word is the material and material content of a word, which is an element of the semantic system inherent in its dictionary, embodied in accordance with the grammatical laws of the language. The lexical meaning of the word is considered to be the connection of the sound complex with one of the realities of life, established by the collective speaking a certain language.

"The grammatical meaning of a word is a generalized abstract meaning that is born through grammatical operations, characteristic of single groups and word personalities of a word, syntactic structures. It is born on the basis of the lexical meaning of the word. In addition to the lexical meaning, it is used to identify and differentiate it".

In the language, plural, participle, participle, participle, participle, verb, etc. each of the language categories has its own grammatical meaning. If the word *kai* is associated with a word class, the grammatical meanings inherent in this word class affect its lexical meaning. The semantic feature inherent in each word class is clearly reflected in the lexical and grammatical meaning of individual words in relation to a particular word class [4].

The word *magna* is a linguistic phenomenon that develops and improves. The original name or literal meaning of the word is the basis for other meanings of the word. The meaning of a word that comes from the direct name of an object, a noun (nominative) meaning. It is sometimes also called the literal meaning of the word, because the meaning directly emphasizes the object, the power. The relationship and relationship of words used in the literal sense with other words corresponds to the relationship between things and objects in reality, which they define, and the scope of their use is very wide, the era is free. For example, the verb "come" is combined with each word in the sentence that I rented a car from the village yesterday. Similarly, the word "find" means finding a Lost Thing (animal, object, product), and an asset is involved in creating a free expression, such as finding a solution to a riddle.

Since nominative literal words freely interact with other words, the individual meaning of the word is also a free meaning. For example, each of the words Moon, Sun, Mountain, Wind, tree, forest has both a denotative literal meaning denoting material concepts and a free meaning that has an arbitrary connotation character. The stable basic meaning of the word is the literal, noun, denotative meaning, which is understood by the owner of the language at the current level of the language, expressed separately.

The basic concept that words convey is lexical meaning, and the relationship between words in a sentence is grammatical meaning. Lexical meaning is the most basic meaning in distinguishing words from each other, through which the word

acquires the property of individuality. Lexical meaning is the own meaning of each generally understood word, which is recognized by the community that speaks the same language about a thing, phenomenon, or action. In 2007, V. V. Vinogradov distinguished lexical meanings of the word into three types:

- 1) literal or nominative meaning
- 2) phraseological bound meaning
- 3) syntactic conditional meaning [5].

The main meaning of the word is a meaning that expresses a specific subject concept common to the speaker and listener. Constant meaning of the word - a constant meaning is defined, separating the word from the context and without any combination, together with the main meaning dedicated to it. If the real and abstract meaning of a word — the final name given to a single word – is a real meaning, then the expression of a generalized concept of that word is an abstract meaning. The meaning of the word is not so much in the beginning, but in the future it develops and grows. Depending on the quality of each use of the same word over time, for different reasons, the name of each object or phenomenon becomes the contextual meaning of the object. The meaning of a word that is given from the very beginning and expresses the name of the same thing is the literal meaning. And the meaning of a word that develops from the main meaning of words and is pronounced similarly, slightly deviated, is changed.

References:

1. Шахаман Ы.Б Қазақ тілі сөздерінің түрленім жүйесі мен қызметі, Павлодар: ЭКО, 2018.
2. Ф.Ш.Оразбаева, Г.Сағидолда, Б.Қасым, А.Қобыланова, Ж.Балтабаева, Қ.Мұхамеди, Қ.Есенова, Р.Рахметова, Ж.Көпбаева, Ұ.Исабекова «Қазіргі қазақ тілі» оқулықтары, -Алматы, 2019.
3. А.Ысқақов Қазіргі қазақ тілі. Алматы «Атамұра», 2018.
4. Жұбанов Қ. Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер. – Алматы: Ғылым, 2019.
5. Аханов К. Грамматика теориясының негіздері. – Алматы, 2012

ОӘЖ 811.111

ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Қанатбекова Г., Әбділіева А., Беркинбай А.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается возможность использования различных мультимедийных ресурсов в процессе формирования профессиональной иноязычной компетенции студентов неязыковых вузов. Эффективность использования реальных видеороликов в качестве лингводидактического инструмента, обеспечивающего единство обучения всем видам речевой деятельности на иностранном языке на основе создания контекстов профессиональной деятельности, описывает некоторые трудности, связанные с выбором желаемого видеоролика и умением пользоваться мультимедийным ресурсом «Go! Animate».

Summary: The article examines the possibilities of using various multimedia resources in the process of forming the professional competence of non-linguistic students. It justifies the use of authentic video materials as effective didactic means providing the educational and professional

contexts required for foreign language teaching of non-linguistic students based on integrated-skill approach; describes some of the difficulties associated with the selection of the necessary video materials, and the potential of using the multimedia resource "Go! Animate".

Қазақстандағы қазіргі заманғы әлеуметтік-экономикалық жағдай қоғамның барлық салаларында, соның ішінде білім беруде модернизациямен сипатталады. Ең алдымен, бұл жаңғыру қазіргі еңбек нарығының жаңа талаптарымен туындап отыр, мұнда кәсіпкерлер икемділігі, динамизмі, сыни ойлауы, коммуникативті дағдылары бар, үздіксіз өзін-өзі тәрбиелеуге және өзін-өзі дамытуға дайын, жұмыс істей алатын мамандарды қажет етеді. Әр түрлі ақпарат көздерімен, ынтымақтасу және жұмыс істеу қабілеті командада, стандарты емес және проблемалық жағдайларда адекватты әрекеттер, жауапты шешімдер қабылдау және т.б.

Қазіргі студенттердің ақпараттық технологияларға деген үлкен қызығушылығын ескере отырып, мультимедиялық технологияларды әртүрлі пәндер бойынша сабақта қолдану мақсатқа сай болып отыр. «Шетел тілі» пәні де ерекшелік емес және мазмұндық құрамдас бөлігі оны таза гуманитарлық білім саласына жатқызғанына қарамастан, мультимедиялық технологиялардың әлеуеті осы пән аясында оқу процесінің тиімділігін арттырады, сонымен қатар оқушылардың өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге бағытталған оқу іс-әрекетіне деген ынтымақтасу мен қызығушылығы.

Мультимедиялық технологиялар деп мәтіндік, графикалық, анимациялық, сөздік, музыкалық және бейне форматтағы ақпаратты сақтау, өңдеу және ұсынудың әртүрлі арналары арқылы белгілі бір оқу пәнінің мазмұнын ұсынуға мүмкіндік беретін компьютерлік технологияларды түсінеміз. Сонымен қатар, әрбір бөлек алынған мультимедиялық технология – бұл қабылдаудың әртүрлі арналарына (есту, көру, сенсорлық) әсер ететін және алынған ақпаратты интерпретациялауды ынталандыратын ақпаратты берудің әртүрлі түрлері мен әдістері бір уақытта қайталанатын біртұтас цифрлық кеңістік [1]. Мультимедиялық технологиялардың бұл спецификалық сипаттамалары, сөзсіз, лингвистикалық емес университетте шет тілін оқытын студенттердің аудиториялық оқыту процесіне және өзіндік жұмысына біріктірілуі керек, өйткені әмбебап құзыреттілік барлық дерлік федералды мемлекеттік білім беру стандарттарында «шешуге дайын болу» деп жарияланған. Шет тіліндегі кәсіби қызмет мәселелері» пәнінің білім беру кеңістігін кеңейтетін оқытудың тиімді, тиімді әдістерін таңдауды оқытушыға міндеттейді. Мультимедиялық технологиялар шет тілдерін оқыту үдерісін студентке тартымды етуге мүмкіндік береді: аудиожазбаларды тыңдауды, бейнефильмдерді, шет тілінде фильмдерді көруді, визуалды иллюстрацияларды қолдануды қамтитын оқу материалын ұсынудың жарқын, қызықты түрі. Интернет ресурстары, компьютерлік оқу бағдарламалары және т.б., тіпті, оқылатын тілдің грамматикалық бірлігі туралы теориялық ақпараттың дәстүрлі түрде берілуін туылғаннан бері мультимедиялық кеңістікте жүрген қазіргі оқушының қабылдауының таныс арналарына жақындатады.

Сонымен қатар, мультимедиялық технологиялар дидактика

принциптеріне жауап береді – есту және көрнекі анықтық, оқу процесін оңтайландыру; мұғалімге шет тілін үйрену кезінде оқу материалының ең қиын фрагменттеріне назар аудара отырып, сабақ уақытын тиімді пайдалану мүмкіндігін беру. Мультимедиа сонымен қатар оқушыларға жеке еркіндік пен оқудың немесе қайталаудың жылдамдығы мен уақытын анықтауға мүмкіндік беретін өз таңдауларын басқару және басқару мүмкіндігін береді.

Мультимедианы қолданудың тағы бір артықшылығы – оқушылардың қосымша білімді өз бетімен алуы. Сонымен, мультимедиялық ресурстармен жұмыс істей отырып, олар өз бетінше білім алу процесін реттей алады, оны жеке қабілеттері мен бейімділіктеріне қарай реттей алады, өздеріне ыңғайлы уақытта өздерін қызықтыратын материалды тереңдетіп оқуға, қайталап тыңдауға мүмкіндік алады. Қажетінше бұл шетел тілінде мәлімдемені қабылдау дағдыларының тереңірек дамуына ықпал етеді [2].

Жоғарыда талданған мультимедиялық технологияларды оқыту әлеуеті мен тілдік емес ЖОО-да «Шетел тілі» пәніне қойылатын заманауи ФМСЭЖ жоғары талаптарын негізге ала отырып, біз студенттердің кәсіби шет тілдік құзыреттілігін қалыптастыратын мультимедиялық ресурстарды таңдау критерийлерін анықтаймыз: біріншіден, түпнұсқалық (себебі тек шынайы ресурс нақты шет тіліндегі қарым-қатынасқа, сөйлеу ортасына және аударылатын тіл елінің түпнұсқалық мәдениетіне қабылдау деңгейінде «суға түсуді» жүзеге асыруға қабілетті); екіншіден, шынайы ресурсты оқу бағдарламасындағы нақты тақырыппен, сабақтың немесе тапсырманың мақсаттарымен және сәйкесінше дамыған сөйлеу қабілеттерімен және коммуникативтік құзыреттілікпен салыстыру мүмкіндігін білдіретін функционалдылық; үшіншіден, белгілі бір студенттер тобының қызығушылықтарын, қажеттіліктерін және мақсаттарын, оның ішінде олардың өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге ұмтылысын ескеруге бағытталған ресурстың танымдық құндылығы; төртіншіден, ресурстың оның интерфейсі, жұмыс әдістері мен форматы тұрғысынан тартымдылығы, ол тапсырманы орындауға мүдделі қатысуға деген көзқарасты қалыптастыруы керек.

Жоғарыда аталған жалпы және жеке таңдау критерийлеріне толық сәйкес келетін қолжетімді мультимедиялық ресурстардың бірі бейнелер болуы мүмкін.

Осылайша, бейне оқушының дыбыстық дағдыларын жаттықтыруға, сондай-ақ оның сөйлеу қабілетін дамытуға арналған оқу материалы болып табылады, мысалы:

- контекстік ақпаратқа ғана емес, сонымен қатар экстралингвистикалық ақпаратқа (сөйлеушінің ым-ишарасы мен мимика тілін оқу) негізделген сөздің мағынасын болжау;

- сөйлемнің интонациялық үлгісін ғана емес, сонымен қатар ілеспе бейне қатарын ескере отырып, күрделі синтаксистік тұтастықтардың негізгі семантикалық және лексикалық орталықтарын анықтау арқылы сөйлеу жағдаятының контекстінің дамуын болжау;

- көрінетін «тірі» суретке реакция ретінде өзінің сөйлеу ниетін жүзеге асыру үшін сөйлеу жағдайын көрнекі еліктеу, өйткені бейне тек шынайы

сөйлеу ғана емес, сонымен қатар шынайы өмірлік (бұл жағдайда кәсіби) жағдай. Студентті сөйлеудің проблемалық, эмоционалды фондында, этикалық және деонтологиялық жоспарында қамтитын адамдар;

- сөйлеушілердің сөйлеуіне ілесе жүретін бірқатар көрнекі суреттерде берілген ақпаратты қатар оқу есебінен фондық білім қорының толыққанды сөйлеу айтылымын қалыптастыру және түсіну процесінде жүзеге асыру;

- қоршаған шындық фактілерін және кәсіби әрекетті рефлексия және сыни түсіну, өйткені шет тілді қоғамдағы белгілі бір оқиғаның шынайы бейнежазбасы салыстырмалы, аналитикалық, ізденіс және басқа да қызмет түрлерін белсендіру үшін белгілі бір ынталандыру болып табылады.

Рефлексиялық белсенділік және шет тілді қоғамның шындық фактісін сыни тұрғыдан түсіну студенттерге тапсырманың тақырыбы бойынша шетел немесе ана тілінде бейне немесе мәтіндік материалмен әрі қарай ізденуге және жұмысқа кірісуге психологиялық жағдай жасайды, өзіндік жұмысты ұйымдастыру, бақылау және бақылау негізінқалыптастырады.

Бейнефильммен жұмыс істеу әдісі үш кезеңнен тұрады. Бейнежазбамен жұмыс істеу үлгісі ретінде біз медициналық мамандықтардың студенттеріне арналған «English for medica» оқу-әдістемелік құралындағы бейне тапсырмалардың бірін ұсынамыз. Мәселен, оқу-әдістемелік құралдың «Ауруханадағы жұмыс» 1-бөлімі «Жалпы практикадағы жұмыс» [3] бейнероликімен аяқталады.

Бұл фрагментті көрмес бұрын студенттер жалпы тәжірибелік дәрігердің жұмысына, осы медицина саласында жұмыс істеудің артықшылықтары мен кемшіліктеріне, осы мамандық дәрігеріне қажет жеке қасиеттерге қатысты мәселелерді талқылауға шақырылады. Содан кейін студенттердің назары нұсқаулықта ұсынылған бейне фрагменттің скриншоттарына аударылады: студенттерге бейнеде талқыланатын тақырыптарды болжау ұсынылады. Мұндай жаттығулар қарауға бейімделуге, мотивацияны арттыруға, бейне мәтінді қабылдаудағы мүмкін қиындықтарды жоюға және тапсырманы сәтті орындауға дайындалуға көмектеседі. Содан кейін бейнероликті бірінші рет қарау кезінде студенттер жалпы тәжірибелік дәрігердің жұмысы туралы өз болжамдарының қаншалықты дұрыс болғанын тексереді.

Қорытынды жаттығуда студенттерден өздерін жалпы тәжірибелік дәрігер ретінде таныстырып, досына өздерінің міндеттері, күнделікті кездесетін қиындықтары, жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігін сақтау мүмкіндігі туралы хат жазу ұсынылады. Бұл тапсырма жазу дағдыларын ынталандырады және сәйкесінше өз сөйлеуді дамыту және тарату қабілетінің қалыптасуына ықпал етеді, өйткені жазбаша сөйлеу ауызша нұсқасынан айырмашылығы, ұзағырақ түсіну мен талдаудың жемісі болып табылады.

Осылайша, әрбір бейне фрагментте бөлімде өткен барлық сөйлеу материалы синтезделіп, болашақ дәрігердің кәсіби мүдделеріне қатысты қосымша өзекті мәдени ақпараттар енгізіліп, өзін-өзі жетілдіру аспектісінде әрі қарай өз бетінше жұмыс істеуге көзқарас қалыптасады. аудиториялық сабақ барысында қалыптасқан ағылшын тіліндегі дағдылар мен коммуникативті

дағдылардың кәсіби қызмет саласындағы тілі [4].

Сонымен, мультимедиялық ресурс лингвистикалық емес ЖОО-да шет тілдерін оқыту үдерісінің әлеуетін мазмұндық және дидактикалық аспектілерде ғана емес, сонымен қатар студенттің шығармашылық белсенділігін, оның өзін-өзі дамытуға деген ұмтылысын ынталандыра алатынын атап өткен жөн. дамытып, өмір бойы өз бетінше үздіксіз білім алу жолдарын белгілейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Баранова Т. А. Интеграция проектной деятельности студента в образовательный процесс современного вуза/Т.А.Баранова//Научно-технологические технологии.—2017. № 9 С. 109–112.
2. Бузмакова Ю. А. Критерии отбора аутентичных видеоматериалов для студентов торговых-экономических специальностей в процессе обучения английскому языку/Ю.А.Бузмакова//Актуальные проблемы германистики, романистики и русистики.—2014.№2 С. 31–35.
3. Коняева Л.А. Технологии групповой работы с мультимедийными ресурсами при обучении английскому языку/Л.А.Коняева//Концепт.— 2015. — № 13— С.2996–3000.
4. Липатова Е. Г. English for medicine : учебно-методическое пособие для студентов медицинских специальностей. Часть I/Е.Г.Липатова, Н. Г. Ольховик, Т. А. Баева, Е. В. Мушенко, Л. А. Степанян. — СПб.: Изд-во СЗГМУ им.И. И. Мечникова, 2016.—80с.

ОӘЖ 811.2

ҰЛТ БОЛАШАҒЫ – АНА ТІЛІНДЕ

Қауыш А., Дави С., Абдулхамит Г.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассказывается о статусе языка. Статус языка-праздник страны. Давайте поднимем статус родного языка и поднимем настроение нашей страны. Без языка невозможно существование народа, страны. Для того, чтобы стать страной, признанной миром, мы должны возвысить звезду нашего родного языка.

Summary: The article describes the status of the language. The status of the language is the country's holiday. Let's raise the status of the native language and raise the mood of our country. Without a language, the existence of a people, a country is impossible. In order to become a country recognized by the world, we must raise the star of our native language.

Тіл – халықтың алтын діңгегі. Өзін-өзі білетін әр халық алдымен өзінің туған тілін сыйлап, мақтан тұта білуі керек. Өйткені халықтың даналығы, жырлары, шежіресі сол халықтың тілінде жазылады. Тіл – қай ұлтта болса да қастерлі, құдіретті ұғым. Ол әр адамның бойына ана сүтімен бірге дарып, сіңіп, қалыптасады. Тіл – халықтың жаны, сәні, тұтастай кескін-келбеті және де болмысы деп айтсақ қателеспейтініміз анық. Адамды мұратқа жеткізетін – ана тілі. Әр халықтың, ұлттың құрмет тұтар өз ана тілі бар. Ана тілі – ең ұлы әрі тамаша тіл, және біздің ең басты байлығымыз. Менің ана тілім - қазақ тілі. Және де ана тілімде сөйлегенде, ана тілімде ән шырқап, жыр, дастандар оқығанда керемет сезімге бөленемін. Неге? Себебі, ол менің – ана тілім. Өз тілін құрметтеп, үнемі биікте ұстаған адам ол «нағыз патриот» деп атар едім.

Мен өзімді «нағыз патриотпын» деп, айта алмасамда, өз ана тілінде сөйлей алмайтындардың, сөйлеуге ұялатындардың жанында менің бұл әрекетім, әрине жақсы, үлгі аларлық іс деп ойлаймын. Әрине барлығын олай айта алмаймын, кей адамдардың отбасында тек орысша сөйлеуі мүмкін, немесе басқа да тілді ортада адамдар өсуі мүмкін. Сонда да өзінің ана тілін өз ұлтының болшағы үшін ұмытпай, сөздерін бұрмаламай, сол тілде сөйлеп, сол тілді құрметтеуі керек деп ойлаймын [1, 38б.].

Қазақ тілі - мемлекеттік тіл. Әрбір құрметті азаматқа оны білу керек. «Ана тілі - халық боп жасағаннан бері жан дүниеміздің айнасы, өсіп-өніп түрлене беретін, мәңгі құламайтын бәйтерегі», - деп Жүсіпбек Аймауытов айтқандай, елін, жерін сүйген әрбір азаматтың көкірегінде ана тіліне деген мақтаныш сезімі болуы керек. Себебі, қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. Бала өмірге келгеннен бастап, өз ана тілінде сөйлеп, ана тілінде білім алып, жалпы ұлттық тәрбие алуы керек, әрі солай болғаны дұрыс болады деп ойлаймын. Себебі өз ана тілінде сөйлеу оған деген көзқарас ең үлкен адамгершілік, мәдениеттілік, тәрбиелілік өлшемі болып табылады. Тіл – ұлттың жаны. Ал ұлттың болашағы – өз ана тілінде екенін естен шығармаған жөн. Тіл халықпен бірге өмір сүріп дамиды, әр ұлттың тілі – оның бақыты мен тірегі екені о бастан белгілі. Елбасы Н.Ә.Назарбаев халықтың болашағы туралы тереңнен толғай отырып, "мемлекеттің ең басты дүниесі тек ғана байлық емес, сонымен қатар ана тіліміздің болашағы" деген болатын. Сондықтанда, Ана тілі – алтын қазына, ана тілін қадірлеу, беделін нығайту біздің парызымыз. Мемлекеттік тіл – мемлекеттің бүкіл аумағында, қоғамдық қатынастардың барлық салаларында қолданылатын тіл болғандықтан, жүргізілетін барлық іс-қағаздары мен құжаттар мемлекеттік тілде болуы тиіс. Өйткені өркениетке құлаш ұратын елдің өрісі қашанда білікті де, саналы ұрпақпен кеңеймек. Сауатты ұрпақ тәрбиелеу дегеніміз, өз ана тілінде еркін сөйлей алатын, оны терең меңгерген ұрпақ деп айта аламыз. Ал ана тілін жақсы білмейінше сауатты сөйлеп, сауатты жазып, тіл байлығын мол қолданбайынша, шын мәніндегі, нақтырақ айтсақ мәдениетті адам, нағыз патриот бола алмайсың. Осы орайда Қ. Мырзалиев атамыздың мына бір өлең жолдары есіме түсіп тұр:

Ана тілің біліп қой,
Еркіндігің, теңдігің.
Ана тілің біліп қой,
Мақтанышың, елдігің.

Ана тілің – арың бұл
Ұятың боп тұр бетте
Өзге тілдің бәрін біл,
Өз тіліңді құрметте!

Қ. Мырзалиев

Әлбетте, өзге тілдің барлығын біліп, білімімізді көтеріп жүрген жақсы, бірақ бірінші кезекте өз тілімізді құрметтеуді ұмытпайық. Өз ана тілімізде еркін сөйлеп, әр сөздің өзіндік мағынасын жетік біліп, ана тілімізді кірлетпей,

әрқашан таза ұстап, әрқашан төменге түсірмеуіміз керек. “Тіл туралы” заңдағы “Қазақстан халқын топтастырудың аса маңызды факторы болып табылатын мемлекеттік тілді меңгеру – Қазақстан Республикасының әрбір азаматының парызы” – деген [2, 102б].

Ұлттың ең бірінші, ең қасиетті сипаты – оның ана тілі. Ұлт анасы тіл болып есептеледі. Және де ұлттың өмір сүруінің бірінші шарты. Конституциямыздың жетінші бабының бірінші тармағында Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік тіл - қазақ тілі деп анық жазған. “Тіл туралы” Қазақстан Республикасының заңында да осы жағдай берік қамтылған. Біздің азаматтық парызымыз – тіл заңындағы талаптарды жүйелі түрде жүзеге асыру. Тіл байлығы - әрбір елдің ұлттық мақтанышы. Ол атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Демек, әр адам ана тілін көзінің қарашығындай қорғауға, оның орынсыз шұбарлануына да қарсы болуы тиіс. Тіл тағдыры - ел тағдыры екенін ешқашанда ұмытпайық. Тіл байлығын игеру – ана тілін қадірлейтін, тіл мәдениетінің шыңына қол созатын адамның әрекеті. Ана тілін жақсы білу — әркімнің азаматтық борышы, қоғамда атқаратын қызметінің тірегі. «Қанша тілді білсең, сонша мәдениеттісің, сонша байсың» деген даналық сөз бар емес пе?! Әрине, құптарға боларлық ой, бірақ, өзге тілді білемін деп жүргенде өз тілімізден алыстап кетпеуіміз керек [3, 112б].

Тәуелсіздіктің негізгі тірегі – ұлттың тілі. Тәңірдің адам баласына жасаған сыйы да — тіл. Ол - қасиетті де қастерлі. Оның бойында өзекті, жанды өзіне тартып тұратын ерекше бір күш бар. Тілде бүкіл тіршілік тұрғандай. Тіл – ұлттың аса игілікті әрі оның өзіне тән ажырағысыз белгісі. Тілдің тағдыры – баршамыздың қолымызда. Тілін білмейтіндер емес, тілін білгісі келмейтіндер - мәңгірт. Тілдерді дамыту – елдердің мемлекеттік саясатының аса маңызды бағыттарының бірі. Тіліміз құрып кетті, құрдымға батып жатыр деп отыра бермей, оның маңызы мен мүмкіндіктерін жан-жақты ашып, жұрттың оған деген сенімін нығайтуға күш салғанымыз дұрыс [4, 51б].

Осы орайда мен өз сөзімді нақтылай түссем, әрбір қазақ азаматы, әрбір ұлт азаматы өз ана тілін жетік біліп, сол ана тілінде еркін сөйлесе екен деген ойымды жеткізгім келеді. Қазақстанда тұратын әрбір азаматтар да қазақ тілін біліп, еркін сөйлесе екен деп ойлаймын. Бұл біздің тілге деген құрметіміз бен тіл қадірін білгендігіміз деп түсінемін. Әрине, «өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте!»

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Дүйсембекова Л., іс қағаздарын қазақша жүргізу. Алматы., 2017, 38-42б
2. Дәулетбекова Ж. Оқушылардың танымдық қызығушылығын қалыптастыру. Алматы, 2002,102-104б.
3. Ахметов К.К. Әдебиеттану әліппесі. Алматы, 2009,112б.
4. Есімболова Е.М. Қазақ тіліндегі іс қағаздары А., 2014,51-52б

ТІЛ-ЕЛ БАЙЛЫҒЫ

Қозыбай М., Өменбай Б., Нышанбай А.
«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: Язык священен и могущественен для любого народа, в любой стране. Он проникает в каждого человека с грудным молоком и формируется. Забота о судьбе языка - долг каждого человека.

Summary: Language is sacred and powerful in any nation, in any country. It penetrates into each person with breast milk and is formed. Caring for the fate of language is the duty of every person.

Тіл байлығы - әрбір елдің ұлттық мақтанышы. Ол атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Демек, әр адам ана тілін көзінің қарашығындай қорғауға, оның орынсыз шұбарлануының қандайына болса, да қарсы тұруы тиіс.

Ең басты байлығымыз-Ана тіліміз . Менің ана тілім - қазақ тілі. Қазақ тілі - мемлекеттік тіл. Бұл - ауыр тіл, бірақ әрбір құрметті азаматқа оны білуі керек.

Дүниеде ең асыл араб тілі, одан кейін түрік тілі, түрік тілінің ішіндегі гауһары- қазақ тілі». Мені осындай асыл да бай тілімнің бүгінгі және ертеңі алаңдатады. Бұлай дейтініме себеп қазіргі жастарымыздың көбісі дерлік бір-бірімен орысша сөйлеседі. Халқымыз: «Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте», дегендей, орыс тілін білген жақсы, дейтұрғанмен ана тіліміз ұмыт болып бара жатқан сияқты.

1986 жылғы желтоқсан оқиғасына да көз жүгіртер болсақ , сол кездегі қазақ жастарының ұрандары: «Жеріміз тоналмасын, тіліміз жоғалмасын». Менің мұнымен айтпағым, осының барлығы тілімізді сақтап қалудағы отаншылдықтың көрінісі [1, 376].

Мемлекетімізде барлық құжаттар мемлекеттік тілде және де осы орайда мемлекеттік тілді игеру барысында көптеген істер атқарылып жатыр. Солардан мемлекеттік мекемелерде қазақ тілін игеру үшін тегін курстар барлығы, алайда мемлекеттік тілді меңгеру мерей емес міндет. Тіл әрбір ұлттың тарихи болмысы, дүниетанымы сақталатын асыл қазына, атадан балаға мирас болып отыратын асыл мұра. Сондықтан ертеңгі күнге ұласар құндылықтарымыздың ішінде тілімізден өткен асылы жоқ. Ендеше сол асыл құндылықтарымыздан айрылып қалмайық!?

Ана тілі - халық боп жасағаннан бері жан дүниеміздің айнасы, өсіп-өніп түрлене беретін, мәңгі құламайтын бәйтерегі,- деп Жүсіпбек Аймауытов айтқандай елін, жерін сүйген әрбір азаматтың көкірегінде ана тіліне деген сүйіспеншілігінің мақтаныш сезімі болуы керек. Себебі, қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. Енді ешкім өзгерте алмайтын бір ақиқат бар [2, 286].

Ана тіліміз Мәңгілік Елімізбен бірге Мәңгілік тіл болды. Оны даудың тақырыбы емес, ұлттың ұйтқысы ете білгеніміз жөн.

Тіл – ұлттың жаны. Ал ұлттың болашағы – оның ана тілі. Тіл – халық пен бірге өмір сүріп дамиды, әр ұлттың тілі – оның бақыты мен тірегі. Елбасы Н. Ә. Назарбаев халықтың болашағы туралы тереңнен толғай отырып, «мемлекеттің ең басты дүниесі тек қана байлық емес, сонымен қатар ана тіліміздің болашағы» деген болатын [3, 186].

Мемлекеттік тіл – мемлекеттің бүкіл аумағында, қоғамдық қатынастардың барлық салаларында қолданылатын тіл болғандықтан, жүргізілетін барлық іс-қағаздары мен құжаттар мемлекеттік тілде болуы тиіс. Өйткені өркениетке құлаш ұратын елдің өрісі қашанда білікті де, саналы ұрпақпен кеңеймек. Әлемдегі мүйізі қарағайдай елдердің санатына енуді көздеген халықтың басты мақсаты да сауаты ұрпақ тәрбиелеу. Сауатты ұрпақ тәрбиелеу дегеніміз, өз ана тілінде еркін сөйлей алатын, оны терең меңгерген ұрпақ. Ал ана тілін жақсы білмейінше сауатты сөйлеп, сауатты жазып, тілбайлығын мол қолданбайынша, шын мәніндегі мәдениетті адам бола алмайсың [4, 586].

Қазақ тілі осы мемлекеттің түпкілікті тұрғындары - қазақтардан басқа, Қытай, Монғолия, Иран, Ауғанстан, Түркия мемлекеттері мен ТМД-ның Ресей, Өзбек, Қырғызстан, Түркіменстан сияқты республикаларында тұратын қазақтардың да ана тілі. Қазақ тілі мәселесі мемлекеттік деңгейде көтерілген. Кейінгі жылдары жұртшылық та ана тілі үшін белсенділік танытуда. Бірақ әлі де шешілмей жатқан түйінді мәселелер де баршылық. Халық болып қалыптасудың басты белгісі-оның ана тілі, ұлттық мәдениеті. Өзінің ана тілі, ұлттық мәдениеті жоқ ел өз алдына мемлекет болып өмір сүре алмайды.

Дүниедегі барлық халық тәуелсіздікке ұлттық қадір-қасиетін, мәдениетін, ана тілін сақтап қалу үшін ұмтылады. Сондықтан кез-келген мемлекет өзінің аумақтық салт-дәстүрін, ана тілін ерекше қорғайды. Егер тіл болмаса, ұлт болмас еді, ал ұлт тілсіз болмайды. Сол себепті де біз тілімізді қорғап, дамытуымыз керек. Ана тілін дамыту, қорғау дегеніміз - өз ана тілінде таза сөйлеу және оны жақсы біліп, туған анадай сүйю[5,1446].

Меніңше, қай ортада жүрсекте , мектепте, отбасында қазақ тілінде сөйлейтін болсақ тіліміздің мәртебесі артады деп ойлаймын .Ана тілінің топырағында көктеп , ауасынан тыныс алмаған өнер де білім де өміршен емес.Тіл -ұлт болып қалыптасудың ең бірінші шарты. Басқа тілдердің көлеңкесінде қалып қоймай, өз тілінің терезесін өзге тілмен тең ету, оны жан – тәнімен сүйю «ұлтым», «тілім» деп соққан ұлтжанды әрбір адамның үлкен әріппен басталатын «Азаматтық парызы»екенін ұмытпау керек.

Қазіргі таңда тіліміздің қолдану аясы кеңейіп ,қанатын кеңге жайып келеді.Бірақ та құрбы –құрдастарымыз, достарымыздың арасында тілімізді шұбарлап сөйлейтіндер көптеп кездеседі.

Тіл тағдыры - ел тағдыры екенін ешуақытта ұмытпайық. Әрбір адам өз ана тілін білу және мемлекеттік тілін меңгеру міндетті.

Қорыта айтқанда, жаһандану кеңістігінде мемлекеттің болмысын, ерекшелігін танытатын – ұлт тілі. Олай болса, тіліміздің ертеңі туралы ойлану, оны мәңгілік жобаға айналдыру барлық уақытта алдыңғы орында болу керек. Демек, әр тіл жанашыры:

-әдеби тілдің әдемілігін сақтап, сауатты қолдануды;

-қолдану өрісін кеңейтуге үлес қосуды;

-тілдің бүгінінен ертеңі мазмұнды болуына атсалысуды өз мақсат-міндеті ретінде қалыптастыруы керек.

О,туған ана тілім! Тәуелсіздігімнің сый-бағы, дербестігімнің дидары - тіл. Қазақ тілі-ұлы тіл. Қазақтың басын құрайтын – қазақ тілі. Бүкіл түркі тілдерінің ұлысы-қазақ тілі. Осыны ұғайық! Қазақстан -, шын мәнінде , бақытты ел. Ендеше, ұлт рухын өсіріп, халық аманатын асырайық!

Мен ана тілімен мақтанамын және мемлекеттік тілін құрметтеймін!

Пайдаланған негізгі әдебиеттер:

1. Момышұлы Б. Ұшқан ұя. - Алматы: Атамұра, 2003 ж.-37б;
2. Пірәлиева Г. Қазіргі қазақ прозасындағы психологизм мәселелері – диссертация. – Алматы, 2006 ж.-28б;
3. Қабдолов З. Сөз өнері. – Алматы: Санат, 2002 ж.-18б;
4. Ордабекова А. Үштұғырлы тіл бағдарламасын еңгізудің маңыздылығы/А. Ордабекова//Ұлттық тәрбие.-2016.– №3.-58 б.
- 5.ҚабдоловЗ.;Қожакеев Т./Қазақ әдебиеті тарихының өзекті мәселелері (ғылыми мақалалар жинағы): оқу құралы / ред. басқ. Алматы: Қазақ университеті, 1993- 144 б.

UDC: 811.111

THE PLACE AND ROLE OF GAME TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE

Қолдас А., Фозилова М., Холматова Г.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Сабақтарда ойындарды қолдану қазіргі педагогикалық қызметте өзекті, өйткені ойын баланың физикалық, ақыл – ой жән еадамгершілік тәрбиесінің маңызды құралдарының бірі болып табылады, ол оның белсенділігін арттыруға көмектеседі, танымдық белсенділікті, байқауды, зейінді, есте сақтауды, ойлауды, шығармашылық қиялды дамытады, оқылатын пәнге қызығушылықты сақтайды, шаршауды басады, яғни оқу процесін балалар үшін қызықты етеді.

Резюме: Применения игр на уроках является актуальной в современной педагогической действительности, так как игра – одно из важнейших средств физического, умственного и нравственного воспитания ребенка, она помогает активизировать его деятельность, развивает познавательную активность, наблюдательность, внимание, память, мышление, творческое воображение, поддерживает интерес к изучаемому, снимает утомление, то есть делает процесс обучения занимательным для детей.

The topic of using games in the classroom is relevant in modern pedagogical reality, since the game is one of the most important means of physical, mental and moral education of a child. The use of games in the educational process helps to activate the child's activity, develops cognitive activity, observation, attention,

memory, thinking, maintains interest in the subject, develops creative imagination, imaginative thinking, relieves fatigue in children, as the game makes the learning process entertaining for the child.

Since classes are mixed in a comprehensive school, and, as a result, language abilities can be very different, when using standard programs, many students have difficulties in assimilating educational material. Interest in the subject is fading. To help just such guys, I use game techniques.

Currently, there are many types of games, but the following groups can be distinguished among them: phonetic; lexical; games with phrases; grammar games; games for teaching reading; games for teaching listening; games for teaching speaking; mixed games; communicative games [1].

Phonetic games include, for example, puzzle games, imitation games, competition games, games with objects, mindfulness games. When teaching vocabulary, it is advisable to use card games, riddles, crosswords, chainwords, games like "Find a word", "Find a proverb". Very common games like "Auction" or "Duel", "Lottery", "Chain of words on the topic", etc. Among grammar games, you can use the following: "Find out who is speaking" (Guess who is speaking), "Where were you?" (Where were you? - working out The Past Simple Tense), "Hide-and-Seek in a Picture" (Hide-and-Seek in a Picture), "Lazy-bones" (I'll ask you to do smth. Say that you did it yesterday – I'll ask you to do something. Say that you already did it yesterday) [2]. When teaching reading, you can use games that simulate real life situations, for example, "At an eye doctor's appointment", "TV Announcer Contest", "Playing the computer (Computer game)" [2]. When teaching listening, it is necessary to take into account that speech is one of the most important means of communication. Communication can be carried out orally and in writing. Oral speech is a means of carrying out two types of speaking and listening activities, since the use of oral speech for communication implies both its generation and its understanding. The mechanisms of speaking and listening are closely related to each other, sometimes even coincide. Therefore, it is impossible to teach listening without speaking, and speaking without listening. In general, learning to listen in games brings the greatest effect, since the game activates mental activity, makes the learning process more attractive and interesting, and the difficulties encountered during learning are overcome with the greatest success and ease.

Of particular interest in learning perception by ear are games in which, after listening to the text (preferably with a large number of characters), it is necessary to play a scene on the content of the text. In these games, children demonstrate not only their listening abilities, but also their artistic abilities. In games, when teaching listening, a child can manifest himself as a person, as well as a member of a team. There are no universal games for learning listening, but you can turn any exercise, any text into a game. To do this, you need to prepare the necessary accessories, create an atmosphere of competition, make the tasks for the texts diverse, but at the same time accessible and interesting.

As for learning to speak, games like "Snowball" are very common, when cards with the words and expressions being studied are laid out in the center of the table.

One student takes a card, shows it to everyone and uses a given word or expression. Another variant of the "Snowball" game is when the whole group participates in the description of a photo, drawing, event or in the compilation of a story. Each phrase consists of a certain number of words: the first of one, the second of two, etc. The moderator writes down all the sentences on the board. The winner is the one who composes the last phrase.

Among the communicative games, the most successful in the lessons are games with a lack of information (the winner is the one who first combines all the information received from other participants), guessing games (the winner – the one who guesses correctly, for example, the game "Who am I?", where participants have to guess who the driver is by asking him questions), collective games (popular games like "crosswords", "dominoes", "bingo"), attention games (the winner is the one who will most carefully complete the task), memory development games (the winner is the one who remembers the information best, such games are especially interesting for grades 5-7).

Games aimed at practicing writing skills are important. They may represent work on a project. In my practice, I try to use projects as often as possible. The children used such topics as "Smart Home", "My restaurant menu", "Unusual places in Russia", "I'm making a robot". The design of a corner dedicated to the English language can also act as a project, where photos, proverbs, sayings, famous sayings, etc. are placed. The teacher can also offer children to make a postcard as a gift to their mother on March 8. At the same time, commands must be given in English:

«take a piece of paper», «take the scissors». When the children complete the task, they will have to tell about their card, what they drew and what kind of greeting they wrote. Practice shows that children are always very enthusiastic about such types of work.

During the lesson, you can also use the so-called physical training minutes, when children are given tasks that allow them to relax and work out vocabulary at the same time. At the same time, the guys either repeat after the teacher, or the leader is chosen from among the students themselves. It is also worth paying attention to the use of special phrases and expressions, that is, the so-called game dictionary, which not only helps to explain the essence of the game to children, but also introduces them to English vocabulary, facilitates its memorization.

The game, as you know, is the main activity of the child. It is a kind of common language for all the guys. At the same time, the game is a teaching tool that activates the mental activity of students, makes the learning process attractive and interesting, and has an emotional impact on students. This is a powerful incentive to master the language. According to psychologists (A. A. Leontiev et al.), the motivation created by the game should be presented along with communicative, cognitive and aesthetic motivation. All this taken together constitutes the motivation of the teaching [3]. The most powerful motivating factor is the teaching methods that satisfy the students' need for the novelty of the material being studied, in the variety of exercises performed. The use of various teaching methods helps to consolidate language phenomena in memory, create more persistent visual and auditory images,

maintain the interest and activity of students. At present, the idea of the need to teach foreign languages as communication has also become obvious, certainly in collective activity, taking into account personal and interpersonal relationships: teacher - group, teacher - student, student - group, student - student.

In addition to all of the above, the game is a specially organized activity that requires the exertion of emotional and mental strength. The game always involves making a decision: what to do, what to say, how to win? The desire to solve these issues sharpens the mental activity of the players. And if the child speaks a foreign language at the same time? Aren't there rich learning opportunities lurking here? Undoubtedly, the game is feasible even for weak students. Moreover, a student who is weak in language training can become the first in the game: resourcefulness and ingenuity are sometimes more important here than knowledge of the subject. A sense of equality, an atmosphere of enthusiasm and joy, a sense of the feasibility of the task - all this gives students the opportunity to speak freely in a foreign language.

Games can be used at the beginning or at the end of the lesson in order to divide the lesson into two parts, to relieve tension, which is decided at the discretion of the teacher. It is important that the work brings positive emotions and benefits, and, in addition, serves as an effective incentive in a situation when the interest and motivation of children to learn a foreign language begins to weaken. Different games can be modified and adapted to the conditions of a particular lesson, a particular group. The reasonable use of games in the classroom and their combination with other methodological techniques contribute to the qualitative assimilation of the material and make the process of cognition itself joyful, which becomes a need for the student.

That's what I strive for when playing with my students.

1. Simplicity of explanation. The rules of the game should be simple. I think it's best to explain the rules of the game in the students' native language, and spend the rest of the time on the game itself. (I only spend a couple of minutes explaining the rules. This is better than spending a lot of time explaining the rules of the game in the language being studied.)

2. The absence of expensive and complex materials for the game.

3. Versatility. I love games that can be easily adjusted to the number, age and level of knowledge of students.

Thus, I try to use all types of games that meet these requirements in my practice, and I can conclude that they contribute to the expansion of knowledge, skills and abilities, the general outlook of students, develop attention, memory, thinking, imagination and other mental processes of the child, increasing his motivation to learn.

References:

1. Байкова Л. А., Гребенкина Л. К., Еремкина О. В. Технология игровой деятельности. – Рязань, 1994.
2. Мильруд Р. П. Методика преподавания английского языка. – М., 2005.
3. Стронин М. Ф. Обучающие игры на уроке английского языка. – М., 1981.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ ИНТЕРЕСА К УРОКАМ РУССКОГО ЯЗЫКА

Құлдырақ Г.Қ.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада сабақтағы дидактикалық ойын оқыту тұрғысынан да, тәрбиелік тұрғыдан да қарастырылады. Оқуға деген қызығушылықты оятудың құнды әдісі – танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудағы әртүрлі ойындар мен ойын формаларын пайдалану әдісі.

Summary: The article considers didactic games in the classroom, both in terms of teaching and educational. A valuable way to arouse interest in learning is the use of various games and forms of play in the organization of cognitive activities.

В психологической, педагогической и методической литературе последних лет дидактические игры описаны достаточно подробно. Однако, как правило, методисты и дидактики рассматривают только обучающую функцию этих игр, забывая, что дидактическая игра также является мощным воспитательным инструментом. Поэтому, имея в виду взаимосвязь процессов обучения, воспитания и развития, мы решили рассмотреть дидактическую игру на уроке как с точки зрения обучения, так и с точки зрения воспитания.

Из огромного разнообразия методов в особую группу выделяются методы стимулирующего и мотивирующего обучения. Метод использования различных игр и игровых форм организации познавательной деятельности расценивается как ценный метод стимулирования интереса к обучению [1, с.142].

Практически любая игра имеет образовательную ценность. Однако существует особый вид игры, который направлен на обучение ребенка, основанный на передаче важной информации об игровом мире, целенаправленном развитии, обогащении интеллекта.

Большинство педагогов еще больше усложняют эту увлекательную работу, отказываясь от формулы «учить, играя». В игре ребенок с большим интересом и желанием выполняет то, что вне этой игры кажется ему решить трудно и неинтересно. Одним из первых об этом заговорил практик и реформатор школы, педагог В.А.Сухомлинский (1918-1970): «...Ребенок по своей природе - пытливым исследователем, открывателем мира. Так пусть перед ним открывается чудесный мир в живых красках, ярких и трепетных звуках, в сказке и игре, в собственном творчестве... через сказку, фантазию, игру, через неповторимое детское творчество - верная дорога к сердцу ребенка...» [2, с.29].

Опыт А.С.Макаренко до сих пор является удачным примером использования интегрированного набора игр. Жизнь и работа в колониях, которые он возглавлял, были наполнены игровыми элементами, и ни одной недели не проходило без создания новой игры. А.С.Макаренко считал, что как в хорошей картине не должно быть ничего лишнего, так и удачный набор игр не должен иметь ни излишеств, ни недостатков. Так как дети растут, развиваются, меняются, поэтому создать уникальный и идеальный набор игр - на все времена

и для всех детских учреждений – невозможно. Необходимо постоянно работать над играми и заменять их, чутко фиксируя как жизнь детского коллектива, так и перспективы его дальнейшего развития.

Методы известных педагогов-новаторов, которые, несмотря на все различия, подразумевают императив увлекательности обучения. Ни активация, ни оптимизация системы образования не привели к передовому обучению, не соединили в одном процессе познание через интерес, стимулирование. Несомненно, образование должно быть действительно развивающим, серьезным и увлекательным, но не отупляющим: оно должно основываться на теоретическом опыте, теоретических знаниях и эмоциональном мире ребенка. О плодотворном поиске учителей-новаторов, лучших учителей страны свидетельствует важность раскрепощенных форм и методов обучения, использования игр [3, с.35].

Игра как дидактический инструмент, как «путь детей к познанию мира, в котором они живут и который они призваны изменить», редко используется в школах, особенно в средней и старшей школе. Игра как деятельность ребенка развивается по своим законам, но, бесспорно, проникает в область дидактики. В зависимости от того, насколько изучены модели игровой деятельности, их можно использовать в большей или меньшей степени в образовательных целях. Перед современной школой стоит конкретная образовательная задача - научиться педагогически управлять детской игрой с учетом ее воспитательного потенциала и психологических особенностей развития детей в игре.

Учителя всех времен понимали, что именно через игру ребенок приобретает знания, развивает навыки и познавательные интересы. Итак, в истории развития педагогических систем игра, очевидно, в значительной степени была связана с образовательными задачами. Разрабатывались игры, адаптированные для обучения детей говорению, счету и письму. Если проследить тенденцию, можно увидеть, что игры, решающие в основном познавательные задачи, менялись то содержанием, то формой или методом воспитательной работы с дошкольниками. Например, в педагогике Фрёбеля игра давала детям представление о форме, размере и цвете предметов. В системе О. Декроли игра использовалась как образовательное средство. По опыту Потти и Хилла на первый взгляд появляются игровые аксессуары, т.е. материалы для дизайна и моделирования.

Почему игра создает благоприятные условия для приобретения детьми новых знаний и навыков и развития умственных процессов? Самый главный психологический секрет игры в том, что она построена на интересе и добровольности. Вы не можете заставить его играть, вы можете сделать игру интересной. «Периодическая обработка» мысленных действий и понятий в игре обычно происходит случайно. Однако в дидактических целях этот процесс можно упорядочить с помощью соответствующих методов педагогического руководства. В начале, в период до школы, игровая деятельность детей расширяется и нуждается в материальной поддержке (игрушки, игровые предметы). Позже, в зависимости от продолжительности обучения, они

сокращаются и обобщаются, и о них говорят, т.е. вербализуются. Позже они могут быть частично или полностью воображаемыми. В средних и старших классах некоторые виды игр полностью переносятся в мысленный план, появляется идеальная игра воображения (ролевые игры с творческим сюжетом). А.Эйнштейн утверждал, что воображение важнее знаний. Игровое воображение формирует у детей план зрительных представлений о действительности, формирует умение оперировать ими. В ходе игры обучающийся получает возможность выполнять познавательные действия в соответствии с существующим планом, правилами игры и т.д.

Игровое обучение не может быть единственным в образовательной работе с детьми. Он не формирует способности к обучению, но, несомненно, развивает познавательную активность школьников. Итак, игра - это особый способ детей познавать окружающий мир. Дети познают мир в игре легко и непринужденно, без «давления». Создание игр основано на этом ключе. Дидактические игры- это игровое обучение. Образовательный характер дидактических игр основан на важнейшей закономерности игровой деятельности детей и подростков- желании действовать на основе воображаемой ситуации [4, с.12].

Представленные в играх учащихся воображаемые условия служат лишь оболочкой для игр с дидактическими правилами. Детей воодушевляет желание проявить дальновидность, сообразительность и смекалку. В основе любой дидактической игры лежит какая-то «загадка», неопределенность результата. Процесс игры-ведущее к разрядке приключение. Его мотив смещается от процесса деятельности к результату-победе в соревновании, победе в чемпионате, со своей командой или в мысленной гонке в личном первенстве.

Познавательные или дидактические игры являются ценным инструментом для пробуждения интереса к обучению, который основан на создании игровых ситуаций в процессе обучения. Познавательные (дидактические) игры-это специально разработанные ситуации, имитирующие реальность, ученикам предлагается найти выход из ситуации [5, с.87]. Основная цель этого метода- стимулировать процесс. Такой стимул ученик получает в игре, где выступает активным преобразователем реальности.

Образовательные игровые программы в сочетании с техническими средствами эффективно решают задачи по возбуждению и поддержанию интереса к обучению, получению знаний собственными силами, в процессе увлекательного соревнования с машиной, оперативного контроля и коррекции качества обучения. Среди таких игр есть различные математические, лингвистические игры, игры-путешествия, викторины и т.д. В последнее время широкое распространение получили стимулирующие игры, т.е. игры, которые способствуют воспроизведению определенного качества, а также такие виды игровых приемов, как драматизация и генерация идей [6, с.15]. С помощью мотивационных игр ученики начинают детально анализировать задачи, которые ранее были эффективными.

Метод инсценизации может принимать различные формы, например, форму подготовленного диалога, обсуждения определенной темы, форму

театрализованного воспроизведения событий, которые когда-то действительно имели место, или гипотетически. Структура этого метода может быть следующей:

Этапы	Цели учителя	Цели учащихся
1. Подготовка	План и содержание	Понимание
2. Начало	Определение темы и цели	Мотивация
3. Организация	Распределение ролей	Принятие ролей
4. Инсценировка	Наблюдение, руководство	Участие
5. Анализ	Подведение итогов	Понимание

Метод генерации идей взят из арсенала методик подготовки творческих работников и специалистов. Это напоминает всем известный «мозговой штурм», во время которого участники «опираются» на сложную проблему и выражают (генерируют) свои идеи для ее совместного решения.

Суть дидактических игр как средства обучения состоит в том, что дидактические игры следует рассматривать как вид игры с особыми правилами педагогики для обучения и воспитания детей. Как упоминалось выше, игры направлены на решение конкретных задач обучения детей, но при этом в них проявляется воспитательно-развивающее влияние игровой деятельности. Необходимость использования дидактических игр как инструмента обучения младших школьников определяется рядом причин:

1) Игровая деятельность в качестве лидера не потеряла своей значимости (это отражается в том, что дети приносят в школу игрушки). Можно согласиться с Львом Семеновичем Выготским, который писал, что «в школьном возрасте игра не умирает, а соприкасается с действительностью. Она имеет свое внутреннее продолжение в школьном обучении и в труде» [7, с.28]. Следовательно, опора на игровую деятельность, формы и методы игры является наиболее важным и адекватным способом вовлечения детей в учебную работу.

1) Развитие учебной деятельности, вовлечение детей в нее идет медленно (многие дети вообще не знают, что такое «обучение»).

2) Существуют возрастные различия у детей, связанные с отсутствием устойчивости и произвольного внимания, в основном с непроизвольным развитием памяти. Преобладает наглядно-образный тип мышления. Дидактические игры способствуют развитию психических процессов у детей.

3) Когнитивная мотивация развита недостаточно. Основная трудность на ранних этапах воспитания заключается в том, что мотивация ребенка к поступлению в школу не зависит от содержания деятельности, которую он должен выполнять в школе. Мотивы и содержание учебной деятельности не совпадают. Содержание, преподаваемое в школе, должно мотивировать ребенка к учению. Когда ребенок ходит в школу, возникают различные трудности с адаптацией (освоение новой роли - роль ученика, отношения со сверстниками и учителями). Дидактические игры помогают преодолеть эти трудности.

А.В.Запорожец, оценивая роль дидактической игры, подчеркивал: «Нам необходимо добиться того, чтобы дидактическая игра была не только формой усвоения знаний и умений, но и способствовала бы общему развитию ребёнка» [8, с.235].

И.А.Сорокин выделяет следующие виды дидактических игр: игры-путешествия, игры-поручения, игры-предположения, игры-загадки, игры-беседы [9, с.115]. Дадим краткое описание каждого вида. Игры про путешествия призваны усилить впечатление, привлечь внимание детей к находящимся поблизости вещам. Они усиливают наблюдательность и помогают преодолевать трудности. В этих играх многие методы раскрытия познавательного контента используются в сочетании с игровой деятельностью: постановка задач, объяснение их решения, пошаговое решение проблем и т.д. Игры-поручения проще по содержанию и короче по продолжительности. Эти игры основаны на действиях с предметами, игрушками, словесных заданиях.

Список использованной литературы:

- 1.Смирнова Е.О. Игры на уроках русского языка// Русский язык в школе. 2000 г., №6, с.15-18.
2. Хрестоматия по методике преподавания русского языка: организация учебного процесса по русскому языку в школе: Пособие для учителя// Авт. сост. Б.Т. Яковлева. - М.: Просвещение, 1991, 308 с.
- 3.Богач З.И. Как сказка помогает грамотно писать//НШ, № 9, 1998, с.7-9. 8. Гилязова С.А. Дидактические игры и игровые элементы на уроках русского языка в начальной школе./ НШ, №5, 2010.
4. Козлова О. А. Роль современных дидактических игр в развитии познавательных интересов и способностей младших школьников// НШ, № 11, 2004, с.10-13.
- 5.Пидкасистый П.И., Хайдаров Ж.С. Технология игры в обучении и развитии: Учебное пособие. - М., 1996.
6. Карпова Е.В. Дидактические игры в начальный период обучения. Популярное пособие «Академия развития». - Ярославль, 1997.
7. Выготский Л.С. Избранные сочинения, т. 1 - М., 1991.
8. Запорожец А.В. Избранные психологические труды: в 2 т. - М., 1986, т.1.
- 9.Бабанский Ю.К., Слостенин В.А., Сорокин И.А. и др. Педагогика: учебное пособие для студентов педагогических институтов/ Просвещение, - М., 1988.

ОӘЖ45:71.4

АҚЫНДАР АЙТЫСЫНЫҢ ТАНЫМДЫҚ МАҢЫЗЫ

Құралбай Ж.Д.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматриваются познавательные особенности айтысов.

Summary: The article discusses the cognitive features of aitys.

Дәстүрлі халықтық тәрбие жүйесі қызығушылық тудырады. Адам психологиясының ерекшеліктерін, оның дүниетанымын, ойлауын терең зерттеу. Ұлттық ерекшеліктер ассимиляция кезінде қалыптасады өз халқының мәдени-тарихи тәжірибесінің баласы. Әрбір халық адамзаттың ажырамас бөлігі,

өз әдет-ғұрыптары мен әдет-ғұрыптарын жасаушы, жалпыадамзаттық мәдениетке үлес қосады.

Дәстүрлер-бұл үздіксіздікті қамтамасыз ететін қоғамның коммуникативті механизмі рухани, зияткерлік және материалдық құндылықтарды ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу. Дәстүр өмірдің моральдық идеясына негізделген әр ұлттың, оның өмір сүруінің мәні. Қазақ халқының мәдениетінде айтыс әрқашан ерекше орын алған. Мерекелік жағдайдың ажырамас бөлігі бола отырып, ол әдетте салтанатты жағдайда адамдардың жаппай жиналысы арасында өткізілді. Дау үнемі ойлардың қақтығысы, пікір қарама-қайшылық арқылы проблема ретінде қарастырылатын объект бірнеше аспектілерді ашады. Бір-бірінің сөздерін мақұлдайды және бұл өздігінен кәсіби журналист пен ақын айтысының шеберлігін дараландыратын ерекшеліктер солардың бірі. Мемлекеттік идеологияның бағыттарын талдай отырып, халық ойы XIX ғасырдағы импровизацияның жоғары шеберлігінде көрінеді [1, 28 б].

Айтыс ежелден бері және күнделікті өмірде өмір сүруді жалғастыруда. Онда белгілі бір тарихи жағдайдың, нақты жағдайдың көркем бейнесі жинақталған; қалыптасқан дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар айтыс арқылы қазіргі ұрпаққа беріледі. Оның танымалдығы көптеген ғалымдардың қызығушылығын тудырды. Бұл жанр этнографтардың еңбектерінде кеңінен ұсынылған және тарихшылар, филологтар, фольклористер, музыкатанушылар және басқа да зерттеушілер талдау жұмыстарын жүргізген.

Оның жазбасы мен зерттеуіне алғашқылардың бірі болып жүгінгендер мұндай көрнекті тұлғалар өте көп. Қай қоғамда, қай дәуірде айтыс болмасын-сол кездегі шындықтың айнасы емес екендігін білді. Бірде-бір ақын күнделікті өмірде болып жатқан негативті көрмейді. Сол кездегі халықтың көңіл-күйі, сезімдері көруге болады. Айтыстың даму сипатын қарастыру барысында көне айтыстар салыстырылу мақсатында алынып, әр дәуірдің айтыстары да зерттеу нысанына алынды. Жалпы айтыстың өткені мен бүгіні назарда болды. XXI ғасырға аяқ басқан қазақ қоғамының дәстүрлері-салт осы мәселелердің кейбірін айтыс ақындары қатты қозғады. Ертең ұлт болашаққа қарайды. Және жай ескерту түрінде емес, біздің ұлттың өткен үздік қасиеттерін көрсету, және бүгінгі олар теріс әрекеттерден аулақ болуға шақырады. Ұлтқа, халыққа қатысты осындай ақындар толғанының айтысы жырындарындағы үлкен ұшыратамыз. Қазақ қоғамындағы осындай өткір көріністерді жырлауда айтыс ақындары үлкен шеберліктерін көрсетті. Халық ортақ мүдделерге қызығушылық танытуы керек, яғни ел ретінде бірігуі керек, баяндауды сақтауға арналған әлеуметтік өзгерістерге негізделеді. Экономикалық-саяси, кейбір жаңалықтар-әлеуметтік салалардағы өзгерістер басты тақырып- халыққа тиімді әрі тиімсіз талқылауға ұсынылды [2, 89 б].

Айтыс табиғатына тән үгіт-насихат сипаттары өнердің идеологиялық қуатын, оның мемлекет, қоғам үшін маңыздылығын анықтау маңызды шығармашылық фактор болып табылады. Айтыс поэмаларының мазмұндық ерекшелігі уақыт пен қоғамның арақатынасы оның әлеуметтік мәні негізінде талданатын өміршең идеалдар нақты мысалдарда көрсетілгенін айтыс

үлгілерін оқи отырып көруімізге болады. Жалпы алғанда қазақ қоғамындағы айтыс ақындарының ақпараттылығы мен деректілігі азаматтық журналистиканың функцияларды орындай алатындығының дәлелдеуі мүмкін. Тіл (сөз) арқылы адам руханиятының қазынасын қалыптастыру) халық өмірі заңдарының барлық түрлерін дамыту және дамыту тіл (сөз) шежірелік сипатты көрсетеді. Айтыс поэмаларының деректілігі қазақ халқының тарихи бейнесін айқындайды және нақты мысалдардан не беретінін көруге болады [3, 103 б]. XIX ғасырдағы айтыс жырларының ру-тайпалық ерекшелігі ұлт тұтастығы, өнер, тарихи айтыс туралы бірнеше рет қаралды мәні анықталады. Қазіргі ұлттық журналистиканың ерекшеліктері салыстырумен ақынның қоғамдық мәселені көтерудегі шеберлігі туралы айтуға болады өз қырлары талданады.

Айтыс өнеріндегі жыраулық, шешендік өнер үлгілерін көрсету оның сөздері жыраулық дәстүрлердің сабақтастығы ретінде қарастырылады және мәдениеттің қалыптасуындағы байыптаулардың дамуына әсерін тигізері даусыз. Ақындардың сөйлеуіндегі демократиялық көзқарастың шынайы принциптері негізіндегі нақты мысалдар осы сипаттың өміршендігін көрсетеді және айтыс өнерінің тарихы біртұтас дүние ретінде қарастырыладығын айқындай түседі. Айтыстың публицистикалық қырлары ретіндегі деректану сондай-ақ теориялық және практикалық негізінде талданады және тұжырымдалады. Қазіргі айтыстың әлеуметтік мәнін аша отырып, тақырыбы ұлттық деңгейден әлемдік өркениет кеңістігіне дейінгі ауқымдардың кеңдігі нақты мысалдарда көтеру әрбір зерттеушінің қызығушылығын одан әрі арттыра түсуде. Әрбір сөз саптауларда отанға, елге, жерге деген сүйіспеншілік-патриотизмнің көрінісі айтыс тарихындағы дәстүрлі үрдістермен сабақтастырылып қарастырылады [4, 67 б].

Халық ауыз поэзиясының айтыс ретіндегі түрі ерте ғасырда, қазақ музыкасы дін мен салттың байланыстырушы тізбегінен босатылып, тәуелсіз халық шығармашылығы ретінде дами бастаған кезде пайда болды. Бұл кезең ұлттың шын мәнінде рухани Ренессансына айналды, ол халықтың негізгі музыкалық дәстүрлері - аспаптық, ән, ақынның гүлденуіне мүмкіндік берді.

Айтыс-халық арасында ақындар деп аталатын әншілер арасындағы жарыс. Айтыс кезінде ақындар кез-келген ерікті тақырыпта ән диалогын жүргізді. Бұл тапқырлыққа, тез, ерекше және дәл, әзілмен және тапқырлықпен қарсыласқа жауап бере білу, суырып салма жауап ән түрінде, ілесіп өз жауабы бар ойын домбырада, қобызда және мәнерлі ым-ишаратпен. Осылайша айтыс бірқатар өнердің синтезі болды-бұл поэзия, музыка, драматикалық қойылым және орындаушылық шеберлік. Әдетте, айтыс жиналған халық алдында өтті, нәтижесінде ақындардың қайсысы үздік атаққа лайық екенін шешті. Айтыс өнерінің дамуы, жанрлық ерекшеліктер, тіл, тақырып, әлеуметтік мәні сияқты көптеген аспектілер ғылыми зерттеулер объектісі ретінде келесі материалдар пайдаланылды: қоғамдық маңызы бар Шығармашылық, оның журналистік сипатын ашады салалар анықтайды; халықтың тарихын, мәдениеті мен дәстүрін, заңдылықтары мен дүниетанымдық көзқарастарды, пайымдауларды зерттеу кезінде, қазіргі Тәуелсіз Қазақстанның кезеңіне дейін контексте

тұжырымдалған. әр халықтың әдебиеті мен өнерінде бір ұлттың дүниетанымы ғана бар қазақ айтысы өнерінің бір бөлшегі басқа халықтарда да кездесетінін ескерсек бұла өзіндік ерекшеліктері бар екендігінің көрінісі емес па. Бірақ қазақ айтыстары барлық болмыспен емес халық қайталай алмайтыны түсінікті. Бүгінгі әлем халықтарының әдебиеті және қазақ әдебиетінің пайда болу, қалыптасу, даму кезеңдері белгілі болғандай.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Айтыс. Алматы: Жазушы. 2009.- 1 том
2. Халық ауыз әдебиетінің тарихы. Алматы: Ғылым. 2011.
3. Қазақ әдбиетінің тарихы. Алматы: Ғылым. 2017.
4. Сүйінбай Аронұлы. Шығармалар жинағы. Алматы: Жазушы. 2015.

УДК 81. 372.8

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ НА СРЕДНЕМ ЭТАПЕ ОВЛАДЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ

Құрманәлі Ж., Абдираимова З., Сейткарм А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Орта кезеңдегі оқу іс-әрекетін белсендірудің теориялық негіздері, шет тілін меңгеру, сондай-ақ оқу іс-әрекетіндегі танымдық белсенділік мәселесі қарастырылады.

Summary: The theoretical foundations of the activation of educational activity at the middle stage, the acquisition of a foreign language, as well as the problem of cognitive activity in educational activities are considered.

Есть много положительных тенденций в современном образовании: меняются педагогические подходы к обучению учеников, учителя свободны в творческом поиске методов обучения, ими создаются авторские школы. Активно используется иностранный опыт, родители имеют возможность подобрать любую преподавательскую систему. Активизацию учебной деятельности среднего этапа школьников многие ученые педагоги и психологи видели в необходимости разработки новых методов обучения.

Применение активных методов обучения не только повысят интерес учащихся к изучаемому предмету, но и будут способствовать развитию личных качеств, необходимых для дальнейшего развития, например, развитию творческой независимости, стремлению к саморазвитию, самосовершенствованию, развитию необходимых знаний и навыков. Рост активности учащихся во многом зависит от учителя, который создает среду сотрудничества, доброй воли, конкуренции, помогает реализовать потенциал каждого отдельного ученика

Наиболее эффективными активными методами обучения являются: проблемные ситуации, обучение с помощью групповых действий, ролевые игры, театрализованность, творческие игры "диалог", "мозговой штурм", "круглый стол", дебаты, проект и другие [1].

Учащихся внимательно слушают, думают; наблюдают,

читают, анализируют значимые результаты практических задач. Уровень активности учащихся в классе - это реакция на методы и приемы учителя, интегративный показатель их педагогических способностей. При использовании активных методов обучения, роль ученика меняется, он превращается в активного участника учебного процесса.

Рассмотрим некоторые из активных методов, используемых в преподавании иностранных языков.

В среднем школьном возрасте, как правило, активные методы проявляются в образовательных играх, а также в некоторых нетрадиционных методах урока.

Задача игры состоит в том, чтобы обеспечить методы, которые помогут в групповой работе и создать атмосферу, в которой участники чувствуют себя в безопасности и расслабленно. Техника игры помогает учителю реализовать различные потребности участников: потребность в движении, опыт, преодоление страха, желание быть с другими людьми. Это также помогает преодолеть застенчивость, а также существующие социальные стереотипы. Этот вид деятельности может принести много удовлетворения, обеспечивая удовольствие и удовлетворение в результате открытия всех общих переживаний. Этот метод облегчает общение в группе, обмен мыслями и чувствами, понимание конкретных проблем и поиск способов их решения [2].

Технология коллективных способов обучения, активные и основанные на: -взаимном обогащении учащихся в группе проявляются в организации совместных действий, которые приводят к активизации образовательных и познавательных процессов;

- общении, без которого невозможно понимать друг друга;
- делении способами решения проблемы

Существуют различные варианты использования активных методов обучения в средней школе. Цель использования технологии "активные методы обучения" в процессе обучения, мы видим в том, что она дает нам возможность активировать процесс развития коммуникативных навыков, образовательно-информативных и образовательно-организационных способностей учеников.

Активные методы включают проведение уроков путем организации игровых мероприятий учащихся.

Методология деления на группы.

Учитель планирует деление на группы заранее. В группах не более 8-9 человек.

Разделение на группы должно быть разнообразным и интересным. Недопустимо создавать группы "лучших" и "плохих", а также работать с композицией, чтобы лидер не был виден. Команды должны чередоваться. Цель: научиться делиться своими идеями, развивать общую точку зрения - это не только друг, но и человек, с которым он не общался, то есть, изучение того, как устанавливать связи и сообщества, подавать новые творческие идеи.

Например:

Методология "дерево принятия решений". "Дерево решений" - это метод принятия решений в сложных и неоднозначных ситуациях. Прежде чем начать урок, учитель ставит проблемы во время дебатов, готовя задание для групп. В ходе заданий, полученных на предыдущем уроке, дети будут изучать конкретные факты, связанные с этим вопросом, историческими или естественными условиями. Затем на уроке учитель приглашает группы изучить проблему. Ученики идентифицируют положительные и отрицательные стороны проблемы, а затем подробно рассматривают все возможные решения

Метод "ледокол". Как правило, "ледокол" используется для сближения одноклассников (презентация, интервью). В классе, где ученики хорошо знают друг друга, игра часто используется для эмоционального настроения [3].

Такие интересные игры позволяют получать удовольствие от занятий, подготовиться перед серьезными заданиями, помогают быстро устанавливать контакт между учениками.

Ролевые игры также относятся к активным методам обучения. Ролевые игры часто используются в различных упражнениях [4]. Ролевая игра особенно полезна при обучении межличностных навыков, в том числе репродуктивных условий обучения, аналогичных содержанию, что ученики испытывают в процессе межличностного общения с одноклассниками и учителем.

Уроки с активными методами обучения интересны не только для учеников, но и для учителей. Учащиеся средних классов имеют свои особенности, поэтому они не борются со своими эмоциями, при обсуждении вопросов в классе всегда имеется рабочий шум. Использование этих методов не обязателен на каждом уроке, лучше их вводить постепенно.

Наблюдения показали, что активные методы способствуют лучшей обработке знаний о развитии последовательной речи, познании окружающего мира. Научиться работать вместе, работа в группах, слушать мнение друзей, делать совместную работу из собранного материала - самая важная цель этого урока. Если сам учитель участвует в этом, помимо преимуществ для себя, он помогает застенчивым ученикам активно участвовать в упражнении, проявить себя.

Таким образом, использование активной преподавания в методах, позволяющих обеспечить эффективную организацию образовательного процесса, но есть исключения, как и в любой методологии. Использование или не использование его - это вопрос его и его работы.

Список использованное литературы:

1. Беспалько, В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения/В.П.Беспалько. – М.: Издательство ИРПО МО РФ, 1995. – 336 с.
2. Педагогика: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и пед. колледжей / Под ред. П. И. 3.. Пидкасистого. М.: Педагогическое общество России, 2006.
3. Педагогика: Учебник для студ. пед. вузов и пед. колледжей / Под ред. П. И. Пидкасистого. М., 2002.
4. Хуторской А. В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001

ӨЗГЕ ТІЛДІҢ БӘРІН БІЛ ӨЗ ТІЛІҢДІ ҚҰРМЕТТЕ

Малтан Ә., Ережепов Б., Нурмолда Ш.
«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: «Если ты знаешь один язык, ты один человек, если ты знаешь два языка, ты два человека», «Знаешь язык семи человек, знаешь семь разных доктрин».

Summary: "If you know one language, you are one person, if you know two languages, you are two people", "Know the language of seven people, know seven different doctrines".

Тіл – адамдар арасындағы қарым-қатынастың негізгі құралы. Қадыр Мырза атамыз: «Балық тілсіз болса да, халық тілсіз болмайды» дегендей, тілсіз халық түгіл жеке тұлға өмірін елестету қиын. Егер толыққанды адам өмірінің негізгі кілті қоршаған ортамен қарым-қатынас болса, онда бұл байланысты қамтамасыз ететін негізгі элемент – тіл. Мәдениеттің басты құралы – тіл. Тіл – елдің құралы.

«Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте!» – ақын Қадыр Мырза Әлінің сөзі. Ең алдымен өз ана тіліне үлкен құрметпен қарау маңызды. Өз тіліңді менсінбей, түп-тамырыңды білмей, басқаны бағындырам деу - бекершілік.

Тіл – халықтың негізі болса, тіл – халықтың басты рухани байлығы. Ата-бабаларымыз осынау қасиетті, киелі қазынаны қастерлеп, ұрпақтан-ұрпаққа, ғасырдан ғасырға жеткізіп отырған. Халықтың ұлттық болмысының басты белгісі тілі, түрі, ділі, діні болса керек.

Қазіргі ғылым мен техника дамыған заманда тілді білу ешқандай артықшылық бермейді. Жаңа технологияны меңгерудің бірінші жолы – тіл үйрену. Көп тілді білу – заман талабы. Тіл білу оңай шаруа емес. Ешкім тумысынан қостілді болып тумайды. Бұл процесс қажеттіліктен туындайды. Қазіргі таңда көптілділік өмірлік қажеттілікке айналды. Осы қажеттілік негізінде қостілділік (көптілділік) қалыптасып, қоғамда қанша ұлт көп болса, соғұрлым қостілділік пен көптілділік талап етіледі.

«Жеті жұрттың тілін біл, жеті түрлі ілім біл».

«*Bір тіл білсең - бір адамсың, екі тіл білсең - екі адамсың*» [1,75 б].

Көп тілді меңгергеннің білімі мен дүниетанымы да кеңейе түсетіні рас.

Оны кейінгі ұрпаққа жеткізуді белгілі тарихшылар өз міндетіне алған. Мысалы, ғалым Әбу Насыр әл-Фараби жетпіске жуық тілді білген. Ғылым мен білімнің дамуы тіл үйренумен тікелей байланысты. Өздігінен көп оқып, көп ізденіп білім алған ойшыл философия, логика, этика, метафизика, лингвистика, жаратылыстану, география, математика, медицина, музыка салаларында 150-ге жуық трактат жазды.

Дана халқымыз «Қанша елдің тілін білсең, сонша түрлі ілім білесің» деген.

Халқымыздың ұлы ақыны Абай атамыз : «Әрбіреудің тілін, өнерін білген кісі соныменен бірдейлік дағдысына кіреді» десе, «Қанша тіл білсең – сонша рет сен адамсың», - деп А.П. Чехов бекер айтпаса керек. Тіл білген адам қор

болмайды. Тіл – ел мен елді, халық пен халықты байланыстыратын көпірдің бірі. Бұл көпірді сақтап қалу үшін олар бір-бірінің тілін үйренуі керек.

«Мен бүгінгі ұрпақтың үш тілді меңгеруін қолдаймын. Мемлекеттік тіл – мемлекеттің негізін қалаушының ұлттық тілі, ал орыс тілін білу – оның үлкен байлығы. Ағылшын тілі прогресс пен технология тілі болғандықтан, біз оны үйренуіміз керек. Өздеріңіз білетіндей, шет тілін білу сәнге деген құрмет емес, заман талабы. Ана тілін біл, құрметте. Бірақ бір тілмен шектеліп қалмаңыз, жан-жақты болыңыз және тілді үйреніңіз. Бұл сіздің болашағыңыздың ғана емес, жалпы халқыңыздың болашағының жарқын болуының кепілі.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты Жолдауында екенін айтты. Ақпаратқа сәйкес, қазіргі таңда еліміздің 30-дан астам мектебінде 1-сыныптан бастап сабақ қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жүргізілуде. Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілі. Мемлекеттік ұйымдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарында орыс тілі ресми түрде қазақ тілімен тең қолданылады. Мемлекет қазақстандықтардың тілдерін үйрену мен дамыту үшін жағдай жасауға қамқорлық жасайды. Айта кетерлігі, қазақ тілі мемлекеттік тіл мәртебесін алғанымен, орыс тілі тең деп саналды. Соңғы жылдарға дейін қолданыстағы тілдерге келгенде оның басымдылығы байқалуда. Мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарында іс-қағаздар орыс тілінде жүргізілетіні белгілі. Қазір де орыс тілінде іс жүргізіп жүрген мемлекеттік мекемелер бар [2,176 б].

Көп жылдар бойы мемлекеттік тілден гөрі орыс тілі көбірек қолданылады. Халықтың 90 пайызы орыс тілінде еркін сөйлейді. Қазақ тілінде жағдай басқаша. Бұл тек қағаз жүзінде жасалды. Қазіргі қолданыстағы жағдайы нашар. Осыған орай, Н.Назарбаевтың «Үштілділік» бағдарламасы 2011 жылдан бері жұмыс істеп келеді. Бұл бағдарламада қазақ тілі жоғары бағаланады. Бұл бағдарлама нәтижелерді көрсетеді. Қазақстан халқы Ассамблеясының XVIII сессиясында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев: «Қазақстанды, қазақты достықтың киелі шаңырағына теңесек, түрлі этностар оның алтын арайлы шуақтары іспетті. Бұл ретте байтақ мекенде баршамызды біріктіре түсетін ортақ құндылықтар бар. Ол – біздің талайлы тағдырымызды тұтастыратын шежірелі тарихымыз. Ол – біздің байтақ мәдени мұрамыз бен қазығы берік мемлекеттік тіліміз». Мемлекет басшымыз қазақ тіліне мән берді. Ол өз бағдарламасында 2025 жылға қарай қазақ тілінде сөйлейтіндердің саны 95 пайыздан асатынын айтты: «Тіл Қазақстан халқын біріктіру керек. Ол үшін тіл саясаты қазақстандықтар сөйлейтін тілдердің ешқайсысына қысым жасамай, салауатты және дәйекті болуы керек. 2025 жылға қарай қазақстандықтардың 95 пайызы қазақ тілін білуі керек. Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде [3,128б].

2025 жылға қарай қазақ тілі өмірдің барлық саласында үстемдік етіп, кез келген ортада күнделікті қарым-қатынас тіліне айналады. Ендеше, Тәуелсіздігіміз бүкіл ұлтты біріктіретін ең басты құндылық – ана тіліміздің қадір-қасиетін арттыра түспек».

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақ тілі сабағында қолданылытын ойын түрлері: ойындар жинағы.-тараз 2017-75 бет
2. Тіл тұғыры. Ә. Бәкір.- Астана, 2017, 176 бет
3. Хасенов Ә. Тіл білімі.-Астана: Ер- Даулет, 2007.- 128 бет

UDC: 373.1.

THEORETICAL ASPECTS OF THE CONCEPT OF SLANG

Мамишева Л.Л., Зайтов И. Р., Наркулова М.А.
Университет “Мирас”, г.Шымкент,Казахстан

Түйін: Бұл мақалада сленг Англияда, кем дегенде, он төртінші ғасырда пайда болды, бірақ бұл тілдік құбылыс әр түрлі атаулармен болды, басқаларға қарағанда жиі бұл сөзді қолдануға болмайды, сленг сөзі бастапқыда британдық қылмыскерлердің жаргонын атау үшін қолданылған, ал 1802 жылдан бастап бұл термин кәсіби жаргондарға қатысты қолданылады, 1818 жылы «жаргон» термині дәстүрлі әдеби тілден тыс, неологизмдерден, сондай-ақ арнайы мағынада қолданылатын сөздерден тұратын сөйлеу тілін білдіре бастағаны туралы айтылады.

Резюме: В этой статье рассматривается, что сленг появился в Англии как минимум в четырнадцатом веке, но это языковое явление имело разные названия, это слово используется не чаще других, слово сленг изначально использовалось для обозначения сленга британских преступников, а поскольку 1802 термин используется для профессионального сленга. Говорят, что в 1818 году термин «сленг» стал обозначать разговорный язык, состоящий из неологизмов, а также слов, употребляемых в особом смысле, помимо традиционного литературного языка.

Language is a dynamic structure that is in the process of change, which ensures its vitality and harmony. If you remove the chaotic elements from the language, then it will turn into a petrified system that is incapable of development, which will find it difficult to adapt to technical progress, changes in the life of modern society. One of the forms of language evolution is the emergence and development of various types of slang. This word is of English origin and is often identified with the Russian term "jargon".

The modern Oxford Dictionary gives the following definition of the term slang - a type of language consisting of words and expressions related to informal, more common in oral speech than in writing, usually limited in use in a certain environment or group of people ("a type of language consisting of words and phrases that are regarded as very informal, are more common in speech than writing, and are typically restricted to a particular context or group of people ") [1].

Webster's Dictionary defines "slang" as words that are not part of a standard vocabulary, or language, and are used in informal speech, usually among certain groups of people. ("Words that are not considered part of the standard vocabulary of a language and that are used very informally in speech especially by a particular group of people").

As you can see from the above definitions, the meanings of "slang" in the Oxford Dictionary and Webster's Dictionary are practically the same. Webster's Dictionary classifies the concept of "slang" as synonyms for the terms "argo" and

"jargon", defining them as follows: jargon - the language used for a particular activity or by a particular group of people), argo is the language used by a particular type or group of people. Here, we see that the concept of "slang", in contrast to the terms "argo" and "jargon", stands out for its greater informality and predominance in oral speech, although all three concepts are very close to each other. A synonym for slang in English is often the word can't, which in the Oxford Dictionary denotes a language specific to a particular group or profession and regarded with disparagement.

Slang is an English term that occupies a special place in the social dialects of the English language. Currently, the exact origin, the etymology of the term "slang" has not been established, various researchers offer their own hypotheses [2].

Francis Grose at the end of the eighteenth century argued that the English word slang, like the word can't, is derived from the secret language of the roaming gypsies. The Gypsy origin of the word slang is also confirmed by the compiler of the English slang dictionary first published in 1859, J. Hotten (The Slang Dictionary, 1972). Eric Partridge in 1960 hypothesized that the word slang correlates with the English verb sling ("throw", "throw"), this confirms the existence of the phrase sling words and other similar phrases with this verb. The modern Russian researcher of English slang is V.A. Khomyakov. Other foreign and domestic authors also proposed their own versions of the etymology of the word slang, but it is still considered undisclosed.

Slang appeared in England already, at least in the fourteenth century, but this linguistic phenomenon existed under different names, more often than others the word can't be used. The word slang was originally used to name the jargon of British criminals, and since 1802, this term has been used to refer to professional jargons. In 1818, the term "slang" began to denote spoken language, which is outside the traditional literary language, and consists of neologisms, as well as words used in special meanings [3].

The Great Oxford Dictionary began to use the term "slang" since 1756, while it originally denoted a low and vulgar type of language with this word. In 1785, F. Grose uses the word slang as a synonym for can't. In the course of its existence in the English language, the term "slang" has evolved, penetrated from other languages, including French, German, and also Slavic languages. In the course of the evolution of the term "slang", it denoted various linguistic phenomena, vulgar language, and various types of jargon, including argot, a colloquial non-literary language that has a kind of vocabulary that brings variety to ordinary and spoken speech.

Currently, there is still a significant number of different ways to denote the term "slang", including disagreement as to what kinds of words should be included. Most modern foreign researchers note that "slang" is not included in the standard vocabulary and professional jargons, it has a vivid specific style [4].

Currently, there is a division of slang into general, or standard (general slang) and special (special slang). General slang is used by all strata of society, while special slang refers to various social groups and professions. At the same time, not all modern linguists agree with this division. Thus, K. Mozzhukhin gives an example of the slang of American students who use both general and special slang in real communication.

Slang includes words and phraseological units that originally appeared and were used in certain social groups; reflect the values of these groups. In the process of development, individual elements of slang either disappear from use, or gradually enter the literary language, creating subtle semantic and stylistic differences in it.

Summarizing the positions of various authors, the following are the most significant features of slang:

- Slang is non-literary vocabulary, words and expressions that are outside the standard English in terms of literary norms at a certain point in time. Over time, words and phrases from slang can enter the literary language, in the process of its evolution.
- Slang, first of all, refers to the vocabulary that is used in oral speech.
- Slang contains emotionally charged vocabulary [5].
- Most of the words and expressions in slang have a rather pronounced familiar coloring, which narrows the stylistic boundaries of their use.
- The emotional coloring of words and phrases in slang has a significant variety of shades, ranging from humorous and ironic to dismissive and vulgar (close to the concept of can't).
- According to the sphere of use, slang is divided into general slang and special slang, used by individual social groups and professional communities.
- Many words and phrases in slang are obscure or incomprehensible to the bulk of the population, which is the result of their borrowing from dialects, jargons of foreign languages.
- Slang usually includes words and phrases that help people identify with certain professional and social groups.
- Slang flexibly reacts to changes in the life of society and the country as a whole, constantly changes.

The reasons for the origin of slang remain the subject of debate among various researchers. E. Sagarin considered class and educational differences between representatives of different social strata of society to be the main reason for the emergence of slang. I. Allen identified slang with the register of informal oral speech. He believed that all active social groups and subcultures have their own version of the English language, its dialect containing pronounced differences from literary speech in vocabulary, pronunciation and even grammar [6].

E. Partridge argues that the creation of slang is a consequence of the opposition of people to the standard form of language, the desire to use a more expressive, original language, to play with words. W. Burke also believed that slang appeared as a result of opposition, opposition to traditional grammar, as a result of which the rigid formal language was softened by a frivolous, democratic form, with obscene, eccentric expressions, especially popular among irreverent youth.

L. Drieus argues that the semantics of slang vocabulary reflects mainly material and spiritual values that distinguish various groups of society from each other. At the same time, slang words are considered as symbols expressing feelings and concepts that are accessible for understanding only for their own people, for those who belong to a certain social group. Slang is, according to the researcher, an

important mandatory attribute of social groups, which directly affects its formation and design. Through the use of slang, people can identify with a certain social group that has certain norms, style, and demeanor. This is how people express their thoughts.

Modern linguists distinguish the following slang functions:

- Communicative;
- Cognitive;
- Nominative;
- Expressive;
- Ideological;
- Esoteric;
- Identification (signal);
- Time saving.

Let's consider these functions in more detail.

The communicative function of slang is that slang is created for the purpose of communication between people; this is one of its main tasks. With the help of slang, one individual (the speaker) expresses his thoughts, and the other individual (the perceiver) understands the information, takes note of it, reacts in a certain way, changes his mental attitudes or behavior [7].

The cognitive function is expressed in the fact that lexical units and constructions of slang speech contain and convey additional information that is absent in the vocabulary of the standard language, with the help of this additional information, additional knowledge about the world around is represented.

The nominative function is manifested with the promotion of slang in the adaptation of the younger generation to fashion trends and technological progress. Slang is a secondary lexical system in which modern phenomena of the surrounding reality are named; this system is adjacent to the standard literary language. At the same time, slang is used to words that have no analogues in the standard language and literary colloquial speech.

The expressive function of slang is one of the most important distinguishing it from the literary language. Slang vocabulary not only reflects certain concepts and phenomena, many of which may contradict traditional morality, but also the attitude towards them, from epic neutral, positive to arrogant, dismissive. Slang contains a wide range of connotations of various types; the emotional component is usually ironically contemptuous, evaluative. Slang vocabulary is usually a secondary, more expressive form of the name of ordinary objects that have synonyms in the literary language, which cause a more emotional attitude towards them. The expressive function of slang is based on imagery, surprise, wit, funny distortion, and other similar techniques.

The worldview function of slang is expressed in the ability of the slang language to influence the professional and age characteristics of its speakers, their belonging to a certain social environment, and the differentiation of people with different cultural backgrounds. An individual can own various variants and norms of pronunciation that exist in the language and use them depending on the situation and

the people with whom he communicates. In real communication, the upper strata of society do not necessarily always and everywhere use a standard literary language, and representatives of the younger generation, various social groups, including those from the lower strata of society, do not necessarily communicate exclusively in slang or local dialects.

The esoteric function of slang is closely related to the worldview and is realized in the fact that slang forms in its carriers a sense of solidarity, belonging to a particular social group and, at the same time, can cause hostile, dismissive and hostile attitude towards strangers. This is due to the fact that slang has a relatively closed nature of use, in contrast to the traditional literary language.

The identification (signal) function of slang is associated with the esoteric function and is expressed in the fact that slang is a kind of password for identifying one's own person, among other persons. Slang facilitates the process of finding the right people, helps to form and maintain specific contacts. In the process of communication, the speaker identifies himself; from his speech you can get an idea of his age, social status, regional origin, etc. If the speaker uses a certain type of slang, then the process of his identification occurs more quickly and accurately.

T. Zakharchenko notes the function of slang to save time and space when communicating, both spoken and written. The means of implementing this function can be considered abbreviations, abbreviations, which are used in various forms in slang. As will be discussed later, abbreviations are one of the most popular ways to form slang vocabulary [8].

Thus, we can conclude that slang, as a linguistic phenomenon in general, and English slang, in particular, is peculiar and expressive, is born and used in various social groups and spheres as a desire for greater expressiveness, a protest against the traditional, often long, vocabulary. Slang carries a significant number of functions, including socio-psychological, is a tool for the evolution of language.

Slang art is especially popular among the youth school and student environment, which will be discussed below. The use of slang in this age group allows you to isolate yourself, oppose yourself to the adult world, partially encrypt your speech, and create new expressive lexical images that challenge the traditional literary form of the language.

References:

1. Арабаджян, М.А. Современное состояние американского сленга и социальные условия его развития Текст. / М.А. Арабаджян // Вопросы социолингвистики. Материалы современных социолингвистов к XI. Всемирному конгрессу социологов. М., 2010.
2. Арапов, М.В. Жаргон Текст. / М.В. Арапов // Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н. Ярцевой. М., 2010.
3. Арапов, М.В. Сленг Текст. / М.В. Арапов // Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н. Ярцевой. М., 2010.
4. Арнольд, И.В. Интерпретация художественного текста: Типы выдвижения и проблемы экспрессивности Текст. / И.В. Арнольд // Экспрессивные средства английского языка. Л., 2015.
5. Арнольд, И.В. Стилистика современного английского языка: Учебное пособие Текст. / И.В. Арнольд. М., 2018.

6. Арнольд, И.В. Стилистика современного английского языка. Стилистика декодирования Текст. / И.В. Арнольд. М., 2012.
7. Арутюнова, Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт Текст. / Н.Д. Арутюнова. М., 2018.
8. Арутюнова, Н.Д. Язык и мир человека Текст. / Н.Д. Арутюнова. М., 2019.

UDC: 811.111

HOMONYMY AS A NATURAL RESULT OF THE SPONTANEOUS DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE

Мараткызы Е., Абдығани С., Омарханов Д.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада омонимия құбылысына ерекше назар аударатын белгілер жүйесі ретінде тіл үйрену мәселесі қарастырылады. Омонимия мәселесі тілдегі форма мен мазмұнның арақатынасының жалпы проблемасының бөлігі болып табылады. Омонимияны зерттеу қажеттілігі қолданбалы лингвистиканың қажеттіліктерінен туындайды.

Резюме: В данной статье рассматривается вопрос изучения языка как системы знаков, предполагающее особое внимание к явлению омонимии. Проблема омонимии является частью более общей проблемы соотношения формы и содержания в языке. Необходимость изучения омонимии вызывается также и потребностями прикладной лингвистики.

Today, homonymy as a whole has been studied much less than such related phenomena as polysemy, synonymy or antonymy. In this regard, the issues of homonymic lexicography are not fully developed: lexicographers pay little attention to the issue of reflecting the content of the homonymic series in the structure of the dictionary and dictionary entry, almost do not consider the question of consistency in homonymy at all.

Homonymy causes considerable difficulties in lexicographic work when determining the boundaries between individual words, when developing ways to represent homonyms in a dictionary, when choosing units of a frequency dictionary, etc. As a result, among the various types of lexicological reference books, homonyms dictionaries currently occupy a rather modest place. Thus, the lexicographic development of the phenomenon of homonymy is currently one of the most pressing problems in linguistics.

The phenomenon of homonymy has long attracted the attention of scientists. Even ancient philosophers in their discussions about language noted the fact of "equivalence", i.e. the same naming of different things [1]. In modern times, references to homonyms were already found in linguistic treatises of the XVII century. However, for a long time homonymy was treated as a curiosity, an accident that did not deserve serious study.

So, S. Kartsevsky considered the phenomenon of homonymy in detail when discussing the properties of a linguistic sign. L.A. Bulakhovsky first raised the question of the reasons for the preservation of homonyms in the language. O. Jespersen in his lecture "Monosyllabism in English" touched on such issues as the relationship of homonymy with word length and syllable structure, differentiation of

homonyms in the process of communication, the ratio of homonymy and polysemy, and also very an important question for the English language is about the homonymy of words correlated by conversion. B. Tirnka also investigated the problem of the relationship between homonymy and polysemy and proposed (probably one of the first) specific criteria for their differentiation. Noting the mobility of the boundaries between these two categories and giving examples of the transition of a polysemantic word into a homonymic pair and, conversely, the merging of two homonyms into one polysemantic word, he pointed out the need for strict differentiation of synchronic and diachronic approaches in the study of homonymy.

These small works, written more than eighty years ago, have not lost their relevance to this day. It would not be an exaggeration to say that it was thanks to them that the theoretical significance of homonymy research was first realized. It became clear that the conflict of homonyms "cannot be considered only as a curious and abnormal phenomenon that differs from other linguistic processes," and that "the study of the interaction of homonyms is connected with the whole problem of the word as an entity and sheds light on some fundamental principles of semantics".

Nevertheless, in the linguistics of the subsequent period, the idea of homonymy as something accidental, not obligatory for the language, and therefore not subject to linguistic research, still continued to hold.

This point of view was most clearly expressed by V.I. Abaev, who, contrasting homonymy with polysemy, wrote: "Polysemy is an interesting phenomenon in terms of the problem of language and thinking. Polysemy always hides the effort of human thought in search of new and new means of cognition, expression, expression. There is nothing hidden behind homonymy, except the game of chance. Therefore, the cognitive interest of polysemy is huge. The cognitive interest of homonymy is negligible" [2].

The question of the randomness or regularity of homonyms in the language is not as simple as it may seem at first glance. On the one hand, it is well known that homonyms, in any case, many of them, appear in the language due to various random reasons. On the other hand, the fact of widespread homonymy in the languages of the world casts doubt on the view of homonymy as a random phenomenon and suggests its regularity in language.

The opinion about the regularity of homonymy was expressed by L.A. Bulakhovsky, who wrote that "homonyms are the same legitimate children of linguistic creativity as everyone else" [3]. Already later, the question of homonymy belonging to the number of linguistic universals was seriously discussed, phenomena that are mandatory in every language. So, the presence of homonyms in the language is due to the very nature of the language and is determined by the conditions of its functioning as a means of communication.

One of the earliest definitions of homonyms belongs to Sh. Bally, who called homonyms "two signs having identical signifiers and different signifiers". One cannot disagree with this definition, but it should be noted that it is perhaps the broadest of all available, since it covers signs of all language levels, and is too general, since the

signs of the expression plan and the content plan relevant for establishing homonymy are not specified in it.

First of all, let's consider the definitions of homonymy, which are given in the manuals on linguistics. In the Large Encyclopedic Dictionary in the section "Linguistics" the following definition is given: "Homonymy (from Greek. homonymia - homonymy) in linguistics is the sound coincidence of various linguistic units, the meanings of which are not related to each other" [4]. In other reference manuals, in dictionaries of linguistic terms, we find similar definitions of homonyms, which emphasize the commonality of the sound of words and the difference in their meaning.

In the available literature, the identity of signifiers is most often understood only as the identity of the sound of homonymous words. At the same time, many authors emphasized that the identity of writing cannot be considered a sign of homonymy, because written speech is only secondary, derived from oral speech. Such a point of view seems to us completely wrong.

Along with the described point of view, there is another, directly opposite, according to which the identity of signifiers is understood only as a graphical identity, while the phonetic form of words, is not taken into account. This opinion has been expressed explicitly by only a few authors dealing only with the written version of the language, but in an implicit form it is present in almost all works of an applied nature, and not only in studies on automatic text processing, which are based almost exclusively on materials of written speech, but also in general and special dictionaries, where the language is presented in its written form and only the graphical identity of words is taken into account when distinguishing homonyms. This point of view is also unacceptable for us, since it does not take into account such an important component of the signifier as the sound form of the word.

A.V. Kunin characterized homonyms from the design side as words identical both in sound and spelling, or only in sound or spelling. This understanding of the identity of signifiers is, in our opinion, the only correct one, since it allows us to cover homonyms of both the sound and written versions of the language, and it is precisely this that is used in this work.

Let us now turn to the point of the definition of homonyms, which concerns the difference of signified.

Due to the fact that the concept of the signified includes not only lexical, but also grammatical meaning, the difference in grammatical meanings of words should be considered no less important sign of homonymy than the difference in lexical meanings. Homonymy can be characterized by either one or the other of these features, or both at the same time. This correlation of features is well expressed in the definition of L. Durovich, who called homonyms "two or more words consisting of identical phonetic series and differing semantically or grammatically, or both semantically and grammatically" [5].

So, we have identified four main signs of homonymy: two in terms of expression (identity of sound and identity of writing) and two in terms of content (difference of lexical and difference of grammatical meanings). In the available

definitions, some other signs of homonymy are also called, for example, the commonality or difference in the origin of words, the completeness or incompleteness of the coincidence of paradigms, the coincidence of words in basic (dictionary) or only in indirect (non-dictionary) forms. However, none of these features is necessary to recognize the words being compared as homonyms. All these signs are essential only for distinguishing different types of homonyms - heterogeneous or homogeneous, complete or partial, dictionary or non-dictionary, but for identifying homonyms, for distinguishing homonymous words of a language from non-homonymous ones, they are irrelevant. Thus, with homonymy, there is an identity of the phonetic and/or graphic forms of words, and at the same time there is necessarily a difference in their lexical and/or grammatical meaning.

It is advisable to formulate the definition of homonyms in such a way that it covers both full and incomplete (partial or unequal) homonymy, i.e. to assume that in order to recognize two words formally identical, it is enough to match at least one of the grammatical forms of one word with at least one of the forms of the other.

Considering all of the above, we can define homonyms (at the level of lexemes) as words of the same language in the same period of its existence, identical to each other in at least one of the components of the expression plan, i.e. identical in sound and/or spelling (in all or some phonetic and graphic variants) and at the same time differing in at least one of the components of the content plan - lexical and/or grammatical semantics.

The difference in lexical semantics is understood as the absence of a derivational connection between the signified, i.e., a situation in which none of the meanings of one word is in a relationship of semantic derivation with any of the meanings of the other.

The difference of grammatical semantics is understood as the difference of general grammatical features (in relation to modern English - the difference in the meanings of parts of speech). The difference of particular grammatical features does not lead to homonymy at this level.

At the level of word forms, homonymic relations arise not between whole lexemes, but between their individual forms, both belonging to the same lexeme and belonging to different lexemes. Homonymous word forms (homoforms) are understood to be word forms that are identical to each other in sound and/or spelling and differ in lexical semantics and/or in particular categorical grammatical features.

In conclusion, it is necessary to dwell on one essential feature of homonyms, which seems obvious, but is not always taken into account in the available definitions - the correlative nature of homonyms. The main structural unit of homonymy of a language is not a separate homonym, but a group of homonymous words - a homonymic series (just as the main structural unit of synonymy is not a separate synonym, but a synonymic series).

References:

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы английского языка: Пер. с англ. - М.: Прогресс, 2015.
2. Абаев В.И. О подаче омонимов в словарях // Вопросы языкознания. - 2017. - №3.

3. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка.- М.: Книга, 2019
4. Исследования по английской лексикологии: Сб. науч. ст.- М.: Прогресс, 2017.
5. Маулер Ф.И. Грамматическая омонимия в современном английском языке.- Ростов, 2016.

УДК 280.14

БАЗОВЫЕ ЦЕННОСТИ И ПРОБЛЕМА ЯЗЫКОВОГО СОЗНАНИЯ

Махмудова Н., Махсадулова М., Мадикаримова Л.
Научный руководитель: к.ф.н. Файзиева Л.Т.
Университет "Мирас", г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада негізгі мәндерді және тіл санасының мәселесін зерттейді
Summary: This article describes basic values and the problem of language consciousness.

Базовые ценности находят своё проявление в разных видах поведения человека, в том числе в его речи, в использовании определённых языковых средств вербальной манифестации глубинных когнитивных структур. При этом как общечеловеческие, так и этнические особенности базовых ценностей особенно наглядно обнаруживаются при межкультурных контактах. Поэтому в последнее время активно разрабатываются вопросы теории межкультурного общения, так или иначе выводящие на ставшие популярными термины «языковое сознание» и «концепты».

Исследование ментальных процессов, связанных с речемыслительной деятельностью человека, имеет давнюю историю, представлено разными направлениями и школами, что обеспечивает солидную теоретико-методологическую основу нашей диссертационной работы.

Современная интегративная лингвистика в последнее время, признавая необходимость перехода к антропологической парадигме исследования, в центр внимания ставит комплекс проблем, связанных с активной ролью человека в формировании и функционировании языка. Диссертация выполнена в русле широко исследуемой с недавнего времени проблематики, связанной с изучением влияния языковых категорий на категории сознания и мышления, с позиций столь часто декларируемого принципа антропоцентризма. Человек, участвуя в совместной (и, что особенно важно, – речевой) деятельности с другими представителями национальной общности, является носителем определённой национальной ментальности и языка. Особую значимость в этой связи приобретают исследования в области межкультурных контактов, соотношения национальных культур, выявления национально-культурной специфики речевого поведения и менталитета этноса, что объясняется современными попытками интеграции народов в глобализирующемся мире, с одной стороны, и одновременно «мозаичностью» культурного пространства, с другой стороны. Эти обстоятельства вынужденно делают актуальным прослеживание особенностей развития и взаимодействия культур с позиций разных гуманитарных наук: активизировались исследования в этой области в русле психолингвистики, этнолингвистики, этнопсихологии, лингвокультурологии, конфликтологии, при этом во многих исследованиях

наблюдается тенденция к интерпретации языка как явления национальной культуры, всё чаще подчёркивается мысль о том, что язык – это явление культуры, важный компонент культуры общества.

Исходной позицией в исследованиях взаимоотношения языка и мышления, языка и сознания нередко выступает гумбольдтианский постулат о том, что «язык есть орган, образующий мысль». Этот постулат стал отправной точкой большинства современных лингвофилософских исследований, стремящихся «распутать клубок» непростых взаимоотношений языка и мышления, их взаимообусловленность и взаимозависимость [1, с.68].

Сознание при этом понимании трактуется как знаковое. Эти рассуждения привели к трактовке психологами (Л.С. Выготским, А.Н. Леонтьевым и др.) общепринятой сейчас деятельностной природы сознания, которая вместе с тем опирается на другой классический гумбольдтианский постулат: «Язык есть не продукт деятельности (ergon), а сама деятельность (energeia)». Гумбольдт представлял язык не как нечто статичное и механическое, а как непрерывную деятельность: р а з в и т и е и есть форма существования языка. Этот постулат послужил в дальнейшем вектором, указывающим направление развития «философии языка» Гумбольдта в сторону зарождения новой отрасли языкознания – психолингвистики, которая объединила в себе исследовательские задачи лингвистики (изучения языка) и психологии (изучения сознания – механизмов порождения и восприятия речи) [2, с.59].

В целом эти исследовательские задачи объединяли стремление учёных смежных отраслей науки искать ответ на вопрос о том, что же такое сознание (и языковое сознание в частности – как его разновидность), каковы онтологические предпосылки и принципы построения теории сознания, каковы его структура и механизм функционирования. Так впервые в исследовании языка и сознания учёные подошли к многозначно понимаемому термину «языковое сознание».

Ориентируясь на мнение Василюк Ф.Е. как основоположника российской психолингвистики и теории сознания, возьмём за основу его определение языкового сознания, которое он трактует опосредованно с позиций образа мира: «Если понимать язык как единство общения и обобщения, как систему значений, выступающую как в предметной, так и в вербальной форме существования, то “языковое сознание”, сознание, рассматриваемое как опосредованное значениями, оказывается близким к тому пониманию, которое современная советская психология вкладывает в понятие “образ мира”. ... считаю необходимым подчеркнуть, что это понятие отнюдь не тождественно ни понятию “языковая картина мира”, ни понятию “когнитивная картина мира”». Обратимся к вопросу о национально-культурной специфике языкового сознания, которая проявляется через «диалог сознаний» в межкультурном общении [3, с.89].

К числу важных задач современной лингвистической науки относится изучение речевого поведения представителей разных этносов, поскольку у каждого народа, каждой этнической общности есть свои собственные

представления об окружающем мире, о людях, о ценностях, о себе. Каждый этнос является носителем и общечеловеческих, и национально-специфических ценностей, которые создаются первоначально в национальных формах.

Интерес к проблемам межкультурного общения в последнее время возник по вполне объективным прагматическим и научным причинам. Ныне во всем мире, и особенно в Европе, весьма интенсивно этими проблемами занимаются не только языковеды, но и социологи, психологи, лингвисты, культурологи, политики. Экономическая заинтересованность сформировавшихся в Европе мультикультурных государств в совместном сосуществовании преобладает над культурным и национальным этноцентризмом, что неизбежно вынуждает искать оптимальные формы межкультурного общения. Экономическая интеграция стран Западной Европы стимулировала создание межнациональных фирм, филиалов многих национальных компаний, что вызвало необходимость сотрудникам работать в инокультурной среде и представителям разных культур вести совместную работу в одной фирме. Стали популярными и многочисленными формы межкультурного обмена людьми в области политики, дипломатии, образования, культуры, туризма, средств массовой информации и т.п. (не станем касаться ставшего столь болезненным вопроса волны мигрантов на территорию европейских государств). Всё это, безусловно, сформировало своеобразный социальный заказ и обеспечило повышенный интерес к разработке проблем межкультурного общения на разных уровнях разных отраслей знания. Остановимся на лингвистическом аспекте этой многогранной проблемы – взаимоотношения языка и культуры.

В настоящее время рост интереса к характеру соотношения языка и культуры связан и с изменением социально-политической ситуации в мире. Расширяющиеся международные контакты между государствами, соответственно, знакомство представителей одной культуры с другими формирует понимание «многоцветности» мира, многообразия картин мира и ценностных приоритетов у разных этносов. Человек понимает, что чужая культура не хуже его собственной, она просто другая, и в его сознании вместо враждебной оппозиции «свой – чужой» возникает более толерантная оппозиция «свой – иной», что является результатом и фактором познания специфики культуры контактирующего народа.

Возникновение межэтнических конфликтов, напряженности в процессе межкультурного общения следует искать в несовпадении, специфическом различии национальных сознаний. Представители различных обществ являются носителями разных культур, они отличаются друг от друга своим мировоззрением, ценностями, навыками и предпочтениями. Перемены, происшедшие в последние десятилетия в экономической и социально-политической сферах, спровоцировали серьезные сдвиги в культурных основах современного общества. Изменилось многое: стимулы, побуждающие человека к работе, противоречия, становящиеся причинами политических конфликтов, религиозные убеждения людей, их отношение к разводам, к сексуальным меньшинствам и др.

Для достижения взаимопонимания при освоении чужой культуры оказывается недостаточным усвоить только язык представителей этой культуры. Только в процессе достаточно длительного проживания в инокультурной среде человек способен усвоить и закрепить за давно уже ставшим привычным языковым знаком именно ту картину мира, тот фрагмент образа сознания, который связывается с данным словом у представителя инокультурного сообщества. Успех межкультурной коммуникации, по мнению Е.Ф. Тарасова, будет зависеть от того, в какой мере образы сознаний разноязычных коммуникантов будут пересекаться (обладать определённой степенью общности); в противном случае несовпадение этих образов и будет служить причиной неизбежного непонимания (или недопонимания) при межкультурном общении [4, с.159].

Так мы снова приходим к необходимости детального исследования специфики базовых ценностей, так или иначе проявляющихся у носителей разных языков и культур, а для этого требуются определённые исследовательские процедуры.

Список использованной литературы:

1. Леонтьев А.А. Актуальные проблемы психолингвистики (Лекции). Лекция 3. Концепты и конструкторы. Алматы: КазНУ, 2004. – 52 с.
2. Гумбольдт А.А. Ассоциативный тезаурус английского языка и возможности его использования в психолингвистических исследованиях // Психолингвистические исследования в области лексики и фонетики. Калинин, 1983.– С. 26-41.
3. Василюк Ф.Е. Структура образа // Вопросы психологии. 1993. №5. С. 5-19.
4. Тарасов Е.Ф. Когнитивные модели в речевой деятельности. Алматы, 1997. –176с.

UDC 811.111

THE EDUCATIONAL AND SPEECH SITUATION IN TEACHING PRESCHOOLERS ENGLISH

Махулбек А., Шайдилда А., Жахангерқызы М.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада мектепке дейінгі мекемелерде ағылшын тілін оқытуда оқу-сөйлеу жағдаяттарын пайдалану, мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу-ойлау әрекетін белсендіру, қолжетімділіктің жалпы дидактикалық принципі бойынша қарастырылады.

Резюме: в данной статье рассматривается использование образовательных и речевых ситуаций в обучении английскому языку в дошкольных учреждениях, для активизации речемыслительной деятельности дошкольников, согласно общедидактическому принципу доступности.

To implement the practical goals of teaching foreign languages, consisting in the formation of skills and the development of the skills of oral-speech foreign language communication, first of all, it is necessary to create conditions for active speech interaction of students with each other and to activate their speech-thinking activity. In this regard, in the educational process, learning-speech situations (URS)

are of leading importance, aimed at motivating and stimulating communication in a foreign language. In the methodology, these situations are referred to as open-type exercises, since they exclude the only correct answer, solution, task, are creative in nature, and are primarily aimed at the content of the statement, thereby ensuring the maximum speech activity of the students [1].

Modern methodologists distinguish several types of URS, but today there is no universal typology of educational-speech situations that determines the place of each type in the educational process and allows them to be purposefully used. Let's consider the available classifications of URS:

I. Passov E.I. and Stoyanovskiy A.M. distinguish between types of situations, based on the type of relationship between communicants. In their opinion, it is precisely the relationship that is the system-forming component of any situation and can be set by four main factors: the social status of a person, his role as a subject of communication, performed activities and moral criteria. The authors distinguish:

1. Situations of social-status relationships
2. Situations of role relationships
3. Situations of activity relationships
4. Situations of moral relationships

According to the authors, in situations of social-status relationships, it is the social status that determines the dominant relationship, depending on the nature of communication between the communicants and the communicative tasks facing them. In educational and speech situations of this type, students act as representatives of the class, social strata, professional groups, political and public organizations, age groups, etc.

The functional side of the status, characterized by certain rights and responsibilities, is the role. From here, role relationships arise between the communicants. The situations of activity relationships are based on relationships that develop in the activity itself, in the process of interaction of communicants. Creating situations of moral relationships is one of the most effective ways to stimulate communication, since they have the greatest "situational awareness". These relationships are integrative in nature and are key to creating situations [2].

The authors note that all human relationships are an integrative unity and, depending on the dominance of any type of relationship, the situation of verbal communication can be considered, for example, as a situation of joint activity relations, but this at the same time means that other relationships are also included in it. Thus, any type of relationship is synthetic.

II. Skalkin V.L. identifies supplemented, problematic, imaginary and role learning-speech situations, arranging them in the following order according to the degree of difficulty:

1. Supplemented learning-speech situations involve the addition of new information, completion of the description of something, formulation of conclusions, inferences.

2. Systematically and deliberately created problem situations are of great importance for teaching unprepared oral speech and contribute to the emergence of

motive and needs for expression, hypothesis, assumptions, activation of mental activity and speech-thinking activity of students, and the correct formulation of the problem serves as an initial stimulus for activating speech-thinking activity.

Safonova V.V. devoted her work to a detailed consideration of problem situations. In her opinion, the creation of a problematic situation is determined by the type of speech activity, sources of information and the nature of verbal and non-verbal supports, specific teaching methods that imply certain relationships between mnemonic and mental-creative activities. The problem learning-speech situation contains one of the non-speech tasks "aimed at developing the mental (including creative) abilities of schoolchildren" . To such tasks Safonov V.V. refers to:

a) search and game tasks, the purpose of which is to improve certain qualities of perception, thinking, imagination and memory of trainees in the development of speech skills and abilities.

b) communication-search tasks aimed at the formation of students' knowledge about the communicative meaning and purpose of the studied language units and the ability to design a foreign language speech in accordance with its intended communicative content, as well as the ability to adequately interpret it;

c) communication-oriented (including role-playing) speech games that develop the skills of dialogic and monologue speech in students and form knowledge about various aspects of the culture of human behavior in situations of everyday communication;

d) cognitive-search, cultural (including regional and linguistic-regional) tasks and tasks that ensure an increase in the level of socio-cultural education and aimed at the development of socio-cultural, communicative-cognitive and communicative-speech skills, as well as integrating the study of languages and cultures in the context of the dialogue of cultures and civilizations ...

3. Imaginary learning-speech situations are based on the imagination of participants in speech communication. Such situations involve a dispute, discussion, defending one's opinion.

4. Role learning-speech situations presuppose an indication of the social roles of the participants and set the trainees the task of "entering" the appropriate image and determining the topic of the conversation on their own. When simulating such situations, you can also indicate some of the details of the conversation.

There are two main, often overlapping types of roles: social and psychological. Social roles are dictated by circumstances, reflecting social functions (buyer, seller, teacher, student, policeman, tourist, client). Psychological roles are experienced as a psychological state (adult, child, friend, enemy, rival). Role expectations and role relationships, which people enter into in situations of communicative communication, often determine the content and nature of this communication [3].

III. E. N. Solovova identifies three types of situations: real, problematic and conditional. Real life situations in the learning environment are limited to the roles of teacher and student. They are mainly associated with interpersonal communication with the teacher or in the study group during the lesson.

The educational problem situation activates the student's mental and speech-thinking activity in the classroom in a foreign language verbal communication and creates educational and cognitive motivation for the implementation of this communication. By participating in solving a problem problem, students form their ability to perceive and receive knowledge, share knowledge with others. To create a problematic situation, it is necessary to ask a problematic question, which obviously presupposes the possibility of different answers and a clash of opinions.

Conditional situations act as a way of modeling real communication situations, allowing covering various types of speech behavior and contributing to the enrichment of the social experience of students by expanding the range of communicatively played roles. IV. According to the method of creating Passov E.I. identifies extra-linguistic (extra-linguistic) situations created using non-linguistic means (illustrations, layouts) and linguistic (linguistic) situations created using linguistic means (verbal description).

V. In terms of the volume of the utterance as a product, according to T.E. Sakharova, one should distinguish between micro- and macro-situations, and the macro-situation is a set of micro-situations. The microsituation consists of two or three replicas and is defined as a complex of a speech stimulus and a speech reaction. The number of stimuli and reactions in macro situations is unlimited.

IV. According to the method of creating Passov E.I. identifies extra-linguistic (extra-linguistic) situations created using non-linguistic means (illustrations, layouts) and linguistic (linguistic) situations created using linguistic means (verbal description).

V. In terms of the volume of the utterance as a product, according to T.E. Sakharova, one should distinguish between micro- and macro-situations, and the macro-situation is a set of micro-situations. The microsituation consists of two or three replicas and is defined as a complex of a speech stimulus and a speech reaction. The number of stimuli and reactions in macro situations is unlimited.

Vi. From the point of view of organizing the material, two main types of situations can be distinguished:

1. Conditioned situations, where the learner's remark is conditioned by a certain context, the situational field of the first remark, and the speaker's task.

2. Unconditioned situations, where the speaker's speech actions are more or less free and are directed by a common task in a given situation, a task that is completely impossible to accomplish with one speech action, one replica. An example is any dialogue containing more than four lines.

Educational and speech situations, recreated in the educational process, should be applied in accordance with the general didactic principle of accessibility, i.e. from simpler to more complex. However, none of the classifications allows you to get a complete and clear idea of the degree of complexity of each type and, accordingly, the order of their use in foreign language classes. Moreover, a comparative analysis of these classifications shows that they complement or to some extent repeat each other. So, for example, conditioned situations are essentially micro-situations, and unconditioned ones are macro-situations [4].

At an advanced stage, the problematic situation is complicated by the presence of roles (situation) that restrict the learners by the content of statements, but do not determine their behavior. In this classification, we identified five types of situations used in the educational process and their main features, which made it possible to determine their place in teaching foreign language communication at various stages. In our opinion, the development of the skills of oral-speech foreign language communication should be modular in nature and include several types of situations used in a strictly defined sequence.

References:

1. Елухина Н.В. Устное общение на уроке, средства и приемы его организации. // Иностранные языки в школе.- 2019, №4.- с.3-6 3.
2. Пассов Е.И., Стояновский А.М. Ситуация речевого общения как методическая категория. // Иностранные языки.- 2018, №2.- С. 18-22 5.
3. Сафонова В.В. Проблемные задания на уроках английского языка в школе.- М.: Еврошкола, 2016
4. Соловова Е.А. Методика обучения иностранным языкам.- М.: Просвещение, 2017

UDC 811.111

THE NECESSITY TO USE COMPUTER PROGRAMS WHEN TEACHING ENGLISH

Машкурова С. Х., Гултораева Д.Б., Шадиева С.Б.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада әртүрлі компьютерлік бағдарламалар қарастырылған шет тілдерін оқыту кезінде. Сондай-ақ, жұмыстың ұйымдастырушылық формалары сипатталған заманауи компьютерлендірілген оқу процесінің шарттары. Келтіріледі компьютерді және әртүрлі компьютерлік бағдарламаларды қолданудың артықшылықтары шет тілін оқыту.

Резюме: В данной статье рассматриваются различные компьютерные программы при обучении иностранным языкам. Также описываются организационные формы работы в условиях современного компьютеризированного учебного процесса. Приводятся преимущества использования компьютера и различных компьютерных программ в ходе обучения иностранному языку.

Recently, there has been a tendency to decrease the interest of students in foreign language classes. Traditional forms of education are radically lagging behind the modern perception of information: students study the necessary material abstractly, preferring to sneak through the news on social networks in class. In the process of traditional education, students often lack the opportunity to realize their needs for self-expression, self-knowledge. The practical lesson is mainly aimed at passive assimilation of the material offered by the teacher, memorizing the rules, without taking into account the abilities, inclinations, interests of students. We believe that in the modern educational process it is necessary to apply interesting, non-standard forms of education, which, in our opinion, will allow students to regain their lost interest in learning a foreign language. The teacher needs to move away from the standard practical lesson to some extent, introduce something new into it

that could attract attention, activate students' activities, encourage them to act, reflect, search.

The use of new information technologies makes it possible to implement a personality-oriented approach in teaching English [1]. The relevance of the use of new information technologies is dictated, first of all, by pedagogical needs to increase the effectiveness of developmental learning, in particular, the need for students to develop skills of independent learning, the development of research and creative competencies.

An increasing variety of Internet resources, the appearance of a large number of educational materials on CD-ROMs - all this poses the task of conducting comprehensive studies of the possibilities and features of using these learning tools in the educational process.

In teaching, the problem of the regularities of cognitive processes becomes particularly relevant. In this regard, before building educational activities in a new way, it is necessary to diagnose the cognitive processes of the trainees. From the point of view of cognitive processes in teaching a foreign language, the peculiarities of students' perception of information play an important role. On this basis, students are conditionally divided into audial, visual and kinesthetic.

An audial is a person who best perceives information through hearing. The visual perceives most of the information with the help of vision. A kinesthetic is a person who perceives information through other sensations (smell, touch, etc.) and with the help of movements. The B.A. Levis and F. Levis test will help to conduct diagnostics with students to determine the representative system (the leading channel of perception, processing and storage of information).

Why is it important to know how the learner perceives information? In a practical lesson, the teacher can present information using all channels of perception: vision, hearing, and kinesthetic channel. Then each of the trainees has a chance to learn at least part of these messages. That's what usually happens. This chance is significantly increased if, for example, both the teacher and the student are visual (or auditory). The development of many important skills, such as reading or writing skills, depends on which channel the student is leading. The features of the mental work of representatives of different types of personalities differ significantly (for example, the level of distraction, features of memorization, etc.). Using computer technology, the teacher will be able to take into account these features of students and provide information in the form in which it will be better absorbed by them.

Computerization of education has a significant impact on all components of the modern educational system and, in particular, on the discipline "Foreign language": its goals, objectives, content, methods, technology.

Teaching a foreign language using a computer has a number of advantages:

- individualization of training is provided;
- students' interest in the computer leads to a high motivation of the learning process;
- students willingly engage in a dialogue with the computer, they increase their general, computer and language culture;
- it is possible to provide direct feedback;
- the computer does not show negative emotions when repeating mistakes;

- the mark is more objective;
- effective exercise and training are provided [2].

Computer-assisted learning also has its drawbacks:

- abuse of computer effects, redundancy of paints;
- ready-made computer training programs on the subject are very difficult to adapt to a traditional lesson, because they do not always correspond to the work program of the discipline, methodological goals and didactic principles in teaching.

Computer programs should be used on a par with traditional materials and methods. Working with a computer, the teacher inevitably changes the entire structure of the lesson and its purpose. It is necessary to specifically define the appropriate role and place of the computer in the educational process, clarify and determine the basic concepts, introduce methodological and technical aspects.

When building an educational process using computer training programs, you should select a specific section from the work program; design a set of tasks; select software tools for selecting tasks; conduct an examination of selected computer tasks; develop methodological recommendations for the student.

Working with a computer not only helps to increase interest in learning, but also makes it possible to regulate the presentation of educational tasks according to the degree of difficulty, as well as to encourage correct decisions. In addition, the computer allows you to completely eliminate one of the most important reasons for a negative attitude to study – failure due to a lack of understanding of the material or a problem in knowledge. It is this aspect that is provided by the authors of many computer-training programs. The learner is given the opportunity to use various reference manuals and dictionaries that can be called up on the screen with just one mouse click. Working on a computer, the student gets the opportunity to bring the solution of the problem to the end, relying on the necessary help.

The computer allows you to present elements of a country-specific nature on the display screen, to demonstrate the features of the environment and the situation, which can be used as a background for the formation of speech activity in a foreign language among students. The computer has great capabilities for constructing color images that are amenable to the necessary transformations within the specified limits.

The noted capabilities of the computer make it an excellent technical tool for various kinds of explanations and generalizations of the phenomena of language, speech, speech activity.

Nowadays there is a wide variety of modern multimedia programs where you can find enough exercises for students of all ages and different levels of knowledge.

Computer training programs have huge databases, provide high technological performance of individual training exercises, make it possible to optimally combine analysis and simulation techniques based on consciousness, orient the student to a free pace of learning, individual logic of cognition.

The computerization of our society leads to the emergence of an increasing number of people who want and can use these smart machines in everyday life. Computers make life easier and make it more interesting. After all, if you can use this machine for an hour or two to attend training courses on the Internet on any subject, see the world in its current state and diversity, communicate with a huge mass of very

different people and get access to libraries, museums and exhibitions that you can only dream of, then there really is no better means for self-development and individual education and self-education [3].

To teach a language means to teach communication, transmission and perception of information. There are three areas in which the Internet can take English language learning to a new level. This is communication, information and publication. Communication is carried out by e-mail, huge layers of information are enclosed in the World Wide Web, publication can be carried out by creating your own page on the Internet.

So, the simplest use of the Internet is to use it as a source of additional materials for the teacher in preparation for the lesson. The materials can be printed out and then used during a traditional lesson. Of course, in this case, only part of the Internet's capabilities are realized. But even with this use of the Internet, foreign language teaching is changing: the Internet user gets access to up-to-date and authentic information that is difficult to select from other sources.

The Internet can also become your assistant when teaching students to write. Correspondence friendship with a native speaker is ideal for this purpose. Moreover, you can improve your pronunciation skills by talking to a foreign friend using Skype. Communicating in virtual reality, the student uses his foreign language skills, establishes friendly contacts and thus studies the culture of another country [4].

It should be noted that learning through computer telecommunication networks provides immersion of the learner into a real language environment and thereby significantly weakens the traditional language barrier of practical use of a foreign language in this environment, since information is exchanged between peers, the content of the materials includes thoughts, feelings, ideas, situations that are interesting for the learners and are important in their lives.

Using the information resources of the Internet, integrating them into the educational process, it is possible to more effectively solve a number of didactic tasks in a practical lesson:

- to form reading skills and abilities, directly using the materials of the network of varying degrees of complexity;
- to improve the skills of monological and dialogical oral speech;
- to replenish the vocabulary, both active and passive, with the vocabulary of a modern foreign language;
- to get acquainted with cultural knowledge, including speech etiquette, peculiarities of speech behavior of various peoples in the conditions of communication, peculiarities of culture, traditions of the country of the studied language.

The use of computer technology provides an opportunity to free the teacher from a significant part of routine work, such as checking the performance of individual exercises, a frontal survey, presentation of a large volume of language material. The use of computer technology makes the lesson attractive and truly modern, individualization of training takes place, control and summing up take place objectively and in a timely manner.

References:

1. Morales, N. E. Use of Computer Assisted Language Learning. Education and Human Development Masters' Theses, 391. Available at [[http:// digitalcommons.brockport.edu/](http://digitalcommons.brockport.edu/)], accessed May 20, 2016.
2. Каракозов С.Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности // Педагогическая информатика, 2020.
3. Kerimbaeva B.T., Iskakova P.K. Psychological aspects of training with using of modern information technologies // Global Science and Innovation: materials of the IV international scientific conference. March 12–13th. Chicago. USA, 2015.
4. Falck, O., Mang, C., & Woessmann, L. Virtually No Effect? Different Uses of Classroom Computers and their Effect on Student Achievement. CESifo Working Paper Series No. 5266. Available at [<http://ssrn.com/abstract=2592326>], accessed May 20, 2016

UDC 372.881.111.1

EFFECTIVE USE OF INTERACTIVE FORMS AND METHODS IN ENGLISH LESSONS

Мейірбек А. Т., Ермекбай Ұ. Ә., Еркебай С. М.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада ағылшын тілі сабақтарында интерактивті әдістер мен жұмыс формаларын қолдану арқылы оқушылардың шет тіліндегі коммуникативтік құзіреттілігінің деңгейін арттыру мәселесі қарастырылған. "Шет тілді коммуникативтік құзыреттілік" ұғымы және оның компоненттері (тілдік, сөйлеу және әлеуметтік-лингвистикалық) қарастырылады, "Spotlight 8" ОӘК-де интерактивті жұмыс түрінің болуына қысқаша талдау келтіріледі, 8-сынып оқушыларымен тәжірибелік жұмыс шеңберінде ағылшын тілі сабағында кейбір интерактивті формалар мен әдістерді пайдалану процесі сипатталады, эксперименттік жұмыс нәтижелері сипатталады.

Резюме: В статье освещается проблема повышения уровня иноязычной коммуникативной компетенции учащихся с помощью применения на уроках английского языка интерактивных методов и форм работы. Рассматривается понятие «иноязычная коммуникативная компетенция» и ее компоненты (языковой, речевой и социолингвистический), приводится краткий анализ УМК «Spotlight 8» на предмет наличия в нем интерактивной формы работы, описывается процесс использования некоторых интерактивных форм и методов на уроке английского языка в рамках опытной работы с учащимися 8 класса, описываются результаты экспериментальной работы.

In linguistics and methods of teaching foreign languages, the definition of foreign language communicative competence is given by such scientists as I. A. Zimnaya, N. I. Gez, A. N. Shchukin, I. L. Bim, E. I. Pasov, V. V. Safonova. In our work, we adhered to the definition of foreign language communicative competence proposed by Nadezhda Ivanova Gez: "communicative competence is the ability of a person to understand and generate foreign-language utterances in a variety of socially determined situations, taking into account linguistic and social the rules that native speakers adhere to" [1].

Before conducting the pilot work, we conducted a brief analysis of the UMK "Spotlight" for grade 8 for the presence of interactive forms and methods of work and came to the conclusion that the textbook "Spotlight" puts more emphasis on the steam room work. Most interactive tasks have the following settings: tell your partner,

discuss in pairs, compare with your partner. Some methods and psychologists, for example, I. A. Zimnaya, E. V. Korotaeva and K. N. Volkov, note the low communicative potential of pair work, because students communicate only with each other [2]. Pair work is only one side of interactive learning. Group speech exercises in the textbook are quite rare. Also, lexical or grammatical skills do not always come out into speech.

Therefore, we decided to test in practice how effective group interactive forms and methods are in developing foreign-language communicative competence, and try to diversify the textbook exercises, give them a more interactive character and bring them closer to real communication. We have put forward the following hypothesis: the development of foreign language communicative competence of students will become more effective if interactive methods and forms of work based on the interaction of teachers are more often used in foreign language lessons- those who are inside a small group.

At the ascertaining stage, we conducted a diagnosis of the level of formation of foreign language communicative competence in three criteria: linguistic, speech and sociolinguistic - and identified an experimental group. The students completed three blocks of tasks: "Vocabulary and grammar", "Types of speech activity", "Sociolinguistic knowledge".

The first block consisted of a lexicogrammatical test with answer options. The second block included tasks on reading, listening, constructing monological and dialogical utterances. The third block included 6 questions on the correlation of stimulus and response clichéd replicas. The average score according to the language criterion was 4.13 in the experimental group and 4.31 in the control group. According to the speech criterion, the experimental group received 4.01 points, the control group - 4.24 points. According to the sociolinguistic criterion, the average score in the experimental group was 4.68, in the control group - 4.75.

As we can see, according to the first two indicators (language and speech), the average score of the experimental group significantly lagged behind the average score in the control group. According to the sociolinguistic criterion, the gap between the groups was minimal.

At the formative stage, we selected interactive methods and forms of work that logically fit into the textbook program: work in a small group, discussion, brainstorming, four corners, change position, Brownian motion, ideological carousel, big circle, carousel, POP formula, 1x2x4 method, aquarium. The experimental work took place during the first quarter on the material of two modules "Communication" and "Food and shops". We did not single out the methods separately for the formation of language, speech and sociolinguistic skills, since all these skills and abilities are formed together according to the methodological principle of integration and differentiation. Let's describe some of the methods we used.

The ideological carousel. We used this method when working out vocabulary on the topic "Character traits". The following vocabulary was worked out: optimistic – pessimistic, shy – confident, selfish – generous, reliable, stubborn –flexible, sincere, sensitive, sociable, patient, easy-going, hard-working, humorous, bossy, sensible, irritable, creative. The students worked in groups of 4 people.

They were asked to think about what character traits an ideal friend, teacher, doctor and parents should have. Each member of the group received a card with the corresponding person and wrote one by one the adjective. Then the cards were passed in the group clockwise, and each member of the group added a new adjective to the new card. It was stipulated in advance that adjectives should not be repeated. The work ended when the card was returned to the owner.

Thus, there were 4 adjectives on each card. At the next stage, the contents of each card were discussed within the group, and a final list of adjectives was compiled. At the final stage, the groups presented their results. Such a task not only helped for-to strengthen the vocabulary, but also helped the teacher to find out what his students want him to be.

Carousel. This method helped us when working on a dialogical speech on the topic of "Shopping". The dialogue from the textbook on page 29 was taken as a basis, in which two friends discuss the purchase, place and price of the purchase. In order for the students to quickly remember the dialogue lines and consciously prepare their own dialogue at home, we worked in a carousel. The students lined up in an outer and inner circle and formed pairs. Each pair received a card-point indicating the product, the place of purchase and the price. Swapping pairs by the hour-using the arrow and exchanging cards, students with different partners discussed different purchases using replicas from the sample dialogue. Thus, by the end of the work on this method, most of the students had already made replicas of the dialogue, without peeking into the textbook.

Brownian motion. Using this method, we practiced comparative and superlative adjectives. Students were asked to conduct a survey among classmates on the following questions : How old are you? How tall are you? What mobile phone do you have? How many languages do you speak? What time do you usually wake up? How far is your house from school? Previously, the students themselves answered these questions. In order to save time, students interviewed not all, but 4 teachers- the remaining ones. Having collected the necessary information, the students presented the results of the survey in the form of three sentences in the comparative degree and three suggestions in the superlative degree. For example, I am the oldest of us. My mobile phone is more expensive than his. He lives farther than I do. She speaks the most languages of us. This method helped to bring the grammatical skill into speech.

The students were interested, as the situation was close to real life. Therefore, they did everything consciously. The "Aquarium" method. This method is a performance, where some students act out the situation, and the rest observe and analyze it. We used this method to work out adjectives and idioms on the topic "Body language". The following adjectives were worked out: nervous, furious, surprised, impatient, bored, unsure, worried, puzzled - the following idioms: palms sweat, scratch one's head, tap one's foot, bite one's lip, cross one's arms, shrug one's shoulders, clench one's teeth, raise one's eyebrows. Some students were chosen as actors. They received a card with one or another adjective describing the emotional- the emotional state and the idiom describing the body language, and the dialogue was read out, depicting the emotional state and body language on the card. The others watched and guessed what emotional state was being guessed.

But they didn't just call the adjective, but justified their decision with an idiom. For example, I think Kolya is worried because he is biting his lip. The competition took place in several rounds to work out all the lexical units, so many students were able to stay both in the role of actors and in the role of experts. The dialogue can be on any topic, as the actors inform not the content of the dialogue, but the emotional state.

After a few minutes, the teacher asked the group to discuss the problem in a free mode, when everyone expressed their personal point of view. With this method, students not only consolidated vocabulary and perfection-they acquired the skills of monologue speech, but also learned to clearly argue your point of view, accept someone else's opinion and put yourself in the place of the opponent.

Comparing the results at the ascertaining and controlling stages, we can make sure that thanks to the use of English in the lesson the language of interactive methods and forms of work, the skills and abilities of the students of the experimental group according to the language, speech and sociolinguistic criteria have significantly improved and achieved the greatest growth compared to the results of the control group.

Thus, we were able to effectively improve the language- in general, speech and sociolinguistic sub competence, therefore, to increase the level of foreign language communicative competence in general. Our hypothesis has been confirmed.

It is worth noting that the use of interactive forms and methods of work not only helped us to improve our foreign language communicative competence, but also increased the motivation of many students.

It was interesting and comfortable for the students. With the help of these methods, we have turned boring grammar and lexical exercises, when the teacher controls every step, into an interesting independent interaction students. The teacher only directed communication.

References:

1. Коротаева Е. В. Основы педагогики взаимодействий : теория и практика : монография. Екатеринбург : Изд. УрГПУ, 2013. 203 с.
2. Низаева Л. Ф. Коммуникативная компетенция: сущность и компонентный состав // Молодой учёный. 2016. № 28 (132). С. 933–935.

УДК 81.276.11

МЕЖКУЛЬТУРНЫЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ И ОБУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Мирзарифов М., Шадиева Г., Абдубайт А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада шет тілін оқытуда оқушыларда мәдениетаралық қарым-қатынасты қалыптастырудың педагогикалық шарттары қарастырылады.

Summary: The article deals with the problem of forming the skills of students' international communication in teaching of foreign languages.

Современные условия жизни требуют от изучения иностранного языка, прежде всего функциональности. Теперь язык хотят не знать, а использовать как средство реального общения с носителями других культур.

В связи с этим потребовалось кардинально менять взгляд на преподавание иностранного языка с учетом большего внимания и уклона на лингвистику и межкультурную коммуникацию. Главный ответ на вопрос о решении актуальной задачи обучения иностранным языкам как средству коммуникации между представителями разных народов и культур заключается в том, что языки должны изучаться в неразрывном единстве с миром и культурой народов, говорящих на этих языках. Следовательно, образование должно подготовить молодежь к жизни в условиях диалога культур, т.е. межкультурной коммуникации. Знание иностранных языков является одним из средств межкультурной коммуникации и адекватного взаимодействия с представителями других культур. Чтобы участвовать в диалоге культур, нужно уметь пользоваться как вербальными, так и невербальными формами общения. Существует целый спектр услуг Интернета, основанных на диалоговом типе общения: электронная почта, телеконференции и др.

Общение в on-line стимулирует потребность в постоянном совершенствовании языковых умений, так как в условиях реального общения с носителями языка, в подлинной языковой среде возникает потребность в общении на иностранном языке. Каждый урок иностранного языка — это перекресток культур, это практика межкультурной коммуникации, потому что каждое иностранное слово отражает иностранный мир и иностранную культуру: за каждым словом стоит обусловленное национальным сознанием (опять же иностранным, если слово иностранное) представление о мире [1].

Уровень знания иностранного языка студентом определяется не только непосредственным контактом с его преподавателем. Для того чтобы научить иностранному языку как средству общения, нужно создавать обстановку реального общения, наладить связь преподавания иностранных языков с жизнью, активно использовать иностранные языки в живых, естественных ситуациях. Это могут быть научные дискуссии на языке с привлечением иностранных специалистов и без него, реферирование и обсуждение иностранной научной литературы, чтение отдельных курсов на иностранных языках, участие студентов в международных конференциях, работа переводчиком, которая как раз и заключается в общении, контакте, способности понять и передать информацию. Необходимо развивать внеклассные формы общения: клубы, кружки, открытые лекции на иностранных языках, научные общества по интересам, где могут собираться студенты разных специальностей.

Максимальное развитие коммуникативных способностей — вот основная, перспективная, но очень нелегкая задача, стоящая перед преподавателями иностранных языков. Для ее решения необходимо освоить и новые методы преподавания, направленные на развитие всех четырех видов владения языком, и принципиально новые учебные материалы, с помощью которых можно

научить людей эффективно общаться. При этом, разумеется, было бы неправильно броситься из одной крайности в другую и отказаться от всех старых методик: из них надо бережно отобрать все лучшее, полезное, прошедшее проверку практикой преподавания [2].

Иностранный язык - элемент культуры. Он функционирует в рамках определенной культуры, следовательно, мы должны быть знакомы с ее особенностями, с особенностями функционирования английского языка в этой культуре. Овладение любым иностранным языком – это приобщение к иной культуре, овладение новым социокультурным содержанием, и в этом контексте обучение иностранному языку рассматривается как диалог культур (своей собственной и иноязычной) в общем формате межкультурного общения, т.е. равноправного культурного взаимодействия представителей разных лингвокультурных общностей с учетом их самобытности и своеобразия.

В условиях развития современного общества знание английского языка — это необходимое требование для успешного межнационального общения. Главной целью современного образования является не только передача знаний и формирование умений и навыков у учащихся, но и воспитание «человека культуры», способного к мирному сосуществованию, общению и сотрудничеству с представителями других национальностей и культур. Проблема интеграции образования и культуры не ограничивается рамками определённого предмета, а носит межпредметный характер. При использовании культурологического подхода в образовании учащиеся становятся соучастниками культурного процесса, носителями культуры, её творцами, ведут диалог с культурой. В этой связи большую роль играет педагогическая культура учителя, то есть проявление общей культуры в условиях педагогического процесса. Педагогическая культура шире культуры профессиональной и ориентирована на социокультурное развитие личности учителя и учащихся, развитие творческой самореализации личности в культуре, формирование личности как субъекта культуры, а также вхождение личности в мир современной культуры. Поэтому тема диалога культур является социально-педагогически целесообразной.

Важным аспектом межкультурного подхода при обучении студентов также является «личностный аспект, который предполагает учет индивидуального стиля когнитивной, коммуникативной и учебной деятельности учащихся». К этому относятся «осознанность, желание и способность воспринять другого, эмпатия, рефлексия, то есть перцептивная сторона межкультурного общения». При этом ученые отмечают, что взаимодействие участников межкультурного общения не должно строиться исключительно по правилам общения, принятым в изучаемой культуре. Оно строится по правилам, отличным от общения в конкретных культурах и имеющим свои собственные цели и особенности [3].

Успешность обучения межкультурной коммуникации во многом зависит от материалов, используемых на занятиях (интересные факты о жизни в странах изучаемого языка, познавательный характер текстов, наличие

фотографий, картинок, схем, чертежей, комментариев и т.д.). Таким образом, отсутствие языкового барьера не гарантирует преодоления барьера культурного. Межкультурный подход к обучению иностранному языку призван способствовать приобщению обучающихся к культуре, традициям, обычаям страны изучаемого языка, что, в свою очередь, позволит им адекватно общаться с носителями языка. Иными словами, обучая иностранному языку как средству общения, следует не только развивать иноязычные коммуникативные способности, но и знакомить обучающихся с социокультурной картиной мира изучаемого языка. Прочность владения языковым материалом, необходимая для осуществления межкультурной коммуникации, достижима только при изначально-комплексном обучении всем видам речевой деятельности и усвоении языкового материала во взаимодействии всех анализаторов, т.е. в единстве говорения, слушания, чтения и письма.

Важной задачей учителя является создание реальных и воображаемых ситуаций общения на уроке иностранного языка с использованием различных приемов работы. Не менее важным считается приобщение школьников к культурным ценностям народа – носителя языка. В этих целях большое значение имеют аутентичные материалы, в том числе видеофильмы. Их использование способствует реализации важнейшего требования коммуникативной методики – представить процесс овладения языком как постижение живой иноязычной культуры; индивидуализации обучения и развитию и мотивированности речевой деятельности обучаемых

В целом, изучение иностранного языка способствует развитию:

- культуры мышления;
- кругозора;
- мировосприятия и мироощущения;
- способности к эмпатии и толерантности;
- уважения к другим культурным традициям;
- чувства собственного достоинства и умения уважать другой народ.

Межкультурная коммуникация представителей разных культур имеет большое значение. Учитывая требования межкультурного общения, следует отметить, что в процессе обучения иностранному языку необходимо:

- расширять «индивидуальную картину мира» за счет приобщения к языковой картине мира носителей изучаемого языка;
- овладевать социокультурными знаниями;
- понимать и усваивать чужой образ жизни / поведение

Главный ответ на вопрос о решении актуальной задачи обучения иностранным языкам как средству коммуникации между представителями разных народов и культур заключается в том, что языки должны изучаться в неразрывном единстве с миром и культурой народов, говорящих на этих языках.

К основным компонентам подобной иностранной культуры можно отнести следующие элементы, несущие на себе национально - специфическую окраску:

- традиции, а также обряды, которые можно воспринимать как традиции;
- традиционно - бытовую культуру;
- повседневное поведение;
- национальные картины мира, которые отражают специфику восприятия окружающего мира;

- художественная культура, которую можно также отнести к элементам этнографии и этнологии [4]. Прочность владения языковым материалом, необходимая для осуществления межкультурной коммуникации, достижима только при изначально-комплексном обучении всем видам речевой деятельности и усвоении языкового материала во взаимодействии всех анализаторов, т.е. в единстве говорения, слушания, чтения и письма. Необходимость этого вытекает из психофизиологического положения о неразрывном взаимодействии анализаторов коры головного мозга. Поэтому отрыв образов языковых знаков различных модальностей друг от друга отрицательно сказывается на прочности усвоения.

Список использованной литературы:

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам.- М., 2003
2. Колкова М.К. Обучение иностранным языкам в школе и ВУЗе.- Санкт- Петербург, 2001.
3. Соловова Е.Н. Современная методика обучения иностранным языкам.- М., 2005.
4. Верещагин Е.М. Костомаров В.Г. Страноведение и преподавание русского языка как иностранного, М., Наука 2001. с.311

UDC 37.013

ADVANTAGES AND FEATURES OF USING VIDEO MATERIALS IN TEACHING SPEAKING

Мирсадыкова К., Гуломбоева Р., Мусаева Г.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда барысында сойлеу дағдыларын қалыптастыруда видео материалдан пайдаланудың артықшылықтары мен ерешеліктері қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматриваются преимущества и особенности использование видео материалов в обучении говорению по иностранному языку.

In modern society, the role of international education, as well as the highest value is declared free, educated, creative person, ready to interpersonal and intercultural cooperation. Here, the subject of "foreign language" has great potential than other subjects at school. Now more than ever it is necessary that people owned foreign languages. Learning foreign languages is known to comprise several aspects. Nowadays the foreign language learners in school are rather heterogeneous not only as far as their proficiency level is concerned but also when it comes down to their interests and learning strategies. Thus, this should be taken into account when planning teaching and lessons. One way of bringing variety and flexibility into the classroom is the use of video in EFL teaching.

The video is an excellent supplementary material for learning English, as it is as close as possible to the linguistic reality. The video contains visual images and the necessary audio material, which makes the memorization process effective and easy. The video can be used in the lesson to introduce and learn new material, as well as for repetition.

The pedagogical interest in the use of video materials is growing, and the reason for this is, firstly, the nature of these materials, which is based on realities, current trends in the language and the country of the target language. The second, the material in question are often not designed for learning, not related to his process, which attracted the attention of students when they are faced with the same clip of the famous singer, and it certainly increases the level of motivation of the trainees. Thirdly, audio video material is considered an effective means of stimulating spontaneous speech, a valuable feature of which is the organic combination of sounding speech with dynamics within frames that reproduce a variety of life situations, which help to create speech patterns that serve as a standard for the student's speech activity, and thus contribute to developing speaking skills [1].

We found that the use of video recordings in English lessons contributes to the individualization of learning and the development of motivation for the speech activity of students. The video is an excellent additional material for learning English, as it is as close as possible to the linguistic reality. Viewing authentic videos helps to create speech patterns that serve as a reference for the student's speech activity, and thus contribute to the development of speaking skills.

There are several guidelines for using video materials in English lessons in order to develop speaking skills:

1. The use of video materials in an English lesson should be relevant to the topic of the lesson for better memorization by students of the topics provided by the program;
2. One topic of the calendar plan should not have more than three video lessons, because with frequent use of video, you can lag far behind the calendar-thematic planning;
3. For high-quality use of the video material, you need to take care of the presentation of the material itself, of the method of displaying videos convenient for students.

Over the past decade, a lot has been said about the change in the concept of education, the development of innovative teaching methods, and the use of new technologies in the learning process. Currently, teachers have sample opportunities for teaching theoretical and practical disciplines using various technical means. Many educational institutions can boast of language laboratories, multimedia classes, and video rooms. In the classroom, audio and video equipment, computer technologies, including the Internet, projectors of various types (overheads, digital projectors, etc.), and interactive whiteboards are actively used.

At the same time, the methodology for using a modern fleet of technical means, apparently, cannot be considered fully developed. For frequent work in a video class, it comes down to watching a movie and discussing the problems raised in it. However,

the possibilities of using video clips are much wider. In other words, it is necessary to develop a methodology for using various technical means, including video materials, in the teaching process.

Let's dwell on the possibilities of using feature films, various video fragments, including advertising trailers, as well as video recordings.

Watching videos in learning foreign languages has been actively used in higher and secondary schools for several decades. Video technology has undergone a number of improvements in recent years and has become widespread. The teachers have at their disposal DVD-players, digital video cameras, and multimedia classes. On the one hand, this opens up great prospects and opportunities for using video in practical classes. On the other hand, wide access to the above-mentioned technical means and limited classroom time pose new challenges for teachers. It is necessary to develop a methodology for using fragments of feature films and additional materials.

The method of using video materials is based on this very principle - to listen and understand. The student learns from a constantly updated database of videos delivered by native speakers - interviews, news releases, speeches, short excerpts from films.

What are the advantages of this method?

First, you train his audio perception. You give the opportunity to listen and remembers how native speakers actually pronounce words live.

Secondly, the need for correct response from the student makes him think. He is forced to pay attention to every fragment you do not fully understand. He has to constantly think

- why are the words in this order, why is this word here, why is there such a form of the verb?

Thinking about such things and trying to find the answer, he involuntarily remembers all the difficult places and will recognize them when he meets again. This is how an intuitive understanding of English grammar comes. The student will be able to confidently apply certain language constructs based only on his own experience - simply because he knows that "so they say."

Third, this method increases vocabulary. The system has a built-in context dictionary that shows the meaning of incomprehensible words. It will be possible to memorize not just abstract words, but words in the context of the meaning in which they were used. Such memorization is much better and more useful than learning vocabulary using traditional methods such as "flashcards".

Video materials can be divided into the following groups: - staged training videos;- music and advertising videos;- full-length feature films and television series;- additional materials accompanying feature films on DVD, including advertising trailers;- video recordings of various performances - video programs for learning certain aspects of the language [2].

Based on the data of pragmalinguistics and taking into account the changed status of a foreign language as a means of communication and mutual understanding in the world community, all the psychological characteristics of teaching a foreign language to high school students are grouped around the need to strengthen the

pragmatic aspects of language learning. This means that during training it will be important not only to achieve high-quality results in mastering foreign language communication, but also to search for a real exit to a different culture and its carriers.

Grigorievich is not just about knowledge of the language, but about the ability to use it in real communication, i.e. on the practical command of the language and, therefore, the development of "pragmatic intercultural competence".

The public standard level of training of the foreign language is marked, h the formation of competence inextricably linked with socio-cultural and Cultural knowledge, in other words, like a "secondary socialization". Without knowledge of the socio-cultural background, it is impossible to form communicative competence, even within limited limits. In this regard, it is necessary to adhere to the principle: "only culture in its various manifestations contributes to the formation of a person's personality." Let us justify the choice of these particular psychological aspects:

1. In the present difficult time, the pragmatic needs of a person come to the fore. With regard to teaching a foreign language, this has the following refraction: sociocultural and regional knowledge is able to satisfy pragmalinguistic needs, such as the possibility of going abroad, etc. Is a very powerful psychological factor in teaching foreign languages?

2. The motivational aspect is also of decisive importance for the activation of all psychological processes - thinking, perception, understanding and assimilation of foreign language material. This requires the IMO to increase motivation levels, contributing to the development of knowledge and intellectual affair of students in an effort to ultimately improve the effectiveness of the learning process.

Currently, the problem of teaching a foreign language at school is urgent. Foreign language teachers are faced with the task of forming a personality that will be able to participate in intercultural communication. It is important to form communicative competence, which includes both linguistic and socio-cultural competence. Knowledge of the socio-cultural background is very significant, since without it it is impossible to form communicative competence, even within limited limits. Therefore, it is necessary to have an idea of the social and cultural peculiarities of the country of the target language. The study of culture and language carries not only general educational ideas, but at the same time ensures the development of the personality, supports the motivation of students. Teachers are faced with the task of forming positive motivation, it is necessary to link it with the cognitive interests of students, the need to acquire new knowledge, skills, and abilities.

Those who are studying a foreign language must have good communication skills. To stimulate the development of these skills, you need to choose the lesson forms that will most contribute to this [3].

Research and the experience of educators-innovators have shown that in order to support the fruitful and effective activity of students, it is successful to use non-traditional forms of conducting classes, for example, such as a video lesson, a lesson-discussion, a lesson-play, a lesson-excursion, etc. The fact is that such forms of study support the interest of students in the subject and increase the motivation for learning. During such lessons, the outlook of students expands, plus with the increase in

information about the culture of the country, the studied language, the socio-cultural competence of students is improved.

Why do we say that it is necessary to apply these teaching methods? The fact is that during, for example, a video lesson, schoolchildren are introduced to the culture of the countries of the target language by immersing them in the atmosphere of the relationship of native speakers with a demonstration of the features of their facial expressions and gestures.

References:

1. Harmer, Jeremy, "The practice English language teaching"; London-New York; Longman, 2015
2. Handschin, Charles H., "Methods of teaching modern languages."; N.Y., World Book Co., 2014
3. Bennett, William Arthur., "Aspects of Language and language teaching."; London-New York., Cambridge univ. press, 2013

UDC 37.013

BRITISH AND AMERICAN ENGLISH VARIETIES: VOWELS AND CONSONANTS

Муминбаева А., Құралбек Е., Скрипник К.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Қазақстан

Түйін: Ағылшын тілінің американдық нұсқасының пайда болуы жаңа өмір салтын жүргізу үшін жаңа жерге қоныстанған адамдардың дамуынан тәуелсіз және параллельді түрде өткен ұзақ процестің нәтижесі болып табылады. Бұл мақала британдық және американдық ағылшын тілінің фонетикалық айырмашылықтарын зерттеді.

Резюме: Появление американской версии английского языка - результат длительного процесса, который шел параллельно и независимо от развития людей, которые поселились на новом месте, чтобы вести новый образ жизни. В работе исследовались фонетические различия между британским и американским английским языком.

In the 17th century, with the British arrival and the establishment of its colonization in America, American people started speaking English. The colonization was followed by trade and by the establishment of colonies of settlers. It was in 18th that the relations between the British and Americans broke up because of trade and conflict which led to war. The war caused the differences and interactions between them which fell into three phases: First, American English was colonial in status and British English was dominant.

During this phase, the influence and the flow of development was from British to American English. In the second phase, from independence until the First World War, American English established for itself a character of its own, including a reputation for creating new expressions, being racy and original, while still being regarded itself as a junior partner beside British English. Thirdly, which continues at the present time, American English emerges as of equal status and values as that of British English and in some respects reversing the earlier flow of influence, so that it is frequently British English which draws on American English.

Concerning the divergence between these two English varieties George Bernard Shaw said: “the united states and united kingdom are two countries divided by a common language”. The divergence between these two English varieties has brought differences in their pronunciation, spelling, vocabulary, grammar, idioms and so on. But, the differences in terms of vocabulary, grammar, or spelling are small compared with phonetic differences. In this reseach, some of the vocalic and consonantal differences between these two English varieties will be evaluated.

Thomas Pyles and John Alegeo explored the principle differences between two major national dialects: British and American. Two of the main differences between them are pronunciation and spelling. In their work, they investigate some of such differences .

Laurie Bauer analyzes the vocabulary, grammar and pronunciation differences between British and American English. Moreover, his book is about the characteristics of English language as it is used in various countries including Britain and America. As to pronunciation, he discusses about these two accents: RP (received pronunciation) and GA (general American) [1].

Wells provides a classification of pronunciation differences between English varieties which holds just as well for colonial varieties as it does for local accents. Varieties, he says, have different pronunciations because of four factors:

- Phonetic realization
- Phonotactic distribution
- Phonemic systems
- Lexical distribution

Paco Gomez uses IPA symbols to describe sounds. He chooses IPA symbols because they are a standard in sound description and ensure accuracy. Concerning the main differences between British and American English, he summarizes them as follows:

- The presence of rhotic accent
- Differences in vowel pronunciation
- Differences in consonant pronunciation
- Differences in articulation
- Change of stress

Accent refers to pronunciation only and identifies where a person is from regionally or socially. Regional accents can refer to any locale, including both rural and urban communities within a country as well as national groups speaking the same language and our impression of other languages. Social accents relate to the cultural and educational background of the speaker. In Britain, the best example is RP (Received Pronunciation) which is the standard accent of Standard English in England. Or, GA (known as General American English) is the standard accent of American English.

The approach used in this research is the comparison between British and American English phonetic differences along with their phonological representations. In this research, IPA symbols are used to compare and describe British and American English varieties including: vowels, (comprising monophthongs and diphthongs) and

consonants. Within each table, base words, with their British and American transcriptions, are illustrated and analyzed.

This work aims at analyzing the phonetic system of British and American English and comparing them with each other. In view of the applied method, the researcher has made use of a wide range of library and internet sources. Concerning the approach used, British and American vocalic and consonantal varieties have been compared and analyzed through some examples [2].

After collecting information and necessary data about phonetic varieties of vowels and consonants concerning British and American English, the researcher has applied the comparative, descriptive method between them. In each table, a set of two words has been used whose phonetic rules have been transcribed and analyzed based on IPA symbols. IPA is the major as well as the oldest representative organization for phoneticians which was established in 1886 in Paris.

The aim of IPA is to promote the scientific study of phonetics and the various practical applications of that science. IPA symbols are a standard in sound description and ensure accuracy. In furtherance of this aim, IPA provides the academic community world-wide with a notational standard for the phonetic representation of all languages. The phonetic rule of each set has been elaborated.

Vowels are distinguished from consonants primarily by a less radical degree of constriction imposed by the lips and tongue on the flow of air through the mouth. Distinctions within the class of vowels are created by the specific shape of the lips and the precise positioning of the tongue body. It is traditional to describe these tongue positions by reference to a neutral point such as that corresponding roughly to the location the tongue body occupies in producing the vowel in the English word bed.

Vowels, or more precisely, the mouth shapes for vowels are specified in terms of three variables: vertical tongue-position (high-low), horizontal tongue-position (front-back), and lip-position (unrounded-rounded). This was the recommendation of the great English phonetician Henry Sweet, over a century ago: “The first and indispensable qualification of the phonetician is a thorough practical knowledge of the formation of the vowels. Those who try to learn new sounds by ear alone, without any systematic training in the use of their vocal organs, generally succeed only partially”.

Table 1 – IPA Vowels

British English	American English
/ɒ/	/ɑ:/
/ɑ:/	/æ/
/ɔ:/	/ɑ:/
/ju:/	/u:/
/ɑ:/	/æ/
/ə/	/ɑ:/

There are some phonetic varieties between “standard” British and American vowels. Some of them having been investigated in this article include: British /ɒ/ vs. American /ɑ:/, British /æ/ vs. American /ɑ:/, British /ju:/ vs. American /u:/, British /ɔ:/

vs. American /ɑ:/. British /ɑ:/. vs. American nasalized vowel /æ̃/, British / ə/ vs. American /ɑ:/.

Table 2

Baseword	BritishEnglish	AmericanEnglish
Box	/bɒks/	/bɑ:ks/
Honest	/'ɒnɪst/	/'ɑ:nɛst/

American vowels differ in length, but these differences depend primarily on the environment in which the respective vowels occur [3]. The back rounded vowel /ɒ/ is heard in British English, or received pronunciation (RP) in words such as: not, hot, block, etc. In American or General American English (GA), this vowel sound is replaced with /ɑ:/, the back unrounded vowel. In pronunciation of /ɑ:/, the back of the tongue is just below the half-open position, no contact being made between the tongue and the upper molars; the jaws are wide open and there is slight, open lip-rounding; and the tongue tip is behind the lower teeth. /ɒ/ does not occur word-finally or in stressed open syllables. Concerning the pronunciation of /ɑ:/, a part of the tongue between the center and the back is in the fully open position, no contact being made between the rims of the tongue and the upper molars; the jaws are considerably separated and the lips are neutrally open; the tongue tip is behind the lower teeth. /ɑ:/ does not normally occur before /ŋ/.

Table 3

Baseword	BritishEnglish	AmericanEnglish
class	/klɑ:s/	/klæs/
ask	/ɑ:sk/	/æsk/

In British English /ɒ/ is pronounced as /ɑ:/ whereas it is pronounced as /æ/ in American English. Vowel /æ/ becomes /ɑ:/ in British English when:

- Vowel /æ/ is before sounds /s/, /f/, and /t/, as in pass, calf, and path.
- Vowel /æ/ is followed by another consonant, especially in the cases such as /ns/, /nt/, /ʃ/, in dance, can't, ransh.
- Words pronounced with [æs] in GA but with [ɑ:s] in RP: brass, class, glass.
- Words pronounced with [æf] in GA but with [ɑ:t] in RP: graph, giraffe, half.
- Words pronounced with [ænt] in GA but with [ɑ:nt] in RP: aunt, plant, can't. Exceptions: ant, banter, scant, mantle.
- Words pronounced with [æmp] in GA but with [ɑ:mp] in RP: sample, example, ample.
- Words pronounced with [æθ] in GA but with [ɑ:θ] in RP: bath, lath, path
- Phonetically, /æ/ represents a fully low front unrounded vowel about half way between half-open /ɜ/ and open /ɑ/.

Table 4

Baseword	BritishEnglish	AmericanEnglish
thought	/θɔ:t/	/θɑ:t/
author	/'ɔ:θə/	/'ɑ:θər/

Mid back rounded vowel / ɔ:/ which in British English occurs in words such as thought, walk, law is usually opener and less rounded in American English. In fact, the General American vowels in the open back area are characterized by a considerable amount of variation. Some Americans pronounce the above words with a vowel quality which is lower than the British English vowel, but is still characterized by a certain amount of lip-rounding. Some dictionaries use the symbol / ɒ:/ to transcribe this American English vowel. But most words belonging to this large group have an alternative pronunciation in General American, one in which the vowel has lost its roundedness, thus becoming /ɑ:/.

Table 5

Baseword	BritishEnglish	AmericanEnglish
produce	/prə'dju:s/	/prə'du:s/
student	/'stju:dənt/	/'stu:dənt/

Another phonetic variation between British and American English is related to the pronunciation of [ju:] in British English and [u:] in American English. American /j/ dropping occurs:

- After /s/ and /z/, as in assume ['əsʊ:m].
- After /l/, as in pollute [pəlu:t].
- After /t/, /d/, and /n/, as in tune [tu:n].

/j/ is an articulation in which one articulator is close to another, but without the vocal tract being narrowed to such an extent that a turbulent airstream is produced. The pronunciation of this central approximant slightly depends on the articulation of the following vowel. In British English, before /u/ and /ew/, /j/ is produced, whereas in American English /u:/ is produced.

Table 6

Baseword	BritishEnglish	AmericanEnglish
Can't	/ka:nt/	/kæ:(n)t/
Dance	/da:ns/	/dæ:(n)s/

Vowels are often nasalized in American English; that is to say, air comes out through the nose and mouth at the same time. Vowels are not nasalized in most British pronunciations, so this makes the two accents sound very different. In some American dialects the /n/ is deleted so that the nasalization in the vowel is the only feature distinguishing can't from cat. If the soft palate is lowered while a vowel is being produced, nasalized vowels, being the second articulation, are generated. Nasalized vowels are transcribed with [~], above the symbol. English has no distinct nasal

vowels, but nasalization is often heard on English vowels. The term nasal vowel, on the other hand, suggests that the nasality is an essential identifying feature of the sound.

Every language possesses its rudimentary component sounds. English becomes an important language which is learned/acquired around the world. For learning English, sounds, which are the very beginning elements, should be learned. It must be said that, there is a lot of accentual variation both within Britain and the United States. Also, some Eastern accents in the USA sound closer to BBC pronunciation than to General American, while some British accents resemble General American rather than BBC English. Nevertheless, RP (received pronunciation) and GA (General American) still are, and will most probably continue to be the two accents which learners of English who wish to acquire (near) native-like pronunciation take as their model.

As a conclusion, the information and data presented in this article will make foreign or English language learners have a better realization of the varieties between British and American English.

References:

1. Bauer, Laurie. (2012). An Introduction to International Varieties of English. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd, p. 69.
2. Giegerich, H. J. (2011): English Phonology: An introduction. Cambridge: Cambridge University Press., p. 230
3. Hudson, R.A. (2013): Sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press., p. 430

УДК 45.784

ЭФФЕКТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Мусалиева А., Мамыр А., Юлиш Х.

Научный руководитель: ст.преподаватель Пернебаева Г.Б.

Университет "Мирас", г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада конструктивист сыныпта шетелдік тілді оқыту тиімдері талқыланады.

Summary: This article discusses effective technologies for learning a foreign language in a constructivist classroom.

Конструктивистские стратегии обучения-одни из основных целей использования конструктивистского обучения состоит в том, чтобы учащиеся учились учиться, давая им возможность проявлять инициативу в собственном учебном опыте.

Кроме того, в конструктивистском классе студенты работают в основном в группах, а обучение и знания интерактивны и динамичны. Большое внимание уделяется социальным и коммуникативным навыкам, а также сотрудничеству и обмену идеями. Это противоречит традиционному классу, в котором учащиеся работают в основном в одиночку, обучение достигается за счет повторения, а предметы строго соблюдаются и руководствуются учебником [1, с.68].

В конструктивистских классах поощряются следующие занятия:

* экспериментирование: учащиеся индивидуально проводят эксперимент, а затем собираются вместе как класс, чтобы обсудить результаты.

* исследовательские проекты: студенты исследуют тему и могут представить свои выводы классу.

* экскурсии. Это позволяет учащимся представить концепции и идеи, обсуждаемые в классе, в контексте реального мира. Экскурсии часто сопровождались обсуждениями в классе.

* фильмы. Они обеспечивают визуальный контекст и, таким образом, приносят новый смысл в процесс обучения.

* обсуждения в классе. Этот метод используется во всех описанных выше методах. Это одно из важнейших отличий конструктивистских методов обучения.

В конструктивистском классе роль учителя состоит в том, чтобы побуждать и способствовать обсуждению. Таким образом, основное внимание учителя должно быть направлено на то, чтобы направлять учеников, задавая вопросы, которые приведут их к выработке собственных выводов по предмету.

В обучение движет решаемая проблема; студенты изучают содержание и теорию, чтобы решить проблему. Это отличается от традиционного объективистского учения, в котором сначала излагается теория, а затем задачи используются на практике.

В зависимости от предыдущего опыта студентов для поддержки могут потребоваться связанные случаи и строительные леса. Преподаватели также должны предоставить аутентичный контекст для задач, а также информационные ресурсы, когнитивные инструменты и инструменты для совместной работы [2, с.54].

Традиционно оценка в аудиториях проводится на основе тестирования. В этом стиле ученику важно давать правильные ответы. Однако в конструктивистском обучении процесс получения знаний считается столь же важным, как и продукт. Таким образом, оценка основана не только на тестах, но и на наблюдениях за студентом, его работой и точкой зрения студента. Некоторые стратегии оценки включают:

□ устные дискуссии. Учитель ставит перед учащимися «фокусный» вопрос и разрешает открытое обсуждение темы.

□ таблица kwl (h) (что мы знаем, что мы хотим знать, что мы узнали, как мы это знаем). Этот метод можно использовать на протяжении всего курса обучения по определенной теме, но он также является хорошим методом оценки, поскольку показывает учителю успехи ученика на протяжении всего курса обучения.

□ интеллектуальная карта. В этом упражнении студенты перечисляют и классифицируют концепции и идеи, относящиеся к теме.

□ практические занятия. Они побуждают студентов манипулировать своей средой или конкретным инструментом обучения. Учителя могут

использовать контрольный список и наблюдение, чтобы оценить успехи учащихся в изучении определенного материала.

□ предварительное тестирование. Это позволяет учителю определить, какие знания учащиеся привносят в новую тему, и, таким образом, будет полезно при управлении курсом обучения.

□ лобзик и рафт.

Коммуникативный метод обучения «коммуникативный подход к обучению иностранным языкам», также известный как коммуникативное обучение языку или «коммуникативный подход», делает упор на изучение языка через искреннее общение. Изучение нового языка легче и приятнее, когда оно действительно имеет смысл.

Коммуникативное обучение основано на работе социолингвистов, которые предположили, что эффективное знание языка - это больше, чем просто знание словарного запаса и правил грамматики и произношения. Учащиеся должны уметь правильно использовать язык в любом деловом или социальном контексте.

За последние три десятилетия теоретики обсуждали (и продолжают обсуждать) точное определение

За последние три десятилетия теоретики обсуждали (и продолжают обсуждать) точное определение коммуникативной компетенции. Однако они согласны с тем, что осмысленное общение поддерживает изучение языка и что занятия в классе должны быть сосредоточены на подлинных потребностях учащегося в передаче информации и идей.

Грамматика, произношение и словарный запас, конечно же, являются необходимыми частями эффективного общения. В коммуникативном методе можно использовать два основных подхода. Некоторые учителя предпочитают преподавать правило, а затем следовать ему на практике. Тем не менее, большинство людей считают, что грамматика будет естественным образом обнаружена в ходе значимого коммуникативного взаимодействия.

Коммуникативный подход - это гибкий метод, а не строго определенный набор методов обучения. Лучше всего это можно определить с помощью списка общих принципов. В книге «Преподавание коммуникативного языка» (1991) эксперт Дэвид Нунан перечисляет эти пять основных характеристик:

1. Акцент на обучении общению посредством взаимодействия на изучаемом языке.

2. Введение аутентичных текстов в учебную ситуацию.

3. Предоставление учащимся возможности сосредоточиться не только на языке, но и на самом процессе обучения.

4. Улучшение личного опыта учащегося как важных элементов, способствующих обучению в классе.

5. Попытка связать изучение языка в классе с языковой деятельностью вне класса [3, с.102].

Как показывают эти особенности, коммуникативный подход связан с уникальными индивидуальными потребностями каждого учащегося. Делая

язык актуальным для мира, а не для класса, учащиеся могут быстро и легко приобрести желаемые навыки.

Список использованной литературы:

1. Samovar L., Porter R. Intercultural Communication: a Reader. 7, hed. Belmont: Wadsworth, 1994.
2. Дэвид Нунан Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208с.
3. Тер-Минасова, С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова.-М., 2000. — 14с.

UDC 811.111

LANGUAGE PORTFOLIO AS A TOOL FOR THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT THE INITIAL STAGE OF TRAINING

Мухидин А., Бугибаева Ж., Асанбай Н.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада тілдік портфолио оқытудың бастапқы кезеңінде коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру құралы ретінде қарастырылады. Бұл тілдік портфельде ұсынылған нақты оқу міндеттерімен және креативті оқу іс-әрекетінің өнімдерімен, білім алушы нақты түсінетін бағалау критерийлерімен, шет тілін оқытудың тиімді жеке тәжірибесін жинақтаумен қамтамасыз етіледі. Өзін-өзі бағалаудың бұл түрі білім алушылардың оқу іс-әрекетінің нақты нәтижелерін көрсетуге байланысты мотивацияны актуализациялауға ықпал етеді.

Резюме: В данной статье рассматривается языковой портфель как инструмент формирования коммуникативной компетенции на начальном этапе обучения. Это обеспечивается представленными в языковом портфеле реальными учебными задачами и продуктами креативной учебной деятельности, четкими осознаваемыми обучаемыми критериями оценки, обобщением эффективного личного опыта изучения иностранного языка. Такая форма самооценки способствует актуализации у обучаемых мотивации, связанной с отражением реальных результатов учебной деятельности.

The methodological articles devoted to the use of the Language Portfolio emphasize that it is hardly legitimate to talk about "one right way" to work with the Language Portfolio in a particular educational context. At its core, the Language Portfolio is a flexible learning tool, and can be adapted to almost any learning situation. Variations can be based on the purpose of learning, the age of students, the stage or level of mastery of a foreign language, the conditions of learning, the individual characteristics of the student and the individual style of educational activity, as well as the methods and means of teaching used. Combinations of these types of language portfolios are also possible to achieve various goals of working on the language being studied. Depending on the main function and purpose of the Language Portfolio, the content and structure of each of its types will be determined, including the means of self-assessment offered to the student and the nature of the materials included by the student in the Language Portfolio. It is of great importance that consistent work on the creation of a student's language portfolio makes it possible to develop students' ability to reflexive and sufficiently adequate self-assessment, which is one of the most important indicators of a student's academic

competence and autonomy in educational activities aimed at mastering language and culture [1].

The model of reflexive mastery of a foreign language is based on how students themselves assess the degree of formation of communicative skills and the level of communicative competence in the types of speech activity, how they analyze their problems in this area, track their progress through a series of intermediate and final control sections, and how they use the proposed recommendations for independent work. Their educational activities and responsibility for their work are becoming more and more conscious. An important factor is that parents and independent experts take an active part in this process. This makes it possible to create a holistic picture of the objective advancement of a student in a particular field. The real significance and personal involvement of the student in the process of managing educational activities and its evaluation (the position "I am a teacher") provide an increase in the motivation of the student not only for the practical result of using the language being studied, but also for the process of mastering it. This, as is known, is the highest and most effective level of motivation for educational activity and indicates its productive creative nature. Working with the Language Portfolio contributes to the formation of such an important indicator of productive educational activity as the accumulation of effective experience in using and mastering a foreign language and transferring it to new situations. The language Portfolio involves long-term work with this educational tool, which can and should become a habit of constantly recording your speech and learning experience in the field of language and culture learning, evaluating it, making the necessary correction. Using the Language Portfolio, we provide authentic conditions for interaction in the student-teacher-study group system [2].

A language portfolio is a real personal educational product that a student creates in the process of learning a language and culture.⁴ Both the student and the teacher can plan the further development of the specific language skills of a particular student to achieve their intended level. After a certain period of time (for example, a quarter, a year, at the end of the training period), the student and teacher make a repeated final measurement of skills and abilities to see the positive dynamics. For the teacher, the portfolio serves as a tool for informal assessment of the student's achievements in the subject and the development of his personality. Assessment at school is an assessment of not only knowledge, but also the desire to know a particular subject. The assessment is not what is in the journal for the control, but it is an assessment of the efforts and labors that the student has put in. Everyone develops differently, and, accordingly, academic performance is different. The Language Portfolio is represented by a certain system of joint activity of the student and the teacher, which shares responsibility for the learning process between them. It is a personal document that allows the student to assess his own linguistic competence in various languages and his contacts with other cultures. It is about shifting the emphasis in the process of teaching foreign languages from teaching to student activity. For this purpose, students develop the ability to objective self-assessment, reflection [3]. 1) At the beginning of the school year, students determine their language level. Someone has it the same, and someone has promoted it. The student's

self-assessment has become more objective based on his experience with the portfolio. 2) Students determine for each quarter the descriptor that they will work on independently. At the appointed lesson, they must present the result of their group or individual work in the form of a presentation.

Informational presentation is a unique and the most modern way to present information today using demonstration tools: text materials, photographs, drawings, diagrams, sound accompaniment and even handmade things. Therefore, the first thing that is typical for a presentation is a standing presentation of your topic. The very fact that you are standing in front of a listener is overcoming a psychological barrier. Galskova, N.D. believes that a speaker should be interesting to the audience not only by the content of his speech, but also by his manner of behavior, the ability to attract attention to himself. Therefore, this form of work instills confidence in the student, the ability to own the audience, not to mention the fact that the student realizes his own goal: to show the result of our two-month work. The book "English on Business" by Gerald Lees and Tony Thorne helped us in solving this problem. It spelled out the main stages of presentation submission, which greatly helped students in their presentation (how to address the audience, how to properly emphasize the content, how to be ready to answer questions during the discussion and how to complete their presentation) [4].

At the beginning of the school year, before determining a new language level, students make their own analysis on the topic: "I already know how...", in which they describe their skills according to the descriptors they have already worked on. They are invited to work in groups, exchange opinions, identify common and distinctive aspects of their analyses and present their general presentation to the class. I am asked how I find time for a portfolio in the learning process and how can I combine work with a portfolio and at the same time with a textbook? But the answer is that the language portfolio supports any foreign language program that is aimed at developing students' communicative skills. The goals of all communication programs can be reformulated in terms of the descriptors "I can ...", which form the basis of the student's self-assessment in the passport. Moreover, the pedagogical function of the portfolio, which we discussed above, also places emphasis on the development of learning ability and critical thinking, which is included in many state and regional programs. It is impossible to overestimate the bank of educational materials that is created by the students themselves in print, electronic form and video. The very first presentations were filmed on a video camera, which is now a manual on how to do and how not to do. New beginners do not need to explain much, it is enough to look and analyze. The best presentations are desktop tutorials for students in the classroom.

Thus, the concept of the Language Portfolio makes it possible to expand the scope of the educational process by including in the system of assessment of students' achievements in authentic intercultural direct and indirect learning. It increases the motivation of students, their responsibility for the results of the educational process, promotes the development of a conscious attitude of schoolchildren to the learning process and its results. The language Portfolio allows you to specify the goals of teaching foreign languages and, therefore, to better organize the learning process,

teaches you to analyze the learning process together with students, based on the student's self-assessment, his needs and motivations, adjust the content of learning, find an individual approach to students. The perspective of this document is quite obvious." Thus, the analysis of the pedagogical capabilities of the language portfolio as a means of reflexive teaching of a foreign language shows that its use in the student's independent work makes it possible to provide: a personality-oriented nature of teaching a foreign language, in which conditions for the student to realize and realize real personally significant needs in language and culture learning.

Thus, the Language Portfolio implements an innovative approach to the textbook for the student's independent work in a foreign language and ensures the development of productive learning activities. The Language Portfolio is a tool for self-assessment and the student's own cognitive, creative work, reflection on his own activities. The student independently evaluates their language skills and abilities, using descriptors for the pan-European level. In addition, the teacher can evaluate the real skills and abilities of the student. This will create a more objective picture. Both the student and the teacher can plan the further development of the specific language skills of a particular student to achieve their intended level.

After a certain period of time (for example, a quarter, a year, at the end of the training period), the student teacher makes a repeat / final measurement of skills and abilities to see the positive dynamics. For the teacher, the portfolio serves as a tool for informal assessment of the student's achievements in the subject and the development of his personality. The technology of the "Language Portfolio" is more focused on the formation of students' ability to reflect, to self-esteem. Students should be able to objectively assess their own capabilities, their own progress in mastering a foreign language, and plan their own language education activities.

References:

1. Babina, E.I. Language portfolio [Electronic resource] / <http://pedsovet.org/forum/index> ., free. - Title from the screen.
2. Baranova, E.N. On preparation for intercultural language communication [Text] / Baranova, E.N. // Pedagogy. - 2018. - No. 1. - p. 10-11.
3. Bondarevskaya, E.V. Humanistic paradigm of personality-oriented education [Text] / E.V. Bondarevskaya // Pedagogy. - 2017. - No. 4. - pp. 6-14.
4. Vasilyeva, N.A. The European Year of Languages and the variability of pedagogical technologies in teaching German as a second foreign language [Text] / N.A. Vasilyeva // Pedagogy. - 2017. - No. 6. - pp. 22-26.

UDC: 373.1.

DEFINITION AND CRITERIA FOR THE SELECTION OF PHRASEOLOGICAL UNITS

Мүсіркеп А., Жасузақ Б., Баймурза А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Фразеология-бұл халықтың мәдениеті мен өмірінің бөлігі, оның фразеологиясын білмей ешкім шет тілін меңгере алмайды, ал орыс және ағылшын тілдеріндегі фразеологияның құрамы өте үлкен және қазіргі заманғы шындыққа байланысты толықтырыла береді.

Резюме: Фразеология - это часть культуры и быта народа, никто не может овладеть иностранным языком без знания его фразеологии, а состав фразеологии и в русском и в английском языках очень велик и продолжает пополняться за счет современных реалий.

Changes in the social and political life of the country, the development and expansion of economic ties with foreign countries, the possibility of obtaining education abroad, the exchange of students and researchers have led to changes in the field of education. In connection with the development of international contacts and, accordingly, multifaceted cooperation with foreign experts, there was a need to improve the training of professional personnel in the field of foreign language proficiency at a level close to the level of speech proficiency by an educated native speaker.

However, the ability to speak a foreign language as it is done by educated native speakers of the language, involves not just mastering vocabulary units and formal rules for their connection in speech, but also the mastery of idiomatic language. I. E. Anichkov (1964) noted that to know idiomatics in a broad sense means to know the word of a foreign language, first of all its compatibility with other words, its full semantic structure. A solid Foundation of mastering the idiomatic speech must be laid already at the initial stage of learning, since higher education first-year student of language is transitive to professional language training.

The greatest difficulties for students, it is the lexical aspect of speech in the first place lexical units that detect specific structural and semantic properties. Such units include phrasal verbs (FG), causing a significant number of errors due to inter-language and intra-language interference, due to the mismatch between plan content and plan of the expression data units: in the structural (graphical) separate forms, phrasal verbs have semantic integrity, however, the value of FG is often not the sum of the values of his componentarray - treasure-shaped means in any language, and treasures, as you know, accumulated over the centuries and often permanently and securely hidden from prying eyes.

Phraseological turnover has attracted the attention of researchers for many years. Under various names (the sayings, "winged words", the aphorisms, Proverbs and sayings, idioms, expressions, turns of speech, etc) they explain how in special collections and in the dictionaries, starting with the end of the XVIII century M. V. Lomonosov, the plan for the dictionary of the Russian literary language, pointed out that in addition to individual words must be logged in "words", "idioms" and "frases", i.e., speed, expression.

Phraseology develops the principles of allocation of phraseological units, methods of their study, classification. Phraseology uses different methods of research, such as component analysis of meaning. On the basis of existing in the general theory of linguistics, methods of research are developed: "in fact the precise techniques of analysis and description" [1]:

- 1) identification method - the establishment of identities of words and syntactic constructions that make up the idioms with their free counterparts;
- 2) application method, which is a kind of identification method;

3) the method is limited in the choice of variables, which establishes different structural and semantic organizations of phraseology from combinations formed in accordance with the regular laws of choice and combination, etc.

Russian pre-revolutionary and Soviet linguistics have done a lot in the field of studying phraseological formations in general, and in the field of Russian, English, and other languages.

Russian has been noted for the presence of "utterances" or "fused utterances" in Russian pre-revolutionary linguistic literature by Smith L. [2].

Later, in Russian linguistic science, the term "phraseological unit" was widely used, applied to such common combinations of words reproduced in speech in ready form, the meaning of the whole in which, in many cases, is different from the sum of the direct values of the components; in them, the whole conveys something unified in meaning, which strongly brings such formations closer to the smallest lexical units - words. Indeed, "make a big deal" means "exaggerate", *topavethewayforsmth* means *toprepare*, etc.

Academician V. V. Vinogradov in a number of his works on Russian phraseology, the provisions of which have acquired general theoretical significance and have been used by a number of researchers in applying to other languages, considers such stable or lexical combinations of words as phraseological units, which, when used in the language, are not formed again in the process of speech, but act as "ready-made expressions", "indecomposable whole units", "word equivalents". A. I. Smirnitsky noted that phraseological units "represent semantically integral formations, moreover, their semantic integrity is based on idiomaticity. ...phraseological units can usually be considered as a special kind of phrase that is part of the language, and not formed freely in speech" [3].

N.N. Amosov also considers phraseological units of language formations that consist of more than one word and are only reproduced and not re-formed in the process of speech. In his later work, N.N. Amosov points out that the distinctive feature of a phraseological unit is the "integrity of the nomination" with structural separation. The sign of idiomaticity, which is usually understood as the inequality of the value of the whole and the value of the components of a combination of words, N.N. Amosov considers "too general and uncertain", since not only phraseological units can be idiomatic, but also complex words and analytical forms [4].

In this study, phraseologisms are understood as "semantically related combinations of words and sentences that, unlike syntactic structures similar to them in form, are not produced in accordance with general laws of choice and combination of words in the organization of a statement, but are reproduced in speech in a fixed ratio of semantic structure and a certain lexical and grammatical composition" [4]. It is necessary to take into account that the phraseological unit has a special meaning, which is created by reinterpreting the component words. However, phraseology reflects in its internal form and external structure, first of all, the clash between syntactics and semantics, which gives rise to a pragmatic effect.

In this paper, we used the following criteria for the phraseological unit, identified by A. V. Kunin [5].

1. Formal sign:

1) separateness, that is, the components of phraseological units are separate words;

2) the presence of two or more lexemes in a phraseological unit;

3) phraseological units are usually built on the model of the phrase;

2. The semantic feature of phraseological units is reduced to their idiomaticity, characterized by the semantic cohesion of the components of education and the irreducibility of their literal meanings.

3. Sign of existence:

1) resistance, which implies the invariance of the volume;

2) reproducibility in finished form, since they are stable formations

4. Functional features: communicative and nominative

5. Stylistic sign of phraseological units-expressiveness

Phraseology has its own categorical or defining features, which together allow, on the one hand, to distinguish it into an independent unit of language, on the other – to limit it from other units of the language.

The categorical feature of a phraseological unit is reproducibility. Phraseological units are not created in the process of communication, but are reproduced as ready-made integral units, the meaning of which should be clear to both communicants.

Phraseological units are reproduced in the meaning, grammatical forms and functions that are assigned to them by the language tradition. However, it should be noted that a number of stable word complexes (USC) have a similar reproducibility property: compound names – storage room, perpetual motion machine; literary quotes and aphorisms- "To be or not to be..." (W. Shakespeare), "Appetite comes during meals" (F. Rabelais), and others; a phrase with the regular folk – poetic epithets – grey wolf, a clear Falcon, open field; periphrases-white gold-cotton, desert ship-camel, Queen of the fields-corn; tautological expressions-question of questions, day-to-day work, work so work.

All these stable word complexes are not included in the central part of the phraseological system, but they should be considered as a source of replenishment of the phraseological Fund in the case of the necessary semantic and structural transformations to create new FU.

The categorical feature of a phraseological unit is stability, which includes:

- permanent component composition;
- impenetrability of the structure;
- fixed order of components;
- immutability of the grammatical form.

This is primarily due to the fact that phraseological units are influenced by the word, both in the language system and in the context.

Thus, the concept of FE has been studied by many scientists from different sides, and various features of phraseology have been identified that help to separate IT from the word combination.

References:

1. Виноградов В.В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке // Виноградов В.В. Лексикология и лексикография, Избр. Тр. - М.: Наука, 2016.
2. Смит Л.П. Фразеология английского языка. - М.: 2018.
3. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. - М.: Изд-во Литература на иностранном языке.
4. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. — Л.: Издательство Ленинградского университета, 2003
5. Кунин А.В. Английская фразеология. Теоретический курс. - М.: 2011. // Кунин А.В. Фразеология современного английского языка. - М.: Международные отношения. 2002.

UDC: 373.1.

THE CONCEPT OF TEST AND TESTING

Мұса Қ., Сәкенқызы Ұ., Қадырова А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада тест студенттің коммуникативтік құзыреттілігінің қалыптасу деңгейін өлшеуге бағытталғандығын және тест нәтижесі тақырыптың белгілі бір тілді меңгеру деңгейіне жеткенін немесе жетпегенін көрсетіндігі жайлы айтылған.

Резюме: Тест направлен на измерение степени сформированности коммуникативной компетентности студента. Результат теста указывает на то, достиг или не достиг испытуемый определенного уровня владения языком.

The word test in English means "test, test, experiment, test". With this polysemy, it is not surprising that there are terminological inaccuracies, and sometimes relatively simple tests and control and training exercises are also called tests, which is not entirely justified, since teaching tests must also be compiled in accordance with certain rules and requirements.

In the modern Russian methodological literature on linguo-didactic tests, there are various definitions of the test.

S. I. Voskerchyan believes that "the test is a short-term, technically simple test, conducted under equal conditions for all and having the form of such a task, the solution of which is amenable to quantitative accounting and serves as an indicator of the degree of development of a known function at this point in this subject" [1].

I. A. Tsatturova: "the test is a centralized, formalized written control that makes it possible to determine the main parameters of the qualitative and quantitative state of students 'learning at each stage of training" [1].

E. A. Schulman, considering the test as an experimental method, defines the test as follows: "a methodical test is a control task (tasks) conducted under equal conditions for all, the duration and nature of which are strictly correlated with objective factors and the results of which are subject to quantitative evaluation, being an indicator of certain results of the educational process at the time of this test"[2].

I. A. Rapoport suggests: "test - it is carefully prepared in accordance with the defined developed rules, held a preliminary experimental verification and a special procedure for its improvement, having sufficient characteristics to its effectiveness set of questions and tasks imposed test purpose quasimatrices identify social,

psychological and psychophysiological characteristics of his personality, characterized by the formalization of the subjects' responses, highlighting the parts carrying the greatest information load that accelerates, facilitates and objectives are subsequent analysis, processing and interpretation" [2].

Most often, a linguodidactic test is understood as a set of tasks prepared in accordance with certain requirements, which has passed preliminary testing in order to determine its quality indicators and allows the test takers to identify the degree of their language (linguistic) and (or) speech (communicative competence), and the results of which can be assessed according to previously established criteria.

A test task or test task is the minimum component of the test unit that assumes a certain verbal or nonverbal reaction of the test subject.

Each test task creates a certain linguistic and extralinguistic situation for the test subject, called a test situation, or more precisely, a test task situation. The test situation is represented by the task stimulus, which can be verbal or nonverbal, i.e. visual. The verbal stimulus in the test task is called the basis, or text of the task. The test subject's response can also be verbal or nonverbal. A verbal response can be selective or, as it is sometimes called, selective or freely constructed. In the first case, it is suggested to choose the answer among the options, one of which is correct, the other (others) – distractions, or distractors [3].

Systematic testing stimulates the activity and attention of students in the classroom, increases their responsibility when performing educational tasks. The test results are analyzed by the teacher and serve for him, on the one hand, as an indicator of the level of knowledge of students, and on the other – a self-assessment of the teacher's work, which allows him to make the necessary adjustments to the learning process and thus prevent the repetition of mistakes of students.

The main role of testing in teaching AI is to provide feedback (in a broad sense) and control (in a narrow sense). The more closely testing and the learning process are interconnected, the more effective the learning process and quality testing are.

The immediate object of testing is a language competence consisting of language skills. The most important characteristics of the test are its quantitative assessment (the main difference from the traditional control work), cost-effectiveness (minimum time spent for the test), practicality (available content of test tasks) and validity (the ability to compare the test result with an external criterion).

Linguo-didactic tests have the following distinctive properties:

- 1) the Focus is not on how to test, but on what to test. The object of testing is communicative competence.
- 2) linguo-Didactic tests are necessarily verbal in nature.
- 3) linguo-Didactic tests measure learning, development, and progress in learning activities.

The indisputable advantages of linguodidactic tests over non-test forms of control are:

- 1) higher quality of knowledge due to their pre-verification in the pre-text;
- 2) greater reliability of linguo-didactic tests due to the selective method of responses, which ensures the objectivity of the calculation of test results, as well as

due to the possibility of attracting more tasks for the same time and for a number of other reasons;

3) the relative objectivity of the entire language test and the objectivity of counting results;

4) saving classroom time due to the compact written form of language test tasks;

5) cost-effectiveness of checking the response sheets of linguo-didactic tests;

6) the possibility of standardizing test procedures and applying statistical analysis of language test results;

7) more positive motivation and attitude of test takers to test forms of control, since the subjectivity of the assessment, the moment of bad luck with tasks is excluded;

8) ease of translation of language and part of speech tests on a computer;

9) ease of mass use;

10) better reproducibility and representativeness of the results of linguo-didactic tests due to the standard testing procedure.

A common disadvantage of language and speech tests is their reduced external validity. The main drawback of speech tests without sample responses is the subjectivity of evaluating the responses of the test takers, which reduces the reliability of this type of test [4].

The following disadvantages of language tests are related to the use of sample responses:

1) the usual method of presenting several incorrect answers and one correct one does not correspond to the typical strategy for real communication. Communication is based either on the most appropriate choice for this situation (especially in the case of the native language) or on the available options for maintaining communication (in the case of a foreign language).

2) guessing the correct answer based on both random and formal or other non-language proficiency features.

3) insufficient activity of thought processes due to the availability of ready-made answers and due to the General orientation on the test result.

4) the possibility of involuntary memorization of incorrect answers.

5) the test situation in the task is not complete enough, informative and communicative due to the compactness of the context in the language tests.

6) incorrect answers may contain excessive and distracting information that prevents the correct answer from being determined. In this regard, the test compiler should be very careful to observe the so-called semantic balance among the answers to the test task.

References:

1. Поломкина, С.К. Тестирование в обучении иностранному языку / С.К. Поломкина // Иностранные языки в школе. – 2016. – № 2.
2. Смирнова Н.И. Концепция уровней владения иностранными языками в методической литературе США // РЯЗР, 2013, № 1. с. 8489.

3.Поляков, О.Г. Рекомендации по подготовке и использованию итогового теста за базовый курс обучения иностранному языку / О.Г. Поляков, И.Л. Бим // Иностранные языки в школе – 2016. – № 3.

4.Рабинович, Ф.М. Контроль на уроке иностранного языка / Ф.М. Рабинович // Иностранные языки в школе. – 2017. – № 1.

ӘОЖ 63.72:81

СЕЙФ САРАИДІҢ «ГҮЛСТАН БИТ ТУРКИ» ЕСКЕРТКІШІНІҢ ЗЕРТТЕЛУІ МЕН ТІЛІ

Мырзахмет Ұ.С.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается гармония орфографических звуков с орфографической нестабильностью, уточняются различные исследования и мнения рукописи С. Сарай «Гулстан бит турки».

Summary: The article examines the harmony of spelling sounds with spelling instability, specifies various studies and opinions of S. Sarai's manuscript «Gulstan bit the Turks».

Аударма тілі өте қарапайым және түсінікті, ол осы арқылы кейінгі ғасырлардағы көптеген ақындардың туындыларынан ерекшеленеді. Ақын тілінде кездесетін кейбір архаистік элементтер шамасы сол дәуірде қолданыстан шықпаса болса керек. Ақын араб және парсы сөздерін көп қолданбайды, жай оқырманға түсініксіз араб-парсы оралымдарын бермейді. Көптеген сөздер түрлі фонетикалық варианттарда беріледі, мұның өзі ақын өмір сүрген кезеңдегі тұрғындардың әр түрлі тайпадан құралғандығын көрсетеді. Әрине, мұндай ортадақыпшақ тіліне басқа тайпа тілдері әсер етеді. А.Баттал жоғарыда аталған мақаласында С.Сараидың «Гүлстаны» табиғаты жағынан қыпшақ тіліне тән деп көрсетеді. А.Батталдың осы пікірін нақтылай отырып, ескерткіш оғыз-түркімен тілі күшті әсер еткен қыпшақ тілінде жазылған дейміз. Бұл тіл ары қарай XIV ғасырда мамлюктер басқарған дәуірдегі қыпшақ-оғыз әдеби тілі болып, нақтырақ айтсақ алтынордалық-египеттік әдеби тіл болып қалыптасты [1, 91 б].

Ақынның замандастары Сейф Сараидің аударған «Гүлстанының» бізге келіп жеткен көшірмесі тағы бір жағымен құнды, Мұнда әр түрлі түркі тілдес ақындардың қаламына тиісті 8 ғазал берілген. Атап айтсақ олар - Мавлан Қазі мухсин, Мавлан Исхак, Мавлан Имад Мавлави, Ахмад қожа ас-Сарай, Хорезми, Абдул - Мажид, Тоғлы қажы, Хасан оғлы. Осы ақындар арасында Хасан оғлыны профессор Кеprüл-заде Әзірбайджан ақыны деп санайды. Әзірбайджан әдебиеттанушылары оны өздерінің зайырлы поэзиясын бастаған ақын ретінде санайды.

Осы ақындар мен Сейф Сарай ғазалдарының тілін «Мұхаббат наме» авторы Хорезмидің тілімен салыстыру XIV ғасырда Египет пен Еділдің төменгі ағысы және Сырдарияны мекендеген көптеген түркі тайпалары мен халықтарына ортақ әдеби тіл толық қалыптасқандығын көрсетеді.

Қолжазба қосымшасындағы ғазалдар Сейф Сараи және оның замандастарының өз отанынан шетте жүріп, аралас қыпшақ-оғыз әдеби тілінде тамаша өлеңдер жазған керемет ақындар екендігін білдіреді. Науаидың алдындағы ақындар туралы айтсақ, онда Атан, Сакаки, Лутфи, Эмири, Гадаи және XV ғасырда Орта Азия мен Хорасанда өмір сүрген басқа да ақындардың есімдері аталады. Ал ерте кезеңдегі ақындар ішінен Хорезми мен Құтыб есімдері айтылады [2, 47 б].

Аталған ақындар өлеңдерінің мөлшері мен ұйқастары әр түрлі болып келеді. Көрсетілген ғазалдарға жауап ретінде Сейф Сараи жазған ғазалдарда оның мөлшері бірдей сақталған. Осы ғазалдардың тіліне келсек, әрине, жай өлеңдерге қарағанда ғазалдардың тілі ауыр болады.

Кітап соңында бес ғазал, екі фард және Сейф Сараиге қатысты төрт рубаят орналасқан. 370 беттегі, 371 беттің соңындағы және 372 беттің толық мәтіні оқуға мүлдем келмейді.

Ақын Сейф кім болған? Ол қандай тарихи жағдайда өмір сүріп еңбек етті?

Ескерткіш тіліне жасалған талдау автордың керемет ақын болғандығын көрсетеді. «Гүлстан» сияқты осындай ірі шығарманың поэзиялық аудармасы көрсеткен фактіге жүгінсек, аудармашы өз заманының білімдар адамдарының бірі болған. Оны кейіннен Орта Азияда ескі өзбек тілі деп аталып кеткен, сол дәуірде қалыптасқан әдеби тілде жазатын үздік көркем сөз шебері болып саналады.

Ақынның туған мерзімі мен қайтыс болған кезеңі, оның өмірі мен шығармашылығы туралы деректер белгісіз. Қолжазбадағы төрттағаннан белгілі болғандай, 1393 жылы ханзада Ахмад Египетке келгенде ақын тірі болған. 355 бетте орналасқан өлеңде ақын өз аудармасын жетпіс жасында ақтағаны айтылады.

Ақынның жоғарыда аталған ғазалдарынан басқа туындылары бізге белгісіз. Оның поэзиялық шығармашылығы туралы «Гүлстан» аудармасына өзі енгізген жекелей бәйіттер мен өлеңдерге қарап, аударма соңында қосымша ретте берілген ғазалдарға қарап және басқа ақындардың ғазалдарына жазылған жауаптарға қарап, сондай-ақ оның өзінің жеке ғазалдеріне қарап айтамыз. Сейф Сараи мен оның замандастарының керемет өлеңдеріне қарап, осындай ақындардың ізбасарлары болмауы мүмкін емес деген пікірге келеміз. С.Сараи мен оның замандастарының ғазалдары сол дәуірде Египетте көркем әдебиет жоғары дәрежеге жеткендігін көрсетеді. Египет пен Сириядағы көптеген ақындар мен жазушылар шығармашылықпен Сарайдан тыс жерде айналысты, мұның өзі олардың шығармашылық сипатына да әсер еткендігін білдіреді [3, 185 б].

Ақынның төрттағанда атап өткен ханзада Ахмад кім болды?

Бұл жерде әңгіме Әзірбайжанның билеушісі Жалайыр сұлтан Ахмад туралы болып отыр, ол түрлі үзілістермен елді 1382-1410 жылдар аралығында басқарған. 1385 жылы Темірден жеңілген соң, мамлюктердің Египетіне қашқан. Ханзада Ахмад бұл кезде Египетте еді. Арабтар, Иран бұл дәуірде Жалайырлар

мемлекетіне карайтын. Ақын өз төрттағанында жатжұрттық ретінде Египетке келген Иран сұлтаны туралы айтқанда, ол Әзірбайжан билеушісі - Жалайыр Ахмадты меңзеп отыр [4, 69 б].

Әзірбайжан ханзадасына арнайы арналған төрттағанда ақынның Әзірбайжанның әдеби ортасымен тығыз байланыста болғандығы жөнінде пікір туады. Мүмкін кезінде Египетке келген көптеген Кавказ тумаларының кейбірі Әзербайжаннан шыққан шығар.

Ескерткіштің ұлтқа қатыстылығы. Осы ескерткіш қазіргі түркі халықтарының қайсысына тиісті және А.Иасауидің хикметтеріне, Рабғузи, ахмад Адиптің өлеңдеріне, XV ғасырда қалыптасқан ескі өзбек тіліне қатысы қандай деген сұрақтың жауабы мынадай болса керек. Ескерткіштің тілі А.Иасауидің хикметтері тіліне, Сырдарияның төменгі ағысындағы қыпшақ-оғыз жазба тіліне неғұрлым жақындау. Ал осы әдеби тілдің қалыптасуына, Алтын Орда мен Египеттің түркі тілдес әдебиетін жасауға қазіргі татар, қырым татарлары, башқұрт, өзбек, қазақ, түркімен және азербайжандардың ата-бабалары азды-көпті дәрежеде атсалысты. Сондықтан бұл кезеңде Алтын Орданың алып территориясы мен Египетте жасалған әдеби ескерткіштер ортақ болып саналады. Осы халықтар бұл мәдениеттің заңды мұрагерлері болып табылады [5, 178 б].

Мәтінді транскрипциялау кезінде біздер ескерткіш негізін қыпшақ тілі қалайтынын ескерілген. Бұл жағдайда тиісті дауысты және диакритикалық белгілердің болмауы себепті сөздерді әр түрлі оқып, транскрипциялауға болады. Сондықтан біздер қыпшақ ескерткіштері мен сөздіктерін, сондай-ақ қазіргі қыпшақ тілі тобындағы тілдерге сүйенген. Орфографиясының тұрақсыздығына қарамай кейбір мәселелерді шешу кезінде, ескерткіш тілінде дауыстылардың сингармонизм заңы сақталуына мән берілген. Сондай-ақ кейбір әріптердің астына және үстіне қойылған диакритикалық белгілер де көп көмек жасаған. Соған орай біздер басқа да кейбір мәселелерді шешуге талпындық.

Орфографиясының тұрақсыздығынан басқа бір ғана ортада қолданылған көптеген сөздердің әр түрлі айтылу фактілерімен санасуға тура келді. Сол кездегі түркі дүниесінің мәдени орталықтарында түрлі халықтар, тайпалар мен рулардың өкілдері шоғырланды. Бірғана территорияның өзінде бір сөздің өзі әр түрлі айтылды. Сонымен қатар территориялық жазба тілдер қалыптасты, оның қалыптасуына түрлі халықтар мен тайпалардың өкілдері атсалысты. Мұның өзі ескерткішке сөзсіз әсер етті. Көшіріп жазушылар да оған өз үлесін қосты. Олардың бірі көшіріп жазу кезінде өз диалектісінің элементтерін қосса, басқалары қолжазбадағы сөздерді «түзетуге» кірісті. Сондықтан біздер ескерткіштегі әрбір сөз бен аффиксті сондай басқа тілдік фактілермен салғастыру арқылы айтылуы солай болуы мүмкін сөзді анықтауға тырыстық [6, 49 б].

Қолжазба орфографиясы ретсіз. Мұның өзі орфографияда тұрақтылық жоқ екендігімен, сондай-ақ түрлі тайпалардың тілдерімен байланыста болуымен түсіндірілуі мүмкін. Нәтижесінде бір сөз түрліше айтылып, түрліше жазылды. Аффикстерді жазуда да реттілік жоқ. Негізінде қолжазба дауыстылар

үндестігі сақталады. Кейде сөз соңындағы дауысты дыбыстарға келетін дауысты аффикстердің қосылуы және керісінше болуы жағдайы да кездеседі. Бұл жағдайда біздер қолжазба орфографиясын ескере отырып, транслитерация жасалған.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. А.К.Боровков, Очерки по истории узбекского языка, Советское востоковедение, У, стр. 247-250, 1952 г.
2. А.К.Боровков, Ценный источник для истории узбекского языка, 1949г.
3. Татарашвили К (Уйпариаго). Мәмлүк. Тарихи повесть. Қазақ тіліне аударған А. Дүйсенбина. Алматы, 1967 г.
4. Шығыс дереккөздерін зерттеудің халықаралық коллоквиумы // «Азия және Африка халықтары», 1963 ж.
5. Талжанов С. О. Қазақ әдебиеті дамуының тарихи кезеңдері және осы процестегі аударманың ролі. Қолжазба. Алматы, 1971 ж.
6. Жолшаева М.С. Қазақ тіліндегі етістіктер және аспектуалды семантика. – Алматы. 2011 ж.

УДК 317.51

ВАЖНОСТЬ ИТОГОВОЙ ОЦЕНКИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Мыркадырова Н.У., Примкулова Х.Р.

Научный руководитель: Умарбекова Г.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Summary: The article considers the importance of assessment in teaching a foreign language . At the beginning of the article , a detailed explanation of the concept of the final assessment is given . All functions and importance of evaluation are defined . In the end, it was revealed that evaluation is important not only for the success of the student's education, but also for the evaluation of the teacher's teaching abilities.

Түйін: Мақалада шет тілін оқытудағы бағалаудың маңыздылығы қарастырылған. Мақаланың басында қорытынды бағалау тұжырымдамасына толық түсініктеме берілген. Бағалаудың барлық функциялары мен маңыздылығы анықталды. Соңында бағалау оқушының сәтті оқуы үшін ғана емес, сонымен қатар мұғалімнің оқытушылық қабілеттерін бағалау үшін де маңызды екендігі анықталды.

Проблема оценки и оценочной деятельности – это одна из актуальных проблем как раньше, так и сейчас. Она актуальна как в педагогической теории, так и в педагогической практике. В различные периоды жизни общества измерение качества обучения и воспитания школьников, а также выражение результатов этих измерений всегда вызывали живой интерес педагогов. Любая оценка, будь это формативная, или итоговая, играет большую роль в системе образования в любом учебном заведении мира. Так как именно оценивание ученик играет ключевую роль в оценивании качества работы любого преподавателя(учителя). А также показывает то, как каждый ученик осваивает определенную тему. Отсюда следует, что система оценивания очень важна и нужна, но я считаю, что её необходимо реформировать [1].

Оценка- это очень важная часть любой образовательной программы. Она помогает в оценке понятий, усвоенных учащимися в классе. Оценка - это инструмент, без которого каждый учитель не может работать. Так как итоговая оценка или оценка способностей учащихся помогает учителям оценить свою методику преподавания.

Итоговая оценка- это характеристика уровня продемонстрированных знаний. Итоговая оценка это накопленная текущая оценка уровней и внеурочной деятельности (динамика индивидуальных образовательных достижений, продвижение в достижении планируемых результатов). Оценка за итоговые стандартизированные работы и оценки за проект, который выполнил учащийся (уровень освоения основных способов действий в отношении к опорной системе знаний, необходимых для обучения на следующей ступени образования) [2]. Итоговую оценку по английскому языку выставляют по результатам устного опроса, текущих и итоговых контрольных работ. Но именно контрольным работам придается большое значение. Ученику не может быть выставлена положительная оценка по английскому языку, если за большинство его текущих контрольных работ и итоговой контрольной работы он получил неудовлетворительную оценку. Даже если устные ответы были оценены положительно. В учебниках по педагогике оценка относится к процессу оценки личности, деятельности (или операции); а отметка является результатом этого процесса. На основании оценивания и этого процесса должна быть представлена в виде оценки. Воспитательная роль оценки высока-учитель дает объективную информацию о достижениях ученика, пробелах в знаниях и учебной работе и помогает найти пути их устранения. Правильная оценка деятельности школьников является фактором развития познавательного интереса и составляет мотивационный компонент, направленный на повышение эффективности обучения. Оценка учебной деятельности учащихся отражается в оценочных суждениях и объективно говорит об успешности и неуспехе урока [3].

Функции оценок в учебном процессе: Позволяет определить, как успешно усваивается учебный материал и как развиваются его практические навыки; способствует обогащению и расширению базы знаний; обеспечивает взаимопонимание и связь между учителем, учителем-ком, родителями и классным руководителем; способствует формированию системного и осознанного отношения к учебным заданиям; влияет на умственную работоспособность, чтобы понять этот рабочий процесс. Аффективно-волевая сфера затрагивает опыт успеха или неудачи, формируя аффирмации и намерения, действия и отношения; оценка влияет на личность в целом; под его непосредственным воздействием ритм умственной работы ускоряется или замедляется [4]; определяет общий уровень подготовки и динамику достижений обучающихся в различных сферах познавательной деятельности; предполагает постоянный контроль качества знаний обучающихся, измерение уровня знаний на различных этапах обучения; позволяет преподавателю получать информацию о качестве

учебного процесса; формируется под влиянием оценок. Оценивание очень важно в системе образования. Оценки это инструмент, посредством которого учитель воспитывает школьников, влияет на их отношение к учебе, работоспособность и требовательность к себе. Он развивает, если делает это правильно, их внимательность, настойчивость и прилежание, позволяет по-настоящему оценить свою успеваемость и успеваемость других. Воспитывает в должной мере их самосознание, формирует мотивацию школьников. Любая оценка, которую учащийся считает справедливой, неважно, положительная она или отрицательная, сказывается на мотивах, становится стимулом их деятельности и поведения в будущем. Богатый опыт многих поколений учителей говорит о том, что для овладения учащимися прочными знаниями и умениями необходимо осуществлять их контроль и оценку. Можно сказать, что без оценки каждый процесс усвоения невозможен. Знание качества получаемых образовательных результатов является наверное одним из самых необходимых условий успешной работы учителя, в ином случае их деятельность теряет смысл. Если учитель не знает, насколько эффективна его работа, не знает, что он делает правильно и какие бывают ошибки, то не только пропадает моральный стимул к труду, но и он не может достичь своих целей [5].

Список использованной литературы:

1. <http://camonitor.kz>
2. <https://ru.bccrwp.org/compare/difference-between-formative-and-summative-evaluation/>
3. <http://zkoipk.kz/qz/smartconf2018/1-section/4227-conf.html>
4. <https://kopilkaurokov.ru/vsemUchitelam/prochee/rol-otsienki-i-otmietki-v-uchiebnom-protsiessie>
5. <http://zkoipk.kz/qz/smartconf2018/1-section/4227-conf.html>

UDC: 373.1.

YOUTH SLANG IN MODERN SPEECH CULTURE

Назырханова Д., Курбанова Д.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Түйін: Тілдің жанашыры ретінде қазақ тілінің дамуына сәл де болса үлес қоспақ ниетпен қазіргі жастардың тілі туралы сөз қозғағым келіп отыр. Ағылшын тілінде «сленг», «жаргон» деген сөздер бар. Оның мағынасы фразеологизмге ұқсас, өзіндік лексикалық мағынасы бар, бірақ фонетикалық және грамматикалық жүйеге бағынбайтын сөздер тобы.

Резюме: Я хочу говорить о языке сегодняшней молодежи с небольшим желанием внести свой вклад в развитие казахского языка как своего рода языка. В английском есть слова «сленг», «сленг». Его значение представляет собой группу слов, аналогичную фразеологизму, по лексическому смыслу, но не подчиняющуюся фонетике и грамматике.

Currently, slang is one of the most interesting language systems in the modern culture of speech. The significant interest of modern linguistics in the problems of youth speech, the role of the spoken language in communication processes, as well as

the multifaceted study of youth slang from the point of view of the spoken language, led to a close discussion. Slang is an important aspect of linguistics, especially in the English language. Slang is created by people in order to satisfy their special situations in communication among friends, relatives and society, especially in the speech of young people. Youth slang is one of the most open and fluid systems in modern linguistics and is considered a special form of language [1]. Youth slang is a means of communication for a large number of people united by age. Bearers of youth slang are, as a rule, people 12-30 years old. Indeed, despite the objective existence of youth slang, this phenomenon has not settled down in time, it is mobile and changing. Also, literary speech at the beginning of the 21st century is actively influenced by social dialects. This trend can be traced in a significant increase in the use of stylistically reduced elements of speech on the pages of the print media, including the widespread use of youth slang.

Among the vocabulary, in turn, the most mobile is youth slang, reflecting the age, psychological, status characteristics of the younger generation. Its functional features can be clearly seen in the texts of modern media. And also a characteristic feature that distinguishes youth slang from other types is its rapid variability, explained by the change of generations [2]. A large number of words that are currently slang for young people have been borrowed from foreign languages. Most of the borrowings come from the English language, which is the most widely used throughout the world. Obviously, the mechanism for the formation of slang systems of youth speech is based on borrowings. Since youth slang in the languages of many European peoples - in Germanic, Slavic languages - has a significant part of borrowings, "cripples" and transliterations from English slang, and the study of slang in these languages cannot do without analyzing this influence of English slang, and the slang speakers themselves are aware of this influence. In contrast to this situation, the English language is itself a "trendsetter" and the main supplier of slangisms to many other languages [3].

Despite the fact that youth slang in general and, in particular, for example, modern youth slang, is not at all intended to be fully understood by all speaking people, it is not a "foreign" language, but is a kind of language in the language, which can dominate the speaker's speech and only slightly affect it. That is why there are young people whose speech is so overwhelmed with youth slang that only a few can understand what they say, and there are also those who only slightly include slang words and expressions, as well as turns and phrases in their speech. As mentioned above, at present, computerization has a great influence on the development of youth slang. The transfer of meaning, idea, image with the advent of the computer received additional opportunities in comparison with writing and printing. Internet resources also have a great influence [4]. Access to foreign sites, films in foreign languages - all this expands the vocabulary of young people and adds new expressions. Thus, total computerization, the development of the Internet, freedom of speech - all this has a great impact on youth slang.

Youth slang is a series of words and expressions that are common and often used by young people, but not perceived by "adults" as "good", common or literary.

These words and expressions become slang not only due to their sometimes unconventional spelling or word formation, but, first of all, because, firstly, they are used by a more or less limited circle of people and, secondly, these words and expressions are brought into language is a special semantic shade or "flavor". At the same time, youth slang is only one of the levels of the language. Accordingly, the future of slang directly depends on the future of society, events and phenomena that society observes and in which it participates. Slang, as a living, integral part of the language, does not develop by itself, it is developed by society [5]. Therefore, the more society is interested in other cultures, the more borrowings from foreign languages will appear. As you can see, youth slang shows how society is developing at this stage. Thus, the revival of the spirituality of the people, the development of the moral and aesthetic culture of the younger generation, "the development of national consciousness is directly related to language problems."

Obviously, youth slang shows and also reflects social problems, proves the dependence of the "youth language" (including slang) on the life of society, on the environment.

English youth slang is an interesting linguistic phenomenon, the existence of which is limited not only by certain age limits, as is clear from its very nomination, but also by social, temporal, and spatial limits. It exists among urban students and some more or less closed groups. As we can see, youth slang in most cases represents English borrowings or phonetic associations, cases of translation are less common, and even then thanks to the violent imagination of the young. The involvement of foreign words in the language should always be treated with care, and even more so when this process has such a speed. S. B. Flexner considers youth to be the most active element in shaping American slang. In American linguistics, serious attention is paid to the study of slang. Modern American slang is a linguistic system open to the outside world, with which it is in continuous interaction. The result of this interaction is the formation of new lexical units. In conclusion, we repeat that by youth slang we mean a set of constantly transforming linguistic means of high expressive power, which are used in communication by young people who are in familiar, friendly relations. Youth slang easily absorbs words from different languages from different dialects, from the criminal language.

Youth slang never stands still. The strength and at the same time the weakness of the slang borrowed from foreign languages is a significant dependence on the realities of today [6]. So, youth slang reflects the unstable cultural and linguistic state of society, balancing on the verge of literary language and jargon. And also, youth vocabulary uses those expressions and words that can then enter the general vocabulary. Slang itself penetrates into everyday vocabulary and adapts to any changes, becomes native to the language. Thus, youth slang is considered a linguistic and social phenomenon.

Youth slang is one of the uncodified subsystems of the modern language; it is at this level that one can see how and to what extent linguistic phenomena relate to changes in the social life of society.

References:

1. Кочеткова, М.А. Культурологические аспекты сленга: сленг американских студентов. Нижний Новгород. Издательство НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2008. — 139 с.
2. С.И. Левикова. Молодежный сленг как своеобразный способ вербализации бытия. (Бытие и язык. — Новосибирск, 2004. — С. 167–173)
3. Скворцов Л.И. «Экология слова, или Поговорим о культуре русской речи» — М., 1996. С. 85–99.
4. Орлов Г.А. Современная английская речь. М., 1991.
5. Швейцер А.Д. Социальная дифференциация английского языка в США. М., 1983.
6. Flexner S.B. I hear America talking /An Illustrated treasure of American words and phrases/.New York, Van Nostrand, 1976.

UDC 811.111

THE POLITICAL TERMS IN ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES

Нақышбек Д., Нысанбай А., Дүйсенбек А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Аталмыш мақалада ағылшындардың саяси фразеологизмі және оның бұқаралық ақпарат құралдарындағы қызметі жайлы баяндалады.

Резюме: В данной статье говорится политическая фразеология английского языка и его функционирование в СМИ.

The newspaper is a publication that regularly publishes news stories about frequent and frequent events. Organizations such as trade unions, religious groups, corporations, or clubs may have their own newspaper, but this term is often used to refer to daily or weekly news stories that are of general interest to the public in a particular geographical area. The general circulation of newspapers plays a role in trade through their own advertising; they provide readers with practical information, such as TV schedules, weather maps and stock price listing; and these newspapers offer a great deal of entertainment through their stories and puzzles, such as comic strips and crossword puzzles. However, the general circulation is one of the important functions of the newspaper (important function in democracy) to provide citizens with information about government and politics. Johannes Gutenberg In 1450, after the invention of the letter-writing with the use of mobile, the printing press was used in Europe to spread news. In the XVI-XVII centuries, thousands of news stories have been published in short poetry bibliographies about news stories and are typically printed on one side of a sheet of paper commonly used in Europe and in the new European colonies in America. The first report published in America characterized the earthquake in Guatemala and was published in Mexico in 1541.

The oldest English-language newspaper appeared in 1620 by Peter van de Cir, a Dutch and publishing master in Amsterdam. Lived in London for several years [1]. According to historian Joseph Franck, in the 1640s, with the political newspapers in England, one of the first in the world was to use newspapers, print out advertising, to describe the history with wooden trees, and to use a woman "hired woman". News and news collections, or mostly news stories, selling paper on the street. They are

also one of the first newspapers to publish a new book and newsletters that describe sensational stories such as bloody crimes. The style of the newspaper was the latest in all styles, which was recognized as a distinctive feature of the literary English language. The English newspaper style begins in the 17th century. Written in the newspaper is intended for a wide audience and is intended for important public or political events, social or cultural problems. The first of the next English newspapers is the weekly news released on May 20, 1622. In the 17th century, there was a noticeable increase in the number of news stories that reached different levels, resulting in collapses and limitations. Crown has been appointed. With the introduction of a strict licensing system, most of these pages were ceased and the Government issued its 10th paper, London Gazette, for the first time on February 5, 1666 [2]. Paper every half weeks, the official information, royal editions, news and ads abroad. The main purpose of the newspaper is to encourage public opinion, convince the reader or the reader of the correctness of the interpretation of the writer or the speaker, and to force him to take the viewpoint expressed in speech, essay or opinion. The article is not only logical, but also emotionally attractive. It is divided into two types: essay and article. The essay in English literature dates back to the 16th century and its name is derived from short Essays (= experiments, attempts), which includes the ideas of French writer Montesson on various topics. According to Galperinan's essay, "a series of personal and wholesome reviews rather than final testimony or final examination of any problem" [3]. Essay is currently a magazine article or magazine article. Essays are often written by one individual writer or journalist who develops their own style. Some essays are written emotionally similar to the emotional prose style of the writer's personality. The most common features of the essays, however, are: 1) the logic of expression 2) the use of the first singular singularity to justify the individual approach to the issues discussed: 3) facilitate the use of binding means. the ratio of ideas; 4) Much use of emotional expressions. 5) use of idioms and metaphors as one of the media tools for the cognitive process [4].

Newspapers are often published every day or weekly and focus mostly on a specific geographical area where their readers live. Regardless of recent circulation failures and incomes, newspapers are still the most important tool for news and other types of written journalism. To understand the linguistic peculiarities of the English newspaper style, it is enough to analyze the following key features of the newspaper: short news articles; ads and announcements headlines. The main function of the theme is a summary of the following text to the reader. In other words, topics are a summary of information contained in news or articles. The Editorial Service is to influence the reader by explaining certain facts. The editors comment on the political and other events of that time. Editors widely use emotional-colored vocabulary. The primary function of ads and notifications is to provide information about the product or service used to attract potential customers; 11 ads are available in newspapers, magazines, radio and television, and on the Internet. The main feature of the brief news is to inform the reader [5]. The news articles give preference to the most important and stereotyped forms of expression. The main part of the dictionary used

in the newspaper is natural and simple literary. But the style of the newspaper also has its own lexical features and is characterized by its widespread use: a) special political and economic terms, such as the president of the constitution; b) non-periodic political lexicon, such as public unity. C) newspaper clichés, simple phrase reader. Cliches are often found on the surface of the newspaper to give special paints and emotionality. d) abbreviations - names of organizations, public and state bodies, political associations, industrial and other companies are often found in newspapers that are known to their capital letters. E) United Nations (United Nations), FO (foreign branch office) and others. e) Neologism is a new word or word combination and the use of new words and feelings. Neologisms easily penetrate the pages of the newspaper. E. coffee (a cough), refusal (rejection of all hope of being stomach flat) and so on [6]. Most of today's newspapers have one of the three dimensions: • Large TV channels: from 600 mm to 380 mm (23 to 23 inches), often associated with intelligent newspapers, but the attitude to "compact" newspapers changes. • Tabloids: Half sheets from 380 mm to 300 mm (15 to 11 inches) and are often perceived as sensational in nature than spectra. Examples: Sun, National Critic, National Book, Star Magazine, New York Post, Chicago San-Time, Globe. • Berliners or Midi: from 315 mm to 315 mm (18 inches to 12 inches) used in European paper such as Le Monde in France, La Stampa in Italy, El Pais in Spain and The Guardian from September 12, 2005. Most newspapers are typically oriented to a wide range of geographically-based readers, but some readers are more likely to be more familiar with their location than they are: for example, daily and weekly business newspapers and sports newspapers. Many of the specialists are usually free newspapers that are still distributed in restricted areas; they can serve the community of specific immigrants or the local community. Daily newspapers come out every day, except Sunday and some national holidays. As a rule, most of these newspaper workers work from Monday to Friday, so Sunday and Monday edition often depend on pre-confidential content or syndicated content.

Many daily newspapers appear in the morning. Afternoon or evening paper is aimed at more people and office workers. 12 Weekly newspapers are rarely found and less than daily newspapers. In some cases, there are two or three times a week [7]. In the United States, such newspapers are usually referred to as weeks. In many countries there is at least one newspaper that is distributed throughout the country: the national newspaper, the city, or the local newspaper, which differs from the local newspaper. There are many national newspapers in the UK: The Independent, The Times, Daily Telegraph, The Guardian, Watcher, Daily Mail, Sun, Daily Express, and Daily Mirror. In the United States and Canada, there are fewer national newspapers, and in every market one newspaper has an effective monopoly. Some newspapers, such as the New York Times, The Wall Street Journal and the US, the United States, the Globe and the Post, and the National Post in Canada, are accessible throughout the country. Greater metropolitan newspapers also have broadband networks and their efforts can be found outside their normal area. There is also a small group of newspapers that can be described as international newspapers. Some,

such as Christian Science Monitor and the International Herald Tribune, always pay attention to it, and others have returned to the "international editions" of national newspapers or national or major city newspapers. These international publications are often diminished to exclude readers from unsustainable articles. The main tool for interpretation and evaluation is the newspaper article and the actual edition [8]. The newspaper also tries to influence public opinion or political assessments and other issues. When selecting the rating elements again, you can see the use of specific vocabulary. The word stock used in the newspaper is natural and general literary. The style of the newspaper is one of the clever ways to describe and direct the topic. There are some idioms in popular newspapers. In every natural language, phraseological units are found in verbal and written speeches that mix with many other lexical objects. The phraseological units divided by the method of express selection are divided into 3 groups. The article uses phraseological units with nominal function (47%), then nominative-communicative (45%), communicative function (8%) and interface phrasal units. A foreign language learner is gradually exposed to language specimens that contain lexical units, and the pupil understands, understands and reproduces them. After analyzing the phraseology units, we have come to the following conclusion: Teaching the phraseological units with specific strategies helps the student to understand and extract idioms. - Knowledge of phraseological units of the English language can help to speak fluent English. - The best way to teach phraseological units is to consider them as new elements and to encourage learners to find their meaning in context and context. - Phraseological units with proverbs and sayings and speech instruction. - Some difficulties and difficulties encountered by students in reading idioms. Frequently used phrases in everyday English are important. The use of the phraseological block language is widely available in English, allowing the pupil to freely speak or write using idioms. Therefore, the teaching of phraseological units can be regarded as an integral part of lexicon teaching. You can add a phraseology unit to a vocabulary resource by adding them to the dialogs and conversations created to supplement the regular material.

References

1. Knappe, Gabriele. (2004) *Idioms and Fixed Expressions in English Language Study before 1800*. Peter Lang.
2. Altenberg, Bengt. 1998. *On the Phraseology of Spoken English: The Evidence of Recurrent Word-Combinations* In A.P. Cowie (ed.), *Phraseology*. Oxford: Clarendon Press.
3. Álvarez de la Granja, María (ed.). 2008. *Fixed Expressions in Cross-Linguistic Perspective. A Multilingual and Multidisciplinary Approach*. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.
4. Amosova, N.N. 1963. *Osnovi angliyskoy frazeologii*. Leningrad.
5. Anscombre, Jean-Claude & Salah Mejri (eds.) 2011. *Le figement linguistique : la parole entravée*. Paris: Honoré Champion.
6. Arsentieva, E.F. 2006. *Frazeologiya i frazeografija v sopostavitel'nom aspekte (na materiale angliyskogo i russkogo yazykov)*. Kazan'.
7. Burger, Harald, Dobrovolskij, Dmitrij, Kuhn, Peter, & Norrick, Neal. (eds.) 2007. *Phraseology: An International Handbook of Contemporary Research: Vols. 1-2*, Berlin: de Gruyter.
8. Cowie, A.P. 1998. *Phraseology: Theory, Analysis, and Applications*. Oxford: Oxford University Press.

INDIVIDUAL APPROACH TO TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN PRIMARY SCHOOL

Насердин Е., Ордабек Ж., Исакова М.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада баланың жеке басына бағытталған оқыту әдісі ретінде бастауыш мектепте шет тілін оқытудың жеке әдісі қарастырылады

Резюме: в данной статье рассматриваются индивидуальный подход в обучении иностранному языку в младшей школе как путь обучения, ориентированного на личность ребёнка

At present, the attitude towards education is actively changing as the most important component in a set of measures that contribute to the development of a person, society, state, and an improvement in the quality of life.

Successful learning is possible if the teacher manages to arouse interest in the subject being studied and systematically support it. In the traditional way of teaching, the teacher often puts the student in the position of the object of information transmitted from the outside. Such an organization of the educational process artificially retards the development of cognitive activity. One of the ways of teaching a child's personality is the use of an individual approach.

An individual approach is a system of didactic means of organizing the educational process in a foreign language, which includes the individualization of teaching. Individualization of learning is a didactic principle of such an approach to the organization of the educational process, which takes into account the student's personal characteristics, intellectual development, cognitive interests, social status, mode of life, etc. It is these factors that influence the success of learning.

The relevance of individualization of teaching in foreign language lessons is due to the large individual differences in those qualities of students on which the learning outcome depends: the level of knowledge, skills, educational skills and abilities, as well as properties and conditions that affect this particular student and are taken into account in individual cases [1].

Learning a foreign language using the principle of an individual approach is based on the fact that a developed individual oriented environment and systems of multilevel individual tasks are being developed.

In modern pedagogy, there are a large number of approaches to the creation of individually oriented tasks and exercises in a foreign language. First, when creating such exercises, the teacher must be able to change the exercises in accordance with the level of language training and psychological properties of students. Secondly, it is necessary to timely eliminate all gaps in the student's speech competence. In addition, when developing individual exercises, it is important to take into account the orientation of the student's personality, his interests, needs and attitude to a foreign language.

In the typology of individual exercises, there are 3 main types:

1. Adaptive:

They are divided into support and speech exercises. The purpose of the assistive exercises is to help the weaker learners cope with the exercises and the stronger learners to give assignments to maintain their language proficiency.

The purpose of speech or conditional speech exercises is to form speech skills and abilities in specific situations, which take into account their personal interests and the degree of sociability.

2. Corrective:

The purpose of these exercises is to eliminate gaps in a foreign language and develop such mental processes and personality traits that are important for the successful mastering of foreign language.

3. Improving exercises are aimed at improving all the psychological properties of the student's personality and the formation of his individuality. There are the following signs of perfecting exercises:

- purposeful development of the personal sphere of the individual;
- compliance with the level of his training;
- providing conditions for the creation of a speech-thinking task;
- formation of an individual style of activity.

All types of exercises should be used in teaching, both language material and all types of speech activity (speaking, listening, writing, reading).

Students with personal communication difficulties are offered exercises in which they feel the least discomfort. For example, phlegmatic and melancholic (students with low self-esteem) feel more confident if their interlocutor is a good friend. Sanguine and choleric people who strive for increased dominance and have high self-esteem are offered exercises in which they need to learn to listen to the opinions of others, fulfill requests and demands, and offer help [2].

Thus, the use of educational and speech situations is one of the most effective ways of individualization, focused on taking into account the peculiarities of the individual style of educational activity. The teacher, using the properties of temperament characteristic of a given personality, consolidates and develops exactly those properties that can be useful, and also corrects undesirable properties.

In foreign language lessons, the principles of individualization can be applied by the teacher both systematically, when planning the organization of the educational process, and occasionally when some of the rules of the foreign language are discovered. Forms of differentiation within a group of students are based on division according to the level of difficulty of tasks and on the teacher's setting of different conditions in which the students are placed: different times for completing the assignment, different types of supports and different teacher assistance when completing the same assignment.

In modern pedagogy, there are a large number of approaches to the creation of individually oriented tasks and exercises in a foreign language. First, when creating such exercises, the teacher must be able to change the exercises in accordance with the level of language training and psychological properties of students. Secondly, it is necessary to timely eliminate all gaps in the student's speech competence. In addition,

when developing individual exercises, it is important to take into account the orientation of the student's personality, his interests, needs and attitude towards the study of FL. The system of multilevel individual tasks is divided into auxiliary ones, corrective, improving. All types of exercise are important for teaching, both linguistic material and all types of speech activity (speaking, listening, writing, reading). In addition, we pay attention to the peculiarities of using educational-speech situations in accordance with the principles of differentiation, namely, to take into account basic personal characteristics in the distribution of roles in educational-speech situations, communication tasks [3].

The starting point in an individual approach to teaching a foreign language is to study the interests, inclinations, learning opportunities of the experimental group of students, and then to develop a pedagogical strategy, which consists of certain techniques and methods of individualization.

Individualization in teaching is one of the didactic principles that provide for such an approach to the organization of the educational process, which takes into account the personal characteristics of students, their social and academic experience, as well as the level of intellectual development, cognitive interests, social status, mode of life and other factors affecting success of training.

References:

1. Алиева, Г. Н. Возможности использования технологии индивидуализированного обучения в образовательном процессе [Текст] / Г. Н. Алиева // Инновационный подход к обучению и воспитанию: II Междунар. фестиваля метод. идей, 14. нояб. 2011 г. г. Чебоксары. – Чебоксары, 2017. – С. 11-13.
2. Индивидуальные варианты развития младших школьников [Текст] / под ред. Л. В. Занкова, М. В. Зверевой. – М. : Педагогика, 2019. – 176 с.
3. Маханева, М. Д. Индивидуальный подход к ребенку в ДОУ [Текст] : организац.-метод. аспект / М. Д. Маханева. – М. : Сфера, 2016. – 57 с.

UDC: 373.1.

SITUATIONAL CONDITIONING SPEECH COMMUNICATION

Нодирбекова А., Ахтимирова Е.

Институт Манасоведения и Лингвистики Кыргызского
государственного университета имени И.Арабаева, Кыргызстан

Түйін: Қарым-қатынас дағдыларын дамыту үшін коммуникативті – сөйлеу жағдайлардың әдістемелік маңыздылығын, олар проблема сөзімен мәтінін өнімді шарықтауын белсенді студенттерді тарта сөйлетіп, қатысымдық және танымдық міндеттерді туындаған кезде міндетті болып табылады.

Резюме: Методологическое значение коммуникативно-речевых ситуаций для развития навыков общения состоит в том, что они становятся обязательными при выполнении проблемных, обусловленных коммуникативно-познавательными задачами с участием активно говорящих студентов, кульминацией которых является создание текстовых высказываний.

The practical task that the University's foreign language teachers face is to train future engineers who are able to actively participate in intercultural communication, that is, who have a foreign language communicative competence. Aborted communicative competence of University graduates has a negative impact on the effectiveness of implementation of professional communication. It should be noted that teaching oral speech, through which communication is carried out together with listening, is one of the most difficult tasks in the methodology of teaching a foreign language. The formation of communicative competence as the goal of professionally oriented foreign language teaching inevitably entails the need to specify the content of training. In Russian pedagogy, the idea of a consistent systematic approach to the student's future professional activity is described in detail in the works of A. A. Verbitsky and his followers. A. A. Verbitsky introduced the concept of "contextual" learning, which is characterized by modeling the subject and social content of future professional activity using symbolic means in the language of academic disciplines [1].

A situation is a system of conditions external to a person, a fragment of reality that encourages him to perform actions. According To E. I. Passov, the communicative-speech situation exists "as an integrative dynamic system of social-status, role, activity and moral relationships of communication subjects" [2], i.e. it is a universal form of functioning of the communication process. The methodological significance of communicative and speech situations for the development of communication skills is that they become mandatory when performing problem-related communicative and cognitive tasks that involve active speaking of students, ending with the generation of the text of the statement.

To select situations and include them in the content of teaching a professionally oriented foreign language, it is important to know what is its essence. The selection of constant characteristics typical for a communicative situation allows not only to describe, but also to select and develop situations typical for the professional sphere of communication. Based on the analysis of studies of communicative and speech situations, the following components were identified and accepted as mandatory:

- * interacting subjects;
- * social and communicative roles and statuses of subjects;
- * information on the problem of utterance as a subject of interaction;
- * relationships of subjects;
- * sphere of communication;
- * goals-objectives and goals-results as communicative intentions;
- * speech conditions:
- * types of speech activity and speech types;
- * subject-linguistic context;
- * functional-based language tools;
- * extralinguistic conditions;
- * objects and phenomena of the external world.

Changing the meaning of each of these components leads to a change in the communicative situation and, consequently, to a variation in the language means used

by the participants in the situation, and their communicative behavior in General. Note that in reality, in real communication, situational components interact with each other, and each of them acquires certain meanings along with others: for example, if the sphere of communication changes, it often means simultaneously changing the goal-task of it, as well as the subject-linguistic context and functionally determined language means [3].

Subjects of communication, their communicative social roles and statuses as two main components of the situation assume in the conditions of professional engineering that they can be employees of an enterprise, firm, company and its divisions, namely, Directors, their deputies, managers - managers of divisions, engineers, professional workers, foremen, technicians, specialists of departments, laboratories, and others. This may also include partners, investors, partners from foreign companies, representatives of municipal authorities, buyers, and others. In all these situations, the distribution of the roles "speaker" - "listener" - "listeners" becomes mandatory.

The relations of subjects and the nature of their interaction in the professional sphere of an engineer affect the entire communication process if they are characterized as friendly, partner-oriented, understanding and cooperation, respect and acceptance of partners both on the part of the speaker who generates the statement, and on the part of the listeners. In any case, in each situation, there should be a type of relationship of joint activity at all levels: Manager-subordinate, equal participants in the division, group.

The subject-linguistic context of the situation is closely related to the goal-task and goal-result. In situations of a business meeting, workshop, and other professionally conditioned situations, information about the problem as a subject of communication during a business meeting should be expanded and presented in a statement (goal-task) by linguistic means fully, accurately, logically, convincingly, accompanied by additional information that clarifies the main points of the presentation, so that listeners understand, understand, and accept it for use in solving their professional tasks (goal-result).

Professional communication situations reflect the goals, topics, and environment of communication, indicate the status of communicants, and define specific communication conditions. These parameters affect the utterance, its form and content.

Educational standards in the areas of training and models of professional activity of specialists in various fields can serve as a guideline for selecting communication parameters. The criteria for selecting situations are:

- * compliance with the realities of professional communication and their reflection of typical functions and tasks of professional activity;
- * informative value and potential problems within the topic.

Situations of foreign language communication are determined for each area based on the analysis of the types and tasks of professional activity, statistical data, research, questionnaires, surveys of specialists, etc.

For example, situations in the official business sphere of communication include: creating a company, searching for partners, getting acquainted, meeting, receiving, holding meetings and negotiations, participating in exhibitions, etc.

When defining a complex of professionally oriented situations, we first of all proceeded from the characteristics of the types of professional activity of an engineer and his real communication. Modern engineering systems and their management are characterized by high complexity, manufacturability, multi-factorism and increasing intensity of information processing. Analysis of specific professional situations is most effective for preparing a specialist to work in such conditions. The selection was based on the results of a survey of specialists of engineering profile, the teachers of National research Tomsk Polytechnic University (TPU), alumni, staff, students, past industrial practice. Communication situations in the production sphere are identified based on the analysis of tasks for certain types of activities of a specialist in a particular field, taking into account the probability of their occurrence. For example, one of the tasks of an electrical technician in an activity such as maintenance and service is to select equipment to replace during operation.

The solution of this production task is accompanied by a number of communicative acts of communication that are implemented within the framework of such possible communicative and speech situations as •

- * discussion within the team of the upcoming equipment replacement;
- * search and analysis of necessary information (manufacturers, equipment characteristics, cost and delivery terms, etc.);
- * correspondence and communication by phone / email with the equipment manufacturer or its intermediaries;
- * a conversation between the customer and the manufacturer / intermediary in order to clarify the information and terms of delivery;
- * meeting to sign the contract;
- * installation of purchased equipment with the participation of foreign specialists, involving discussion of installation technology, clarification of details, etc.

Situation modeling is associated with the development of models whose objects are the processes of speech activity, its receptive and communicative types of speech activity in a communicative-speech situation close to real professional activity [4]. The peculiarity of the development of educational situations in professionally oriented foreign language teaching is that the teacher must create such communicative and speech situations that, on the one hand, have professional significance for students, satisfy their cognitive interest, and on the other - contribute to the development of communicative competence necessary for the implementation of interpersonal relations that ensure mutual understanding between specialists.

For the development of communicative competence, the situation of a workshop can be modeled as follows.

- You, as the head of the technical Department of the enterprise and a participant in the project to create a sample of a new device, must make a statement to the employees of the technology Department about the device, its technical

characteristics, qualities, technological sequence of production (interacting subjects, their roles, communicative and social, statuses, information communication, speech conditions).

* Try not only to provide information, but also to emphasize and argue the content of the manufacturing technology, technical characteristics, etc. (subject-linguistic context, goal-task and goal-result, method of interaction, types of speech activity).

- For your message, use a demonstration of prepared abstracts, tables, and diagrams during the message process (extralinguistic factors, social context, and speech conditions).

- Before and during the message, pay attention to the conditions and environment, your appearance and nonverbal behavior (objects of the external world, extralinguistic conditions, nonverbal behavior).

It is obvious that any pedagogical task can be successfully solved if the educational process is properly organized. There is no doubt that professional orientation motivates students, but at the same time it requires foreign language teachers to have a certain orientation in the subjects studied by students and close cooperation with teachers of graduate departments [5]. Training of professional foreign language must be done through certain activities similar to real in addition to imitation, mimetic activities, it is important to immerse trainees (within training) in the communicative speech situation as close to real life. At the same time, the subject matter of communication should be modeled by a limited but precise set of subjects for discussion.

It follows that in the educational process for the formation of foreign language communicative competence, it is necessary to create communicative-speech communication situations with all the inherent components that model and imitate real professional speech communication. Under this condition, the student gets the opportunity to understand the role of a foreign language in the context of their future professional activity.

References:

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод.пособие. – М. :Выш.шк., 2011. – 207 с.
2. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – Изд. 2-е. – М. : Просвещение, 2011. – 222 с.
3. Рубинштейн Г.А. Речевые ситуации как средство развития неподготовленной речи / Г.А. Рубинштейн, В.Л. Скалкин // Общая методика обучения иностранным языкам : хрестоматия / сост. А.А. Леонтьев. – М. : Русский язык, 2011. – 154 с.
4. Серова Т.С. Обучение гибкому иноязычному профессионально ориентированному чтению в условиях деловой межкультурной коммуникации : монография / Т.С. Серова, Л.П. Раскопина. – Пермь : Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2019. – 242 с.
5. Серова Т.С. Формирование умений коммуникативно-речевого взаимодействия при обучении иноязычному деловому общению / Т.С. Серова, Т.А. Горева. – Пермь : Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2015. – 167 с.

ОСОБЕННОСТИ ДЕЛОВОГО СТИЛЯ РЕЧИ

Нұрлыбекқызы А, Анарбай Д.Р.

Научный руководитель: Писарева Г.Р.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Summary: The article discusses the lexical and syntactic features of the business style of the German language, reveals the nature of social, political and legislative documents.

Түйін: Мақалада неміс тілінің іскерлік стилінің лексикалық және синтаксистік ерекшеліктері қарастырылады, қоғамдық, саяси және заңнамалық құжаттардың сипаты ашылады.

Официальный деловой стиль - это стиль деловых и законодательных актов, который возник на протяжении многих лет. Его характерной чертой является постоянство в употреблении одних и тех же слов и лексических оборотов.

То, с чем каждый человек регулярно встречается в своей жизни, должно быть понятным и однозначным. Кроме того, все его жанры написаны по одним и тем же образцам. Иногда для получения нового документа достаточно переписать 2-3 слова.

Как и у любого другого, у него есть свои характерные черты. Официальный деловой стиль в деловых текстах отличается точностью и однозначностью изложения, убедительным характером, полной безличностью, отсутствием каких-либо эмоциональных проявлений, стандартностью и стереотипами.

Каждый документ должен интерпретироваться только одним способом. Поэтому все содержащиеся в нем данные однозначны, так как в противном случае они означают путаницу и беззаконие во всех отношениях. Поскольку это деловой стиль, он используется для регулирования официальной сферы человеческой жизни и общества. Все, что в нем написано, должно выполняться неявно. В документах не может быть никаких личных характеристик или субъективных интерпретаций. Неоднозначность интерпретации также указывает на высокий уровень стереотипов. Он присутствует на всех уровнях стиля: от набора до общей структуры всего документа.

Официальный бизнес-стиль в деловых текстах, как и все остальные, использует стандартный набор и вращается сам по себе. Прежде всего, это слова из индустрии официальных коммуникаций: *подписание, закон, начиная с...*, *администрация, статья, предписание* и тому подобное. В других стилях они используются гораздо реже.

Вторая характерная черта - использование постоянных выражений и языковых штампов. Это делает любой текст предсказуемым, но в то же время совершенно однозначным.

Примечательно, что, несмотря на высокую безличность, допускается использование местоимений и глаголов от первого лица в официальном деловом стиле. Для сравнения, это совершенно неприемлемо в научном стиле.

И последняя особенность- наличие сухой, слегка устаревшей пишущей лексики, которая звучит неуместно и несколько странно в других стилях: *происходит, опьянен, жидкость, похожая на коньяк*.

Согласованность синтаксических конструкций позволяет любому человеку легко определить официальный деловой стиль. Примеры этого известны каждой школе. И, наверное, не раз в жизни мне приходилось писать заявление или протокол.

На синтаксическом уровне сначала отмечается наличие небольших конструкций, простых предложений, минимального количества сложностей, таких как однородные члены предложения или конструкции. Это обусловлено требованием простоты и однозначности в понимании информации, содержащейся в документе. На уровне текста наблюдается высокая степень стандартизации его структуры. Например, каждое приложение начинается с заголовка в правом верхнем углу, указывающего, кто и с кем связывается. Далее следует текст самого заявления, который заканчивается датой и подписью заявителя. В верхнем левом углу документа наложено разрешение этой инструкции. Такая же стандартизация характерна для всех других жанров [1].

Довольно широкое распространение постоянно встречается у каждого человека. По этой причине этот стиль делится на несколько подформатов в зависимости от отрасли. Законодательные документы формируют нормативную базу компании. В нем прописаны правила, по которым должен жить каждый человек, попавший под влияние этого конкретного документа. Законодательные акты также устанавливают наказание за несоблюдение нормативных актов.

Соответствующая отрасль сообщает о нарушении и наказывает его. Существует также рассмотрение дела в связи с конкретными доказательствами или обстоятельствами.

Очень распространенный формальный деловой стиль. Примеры таких документов изучаются даже в учебной программе школы. Сюда входят документы, регулирующие деятельность отдельных организаций и их взаимодействие с отдельными лицами.

И последняя отрасль - дипломатическая. Отношения между государствами зависят от точности документации в этой области. Неправильная запятая или слово может привести к глобальным конфликтам [2].

На практике официально-деловой стиль языковых образцов текстов наиболее разнообразен. Назвать абсолютно все жанры в одной статье будет довольно проблематично. Вот почему мы имеем дело с самыми популярными из них и разделяем их на группы в зависимости от их использования.

Законодательные документы включают законы, акты, решения и указы. Они составлены на самом высоком уровне производительности специально обученными людьми.

В юридической отрасли официальные экономические стили на русском языке представлены судебными решениями, судебными решениями, кассационными жалобами, ордерами на обыск или тюремным заключением.

Административные документы являются одними из самых распространенных. К ним относятся заявление, автобиография, заказ, рекомендация, факс, телефонное сообщение, квитанция и многие другие. В дипломатии чаще всего используются контракты, пакты, соглашения и конвенции.

Уже много говорилось о том, насколько богаты жанры формального делового стиля. Примеры их использования можно найти постоянно. Это активный стиль, который используется повсюду в повседневной жизни. Чаще всего с ним сталкивается простой человек в бизнесе. При подаче заявления мы пишем резюме, резюме и заявление, а также отправляем отзывы с предыдущего места работы.

В принципе, все эти документы построены примерно одинаково. Вы начинаете с инструкции автора этого текста, за которыми следует объяснение материала, заверенное, при необходимости, подписью и печатью.

На втором языке официальный деловой стиль документа, языка и речи имеет активный характер использования. Он сильно стандартизирован и содержит ряд конкретных слов и выражений. Каждый человек в своей жизни должен быть в состоянии применить этот стиль.

Деловой стиль в речи. - Это сочетание языка и других средств, которые могут быть применимы в сфере официального общения. Такие отношения могут возникнуть между людьми, организациями и государствами. Его корни в этом формате общения восходят к глубокой древности. В эпоху Киевского государства появились документы, имеющие юридическую силу. Среди других книжных стилей происхождение делового стиля возникло в 10 веке. До сих пор настоящим составляются законодательные документы, распоряжения, соглашения в официальной переписке.

Формальный деловой стиль - функциональный язык, отличающийся стабильностью и стандартизацией. Он не допускает двусмысленных и плохо структурированных фраз и фраз. Слова употребляются исключительно в прямом смысле. Примерами этого стиля являются доклады персонажей на торжественных и официальных заседаниях и заседаниях. Он также используется в рабочей атмосфере на собраниях, презентациях и собраниях [3].

Официальный формат находит свое применение в письменной форме, устной передаче информации, гардеробе. Способ одевания - это особая визитная карточка человека, независимо от того, является ли он президентом, руководит компанией или выполняет обычные функции. Помимо первого впечатления, одежда может оказывать психологическое воздействие на собеседников. Деловая одежда требует повышенного внимания.

Корпоративные манеры проявляются в поведении человека. Компоненты: способность сохранять спокойствие и вести себя достойно в необычной ситуации, воля к действию, готовность взять на себя ответственность, не бояться, быть гибким, быть объективным. Деловой стиль подчиняется определенным: здравому смыслу, этике, целесообразности, консерватизму, эффективности и другим. У каждой авторитетной компании есть свой дресс-код. Это помогает унифицировать внешний вид сотрудников и поддерживать имидж компании. положительно влияет на репутацию компании и создает общее впечатление о ней в глазах клиентов. В гардеробе каждого сотрудника должно быть не менее четырех костюмов, которые следует регулярно менять. Не рекомендуется ходить в одном и том же костюме два или более дней подряд.

В деловом мире чрезвычайно важно соблюдать определенные правила и нормы, которые определяют характер разговора и поведение в различных ситуациях. Если вы соблюдаете эти требования, вы можете рассчитывать на эффективную встречу, переговоры и подписание контракта. Даже обед или встреча без галстуков должны состояться надлежащим образом.

Деловой стиль для новичков недостижим. Каждый может освоить основные принципы, по которым должна проводиться встреча, беседа или презентация. Теоретически основные модели поведения известны со времен Л.

На практике могут возникнуть трудности, так как все требует опыта. Не бойтесь собственных ошибок. Рекомендуется обратиться за советом к более знающему человеку. Этот стиль имеет ярко выраженные характерные черты, которые четко прослеживаются в морфологии и синтаксисе текстов[4]. Особенности стиля следующие:

Что касается лексических функций, то их всего три.

Определенный набор лексических оборотов и использование официальных слов:

Я предписываю, уполномочиваю, уведомляю истца, закон и т.д. Сухой словарный запас, полный чисто клерикальных выражений: есть место, где можно быть, и т. д.

Использование устойчивых фраз: на основе, с учетом и т. д.

Несмотря на необходимую безличность, эти тексты позволяют использовать глаголы и местоимения от первого лица.

Синтаксическая конструкция-это те признаки, которые позволяют читателю легко определить тип презентации. В этом типе текста есть несколько характерных синтаксических особенностей: наличие небольших конструкций-простые предложения, отсутствие однородных членов предложения или вводных слов;

- структурная стандартизация - каждый тип документа имеет свои структурные особенности. Таким образом, все приложения начинаются с штампа в верхней части листа, а все протоколы помечены подписями в конце документа.

Эта форма изложения мыслей очень активно используется в различных сферах жизни. Каждый должен иметь возможность использовать его, так как любые отношения с организациями существуют на деловом языке.

Список использованной литературы:

1. Хахенброх Ида. Работа с текстами. Доступ к специализированным текстам, понимание, оценка. Stuttgart: Ernst Klett. 2013.
2. Лампрехт Рольф-Райнер.: анализ по предметно-тематическим линиям: типы текстов. Коммуникативно-лингвистические и конфронтационные аспекты. Frankfurt am Main: Peter Lang. 2018.
3. Лисецка-Чоп М.: Механизмы понимания и стратегии чтения специализированных текстов на иностранном языке. Frankfurt am Main: Peter Lang. 2015.
4. Лешер Андреас.: „Формы языка и понимания процессов“, Berlin: Walter de Gruyter. 2006.

УДК 81.42

ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ И РАЗВИТИЯ РАЗГОВОРНЫХ НАВЫКОВ

Нурмухамедова В.

Научный руководитель: Писарева Г.Р.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Summary: This article talks about the difficulties that students experience when learning a foreign language, and discusses ways to overcome them.

Түйін: Бұл мақалада студенттердің шет тілін үйренудегі қиындықтары туралы айтылады және оларды жеңу жолдары талқыланады.

Изучение иностранного языка, является достаточно трудоемким и затратным делом. Поэтому каждому из нас хочется, чтобы результаты обучения оправдали ожидания и вложения. Для этого стоит заранее подумать о том, какие трудности могут возникнуть, и как они будут решаться в выбранном учителем методе обучения.

Обучение – это взаимодействие учащегося и того, кто учит (преподавателя, методики, школы). У учащегося свои задачи и личные особенности, у преподавателя или методики — свои. Они не всегда подходят друг другу. Дело не только в сугубо человеческой совместимости или её отсутствии. Играет роль и сам метод обучения. Многие из них грешат тем, что отстают от жизни и не могут соответствовать задачам учащегося.

Проблемы, о которых пойдет речь, мы не выдумали сами. Это те реальные трудности, с которыми сталкиваются учащиеся. Преподаватели различных школ говорят в основном о тех же трудностях у своих учеников. И преподаватели не всегда знают, как именно нужно решать эти затруднения у конкретного учащегося [1].

Многие из нас учат язык годами, но так и не получают желанный результат. Учить правила и слова – старый (XV век), добрый, но не всегда лучший способ получить свободное общение. Это долго, это оторвано от практики и часто приводит к путанице в голове. Дело в том, что этот

привычный, самый распространенный и наиболее удобный для преподавания подход к языку дробит его на части. Из этих частей, казалось бы, должно собраться целое, но обычно всё и остаётся на уровне разрозненных деталей.

Что нам нужно - иностранный язык или иностранная речь?

Мы не привыкли задумываться о том, что язык и речь – далеко не одно и то же. Какая, казалось бы, разница? И то, и другое является средством общения.

Разница оказывается очень существенной, когда мы собираемся изучать иностранный язык. Без понимания того, что именно нам нужно изучить и для чего, мы рискуем оказаться затянутыми в бесконечный процесс обучения, который может так и не привести нас к желаемому результату.

Речь является специфическим человеческим инструментом, позволяющим нам не только доносить друг до друга информацию о настоящем, будущем и прошлом, но и мыслить. Человеческое мышление основывается на внутренней речи и вне речи не существует [2].

Язык – это система кодировки информации. Недаром существуют языки программирования, но не существует «речи программирования». С помощью определённой системы знаков и символов люди и даже животные передают друг другу разнообразную информацию. Язык человека облечён в речь как в форму.

Речь – навык, практический инструментальный общения, язык – система знаний. Речь бывает устная, письменная и внутренняя. Устная речь включает в себя слуховое понимание и говорение, письменная речь – чтение и письмо, внутренняя речь – это мышление, разговор человека с самим собой. Для изучения иностранного языка важно понимать, что компоненты речи физиологически связаны друг с другом в определённую систему и последовательность. Невозможно научиться говорить, не воспринимая речь на слух. В то же время, чем лучше и правильнее вы говорите, тем лучше понимаете на слух: так работает слухоречевая система человека, подкрепляя себя с обеих сторон.

Невозможно научиться правильно писать, если вы не читаете. Зато, если вы умеете читать, навыками письма вы овладеете без малейших затруднений (имеются в виду взрослые учащиеся, детям приходится преодолеть в этом вопросе дополнительные трудности, хотя общая схема та же). Верно и обратное: человек, который много пишет, будет быстрее и легче читать. Это стоит взять на заметку родителям детей, которым трудно удаётся грамотное письмо: просите ребёнка читать, в том числе вслух.

В естественных условиях язык следует за речью. При освоении родного языка мы приступаем к нему фактически только в школе, то есть тогда, когда уже владеем речью. При классическом подходе к изучению иностранных языков этот принцип всегда нарушается: нам сначала преподают язык, а потом надо как-то, «обратным ходом», добраться до речи. Этот заковыристый путь удаётся преодолеть не каждому. Особенно к устной речи подобраться оказывается нелегко. Точнее, научиться что-то сказать – не так уж сложно, а вот понять, что говорят вам в ответ – уже задача.

Всем ли, кто хочет учить иностранный язык, нужен именно он – «язык»? В каких-то основных компонентах он, безусловно, нужен всем, чтобы строить свою речь по определённым законам. Вопрос заключается в том, в какой мере и в каком объёме он нужен. Обычно не в том, в котором его нам дают в традиционной модели обучения иностранным языкам. Традиционные подходы к обучению языкам часто грешат перегруженностью теорией в ущерб практике, то есть навыкам речи. В результате на выходе такого обучения получают люди, неплохо владеющие грамматикой, но «ни в зуб ногой» в плане практического применения. Причём эта беда касается и самих преподавателей [3].

Если вы хотите просто уметь общаться на каком-то языке, вы не обязаны вникать во все его головокружительные дебри. Во-первых, потому, что на практике в эти дебри носители языка тоже не погружаются. Во все времена разговорная речь стремится к упрощению, а в наше информационно перенасыщенное время это происходит тем более. Во-вторых, когда вы практически используете язык, углубление ваших знаний и усложнение конструкций нарастает постепенно, вполне естественным образом. Нет никакой нужды в том, чтобы обрушить на вас всю сложность языка разом.

Что нужно для того, чтобы овладеть речью? Нужно выстраивать речевые навыки. В этом процессе теория должна встраиваться в практику ровно в том объёме, в котором это необходимо. Навыки не получаются из простого сложения заученных слов с грамматическими конструкциями, они строятся совсем по иным законам.

Навыки никто не сможет вам сделать без вашего собственного труда. Именно поэтому занятия на курсах или с репетитором не гарантируют вам речевых навыков. Не потому, что вы недостаточно способны, и не из-за «плохих» преподавателей. Просто система выработки навыков в этих привычных нам формах обучения практически не работает. Потому вокруг так много людей, которые много лет учили язык, но так и не могут им пользоваться.

Самый распространённый совет для понимания иноязычной речи: больше регулярной практики на аудирование. Слушайте песни, смотрите фильмы и ТВ. Этот вариант действительно работает, но с продвинутыми учащимися, преодолевшими определённый порог в понимании иностранного языка на слух. То есть, с теми, у кого сформированы навыки речи. Необходимо добавлять языковую практику к обычным учебным занятиям. Но начинающим с нуля или тем учащимся, которые ещё не преодолели определённый критический порог в понимании иностранного языка на слух, то есть, навыки понимания иностранного пока не сформированы, этот рецепт не годится. Можно сколько угодно слушать поток незнакомых звуков, он от этого не превратится в осмысленную речь [4].

Лексические и грамматические навыки формируются постепенно, путём выполнения множества тренировочных упражнений, пересказывания текстов, заучивания и инсценировки диалогов, постоянного чтения различных текстов.

Быстрее получить навыки речи можно только в языковой среде, но это не всегда возможно.

Список использованной литературы:

1. Концепция развития иноязычного образования РК.-Алматы,2006
2. Елизарева Г.В. Культура и обучение ИЯ.-Санкт-Петербург,САРО, 2016
3. Кулибаева Д.Н. Методологические основы управления образовательной системой школ нового типа.-Алматы, 2016.
4. Колкер Я.М., Устинова Е.С., Еналиева Г.М. Практическая методика обучения иностранному языку. М., 2019

УДК 811.111

INNOVATIVE GRAMMAR GAMES IN ENGLISH LESSONS AT SCHOOL

Нурумбетова А., Худойкулов А., Рустамова Ш.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақала шет тілін оқыту контексінде инновациялық грамматикалық ойындарды қолдануға арналған.

Резюме: Данная статья посвящена использованию инновационных грамматических игр в контексте обучения иностранному языку.

Currently, the use of innovative games in foreign language lessons to simulate a real communication situation is of great interest. The game easily fits into the lesson and gives students pleasure. Games for school-age children are very important, especially when teaching them English grammar. Our task is to make this subject interesting, because children's attention is involuntary and unstable, they pay attention to what causes their involuntary interest.

The leading activity in children of four to five years is play. By the age of six or seven, it is replaced by learning activities, but the role of the game is still great. Kids are attracted to school, but the most natural for them are the game moments of activity, direct communication with adults and object visibility. The ability to rely on game activities allows you to provide a natural motivation for activities in a foreign language, to make even the most elementary statements interesting and meaningful.

Psychologists call games an elementary school of behavior. For him, no matter what external or internal factors motivate games, their meaning is precisely to become a school of life for students. The game is an objectively primary spontaneous school, an apparent chaos that presents the child with the opportunity to get acquainted with the traditions of the behavior of the people around him. The game method of teaching is an interesting and effective method of teaching in the organization of students' learning activities and can be used at any stage of language learning [1].

Grammatical skill is understood as the ability of the speaker to choose a model that is adequate to the speech task and formalize it according to the norms of the given language, as well as the ability of the reader (listener) to recognize the grammatical forms of the studied language and relate them to their meaning.

Grammar is a branch of linguistics that studies the formal structure of a language, which together with phonetics and vocabulary forms its integral system.

One of the main tasks of a teacher at the initial stage of teaching children a foreign language is to do something interesting and favorite. In primary school age, children are very emotional and mobile, their attention is characterized by involuntary and unstable. It is important to take into account the psychological characteristics of children of this age in the learning process. As a rule, younger students primarily focus on what is of interest to them. Taking this into account, it is necessary to use various games, contests, and visual materials in the classroom. Experience with primary school students has shown that such activities have a positive impact.

The game is considered a traditional, recognized method of education and upbringing. It is a unique tool for non-violent parenting. The game corresponds to the natural desires and needs of the child, so with its help, he learns with pleasure. Many teachers note great gaming opportunities as a means of teaching English. Thanks to the game, all the cognitive processes of students are activated: attention, memories, thinking, creativity. Educational games help to relieve fatigue, overcome language and psychological barriers. Their use always gives good results, increases interest in the subject, focuses on mastering speech skills during the game, in natural communication situations [2].

The game not only teaches, changes, educates, but also leads to development. Where there is a game-there are emotions, and where there are emotions, there is activity, attention, imagination and, of course, thinking works.

All this is inherent in the game, because the game is:

- a) activity (speech);
- b) motivation, lack of violence;
- c) individualized activity, deeply personal;
- d) training and education in the team;
- e) development of mental functions and abilities;
- f) study with passion.

The game should be well organized. The students should be given a game goal, explained the conditions of the game; as for the program of their actions, it depends on the hidden educational goal:

1. Formation of certain skills;
2. Development of certain speech skills;
3. Learning how to communicate;
4. Development of necessary abilities and mental functions;
5. Cognition (in the field of developing your own language);
6. Memorizing speech material.

The specifics of the game are that the training tasks are masked. The child learns as a result of the game. The learning capabilities of games have been known for a long time. In the game, the abilities of a person, especially a child, are particularly fully manifested. The game always involves making a decision – what to do, what to say, how to win? The desire to solve these issues sharpens the mental

activity of the players. Children, as a rule, do not think about this, for them the game, first of all, is an exciting activity. That's why it attracts teachers. The advantages of the game also lie in the fact that everyone is equal in it. It is possible even for weak students.

Moreover, a student who is weak in language training can become the first in the game: resourcefulness and ingenuity are sometimes more important than knowledge of the subject. The atmosphere of passion, a sense of equality-all this allows children to overcome shyness, stiffness, which prevents them from freely using words of a foreign language in speech. The language material is absorbed imperceptibly, and with it comes a sense of satisfaction.

Classification of games

Methodists divide all games into two large groups. The first group consists of grammatical, lexical, phonetic and spelling games that contribute to the formation of speech skills. Hence its name preparatory games. Mastering grammatical material, first of all, creates an opportunity for the transition to active speech of students. It is known that training students in the use of grammatical structures, which requires repeated repetition, tires children with its monotony, and the effort spent does not bring quick satisfaction. Games will help make boring work more interesting and exciting. Grammatical games are followed by lexical games that logically continue to "build" the foundation of speech. Phonetic games are designed to correct pronunciation at the stage of formation of speech skills and abilities. And, finally, the formation and development of speech and pronunciation skills to some extent contribute to spelling games, the main purpose of which is to master the spelling of the studied vocabulary. Most of the games of the first group can be used as training exercises at the stage of both primary and further consolidation.

The second group is called "creative games". The purpose of these games is to promote the further development of speech skills and abilities. The ability to show independence in solving speech-thinking tasks, quick reaction in communication, maximum mobilization of speech skills-the characteristic qualities of speech skills-can, as it seems to us, be manifested in auditory and speech games. Games of the second group train students in the ability to creatively use speech skills [3].

By type of activity, the games are divided into:

- 1) physical (motor);
- 2) intellectual (mental);
- 3) labor relations;
- 4) social;
- 5) psychological.

By the nature of the pedagogical process, the following groups of games are distinguished:

- 1) educational, training, controlling, generalizing;
- 2) cognitive, educational, developmental;
- 3) reproductive, productive, creative;
- 4) communication, diagnostic, career guidance, psychotechnical.

By the nature of the game technique, games can be divided into:

- 1) subject areas;
- 2) storylines
- 3) role-playing;
- 4) business;
- 5) simulation models;
- 6) games-dramatizations.

The specifics of the game method of training are largely determined by the game environment: there are games with and without objects, table-room games, on the ground, computer games and with technical means of training, as well as with various means of transportation [4].

If we consider the game from the point of view of target orientations, then in this case we can divide the games into:

1. Didactic, which are used to expand the horizons and cognitive activity, they form certain skills and abilities necessary for practical activity, in the course of their implementation, general academic skills and skills, as well as labor skills, are developed. Play is a form of psychogenic behavior, i.e., inherent, immanent personality.

Most modern foreign authors, however, distinguish the following properties of didactic (they also call them educational) games:

- a) didactic games are open, i.e. the outcome of the game cannot be predicted;
- b) they are repeatable, the game can be interrupted at any time and start again;
- c) didactic games follow certain rules that can be changed by the participants of the game;
- d) didactic games should bring satisfaction and joy.

When organizing a game, a lot depends on the teacher, his emotionality, on the one hand, and the ability to get out of the way in time, to be invisible – on the other hand, especially if the leaders in the game are children. During the game, the teacher should not correct mistakes, but note for himself what language phenomena should be paid attention to, what to work on. The main thing during the game is to create a friendly atmosphere and a situation of success for the students.

The success of the games depends on the atmosphere of communication that the teacher creates in the classroom. The game involves mastering the types of speech activity as a means of communication.

During the lessons, you can use game exercises to change activities in order to activate creative attention, as well as for additional practice or checking grammar and vocabulary [5].

It should be borne in mind that the thinking of young children is concrete, and it is based on visual images and representations. To understand boring grammar rules, they need a real object or its image-this helps to make the process of learning more interesting and emotionally colored.

References:

1. Колесникова И. Е. Игры на уроке английского языка: пособие для учителя./ И. Е. Колесникова–Минск: Издательский центр «Народная Асвета», 2015.
2. Коньшева А. В. Игра в обучении иностранному языку: теория и практика. — Мн., 2018.

3. Gunn, C., & McCallum, A. Climbing grammar mountain: An interactive learning experience. English Teaching Forum, 43, 2015.
4. Hong, L. Using games in teaching English to young learners. The Internet TESL Journal (August, 8), [On-line serial]: Retrieved on 22-February-2018
5. Шарафутдинова Т.М. Обучающие игры на уроках английского языка, №8, 2015.

УДК 811.11

РОЛЬ СОВРЕМЕННОГО УЧИТЕЛЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Нышан Б.Ж., Каликулова Г.Н., Анарметов А. С.
Научный руководитель: Молдасламова А.К.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақаланың мақсаты қазіргі таңда ағылшын тілі мұғалімі қандай болу керек, және қоғамдағы. Мұғалім өзін қалай ұстау керек, қазіргі таңдағы мұғалім туралы.

Summary: The purpose of this article is what an English teacher should look like today, and in society. How a teacher should behave, about today's teacher.

Доминирующим источником общения в глобальном мире был язык мудрости. Как все мы знаем, английский стал мировым языком в современном мире, и мы хотим хорошо общаться с другими языками. При обучении английскому языку, особенно школьникам, важно сосредоточить все свое внимание на языке. Потребности студентов 21 века сильно отличались от потребностей студентов 20 века. В 21-м классе учителя были помощниками в обучении и создателями эффективной критической среды, в которой учащиеся могли развивать себя в повседневной жизни или в будущем [1, с.120].

Браун и Х. Дуглас (2007) «Учителя могут играть большую роль в учебном процессе, и это облегчает обучение. Их способность эффективно играть свои роли зависит от того, насколько хорошо они взаимодействуют со своими учениками и, конечно же, от уровня их знаний и навыков». Вот некоторые из самых популярных ролей учителей английского языка в классе.

Наблюдатель: учитель полностью контролирует действия, речь и то, как ученики говорят. Эту роль играет учитель, когда он только начинает преподавать английский и должен использовать определенные эффективные методы произношения и повторения. На таком уроке учитель сосредотачивается. Учитель может вдохновлять студентов своими знаниями и опытом в преподавании языков, но этого недостаточно для развития навыков разговорной речи.

Суфлер или шепот: Учитель побуждает учащихся принимать активное участие в уроке и предлагает им эффективные способы изучения языка. Студенты могут иногда путать слова или забывать, что сказать, и в этом случае учитель может поощрять и поощрять студентов в роли шепота. Иногда ученики не знают, как поступить, и учитель всегда может дать полезный совет.

Организатор: сложнейшую и важную роль играет учитель. Многие занятия успешны, потому что они хорошо организованы, и учащиеся точно знают, что им делать. Четкие инструкции для этой роли так же важны, как и

организация деятельности. Эта роль позволяет учителю участвовать в разговорной речи, учебной деятельности или играх со студентами. Учитель также дает отзывы о предпринятых действиях [2, с.4].

Участник: В этой роли учитель участвует в задачах, играх во время урока, и это помогает улучшить атмосферу в классе. Однако есть риск, что учитель будет доминировать в этой роли. А если учитель выходит и занимается чем-то, не обращая на себя особого внимания, он может оживить класс, и это может стать отличным способом взаимодействия с учениками. Таким образом, новое образование направлено на формирование человека, который приобрел новые знания и навыки, обладает высоким творческим потенциалом, способным решать важные задачи в результате самостоятельных исследований, обладает способностью мыслить.

Согласно Закону Республики Казахстан «Об образовании» основной задачей общеобразовательных школ является не только качественное, качественное образование, но и формирование человека, воспитанного в соответствии с национальной и мировой культурой, свободно действующего. и упорно есть.

Язык позволяет человеку найти правильное направление в окружающем мире, получить социальный опыт, научить ему других, проявить свои творческие способности. Знание языка необходимо каждому человеку, его профессии, социальному статусу, а также открывает ему широкие возможности для общения со своим родным языком. Изменения в образовании включают тот факт, что молодое поколение изучает три языка (казахский, русский и иностранный). Изучение языков Статья 5 Закона об образовании («Язык обучения и воспитания») гласит: «... должны обеспечивать знание и развитие казахского языка, а также изучение русского и одного иностранного языков» [3, с.30].

Учитель иностранного языка должен свободно владеть несколькими языками, быть гражданином своей страны и обладать высокими моральными качествами. Он должен быть примером для студентов в разговоре, чтении, письме и поведении на иностранном языке. На иностранном языке учитель должен уметь ясно выражать свои мысли и чувства. Организаторские способности учителя-предметника позволяют ученикам слушать урок, готовить учеников к приему знаний, правильному управлению коллективом. Коммуникативные навыки занимают особое место для учителя иностранного языка. Эта способность позволяет вам общаться со студентами в нормальном, правильном формате, общаться со студентами с точки зрения педагогического этикета. Учителю иностранного языка необходимы исследовательские навыки. Согласно ему, подготовка учителей-предметников формируется в высших учебных заведениях. Опираясь на это умение, школьный учитель иностранного языка может смотреть на каждое педагогическое явление с научной точки зрения, делать научные прогнозы, планировать и планировать эксперименты, а также накапливать лучшие практики в своей практике, анализировать их теоретически и практические основы и внедрить их в школьную жизнь Помимо

знаний и навыков, присущих учителям-предметникам, учителя иностранных языков должны обладать педагогическими и профессиональными качествами [4,с.41].

В структуру деятельности учителя входят его основные функции: конструктивная, организационная, коммуникативная (коммуникативная), информационная, развивающая, ориентировочная, мобилизационная, исследовательская, техническая и др. если оно носит индивидуальный характер, то его знания включают: идеологическую, социологическую, моральную, психологическую, педагогическую, естественнонаучную, технико-технологическую, экономическую, демографическую, правовую, эстетическую, общекультурную, организационную сферы; К квалификациям и умениям относятся: интеллектуальная (анализ, обобщение, сравнение, группирование, систематизация и др.), Педагогическая, общепрофессиональная (трудовая) деятельность. Изучение, преподавание и привлечение иностранного языка требует большой исследовательской и творческой работы. Познавательный интерес формируется в основном за счет формирования определенных навыков и умений на занятиях. Урок проводится по-новому, с использованием самых разных методов в процессе обучения. Снижение мотивации студентов на занятиях обусловлено следующими причинами: в процессе мышления происходит перегрузка мозга; индивидуальные занятия; чрезмерное написание; уделите больше внимания ученику с плохим чтением и продлите урок.

Список использованной литературы:

1. Законодательство об образовании в Республике Казахстан. Набор законодательных актов. - Алматы: АДВОКАТ, - 180 с.
2. Кулекеев Ж. Языковое общение - зеркало культуры // Школа Казахстана. - 2004. - № 4. - С. 3-7.
3. Ермахан Г. Нравственное воспитание школьников с помощью казахской народной педагогики на уроке иностранного языка // Начальная школа. - 2004. - № 2. - С. 32-34.
4. Описательная модель учителя труда - выпускника педагогического училища: Научно-метод. Рекомендации по развитию / Под ред. Ю.К. Васицева. - М.: Педагогика, 1990. - 50 с.

УДК 378.016.81

ПРОБЛЕМА ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕРЕСА К ИЗУЧЕНИЮ РУССКОГО ЯЗЫКА ЧЕРЕЗ ИГРОВЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ

Орақбай М.Ф.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада біз ойынды тәрбие құралы ретінде қарастырамыз. Дидактикалық ойындар оқушыларда зейін, есте сақтау сияқты процестердің ерікті түрде дамуына мүмкіндік береді. Ойын тапсырмалары тапқырлыққа, зеректікке, ой ұшқырлығына игі әсер етеді.

Ситтагу: Бұл мақалада біз ойынды оқу құралы ретінде қарастырамыз. Дидактикалық ойындар студенттерге назар мен есте сақтау сияқты процестердің еркіндігін дамытуға мүмкіндік береді. Ойын тапсырмалары тапқырлықтың, жылдамдық пенақылдылықтың дамуына оң әсер етеді.

Обучение должно быть развивающим, направленным на формирование познавательных интересов и способностей учащихся. В связи с этим особое значение приобретают игровые формы обучения, в частности, дидактические игры.

В самых различных системах обучения игре отводится особое место. И определяется это тем, что игра очень созвучна природе ребенка. Ребенок от рождения и до наступления зрелости уделяет огромное внимание играм. Игра для ребенка – не просто интересное времяпрепровождение, но способ моделирования внешнего, взрослого мира, способ моделирования его взаимоотношений, в процессе которого, ребенок вырабатывает схему взаимоотношений со сверстниками. Дети с удовольствием сами придумывают игры, с помощью которых самые банальные, бытовые вещи переносятся в особый интересный мир приключений.

Дидактические игры предоставляют возможность развивать у учащихся произвольность таких процессов, как внимание и память. Игровые задания положительно влияют на развитие смекалки, находчивости, сообразительности. Многие игры требуют не только умственных, но и волевых усилий: организованности, выдержки, умения соблюдать правила игры.

В данной статье мы рассматриваем игру как образовательное средство. Определение игры как тренинга, безопасного средства освоения навыка, слишком широко, поскольку совпадает с большинством других форм учебной деятельности. В этом определении не хватает указания на личную включенность участников, фактор неожиданности, возможности игроков влиять на развитие событий и других свойствах, присущих именно игре (азарт, интерес), а именно эти факторы обуславливают привлекательность игры.

Д.Кавторадзе определяет игру как «метод группового диалогового исследования возможных реалий в контексте индивидуальных интересов» [1, с.91].

Это определение подчеркивает следующее:

- личные интересы каждого участника;
- «возможная действительность» (другая реальность);
- возможность действия в этой реальности (исследование);
- группы (включенность, участие в общении);
- диалог (автор уточняет, что точнее в тексте произведения было бы понятие «полилог»).

К.Д.Ушинский писал: «Для ребенка игра - это реальность, а реальность намного интереснее, чем окружающий его мир. Ребенку это интереснее, потому что отчасти это его собственное творение. Ребенок живет в игре, и следы этой жизни уходят глубже, чем следы реальной жизни, в которую он еще не смог попасть из-за сложности своих явлений и интересов. В реальной жизни ребенок-это ребенок, еще не обретший самостоятельности, слепой к течению жизни, неосторожно им увлекаемый; во время игры ребенок, уже зреющий человек, испытывает свои силы и управляет собственным творением» [2, с.70].

Исходя из этой идеи Ушинского, можно выделить следующие факторы, которые делают игру не только привлекательной для ребенка, но и незаменимой, единственной сферой реализации потребностей.

Игра - единственная сфера жизни, в которой ребенок определяет сам цели и средства. И это характерно не только для детей. Одна из причин кризиса - бездействие в подростковом возрасте, отсутствие собственного дела, действия. Проверка на прочность всегда полна неудач. Следовательно, попробовать детям в виды деятельности взрослых практически невозможно; никто не даст ребенку или подростку дело, который на самом деле потерпит неудачу.

Школьные деятельности очень ограничены и малочисленны, и лишь немногие люди вне игры могут проявлять творческий подход. Игра-это возможность, чтобы творить «безнаказанно» во многих сферах жизни: в сфере межличностного общения (классические игры, например, «дочки-матери»), в менеджменте (детские игры в «города», которые дети населяют вымышленными персонажами), собственно в исполнительском творчестве - пластилиновая скульптура, живопись, пошив костюмов ...

Ю.В.Геронимус выделил следующие факторы, способствующие возникновению интереса к играм [3, с.18]:

- получать удовольствие от отношений с партнерами по игре;
- радость от демонстрации партнерам своего потенциала как игрока;
- волнение по поводу неожиданных игровых ситуаций во время игры и ожидание их последовательных решений;
- необходимость принимать решения в сложных и часто неизвестных ситуациях;
- оперативное выяснение последствий принятых решений, потому что доработка обычно возможна только во время игры, так как в силу того, что последствия также зависят от непредсказуемых действий окружающих игроков;
- удовлетворенность успехом – промежуточным или конечным;
- если игра ролевая, то участники получают удовольствие от перевоплощения в разные роли;
- если игра азартная, то ... интерес к выигрышу денег.

Один из способов возникновения интереса - это энергия для исследования новых возможностей. Новая функция обычно предлагает опробовать ее. Этим объясняется, например, интенсивность интереса детей и взрослых к Интернету, так как эта сеть дает ощущение почти безграничных возможностей.

В определении обучающей игры Д.Кавторадзе также говорится об «изучении возможностей действительности». То есть привлекательность игры характеризуется, в частности, появлением новых возможностей. Каких именно? Это зависит от типа игры. Понятно, что наиболее привлекательными являются возможности, отвечающие конкретным потребностям молодежи, личности, их возрасту. Однако следует отметить, что математические игры, головоломки, не отвечающие никаким потребностям, зачастую не менее интересны, чем игры с

денежным выигрышем. Вопрос игровой мотивации очень важен, но еще не полностью исследован.

Предлагаем следующий список потребностей, которые можно удовлетворить в играх:

- наличие собственной деятельности;
- творчество;
- коммуникация;
- власть;
- потребность в другом;
- самоопределение через ролевые эксперименты;
- самоопределение через пробы деятельности.

Условия, обеспечивающие привлекательность игр, можно трансформировать в требования к развивающим играм. Оболочка игры: должен быть установлен сюжет игры, который мотивирует всех участников на достижение целей игры [4, с.18]. Охват: вся команда и каждый игрок индивидуально должны быть включены в игру. Например, когда дело касается соревнования, не нужно нацеливать на индивидуальные мотивы, но тогда шанс на победу должен быть у каждого члена команды.

Необходимо обоснование возможности действия для каждого участника. Не только мотивы нужно проработать и включить в оболочку игры, но и чтобы каждый игрок мог принимать решение, выбирать варианты действий, иметь право отказаться от действия, уметь действовать самостоятельно и т.д.

Исход игры должен варьироваться в зависимости от усилий игроков; должен быть риск неудачи.

Игровые задания следует выбирать таким образом, чтобы их выполнение было связано с определенными трудностями. С другой стороны, задания должны быть доступны каждому участнику, поэтому, в первую очередь, необходимо учитывать уровень участников игры; и, во-вторых, выберите «разветвленные» задачи из простых (для тренировки образовательных навыков) до тех, которые требуют значительных усилий (для формирования новых знаний и навыков).

Вариативность должна быть в игре, наоборот, не должно быть единственного способа достичь цели в игре. Должны быть заложены разные средства для достижения игровых целей. Главное, чтобы игра органически сочеталась с серьезным, напряженным трудом, чтобы игра не отвлекала от учения, а, наоборот, способствовала интенсификации умственной работы.

Список использованной литературы:

1. Кавторадзе Д.Н. Учебное пособие для учителей. - М., 1998.
2. Ушинский К.Д. Избранные сочинения, т. 1 - М., переизд. 2015.
3. Геронимус Ю.В. Игра, модель, экономика. - М., 1989.
4. Богач З.И. Как сказка помогает грамотно писать//НШ, № 9, 1998, с.7-9. 8. Гилязова С.А. Дидактические игры и игровые элементы на уроках русского языка в начальной школе./ НШ, №5, 2010.

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ 3-4 КЛАССОВ В ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОГО ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Оралбаева А., Алихан А., Тортжанова З.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада бастауыш шет тілінде білім беру процесінде 3-4 сынып оқушыларының лексикалық дағдыларын қалыптастыру әдістемесі қарастырылған. Бұл тақырып маңызды, өйткені қазіргі бастауыш мектепте бастауыш сынып оқушыларының мүдделеріне сәйкес оқу процесін құру қажет, бұл сізге визуализация түрінде көрнекілікті қолдана отырып, лексикалық материалды, ал болашақта шет тілі сабағы кезінде ойын формаларын үйренуге мүмкіндік береді.

Summary: This article discusses the methodology of the formation of lexical skills in students of grades 3-4 in the process of primary foreign language education. This topic is important because in a modern primary school it is necessary to build the educational process according to the interests of primary school age students, which allows you to study lexical material using visualizations in the form of visualization, and in the future, game forms during a foreign language lesson.

Одним из важнейших в педагогической науке и в практике школьного обучения является проблема методов обучения. От выбора и характера использования того или иного метода зависит, будет ли учеба для детей успешным, интересным или обременительным. От учителя, поэтому требуется не только отличное знание методики преподавания своего предмета, но и учет психологических особенностей учащихся младшего школьного возраста.

В раннем возрасте дети очень эмоциональны и подвижны, их внимание отличается произвольностью и неустойчивостью. Важно учитывать в процессе обучения психологические особенности детей этого возраста. Как правило, младшие школьники обращают внимание в первую очередь на то, что вызывает их непосредственный интерес. Учитывая это, необходимо использовать на уроках разнообразные игры, соревнования, наглядный материал.

Поэтому учителя используют в своей работе новые технологии, применяют новейшие технические средства, ищут эффективные методы обучения. Появилось множество различных учебников английского языка. Это все направлено на повышение мотивации учащихся и качества владения ими иностранным языком.

У младших школьников мотивация к изучению иностранного языка достаточно высока, но в процессе коммуникации нередко возникают противоречия между тем, что ребенок хочет выразить и тем, как он это может сделать. У них формирование лексического навыка имеет свои особенности, которые обусловлены возрастом обучающихся. Обучение лексическим навыкам осуществляется в соответствии с тремя этапами:

1) Введение нового слова и его первичное воспроизведение;

2) Ситуативная тренировка и создание лексических речевых связей в однотипных речевых ситуациях;

3) Создание динамических лексических речевых связей, то есть обучение комбинированию знакомых лексических элементов в различных речевых ситуациях [1]. Анализируя научно-методические публикации последних лет, можно сказать, что проблема формирования иноязычной коммуникативной компетенции школьников средствами игры приобрела в последние десятилетия особое значение. Этот метод показывает, что обучение с помощью игры на уроках английского языка является приемлемым методом и способствует интеллектуальному и психологическому развитию детей младшего школьного возраста. Большой интерес вызывает использование игр на уроках иностранного языка для моделирования реальной ситуации общения.

У детей младшего школьного возраста очень хорошо развита слуховая память, они могут запомнить большое число лексических единиц, если эти слова употребляются в контексте, особенно игровом. Ребенок учится в результате игры. Атмосфера увлеченности, чувство равенства – все это дает возможность детям преодолеть стеснительность, скованность, мешающую свободно употреблять в речи слова чужого языка. Языковой материал незаметно усваивается, а вместе с этим возникает чувство удовлетворения

Возможность опоры на игровую деятельность позволяет обеспечить естественную мотивацию деятельности на иностранном языке, сделать интересными и осмысленными даже самые элементарные высказывания [2]. Игра должна быть хорошо организована. Перед учащимися должна быть поставлена игровая цель, объяснены условия игры. Н.Д. Гальскова разделяет все игры на две крупные группы. Первую группу составляют грамматические, лексические, фонетические и орфографические игры, способствующие формированию речевых навыков. За грамматическими следуют лексические игры, логически продолжающие «строить» фундамент речи. Фонетические игры предназначаются для корректировки произношения на этапе формирования речевых навыков и умений. И, наконец, формированию и развитию речевых и произносительных навыков в какой-то степени способствуют орфографические игры, основная цель которых – освоение правописания изученной лексики.

В игре происходит овладение видами речевой деятельности как средствами общения. Никитенко З.Н. отмечает, что формирование умений говорения является одной из ведущих целей начального иноязычного образования. Говорение имеет две формы – диалогическую и монологическую. В начальной школе используются преимущественно содержательные опоры: вербальные (микротекст, текст, схема высказывания, план высказывания (полный), ключевые слова) и изобразительные (рисунок, серия рисунков, сюжетные картинки, фотографии и т.д.). В начальной школе дети учатся строить диалоги следующих видов: диалог-расспрос, диалог-обмен мнениями, диалог-интервью. Самая важная задача – сформировать у детей базовые умения

диалогической речи, обеспечивающие ход беседы. Говорение является одним из важнейших аспектов обучения иностранному языку. Его нельзя рассматривать в отрыве от овладения лексической и фонетической стороной языка, но именно овладение говорением представляет большие трудности для учащихся. Создание прочных и гибких лексических речевых связей является главным звеном во всей работе по изучению лексики иностранного языка [3].

Выполнение упражнений с ограниченным количеством трудностей является одним из основных условий успешности формирования лексического навыка. Данные упражнения могут принимать также форму игровых упражнений или ситуаций, которые сделают процесс изучения лексики интересным занятием. Необходимо учитывать, что мышление детей младшего возраста – конкретное, и опирается оно на наглядные образы и представления. Для понимания скучных грамматических правил им нужен реальный предмет или его изображение – это помогает сделать процесс усвоения знаний более интересным и эмоционально окрашенным.

Что касается особенностей проведения урока, то он должен иметь не менее 9–10 этапов с частой сменой видов деятельности, отвечать психологическим особенностям детей раннего возраста. Необходимо присутствие игрового момента и двигательной паузы, темп урока должен быть очень высоким. Можно также применять на уроках английского языка лексические игры с использованием наглядности. К примеру: учитель кладет в мешочек предметы или карточки с изображенными на них предметами, которые начинаются с определенной буквы, например, с буквы «а». Затем преподаватель просит учеников угадать, какие «подарки» на букву «а» лежат в мешке. Ученики называют слова, которые начинаются с этой буквы. Данная игра отлично подойдет для повторения лексики.

Учителем создается психологическая готовность к переходу к учебной деятельности. Ведение урока в начальной школе на иностранном языке, постоянное использование фраз классного обихода, частые повторения различных структур в речи учителя приводят к улучшению запоминания, узнавания знакомых фраз и выражений. Использование стихотворений позволяет провести работу сразу в нескольких направлениях: отработать произношение, закрепить или выучить новый лексический и грамматический материал. Такая работа не требует большой подготовки учителя к уроку, но всегда интересна ученикам и приносит хорошие результаты [4].

Важнейшей составной частью развития речи является словарная работа, т.к. слово, точнее, лексическая единица, – основная значимая единица речи. Словом нужно владеть, то есть знать иностранный эквивалент слова, понимать его на слух, уметь прочесть, написать, знать сочетаемость этого слова с другими, а главное – уметь употреблять его в речи. На этом этапе перед учителем встают несколько проблем. Во-первых, проблема отбора слов (какие слова отнести к активному словарю, а какие к пассивному). При этом желательно ориентироваться на уровень развития речи детей в родном языке. В первую очередь легко усваиваются те слова, которые дети используют в

родном языке в ежедневном общении, на уроках. Во-вторых, учитель должен выбрать эффективные методы и приемы объяснения слов. Когда ученик догадывается, что означает это слово, т.е. решает проблему, он лучше и быстрее запоминает его и в то же время видит какое место оно занимает в предложении, как употребляется. Например, Bears live in the forest. There are many trees in the forest.

При введении слов можно использовать знакомые учащимся синонимы или антонимы (small – big, big – large, cry – laugh), что помогает одновременно и повторить слова.

Список использованной литературы:

1. Кузнецова, Т.М. Этапы работы над словом /Т.М. Кузнецова // ИЯШ. 2001. №5 –98с.
2. Гальскова, Н.Д. Теория обучения иностранным языкам / Гальскова Н.Д., Гез Н.И. - М.: Академия, 2004. – 334 с.
- 3.Тюков А.А. Организационно-обучающие игры и моделирование процессов развития личности / А.А.Тюков – Новосибирск, 1987. –133 с.
- 4.Методика обучения иностранным языкам в начальной и основной общеобразовательной школе: Учебное пособие для студентов педагогических колледжей (Под редакцией В.М. Филатова)/Серия «Среднее профессиональное образование». – Ростов н/Д: «Феникс», 2004.

ОӘЖ 811.111

ШЕТ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДАҒЫ МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯЛАР

Оралбек М., Шерметова Н., Жүнісбаева А.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается опыт использования проектной методики в процессе обучения английскому языку. Проектный метод в виде электронных презентаций стал популярным в последние годы. Использование презентаций на уроках английского вносит разнообразие в урок и повышает интерес учащихся к преподаванию предмета, помогает учащимся эффективно усвоить материал.

Summary: The article considers the experience of using the project method in the process of teaching English. The method of projects in the form of electronic presentations has recently gained wide popularity. The use of presentations in English classes brings variety to the lesson and increases students' interest in learning the subject, help students to learn the material most effectively.

Заманауи мультимедиялық технологиялар адам қызметінің әртүрлі салаларына еніп, өмірімізге мықтап енді. Олар ағылшын тілін оқытудың жоғары тиімділігін бере отырып, оқу үдерісінде кеңінен қолданылады. Ең жоғары тиімділік оқу процесінде электронды презентацияларды қолдану арқылы көрінеді, әсіресе ол әдістемелік қажеттілікпен мақсаттылықпен қамтамасыз етілген жағдайларда.

Мультимедиялық презентациялар адам ең табысты түрде игеретін ақпаратты ұсынады, өйткені олар оны оқушылардың әртүрлі сезімдеріне әсер ететін жарқын, қолжетімді түрде ұсынады. Көру диапазоны есту және сөздік сүйемелдеумен, сондай-ақ презентацияда ұсынылған білімдерді жүйелеуге

ықпал ететін әртүрлі схемалар мен диаграммалармен қамтамасыз етіледі. Оқыту процесінде біз соңғы кезде кеңінен танымал болған электронды презентациялар түріндегі жобалық әдісті қолданамыз. Жобалық әдіс – оқу процесін дараландыруға мүмкіндік беретін, оқушының өз қызметін жоспарлауда, ұйымдастыруда және бақылауда дербестігін көрсетуге мүмкіндік беретін кешенді оқыту әдісі. Жоба әдістемесі жобаның әрбір қатысушысында үлкен қызығушылық тудыратын тақырып бойынша жеке жұмыс жасауға мүмкіндік береді, бұл сөзсіз студенттің ынталы белсенділігін арттырады.

Power Point бағдарламасы компьютерлік технология бойынша әуесқой білімі бар студенттерге өздерінің жобалау жұмыстарының тақырыбы бойынша әсерлі электронды презентацияларды өз бетінше жасауға мүмкіндік береді. Бұл дизайнның артықшылықтары айқын: көрнекі тартымдылық, бағдарламамен жұмыс істеудің қарапайымдылығы, дайын слайдтардың форматын реттеу және өзгерту мүмкіндігі, ақпараттың, визуалды және аудио сериялардың үйлесімділігі және презентацияны көрсетудің қарапайымдылығы.

Біз СНЕТК-де ағылшын тілін Г.Т.Бескороваина мен авторлардың бірігіп жазған Planet of English оқулығын пайдалана отырып оқытамыз. Бұл оқулық студенттерді қазіргі заманның маңызды мәселелері туралы ойлауға шақырады, олардың даулы мәселелерге өз пікірін қалыптастыруға шақырады. Ағылшын тілі курсының әр семестрінде студенттерге жобалар бойынша топпен жұмыс істеу ұсынылады [1].

Бұл жобалар өтілген тақырыптардың қысқаша мазмұны, лексикалық және грамматикалық материал болып табылады. Студенттер моножоба жұмысын орындайды, оларды «Power Point» презентациялары түрінде құрастырады, содан кейін олар бір топтық жобаға біріктіріледі. Жобалармен жұмыс бірнеше апта бойы жүргізіледі, оның барысында студенттер орыс тіліндегі кітаптар мен интернеттен қажетті материалдарды тауып, оны ағылшын тіліне бейімдеп, аударып, слайд-шоу режимінде презентация жасайды. Бұл жағдайда мұғалімнің іс-әрекеті оқушылардың іс-әрекетін үйлестіруге, ақпарат көздерін табуға көмектесуге, жеке сөздер мен сөйлемдерді жедел аударуға дейін қысқарады.

Жобалармен және олардың презентациясымен жұмыс істей отырып, студенттер білім сапасына қарамастан өз мүмкіндіктерін көрсетуге мүмкіндік алады, өйткені «Power Point» ағылшын сөздерінің емлесі қай жерде қате жібергенін көрсетеді, орындау дәлдігіне де осы бағдарлама кепілдік береді. Мұның бәрі презентацияларды құруға, студенттердің өзін-өзі жүзеге асыруына және олардың процесте өзін-өзі жетілдіруіне шығармашылық көзқарасты бұзбайды.

Ағылшын тілі сабақтарындағы жобалық әдіс көшбасшылық, жұмыс істей білу сияқты маңызды қасиеттерді анықтауға көмектеседі топта және бірлесіп жұмыс істеу, зерттеу жұмыстарын жүргізу, жазу мен сөйлеуді жетілдіру. Топтағы әрбір студентке презентацияға қатысуға мүмкіндік беріледі. Мұғалім тек оқушылардың жұмысын үйлестіреді, сұрақтарға жауап береді, ұсыныстар береді.

№1 жоба. Атақты өмір. Бірінші жоба үшін студенттер атақты адамдардың өмірін зерттеп, олармен сұхбат алу үшін сұрақтар құрастыруы керек: атақты адамдардың жеке деректері; олардың отбасы мүшелері туралы мәліметтер; олардың өмір сүру жағдайы туралы есеп; олардың қалыпты жұмыс күні; мектеп/колледж/университеттегі оқу туралы фактілер; олардың хоббиі туралы сипаттама. Жобамен жұмыс істеу барысында студенттер өзара рөлдерді бөледі: жоспарды тексеретін және бағдарламаны басқаратын продюсер; бағдарламаны жүргізетін және атақты адамдар туралы айтатын спикерлер; сұхбат жүргізетін журналистер; сценарийді өңдейтін редактор; студияны безендіретін және оны жағымды және жайлы ететін интерьер дизайнері; фотогалерея дайындайтын фотографтар; бағдарламаны сүйемелдеу үшін жақсы музыканы табатын дыбыс инженері.

№2 жоба. Бірнеше апта ішінде студенттер ағылшын тіліндегі нұсқаулыққа материалдарды дайындауы керек. Жобаға сәйкес, олар қала/аудан бойынша автобус туры жоспарлауы керек. Ол үшін маршрутты анықтау керек; аялдамалар саны; турдың ұзақтығы; көрікті жерлер, олардың тарихы, қызықты деректер; жергілікті мұражайлардың тарихы; аудандағы мейрамханалар, олардың тағамдары мен мамандықтары; ең жақсы сауда орындары, спорт клубтары, спорт залдары, стадиондар және т.б. және жергілікті саябақтарда өткізілетін іс-шаралар; спорт дүкендері және олар сататын өнімдер.

Сонымен қатар, студенттер мейрамханалардың біріне ас мәзірі мен преysкyранты құрастырып, автобуспен турды жоспарлауы керек. Оқушыларға берілген рөлдер: экскурсияны жүргізетін және әртүрлі көрікті жерлер туралы әңгімелейтін гидтер; мейрамхана сыншысы; спорт маманы; сауда өкілі; фотогалерея дайындайтын фотографтар; бейнежазбаларды жасайтын бейне инженерлері; презентацияны сүйемелдеу үшін жақсы музыканы табатын дыбыс инженері.

Жоба нөмірі 3. Жобаны жүзеге асыру үшін студенттер Мәскеуге визитка дайындауы керек; Ресейдің мемлекеттік рәміздері туралы ақпарат жинау; Ұлыбританиядағы өмір туралы мәдениетаралық викторинаны қарастырыңыз; әртүрлі ағылшын тілінде сөйлейтін елдердің жақсы және жаман ырымдары мен нанымдарын зерттеу; ауылда/қалада/елде тұрудың артықшылықтары мен кемшіліктерінің тізімін жасау. Студенттерге берілген рөлдер: тарих, этнология, география, фольклор және экология бойынша келесі тақырыптарды ұсынатын мамандар; редакторлар оқырмандардың назарын аударатын материалды шешеді, тақырыптарды ұсыну, репортер мәтіндерін нақтылық, мазмұн, грамматика және стиль бойынша қарап шығу және өңдеу; фотографтар фотогалерея дайындап жатыр.

Жоба нөмірі 4. Нағыз маман жан-жақты білімді болуы керек. Жоба үшін студенттер Олимпиада ойындары туралы ақпарат жинайды; түрлі өнер туралы қызықты фактілер кітабын құрастыру; әлемнің кейбір заманауи ғажайыптарын зерттеу; жаһандық экологиялық проблемалардың тізімін жасау және оларды шешу жолдарын ұсыну; болашақта олардың мамандығы қандай болатынын сипаттау. Рөлдер: презентацияны жүргізетін жүргізуші; спорт және спорт

тарихы, өнер, ғылым мен техника, экология, жұмыспен қамту саласының мамандары өз баяндамаларын ұсынып, нағыз кәсіпқой жан-жақты білімді болуы керектігін дәлелдеуге тырысады; фотогалерея дайындайтын фотографтар; презентацияны сүйемелдеу үшін жақсы музыканы табатын дыбыс инженері. Оқушылар: «Спорттың, өнердің, ғылымның тарихын, қоршаған ортаның өзгеруін зерттеу нәліктен әрбір адам үшін маңызды?» деген сұраққа жауап беруі керек [2].

Жобамен жұмыс істеу барысында студенттер келесі идеяларды талқылайды:

– Спорт болсын, өнер болсын, ежелгі, заманауи, діни, археологиялық, ғылымдар және т.б. болсын, тарих бізге алдымызда өткен тәжірибені ой елегінен өткізуге мүмкіндік береді.

– Спорт тарихының қоғамдық өзгерістерге үйретері көп.

- Белгілі бір суретшілер немесе өнер кезеңдері туралы біле отырып, біз өнер пайда болған тарихи діни және саяси ахуалда не болғанын толық түсіне аламыз. Өнерді үйрену бізге бір нәрсе туралы сыни тұрғыдан ойлауды үйренуге мүмкіндік береді.

- Ғылым тарихын зерттей отырып, адамның табиғат әлемі туралы түсінігінің тарихи дамуымен таныса аламыз.

– Қоршаған ортаның өзгеру тарихын зерделеу адамзаттың салауатты өмір сүруін жақсартып алады, сонымен қатар экожүйелерімізді бұзатын өсімдіктер мен жануарлардың жойылып кетуіне жол бермейді.

– Тарих бізге адамдарды және қоғамды түсінуге көмектеседі.

Шет тілін оқытудың мақсаты – студенттердің коммуникативті әрекеті, яғни шет тілін практикалық меңгеруі. Мұғалімнің міндеті – әр оқушының белсенділігін белсендіру, оқу процесінде олардың шығармашылық әрекетіне жағдай туғызу.

Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану білім беру үдерісін жандандырып, әртараптандырып қана қоймайды, сонымен қатар білім беру жүйесін кеңейтуге үлкен мүмкіндіктер ашады, сөзсіз, үлкен мотивациялық әлеует алып, оқытуды дараландыру принциптеріне ықпал етеді. Жобалық әрекеттер студенттерге мүмкіндік береді, автор, жасаушы ретінде әрекет ету, шығармашылық қабілетін арттырады, жалпы дүниетанымын кеңейтіп қана қоймай, тіл білімін кеңейтуге ықпал етеді.

Жобаларға қатысу ағылшын тілі мен компьютерді практикалық меңгеру деңгейін арттырады, ең бастысы өз бетінше белсенділік, бастамашылық дағдыларын қалыптастырады. Жобалық жұмыс барысында жауапкершілік жеке тұлға ретінде студенттің өзіне жүктеледі. Ең бастысы, жобаның нені қамтитынын, қандай формада және оның тұсаукесері қалай өтетінін мұғалім емес, бала анықтайды. Жоба – студенттерге ыңғайлы, шығармашылықпен ойластырылған түрде өз идеяларын жеткізу мүмкіндігі.

Ағылшын тілі сабағында жоба әдістемесін қолдану студенттердің:

- шет тілін үйренуде жақсы нәтижелерге қол жеткізу;

- информатика сабақтарында алған дағдыларын тәжірибеде қолдану

мүмкіндігі болуы;

- пәнаралық байланыстың қажеттілігін түсіну.

Жобалық әдіс дәстүрлі оқыту әдістерінен бірнеше артықшылықтарға ие.

Негізгі артықшылықтары:

- студенттердің ағылшын тілін үйренуге деген ынтасын арттыру;

- әртүрлі пәндер бойынша білімді көрнекі түрде біріктіру;

- шығармашылық және конструктивті әрекетке арналған кеңістік.

Ағылшын тілі сабағында презентацияларды қолдану сабаққа әртүрлілік әкеледі және оқушылардың пәнді оқытуға деген қызығушылығын арттырады, студенттерге материалды тиімді меңгеруге көмектеседі және мұғалімнің материалды көрсету үшін көрнекілікке жұмсайтын уақытын үнемдейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Вельд Г. А. Электронные презентации на уроках английского языка как средство эффективного усвоения знаний [Электронный ресурс]/Г. А. Вельд. Режим доступа: http://открытый_урок.рф/статьи/583865 (06.10.2017).

2. Planet of English: учебник английского языка для учреждений СПО / Г. Т. Бескороваяная, Н. И. Соколова, Е. А. Койранская, Г. В. Лаврик. М.: Издательский центр «Академия», 2016. — 256 с.

UDC 811.111

REFLECTION OF CULTURAL AND HISTORICAL FEATURES OF THE TOPONYMS IN THE US

Орынбек А., Алшынбекова А., Халиллаева С.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Аталмыш мақалада АҚШ-та жер атауларының мәдени және тарихи атауларының ерекшеліктері жайлы баяндалады.

Резюме: В данной статье описываются особенности культурных и исторических имен в именах США.

The European roots of the United States of America originate from British colonial American colonizers during the British rule. Unlike other peoples in the British Isles, English varieties were the majority ethnic group in the 17th century (the population of 1700 250,000 colonies) and 47.9% of the total number of 3.9. million. They were 60% of the first count of 1790 (%: 3.5 Welsh, 8.5 Ols Scottish Scottish, 4.3 Scottish, 4.7 South Irish, 7.2 Germans, 2.7 Dutch, 1.7 French and 2 Swedish), America Revolution, Colin Bonwick, 1991, p. 254 [1]. The English Ethnic Group has formed American cultural and social considerations and attitudes. The total population in each colony is from 30% in Pennsylvania to 85% in Massachusetts, USA, by John Butler, 2000, pp. 9-11. The largest populations of non-English immigrants such as Germans (100,000 and more), Scottish Irish (250,000), 1720-1755, were enriched and modified by the British cultural substrate, Colonial and Revolutionary Encyclopedia of America, Ed. John McFarader, 1990, pp. 200-202. Religious views were some of the Protestant choices (1.6% of the population were English, German and Irish Catholics).

Jefferson Democracy was essentially American cultural innovation, which is still a major part of the country's uniqueness. Thomas Jefferson's record in Virginia was probably the first influential national cultural criticism among Americans and was written in response to the views of some influential Europeans on American flora, fauna, including people's deterioration [2].

The main cultural influence comes from historical immigration, especially from Germany, Ireland and northeastern Italy, from Hawaii, Japan. Latin American culture is particularly popular in former Spanish regions but has also been introduced through immigration, such as Asian American cultures (especially on the West Bank).

Local cultures remain strong in populated areas, including those of a traditional government and a communal property owned by Indian registrations, with strong cultural backgrounds (large reservations are often in the West, especially in Arizona and South Dakota) [3]. The fate of the posterity culture with the Europeans is different. For example, the Taino culture in the US Caribbean has disappeared, and like many American languages, Taino is no longer speaking. On the contrary, the Hawaiian languages and culture were preserved in Hawaii by local Hawaii and mixed with immigrant Americans (up to 1898 annexation) and to some extent Japanese immigrants. It sometimes influences the main American culture with popular exports such as surfing and Hawaiian dresses. Many of the languages of today's US territory have disappeared, and the economic and cultural dominance of the English language poses a threat to the languages in which many live. The most common mother tongue is the Samoa, Hawaiian, Navajo, Cherokee, Sioux and Inuit languages. (For a complete list, see American Local Languages, as well as Hamorro and Carolinus on the Pacific Ocean) [4]. Ethnic Democrats are the majority in American Samoa; Hamorro is still the largest ethnic group in Guam (although minority), along with Repopilavas and smaller nations on the islands of Northern Mariana Islands.

American culture includes conservative and liberal elements, scientific and religious competitiveness, political structures, risk-taking and free expression, materialist and moral elements. Despite certain consistent ideological principles (eg, individualism, egalitarianism, and belief in freedom and democracy), American culture has different expressions depending on its geographical scope and demographic diversity. The US culture's flexibility and its highly symbolic nature encourage some researchers to classify American culture as mythical coincidence, others consider it to be American exclusivity [5].

The United States is traditionally a melting pot, which immigrants have contributed, but eventually mastered the American culture. However, from the beginning of 60's to the present day the country turns into cultural diversity, pluralism and salad bowl. In the entire history of the country, certain subcultures (ethnic or other-based, eg gay villages) dominate in certain areas, and only partially enjoyed a vast culture. Depending on the scale of the American culture, there are many integrated but unusual social subcultures in the United States, some of which are not related to actual geography. In the United States, personality cultural links can often be attributed to many demographic characteristics such as social class, political orientation, and religious background, occupation and ethnic group membership.

The colonialists of the United States have created modern Liberia. Semi-separated cultural zones of the United States include New England, Middle Atlantic, South, Middle-West, South-West, and the West - further to the Pacific and the Pacific.

The continental United States western coast, California, Oregon, and Washington, is sometimes referred to as the Left Bank, which shows its tendency toward left-wing politics and social liberalism.

The South is sometimes called the "Belt of Belief" informally associated with social conservative evangelical Protestantism, an important part of the culture of the region. Arrival to the Christian Church in all confessions is usually above the national average. This region is generally associated with north-eastern Protestantism and Catholicism, with various religious and medieval lakes, the Mormon corridor in southern Utah and Idaho, and relatively secular West [6]. The percentage of non-religious people is 34% higher in the Northeast of Vermont compared to 6% in the United States Belt belt.

Strong cultural differences have long history in the United States, and an example of the society of the southern slavery in the Antelphal period. The social and economic tensions between the North and the South States were so strong that as a result they declared the South to be an independent state, the US Confederacy; so the American Civil War begins.

References:

1. Thompson, William; Joseph Hickey (2005). Focus on Society. Boston, MA: Pearson. ISBN 978-0-205-41365-2.
2. Go up: a "Mr. Jefferson and Giant Ice: Ancient Natural History of America," Alan Alan Dugatkin. Chicago Press University, 2009. ISBN 0-226-16914-6, ISBN 978-0-226-16914-9. Chicago-Press University, 2009. Chapter.
3. Kirchbaum, Eric (1986). Removal of the German culture in the USA, 1917-1918 H.-D. Heinz. p. 155. ISBN 978-3-88099-617-5.
4. "The most common American / primitive languages". Native-languages.org. October 17, 2017
5. McDonald's, James (2010) Interface: Communication, Memory, and Media in the United States. Guttingen: Kwiller, p. 120. ISBN 3-86955-322-7.
6. Clack, George; etc. (September 1997). Chapter 1. Most of them are portraits of the United States. United States Information Agency.

UDC 37.013

LINGUISTIC PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF ENGLISH LANGUAGE VOCABULARY AND FORMATION PECULIARITIES OF LEXICAL SKILLS

Отабекова Д., Луценко Е., Балжан Н.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілі лексикасының лингвопсихологиялық ерекшеліктері және лексикалық дағдыларды қалыптастыру жолдары қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматриваются лингвопсихологические особенности лексики английского языка и особенности формирования лексических навыков.

What is more important when learning a language - phonetics, grammar or vocabulary? This issue has repeatedly been the subject of controversy between linguists and methodological scientists. Their opinions differ to this day. Some argue that the main thing is the sound design of speech, others attach special importance to its grammatical and structural design, and still others (most of them) recognize the full priority of vocabulary. (For knowing the meaning of 50 words and only 5 grammatical constructions, you can construct more sentences than knowing the meaning of 5 words and 50 grammatical structures! The child expresses his thoughts quickly, using separate words and not observing the rules of grammar, and those around him understand.)

When communicating with foreigners, grammatical errors do not lead to misunderstanding, most often there are not enough words that would correspond to a certain situational situation.

Learning vocabulary at any level is challenging. This is the selection of lexical material for various stages of education, the selection of an active and passive vocabulary, the development of the most effective ways of introducing vocabulary, ways of its consolidation and control, a system of exercises, etc. These questions are undoubtedly relevant for a non-linguistic university. The final selection of vocabulary for a non-linguistic university has not yet been made, neither for the course as a whole, nor for its individual stages. The lexical minimum in universities is most often determined by the texts that students work through in the classroom and outside it. However, attempts to determine at least its volume are made repeatedly, especially in relation to passive vocabulary. For example, the authors of the "Fundamentals of the General Methods of Teaching Foreign Languages" define it for a non-linguistic university in 2500-3000 words, and I. M. Berman is much more - 8000-10000 words (by the way, I. M. Berman suggests starting the selection by defining the school core, which is primarily necessary for further education at the university). Of the 1400 units offered by the school curriculum, it includes only 700-800 words and phrases in the core.

What are these words?

1) Construction (auxiliary, modal, basic, non-standard verbs, prepositions, articles, basic pronouns and adverbs).

2) The main significant words. In selecting them, I. M. Berman is guided by a thematic feature. The selection of vocabulary for receptive assimilation is carried out by adding to this core.

Educational texts, as a rule, contain vocabulary of three types:

1) words of the kernel-minimum;

2) words that are understandable on the basis of this minimum;

3) "zero" vocabulary.

Under "zero" vocabulary, IM Berman understands little-used words used only once in one specific text. It is not recommended to load the memory of students with them [1].

Thematically, the vocabulary is divided into several layers:

- everyday vocabulary;

- socio-political;
- general scientific
- special

Active vocabulary is included in all layers, but everyday and general scientific vocabulary is subject to special activation. Passive vocabulary includes all layers, first of all, special vocabulary. The nature of active and passive lexical material depends on the form of its organization and purpose. In textbooks, the following forms of lexical organization of educational material can be distinguished:

1) lexical exercises before the text;

2) text (dialogue, monologue for oral expression, monologue texts in the form of excerpts from newspapers, general scientific or special literature for reading or listening);

3) lexical exercises after the text.

Methods for teaching vocabulary.

In different methodological schools, vocabulary was acquired in different ways.

Grammar-translation method. The words were memorized before the text, and then they started reading the text.

Textual translation method. Words were memorized in the text. The latter was original. Only the contextual meaning of the word was assimilated.

Direct methods. Words are learned on a thematic basis, without translation, with the help of visual aids, language guesses, synonyms and antonyms.

Consciously comparative method. Words are learned both in context and without it. Translation is used as a means of revealing the meaning of a word, but other ways are also acceptable - linguistic guessing, word formation, etc.

With these methods, the following types of control are applied:

1) translation into native language (list of words before translation);

2) context;

3) uninterrupted disclosure of the meaning of the word.

The vocabulary is acquired in the process of reading educational texts. The question of how it is more expedient to organize the assimilation of vocabulary remains unresolved. Of course, it is impossible to come up with a methodology for working on every word. But the analysis of the dictionary shows that many words have similar features and difficulties for assimilation, they need a single system. Many Methodists are working on a methodological typology of the word and have already done a lot. A scientifically grounded methodological typology of a word helps a teacher identify the most effective ways of introducing, consolidating and repeating a certain type of words.

3. Methodological typology of words. This term is understood as the establishment of the type of words from the point of view of the difficulties of their assimilation, which are considered based on the form and meaning of the word. Difficulties are identified when comparing with the native language and when comparing words within a foreign language. So, I.M Berman, when establishing the typology of the difficulty of lexical material, proceeds from the ratio of meaning and form in the native and foreign languages, from the nature of the lexical material itself,

from the difficulty of perception and reproduction of foreign vocabulary by native speakers of another language [2].

I. V Rakhmanov singles out: words are long and short; words that are amenable to visual representation and not amenable; words etymologically related and not related to the studied words; words that are similar in sound and meaning.

Thus, the difficulties of words are determined on the basis of speech activity, that is, depending on the use of words in speech and comprehension in the process of reading. The point of view of some foreign linguists is interesting in this respect. For example, G. Palmer talks about the ease of assimilation of words that have a specific meaning, and the difficulty of understanding polysemy. He recommends studying them in context, also points out the difficulty of mastering short words (nun, nur, doch, noch). Robert Lado determines the difficulty of words based on comparison with the native language. He highlights:

1) words similar in form and meaning in the native and foreign languages. For example, der Aktivist, der Kader - in German, activist, frame - in Russian; cross, data, lift -in English; cross, date; lift - in Russian;

words that are similar in form, but different in meaning, words that are difficult to memorize. For example, in German - die Losung is confused with the word "slogan" - in Russian; die Koje - with the word "bed"; die Familie - with the word "surname"; die Robe - with the word "rob" in English: toast - with the word "toast"; biilet - with the word "ticket", etc .;

3) words that are similar in meaning, but different in form.

Charles Freese establishes four groups of words:

1) denominator words: article, pronoun, numerals, etc .;

2) words expressing the absence or presence of negation;

3) words-content, symbolizing objects, actions and qualities;

4) service words that are used to express grammatical structure.

We distinguish the following types of vocabulary:

1) service words that serve to express grammatical functions in the language. These are the article, pronouns, prepositions, modal verbs, auxiliary verbs, impersonal forms of the verb;

2) root words. These are verbs, nouns, adjectives and adverbs;

3) derivative words, formed from root words with the help of derivational elements, in the process of working on which we teach students to understand their meaning;

4) compound words. When working with them, it is necessary to teach the student to highlight in complex words a component that carries basic information;

5) free and stable phrases. Phrases are learned in the process of matching with the native language:

film is on - der Film läuft; the dress goes - das Kleidsteht; take action - Maßnahmentreffen.

Stable phrases are learned by heart. For example: Eshandelt sich um, die Rede ist von, es geht um, es kommt darauf an;

6) foreign words. Particular attention is paid to words that have the same form as the native language, but different content. For example:

1) der Intendant- (theater director) and indent; der Konservator- (custodian) and conservator

7) homonymous words. For example:

das Meer - mehr; die Seen - sehen; wegen - die Wegen;

8) words-paronyms. For example:

kennen - können; schon - schön; fordern - fördern; Losung - Lösung; sich zeigen - zeugen.

Ways of vocabulary semantization.

Methods of vocabulary semantization are widely considered in the methodological literature. He distinguishes seven types: synonyms and antonyms, definition, context, clarity, etymological analysis, translation into the native language, interpretation of concepts. All of them are used in the practice of teaching foreign languages in a non-linguistic university.

In our opinion, the main means of vocabulary semantization in a non-linguistic university is translation into the native language. ID Salistra was right, noting that "translation into the native language is the only method of semantization that can be called independent, since with its help in most cases it is possible to reveal the meaning of a foreign word without resorting to any additional methods." Correct translation into the native language is possible only after a lot of practice in the use of words in the language, in the case of knowledge of the grammatical form and its correspondence to the forms of the native language. "Translation at its best is re-creating a sentence. The secret is to find an equivalent expression of thought, not just a series of words that correspond to words in a foreign language," writes eminent American educator Peter Hagboldt [3].

In order to achieve a correct understanding of the meaning of a word, additional work is required with it before translation. What is it like?

1) Ability to work with a word if it has several meanings. It is necessary to teach the student to work with a whole vocabulary column and, having looked through all the meanings using the context or speech situation, select the one that is needed. For example, the dictionary column of the word "der Zug" has 32 meanings. The meaning of this word will be different in sentences: Das ist im Zuge der Zeit - in the spirit of the times. Ihre Zugesindvielstrengergeworden - her features. Er kommt mit dem Zug um 18 Uhr-train.

2) The ability to understand the shades of synonymous words and their use in speech (for example, verbs - kennen, wissen, adverbs - nur, gut, wohl).

3) Ability to guess the meaning of a word, knowing its antonym. For example: vernichten - schaffen; verschieden - gleich.

4) Ability, where there is no exact translation of a word, to describe its meaning or explain it. For example:

Die Mitbestimmung - self-determination; Die Verjährung - statute of limitations; Das Notstandsgesetz is an emergency law. You can understand the meaning of these words by knowing the meaning of their individual components.

5) Ability to understand the word by word-building elements. Knowing the verb, you can translate the noun with the -ung suffix:

bestimmen - die Bestimmung; untersuchen - die Untersuchung; verfolgen - die Verfolgung.

Such work with the word will undoubtedly facilitate the translation of the text, its understanding.

- Reading is not only a means of teaching a language, but also an independent type of speech activity. Therefore, it cannot be subordinated to oral speech, it is necessary to separately teach the understanding of the text, without turning reading into a banal translation.

- There are various classifications of types of reading according to various criteria: analytical and synthetic, translated and uninterrupted, prepared and unprepared, etc. All of them are very important at different stages of learning.

- In most cases, home reading is synthetic, straightforward prepared reading.

- Working on linguistic material, the teacher must teach the student to work with a lexical unit in the context and outside of it.

References:

1. Diamond, L. & Gutlohn, L. (2012). Vocabulary Handbook. Consortium on Reading Excellence, Inc – p. 260
2. Scrivener, J. Learning Teaching. Heinemann, 2011 – p. 160
3. Folse, K. S. Vocabulary Myths. The University of Michigan Press, 2013. – p. 96

ОӘЖ 372.811.111.1

БОЛАШАҚ МАМАНДАРҒА КӘСІБИ ЛЕКСИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Өзенбай А.Н., Алимсақ Б.О., Абабакирханова Д.

Ғылыми жетекшісі: Молдасламова А.К.

«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: В данной статье рассмотрены некоторые особенности овладения профессиональной (специальной) лексикой в рамках профессионально-ориентированного обучения студентов неязыковых специальностей.

Summary: This article discusses some features of mastering professional (special) vocabulary in the framework of professionally-oriented training of students of non-linguistic specialties.

Қазіргі уақытта шет тілін білу кәсіби бағдарына қарамастан қазіргі заманғы маман даярлаудың маңызды критерийлерінің бірі болып табылады, бұл оған күнделікті тақырыптарда шет тілінде сөйлесуге мүмкіндік беріп қана қоймайды, сонымен қатар жұмысқа орналасуда бәсекелестік артықшылық береді және кәсіби қызметтің қарқынды дамып келе жатқан жағдайларына бейімделуге мүмкіндік береді. Шет тілдердегі құзыреттілік халықаралық деңгейдегі маманның қалыптасуы үшін кәсіби лексика мен грамматиканы білуді, сондай - ақ нақты кәсіби салаға тән верналдық өзара іс-қимылдың,

Әлеуметтік және мәдени тілдік дәстүрлер мен тілдік стильдердің негізгі түрлері туралы хабардар болуды талап етеді. Мұндай маманды даярлау қажеттілігі болашақ маманға шет тілі мәдениеті өкілдерімен кәсіби кеңістіктегі еркін мәдениаралық қарым - қатынасты қамтамасыз ететін мәдениаралық және кәсіби білімнің, дағдылардың, дағдылардың жеткілікті деңгейін қамтитын мәдениаралық коммуникативті - кәсіби құзіреттілікті жүзеге асыру құбылысының өзектілігін түсінуге әкелді [1, б.122].

Бұл мақалада тілдік емес мамандықтардың студенттеріне Кәсіби бағытталған оқыту аясында кәсіби (арнайы) лексиканы игерудің кейбір ерекшеліктері қарастырылған.

Болашақ мамандықтың немесе мамандықтың ерекшеліктеріне байланысты шет тілін кәсіби бағытталған оқыту немесе шет тілін арнайы мақсаттар үшін оқыту кәсіби және лингвистикалық білімді игеруді, шет тілін кәсіби білім алудың негізі ретінде пайдалануды, шет тілін оқыту курсының мазмұнын белгілі бір кәсіби салаға бағыттауды қамтиды. Жақында шет тілін оқытудың бұл бағыты шетелдік және отандық оқыту тәжірибесінде өте кең таралған. Оқытудың осы түрінің мәнін, мақсаттарын, технологияларын және нәтижелерін сипаттауға арналған, әсіресе шет тілі лингвистикалық құбылыс ретінде емес, студенттердің арнайы білімі бойынша алған арнайы білімдерінің жиынтығымен бірге оқытылатын тілдік емес университеттерге қатысты жұмыстардың берік корпусы бар [2, б. 62].

Кез - келген саладағы кәсіби қарым - қатынас белгілі бір тілмен, әсіресе оның лексикалық құрамымен шектелмей мүмкін емес. Кәсіби немесе арнайы лексика туралы айтатын болсақ, біз бір кәсіппен біріктірілген адамдардың белгілі бір тобына тән лексиканы айтамыз, оған кәсіби терминология да, кәсіби қызметтің осы түріне арналған арнайы белгілерді сипаттайтын жалпы лексика да кіреді [3, б. 62].

Болашақ мамандардың мәдениаралық коммуникативті-кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру кезінде орталық орындардың бірі лексикалық дағдыларды дамыту, яғни кәсіби лексикалық бірліктерді, олардың үйлесімділігі мен әртүрлі контексте қолдану ережелерін білу міндетіне ие. Лексикалық дағдыларды дамыту бірнеше кезеңдерді қамтиды: лексикалық бірлікпен танысу (дыбыстық, графикалық, семантикалық мазмұн), лексикалық бірлікті студенттердің жағдайына бекіту және сөйлеудегі лексикалық бірлікті жаттықтыру. Соңғы кезеңде лексикалық бірліктерді практикалық игеру бойынша жұмыстың негізгі көлемі жүзеге асырылады.

Шетелдік жарияланымдарда шет тіліндегі кәсіби лексиканы оқыту стратегиялары екі деңгейде қарастырылады: лексикалық бірліктерді қалпына келтіру және есте сақтау және лексикалық бірліктерді есте сақтау [4, б. 62]. Сонымен қатар, кәсіптік лексиканы оқыту стратегиялары студенттердің шет тілін меңгерудің жоғары деңгейіне - сөздерді механикалық қайталаудан бастап, олардың мағыналары мен сөйлеу тәсілдерін тереңірек түсінуге көшуімен өзгеруі мүмкін.

Қарым-қатынас құралы ретінде шет тілін кәсіби бағытталған оқытудың мақсаттарына сәйкес оқу дағдыларына оқытудың мазмұны келесі негізгі компоненттерді қамтиды:

- кәсіби қоғамдастықта шет тілінде сөйлесу үшін қажетті негізгі кәсіби және академиялық лексикадан тұратын лексикалық минимум;
- лексикалық дағдылар;
- өз мазмұны бойынша білім алушылардың кәсіптік қызметін көрсететін оқытылатын тақырыптар;
- студенттерге оқу және анықтамалық әдебиеттермен жұмыс істеуге, заманауи техникалық құралдар мен ақпараттық технологияларды пайдалануға мүмкіндік беретін оқу дағдылары мен дағдылары;
- кәсіби лексиканы меңгерудің нәтижелі стратегиялары, соның ішінде ассоциативті байланыстар әдісі, мнемоника, карталар және т. б.

Шет тілін оқытудың отандық және шетелдік тәжірибесінде арнайы мәтіндерді оқуға көп көңіл бөлінеді, осылайша оқу барысында студенттер кәсіби ақпаратты игеріп, сөздік қорын кәсіби лексикамен толықтырады. Мәтінмәндік оқыту, әрине, шет тілін үйренудің бастапқы деңгейінде де сөздерді қарапайым қайталаумен салыстырғанда артықшылықты стратегия болып табылады. Бұл арнайы мәтіндермен жұмыс жасау кезінде белсенді ғана емес, сонымен қатар пассивті лексика да кеңейіп, бұрын алынған грамматикалық дағдылар бекітіліп, контекст арқылы тілдік болжам негізінде таныс емес лексикалық бірліктерді өздігінен семантизациялау дағдылары қалыптасып, дамитындығымен түсіндіріледі, атап айтқанда, сөз қалыптастыру дағдыларын дамыту, көп мағыналы сөздерді жаңа мағынада қолдану, ұлттық және кірме сөздерді, синонимдерді, антонимдерді қолдану және т. б. Бұл әдіс сонымен қатар бейтаныс сөздерді талдауға уақытты үнемдеуге көмектеседі және шет тіліндегі сөйлеуді қарқынды оқу және түсіну дағдыларын дамытады. Оқу материалын, яғни арнайы мәтіндерді іріктеу мәтіннің түпнұсқалығы, ондағы ақпараттың өзектілігі, мәтіннің кәсіби бағыты, білім алушылардың шет тілін білу деңгейіне сәйкестігі, жанрлық әр түрлі бейнелер, проблемалар, мәдениеттілік, оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкестігі сияқты өлшемдерге сәйкес келуі керек [5, б. 62].

Тар терминологияға бай болуына байланысты кәсіби лексиканы есте сақтау әрдайым студенттер үшін қиындық тудырады. Кәсіби лексиканы оқыту арнайы мәтіндерді механикалық оқуға және оларда кездесетін арнайы сөздердің мағыналарын талдауға түспеуі үшін мұғалім лексикалық дағдыларды қалыптастыруға және дамытуға бағытталған жаттығулар жиынтығын қолдануы керек. Жақында сөздердің белгілі бір категорияға жататындығы, синонимдер немесе антонимдерді іздеу, мағынасы жақын сөздерді ажырату, корреляция, сөздерді әртүрлі вариацияларда сұрыптау сияқты сөздердің байланысын нығайтуға мүмкіндік беретін жаттығулар үлкен танымалдыққа ие болды. Жаттығулардың бұл түрлері лексикалық материалды берік бекітуге де, аналитикалық ойлауды дамытуға да ықпал етеді [6, б. 62].

Кәсіби лексиканы зерттейтін арнайы мәтінмен жұмыс әр түрлі жаттығуларды қамтуы мүмкін:

- коммуникативтік емес-лексикалық бірліктерді саналы түрде меңгеруге бағытталған;-шартты – коммуникативтік - қарым - қатынастың әртүрлі жағдайларында сөздердің мағынасын, олардың графикалық және грамматикалық формаларын есте сақтауға ықпал ететін, қабылдау, ойлау, есте сақтау процестерін белсендіретін және сөйлеу тапсырмаларын қамтитын; – коммуникативтік – сөйлеуде жаңа лексикалық бірліктерді қолдануға бағытталған. Осындай жаттығуларды орындау кезінде білім алушылардың сыни ойлауы дамиды. Кәсіби лексиканы оқытуға арналған жаттығулардың мысалдары кестеде келтірілген. Жаттығулардың барлық үш тобы лексиканы игеру процесінде бірдей маңызды, өйткені олар лексикалық бірлікті саналы түрде қабылдау деңгейінен оны сөйлеуде толық қолдануға дейін (әртүрлі комбинациялар мен мәтіндерде) өтуге көмектеседі. Сонымен, лексиканы ұсыну әдістері оны оқыту әдістерінен кем емес. Студенттерге сөздердің тізімін, олардың анықтамаларын және ана тіліне аудармасын беру жеткіліксіз. Сіз студенттерге сөздің мағынасын контекст негізінде өз бетінше анықтауға және аударманың орнына зерттелетін тілдегі мағынаны түсіндіруге немесе шетелдік түсіндірме сөздіктерге жүгінуге мүмкіндік бере аласыз [7, б. 62].

Кәсіби лексиканы үйрену процесінде жаттығу түрлері

Коммуникативті емес жаттығулар Шартты коммуникативті жаттығулар коммуникативті жаттығулар

Осылайша, кәсіби бағдарланған тәсіл студенттердің кәсіби білімдерін тереңдету және қолдану құралы ретінде шет тілін үйренуге деген ынтасын тудырады. Кәсіби шет тілдік лексиканы оқытуда артықшылығы бар бірыңғай әдіс жоқ екенін атап өткен жөн. Оқыту әдісін таңдау, әдетте, студенттердің қалауы мен мүмкіндіктерінің оқу мақсаттарына, қоғамның әлеуметтік тапсырысына, оқу процесінде заманауи технологияларды пайдалану мүмкіндігіне және басқа факторларға байланысты. Белгілі бір дайындық бағыты бойынша студенттерді оқыту кезінде оқытылатын пән болашақ мамандардың мамандықтарының ерекшеліктерімен үйлесуі керек. Кәсіби тілдік қажеттіліктер оқу процесінде кәсіби қарым-қатынастың нақты жағдайларында қажетті арнайы лексиканың белгілі бір көлемін алу қажеттілігін анықтайды. Сондықтан кәсіби лексикалық дағдыларды қалыптастыру үшін оқыту техникаларын, әдістері мен құралдарын таңдауда тұтас және кешенді тәсілдерді қолдану қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Алексеева, Л. Е. Методика обучения профессионально ориентированному иностранному языку. Курс лекций : метод.пособие / Л. Е. Алексеева. – СПб. : СПбГУ, 2007. – 136 с.
2. Алещанова, И. В. Способы развития профессиональной иноязычной компетенции [Электронный ресурс] / И. В. Алещанова, Н. А. Фролова // Современные проблемы науки и образования : электрон. журн. – 2011. – № 6. – Режим доступа : www.science-education.ru/100-5128 (дата обращения : 02.03.2015).
3. Милованова, Л. А. Профильно-ориентированное обучения иностранному языку / Л. А. Милованова // Иностран. яз. в шк. – 2007. – № 8. – С. 8 – 13.

4. Cohen, A. Strategies in Learning and Using a Second Language / A. Cohen. – London ; New York : Longman, 1998. – 294 p.
 5. Hutchison, T. English for Specific Purposes: a Learner-Centered Approach / T. Hutchison, A. Waters. – England : Cambridge University Press, 1987. – 184 p.
 6. Robinson, P. C. ESP Today: A Practitioner's Guide / P.C. Robinson. – Hamel, Hempstead : Prentice Hall, 1991. – 146 p.
 7. Segler, T. M. Second Language Vocabulary Acquisition and LS in ICALL Environments [Электронный ресурс] / Т. М. Segler, Н. Pain, А. Sorace. – 2001. –: Режим доступа : <http://homepages.inf.ed.ac.uk/s9808690/finalpaper2.pdf> (дата обращения: 05.04.2015).
- References

UDC: 373.1.

CONCEPT AND ESSENCE OF HOMONYMY

Өмірбай М., Тасқұлова Ә., Тухтасинова П.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Омонимияны үйрену шет тілін түсіну үшін өте маңызды, өйткені оның әр түрлі грамматикалық формалары бірдей дыбыс немесе емле болуы мүмкін.

Резюме: Изучение омонимии особенно важно для понимания иностранного языка, так как в нем разные грамматические формы могут иметь одинаковое звучание или написание.

"Homonymy is the sound coincidence of two or more words language units that differ in meaning." Homonym in Greek means "homonymous" (homos-the same, onyma-name). The section of lexicology that studies homonyms is called homonymy.

Homonyms (homonyms <Gk homo — same+ onoma — name) are words that are identical in pronunciation and spelling (or identical in one of these aspects), but differ in their meaning [1], for example,

bank-1) a shore;

2) an institution for receiving, lending, exchanging and keeping money.

ball-1) a sphere;

2) a large dancing party [1].

The vocabulary of the English language is rich in such pairs, as well as groups of words. In General, word forms become homonymous as a result of random coincidence: the main part of homonyms matches in spelling or pronunciation (or both aspects) due to the historical phonetic development of these words.

In the process of communication, the use of homonyms can cause some difficulties for understanding.

In the Dictionary of linguistic terms, O. S. Akhmanova defines homonyms as "equal-sounding words" and, in addition to words, refers to homonyms and grammatical affixes that coincide in sound, but are incompatible in meaning. eng. - t in leapt - - t in shalt. It also identifies a special group of homonyms - historical homonyms. They arose as a result of sound changes that occurred during the development of the language's sound system. For example, Gare "turnip" - Gare "violence". Along with complete (absolute) homonyms, there are homonyms in

which not all their constituent elements (morphemes) coincide in sound when the Meaning differs, for example, English. likes in likes and dislikes - likes in he likes.

Russian dictionaries, starting with the academic Dictionary of Russian and Church Slavonic in 1847, define homonyms ambiguously. Vinogradov V. V. identifies three main positions when defining homonyms in dictionaries.

1. All words that have the same sound are considered as a single lexical unit (in the " Explanatory dictionary of the living great Russian language " by V. I. dal, as well as in the academic "Dictionary of the Russian language", compiled by the Second Department of the Academy of Sciences under the editorship of Akad. A. A. Shakhmatova).

2. In other dictionaries (such as the one-volume Dictionary of the Russian language, compiled by S. I. Ozhegov), there is a tendency to split polysemantic words into homonyms, mainly based on differences in objects, actions, etc., i.e., realities or concepts denoted by a word or words. "Thus, there is a confusion of the phenomena of historical "reality" in the broad, philosophical sense of the word with the semantic system of the language."

3. The third position is in some sense a compromise, when not all words that have the same spelling or sound belong to homonyms, but only those whose semantic meanings have significant differences.

Homonymy is an example of ambiguity in a language, that is, a relationship of form and meaning in which identical forms have different meanings. In contrast to polysemy (polysemy), homonymy is an ambiguity in which we are not dealing with a single word and its many meanings, but with two different words that only superficially coincidentally coincide in form.

This accidental similarity of two homonymous values is manifested in the fact that their values are not related to each other in any way, that is, they do not contain any common semantic attribute that would serve as a basis for transferring from one value to another. Accordingly, not one of the homonymous values can be considered the source or derivative [2].

"There are different definitions of homonymy based on differences of opinion among linguists on the question of understanding the language form. Some researchers limit it to the sound shell of a word, while others expand the concept of form to include a graphical representation; thus, all possible coincidences of units in terms of expression can be called homonymous." This explains the existence of different classifications of homonyms, taking into account differences in form, both General and word forms, the degree of coincidence of the form, as well as the belonging of homonyms to the same or different parts of speech.

The number of homonyms in different languages is directly dependent on the length of the word. The average length of a word in a given language is inversely proportional to the number of homonyms. In synthetic languages, such as those of the Slavic group, there are fewer homonyms, since the average word length of the corresponding languages will be longer. "In analytical languages (some languages of the German group, which includes English), there is a predominance of short word forms, respectively, the number of homonyms in them will be large. Partial

compensation for the influence of homonyms on the language (violation of the meaning of the distinctive form of the sign, which does not promote mutual understanding) is due to the written language form (spelling)."

"In order to understand that homonymy is an absolute linguistic universal, it is not necessary to consider this phenomenon in all known languages. It is enough to see that the presence of homonyms in the language is due to the very nature of the language and is determined by the conditions of its functioning as a means of communication."

Homonymy also introduces difficulties in the process of learning a foreign language, in particular English, when a student is faced with the fact that the same language form may have completely different meanings, a fact that he usually does not pay attention to in his native language. Analysis of such forms significantly complicates the perception of a foreign language text or message.

The need to study homonymy is also caused by the needs of applied linguistics. Homonymy is a certain hindrance in the process of communication. Often the listener is at a loss as to which of several different meanings expressed by a given language form to choose in order to understand the message correctly. Difficulties may arise not only for the listener, as it is commonly thought, but also for the speaker, who seeks to construct a statement so that it can be understood unambiguously.

Homonymy is no less difficult when building automatic text processing systems, as well as in lexicographic work-when determining the boundaries between individual words, when developing ways to represent homonyms in the dictionary, etc. The work of compiling explanatory and translated dictionaries, creating effective programs for automatic text processing, and improving methods of teaching languages, both foreign and native, all require in-depth research of homonymy problems, identifying its internal patterns, and determining the place it occupies in the General system of the language [3].

Homonymy in English can apply not only to words and word forms, but also to other units of the language, such as morphemes (-s: 3rd person Sg, Present Indefinite form of a verb/Pl of a noun/Possible marker; - er: Noun suffix/ Comparison form of Adjective suffix).

In addition, the scientific literature firmly established the concept of quasi-homonymy, which was especially deeply developed in connection with the study of so-called "minimal pairs", which received a detailed description on the material of the English language in the works of representatives of American descriptive linguistics. It is known that they are essential for determining opposites in the phonological system of a given language (for example, cat "cat" - cap "cap", bill "bill" - pill "tablet", dog "dog" - dock "dock" , etc.).

References:

1. Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка.- М.:Высшая школа, 2001.
2. Бонк Н.А., Копиит Г.А., Лукьянова Н.А. Учебник английского языка. Ч 1.- М.: Высшая школа, 2013
3. Виноградов В.В. Краткий словарь лингвистических терминов.- М.:Прогресс,2015

POLITE REQUESTS AND ANSWERS: TEACHING ETIQUETTE CLICHES OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Пашарова Д. Н., Бақытжанқызы А., Калтурсунова И. А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада студенттерді ағылшын тілі сабақтарында сыпайы сұраулар мен оларға реакция білдіретін клише материалындағы этикеттің орта және үлкен кезеңдерінде оқыту мәселесі, сондай-ақ ағылшын тілді қоғамда қабылданған коммуникативті мінез-құлық нормаларын меңгеру мәселесі қарастырылады. Авторлар тиісті дағдыларды қалыптастыру үшін бірқатар жаттығулар ұсынады: жаңа материалмен танысудан бастап сөйлеу жағдайында сыпайы өтініштер мен жауаптарды қолдануға дейін, бұл сөйлеу мінез-құлқының практикалық дағдыларын дамытады және оқушылардың мәдениаралық құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал етеді.

Резюме: В данной статье рассматривается вопрос обучения школьников на среднем и старшем этапах этикету на материале клише, выражающих вежливые просьбы и реакции на них на уроках английского языка, а также проблема овладения нормами коммуникативного поведения, принятыми в англоязычном обществе. Авторы предлагают ряд упражнений для формирования соответствующих навыков: от знакомства с новым материалом до использования вежливых просьб и ответов в речевых ситуациях, что развивает практические навыки речевого поведения и способствует формированию межкультурной компетенции учащихся.

Politeness is one of the most important concepts of the culture of the English-speaking world, therefore, teaching English and culture is impossible without the formation of communicative skills of polite speech, which must be started at an early stage of learning English, to maintain and improve these skills throughout the educational process.

Politeness was widely studied by the pragmatic direction in twentieth-century linguistics and, as before, arouses interest from linguists working in the field of this theory, highlighting the problem in cross-cultural aspect [1], as well as in works on the methodology of teaching a foreign language.

Polite requests and answers are part of the etiquette clichés with which you can start teaching students polite communicative behavior.

In this paper, we propose to organize training in five stages.

At the first stage, we present the material in the form of a list of clichés, explain the meaning of each, make a stylistic comment on the use of individual clichés:

Таблица 1 – Вежливые просьбы и ответы

A cliché for expressing a polite request	Response (reaction) to the request
- Do/Would you mind if ...? (formal)	- No, I don't. You surely can ... (formal)
- Is it all right if ... ? (coll.)	- It's O'key with me. (coll.)
- Could you tell me please ...? (formal, neutral)	- Oh, sure! (neutral)
- I'd like to know if ... (neutral)	- Certainly! (neutral)
- Will you please (do smth.)? (neutral)	- You can/could ... (neutral)
- Will you be so kind as to (do smth.)?, etc. (formal)	- No problem. (coll.)
	- Oh, with pleasure! (neutral)

At the second stage, it is necessary to teach how to distinguish polite phrases from impolite ones. For example, you can present students with a number of statements containing / not containing polite phrases, and ask them to say only polite statements or tick them off:

- *Will you be so kind as give us all the information?*
- *Open the door! Somebody is knocking.*
- *Do you mind if I look it up in the dictionary?*
- *Where can I get some coffee?*
- *I want you to use a reference book.*
- *Is it all right if I leave the meeting now?*
- *Could you lend me your bike please?*

At the next, third stage, we suggest that students fill in the relevant clichés from the studied list.:

- *Is it ... if I use the gas stove?*
- *... you tell me ... where the chemist's is?*
- *Will you be so ... to show me some portfolio as an example?*
- *Would you ... if I turn off the TV?*
- *... you please put down some figures?*
- *I'd ... to know if you have two vacant rooms for a couple of days?*
- *... speak slower?*
- *... to slow down a bit?*
- *... when the performance starts?*
- *... if I change the card?*
- *... if I call you back in a minute?*
- *... if you contest in tomorrow's race?*

Then, at the fourth stage, two dialogues are presented, for example [2].

Students need to compare the content of two dialogues on the subject of familiarity, to find out which of them lacks etiquette clichés. Then, after closing the dialogue, sustained in the correct polite tone, restore it in the second dialogue. And, finally, to act out the dialogue, observing the etiquette.

Dialogue 1.

A: *Excuse me. Could you tell me where I can get some souvenirs?*

B: *Erm...perhaps at a cure shop, but I'm not sure which one is the best. There is a tourist information office.*

A: *Is it somewhere near here?*

B: *Yes, just turn right at the traffic lights.*

A: *Oh, thanks a lot. Do you mind if I ask something else?*

B: *Oh, yeah, you're welcome.*

A: *Can you recommend a good cafe?*

B: *Probably, you will like ...*

I think you could ask about it at the tourist information office, too.

A: *Oh, that would be great. Thanks a lot!*

Dialogue 2.

A: Where can I get some souvenirs?

B: Erm...perhaps at a cure shop, ask at tourist information office.

A: Is it somewhere near here?

B: Yes, just turn right at the traffic lights.

A: Oh. I want to ask something else.

B: O'key. Go ahead.

A: Do you know a good cafe?

B: Probably ... Better ask about at the tourist information office.

A: Mmm. OK!

At the final, fifth stage, students compose and act out dialogues on given situations, using the studied etiquette clichés [3].

Sample situations for speech exercises:

1. You are a new student in the class and you do not know which seat you can take. You ask some boy or a girl for help. Then he / she politely agrees to help you.

2. You have come to a mountain resort. You need to know where to hire some equipment. You find it out at the information desk.

3. You can't open your door at the hotel and ask the receptionist for assistance. The person does not hear you first and you have to ask them again to do it for you.

In the course of the work, the theoretical and methodological foundations of teaching English speech etiquette to schoolchildren were considered. There are many definitions of the concept of "speech etiquette" in the literature. However, they all boil down to the fact that this concept is a set of rules, peculiar rituals of speech behavior [4]. Speech etiquette is determined by the situation of communication, the status and relationships of communicants, their ethnic affiliation and many other factors. The traditions of speech etiquette originate even in the states of the Ancient World. Speech etiquette serves to realize the main purpose of any language – communication, while having a number of specialized functions. Speech etiquette is closely related to intonation, gestures, facial expressions. It is not enough just to use phrases suitable for the situation in speech, it is necessary to pronounce them correctly. The English speech label represents a set of words and phrases, as well as the norms of their use, giving a polite form to English speech. English speech etiquette is quite peculiar, so its study is necessary for everyone who wants to successfully communicate in this language. It is necessary to study it from the very initial stages of language acquisition. In addition, the need to master the speech etiquette of the countries of the studied language is dictated by the modern Federal State Educational Standard. When teaching English speech etiquette to schoolchildren, the teacher must take into account the psychological and pedagogical characteristics of the age of students. A modern teacher has a huge variety of techniques, methods and means for teaching schoolchildren the speech etiquette of English-speaking countries. The forms and methods of work in primary, secondary and high school will differ significantly.

References:

1. Виссон Л. Русские проблемы в английской речи. Слова и фразы в контексте двух культур. Пер. с англ. Изд. 3-е, стереотип. М. : Р. Валент, 2015. 192 с.
2. Leech, G. Politeness: Is there an East-West divide? // Journal of Politeness Research. Language, Behaviour, Culture. 2012. V. 3. Issue 2. Pp. 167–206.
3. Locher, Miriam A., Watts, Richard J. Politeness theory and relational work // Journal of Politeness Research. Language, Behaviour, Culture. 2015. V. 1. Issue 1. Pp. 9–33.
4. Nefedova, K. V., Sedlyarova, O. M. Polite requests in L2 teaching // Студенческий научный форум: образование и технический прогресс: материалы междунаро. студенческой научно-практической конференции. Магнитогорск : МГТУ им Г.И. Носова, 2019.С. 90–93.

UDC 811:894

GAME TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE TO PRIMARY SCHOOLCHILDREN

Пердебай Д., Райымбекова А., Ахметова Д.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақала ойындарды жіктеудің әртүрлі тәсілдерін қарастыруға және талдауға, бастауыш мектеп жасын сипаттауға, бастауыш сынып оқушыларына шет тілін оқытуда ойын әрекетін қолданудың орындылығына, сондай-ақ бастауыш мектепте сабақтарда ойын әрекетін ұйымдастыруға арналған бірқатар ұсыныстарға арналған.

Резюме: Статья посвящена рассмотрению и анализу различных подходов к классификации игр, характеристике младшего школьного возраста, целесообразности применения игровой деятельности в обучении младших школьников иностранному языку, а также ряду рекомендаций по организации игровой деятельности на уроках в младшей школе.

Currently, the expansion of international contacts has led to an increase in practical interest in foreign languages. Knowledge of foreign languages today is not only a sign of a person's cultural development, but also a condition for his successful activity in various spheres of life. As a consequence, the priority goal of teaching foreign languages is Modern studies of social problems, formation of students' abilities to use a foreign language as a communication tool in the dialogue of cultures and civilizations of modern society. Many methodological schools are engaged in the search for effective ways to achieve this goal. From our point of view, one of the most effective means of mastering a foreign language is playing activities, especially when it comes to younger schoolchildren. This is due to the fact that the game performs many functions in the process of child development, makes the learning process interesting and exciting, helps to assimilate the educational material that increases every year and forms the necessary competencies.

Analysis of scientific literature on the problem (A.A. Derkach, P.I. Pidkasisty, M.F. Stronin, D.B. Elkonin, etc.) allows us to draw a conclusion about the demand and benefits of active, game-based learning tools at the present stage in the learning process. However, it has to be stated that in the real practice of teaching, game moments are often ill-conceived, devoid of linguistic and didactic training, and are

mainly used as entertainment in the classroom. This approach deprives the use of the game of methodological significance [1].

Therefore, among the various ways of teaching foreign languages, preference is given to those that have a developing potential: wake up thought, hone means and expressions, enrich feelings, imaginative representations, improve the general culture of communication and social behavior in general [1]. For us, such a means is gaming activity. Primary school is the most crucial period in a person's life. It is at the primary school age that purposeful education and upbringing begins, there is a transition from play activity to learning. At the same time, the game retains its leading role. Children continue to play until they are 10-12 years old.

Therefore, the ability to rely on gaming activities allows you to ensure natural motivation of speech in a foreign language, to make interesting and meaningful even the most elementary statements.

The game in teaching a foreign language does not contradict educational activity, but is organically connected with it and allows you to lay the foundations for the formation of the main components of educational activity: the ability to see the goal and act in accordance with it, the ability to control and evaluate your actions and the actions of other children. Children of primary school age are inquisitive and, when perceived, tend to pay attention to bright, interesting material that causes emotional response. However, their attention is unstable. Children do not perceive long (more than 2-5 minutes) monologue explanations of the teacher, so any explanation should be built in a playful way. The use of game moments makes it possible to create conditions for the arbitrary assimilation by children of all language means (vocabulary and speech patterns) in the process of fascinating interaction of children with each other.

The most acceptable for us is the definition given by A.A. Derkach, "an educational game is a game used in the educational process as a task containing an educational problem (problem situation), the solution of which will ensure the achievement of a certain educational goal" [2]. From the definition of the concept of the game by domestic teachers and psychologists (Elkonin D.B., Ushinsky K.D., etc.) a number of general provisions can be distinguished: Modern studies of social problems.

1. The game acts as an independent type of educational activity for children of different ages.

2. Children's play is the freest form of their activity, which helps to realize and explore the world around them, to open up a wide scope for personal creativity, activity and self-expression.

3. The game is the first stage of the child's activity, the initial school of his behavior, changing its goals as students grow up.

4. The game is the practice of development. Children play because they develop, and develop because they play.

5. The game is the main sphere of children's communication; it acquires the experience of people's relationships.

The game is a powerful incentive to master a foreign language and effective reception in the arsenal of a foreign language teacher. The use of the game and the ability to create speech situations cause students to be ready, willing to play and communicate, give students the opportunity not only to express themselves, act, but also the opportunity to experience and empathize. The game in the learning process fosters a culture of communication and forms the ability to work in a team. All this defines the functions of the game as a means of psychological, socio-psychological and pedagogical influence on the personality [3].

The socio-psychological impact of the game reveals itself in overcoming the fear of speaking (communicating) in a foreign (and native) language and in the formation of a culture of communication, in particular a culture of dialogue.

It should also be taken into account that any game in the educational process is a methodical technique belonging to a group of active ways of teaching practical knowledge of a foreign language. The introduction of this technique into the educational process contributes to the achievement of the goals: teaching dialogic speech and extended monological utterance, activation of speech-thinking activity of schoolchildren, the formation of their skills and abilities to express thoughts, education and upbringing of students by means of a foreign language. I.L. Sholpo highlights such qualities of the educational game:

- the game should stimulate the motivation of the teaching, arouse the interest and desire of schoolchildren to perform the task well, it should be carried out on the basis of a situation adequate to the real situation of communication; Modern studies of social problems

- the game must be accepted by the whole group;

- it must certainly be held in a friendly, creative atmosphere; - the game should evoke a sense of satisfaction and joy in schoolchildren. - the game is organized in such a way that students can use the practiced language with maximum efficiency in active speech communication language material [4].

Another important requirement when conducting various kinds of games is the use of all possible visibility. Do not forget that, when discussing the game, evaluating the participation of schoolchildren in it, you should be tactful, especially when evaluating the results of the game. A negative assessment of the activities of its participants will inevitably lead to a decrease in activity. It is important to consider the principles of organizing gaming activities formulated by P.I. Pidkasisty and J.S. Haidarov. The authors have identified a fairly extensive list of the principles of the game that are the most significant and relevant for foreign language teachers working in primary schools: - activity is the basis of the principle of gaming activity, expressing the active manifestation of physical, intellectual forces, starting with the preparation for the game, in the process and during the discussion of its results;

- the openness and accessibility of the game means the free participation of those who wish, and any game should be simple and understandable; - dynamism expresses the importance and influence of the time factor in the game. The duration of the game is significant for the age of children and their level of preparedness; - the visibility of the game means that all game actions should be open in real and unreal

(cinema, theater, computer games) manifestations of a particular reality, which significantly enhances cognitive interest;

- the entertainment and emotionality of the game reflect fascinating, interesting manifestations of gaming activity, significantly enhance cognitive interest;

- the principle of individuality reflects a purely personal attitude to the game, where personal qualities develop, and there is an opportunity for self-expression and self-affirmation of the player;

- collectivity reflects the joint nature of interrelated and interdependent gaming activities, promotes the development of friendly relationships, teaches to think and act together;

- the purposefulness of the player reflects the unity of purpose for the player and his opponent; personal goals should coincide with the general goals of the team; - the player's self-activity and independence in the game is one of the main principles, has a management function expressed in the ratio between the measure of self-activity and the measure of independence;

- competitiveness and competition in the game. There is no game without competition. The didactic value of this principle is obvious, because it encourages active independent activity, mobilizes physical, intellectual and spiritual forces; Modern studies of social problems:

- the effectiveness reflects the awareness of the results of game actions as a productive creative activity of the player and the team;

- the reliability and repeatability of the game is manifested in the fact that almost everything they are based on real models and roles. This allows you to repeat the past and "reveal" the certainty of the future. Therefore, the game is the most powerful means of forecasting;

- the principle of problemativeness in the game expresses the logical and psychological patterns of thinking in the intellectual and emotional struggle. The information for the game in its simplest form reflects the strong emotional excitement of the player in anticipation of success or defeat, etc. [5]. Summarizing the above, we can offer the following recommendations for conducting games in the classroom: - clearly develop rules and evaluation criteria (if necessary) before the game; - take care of the place and attributes of the game in advance; - solve educational tasks during the game and preparation for it; - voluntariness is the basis of the game; - set a game plot that motivates all participants to achieve game goals; - everyone's participation: the team as a whole and each player personally. - to provide an opportunity for independent active action for each player, so that he can make decisions, choose options for ways of action, etc. - the result of the game should be different depending on the efforts of the players; there is a risk of failure; - game tasks should be selected so that their execution it was associated with certain difficulties; - tasks should be available to every student (taking into account the level of participants in the game; selection of tasks from easy to those that require considerable effort); - there should not be one single possible way to achieve the goal in the game. Gaming activity allows you to reproduce reality through gaming models of situations, develops imagination, intelligence. In the game, the ability to communicate with people and influence the surrounding objects of real reality is

formed. Engaging games in the learning process is an effective tool for managing learning activities (activities for mastering foreign language communication), activating the mental activity of students, allowing them to make the learning process exciting and interesting.

References:

1. Vygotsky L.S. The psychological meaning of the game // Vygotsky L.S. Pedagogical psychology / Edited by V.V. Davydov. - M.: Pedagogika-Press, 2016– - 536s.
2. Derkach A.A. Pedagogical heuristics. The art of mastering foreign languages. - M., 2019. Modern studies of social problems, 2018, №4(04)
3. Kolesnikova M.M. Games in English lessons. - Minsk: Narodnaya ASVETA, 2019.
4. Pidkasisty P.I., Khaydarov Zh.S. Technology of the game in training and development: Textbook. - M.: RPA, 2016. - 269s.
5. Practical methods of teaching a foreign language.// Edited by Kolker, M. Y., Ustinova, E. S., Analavos T. M. – M.: Publishing center "Academy", 2010.

UDC 811.111

THE USE OF RHYMES IN ENGLISH CLASSES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS FOR THE FORMATION OF LEXICAL SKILLS OF CHILDREN 5-6 YEARS OLD

Райхан Б., Эркабекова Б., Адамбек Г.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада 5-6 жастағы балаларда лексикалық дағдыларды қалыптастыру үшін мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде ағылшын тілінде рифмдерді қолдану қарастырылады. Оқытудың ең басында рифмдер әсіресе тиімді. Сөйлеу қарым-қатынасының бір түрі бола отырып, олар оқушылардың сөздік қорын берік игеру және кеңейту құралы ретінде әрекет етеді, өйткені олар жаңа сөздер мен сөз тіркестерін қамтиды.

Резюме: В данной статье рассматривается использование рифм на занятиях английским языком в дошкольных образовательных учреждениях для формирования лексических навыков у детей 5-6 лет. В самом начале обучения особенно эффективны рифмовки. Будучи одним из видов речевого общения, они выступают в качестве средства прочного усвоения и расширения словарного запаса учащихся, потому что включают новые слова и выражения.

Rhyming is a kind of short poetic text. In literary studies, rhyming refers to the order of alternation rhymes in a verse, or consonances of the endings of two words. In poetics, various types of rhymes are distinguished: adjacent (alternate consonance of adjacent lines); cross (alternation of rhyming lines); ring (consonance of the first and fourth, second and third lines); free (lack of regularity in the alternation of rhymes). All kinds of rhymes are actively used in the practice of teaching foreign languages. It is impossible not to agree with D.Sh. Islomov [1], who notes that the use of poems in the classroom is the most important reserve for increasing the motivation of students, an effective means of including them in active educational activity. The inherent brightness, imagery, and imagination of poems arouse children's interest in a foreign language. Memorization of poems is considered by a specialist as an active method of enriching the vocabulary of students, forming their lexical skills. This is due to the

fact that the melodic and rhythmic pattern of poetic texts, their clear rhyme and repetition of lexical units greatly facilitate and accelerate the study and consolidation of lexical units, along with the study of characteristic speech turns and grammatical structures.

Rhyming is especially effective at the very beginning of learning. Being one of the types of speech communication, they act as a means of solid assimilation and expansion of the vocabulary of students, because they include new words and expressions. In addition, in rhymes, previously studied vocabulary is often found in a new context, which causes its new activation and leads to the formation of a lexical skill [2]. By learning and reciting rhymes, schoolchildren quickly master the pronunciation side of foreign language speech, assimilate its pattern and rhythm. Rhyming is recommended to be actively used during gymnastics language, phonetic charging. Such poetic texts mainly reflect phenomena and objects of the surrounding world, actions, actions, assessments, understandable and close to children, responding to their cognitive and speech needs. This determines their meaningful personal significance for younger schoolchildren. The linguistic material of poetic works also has a communicative value, since it is marked with speech [3].

As practice shows, younger schoolchildren at first with they are happy to study English. As the complexity of the material increases, difficulties arise in its assimilation, and therefore decreases motivation to master the language. So, the main thing in early English language learning is not so much that the student learns to communicate in it as quickly as possible, but to maintain the child's interest in learning a foreign language when faced with the first difficulties [4]. Learning English in the lower grades is of great importance for the student, developing his linguistic and analytical abilities, language intuition, memory, expanding horizons, forming skills of independent work. It is noted that learning a foreign language often increases the social status of a child among other children and forms a sense of inner confidence and self-esteem.

Taking into account the social and pedagogical significance of the studied language for the formation and development of each personality, an important task of the teacher is to form students' appropriate attitude to the language, awareness of its exceptional significance in the life and work of every person. After all, the general speech development of the individual will largely depend on whether at school age an interest in the word, the desire to constantly learn new things in the language being studied, to discover small secrets of linguistic depth will be instilled.

At the present stage of the development of society, the culture-forming function of education is sharply increasing, which from a way of transferring knowledge from generation to generation turns into a way of developing culture, forming a picture of the world and a person's place in it. It is very important to organize the search activity of students in the study of culture through the study of local traditions of English-speaking countries, their traditions and customs, children are included in the environment of folk culture, and folklore education introduces children to the origins of national cultures [5].

Learning a foreign language based on folklore contributes not only to the development of children's moral qualities and the ability to see the beautiful, but also

expands their horizons, develops imagination in children, activates their consciousness, and contributes to the formation of speech competence.

Modern society, which has entered the era of globalization, is in dire need of understanding the linguocultural processes taking place in it. On the one hand, it is necessary to study linguistic tendencies that contribute to the "cultivation" of nations, on the other hand, the factors of influence of modern culture on the formation of an adequate and necessary peculiar key - a "literacy kit", which will contribute to the successful adaptation of a person to society, need to be understood.

Vocabulary in the system of language and speech is recognized as the main component, since it is the carrier of semantic meaningful connections. Such functionality determines the leading role of vocabulary in the conditions of teaching a foreign language. The Federal State Educational Standards of Primary general education, adopted in 2009, contain the basic requirements for a graduate of an elementary school in the field of a foreign language, including lexical aspect. Mastering the vocabulary of a foreign language is incorporated into the general task of forming a student's communicative competence.

The productivity of managing the process of developing lexical skills is achieved with the help of the entire system of interacting learning principles, including general didactic, psychological and pedagogical, general methodological and private methodological. At the first stage of learning a foreign language, which, as a rule, refers to younger students, it is especially important to take into account the psychological and linguopsychological features of this age. In the practice of teaching a foreign language in a modern school, a variety of methods have developed, each of which can be effective it is used in teaching the vocabulary of a foreign language. At the initial stage of education in the lower grades, in particular, such methods as gaming, information and communication, health-saving, method are recommended, based on the use of poems, rhymes, songs.

The use of a poetic text with linguistic imagery, rhythm, musicality in the structure of the content of teaching a foreign language, including the lexical aspect, is an indispensable condition for the development of a student's personality.

Rhyming is a kind of short poetic text, and it is especially attractive for younger students. When working with rhyming in an English lesson, step-by-step work follows, consistently including selection and familiarization with a poetic work, its semantics and final elaboration. The selection criteria and the basic principles of the organization of poetic material used for the formation of lexical skills in the English lesson are based on the general criteria and principles of the selection of educational material in school. When defining criteria and principles in relation to poetic material, it is necessary to distinguish between teaching vocabulary at the initial and more advanced stages of learning, at which put forward as the leading content aspects of teaching a foreign language, in contrast to the initial stage of training, where the main task of teaching language means of language with a gradual transition to the sphere of speech communication is considered.

To the basic principles of teaching vocabulary using poetic material includes the following: the educational material should be related to a specific purpose of teaching (study or consolidation lexical units); contain the most essential information

about the educational material; be both accessible and complex in order to maintain the motivation of students; be interesting and new, but at the same time keep in touch with previously studied material and maintain interdisciplinary connections; take into account psychophysiological and linguopsychological characteristics primary school students; reflect the complex task of forming a well-rounded personality (include culturological, linguistic, cultural, moral, etc. aspects); to develop the speech-thinking activity of the student necessary for the performance of communicative tasks; to develop speech skills necessary for the development of foreign language communication; to comply with the established program on the subject, educational, methodological and material-technical base of the school.

Rhymes used to form lexical skills, they must meet certain requirements: they must be short, easy to remember, imaginative, attractive, motivational, musical if possible. After collecting and analyzing the necessary literature, we conducted research and testing of the developed techniques using rhymes. The essence of the experiment was to introduce methodological developments with rhymes into the educational process of one of the two classes, after which the knowledge gained was tested and compared. Students of the experimental the groups showed higher results. This confirmed the hypothesis that rhyming contributes to a better assimilation of lexical material, thereby the purpose of the work was achieved, and the hypothesis put forward by us was confirmed.

The issues of using various forms of rhyming at other stages of foreign language teaching are subject to further study.

References:

5. Волкова Т. Стихи и рифмовки как средство мотивации при изучении английского языка//Иностранные языки [Электронный ресурс] www.iyazyki.ru Астапова,
2. Елизарова, Г. В. Формирование межкультурной компетенции у студентов в процессе обучения иностранным языкам: автореф. дис., канд. филол.наук: защищена 23.06.2020. - Спб., 2020. - 16 с.
3. Сергеева, Н.Н. Современные тенденции в теории и практике обучения иностранному языку Текст. / Н.Н. Сергеева. - Екатеринбург, 2018. - 65 с.
4. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. теория и практика обучения иностранному языку. Начальная школа: методическое пособие. – М.: Айрис-Пресс, 2004. – 240 с.
5. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. – М.: Изд-во «Юрайт», 2016. – 200 с. 58

УДК 371.32

ПРЕИМУЩЕСТВА ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ОНЛАЙН ФОРМАТЕ

Розметова К.И., Муратова У.А.

Научный руководитель: Арысланова Б.К.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада ағылшын тілін онлайн режимінде оқытудың негізгі кезеңдері, сондай-ақ білім беру мақсатында Интернеттің мүмкіндіктері талқыланады. Осы оқыту әдісін дамытуға көмектесетін тілдік іс-әрекеттің бағыттары қарастырылады.

Summary: The article deals with some stages of teaching English in an online format and the possibilities of the Internet for educational purposes. The usage of this form of teaching helps to develop this way of learning nowadays.

Английский язык - это больше, чем язык для передачи идей и мыслей, но он также и язык, который исторически и неразрывно связан с экономикой. Сегодня английский язык влияет на все области развития массовой культуры, и стал основным языком рекламы, спутникового вещания, компьютерного программного обеспечения и Интернета. Это язык международного воздушного и морского сообщения, службы связи, полиции и служб экстренной помощи. Он широко используется и считается важным в академическом, научном и технологических секторах. При этом более 80% всей информации хранится в электронных поисковых системах на английском языке. Кроме того, на английском языке издается больше книг, чем на других языках мира. Английский язык помог облегчить глобализацию и продолжает увеличивать свой потенциал в эпоху информации с использованием Интернета, сотовых телефонов и средств массовой информации. При всём этом, английский язык и глобализация вместе открыли 21 век, отмеченный резким увеличением объемов бизнеса и глобальных коммуникаций в целом. Во многом, будь то использование внешних ресурсов, туризм, международные путешествия, глобальная миграция или местный бизнес - этот язык более широко способствует общению и экономическому росту [1, с.112].

Интернет и всемирная паутина внесли существенные изменения практически во все аспекты нашей жизни, начиная от глобальной экономики, личных и профессиональных сетей до источников информации, новостей и обучения. Доступный интернет также сделал возможным и онлайн-обучение в период пандемии. И многие учителя школ, и преподаватели вузов заинтересованы в онлайн формате для улучшения результатов обучения учащихся. Более того, также увеличился спрос на онлайн-обучение от учащихся из всех слоев общества. Учитывая стремительный рост онлайн-обучения и его потенциала во всех сферах образования, исследователи и преподаватели обязательно должны изучить эффективность онлайн-обучения, безусловно сравнивая данный формат с традиционным обучением [2, с.43]. Интернет и всемирная паутина, вероятно, представляют собой самые захватывающие технологические инновации последнего времени, а в сфере образования Интернет показывает себя как отличный ресурс для обучения иностранным языкам. Его можно рассматривать как настоящую огромную базу материалов для учителей английского языка как иностранного, так и других дисциплин. Более того, это легко доступный мир информации для изучающих иностранные языки, когда можно практиковать все четыре основных вида речевой деятельности: письмо, чтение, аудирование и говорение.

Важным педагогическим принципом обучения языку с помощью технических средств является принцип, в котором упор делается на изучение языка в культурном контексте, поскольку понимание культуры изучаемого языка улучшает понимание самого языка. Материалы для онлайн-обучения

вовлекают учеников в виртуальные сферы, где изучение иностранных языков становится междисциплинарным и дает большие образовательные преимущества [3, с.37]. В отличие от учебников и кассет, ресурсы, связанные с культурой, предлагают более целостный опыт обучения, который может значительно улучшить сам процесс изучения языка.

Что мы можем делать с Интернетом? На уроках иностранного языка доступен широкий спектр онлайн-приложений. Это могут быть разработки уроков, грамматические и лексико-фонетические материалы, упражнения на понимание прочитанного текста на слух, словари и энциклопедии, произносительные подкасты в виде песен, стихов, книги, газеты и журналы. В просторах интернета учителю и студентам можно найти фильмы на английском языке, различные видеоролики. Возможно некоторые сочтут, что преимущества онлайн-изучения языка с помощью Интернета не может заменить обучение языку в классе, когда происходит живое взаимодействие между учителем и учениками. Но практика и исследования показывают иное, что при правильном внедрении и использовании, онлайн обучение дает ряд преимуществ для изучения иностранного языка [4, с.89].

Одним из преимуществ онлайн изучения языка являются – навыки. Они легко интегрируются, так как разнообразие средств массовой информации делает естественным объединение чтения, письма, разговорной речи и аудирования в одном мероприятии. Создается более аутентичная среда обучения, так как слушание сочетается с видением, как в реальном мире. Ученики имеют большой контроль над своим обучением, поскольку они могут не только идти в своем собственном темпе, но даже по своему собственному индивидуальному пути, продвигаясь вперед и назад к различным частям учебной программы. Ученик узнает, что ему нужно знать и когда ему нужно это знать. Он может выбрать один из инструментов онлайн-обучения, который более соответствует его потребностям и приведет к положительному результату [5, с.14]. Учащийся может выбрать тему, которую он хочет изучать, и способ, которым он хочет ее изучать. Он может практиковаться в автономном режиме, так как может распечатать каждое упражнение и задание. Ученики кажутся более мотивированными и у них появляется интерес к изучению предмета.

Сосредотачиваясь на интерактивных языковых играх и викторинах, а также просмотр иностранных фильмов, прослушивание популярной музыки, радиошоу и различные веб-сайты дают большой потенциал для ознакомления ученика с проявлениями повседневной жизни и культурой по всему миру. Именно благодаря этой комбинации «образование и развлечения», происходит значительное повышение мотивации учащихся. Компьютер-репетитор дает самую свежую информацию. Он предлагает демократическую среду обучения и обеспечивает удобство доступа, поскольку Интернет доступен 24 часа в сутки. И это, в свою очередь относительно недорогой инструмент. Например, учебники стоят дорого, а материалы в Интернете, как правило, доступны бесплатно. Кроме того, есть особые критерии использования Интернета для

практики языка [6, с.58]. При этом легкий и быстрый доступ. Если говорить о взаимодействии, то оно визуально приятно и имеет не нагнетающую обстановку. Также в преимущество входит и обратная связь. Ведь у учеников будет возможность во время или сразу после занятия проверить себя.

Онлайн-обучение с использованием Интернета, безусловно, может быть эффективным путем объединения его с традиционными практиками преподавания и обучения. «Эффективное обучение» в широком смысле относится к повышению взаимосвязи между эффективными процессами обучения, такими, как сотрудничество, взаимодействие, участие, ответственность, а также результатами и целями обучения. Данные показывают, что использование Интернета в обучении открывает большие возможности, как учащимся, так и учителям. Обучение в онлайн формате на таких платформах, как Zoom, Skype и другие способствует совместной работе, основанной на проектах и аутентичных действиях, которые недоступны в традиционном режиме во время обучения в классе [7, с.21]. Тем не менее, у данной формы обучения имеются и отрицательные стороны. Например, ученику может не хватать личного контакта с преподавателем или учениками. Чтобы разобраться с материалами и заданиями во время электронного обучения, потребуется больше времени. Некоторые учащиеся не могут сосредоточиться во время занятий и другие.

Итак, рассмотрев основные преимущества обучения в онлайн формате и подводя итоги, мы можем сказать, что эффективность онлайн-обучения будет определять и эффективные результаты обучения, которые, в свою очередь, будут способствовать развитию человеческого потенциала. А также способствовать экономическому благополучию учащихся и общества в целом. Кроме того, навыки и знания, которые будут приобретены при использовании Интернета и информационно-коммуникационных технологий могут быть полезны в их дальнейшем продвижении. Это, в свою очередь, соответствует одному из приоритетов, обозначенных целями в планах общего образования: «Подготовить выпускников, обладающих навыками и всеми компетенциями, необходимыми для участия в современном мире в 21 веке. А, чтобы учащиеся стали разносторонне развитыми и конкурентоспособными, задача учителя - это следовать и принимать мировые образовательные тенденции в области развития технологий и инноваций, и при этом рационально использовать их в учебном процессе.

Список использованной литературы:

1. Сысоев П.В., Евстигнеев М.Н. Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникационных Интернет-технологий: учебно-методическое пособие. Ростов н/Д.: Феникс: Глосса-Пресс, 2010. - 201с.
2. De la Varre C., Keane J., & Irvin M. J. Enhancing Online Distance Education in Small Rural US Schools: A Hybrid, Learner-Centered Model. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 15(4), 2011. – P. 35–46.
3. Кораблев А.А. Информационно-телекоммуникационные технологии в образовательном процессе. М.: Школа. № 2. 2006. - с. 37-39.
4. Зубов А.В. Методика применения информационных технологий в обучении иностранному

языку. – М.: Academia, 2008. – 144 с.

5. Полипова Т.А. Внедрение компьютерных технологий в преподавание иностранного языка. Иностранные языки в школе. № 10, 2009. – С. 11-16.

6. Девдариани Н.В. Результаты и рекомендации по использованию онлайн-тренажера по обучению грамматике английского языка. Карельский научный журнал. № 4, 2020. – С 56-59.

7. Вайндорф -Сысоева М.Е. Методика дистанционного обучения. Учебное пособие для вузов. М.: Юрайт, 2017. - С.21-23.

UDC 37.013

TEACHING GRAMMAR USING MODERN INFORMATION TECHNOLOGY

Рузиева Н.

Узбекский государственный университет мировых языков, г.Ташкент, Узбекистан

Түйін: Бұл мақалада шет тілі грамматикасын оқытуда ақпараттық коммуникациялық технологиялардан пайдаланулың тиімды жолдары қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматриваются вопросы эффективного использования современной информационно-коммуникативных технологий в обучении грамматики иностранного языка

In recent years, the question of the use of new information technologies (IT) in higher education has been increasingly raised. IT includes not only new technical means, but also new forms and methods of teaching. There are many foreign language grammar learning sites that help you master grammar at different stages of learning. And in this article I would like to describe in more detail some of them, which seemed to the author of the article the most interesting and important for the educational process.

The main goal of teaching foreign languages is the formation and development of the communicative culture of students, teaching the practical mastery of a foreign language. A foreign language is increasingly acquiring the status of a socio-economic and political mechanism of understanding between different representatives of the world community in various spheres of their life. The education system, according to many researchers, cannot be independent of the social political structure of the state; it has always responded to a social order. It is because of this that the government's policy has recently been aimed at introducing IT into higher education institutions, attracting specialists in subject areas to work on new teaching materials, and encouraging computer firms to create electronic products for students.

It is necessary that every teacher understands the idea: IT in the educational process is not a mechanical teacher, not a substitute or analogue of a teacher, but a means for teaching students, strengthening and expanding the possibilities of their teaching activities. Therefore, the development of the methodological foundations of teaching foreign languages through IT should be based on a deep analysis of didactic and methodological possibilities that contribute to the implementation of the main goal in teaching foreign languages - the formation of skills of communicative competence. It follows from this that multimedia tools allow simulating the conditions of communicative activity; master lexical and grammatical skills; individualize and

differentiate training; increase motivation; increase the volume of language training; contribute to the development of self-esteem of trainees; ensure the transfer of linguistic material to other types of speech activity [1].

The task of the teacher is to create conditions for the practical mastery of the language for each student, to choose such teaching methods that would allow each student to show their activity, their creativity. Modern pedagogical technologies such as learning in collaboration, project methodology, the use of new information technologies, Internet resources help to implement a student-centered approach to learning, provide individualization and differentiation of learning, taking into account the abilities of students, their level of training, inclinations, etc.

As you know, the suitability of technical means of teaching and control for use in foreign language classes is determined by the following criteria:

- firstly, they should contribute to increasing labor productivity and the effectiveness of the educational process;
- secondly, to provide immediate and constant reinforcement of the correctness of educational actions of each student;
- thirdly, to raise awareness and interest in language learning;
- fourthly, to provide operational feedback and operational control over the actions of all trainees;
- fifth, to be able to quickly enter answers without additional coding and encryption.

Undoubtedly, the Internet can be used as an effective application for the development of grammatical, vocabulary and knowledge skills. This includes all kinds of training vocabulary, grammar, phonetic exercises, reading tests, grammar, IQ tests. In this article I would like to focus on teaching grammar using IT. In the process of working with grammatical material, students gradually accumulate language knowledge and begin to form grammatical skills. Grammatical skills are understood as the automated use of grammatical material in productive and receptive speech activity.

Familiarization with new grammatical material should not take long. Moreover, if the Internet helps in this. First, the teacher does not need to spend time making various reference circuits. Secondly, for learners on the Internet, there is a lot of scientific and entertainment material for differentiated learning. Thirdly, the teacher will not need to spend a lot of time on the students to control him everything will be "done" by the Internet. At this stage, it is necessary to reveal the meaning, formation and use of the grammatical structure, to ensure control of its understanding by students and the primary consolidation. There are many foreign language grammar learning sites that help you master grammar at different stages of learning. Consider a few sites that have a lot of information on the grammar of the English language Info English (www.infoenglish.info) and Using English (www.usingenglish.com). The uniqueness of the sites is that the "Grammar" section contains rules in Russian on various topics with many examples in English. Using these sites will help in explaining grammar topics in middle and high school lessons [2].

The site English tenses with cartoons (www.englishtenseswithcartoons.com) was specially designed for the younger and middle stages of education, will help in

learning the tenses of the English language. Its significance and motivation lies in the fact that by the 12 grammatical tenses of the English language, colorful animated videos are presented to the rules and examples, which make it possible to make the process of understanding and mastering various topics more interesting.

English Grammar Online... the fun way to learn English ([www. Ego4u.com](http://www.Ego4u.com)) can be used in early and intermediate classes. Also in the "Grammar" section you can find rules with detailed explanations and examples and multilevel tasks. Colorful tables, many examples on various rules will help students understand topics and correctly complete assignments.

The Learn English site (www. Learn.english. De) contains a large number of rules on grammatical topics, and following the rules, various exercises are presented to consolidate the knowledge gained.

The Funny English website (<http://www.karusel-tv.ru/announce / 8686>) will help students in the classroom in the initial teaching of English grammar to the youngest students. The Funny English Learning Program is the funnest and easiest way to learn to speak English.

The You Tube website (www.youtube.com) will bring novelty to a foreign language lesson when learning new grammatical material. This site features many video lessons for native speakers to teach grammar. Advanced search allows you to find fragments of lessons on various topics.

Most of the time is devoted to automation during the implementation of training exercises. After a new material is introduced, a rule of instruction is formulated and a speech sample is presented, the stage of training students in the use of this material in speech follows. At this stage, students should develop not only grammatical skills, but also communicative competence. By completing grammar tasks, students expand their vocabulary.

Systematization and repetition of grammatical material is very important to consolidate the knowledge gained.

For systematization at an early stage of learning, students can create their own page on the Internet, for example, on the site Narod Yandex (www.narod.yandex.ru) and keep there "Zaykin's notebook" or "My computer", in which they can write down grammatical structures and their grammatical forms in the form of diagrams, pictures.

On the sites ESL Exercises ([www. Englishmedialab. Com](http://www.Englishmedialab. Com)), ESL Fun Games for Teachers & Students Practice & Play (www. Eslgamesworld.com) and LearnEnglish-Today (www.learn-english-today.com) for reviewing English grammar is presented a huge number of games, crosswords, puzzles.

The next stage is to control the formation of grammatical skills. Knowledge of grammatical forms is controlled by exercises to transform one form into another, to fill in the gaps, to select the desired answer from a number of forms, and to correct. Most of the exercises should be of a test nature, since they are economical in time, objective in assessment and have a massive character [3].

At this stage, sites such as: Learn English (www.learnenglish.de), English Grammar 101 (www. English Grammar 101.com), English tests for you (testyourenglish.org) and English language.ru (www.english .language.ru) Comments

can be viewed while tests are running. Each test contains no more than 20 questions, where you need to enter the verb form, ask a question, restore a sentence. Final tests involve comparing two or more grammatical phenomena. Based on the results of completing the assignment, the student receives a result in percentage and can independently give himself a grade, depending on the criteria established by the teacher.

Several billion multimedia files in English have been published on the Internet, containing educational, methodological and scientific information, which makes it possible to organize operational consulting assistance, simulate research activities, and conduct virtual training sessions (seminars, lectures) in real time.

If you want to work with text (dialogue), the London English Course program not only allows you to read text on a specific topic, but also allows you to integrate such a classic method as listening and writing. The program contains several dialogues on various topics in English and Russian. A student using this program is not constrained by the pace of the teacher, but can interactively listen to the necessary fragment of the text any number of times. While listening to this dialogue, the student should try to write it in English. This course is an effective combination of speech practice and theory, computer control of progress, subtleties of grammar and vocabulary of the English language. The student easily replenishes his vocabulary and learns to independently compose phrases necessary in everyday communication. This is facilitated by the methodology of teaching English and a variety of practical tasks.

The main goal of teaching any foreign language is mastering all types of speech activity: speaking, listening, reading, writing. To master these speech skills, knowledge of the following sections is required: vocabulary, grammar, phonetics. The "Tell me more" multimedia course contains all three sections.

Dictionary associations (allows you to create your own dictionary from the words presented in the dialogue). The aim of the exercise is to link antonyms and synonyms in two columns of words. Word order (will improve vocabulary and syntax knowledge). The goal of the exercise is to form a sentence in the Final Sentence window using a set of words. If you enable speech recognition in the settings screen, you can move words by speaking a sentence into the microphone.

Filling in the blanks (helps to consolidate vocabulary and grammar knowledge). The aim of the exercise is to complete sentences using the words at the bottom of the page.

"Scrabble" will help to increase vocabulary and writing skills. The goal of the exercise is to spell a word that matches the clue shown.

Dictation will help develop listening comprehension and written expression. The aim of the exercise is to listen carefully and type on the keyboard the text you hear.

Picture-word associations (will help you gain vocabulary, as well as work on pronunciation). The aim of the exercise is to find the word that best fits the picture on the screen.

Word selection (gives you the opportunity to practice grammar and consolidate the vocabulary acquired in the lesson). The aim of the exercise is to complete sentences using one of the suggested choices.

Crossword puzzle (allows you to check your knowledge of the words from the lesson passed, as well as your listening comprehension.). The goal of the exercise is to complete the crossword puzzle using the translation shown on the screen or by listening to the transcript of the word.

The section "Phonetics" contains the basics of the phonetic structure of the English language, exercises for working out each sound, stress, intonation, speed and rhythm of speech. A special feature is the combination of visual and audio information; by pressing the "Speak / Speak" button, you can record your voice and compare it with the standard spoken by a native speaker.

The "Grammar" section is presented with theoretical material and exercises for practicing writing skills: tests using the multiple choice technique (with one or several options of correct answers); skipping texts (with different options for providing support to the user); linguistic games (crosswords, rebuses), dictations. Many of these exercises have already been described by us in the section "Vocabulary". Of course, multimedia programs will not be able to give a full-fledged course of the English language, but they will certainly develop the lexical level of the language and teach the analysis of grammatical phenomena.

An important aspect of using ICT for teaching vocabulary and grammar in foreign language lessons is the use of electronic dictionaries. Our university works closely with the Macmillan publishing house. Therefore, our students have the opportunity to use this resource. Macmillan English Dictionary for advanced learners is a good English-English dictionary for English learners. The dictionary is written for advanced students. The "advanced" level in this case is the mastery of a basic vocabulary of 22.5 thousand words.

The dictionary contains a grammar section with lots of grammar exercises. Each section contains exercises on a specific grammatical topic. For self-control, it is suggested to click on the check button, and it will be shown which sentences were completed with errors and which ones were correct. To get correct answers, it is suggested to click on the answer button. Grammar topics are grouped into groups: articles, punctuation, word order in a sentence, countable and non-countable nouns, etc.

Based on the above, we can conclude that modernity makes ever higher requirements for teaching practical knowledge of a foreign language in everyday communication and in the professional sphere. The use of Internet resources in the formation of grammatical skills is very attractive for teachers: the Internet helps them to better assess the abilities and knowledge of students, encourages them to look for new, non-traditional forms and methods of teaching, and gives scope for pedagogical creativity. At the same time, the computer does not replace the teacher, but only supplements it, playing the role of a tool that, when used correctly, significantly increases the effectiveness of the pedagogical process.

Of course, IT cannot be used constantly in foreign language lessons, since there are many other tasks that can be solved only through direct communication. But the role of such activities cannot be underestimated either. It is computer training that carries a huge motivational potential and corresponds to the principles of individualization of training.

References:

1. Harmer, Jeremy, "The practice English language teaching"; London-New York; Longman, 2011– p. 450
2. Newby, D. (2012). Pedagogical Grammar. In M. Byram (ed.) Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. London: Routledge. – p. 135
3. Ellis, R. (2012). The Place of Grammar Instruction in the Second/Foreign Language– p. 348

ОӘЖ 371.32

ШЕТ ТІЛІН ОҚИТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ

Рыскидинова З.М., Пердебаева С.М., Саду А.Ж.
Ғылыми жетекшісі: Худайбергенов А.А
«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: В этой статье обсуждаются многие методы и стратегии изучения иностранного языка. Одним из важнейших направлений нашей страны является подготовка конкурентоспособных, многоязычных специалистов в соответствии с современными требованиями. Мы можем развивать нашу страну и выйти на мировую арену через многоязычие и продолжая образование.

Summary: This article discusses many of the methods and strategies for learning a foreign language. One of the most important areas of our country is the training of competitive, multilingual specialists in accordance with modern requirements. We can develop our country and enter the world arena through multilingualism and continuing education.

Шет тілдерін білу - қазіргі заманғы маманға қойылатын міндетті талап. Шетел тілін білу көбінесе мансаптық перспективалармен байланысты, іссапарлар мен саяхаттарда болу мүмкіндігін береді. Әрине, оқытудың табысты болуы көп жағдайда шет тілін оқыту әдістемесіне және мұғалімнің оқытудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдана білуіне байланысты.

Шет тілін оқытудың тікелей әдісін тілтанушы ғалымдар О.Эсперсен, П.Пасси және т.б. зерттеген. Оқытудың негізгі мақсаты – шет тілін практикалық білу. Бұл бағыттың өкілдері шет тілдерін оқытудың мақсаты ретінде аударылатын тіл бойынша практикалық білімді оқытуды жөн көрді.

Аудилингвалдық әдісті Ч.Фриз және Р.Ладо жасаған. Бұл әдіс тілді білу мен шет тілін меңгеру арасында ортақ ештеңе жоқ деген тұжырымға негізделген. Яғни, әдіс жазбаша сөйлеуден гөрі ауызша сөйлеудің басымдылығын, сөйлеу дағдысын, тілдік материалды интуитивті қабылдауды қалыптастыруға арналған оқу-тәрбие үрдісінде жаттықтыру жаттығуларының басым болуын көздейді. Бұл әдісті қолдана отырып, оқытудың төрт кезеңін ұстану қажет: белгілі бір сөйлеу құрылымдарын есте сақтау, өткен материалмен

салыстыру кезінде жаңа құрылымдарды таңдау, осы құрылымдарды қолдану практикасы, оларды әр түрлі коммуникативті жағдайларда қолдану [1; 168 б.].

Аудиовизуалды әдісті Р.Губерния және П.Риван ұсынған. Бұл әдіс барлық тілдік материалды тек құлақ арқылы қабылдайды деп болжайды, ал заманауи технологиялар мен ақпараттық технологиялар құралдары визуалды айқындылықты қамтамасыз етеді.

Артықшылығы - тілді талдау нәтижесінде тілді зерттеу, ситуациялардағы диалогтарды зерттеу және бұл қарым -қатынасқа үйрету үшін қажет.

Оқыту барысында шет тілін үйренудің келесі стратегияларын пайдалануды ұсынамыз:

1-стратегия. «Эмоциялар күшін қолданыңыз». Яғни, жаңа сөздерді үйрену кезінде сіз оларды өміріңіздегі жарқын және жағымды нәрсемен байланыстыруыңыз керек.

2 -стратегия. «Өзіңізге сеніңіз». Біздің миымыз губка тәрізді ақпаратты оң және теріс қабылдайды. Яғни, сіз жасай алмаймын деп айту арқылы сіз миыңызды оқуға қарсы тұруға бағдарламалайсыз. Ешбір жағдайда сіз өзіңізді шет тілін үйренуге қабілетсіз екеніңізге немесе сізге бәрі қиын екеніне сендірмеуіңіз керек. Ең бастысы, өзіңізге сену және тіпті кішкентай жетістіктерден де ләззат алу.

3-стратегия. «Ұзақ мерзімді жадыға бейімделу». Біздің сенімдеріміз мидың ақпаратты сақтау қабілетіне әсер етеді. Жадыңызда білім қанша уақыт сақталатынына уақыт жолағын орнату ұсынылады. Сіз білгеніңізді ұмытып кетемін деп қорқудың қажеті жоқ, сіз өзіңіздің біліміңізді тез қалпына келтіретін қабілетіңізге сенуіңіз керек.

4 -стратегия. «Мақсат қою». Тілді үйренудің маңызды себебі бар адамдар оны басқаларға қарағанда әлдеқайда тез үйренетінін ғалымдар бұрыннан дәлелдеген. Сондықтан шет тілін тиімді меңгеруде ең бастысы - мотивация мен мақсат.

5-Стратегия. «Ессіз түрде оқу». Біздің бейсаналық жаңа материалды саналы материалға қарағанда әлдеқайда жақсы және тез игеретіні жасырын емес. Мысалы, сіз көлік жүргізіп келе жатқанда сіздің назарыңыз толығымен жолға аударылады, ал бейсаналық сіз радиодан тыңдап отырған әннің мәтінінен жаңа сөздерді үйренеді. Сіздің мамандығыңыз бойынша қызықты кітаптар, мақалалар оқу, сіз үшін қызықты бағдарламаларды тыңдау және қарау қажет. Сонда сана сюжетпен айналысады, ал бейсаналық жаңа сөздерді, сөз тіркестерін оңай сіңіре алады.

6-стратегия. «Тәжірибе арқылы үйрен және есте сақта». Егер біз кішкентай балаға қарасақ, ол жаңа сөзді кездестіргенде, оны өмірінің әр түрлі жағдайында байқай бастағанын көреміз. Мысалы, «үлкен» сөзін бірінші рет естіген бала үлкен үйді, үлкен допты көргенде қайталай бастайды. Бұл - жаңа сөзді тез және оңай жаттаудың сыры. Бала есте сақтау кезінде қолданатын контексттерде жаңа сөз көбірек таныс болады. Яғни, өзін кішкентай бала ретінде көрсете отырып, ситуацияларда жаңа сөздерді қолдану қажет [2; 57 б.].

Шетел тілін үйренудің метакогнитивтік стратегияларын қолдануды сөйлеу әрекетінің бір түрі – оқуды оқытуға арналған тапсырмалардың мысалында қарастыруды ұсынамыз:

1. Жоспарлау. Тапсырманы орындау үшін әрекет жоспарын құру. Біз келесі міндеттерді ұсынамыз:

- Мәтінді қарындашпен оқып, таныс емес сөздердің астын сызып, контекстен түсініксіз сөздерді өткізіп жіберіңіз.

- Түсініксіз сөйлемдерді талдау арқылы мәтінмен жұмысты бастау.

- Мәтіннің атауы мен иллюстрациясына назар аударыңыз.

- Тақырыпты оқыңыз және мәтін не туралы болуы мүмкін екенін біліңіз.

2. Мақсат қою. Стратегия оқу материалын меңгеруге мақсат қою дағдыларын дамытуға бағытталған:

- Мәтінді оқу. Түйіндеме беріңіз және оқығаныңыздың мазмұнын көрсетіңіз.

- Автор қойылған мәселеге өз көзқарасын білдіретін сөйлемдерді табыңыз, өз пікіріңізді білдіріңіз.

- Мәтіндегі күндерді, ұғымдарды немесе оқиғаларды белгілеңіз, осы оқиғалар немесе ұғымдар туралы тағы не білгіңіз келетіні туралы ойланыңыз.

3. Рефлексия және өзін-өзі бақылау. Алынған ақпаратты түсінуді бақылау үшін мәтіннің алдындағы және кейінгі тапсырмаларды ұсынамыз:

- тақырыпты оқып, мазмұны туралы жорамал жасаңыз; сіздің болжамыңыздың дұрыстығын тексеріңіз; сөйлемнің басы мен соңының арақатынасы бойынша тапсырмалар, содан кейін мәтінді тексеру.

4. Тексеру мен түзетуді тестілеу мен бақылаудың басқа түрлерін қолдана отырып жүргізеді:

- Альтернативті, көптік және көлденең таңдау негізінде дұрыс опцияны таңдаңыз. Тексергеннен кейін қате жіберілген сөздерді немесе сөйлемдерді жазып алыңыз, оларды талдаңыз, нәтижелеріңізді бағалаңыз [3; 85 б.].

Зерттеулер көрсеткендей, жағымды эмоциялар ақпаратты есте сақтау және ассимиляциялау процесін жақсартады. Сондықтан мұғалімге тілді үйрену үдерісін ләззатқа толы ету қажет: жағымды жайлы орта, мәтіндер мен жаттығулардың қызықты мазмұны, оқушыларды жағымды эмоцияларға баптай білетін мұғалім [4; 37 б.].

Шетел тілін үйренудің көптеген әдістері, әдістері мен стратегиялары бар. Әрине, оқытудың табысты болуы көп жағдайда мұғалімнің оқытудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдана білуіне байланысты. Мұғалім жағымды эмоциялар ақпаратты есте сақтау және ассимиляциялау процесін жақсартатынын есте сақтауы керек, сондықтан тілді үйрену процесі рахатқа толы болуы керек. Студенттердің мотивациясы шетел тілін тиімді меңгерудің негізі болып табылады [5; 185 б.].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Гусевская Н.Ю. Шет тілін оқыту әдістемесінің эволюциясы // Ученые записки ЗабГУ. Серия: Кәсіби білім, теория және оқыту әдістемесі, №6 (53), 2013, Чита. S. 167-171

2. Кашина Е.Г. Шетел тілін оқыту әдістемесіндегі дәстүрлер мен инновациялар. Самара: «Универс-групп» баспасы, 2006.75 б.
3. Инна Максименкодан тиімді оқытудың алты стратегиясы - Қол жеткізу режимі: <http://enative.narod.ru/theory/methods/simple.htm>
4. Беленкова Ю.С. Шет тілін оқыту үдерісінде студенттердің метатанымдық стратегияларын қалыптастыру // Вестник СамМТУ, сер. Психологиялық -педагогикалық ғылымдар: 2014 ж. №1 (21), Самара, б. 36-44.
5. Баранова А.Р. А.А.Макашина Шет тілін үйренудің тиімді жолдары // «Ғылым символы» халықаралық ғылыми журналы, №5/2015. S. 184-187.

УДК 98.097

РАЗЛИЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ИССЛЕДОВАНИЮ МЕЖЪЯЗЫКОВЫХ СРАВНЕНИЙ

Сайфуллаева Н., Анаркулова Н., Аргукбаева У.
Научный руководитель: к.ф.н.Файзиева Л.Т.
Университет "Мирас", г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада тілдераралық салыстыруларды зерттеудің әр түрлі тәсілдері қарастырылуда.

Summary: This article describes different approaches to studying interlanguage comparisons.

В современной российской и казахстанской лингвистике получает интенсивное развитие аксиологическое направление, базовой категорией которого является объективирующееся в языке понятие «ценность», в связи с чем стали широко употребляться такие понятия и термины, как «базовые ценности», «общечеловеческие ценности», «антиценности» и др.

Понятие «ценность» является многозначным; это скорее всего объясняется его объективными особенностями и может вызывать трудности для исследователей. В литературе встречается более ста определений понятия «ценность», в которых отражаются различные аспекты данной проблемы и разнообразные подходы к её трактовке.

Анализируя историю возникновения понятия «ценность», нужно отметить, что весь период формирования данного понятия был окрашен дискуссиями о соответствии истины и ценности. «Ещё в античности существовало представление, приписываемое Аристотелю, согласно которому под истиной понималось соответствие мысли и действительности. К Платону восходит определение ценности как соответствия объекта и представления о том, каким он *должен* быть. Истинностный и ценностный подходы к действительности направлены на исследование фундаментальных основ бытия, и эта отнесённость понятий истинности и ценности к сфере соотношения мысли и действительности служила основанием для отождествления истины и ценности. Общее, что действительно существует между истиной и ценностью, – это их универсализм, базирующийся на принадлежности этих категорий к любой человеческой деятельности» [1, с.53].

Выделяют ценности *материальные и духовные, групповые и индивидуальные, общественные и общечеловеческие, моральные и этические, художественные и эстетические, социальные и цивилизационные* и мн. др.

По мнению Василюк Ф.Е. «обязательно следует эмпирически проверять, может ли та или иная ценность реально возглавить индивидуальную иерархию для каких-то групп людей. И если оказывается, что может; более того, если выяснится, что в обществе постоянно воспроизводится пусть небольшая группа людей, не просто разделяющая такую ценность, а ставящая её на первые места по важности, – такая ценность вполне может претендовать на эпитет “базовая”. При этом нельзя не отметить: как правило, сохранение условий для воспроизводства подобных ценностей идёт в качестве даже непреднамеренных действий властных структур». Обратим внимание на то, что подобная дефиниция хорошо согласуется с целями нашего исследования [2, с.59].

Уникальность рассматриваемого проекта заключается в междисциплинарности научного поиска, т.е. в том, что он основывается на эмпирических данных, полученных комплексными методами, которые предполагают изучение взаимосвязных социальных феноменов – таких как базовые ценности, социальные установки, поведенческие модели, социальные мифы в рамках нескольких этапов исследований, использующих подходы и методы нескольких научных дисциплин. Под базовыми ценностями в этой работе понимались «основные жизненные смыслы, которыми индивиды, включённые в разные формы социальной активности, руководствуются в своей повседневной жизни, смыслы, которые в значительной степени определяют отношение индивидов к окружающей действительности и детерминируют основные модели социального поведения». Это определение принимается нами как достаточное, оно легло в основу предпринятого исследования динамики базовых ценностей носителей языка и культуры в критический период жизни общества.

Автору удалось определить набор базовых ценностей и «антиценностей», установить через ценностные предпочтения качественные различия, позволяющие идентифицировать в основных контурах большие социальные группы; описать основные типы социальной активности и жизненных стратегий, характерных для больших социальных групп; исследовать механизмы формирования поведенческих установок, характерных для больших социальных групп; выявить смысловое наполнение базовых ценностей и «антиценностей» в различных социальных группах, фиксируя их сходство и различие.

Учитывая столь интенсивный исследовательский интерес к категориям ценностей во многих отраслях современной науки (подогретый, возможно, обострившейся в настоящее время социокультурной обстановкой в геополитическом пространстве Европы, Евразии и Ближнего Востока), считаем изучение ценностной картины мира того или иного этноса весьма перспективным и во многом прогностическим, тем более с позиций сопоставления, что позволяет исследователям дифференцировать национально-

детерминированную шкалу базовых ценностных категорий представителей различных культур и социумов [3, с.103].

Таким образом, при всей важности лингвистической аксиологии многие её вопросы ещё не решены: не выделены основные единицы аксиологической лингвистики и их сущностные признаки, недостаточно освещены способы языковой репрезентации ценностей, не разработана методика их изучения, не показаны преимущества сопоставительного анализа аксиологических картин мира, и даже однозначное определение ценностей отсутствует. Повышенное внимание в современной лингвистике к ценностной и оценочной стороне наивной картины мира человека определяет актуальность темы нашего исследования и побуждает искать пути обнаружения базовых ценностей этноса и прослеживания их динамики в диахронии.

По результатам рассмотрения вопросов теории общечеловеческих ценностей и анализа основных работ в этой области следует отметить, что наиболее подробно вопрос ценностей был рассмотрен в философии. Для изначального философского изучения ценностей были свойственны глобальность подхода, наличие исторического и культурного контекста. Позже ценности становятся предметом психологических исследований, в которых предпринимается попытка развести смежные понятия и классифицировать ценности, исходя из различных оснований. Изучение ценностей в рамках социологии подразумевает исследование массового сознания. Ныне появляется всё больше работ, рассматривающих ценности в лингвокультурологическом и психолингвистическом аспектах. Однако стоит отметить, что в настоящее время особенно актуальными являются не столько работы описательного характера, сколько работы, позволяющие раскрыть содержание ценностей и проследить изменения в смысловых оттенках, с которыми увязываются языковые знаки, используемые для обозначения общечеловеческих ценностей.

Список использованной литературы:

1. Болотнова Н.С. Лексическая структура художественного текста в ассоциативном аспекте. Томск, 1994. Бутенко Н.П. Словник асоціативних норм української мови. Львів, 1979. – 120с.
2. Василюк Ф.Е. Структура образа // Вопросы психологии. 1993. №5. С. 5-19.
3. Гиздатов Г.Г. Когнитивные модели в речевой деятельности. Алматы, 1997. –176с.

UDC: 811.238

QUESTION OF LINGUISTICS AND METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Сарсен А., Дүйсенбай Ж., Елемес А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Мақалада шет тілі мәдениеті құбылысын тілдік емес университетте шет тілін оқыту кезінде әдістемелік шаралар жүйесіне енгізу қажеттілігі негізделді, студенттердің мәдениаралық құзыреттілігін қалыптастыру мүмкіндігі қарастырылады, бұл университет түлектеріне кәсіби шет тілі форматында тиімді қарым – қатынас

жасауға мүмкіндік береді және оқушының бөтен-экстралингвистикалық шындықтың ерекшеліктеріне бейімделуге бағытталған тәсіл ұсынылады.

Резюме: В статье обосновывается необходимость включения явления иноязычной культуры в систему методических мероприятий при обучении иностранному языку в неязыковом вузе, рассматривается возможность формирования у студентов межкультурной компетентности, которая позволит выпускникам вуза эффективно общаться в профессиональном иноязычном формате и предлагается подход, направленный на адаптацию обучаемого особенностям чужой – экстралингвистической действительности.

The methodology of teaching foreign languages relies on linguistics as one of the basic sciences for it. In its linguistic foundations, it solves issues related to the characteristics of linguistic patterns of the studied language, the peculiarities of its grammatical structure, phonetic and lexical system, as well as issues of selection and organization of language and speech material.

The linguistic foundations of the methodology of teaching foreign languages are thus understood as linguistic and speech material, selected in a certain way and methodically organized in accordance with the principles of this method, the purpose of teaching, the intra-linguistic patterns of the language being studied, as well as taking into account the possible difficulties of its assimilation by this language audience of students (S.F. Shatilov).

The differentiation of language and speech carried out in linguistics is important for the methodology of teaching foreign languages. Language is a specially developed and assimilated in the process of speech activity sign system of units of different levels and rules of operating with them (I.A. Zimnaya). According to the definition of a psychologist, speech is a way of forming and formulating thoughts through language. The science of language (linguistics, linguistics) is one of the basic or fundamental sciences for the methodology. Linguistics comprehensively analyzes the concept of "language", and for the methodology it is the subject of teaching. Naturally, the views on the functions, structure, and relationship of languages are reflected in the theory and practice of teaching. The history of the methodology of teaching foreign languages indicates that each period of linguistics at a new stage of its development was reflected in the formation of methodological views. Comparative historical linguistics, which put forward the word as the main unit of language and the object of interlanguage comparison, brought to life translation methods that offered, as the main method of learning, memorization of individual words, their translation and word-by-word comparison or analysis of sentences. During the period of young-grammatism (XIX century), the center of gravity was shifted to the proposal, which contributed to the development of visual-intuitive methods of the reform period. Subsequently, when various types of sentences were studied, the idea of creating a system of exercises based on the use of "grammatical structures" subjected to all kinds of substitutions and substitutions penetrated into the methods of teaching foreign languages (G. Palmer).

The emergence of a structural trend in linguistics has proclaimed the sentence model as the main structural unit of the language. Structuralists, in particular Ch. Frieze, developed, improved the "oral method" proposed by G. Palmer, and

developed the "modeling method" (L. Blomflid, C. Frieze, Gugename, etc.). Further progress in the methodology of teaching foreign languages is associated with the ideas of generative grammar, which revealed in the language a small number of "nuclear sentences" and a set of transformations, with the help of which any other can be formed from nuclear sentences corresponding to the norms of this language (N. Chomsky, J. Miller, etc.). Under the influence of generative grammar, interest in all kinds of transformations has increased among methodologists, allowing through substitutions, additions, extensions, combinations and permutations to obtain all kinds of phrases to express various speech intentions in a foreign language. Recently, the attention of linguists and methodologists has been attracted by the data of the linguistics of the text (O.V. Moskalskaya, I.G. Galperin, etc.), which proved that the main function of semantic expression is performed not by words and grammatical constructions, but by coherent, integral, complete and communicative-directed statements and messages.

So, the historical background quite convinces that linguistics can be considered as one of the basic sciences that feed the methods of teaching foreign languages. Linguistics and methods of teaching foreign languages have common objects of learning. This is, first of all, a language, i.e. an arsenal of language tools, which are a system of signs of various levels and rules for operating with them. Language as a system consists of more particular systems (phonetic, grammatical, lexical). Each of these systems; in turn consists of subsystems, for example, the phonetic system includes a subsystem of vowels, consonants. O.S. Akhmanova defines language as one of the original semiological systems, which is the main and most important means of communication of members of this human collective ... (Dictionary of Linguistic Terms). Language is implemented in speech. Speech, according to O.S. Akhmanova– is the activity of a speaker who uses language to interact with other members of this language collective. Language is a system, speech is a system of language in action; language is material, and speech is the use of this material in specific communication situations. The main difference between language and speech is that language is a social phenomenon, independent of the individual, i.e. social, and speech, being also a social phenomenon, is individually unique. It is dynamic, situationally conditioned, occasional, normative; language is constant, stable, invariant in its basic laws. Speech, in turn, is realized in the processes of listening, speaking, reading and writing, i.e. in various types of speech activity (types of speech activity) [1].

Speech activity is the subject of psycholinguistics, which arose at the junction of two sciences – psychology and linguistics and has become an independent discipline with its own subject, categorical apparatus and research methods. Speech activity is an active, purposeful, motivated, substantive (meaningful) process of issuing and/or receiving a formed and formulated to satisfy a person's communicative and cognitive needs in the process of communication (I.A.Zimnaya). In terms of psycholinguistics, language is interpreted as a means, and speech as a way of forming and formulating thoughts (I.A. Zimnaya, A.A. Leontiev). So, the methodology of teaching foreign languages, based on modern data of linguistics and

psycholinguistics, distinguishes speech activity in different types (listening, speaking, reading, writing), speech as a way of communication and language as a means of communication serving various types of speech activity as a refined object of teaching a foreign language.

Language, speech, speech activity as an object of learning represent a complex hierarchical system, the knowledge of which is extremely important for the methodology of teaching foreign languages. According to I.L. Bim, this hierarchical system includes several levels:

The word as a unit of lexical and morphological levels of language and some rules of design (phonetic, spelling, word-formation, morphological) and actions both aimed at solving orienting tasks (highlighting essential signs of phenomena), and speech actions themselves aimed at solving communicative tasks. A phrase that reflects the lexicogrammatic connections of words that are natural for a given language, some rules for their design and operation, and actions aimed at solving background tasks, and speech actions themselves (request, invitation-refusal to accept it).

The sentence as the main completed semantic unit of the syntactic level, some rules of design (intonation, structural-semantic) and operation, i.e. actions at different levels of formation of types of speech activity: background and actually communicative - to inform information, request it, prompt to action. A super-phrasal unity (microdialogues, micromonologues), reflecting the semantic-syntactic connections that are natural for a given language at the super-phrasal level, and acting as samples of speech interaction in the process of relatively elementary communication: question-answer, statement-statement/refutation.

A detailed coherent text in the form of an oral or written statement in a dialogic or monologue form as the final product of speaking or writing and as a basis for visual and auditory recognition when reading and listening. The language and speech material presented in this way and the actions related to it reflect the hierarchical structure of language and speech, which is correlated with the hierarchical structure of speech activity, as well as actions for its assimilation in their unity. Within these basic, to a certain extent finite units for each level of the "language-speech-speech activity" system, small units can be distinguished, but they are structurally and functionally subordinate to the higher ones, and are considered in them. Such small units are phonemes (phonological level), morphemes (morphological level), letters, etc.

It should be noted that the problem of selection and organization of educational material is not only purely linguistic, but also methodological. It is not by chance that N. Chomsky wrote that linguistic grammar should be distinguished (its purpose is to study learning to understand and generate utterances).

In the methodology of teaching foreign languages, there are several ways to organize educational material for methodological purposes (E.I. Passov). In the history of the methodology, they were called approaches (learning strategy, in terms of M.V. Lyakhovitsky).

It consists in the fact that the language is divided into three aspects: grammar, vocabulary, phonetics [2]. It is believed that the language prepared in this way is better assimilated, and then synthesized more successfully during its functioning. The origins of the aspect approach lie in two initial positions: a) the line between the concepts of "language" and "speech" is not drawn, and the object of assimilation is considered language; b) when transferring previously studied material to the one being studied in one language, there is intra-linguistic interference (for example, He is doing his morning exercises. – He is doing his morning exercises every day).

The comparison of languages contributes to the understanding of how the mechanism of mastering a second language functions, and in what interference manifests itself. The data obtained serve as guidelines for the selection of material, its location in the educational process, the definition of methods and techniques of working with it in accordance with the difficulties of assimilation. So, linguistics and psycholinguistics are the basic sciences for the methodology of teaching foreign languages, which determine the relationship of language, speech and speech activity, their connection with thinking and reality, help to scientifically substantiate and determine the unit of instruction, select and organize educational material for methodological purposes, and also establish typologies of difficulties due to interlanguage and intra-linguistic interference.

Under the linguistic foundations of any method, speech material can be considered optimally organized in accordance with the principles of this method, the purpose of teaching, the intra-linguistic patterns of the language being studied, as well as taking into account the specifics of the target audience (E.I. Passov) [3].

Language, considered as a means of communication– is a complex phenomenon in which different sides can be distinguished. So F. De Saussure distinguished between linguistic activity, of which language is an integral part, i.e. a system of signs combining meaning and an acoustic image, and speech, which he considered an individual act of will and understanding. Academician L.V. Shcherba distinguished three aspects of language: speech, by which he understood the process of speaking and understanding; language, i.e. grammatical and lexical rules; language material, i.e. the sum of individual acts of speaking and understanding lasting in memory.

From the above it follows that the language has two sides: the language system, which includes both the grammar system and the sound system and vocabulary of the language; and speech expressed in speech units, i.e. activity, which, of course, should include the result of this activity (various kinds of texts, from fragments carved on stones to printed volumes of books). V.D. Arakin gives the following definition of speech - this is human activity, framed in speech units (sentences), built according to the rules of grammar of this language, and expressing certain thoughts. The simplest unit of speech is a sentence expressing a complete judgment, and consisting of words of a given language, modified according to the rules of morphology and connected according to the rules of syntax of a given language.

The concept of language and speech is extremely important for the methodology. Modern linguistics understands language as a socially significant communicative code, and the rules of its functioning, fixed in the consciousness of a particular group of people. In other words, a language is a system of linguistic means necessary and sufficient for communication, and rules for their use (N.I.Gez). Speech is the implementation of a language system in specific acts of communication, i.e. it includes both the communication process itself and speech works or products of this process (N.I.Gez). Taking into account such a distinction is very important for the methodology. The study of language in the strict sense of the word, as shown by academician L.V. Shcherba, provides only knowledge of the language system, but does not lead to the use of this system as a means of communication. For practical use of language, i.e. for mastering speech, it is necessary not only to know the language tools and the rules of their use in speech, but also their automated use in acts of communication. It follows from this that in the learning process it is necessary to provide not only memorization and consolidation of language means in memory, the formation of skills in using them, but also practice in communication, i.e. in the implementation of acts of speech.

Both the language system and speech are inseparable from each other and in fact do not exist without each other. Thus, the language system outside of speech in a given language loses its essence, since it cannot serve as a means of communication. Speech outside the language system, i.e. not following the rules existing in a given language, becomes incoherent, and again ceases to serve the purposes of communication, i.e. loses its essence. All changes occur first in speech in the form of single facts. These single facts, contradicting the established language system, gradually grow in number, and acquire a more pronounced systemic character, while still remaining in speech. Finally, they break the existing language system and, modifying it, move from speech to the language system.

References:

1. Methods of teaching foreign languages in secondary school. - M.: Higher School, 2017.
2. Rogova G.V., Vereshchagina I.N. Methods of teaching English at the initial stage in secondary school. - M.: Enlightenment, 2020.
3. Methodology/ Edited by A.A. Leontiev. - M.: Russian language. 2018.

ӘОЖ 60.174

АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕГІ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРДІҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ АСПЕКТІЛЕРІН АЙҚЫНДАЙТЫН ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕР ТОПТАМАСЫНА ТАЛДАУ

Сарыбай А., Мәлік А., Бурибаев С.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Summary: The article is to the analysis of groups of phrase logical units that's determine linguocultural aspects in the English and Kazakh languages.

Резюме. Статья посвящена анализу групп фразеологизмов, определяющих лингвокультурные аспекты в английском и казахском языках.

Адамзат өмірінің кез келген сәті, оның тұрмыс тіршілігі, күн көрісі, салт дәстүрі, өмір сүру мәдениеті - барлығы тілінде көрініс табады. Себебі әрбір ұлттың өзіне тән әдеп ғұрып, салт дәстүр секілді ұстанымдары болады. Ағылшын және қазақ тілдерінде фразеологизмдердің лингвомәдени аспектілерін айқындау үшін қос тілдің мәдениетін айқындайтын ұлт иелерінің біріншіден әдет-ғұрыптарын, салт-дәстүрлерін көрсететін фразеологизмдердің орны ерекше. Осыған байланысты қазақ халқына тән қалыптасқан фразеологиялық бірліктер: *Қонақжайлық, Шаибауын көтеру, жыртысын жырту, қонақасы, қонаққаде, шаңырақ құру, қара шаңырақ; мал жан аман болсын, ат шаптыру; ауылдың алты ауызы, шаңырақ түйе, бастаңғы*. Ал ағылшын халқына тән фразеологиялық бірліктер: *ву (или with) bell, book and candle, baker's dozen, good wine needs no bush, Rob Peter to pay Paul, sit above the salt, sit below the salt, an aunt Sally, put smb. in the cart, a strange bedfellow* [1, б.53].

Жер бетіндегі ұлттар мәдениетінің бір-біріне ұқсамайтыны заңдылық болса қазақ және ағылшын халқының әдет-ғұрыптарын, салт-дәстүрлерін көрсететін жоғарыда аталып өткен фразеологизмдер осының дәлелі болмақ. Себебі, қазақ халқы жайында әңгіме бола қалса, бірінші болып «*қонақжайлық*» жайында сөз айтылады. Ал, ағылшын халқында қонаққа бару үшін алдын ала, барғалы тұрғалы үй иесін ескертпей бара қалса, ол әдепсіздікке жатады.

Сондай-ақ, ағылшындарда «*baker's dozen*», яғни, «наубайшылардың дюжинасы», 13 - саны, ағылшындар 13 санын сәтсіздіктің белгісі деп білген. Себебі, ескі ағылшындардың салт-дәстүрі бойынша сатушылар наубайшылардан 12 нанның орнына 13 нан алатын болған, 13-ші нан сатушылардың табысынан есептелген. Бұл орта ғасырдан бастап кеңінен тараған фраза болып табылады. Сондай-ақ, 13 саны бүкіл Еуропа мәдениетінде де сәтсіздік деп есептейді. Сол себепті Еуропаның көптеген үйлерінде 13-ші қабат жазылмаған, нөмірі 13-ші көше аты қойылмаған, 13 нөмірлі автобустар да жоқ. Бұл түсінік қазақ халқы үшін жат болып есептеледі.

Осылайша, қарапайым қос тілдің фразеологизмдері арқылы екі елдің салт-дәстүрге байланысты мәдениеттерінің айырмашылығын байқауға болады.

Қос тілдің мәдениетін анықтайтын көркем әдебиет саласын қарастырсақ ұлы ақындардың шығармаларында қолданған фразеологизмдер болып табылады. Олай болса ағылшын халқы ұлы ақын деп бірінші Уильям Шекспирді айтса, қазақ халқы Абай Құнанбайұлын айтары сөзсіз. Себебі, жергілікті ағылшын тілі фразеологизмдерінің көпшілігі көркем әдебиет шығармаларынан, әсіресе, Шекспирдің шығармаларынан алынған фразеологизмдер бірінші орында тұрады. Мысалы: *A fool's paradise, The green-eyed monster, A rose by any other name would smell as sweet, A foregone conclusion, A ministering angel shall my sister be, Come what come may, Milk of human kindness, Truth will out, What a piece of work is man*. Бұл фразеологизмдер Шекспирдің атақты «Отелло», «Гамлет», «Ромео және Джулиетта» секілді шығармаларынан алынған. Бұл шығармалар бүкіл әлемге әйгілі, және қайталанбас дүниелердің бірі болып табылады.

Сондай-ақ, Абай Құнанбайұлы өз заманында бірқатар фразеологизмдерді әлеуметтік жаңа қарым-қатынас, жаңа құбылыстарға байланысты қолданған. Мысалы *шенді шекпен кию, басына іс тусу, ат мініп, ақша ұстау, жер аудару, жалға жүру, закон сұрау* деген тіркестер қазақ даласына келген жаңа әлеуметтік немесе экономикалық қарым-қатынастарға қатысты пайда болған, 19 ғ-дың 2-жартысының туындылары. Фразеологизмдерді қолдануда ақын қазақ көркем сөзі тіліне үлкен үлес қосты, ол үлес перифрастикалық тіркестерді мол қолданудан, жаңа тіркестер жасаудан және кәнігі фразеологизмдерді тұлғалық құрылымдық түрін өзгертіп жұмсаудан көрінеді.

Әр бір елдің тарихы, сол елдің ата-бабалардан келе жатқан асыл мұрасы, қазынасы болып табылады. Тіл білімінде фразеологизмдер, қай елдің болсын тарихындағы өзекті мәселелерді еске түсіретін құралдардың бірі. Мәселен, *ақтабан шұбырынды, алакөл сұлама; тар жол-тайғақ кешу; Абылай аспас асу жоқ; Есімханның ескі жолы, Қасымханның қасқа жолы; хан сыртынан жұдырық; хан талау* - секілді фразеологизмдер қазақ елінің тарихынан сыр шертеді. Сол себепті, ҚР Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев елге арнаған өз сөзінде былай дейді: *«Тәуелсіздіктің қайта оралғаны – біздің ата-бабаларымыздың сан ғасырлық азаттық күресінің заңды өтеуі. Жаратқан Иенің жасаған әділдігі. Ата-бабаларымыздың осыншама байтақ жерді көк найзаның ұшымен, ақ білектің күшімен қорғап қалғанының арқасы. Мұндай жер болмаса, мұндай ел де болмас еді»* [2, б.47]

Ал, ағылшын халқының тарихын келесі тізімдегі фразеологизмдер айқындайды: *As well be hanged (или hung) for a sheep as a lamb, the curse of Scotland, the three tailors of Tooley Street, meet one's Waterloo.*

Әдетте ағылшындар өз ойын немесе мүмкіндігін ешкімге айтпайтын, бірақ ешкім күтпеген жерде, бәрін таңқалдыратын іс-әрекет жасайтын адамды *a dark horse* деп атаса (*I didn't know Linda had written a novel. She's a bit of a dark horse, isn't she?*), қазақтар осындай таңқаларлық іс әрекет жасаған адам туралы ести қалса *шөп сындыру* керек қой деп (*Линданың роман жазғанын білмеппін зой. Шөп сындырыңдар.*) өз ойларын білдіреді екен. Сонымен қатар, ағылшындар шешім қабылдамас бұрын басқа адамдардың алдағы іс-әрекеттерін анықтаған соң, өз ойын айтатын болса *«see how the cat jumps»* фразеологиялық бірлікті қолданады, ал қазақ халқы шешім қабылдамас бұрын *«қабырғаммен кеңесін* алайын» –деп, яғни ең жақын адамымен ақылдасып болған соң, өз шешімдерін білдірген. Демек, ағылшын және қазақ халықтарының күнделікті тұрмыс тіршілігінде әр бір жағдайға, әр түрлі қырымен қарайтынын, соған байланысты өз ойларын білдіретіндігін аңғарамыз.

Мезгіл, ай, апта, күн аттарына байланысты фразеологизмдер ағылшын және қазақ халықтарының сенімдеріне байланысты, жыл мезгілдерін сипаттауға, әр бір айдағы мерекелік іс-шараларға, апта күндеріне ерекше мән беріп қарайтындығын білдіреді. Айтарлық, *April Fools' Day* көп елдерде, ағылшын және қазақ халықтарын қосып айтқанда, 1 сәуір күні тойлайды, бірақ ұлттық мерекеге жатпайды. Ол күні адамдар бірін бірі алдап, алданғандарға күледі. Ал сол алданып, күлкіге қалған адамдарды

ағылшындарда *april fool* деп атайды. Ал қазақтарда, өте қызғаншақ адамдар туралы «*Қыстың күні қар бермемейд*» деп атайды. Сонымен қатар, ағылшындар адамның адал қасиетіне байланысты *man Friday* идиомасын қолданады, (ол Даниель Дефонның әйгілі Робинзон Круз романындағы кейіпкердің есімі Жұма, себебі Круз оны жұма күні жолықтырған.) қаржыдан қысылу немесе кез-келген сәтсіздікке ұшыраған жұма күнді *black Friday* деп айтса, қазақ халқы үшін жұма күн қастерлі күн, сондықтан *қасиетті жұма* деп атайды. Қасиетті жұма күнінің мынадай бес түрлі ерекшелігі бар: Хазіреті Адам алейһиссалам жұма күні жаратылды. Жұма күні Адам ата жер бетіне түсірілді. Жұма күні Адам алейһиссалам дүниеден озды. Жұма күнінде сондай бір мезет бар, егер пенде күнәдан аулақ жүрсе және ағайын-туысымен араздаспай тату болу шартын мықты ұстанатын болса Алла тағала ондай пендесінің жұма күнгі осындай ерекше мезетте тілеген дұға-тілегін қабыл етеді. Қазақ халқы үшін сәтсіз күн *сейсенбі күні*, ол күні қазақтар үлкен іске кіріспейді, түнгі қонаққа мал сойылмайды, жаңа мекенге көшпейді, тіпті малды да санамайды. Бұл қазақ халқының сеніміне байланысты. Ал жексенбі күнді ағылшындар – ерекше жағдайға байланысты алынған жаңа киімді атаған, себебі әдетте туған күн, той, мерекелік іс-шаралар жексенбі күні өтетін болса, сол күнге ағылшындардың арнайы алатын киімдері *Sunday best / Sunday clothes* деп атаған. Ал қазақ халқы үшін *жексенбі күн* кейде *базар күні* деп атайды, себебі бұл күні мал шаруашылығымен айналысатындар базарға барып мал сатады.

Қазақ халқының көшпелі заманда негізгі тіршілік көзі – төрт түлік мал болғандықтан, төрт түлік атауларының қатысымен фразеологизмдер аз тумаған. Төрт түлік деп түйе, жылқы, сиыр, қой малдарын айтады, яғни үй жануарлары. Түйе малының ауыр мінезін тыныштықтың, бейбіт тірлік қалпына балап, оның мінезінде көрініп қалар «жеңілдікті» жамандыққа жорып *түйе ойнақтаса жұт болады* деп бағаған, күштілікті – *нар жолында жүк қалмас, атан жілік жігіт* деп, сұлулықты – *бота көзді боз жігіт, бота көз ару* деп суреттеген. *Жаман сиыр өрешіл* деп, *құдай сүзеген сиырға мүйіз бермейді* деген, *сиыр сипағанды білмейді* деп, сиыр мінез - мінезі теріс, шадыр кісілер туралы айтады. Сиыр бүйректеніп – ынтымақсыз, бөлек болу туралы, мүйіз дескен сиырдай – жанжал шығару, өзара қастасу туралы айтылады. Қой жуастықтың, момындықтың, бейбіт жағдайдың баламасы ретінде алынып, тілде осы мағыналарды білдіретін көп-көп сөз тіркестер жасалған: Осыдан келіп, адам момынын: *қойдан қоңыр, жылқыдан, торы; қой аузынан шөп алмайды* деп айтады. Ал *қой үстінде бөө торғай жұмыртқалаған, қой өрісте түнеген; жатып қалған бір тоқты жайылып мың қой болған жұрт* деп бейбіт өмірді, берекелі елді, құт мекенді айтқан. Қазақ халқының мінезі жылқы десе ішкен асын жерге қоятын халық. Адам баласы өз жаратылысына жылқыдан ұқсастық іздеуі тек, қазаққа ғана тән қасиет әрі бұл қазақтың осы түлікке деген аса жоғары құрметінің белгісі. *Мысалы: ат құлағындай ойнайды – пысық, өте икемді, жеңіл. (атқа мінуге құмар кісі, шабандоз кісі туралы айтылады). ат жақты - бет әлпеті сопақша келген адам туралы айтылады.*

Ал ағылшындар бір нәрсеге бар ықыласпен назар аудара қалса, бұл *"The cat's pajamas"*; ал сұраққа дәл жауап ала алмаған кезде *"barking up the wrong tree"*; жаңбыр құйып жауып тұрған кезде *"raining cats and dogs,"* сондай-ақ суық түнді *"three-dog night."* деген сияқты идиомаларды қолданады [3, б.59].

Сондай-ақ, екі тілде фразеологизмдердің мағыналық жағынан дәл келуі жиі ұшырасатын құбылыс. Мәселен қазақ тілінде *екі оттың ортасында қалу* тіркесі мағыналық және құрылымдық жағынан еш өзгермей ағылшын тілінде *to be between fires*, орыс тілінде *оказаться междудвух огней*; сол сияқты *тал қармау* ағылшын тілінде *«the drowning man will catch at a straw»*, орыс тілінде *хвататься за соломинку*. Келтірілген мысалдардың мағыналық сәйкестігі жайдан жай тумайды. Мұнда адамдардың өмір сүру, тіршілік ету, күн көрістеріндегі жалпы адамзаттық ойлау ерекшеліктерінің ұқсастығынан деп қарау керек. Адамдарға қатер төну кейде ұқсас ситуациялардың әсерінен көрінеді. Мәселен, суға батып бара жатқан адамның бірдемені қармап қалуға тырысуы, сондай-ақ, үй жануарларының тәртібіндегі ұқсас, ортақ қасиеттері олардың иелеріне де біркелкі уәжділік пен ішкі форманың образдылығына сай түсінік әкеледі. Мысалы, қазақта *«ит пен мысықтай»* тіркесі араз адамдар туралы айтылады. Бұл да аталған тілдерде еш өзгеріссіз *«как кошка с собакой»-«to fight like car and dog»* түрі кездеседі.

Сонымен, қарастырылған ағылшын және қазақ тілдеріндегі фразеологизмдер топтамасы қос тілдің халықтарына тән мәдениетін айқындайтынын көрсетеді. Ал, әр бір халық өзінің мәдениеті арқылы ерекшеленетіні белгілі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Смагулова Г.Н., Айтжанова Г.Д. «Фразеологиялық калькалар» Алматы, 2005
2. Antrushina G.B., Afanaseva O.V., Morozova N.N. "English Lexicology», Moscow, 2008
3. McCarthy, M., O'Dell, F., 1997. "English Idioms in Use" 60 units of vocabulary reference and practice self-study and classroom use. Cambridge: Cambridge University Press.

ӘОЖ 45:12.36

ҚАЗАҚ ТІЛІН ТАНЫМДЫҚ ТҮРҒЫДАН ОҚИТУ

Сейітбек Н.И.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматриваются когнитивные особенности лингвистики, природа системы мышления человека, ее внутренние закономерности и процессы познания и познания языковых и коммуникативных единиц при обучении казахскому языку.

Summary: The article considers the cognitive features of language science, the nature of the human thinking system, its internal laws and linguistic and communicative units of education and cognitive processes in teaching the Kazakh language

Тіл білімі ғылымы осы жылдары біршама жаңа да маңызды бағыттарды қарастырып, ғылымилықтың теориялық және практикалық қырлары бойынша терең қалыптасып алып дамып келеді. Дәл осындай бағыттар бүгінгі таңда

өмірдің талабы және уақыттың сұранысы бойынша пайда болып отырғаны даусыз.

Жалпы алғанда танымдық лингвистиканың тіл арқылы бізді қоршаған ортаны, адами құндылықтарын, қоғамдағы болып жатқан әртүрлі құбылыстар мен жаратылыстың санқырлылығын танып білу арқылы ғылыми тұжырымға негізделген теориясын қарастырады. Сол себепті де қазақ тілін оқыту кезінде танымдық лингвистика ғылымы білімнің мазмұнын, танымдық бағыттары мен аспектілерін түрліше қырынан ғылыми негіздеп және адамның таным үдерісіне байланысты білімі мен ілімін тереңдете түсіп, тәжірибесін байытады.

Қазақ тілін танымдық бағытта оқытудың ең маңызды мақсаты деп тіл білімінде кездесетін танымдық теорияның ғылыми негіздемелерін меңгерту арқылы теорияны практикамен ұштастыра дамытып, әрбір тілді үйренушінің ой-өрісін кеңейтіп, байытады [1, 28 б].

Осы аталған басты мақсаттың іске асуы үшін орындалатын міндеттер де бар. Олар қазақ тіл білімі мен танымдық лингвистиканың өзара байланысу дәрежесін жоғары көрсете білу; тіл біліміне қарасты танымдық теориясының басты ережелерін меңгеріп, оны қоғамда және өмірде дұрыс қолдана білу; қазақ тілін оқыту кезінде оның өзге салалармен өзара байланысын жүзеге асыру; оқыту барысында оқушылардың, студенттердің ойлау қабілетін, түйсігін, қоршаған ортаны зерттеп тану қасиеттерін, жеке ой-пікірін дәлелдеп жеткізе білу дағдыларын дамыту, олардың дүниетанымын кеңейту; ой, ес, тіл байланысы арқылы тілдік қатынасты жете түсіндіру, таным үрдісін жан-жақты іске асыру. Тіл пішін мен мазмұн бірлігінен тұратын тілдік құралдардың жиынтығынан, олардың өзара байланысу ерекшелігінен сұрыпталған күрделі де әмбебап құбылыс болғандықтан ғалымдар оның құрылымдық-жүйелік өзгешелігін қазақ тілін сапалы оқытуда жан-жақты пайдалануға болады деп есептейді.

Лингвистика қоғамдық ғылымдармен де, психофизиология мәселелерімен де, логика-философия заңдылықтарымен де, тарих-этнография деректерімен де сабақтаса дамып келеді. Осы орайда тілдің шығу тегін, табиғатын, қызметін саралау мақсатында тілшілер адам, ойлау, таным, халық, қоғам сияқты ұғымдардың мән-мағынасына ерекше көңіл бөледі [2, 88 б].

Адам ойының әрекеті, үздіксіз дамуы мен пайымдау үдерістері психофизиологиялық, пәлсапалық өлшемдерді қалыптастырып келеді. Сол себепті лингвистер тілді оқытуды қарапайымнан күрделіге, жалқыдан қарай айқындалатын, үнемі толығу, өзгеру үстінде болатын әрекеттер тізбегі деп қарастырады. Қазақ тіл білімінің теориялық тұжырымдарын жан-жақты сұрыптай келе, дүние жүзі тілдерімен қатар өз ана тіліміздің әлеуметтік дәрежесін, танымдық мүмкіндігін, этнопсихологиялық пайымын зерттей отырып, іске асыру-тіл мамандарының алдында тұрған аса күрделі де маңызды мәселелердің бірі.

Тіл білімі мәселелерінің өзектелуі мен тілді оқыту жүйесі адамдардың жалпы биологиялық шығу тегі мен эволюциялық дамуынан, психофизиологиялық өзгешелігінен туындайды. Адамның бойына бітетін ойлай

алу, сөйлей алу, есте сақтау, қабылдау, пайымдау секілді қабілеттер нейрофизиологиялық механизмнің әрекеті деп танылатындықтан, тілдің қолданылу мүмкіндіктері мен функционалдық ерекшеліктері адамның іс-әрекетімен тоғыса қалыптасады. Сондықтан тілді оқыту мен игеруді оны дамытушы, ұрпақтан ұрпаққа жеткізуші адамзат болмысынан бөле қарауға болмайды.

Тіл ғылымының танымдық ерекшелігі адамның ойлау жүйесінің табиғатын, оның ішкі заңдылықтарын қарастырудан тұрады. «Тіл-амал, құрал, оның арқасында адам бірімен-бірі қарым-қатынасқа енеді, пікір алысады және бірін-бір түсініседі. Тіл ойлаумен тікелей байланысты болғандықтан, сөзді және сөйлемдегі сөздердің бірлігінде ойлау ісінің жетістіктерін тіркеп отырады. Демек, адамның дүние танудағы жетістіктері сөзде, сөйлем құрылысында тіркеледі, сөйтіп адам қоғамында пікір алысуға мүмкіндік жасайды» деп көрнекті ғалым Сәрсен Аманжолов атап көрсеткендей тіл мен таным ұғымдардың сабақтастығы тілдік құралдар арқылы ұрпақтан ұрпаққа беріледі. Психология, логика, пәлсана ұстанымдарымен тығыз байланыста айқындала отырып, танымдық лингвистика сана, қабылдау, сыртқы әлеммен үздіксіз байланыста болу, тану, бақылау, пайымдау сияқты ұғымдардың ұштасуы негізінде дәйектеліп келеді. Бүгінгі күні лингвотанымдық зерттеулер тілді танымдық әрекеттің жемісі деп қарастыру арқылы адам бойында ерекше табиғи қабілеттерге көңіл бөлуді мақсат етіп отыр. Зерттеушілер адам тілді саналы түрде ғана қолданбайды, ол рефлексті түрде санасында орныққан танымдық қорды ретімен пайдалану арқылы қарым-қатынас жасайды, ойын сыртқа шығарады, пікірін айтады, тіпті жаңа затты да сәйкестендіре–салыстыра таниды деп есептейді.

Тіл мен оның ішкі-сыртқы мүмкіндіктерін саралайтын бірліктерді таза формалық көрсеткіш ретінде ғана емес, идеялық, ұлттық-мәдени, танымдық тұрғыдан оқушы санасына ұялату тілді терең білуге мүмкіндік жасайды.

Қазіргі тілдік зерттеулер ой, таным, тіл ұғымдарының ажырамас бірлігіне негізделген тың теориялық тұжырымдармен, ғылыми ұстанымдармен әркез толығып отыр. Тілдің қоршаған болмыспен қарым-қатынасын анықтау, олардың үйлесімді сабақтастығын көрсету, филогенез, этногенез ұстанымдарын ғылымаралық байланыстың нәтижесі деп зерделеу-бүгінгі оқытудың жаңа бағыттары. Білім мен таным үдерістерін қоршаған әлем заңдылықтарынан туындайтын факторлар ретінде қабылдағанда ғана адам санасының қызметі, қабылдау, тану әрекетінің табиғаты жан-жақты көрінеді [3, 128 б].

Қазақ тілін оқытуда тілдік және қатысымдық бірліктер білім мен таным үдерістерін біріктіреді. Әсіресе сөз коммуникативтік тұлға ретінде әрі атаулық, әрі танымдық қызмет атқарады. Өйткені, сөз-сөйлеу, пікір алысу үрдісіндегі ең басты тұлға. Сөз жеке тұрғанда заттың, сынның, қимылдың т.б. атауы болып номинативті қызмет атқарса, тіл арқылы қарым-қатынаста белгілі бір жағдайға, ортаға байланысты жұмсалып, қарым-қатынастық қызмет атқарады. Тіптен мәнмәтінсіз дербес қолданылып, грамматикалық тұлға ретінде әр түрлі дауыс ырғағымен айтылса да әрі хабарлау, әрі қабылдау мәніне ие болады. Осындай

жағдайлардың барлығында сөз белгілі бір ойды білдіре келіп, екінші адамның санасы арқылы қабылданады. Қандай болсын хабарды, деректі, ойды қабылдаған адам оған жауап қайтаруға тырысады. Тілдік қарым-қатынас жұмсалып, қатысымдық байланысқа түскен сөз айтылар ойға қатысты нақтылы мағынаны білдіреді және басқа тұлғалармен біртұтас жұмсала келіп, тиянақты ойды, мазмұнды көрсетеді.

Сөйлеу үдерісіндегі ерекшелігі-ол нысандық шындық пен өмірге байланысты ұғымдарды сананың қабылдауы нәтижесінде ойда бейнелейді де, тілдік қатынаста іс жүзеіне асырады, дыбысталу арқылы сыртқа шығарады. Сонымен қатар іс-әрекет жүріп жатқан ортаның әсерін, адамның көңіл-күйін де қоса білдіреді. Адамның көңіл-күйі оның өзіне тән мінезімен, пікірлесу қабілетімен ұштасып жатады. Адамға әсер ететін сыртқы орта оның танымын жетілдіреді.

Қазақ тілін оқытуда сөздің мағынасын түсіндірумен қатар сол мағынаны қалай, қандай тіркесте қолдана білу керектігіне ерекше мән береміз. Өйткені жеке лексикалық единица ретінде сөз адам ойын, көзқарасын толық білдіре бермейді. Бір адамның екінші адамға жеткізейін деген пікір-көзқарасы қажет сөзді дұрыс таңдап алумен бірге оның қандай мәнмәтінде көрініс тауып тұрғандығына байланысты. Сөздің дұрыс тіркесуі, басқа сөзбен жымдасуы, айтылар мәнері мен ырғағы баяншының (айтушының) сөйлеу қабілетін көрсетеді. Сондықтан сөзді, оның мағынасын оқыту барысында сөз арқылы жеткізілер басты ұғымды, онымен тіркесетін тілдік бірліктерді де нақтылы мысалдармен дәлелдеген тиімді.

Ұғым-адам санасында танымдық бейне туғызатын ерекше құрылым. Себебі адам бейнелеуіндегі әлем, бір жағынан, жеке тұлғаның субъективті танымының жемісі болса, екінші жағынан, ол кез келген қабылдаудың астарында жататын қоғамдық факторлармен де үздіксіз байланыста дамитын ортақ тәжірибелік көрсеткіш болып табылады. Танымдық құрылымдар пәнді меңгеру барысында әр түрлі тілдік құралдар арқылы сипатталып, әркелкі деңгейде қабылданады. Тілді жалпы танымдық механизм ретінде қолдану тілдік бірліктерді терең игеруге септігін тигізеді.

Сыртқы ортаның, жаратылыстың әсерінен айтылған ой сөйлеушінің мүддесіне, көзқарасына, берілген эмоционалды бағасына әрі жағдайдың нақтылау үлгісіне және өзге де сыртқы факторлардың әсеріне тәуелді болады, осы аталған көрсеткіштер негізінде айтылым қабылданады және жадыда сақталады, яғни сөйлеуші мен тыңдаушының ішкі танымдық құрылымы мен динамикасын сипаттау және түсіндіру үрдістері тілтанымдық алғышарттарды қалыптастырады.

Қарым-қатынас нормалары тілдік және бейвербалды амалдар арқылы да жүзеге асып отыратындықтан адам танымының даму сатылары қатарында жеке тұлғалардың сыртқы бет-пішіні, жанары, дауыс ырғағы, жүріс-тұрысы да сипатталады. Олар тілдік жағдайдың тыңдаушыға ықпалын негіздейтін, бақылаушының танымын уәждейтін құралдар ретінде танылып,

антропоцентристік зерттеулердің психо-элеуметтік негіздерін танымдық тұрғыдан айғақтауға септігін тигізеді [4, 108 б].

Қазақ тілін танымдық тұрғыдан оқытудың қайнар көзі-тілдік материалды әдебиетпен сабақтастырып, пәнаралық байланыстың негізінде ғылым мен білімді өзара тоғыстыра отырып, жеке тұлғаның рухани әлемін байыту, баланың өзіне тән көзқарасы мен пікірін қалыптастыру. Ашық әңгіме, ойлы сұхбат, пікір еркіндігі, әдебиет қағидаларын қазақ тілі сабағында пайдалана білу, ұнамды образдардың әдемі қасиеттерін оқушы бойына сіңіріп, оны өмірмен ұштастыра алу; дүниені, ортаны, адамды жан-жақты зерттеп тани білу, тілдік материалдар арқылы сыртқы қоршаған ортаны оқушы өз ой-санасымен зерделей отырып, тілдік қатынасқа түсу, т.б. – барлығы оқыту жүйесін жаңаландырып, білім беру үрдісін тереңдете түседі. Қазақ тілі сабағында сөз бен сөйлемді, тұрақты тіркес пен мәтінді меңгерту үшін оқушыға ой салу, ойланту, өз пайымын тіл арқылы дәл, нақты, шешен жеткізе білуге жетелеу ұстаз тарапынан көп ізденісті қажет етеді. Осы тұрғыдан келгенде ұстаз Қанипа Бітібаеваның «Ой салу- ұстаз тарапынан, ойлану – шәкірт тарапынан, ойланту – ұстаз тарапынан, шешімге келу – оқушы тарапынан болу керек» деген пікірінің психологиялық жағынан дұрыс тұжырым екендігін атай кеткен жөн. Өйткені таным үдерісі, біріншіден, ұстаз бен оқушының бірлескен әрекеті арқылы іске асса, екіншіден, олардың әрқайсысы жеке тұлға ретінде түрліше әсерге бөленеді. Қазақ тілін танымдық тұрғыдан оқыту мынадай мәселелерді қамтиды [5, 164 б].

1. Қазақ тілі пәнінің білім мазмұнын бағдарламаға сәйкес тілдік қағидаларды басшылыққа ала отырып, жалпы адамзатқа тән қасиеттермен сабақтастыра білу сабақтың білімдік мақсатымен қоса танымдық мақсатын жүзеге асыруға ықпал етеді. Бұл оқушыны адам жанын түсінуге, адами қасиеттерді меңгертуге жетелейді. Білім мазмұнын танымдық үдерістермен (қабылдау, ойлау, сезіну, өзіндік пікір түйю т.б.) байланысты меңгерту қазіргі танымдық лингвистика ілімін психология ілімімен тығыз байланыстырады.

2. Сабақа барысында жеке тұлғаның психологиялық жай-күйін ескере отырып, оның есте сақтау қабілетін, жадысын, кез келген ақпаратты қабылдау дағдысын, шешімді пікір, дәлелді мысал келтіре алу қабілетін жетілдіру тілдік материалды дамыта оқытумен байланысты. Берілген тақырып ішінен ең қажетті, ең пайдалы мәселені сұрыптап, таңдай білу оқушының ойлау қабілетін ұштап, соған сай әрекет етуге жетелейді. Адамның тілдік әрекеті жалпыға ортақ танымдық қабілеттерден туындайды. Ойды сыртқа шығару кезінде сөйлемді дұрыс құрастыру, логикалық қорытындылар жасау, таныс мәліметтерден жаңа деректер жинақтау, оларды жоспарлау мен жүзеге асыру- жеке тұлғаның өзіндік ерекшелігін аңғартар үрдістер.

3. Сабақтағы материал сынып шеңберінен шығып, табиғи ортамен тығыз байланыста бола келіп, бала өсіп жетілетін, әсер алатын күнделікті қоғамдық өмірмен астасып, ұштасып жатса, теориялық білім практикамен жалғасып, баланың ой-өрісін, сана-сезімін кеңейтеді.

4. Тілдік және қатысымдық бірліктердің мағыналық ерекшеліктерін нақты мысалдармен түсіндіріп, әр сөздің мағыналық реңкін тіркес пен сөйлем құрамында қолдана отырып ойды түрлендіруге болатын мүмкіндіктер жасау, сөзді әр түрлі жағдаятқа сәйкес бейнелі жеткізуге үйрету оқушының танымдық қабілетін жаттықтырады.

Қазақ тілін танымдық тұрғыдан оқыту берілген білім мазмұнын тереңдетеді, қоғамдық-әлеуметтік өмір мен ғылым-білімді ұштастыра келіп, болашақ маманның дүниетанымын кеңейтеді, өзінше ой-пікір түйіндеуге үйретеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Садықов Т.С., Әбілқасымова А.Е. Қазіргі дидактика. Оқу құралы. – Алматы: ғылым, 2006 ж.
2. Қалиев Ғ., Оралбаева Н., Қасымова Б., Шалабаев Б., О.Төлегенов. Қазіргі қазақ тілі: Жаттығулар жинағы (Көмекші оқу құралы). - Алматы: «Ана тілі», 1997 ж.
3. Апатова Н.В. Информационные технологии в школьном образовании, Москва, 2001 г.
4. Мемлекеттік тілді оқытуда инновациялық технологияларды пайдалану. Семинар бағдарламасы. Шымкент, 2007 ж.
5. Байзақ Ү. Оқытудың кредиттік технология жүйесі. Таным және тәрбие. №4, 2005 ж.

ОӘЖ 371.32

ҚЫСҚАРТУ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ЖЕҢІЛДЕТУДІҢ ЖАЛПЫ ТЕНДЕНЦИЯСЫ РЕТІНДЕ

Сейітказы А., Абдувахидов А.У., Қуатбек Ү.
Ғылыми жетекші: Худайбергенов А.А
«Мирас» Университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: В этой статье обсуждаются общепринятые сокращения, используемые в Англии, США и других странах. Многие из них берут начало из латинского языка.

Summary: This article discusses common abbreviations used in England, the USA and other countries. Many of them originate from the Latin language.

Бұл жұмыстың өзектілігі бірнеше маңызды мәселелерге байланысты. Аббревиатура қазіргі ағылшын тілінің дамуындағы негізгі тенденциялардың бірі болып табылады. Әсіресе оның сөйлеу мәнерінде. Бұл өз кезегінде қазіргі заманғы ақпараттық технологиялардың дамуы мен сөйлеуді жеңілдету арқылы жоғары деңгейде қолдау табады. Осылайша, менің жұмысымның маңыздылығын келесі себептермен дәлелдеуге болады:

Аббревиатура қазіргі уақытта қысқартушы лексикологияның басқа түрлерінің ішіндегі ең дамып келе жатқан салалардың бірі болып табылады.

Аббревиатурасы тілді жеңілдетудің жалпы үрдісін көрсетеді. Аббревиатура қазіргі заманғы ақпараттық технологиялардың дамуымен тығыз байланысты. Тақырыптың өзектілігіне сүйене отырып, курстық жұмыстың жалпы мақсаттары тұжырымдалған [1; 142 б.].

Ағылшын тіліндегі аббревиатуралардың жалпы ұғымдарын зерттеу, талдау және қорытындылау;

қысқартулардың тарихын білу;

қысқартудың негізгі әдісі ретінде қысқартуларды зерттеңіз;

Ағылшын тілін жаңартқысы келетіндер үшін мәселенің маңыздылығын көрсету. Менің жұмысымда қолданылатын жаңа ақпарат туралы айтып отырмын, Жұмыс мәселені қазіргі заманғы ұстанымдардан зерттеп, соңғы он жыл ішінде осы тақырыпта пайда болған заманауи тенденцияларды талдайтынын атап өтуге болады. Атап айтқанда, компьютерлік чаттардың қысқартылған тілі ескерілді. Жұмыстың практикалық маңыздылығы келесі тармақтарда болуы мүмкін:). Бұл жұмыс жас мұғалімдердің мектептер мен колледждерде ағылшын тілін үйренуінің жақсы көзі бола алады.

а) Лексикологтар өздері үшін көптеген қызықты ақпаратты таба алар еді.

в) Интернет арқылы ағылшын тілді адамдармен сөйлескісі келетіндер менің жұмысымда қысқартылған сөйлесу тілін табады. Біздің жұмысымызда қолданылатын ғылыми тәсілдердің әдістері туралы айта отырып, типологиялық талдау әдісі қолданылғанын атап өтуге болады [2; 59 б.].

Ағылшын тіліндегі аббревиатураның жалпы ұғымдары

Аббревиатура (латынның *brevis* сөзінен шыққан, ол қысқа дегенді білдіреді) - сөздің немесе фразаның қысқартылған түрі. Әдетте, бірақ әрдайым емес, ол сөзден немесе сөйлемнен алынған әріптен немесе әріптер тобынан тұрады. Мысалы, сөздің аббревиатурасы *abbr* аббревиатурасымен ұсынылуы мүмкін., *abbrv.* немесе аббревиатура. Қатаң талдау кезінде аббревиатураларды қысқартулармен немесе аббревиатуралармен шатастырмау керек (инициализмді қоса), олардың кейбір жалпы семантикалық және фонетикалық функциялары бар, бірақ үшеуі де еркін тілде "аббревиатура" терминімен белгіленеді. Аббревиатура-бұл кез-келген жолмен қысқарту; қысқарту-бұл бөлшектерді жақындастыру арқылы мөлшердің азаюы. Сөзді қысқарту белгілі бір әріптерді немесе слогдарды өткізіп жіберіп, бірінші және соңғы әріптерді немесе элементтерді біріктіру арқылы жасалады; қысқартуды белгілі бір бөліктерді ішінен өткізіп жіберу арқылы немесе бөлікті кесу арқылы жасауға болады; қысқарту - бұл қысқарту, бірақ қысқарту міндетті түрде қысқарту емес. Алайда, әдетте қысқартулар қысқартулардың кіші тобы ретінде қарастырылады (мысалы, ғылыми редакторлар кеңесі). Қысқартулар сонымен қатар бүкіл әлемге басқа контекст беру үшін қолданылуы мүмкін, мысалы (егер аббревиатура алынып тасталса, контекст жарамсыз болады) [3; 94 б.].

Қысқартулар тарихы

Фонетикалық қаріп пайда болғанға дейін қолданылған, кейбір мағынада ерте сауаттылықта жиі кездеседі, онда бүкіл сөзді жазудан аулақ болған, бастапқы әріптер әдетте белгілі бір қосымшадағы сөздерді білдіру үшін қолданылған. Классикалық Греция мен Римде сөздерді жеке әріптерге қысқарту әлі де қалыпты болды, бірақ әдепкі бойынша орын алуы мүмкін. Тарихи тұрғыдан алғанда, сауаттылықтың өсуі кейде қысқартуларға бет бұрды. 15-17 ғасырларда ағылшын тілін стандарттау аббревиатураларды қолданудың осындай өсуін қамтыды. Бастапқыда қысқартулар кейде тек кезеңдер ғана емес, әр түрлі тоқтата тұру белгілері болып көрінді. Мысалы, "er" сияқты реттіліктер

"ауыстырылды ма?", "mast?" шебер үшін және "exact" "шебер" үшін. Бұл тривиалды болып көрінуі мүмкін, бірақ бұл адамдардың академиялық мәтіндерді көшіру уақытын қысқарту үшін қолмен шығаруға тырысуының белгісі болды. Оксфорд университетінің тізілімінен мысал, 1503: Mast? бағынышты? мен саған жүгінемін. Және қайда? сен жазған саған соңғы рет саған не ұнайды айырмашылығы? сайлау? ов? ку?дену? tinitatis сізде менімен бірге болу керек пе? бұл сонда? садақпен миддом?. 1830 жылдары Америка Құрама Штаттарында Бостоннан бастап аббревиатура сэнге айналды. Мысалы, Ұлыбританиядағы филологиялық лингвистикалық теорияның өсуі кезінде қысқарту өте сәнді болды. "Қазіргі этимологияның атасы" Дж. Р. Р. Толкиен және оның досы С. С. Льюис, сондай-ақ Оксфорд әдеби тобының басқа мүшелері, кейде бұл симптом деп аталады. Сол сияқты, бір ғасыр бұрын Бостонда Америка Құрама Штаттарын қамтыған қысқартулар басталды және әлемге әйгілі "OK" термині, әдетте, оның әсерінің қалдығы болып саналады. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін британдықтар қысқартулардан кейін, кем дегенде, жартылай ресми хатта нүкте мен басқа тыныс белгілерін қолдануды едәуір қысқартты, ал американдықтар бұл қолдануды соңғы уақытқа дейін сақтап келді және әлі күнге дейін британдықтарға қарағанда көбірек қолдайды. Американдық әріптестерінің классикалық мысалы 1960 жылдан кейін жазылған әңгімелерде кездеспейтін "арнайы операциялар, атқарушы билік" - "S. O., E" деп аталатын британдық құпия агенттер ұйымында ішкі үтірді сақтау болды. Бірақ бұған дейін көптеген британдықтар Француз формасын сақтауда мұқият болған. Француз тілінде нүкте аббревиатурадан кейін, егер аббревиатурадағы соңғы әріп оның алдындағы соңғы әріп болмаса: "M." - "монсье", ал "мадам" - "мадам" деген аббревиатура. Көптеген басқа арнааралық лингвистикалық сатып алулар сияқты, көптеген британдықтар мұны оңай қабылдады және өздері осы ережені ұстанды, ал американдықтар қарапайым ережені қабылдады және оны қатаң қолданды.[қажетті дәйексөз] көптеген жылдар бойы, кейбір стильдік нұсқаулықтарда келісімнің болмауы екі сөзден қандай қысқартуларды кезеңдермен және қайсысымен қысқарту керектігін анықтауды қиындатты. Американдық БАҚ, әдетте, жеке компьютер (ДК) немесе теледидар (теледидар) емес, Америка Құрама Штаттары (АҚШ) сияқты екі сөзден тұратын қысқартуларда нүктелерді қолданады. Көптеген британдық басылымдар кезеңдерді қысқартуларда қолданудан БІРТІНДЕП БАС ТАРТТЫ. Баспа мәтініндегі тыныс белгілерін азайту 1960-1970 жылдары көптеген көміртекті ленталарды пайдаланушылар үшін экономикалық тұрғыдан қажет болды, өйткені нүкте немесе үтір бас әріп сияқты қымбат қайта пайдаланылатын таспаның ұзындығын тұтынған [4; 94 б.].

1990 жылдары ұялы телефондар мен Интернет арқылы электронды байланыстың кеңінен қолданылуы сөйлеу қысқартуларының айтарлықтай өсуіне әкелді. Бұл көбінесе жедел және мәтіндік хабарламалар сияқты мәтіндік байланыс қызметтерінің танымал болуына байланысты болды. Мысалы, SMS хабарлама ұзындығын 160 таңбадан аспайды (GSM 03.38 таңбалар жиынтығын қолдана отырып). Бұл қысқарту кейде Textese деп аталатын бейресми

қысқартулардың пайда болуына әкелді, ол әдеттегі SMS-хабарламадағы сөздердің 10% немесе одан да көп бөлігін қысқартады. Аббревиатура латынның *libra pondo* сөзінен шыққан, ол "салмақ бірлігі" дегенді білдіреді. Римдіктер сөз тіркесін *пондоға* дейін қысқартты, нәтижесінде ағылшын тілінде фунт болды, бірақ бірінші сөздің аббревиатурасы - фунт., таразы үшін сақталған. Британдық валютаның символы-сол көзден шыққан *l* немесе *£* әрпі. Британдық фунттың құны бастапқыда бір фунт күміске тең болды [5; 106 б.].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Ахманова О.С., Марченко А.Н. Основные направления в социолингвистике.-ИЯШ, 2008, №4
2. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. – М.: Высшая школа 2005 г. – 234 с.
3. Fries Ch. Introduction to American College Dictionary. N.Y.: New American Library 2010, 204
4. Грачев М.А. Механизм перехода арготизмов в общенародный язык. // Русский язык в школе. №5, 2005
5. Flexner S.B. Preface // Dictionary of American Slang. 2005. P. 295.

ОӘЖ 63.72:81

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ТӘРБИЕ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУДЫҢ МАЗМҰНДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Сейітхан Р.К.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается использование национальных ценностей как образовательного инструмента.

Summary: The article discusses the use of national values as an educational tool.

Мектепке дейінгі балалар тез қабылдауы, жеңіл үйренуі, жүйке жүйесінің икемділігі құрбыларымен жеке тұлғалық өзара қарым-қатынасында және әрекеттерінде байқалады. Осы жастағы балаларды ойын, еңбек, оқу және тұрмыстық әрекеттерінде мінез-құлық нормаларын және адамгершілік құндылықтарды меңгереді. Мұның өзі белгілі ережелер, ересектердің талаптары мен нұсқауларының негізінде құрылады. Адамгершілік тәрбие үрдісі баланың жеке тұлғалық әлеуметтік дамуынан тыс жүргізілуі мүмкін емес. Балабақшада ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынаста болып, бағалауға және өзін-өзі тануға мүмкіндік туғызылғанда азаматтық, еңбексүйгіштік, қарым-қатынас және мінез-құлық мәдениетін меңгереді.

Ендеше, осындай қабылдау мүмкіндігі мол кезеңінде баланы ұлттық құндылықтармен тәрбиелеуде нендей бағыттарды басшылыққа аламыз, қандай мазмұнды қамтыған орынды? Даярлық топтың тәрбиеленушілеріне арналған ұлттық құндылық мазмұны мәселесінде ұлттық тілімізбен әдебиетіміздің ұрпақ тәрбиесіне қажет тұстарын қамтуымыз қажет. Ғасырлар бойы ата-бабаларымыздың аузымен құс тістеген шешендері мен қара қылды қақ жарған билерінің, азулы ақын-жырауларының өсиеттері мен нақыл сөздерін һәм терме-толғауларын жас ұрпақ жадына сіңіре отырып, солардан өнеге алуға баулыған, жас буынды сондай айдарлы азамат болып жетілуге үндеген. Ұлы бабаларымыз

ұрпағына артына мол мұра мен өшпес өнеге қалдырған данышпан ғұламаларын ерте таныстыруға ден қойған. Қорқыттан тартып, Асан қайғы мен Ахмет Яссауиге жалғап, Жүсіп Баласағұн мен Төле, Қазыбек, Әйтеке билер, һәм Қазтуғанға тіреп, тағы басқа да дала ойшылдарының өнегелі сөздерін жеріне жеткізе ұғынып, ұқтыра білген, сол арқылы ұрпағын тәрбиелей отырып, үздік үлгіні кейінгілерге шашау шығармай жеткізуді аманаттап отырған. Аталарымыз бағасын білген асыл қазына – біздер үшін баға жетпес байлық, халқымыздың рухани мәдениетінің тәлім-тәрбиелік қырлары, ұлтымыздың төл құндылықтары. Қазақ халқының ұлттық ерекшелігі өзгелерден көш ілгеріде. Оны біз ұлттық психологиялық һәм танымдық, эстетикалық көзқарас пен түсініктерінен пайымдай аламыз [1, 94 б].

Ауыз әдебиеті үлгілерінде бейнеленген педагогикалық идея мен ұстанымдар балаларға моральдық-этикалық тәрбие беруге және де балғындардың көзқарастарын қалыптастырып, орнықтыруға оң әсерін тигізеді. Ауыз әдебиетінде қазақ тілінің барша байлығы тайға таңба басқандай анық көрінеді. Ұлттың ыдырамас ынтымағы мен бекем бірлігі, сайып келгенде, ана тілімізбен тығыз байланысты. Демек, ұлттық тұрғыда тәрбие беру-тек қана ұлттық тілмен мүмкін болмақшы. Ұлт тілі-әрбір халықтың ғасырлар бедерінде қордаланған асыл қазынасы, рухани құндылықтарды сан ұрпаққа сақтап, жеткізуші формасы. Өркениеттердің өрлеуі өзгеше кезеңде тәлім-тәрбие мен білім-ғылымды ана тілінде игермеген халықтың келешегі бұлыңғыр. Тілінен айырылған жұрт дүбәрәлыққа ұрынады және мемлекеттігін сақтай алғанмен, ұлт ретіндегі құнын жоғалтады.

Бабаларымыздың жүріп өткен жолы мен жасап кеткен тарихы – бүгінгі біздер үшін мол мұра болып табылады. Осынау мұраларымыз имандылыққа толы болуымен маңызды, ғибраттық әдет-ғұрпымен салт-дәстүрімен қымбат. Бүгінгі буын Мемлекеті мен Отанын қасық қаны қалғанша қорғай білуі қажет. Мұның үшін әрбір саналы жас ұрпақ толымды тәрбиенің мәнін ұғып, маңызына ден қою арқылы өзін тәрбиелеуге ұмтылуы шарт. Осы ретте ұлттық тұрғыда тәрбиелеудің қандай озық нәтижеге жеткізетінін толыққанды тану үшін ұлы ағартушы, педагог Міржақып Дулатовтың төмендегі тұжырымына жүгінеміз: «...жалғыз құрғақ білім үйрету емес, біліммен бірге ұлттық тәрбиені қоса беру, балқыған жас баланың ойына, қанына, сүйегіне ұлт рухын сіңіріп, ана тілін үйретіп шығару. Оқу кітаптары ана тілімен, өз ұлтының тұрмысынан һәм табиғаттан жазылуы – алған тәрбиенің әсерлі, күшті, сенімді болуы. Мұндай балалар мектепті бітіргеннен кейін қай жұрттың арасында жүрсе де, сүйегіне сіңген ұлт рухы жасымайды, қайда болса да, тіршілігінде қандай ауырлық өзгерістер көрсе де ұлт ұлы болып қалады» [2, 124 б].

Мұнан шығарар қорытындымыз, мектепке дейінгі тәрбие беру мекемелерінде ұлттық құндылықтармен сусындаған ұрпақ өз ана тілі мен тамырлы тарихын танып, мәйекті мәдениетін құрметтеп және салт-дәстүрін қастерлеп өссе, сол арқылы ұлтжанды азамат болып қалыптасса-байтақ еліміздің өркениетінің шыңына шырқайтынына сеніміміз кәміл [3, 240 б].

Тәрбие – адамды қайда жүрсе де өз орнын табуға мүмкіндік беретін, өз қабілетін көрсете білетін, өз ойын еркін жеткізіп, тыңдай алатын, ықпал ету мен көмек көрсету, жанашырлық білдіру сияқты т.б., адами мүмкіндіктерге ие болу емес, сондай-ақ, өзі өмір сүретін ортада тұлға ретінде танылып, бақытты отбасын құра білетін адам қалыптастыру дегенді білдіреді». Мұнымен сабақтас, тұлға – рухани өресі кең, адамгершілігі жоғары, сезімдері жетілген және талғам таразысы биік, өзінің өмірлік іс-әрекеттеріне жауапты, мақсаты айқын адам, қоғамның ажырамас бір бөлігі. Бойына тәрбиенің барша тағылымын топтастырып, бақытты болашағы үшін материалдық игіліктер табудан да жоғары рухани біліктілікке талпынып, осы жолда кемел ұстаздың шәкірті атану, өз мүмкіндігі мен қабілетіне сай мамандық игеру, талғамына сай келетін лайықты өмірсерік табу және жаңа өмір бастауда өзіндік қолтаңбасының болуы, жетістіктерге жету жолындағы табандылығы мен адамзат ғұмырын жалғауда өзіндік үлесінің болуы – өмірдегі өнегелілік пен кемелдікті қажет етеді.

Әрбір білім ұясы ұлттық тәрбие бағдарламасы аясында құндылықтарымызды пайдалана білім берер болса, ұрпағымызды өз ұлтын мақтаныш тұтар азамат етіп тәрбиелеуді негіздеуді мақсат етуі тиіс. Қазақ халқының қай салада болса да өзге ұлттардан аспаса, кем еместігін жарқырата көрсету қажет. Мысалы үшін, «бүгінгі таңдағы ұлттық киім үлгілерінің әлемдік сән бәсекесіндегі орны», «ұлттық мәдени мұражайлардың шет елдердегі танымал мұражайлармен ұқсастығы және ерекшелігі», «қазақтың ұлттық ас мәзірінің шет елдерде бағалануы» сарапталып, ұлттық намысты оятуға түрткі болатын ежелден келе жатқан әдебиет пен күніміздегі жаңа буын әдебиеттерін салыстыру, музыка, сурет және би өнері саласында жүрген танымал отандастарымыз бен шет ел танымалдарын салыстыру т.б., осы тәрізді сұрақтар ортаға салынып, жауаптары сұралса балғын буын неге қызықпасқа? Қазақтың сөз өнерінің, шешендік шеберлігінің, айтыс өнерінің, жалпы айтқанда, сөз құдіретінің қыр-сырын терең түсінген тыңдаушы кез-келген ұлт өкілі өзінің осындай елде тұрып, осы мәдениетпен сусындап отырғанын еріксіз мойындап, қарымды Қазақстанның мақтанышпен айналасына айтып түсіндірсе, ұқыпты ұғындырса-ол да біздің мақсатымыздың орындалғаны, үлкен жеңіске жеткендігіміз дер едік [4, 185 б].

Бүгінгі ұлттық тәрбие теориясы ұлттық діл, дін, тіл, тарих, әдет-ғұрып, салт-дәстүрлерді оқытудағы өзара байланыс қалыптастырады. Ол байланыс білім жүйесіне негізделеді және ұлттық рух пен адам санасының жетіліп қоғамдық тұлғаға көтерілуін қамтамасыз ету болып табылады. Осы сатылар ұлттық тәрбиенің ғылыми негіздері болып табылады [5, 78 б].

Бүгінгі таңда балабақшадан болашақ ұрпақты өздерінің дене және рухани күштерін жете бағалайтын, өз тілегі мен сезімін қажетті арнаға бұра алатын, өзіне талап қоя алатын, өз күшіне, өз қабілетіне, өмірлік мақсаты мен міндетіне жету жолындағы мүмкіндігіне сенімді, Отанын, елін-жерін сүйетін, адамгершілік құндылықтары қалыптасқан толық адамды тәрбиелеуге бағдарлануы тиіс. Осы тұрғыдан алғанда балабақшадан ұлттық тәрбие беруде

қазақ халқының салт-дәстүрлер қарастырылуы қажет. Мектепке дейінгі тәрбие барысында ұлттық тәрбиеге баулу мәселесі тәрбиешілердің білім дәрежесі мен ұлттық салт-дәстүрді тиянақты меңгеруі және оны өзінің педагогикалық қызметінде пайдалана білуіне байланысты болмақ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Бейсенбайқызы З. Қазақ тілін модуль негізінде оқыту. –А. 2011.-197б.
2. Ф.Оразбаева Тіл әлемі.-Алматы-2010.-170,305б.
3. Нұржанова Ж. Қазақ тілін тиімді оқыту жолдары –А. 2011.-187,96б.
4. Қазақ тілін оқыту әдістемесі және жобалау технологиясы Автор: Сатбекова А.А.- 2013.-199,124бб
5. Ф.Оразбаева Тілдік қатынас негіздері – Алматы, 2015ж.- 43,63,64 б.

ӘОЖ 18'367.624

ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ ПЕДАГОГТЫҢ РӨЛІ

Сембек Ж., Абдувалиева Д., Гапбар С.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: Польский социолог Ф. Знанецкий, отметивший особую важность социальной роли учителя, писал: «Сегодня перед учителем стоят более сложные задачи, чем перед любым другим политиком, общественным деятелем, финансистом, промышленником в современном обществе». Мы пытаемся доказать, что его роль вносит большой вклад в развитие современного общества.

Summary: Noting the special importance of the social role of the teacher, the Polish sociologist F. Znanetsky wrote: "Today, the teacher has more difficult tasks than any other person in modern society-a politician, a public figure, a financier, an industrialist." In this article, we will consider in detail the definition of the word teacher, show the problems of the teaching profession, ways to solve them, and try to prove that its role makes a huge contribution to the development of modern society.

"Қыспаққа алмай, бостындық беретін, үстемдік етпей, көтермелейтін, жұлмаламай қалыптастыратын, нұсқаулық етпей, үйрететін , талап етпей, өтінетін - ұстаз, баламен көптеген шабыттандыратын минуттарды бірге өткізеді" (Януш Корчак)[1,36 б].

Бұл мақалада біз мұғалім сөзінің анықтамасын жан-жақты қарастырамыз, мұғалім кәсібінің мәселелерін, оларды шешу жолдарын көрсетеміз және оның рөлі қазіргі қоғамның дамуына үлкен үлес қосатынын дәлелдеуге тырысамыз.

Қазіргі әлем қарқынды дамуда сонымен қатар заманауи балалар да өзгеруде, мұғалімге жаңа талаптар қойылады, олар әрдайым ізденісте. Сонымен заман талабына сай мұғалім ол қандай болу қажет?Менің ойымша, заманауи мұғалім, біліммен тиімді жұмыс істейтін, зерттеуші, кеңесші, тәрбиеші, ұйымдастырушы және жоба жетекшісі:сүйіспеншілікке толы, түсінушілікке толы, балаларға өз жүрегін сыйлайтын! Қазіргі қоғамдағы мұғалімнің рөлі зор. Өйткені, бұл тіпті мамандық емес,қабілет! Адамзаттың ең асылдары әрқашан мұғалімнің еңбегін адамдар мен қоғамның болашағын анықтайтын ең қайырымды, жауапты іс деп санады. Қазіргі қоғамдағы мұғалімнің рөлі

қандай? Мұғалім сабақ шеңберінен тыс оқытудың формалары мен әдістерін білуі керек: зертханалық, эксперимент, тәжірибе [2,227 б].

Білім беру процесіне барлық оқушыларды қосу үшін оқытудың арнайы тәсілдерін қолдану қажет: білім беруде арнайы қажеттіліктері бар, дарынды оқушылар, мүмкіндігі шектеулі оқушылар; АКТ-құзыреттіліктерін меңгеру. Басқаларға сабақ бере отырып, мұғалім өзі оқиды. Қазіргі қоғамдағы мұғалімнің екінші, маңызды рөлі-тәрбие деп санаймын. Мұғалім тәрбие жұмысының формалары мен әдістерін сабақта да, сыныптан тыс жұмыстарда да игеруі керек. Балалармен қарым-қатынас жасай білу, оларды түсіну және қабылдау, олардың қадір-қасиетін тану. Баланың әр түрлі іс-әрекеттерінің (оқу, ойын, еңбек, спорт, өнер) тәрбиелік мүмкіндіктерін анықтай және жүзеге асыра білу. Балалар сіздің көз алдыңызда қалай өзгеріп, өсіп келе жатқанын көру ,тек есейіп қана қоймай, ақылды, мейірімді бола білгені– бұл мұғалім үшін өте маңызды [3, 21 б].

Қазіргі қоғамдағы мұғалімнің жалпы портретін құрайтын тағы бір бөлік бар – бұл даму. Тек олардың жеке қасиеттері мен кәсіби құзыреттілігін дамыту арқылы оқытудың сапалы нәтижелеріне қол жеткізуге болады. Баршамызға белгілі, мұғалім мамандығы- өте ежелгі. Мұғалімнің қоғамның прогрессивті дамуындағы рөлі, егер ол жастарды тәрбиелесе, ақсақалдардың жұмысын жалғастыратын ұрпақты қалыптастырса, бірақ қоғам дамуының жоғары деңгейінде болса, сондықтан мұғалім қоғамның болашағын, оның ғылымы мен мәдениетінің болашағын қалыптастырады деп айтуға болады. Барлық уақытта көрнекті ағартушылар мұғалімнің қоғамдағы рөлін жоғары бағалағаны таңқаларлық емес. Мұғалімнің ұстанымы басқа ешкімге ұқсамайды," одан жоғары күн астында ештеңе болмайды", - деп жазды ұлы ұстаз Я.А. Коменский [4,76 б].

Беларусь поэзиясы мен әдебиетінің классигі Я.Коластың айтуынша, мұғалім тек мұғалім ғана емес, мұғалім, ол біздің қоғамның жоғары деңгейге көтерілуіне көмектесетін адамның досы [5, 486].

Мұғалімнің әлеуметтік функциялары қоғамның дамуымен бірге өзгерістерге ұшырайды. Бұл басқаша болуы мүмкін емес: мұғалім қоғамда өмір сүреді, сондықтан онымен бірге осы қоғамда болып жатқан эволюциялық және революциялық өзгерістерді бастан кешіреді. Мұғалімнің әлеуметтік рөлінің ерекше маңыздылығын атап өткен поляк әлеуметтанушысы Ф. Знанецкий былай деп жазды: "бүгінгі таңда мұғалімнің қазіргі қоғамдағы кез-келген адамға қарағанда саясаткер, қоғам қайраткері, қаржыгер, өнеркәсіпшіге қарағанда күрделі міндеттері бар"[6,170 б].

Тарихи мысалдардағы мұғалімнің әлеуметтік рөлі мен функциялары қоғам тарихына байланысты екенін дәлелдейді. Сонымен қатар, оларда әртүрлі тарихи кезеңдер мен дәуірлер үшін тұрақты және ортақ нәрсе бар. Олардың негізгілерін атайық: 1. Мұғалім қоғамдағы "қозғалтқыш", әлеуметтік прогрестің катализаторы (үдеткіші) рөлін атқарады. Жас ұрпақты тәрбиелей отырып, ол жаңа және прогрессивті өндіріс технологиясына ие, қоғамның жан-жақты өміріндегі барлық нәрсені тез түсінетін адамдардың қалыптасуына ықпал етеді.

2. Кәсіби педагог жас ұрпақ арқылы қоғамның тарихи өткені мен оның болашағы арасындағы ажырағысыз тізбектегі сабақтастық буынын құрайды. Ол эстафета ретінде қоғамның тарихи өткенінің тәжірибесін болашақ буынға жеткізеді.

3. Мұғалімнің нақты функциясы бар-әлеуметтік тәжірибе жинақтайтын "батарея" ролін орындау. Бұл рөлде ол әртүрлі әлеуметтік құндылықтардың сақтаушысы және тасымалдаушысы ретінде әрекет етеді: жалпыадамзаттық, мәдени, зияткерлік, рухани және т.б. өмір бойы осы құндылықтарды жинақтай отырып, оларды жас ұрпаққа береді.

4. Мұғалімнің әлеуметтік рөлдерінің бірі-ол қоғамның мәдениетін, қоғамдық қатынастар тәжірибесін және сол кезде қол жеткізілген адамдардың мінез-құлқын бағалайтын маман ретінде әрекет етеді. Мәдениеттің жалпы қорынан ол балалармен бірге пайдалану үшін құнды, пайдалы (субъективті тұрғыдан) материалды таңдайды. 5. Мұғалімнің тағы бір әлеуметтік функциясын атайық: бұл қоғам аға буын алдында жастар әлемін білдіруге уәкілеттік берген адам. Кәсіби мұғалім, басқалар сияқты, балалардың, жасөспірімдердің, ұлдар мен қыздардың физиологиялық және психологиялық ерекшеліктері мен басқа да ерекшеліктерін, олардың әр түрлі жас деңгейлерінде жан-жақты даму ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін біледі. Сондықтан ол істі білумен моральдық құқыққа ие, қабілетті және жастарды тәрбиелеу туралы қоғам алдында өз пікірін сауатты айта алады, тәрбие практикасы мен теориясының өзекті мәселелері бойынша қоғамдық пікір құра алады.

6. Сонымен, қазіргі қоғамдағы мұғалімнің тағы бір басты, әлеуметтік функциясы — қазіргі қоғамның принциптері мен құндылықтарына сәйкес жастардың рухани әлемін қалыптастыру. Дәл осы бағытта мұғалім үнемі жұмыс істейді, өсіп келе жатқан ұрпақта адамгершілік, құқық, эстетика принциптері мен нормаларына сәйкес адамзат қоғамының ережелері туралы білім, ұғымдар мен нанымдарды қалыптастырады. Жастарда жалпыадамзаттық құндылықтар туралы идеяларды тәрбиелей отырып, мұғалім оған мінез-құлқын осы құндылықтарға сәйкес реттеуге, мейірімділік пен төзімділік, құрмет және адамгершілік қағидаттарына сәйкес өмір сүруге үйретеді.

Ақпараттық қоғам-деңгейі шешуші дәрежеде жинақталған және пайдаланылатын ақпараттың саны мен сапасымен, оның еркіндігі мен қол жетімділігімен айқындалатын қоғам. "Мұғалім – білім берудегі басты тұлға" деген негізгі ұстанымды ұсынған қазіргі заман зиялы қауымның осы санатының сандық өсуін ынталандырып қана қоймай, мектептегі мұғалімдер қызметінің функциялары мен міндеттерін едәуір қиындатып, кеңейтті. Мұғалімнің жұмысы ешқашан оңай және қарапайым болған емес. Бірақ ғасырдың соңында ол бұрын-соңды болмағандай көп функциялы, күрделі, ғылыми шығармашылық сипатқа ие болды. Әр жаңа уақыт мұғалімнің алдына жаңа міндеттер қояды, оның басты ұраны: "ғасырмен тең болу". Бұл кезеңде мұғалімнің маңызды міндеті-жас ұрпақты ақпараттық әлемде өмір сүруге

үйрету, қажетті білімді таба және қолдана білу. Бұл тапсырманы сәтті орындау үшін ақпараттық қоғамның әр мүғаліміне қажет:

- білім беруде болып жатқан процестерді терең білу;
- өзінің кәсіби білімін жедел және үнемі жаңартып отыру;
- үнемі кеңейіп келе жатқан жаңа технологиялар спектрін игере және қолдана білу;
- компьютерлік сауаттылықты арттыру;
- сабақ әдістемесін жетілдіру үшін алынған ақпаратты жинау, бағалау, түрлендіру және орынды пайдалану;
- білім беру процесінің басқа қатысушыларымен тығыз және жемісті ынтымақтасу (әкімшіліктер, педагогтар, оқушылар, ата-аналар);
- өз қызметінің нәтижелерін теориялық тұрғыдан түсіну;
- кең эрудицияға ие болу.
- өз білімін рефлексиялауға;

Демек, білім берудің тиімділігі мұғалімнің дайындық деңгейіне тікелей байланысты. Жаңа ақпараттық қоғамға көшу арқылы педагогтың кәсіби деңгейіне қойылатын талаптар өседі. Ставкалар инновацияны игере алатын, мектеп сыныбына шығармашылық рух пен қуат әкелетін мамандарға жасалады. ХХІ ғасыр мұғалімінің алдында қандай перспективалар ашылуда? Біздің біліміміз жаңа ғасырға қандай мүмкіндіктер береді? Білім беруде заманауи АКТ-ны қолдана отырып, дәстүрлі формаларды біріктіретін оқытудың жаңа түріне көшу: көзқарасты оқытудан үйретуге ауыстыру. Мұғалім бастапқы ақпарат көзі болудан бас тартып, студенттерге осы ақпаратты алуға көмектесетін делдалға айналады. Зерттелетін объектілер мен қоршаған шындық арасында тығыз байланыс құру. Компьютердің көмегімен өмір сүру кеңістігін модельдеу мүмкіндігі зерттелетін объектілерді балалар өмірінің контекстіне енгізуге мүмкіндік береді "Өмір бойы білім беру" моделін жаңа тәсілмен өзгерту – "өмір бойы білім алу".

Бұл өркениеттің даму қарқынының жеделдеуіне байланысты болады. Білім өзгермелі әлемде тез қалыптасады және үнемі жаңаруды қажет етеді, бұл үздіксіз оқуға әкеледі. Білім біртіндеп барлығына қол жетімді және ашық болады (қашықтықтан оқыту). Үйдегі білімнің пайда болуы.

Қазіргі әлемдегі студенттер бүкіләлемдік интернет желісінің көмегімен қажетті ақпаратқа қол жеткізе алады. Үйден шықпай-ақ олар мұражайларға, көркем галереяларға барып, электронды кітаптарды, компьютерлік энциклопедияларды, анықтамалықтарды пайдалана алады.

Әлеуметтік уақытты үнемдеу. Бұл мұғалімнің белгілі жүктемесі бар өте маңызды аспект. Компьютерді қолдану мұғалімге сабаққа дайындық уақытын қысқартуға көмектеседі. Адамның интеллектісін, оның шығармашылық әлеуетін және сыни ойлауын дамыту.

Оқушылар ақпаратты өз бетінше алуға, оны шығармашылықпен түрлендіруге, қосымша ақпарат көздерін тарта отырып, осы ақпаратты сыни тұрғыдан түсінуге үйренеді. Қазіргі заманғы мұғалім білім беру стратегиясындағы барлық өзгерістерге мұқият жауап беруі керек, жана

ғасырдың ақпараттық және коммуникациялық мүмкіндіктерін ұтымды пайдалануы керек.

Мен, Л. Н. Толстойдың сөзімен аяқтағым келеді "Егер мұғалімде тек ісіне беген сүйіспеншілікке ие болса, ол жақсы мұғалім болады. Егер мұғалімде әке, ана сияқты оқушыға деген махаббат қана болса, ол барлық кітаптарды оқыған, бірақ ісіне, тәлімгерге деген сүйіспеншілігі жоқ мұғалімнен жақсы болады. Егер мұғалім өз ісіне және шәкірттерге деген сүйіспеншілігін біріктірсе, ол керемет мұғалім". Қорытындылай келе заманауи мұғалім- біліммен тиімді жұмыс істейтін, зерттеуші, кеңесші, тәрбиеші, жобаларды ұйымдастырушы және жетекші: сүйетін, түсінетін, жүректерін балаларға бере алатын!

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Әділханқызы Г. «Мұғалімнің жеке тұлғасы және оның кәсіптік мәдениеті»// Ұлағат.-2003.- №2.-36-38б.
2. Крутецкий В.А. Педагогикалық психологияның негізі. М.Білім, 1972.227-245 б.
3. Асанов Ж. Оқушы, оның дамуы және тәрбиесі.-Қызылорда, 1993, 21б.
4. Байтеліұлы А. «Мұғалім- адамтанушы мамандық»// Қазақстан мектебі.- 2000- №10.-76-77б.
5. Ахметкәрімов Қ. «Мұғалімнің кәсіптік мәртебесі және беделі туралы ой»//Қазақстан мектебі.-2003.-№9.-48-50б.
6. Дьяченко М.М., Кандыбович Л.А. Жоғары оқу орындарының психологиясы. Минск: БМУ, 1978,169-170бб.

UDC: 373.1.

AGE FACTOR IN MASTERING A FOREIGN LANGUAGE

Сиражиддин А., Нарчаев Б., Жунусова А.
Университет "Мирас", г. Шымкент, Қазақстан

Түйін: Бұл мақалада шет тілдерін оқытудағы екінші тілді меңгеру—бұл күрделі процесс, ол когнитивтік даму, мәдени білім, жеке қабілеттер, ынталандыру, әлеуметтік-экономикалық білім, жас және ана тілін меңгеру деңгейі сияқты бір қатар факторларға байланысты. Жас—екінші тілді меңгеруге әсер ететін маңызды факторлардың бірі туралы айтылған.

Резюме: В этой статье изучение второго языка в изучении иностранных языков является сложным процессом, который зависит от ряда факторов, таких как когнитивное развитие, культурное образование, личные способности, стимулы, социально-экономические знания, а также изучение возраста и родного языка. Молодые люди говорят об одном из самых важных факторов, влияющих на овладение вторым языком.

It is commonly known that children with regular faculties and given normal circumstances easily master their native language (L1). Unfortunately, perfect language mastery is rarely the result of second language acquisition (henceforth SLA). One of the central questions that SLA has tried to answer since its establishment as an independent field of study within applied linguistics is why learners of a non-native language (L2) evince such a high degree of interindividual variation in their final attainment relative to the L2 components and skills they have

acquired. In order to offer a satisfactory response to this key issue, SLA researchers have posited the existence of a set of individual factors of a very different nature, such as aptitude, motivation, attitude, personality, and intelligence, among others, that might explain such variation [1]. However, one of the most obvious potential explanations for the lack of success of L2 learners compared to L1 learners is that the acquisition of a foreign language begins at a later age than that of the mother tongue does (cf. Larsen-Freeman / Long: 153). Thus, it has been prevalently assumed that age itself is a predictor of second language proficiency. The influence of age is actually assessed to be not only significant but even decisive on the degree of L2 competence and performance attained (cf. Abello-Contesse et al.: 7).

If age indeed is a factor which determines upon the success in SLA – is there an optimal age to start learning a foreign language? It is often claimed that children are superior to adults, that is, that the younger the learner of a foreign language, the more effective the learning process and the better the outcome obtained [2]. This assumption often derives from a distinctive element in the study of the age factor, the so-called *critical period hypothesis* (henceforth CPH), predicting that if the acquisition of a foreign language starts between the age of 2 and 12-13 (i.e., puberty), the process will be straightforward and the product will be complete (which is usually claimed to be the case in the acquisition of the L1), while individuals who begin their learning after this point – a kind of biological border – will find the process considerably difficult and the final outcome will be incomplete. Even though the CPH constitutes a strong and recurrent research line within the SLA, at the same time it is a changing and controversial area in practice since it tends to generate antagonistic positions among the SLA researchers. Thus, there exist also studies which dispute the assumption that children are superior to adults in learning a foreign language and maintain the exact contrary. Likewise, the explanations for the critical period as well as their empirical foundations have been questioned by different researchers (e.g., Krashen; Long). Is there indeed evidence for a critical period in SLA? Are there really age-related differences between young children, older children, and adults? And does the age of onset constitute a source of personal variation that is powerful enough to account for the varying levels of achievement that learners eventually reach? Since educators are interested in knowing what the best time is to start their instructions and how far older students can progress, the age factor is not only of great significance for SLA theory but also for language teaching practice. An important question which arises in this context is whether there is sufficient conceptual and empirical reason to justify making educational decisions on the basis of SLA research concerning the age factor. As is generally known, in Germany educational authorities decided to reduce the onset age of the first foreign language from the fifth to the third grade of elementary education [3]. There are other countries as well which introduced the so-called “early start in L2 learning”. Does this reform, consisting primarily or exclusively in lowering the age of onset of L2 learning, conform to the results of the SLA studies on the age factor?

This paper focuses on research which has been carried out on maturational constraints for SLA and hereby tries to find answers to the here posed questions.

The bulk of research by ontolinguistic scientists is based on the material of longitudinal observations of the formation of speech of individual children, on the basis of which conclusions are drawn that are common to all children, i.e. the ontogenetic universals are revealed. However, in parallel with the identification of these universals, individual differences also became apparent, which, in turn, were also combined into universals. So, for example, there was a division of children into referential and expressive according to their individual strategy in mastering the language [2]. At one time, when conducting a study of the strategies of children in mastering the category of a person in Russian, the author of this article found that normally developing children can be conditionally divided into 3 groups - those who spoke early, who spoke late and who occupy an intermediate position between the first and the second ("early", "middle" and "late") [3]. Later, empirical observations led to the emergence of a hypothesis about the connection between the time of the beginning of speaking and the peculiarities of thinking, namely, with the speed of mastering foreign languages. According to this hypothesis, the earlier a child begins to speak, the faster he subsequently (upon completion of the main stage of speech ontogenesis) will acquire a foreign language.

So, the focus of this research is on the age at which the child begins to speak. Based on previous research [3], we have reason to believe that the age of the beginning of speaking is one of the decisive factors that affect the overall course of speech ontogenesis and, consequently, the general development of personality, since personality and language are inextricably linked concepts.

The starting point for this study will be to define the concept of the beginning of speaking. The concept of "the beginning of speaking" is generally conditional, since even ontolinguistic researchers do not give a clear answer to the question of when it can be considered that the child "began to speak." We will use the periodization of A. N. Leontiev in the interpretation of T. E. Braudo, M. Yu. Bobilova and M. V. Kazakova [4], who singled out 4 stages of the formation of speech:

1) Preparatory - up to 1 year: pre-speech stage, when the child masters articulation, intonation and non-verbal communication; this period is characterized by crying, humming, as well as the pronunciation of individual syllables, with the appearance of the first words, this stage can be considered completed;

2) the preschool stage of initial language acquisition - from 1 year to 3 years: during this time, the child goes from individual words to independently constructed sentences; also, by this age, the formation of the pronominal and verbal deixis is completed, which is a kind of milestone that marks the completion of the main stage of the formation of a linguistic personality;

3) preschool - from 3 to 7 years: the stage of the formation of contextual speech and reading skills;

4) school - from 7 to 17 years old: conscious assimilation of speech, in which a significant role is given to written speech.

We will be primarily interested in the second (pre-preschool) stage. Despite the fact that this is already a speech stage proper, we cannot say that with its onset the

child begins to speak. He begins to pronounce or is already pronouncing individual words, however, as the author's longitudinal observations show [3], in some children there may be a certain intermediate stage when the child uses individual words for a long period (up to a year), but does so with a low frequency - literally every word he utters becomes an event for those around him. In this case, you cannot talk about speaking. However, then a period begins when the frequency of the use of individual words qualitatively increases, then holophrases and two-conditional statements appear. It is this increase in the frequency of individual words in speech (used, as a rule, meaningfully) that we will consider the beginning of speaking.

So, in our opinion, the beginning of speaking is the time when the child begins to regularly and meaningfully use one-word statements. It should be noted that the above stages will occur at different times in different children. Despite the fact that the existing periodization is often used as a guideline when monitoring the speech development of individual children - in order to identify lagging and other problems - we, nevertheless, have recently seen an increase in the number of children who spoke late. A similar trend even gave rise to the idea among ontolinguists, if not abolition of the term "delayed speech development" (RRD), then at least revision of the age boundaries between periods of ontogenesis of speech. Traditionally, if a child begins to speak before the age of 1, he can be considered to have spoken early, and if after 2 years, it is a child who spoke late. This is not yet RRR, despite the fact that some experts believe that at this age a normally developing child should already speak in small sentences. A delay of 4-5 months, especially in boys, is quite acceptable. Nevertheless, we repeat - the number of such children has increased recently.

More and more information about this trend can be found on the websites of speech therapists. In this, in their opinion, gadgets, noise in cities and health problems of the mother during pregnancy are to blame. We also add that, according to observations, the reason for such a delay can be both the peculiarities of upbringing and the individual characteristics of the character of the child. The last point is rather controversial among ontolinguists, nevertheless, child psychologists I.Ya. Medvedeva and T.L. Shishova expressed the idea that the reason for the child's unwillingness to speak - the so-called child mutism - is the fear of making a mistake, that is, shyness or, in other words, pride [4]. As for the first point, the reasons for late speaking or even RRR can be primarily a lack of input, a low level of parental education, psychological deprivation, or, conversely, when the parents guess any desire of the child, as a result of which there is no need to voice them.

OLDER LEARNERS AND SECOND LANGUAGE ACQUISITION

A lot of researches started taking for granted Lenneberg's studies about age limitation (12-13 years) in the second language acquisition. However, still there are researches (Singleton) which show that older learners are also successful in the second language and able to reach the same level or even higher as the young learners do. Singleton states that language capacity of some immigrants improves with time. He refers to Ervin-Tripp which took place in 1974 as an example: "Ervin-Tripp conducted of 31 young English speaking children who had been exposed to French for a period that spanned nine months. The results of Ervin-Tripp's research showed that the older students outperformed the younger learners in every field of the

learning process” (Singleton, 2004, p.184). He also gives another example of Dutch learners who started learning English in the classroom after the age of twelve. These learners were able to gain native-like accent (Singleton, 2004). However, these are single cases and more exceptions from the rule and even Singleton himself states that for the long run young learners are able to reach more language proficiency than those who started learning the second language after twelve.

Krashen (1979) also investigates this subject and presents short- and long-term results in the second language acquisition among children and adults [5]. His conclusions are the following: adults and older children come through stages of morphological and syntactic development quicker than children, but early start or second language learning usually guarantees higher general language proficiency with the flow of time.

STAGES of SECOND LANGUAGE ACQUISITION

The process of Second Language Acquisition consists of 5 stages. Haynes (2007) marks out the following stages: Preproduction, Early Production, Speech Emergence, Intermediate Fluency and Advanced Fluency. The Preproduction stage is also called “the silent stage” and the learner’s vocabulary is up to 500 words at this period. At the Early Production stage the learner’s vocabulary grows up to 1000 words and he/she is already able to build up simple phrases and use short language forms. At the stage of Speech Emergence the vocabulary is about 3000 words and the learner builds simple phrases and sentences here. The stage of Intermediate Fluency presumes the vocabulary of about 6000 words and at this stage the learner is able to make more complex sentences and his/her comprehension of the second language is great. The last stage called Advanced Fluency can be compared with almost native speaker’s language abilities, however, it takes time to achieve it – around 5-10 years in average (Haynes, 2007).

Halgunseth (2009), a SLA researcher, states that children can learn the second language in two ways: simultaneously or sequentially. Simultaneous learners are children under three who learn their mother tongue at home and acquire the second language in the kindergarten or other close surrounding. Young children from multi-language families also learn two or even more languages simultaneously: mum speaks German, for example, and dad speaks English. The child makes no difference between the languages and does not choose the favorite one [4]. He/she subconsciously knows what language to use with a particular member of the family and does not mix them up. Children’s brain allows them to learn more than one language. If children hear two different languages, they construct two different language systems in their brain. Each system corresponds to the one language. The construction of such systems reminds the process of language acquisition which occurs when the person starts learning not native language. (Halgunseth 2009). If one language is more frequently used in the family and prevails over the second one, with time the child feels it and declines it. The frequency of the language usage may also depend on the time spent with the member who speaks the particular language.

References:

1. Кричевская К.С. Прагматические материалы, знакомящие учеников с культурой и средой обитания жителей страны изучаемого языка / К.С. Кричевская // ИЯШ.–1996.– № 1.– С.13-17.
2. Harmer J. How to teach English. An introduction to the practice of English language teaching/ J. Harmer// Edinburg.: Gate Longman. – 2000. – P.198.
3. Носонович, Е. В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам / Е. В. Носонович // ИЯШ. – 2000. – № 1. – С. 11–16.
4. Кричевская К.С. Прагматические материалы, знакомящие учеников с культурой и средой обитания жителей страны изучаемого языка/ К.С. Кричевская// Иностр. языки в школе. – 1996. – № 1. – С. 1
5. Воронина Г.И. Организация работы с аутентичными текстами молодежной прессы в старших классах школ с углубленным изучением немецкого языка/ Г.И. Воронина// Иностр. языки в школе. – 1995. – № 5. – С. 56–60.

UDC: 811.111

LEXICAL AND SYNTACTIC CONSTRUCTIONS WITH THE PREPOSITION *OVER*

Собирова Н., Тұрсынбек Ә., Бакиева З.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілінде *over* предлогы бар құрылымдарды және синтаксистік деңгейде орыс тіліндегі сәйкес құрылымдарды зерттеу туралы айтылады. Зерттеу синтаксистік талдау әдістерін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

Резюме: В данной статье говорится об изучении конструкций с предлогом *over* в английском языке и соответствующих им конструкций в русском языке на синтаксическом уровне. Исследование осуществляется с использованием методов синтаксического анализа.

In modern English, prepositions come into a very large number of combinations of different types. The number of combinations, one of the components of which is a preposition, has been continuously increasing in English since the beginning of the New Anglican period and continues to grow. Phrasal verbs can also be attributed to such combinations [1]. A phrasal verb is a combination of a "simple" verb and an adverbial postposition.

Phrasal verbs are highly productive and occupy a prominent place in the lexical and phraseological fund of the modern English language. Their number is steadily growing. This is evidenced by books, dictionaries devoted to phrasal verbs and their use. Along with the increase in the number, the frequency of their use is also increasing. This indicates that they perform the desired function, thanks to greater conciseness and at the same time greater expressiveness. Phrasal verbs are widely used not only in spoken English.

Many of these verbs have become an integral part of the language of newspapers, law and economics. This is due to the fact that many phrasal verbs have changed "their face" over time, that is, they have moved from one stylistic layer to another, acquired new meanings and lost the old ones [2].

The famous lexicographer L.P. Smith considers these combinations as one of the most striking characteristic features of the English language. He's writing: " In English there is an entertaining type of compound verb in which the preposition is

used with a verb without explicit unity, for example to fail over, to keel over, to hang over, to set over, to preside over, to take over, to run over. Verbs belonging to this type, despite the fact that they are often used in colloquial speech, add idiomatic power to the language and help express thoughts and meanings more clearly" [3].

Amosova N.N. gives the following definition to a phrasal verb. A phrasal verb is a combination of a "simple" verb (consisting of one word: come, put, go, etc.) and an adverbial postposition (in, over, up, etc.), representing a single semantic and syntactic unit. For example: muse over - to reflect, look over - to view. Two or three words that make up a complex verb resemble a short phrase, so all these verbs are often called phrasal verbs. In English, there are a number of common verbs whose meanings are "modulated" by prepositions, for example: to take - to take, to put - to put, to drop - to drop, to run - to run, etc. For example, the verb get has more than 20 basic meanings, depending on the preposition with which it is used. All these combinations of "verb + preposition" are translated into Russian by separate, independent words. In most cases, these words are of the same root and the functions of prepositions in Russian words are performed by the corresponding prefixes.

The meaning of some phrasal verbs is obvious, since it is easily understood by the meaning of its constituent elements: come back - to return, come in - to enter, stand up - to get up, sit down - to sit down, etc. Other phrasal verbs are idioms (expressions specific to this particular language) and cannot be translated verbatim, although in rare cases a literal translation can help to roughly understand the essence of the expression, for example: stop over - 1) stop en route, make a stop [4].

Considering syntactically indivisible combinations of verb and postposition from the point of view of the meanings introduced into them by the postposition (in our case, the preposition over), A.V. Kunin distinguishes 5 categories of phrasal verbs:

1) combinations in which the postposition over has its primary concrete spatial meaning, for example: jump over; crust over; freeze over; carry over).

2) combinations in which the postposition has an abstract derived meaning, the connection of which with the primary is felt. For example: run over = overflow; Push over = thrust; think over = consider; talk over = discuss; hand over = transfer

3) combinations in which the postposition only emphasizes or reinforces the meaning of the verb. For example: heel over, turn over, preside over;

4) combinations of meanings that do not consist of the meanings of verbs and postpositions are not felt as arising from them, but are semantically indecomposable. For example: keel over = collapse; do over = kill; gloss over = hide; go over = exam; hang over = threat; pull over = move to one side;

5) combinations in which the postposition brings a lexically specific shade. In the last category, the postposition brings a shade: a) perfective: be over = finish; get over = liquidate.. b) terminative, meaning not the completion of the action, but the termination of the unfinished action: stop over a journey; leave over, hold over, hang over; give over. c) initial: turn over a new leaf = make a new start d) continuous: muse over. e) repeated.

Postpositions such as again, anew, afresh, back and over, joining verbs, form combinations with the meaning of repeating the action: go over, run over...[5] Preposition plays an important role in the word formation of the English language. It is not only a link between words in sentences and phrases, but also serves to form new lexical units. Thus, when combined with verbs, the preposition Over not only changes their meaning, but also forms new words, which in English are commonly called compound or phrasal verbs.) Interacting with the verbs the preposition Over changes their meaning and lexical color.) Many linguists distinguish phrasal verbs with the preposition Over as one of the most striking characteristic features of the English language.

For the initial definition of the preposition in the work, the definition of E.A. Reiman was adopted, according to which prepositions are considered as an official part of speech, expressing the syntactic dependence of nouns, pronouns, numerals on other words in phrases and sentences. To establish the meaning of the preposition Over, we selected definitions from dictionaries edited by Muller and Korolev.

Also, from the Hornby dictionary, we selected phrasal verbs that served as an example of the functioning of the preposition Over in lexical constructions. Having considered various points of view regarding the role and place of the preposition Over in English, as well as the problems associated with its use, the following conclusions can be drawn.

The preposition Over has not only meanings: over, on, through, for, etc., but also explains various phenomena, the relationship of objects to each other. Depending on the lexical environment, Over is used to indicate: the influence of one subject on another. Mans domination over his environment. (Human domination over the environment) the cause of disagreements, feelings, thoughts, etc. Starving children were fighting over split grain. (hungry children fought for the scattered grain) One of the most important features of the Over preposition is its ability to enter into a large number of combinations of different types. In this thesis, we considered phrasal verbs as lexical combinations with the preposition Over. As part of phrasal verbs, this preposition adds idiomatic power to the language and helps to express thoughts and meanings more clearly. It was found that according to Kunin A.V. the preposition Over introduces the following types of lexical shades into its lexical combinations: a) perfective: be over = finish; get over = liquidate.. b) terminative, meaning not the completion of the action, but the termination of the unfinished action: stop over a journey; leave over, hold over, hang over; give over. c) initial: turn over a new leaf= make a new start d) continuous: muse over. e) repeated. Such postpositions as again, anew, afresh, back and over, joining verbs, form combinations with the meaning of repeating the action: go over, run over... being part of syntactic constructions, the preposition Over, depending on the word associated with it, can be distinguished as a member of the sentence. Having analyzed the examples in which this preposition occurs, we found that in syntactic constructions it can only be expressed by circumstance and complement. Very rarely predicate.

We hope that our attempt to study the preposition Over will contribute to the development of some questions concerning the nature of prepositions. The prospects

for further research may include a more in-depth study of the functioning of the preposition Over, as well as a comparison of various layers of vocabulary of English and other languages.

References:

1. Гальперин И.Р. Лексикология английского языка М: - 2016.
2. Дубенец Э.М. К вопросу о фразовых глаголах в современном английском языке М: - 2018.
3. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии Л: - 2017.
4. Кунин А.В. Английская фразеология. Теоретический курс М: Высшая школа, 2016 .
5. Каращук.П.М. Словообразование английского языка М: - 2017.

UDC 372.881.1

DISCUSSION AS A METHOD OF FORMING COMMUNICATION SKILLS IN ENGLISH LESSONS IN HIGH SCHOOL

Сұлтан Ұ. Қ., Жумалиева М. М., Кадирбаева Ч. Т.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада орта мектепте қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру әдісі ретінде пікірталасты зерттеудің өзектілігі анықталды. Авторлар әртүрлі әдіскерлер берген негізгі ұғымдардың анықтамаларын қарастырады. Орта мектепте қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырудың өзектілігі адамның психологиялық жағуына байланысты. Осыған байланысты авторлар жоғары сынып оқушыларының психологиялық ерекшеліктерін қарастырды. Оқушылардың шет тілінде сөйлеуден қорқуының себептері ашылды.

Резюме: В данной статье определена актуальность изучения дискуссии как метода формирования коммуникативных навыков в старших классах средней школы. Авторами рассмотрены определения основных понятий, данных разными методистами. Актуальность формирования коммуникативных навыков именно в старшей школе обусловлена скорее психологической стороной личности. В связи с этим, авторами рассмотрены психологические особенности старших школьников. Раскрыты причины того, почему ученики боятся говорить на иностранном языке.

Today, inter language communication is becoming an integral part of modern man. Due to the development of technology, virtual space and intercultural tourism, knowledge of the language of interethnic communication is becoming almost mandatory. In this regard, modern secondary schools are trying to socialize a person as comprehensively as possible, setting themselves one of the most difficult tasks – to teach a person to communicate in English fluently and fluently, in accordance with grammatical norms and rules. The fulfillment of such a complex task is directly related to a well-chosen teaching methodology, teaching materials, the desire of the student to develop and learn, and of course the professional competencies of the teacher.

Thus, we approach the relevance of the topic under study. Here there is a need for the ability to communicate qualitatively with representatives of other states. Due to the expansion of cross-cultural ties, more and more international companies and

organizations are appearing in Russia, where it is often necessary to use debating English skills during presentations and communication with global colleagues, for example. In addition to the professional component, the tourism sector is developing quite actively these days; it is probably not easy to find a person in our country who has never had the opportunity to visit abroad, this trend will spread more and more. English, as the language of international communication, copes with the task perfectly, allowing tourists from different countries to exchange experience, knowledge and information. Through discussion in a foreign language that unites many countries, we can better understand each other, communication allows us to broaden our horizons and explore many cultures in direct observation of the way of life of peoples, so we can easily navigate the unfamiliar world in the state, and the fear of the unknown fades into the background. At the same time, it is important to note that such communication, among other things, also means communication for performing ordinary, elementary and everyday things: ask for directions while abroad, find out the price of the goods and much more. Without basic communication skills, it is quite difficult for a person to express what he wants from the people around him.

Thus, the secondary school aims to teach the child to express his thoughts and understand the interlocutor, to get involved in a dispute, in a discussion, to lag behind-create your own point of view. The relevance of the formation of these skills in high school is due rather to the psychological side of the personality. By the time they enter the senior level, school children acquire greater consciousness, awareness of the need to develop communicative skills. It is during this period of their vital activity that the sprouts are most "effective".

In general, it is important to say that there are 4 main reasons why students are afraid to speak:

1) firstly, teenagers are mostly afraid to make mistakes, they have there is a fear of the teacher, a fear of criticism due to making speech mistakes;

2) secondly, students may not be very well oriented in the topics put up for discussion. When a person has nothing to say, there is a problem in communication;

3) thirdly, frequent switching to your native language during an English lesson can also affect the difficulties in reproducing your thoughts in English. In this regard, students have a fairly small and meager vocabulary;

4) and finally, fourthly, the level of training of students is very important. English language groups, as a rule, include a fairly large number of students; there are guys who are not afraid to speak and often express their opinions, and there are those who need more time to adapt to the conversational situation, therefore, in most cases, such students prefer to remain silent.

Before talking about the discussion, it is important to define the term itself.

So, a discussion is a discussion of a question, a problem; a kind of dispute aimed at achieving the truth and using only correct methods of conducting a dispute [1]. One of the goals of the discussion is to achieve the truth, as well as a deep understanding of the aspects of a particular issue. Thanks to the discussion, we can

analyze quite fully- receive information, express your opinion on a particular issue, listen, understand and analyze the arguments and opinions of your opponents.

Thus, discussion is the process of determining a common opinion on the issue, the exchange of ideas, knowledge, experience, judgments and opinions for the purpose of self-expression, the search for truth.

The secondary school has a task to prepare the student for self-education, so that in the future students could think independently innovatively and be able to integrate their skills into the foreign language sphere. Here, according to the federal state according to the educational standard, we are talking about the formation of communicative competence and communication skills. Thus, we have come to the definition of two more important and related concepts.

So, communicative competence is a person's ability to communicate in one or all types of speech activity, which is a special quality of a real person acquired in the process of natural communication or specially organized training [2].

Communication skills – abilities, personality traits, providing-increasing the effectiveness of her communicative activity, primarily communication with other personalities, and psychological compatibility in activity [3].

We have defined the concept of discussion and communication comp the persistence that affect the process of speech activity, but in addition to all stated it was important to define another concept – speech situations, as any discussion takes place in a specific context, and the formation of speech competence, in turn, is influenced by many external factors.

Communication is being formed, a system of speech and non-speech communication conditions necessary and sufficient for performing a speech action [4]. Speech situations are quite important in the educational process, as they play a very important role in oral communication, they determine the content of the communication itself, its structures, the pace of speech of students and teachers, the definition of the languages of the means.

Domestic and foreign scientists look at the discussion from different angles. For example, Russian scientists M. Clarin and S. Melnikova define discussion as a form of organization of training. From the point of view of Polish scientist V. Okon, discussion is a way of acquiring new knowledge and developing special competencies, skills and abilities. B. Badmaev believes that discussion is an interactive method, akin to a conversation, a round table, brainstorming, etc. This approach is explained by the fact that the discussion is based on the psychology of human relations in their interaction.

The well-known scientist A. Savchenko believes that discussion is the coordination of communicative and speech activity. Thus, according to the scientist, the discussion refers to verbal teaching methods.

Since our study concerns high school students, we need to study the characteristics of this particular social group. High school students, as a rule, are more emotional, graduation falls on a rather ambiguous and complex psychological period in life. Due to such specifics of the older school age, the study of this group is

of great interest to scientists. Many psychologists speak precisely about the unevenness of the processes of maturation and development of children. The manifestation of such unevenness it can be different: these are differences in physical development, mental and social. All these differences are very important to take into account when organizing the educational process. By the end of this period, the psychological state of the children becomes more or less stable, schoolchildren reach the so-called physical maturity and enter a calm phase after violent psychological leaps. At the same time, it is important to say that there are differences in physical and psychological maturity: on the one hand, the children feel like adults, and on the other - their decisions, actions are not yet- they are sufficiently considered and weighed. From all this infiniteness, passivity to study, inappropriate attitude to adults and to study, to school teachers follows. This aspect is also important when forming the curriculum of the educational process; the teacher should take into account such peculiarities, differences in interests and motivation, it is important to take into account the emotional atmosphere of the class.

A lot of scientists were engaged in the problem of studying the psychological characteristics of high school students. For example, I. A. Zimnaya notes: "This is the final stage of maturation and formation of personality, when the value-orientation activity of schoolchildren is most fully revealed. At this age, on the basis of the student's desire for autonomy, a complete structure of self-consciousness is formed, personal reflection develops, life plans and prospects are realized, and the level of pretension is formed" [5]. Andreevskaya-Levenstern, in turn, notes-it is the ability of schoolchildren to force themselves to memorize huge volumes

A. A. Leontiev studied the emotional component of senior schoolchildren and came to the conclusion that: "Excessive emotionality leads to a weakening of attention, to less control over errors, to the deterioration of RAM and a decrease in overall performance" [6].

Based on all the above, it can be concluded that the senior school age, a really difficult period for students, is emotional-frequent breakdowns and urges have a strong impact on memory and concentration, but it is at this time that children have the greatest potential for learning, communication, despite a number of difficulties caused by a special life stage.

References:

1. Азимов Э. Г., Шукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика бучения языкам). М. : Издательство ЭКАР, 2015. С. 102.
2. Бочарникова М. А. Понятие «коммуникативная компетенция» и его становление в научной среде // Молодой ученый. 2014. № 8. С. 55.
3. Возрастные особенности старшеклассников [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://vitaars.narod.ru/starsheklassniki.html>
4. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для вузов. Изд. второе, доп.,испр. и перераб. М. : Издательская корпорация «Логос», 2012. С. 72.
5. Ивин А. А. Логика : учебник для гуманитар. вузов. М. : Фаир-Пресс, 2015. 319 с.
6. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) [Электронный ресурс]. Режим доступа : https://methodological_terms.academic.ru/

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ АУЫЗША СӨЙЛЕУ ДАҒДЫСЫН ДАМЫТУДА МУЗЫКА ҰҒЫМЫ

Тасбаева С., Асадулла А., Ахатаева А.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: Опыт преподавания английского языка в Музыкальном университете показал возможность использования музыкальных концепций в качестве аналогии при обучении фонетическим особенностям разговорного английского языка. Сходство концепций теории музыки позволило разработать авторскую методику, оказавшую положительное влияние на студентов музыкальных вузов, а также студентов без специального музыкального образования.

Summary: Experience of teaching English as a second language in music training institution revealed a possibility of using musical terms and concepts as metaphors to facilitate acquisition of phonetic particularities of the spoken English. Drawing analogies with the basic music notions led to the development of original methodology, which received positive feedback among students of the music training institution, just as among students who do not have special music training.

Ағылшын тілін шет тілі ретінде оқыту барысында 17 жыл бойы, ал соңғы 6 жылы музыка университетінде жинақталған ағылшын тілін оқыту тәжірибесі ауызша сөйлеудің фонетикалық ерекшеліктерін оқытуда музыкалық ұғымдарды аналогия ретінде пайдалану мүмкіндігін көрсетті. Ағылшын тілінде сөйлеу. Музыкалық теориядағы ұғымдарға ұқсастықтар жасау бізге музыкалық университет студенттеріне, сондай-ақ арнайы музыкалық білімі жоқ студенттерге жақсы әсереткен авторлық әдістемені дамытуға мүмкіндік берді.

Бұл әдістеменің негізі «тіл музыкасы» концепциясы болып табылады, ол музыкалық концепцияларды пайдалана отырып, шет тілін меңгеруге неғұрлым жаһандық көзқарасты білдіреді. Бұл тәсілдің мәні ауызша сөйлеу мен музыканың бірқатар ортақ сипаттар мен даму тенденциялары бар екендігіне сүйене отырып, сөздік тіл мен музыканың арасында параллельдер жүргізе отырып, кең мағынада «шетелдік музыканы» зерттеу болып табылады. Осылайша, вербальды дыбыс (фонетика) және музыкалық (музыкалық теория) ілімдерінің жақындасуы байқалады. Музыкалық университетте ағылшын тілін оқытуда бұл тәсілді эксперименттік қолдану «вербалды тіл – музыкалық тіл» қатынасын түсіну шет тілін дамытуға ықпал ететінін көрсетті [1].

Эмпирикалық бақылауларға маңызды қосымша тіл білімі мен музыкату саласындағы қазіргі ғылыми зерттеулердің нәтижелері болды. Атап айтқанда, бұл Асафиевтің, Холоповтың және басқалардың Т.С. еңбектерін зерттеу). Әйгілі американдық композитор Леонард Бернштейн сөздік тіл мен музыканың арақатынасын талдауға «Жауапсыз сұрақ» атты лекциялар топтамасын арнады. Өз тарапынан музыкатушы М.Г. Харлап ырғақ және метр мәселелерімен айналыса отырып, әсіресе, поэтикалық сөйлеудің және сөздік тілдің музыкалық қасиеті мәселесін қарастырды.

«МУЗЫКА ТІЛІ»

Адам тілінің пайда болуынан бұрын болған және оған қызмет еткен музыка екенін көптеген зерттеулер дәлелдейді. Демек, әр тілдің өз табиғаты бойынша музыкалық қасиеті болады. Бұл анық болуы мүмкін, өйткені екі құбылыс те дыбысқа негізделген: сөздік дыбыс (сөйлеу) және музыкалық дыбыс (музыка). Тіл мен музыка – акустикалық құбылыс. Сөйлеу дыбыстарының ерекшеліктерін, атап айтқанда акустикалық және артикуляциялық фонетика зерттейді; музыкалық дыбыстардың ерекшеліктерін музыкатану ғылымының арнайы бөлімдерінің тұтас кешені зерттейді.ның үстіне табиғи ортақтығына байланысты фонетика мен музыка теориясы ұқсас терминологияны қолданады. Сонымен, жалпы ұғымдар: тон, шу, дыбыс биіктігі, дыбыс күші, ұзақтығы, обертон, тембр. Құрылымдық: буын, синтагма, сөз тіркесі, ырғақтық топ, екпін (екпін), ырғақ, синкоп, биіктік, интонация, әуезді сөйлеу. Дыбысты шығарудың техникалық әдістерін және дыбыс шығару сапасы бойынша жұмыстарды зерттеу артикуляция ғылымына жүктелген және екі жағдайда да біз музыкадағы музыкалық аспаппен, ал сөйлеуде «вербальды», атап айтқанда, дыбыстық аспаппен айналысамыз. сөйлеу аппараты [2].

Ең «музыкалық» немесе «әуенді» тіл италян тілі екені жалпы қабылданған. Бірақ, әр тіл өзінше әдемі, ал музыкалық – сөйлеудің, сөздік тілдің өзіне тән қасиеті. Әрбір тілдің жеке-жеке және бір қызығы, тұтастай алғанда музыканың мынадай қасиеттері бар: әуен (немесе «эуфония принципі»), ырғақ және интонация. Кейбір тілдерде тіпті фонетикада «музыкалық екпін» деп аталатын сипаттамалар бар. Бұл швед тіліндегі сияқты дыбыс биіктігінің сипаттамалары немесе тональды тілдер (қытай, вьетнам) бар, оларда тон немесе тон мағыналы сипатқа ие. Екінші жағынан, венгр тілі дауысты дыбыстардың үндестігі заңына сәйкес жасалған, мұнда сөзде тек алдыңғы немесе тек артқы дауыстылар ғана қолданылады. Әрқайсысын мұқият зерттегенде, әр тілдің өзіне тән гармоникалық құрылымы бар екені белгілі болады.

Демек, сөйлеудің дыбыстық құбылыс ретінде музыкалық қасиетке ие екендігіне жоғарыдағылар дәлел. Сөздік тілдің музыкадан негізгі айырмашылығы – музыкада музыкалық шығармадағы музыкалық дыбыстардың белгілі бір ретке келтірілуіне қажетті шарт бар, ал сөздік дыбыстар сөйлеудің стихиялық ағымында аз реттелген. Музыкалық шығармадағы музыкалық дыбыстар керемет стильденумен сипатталады, тіпті «әдеби» деуге болады. Осы айырмашылыққа қарамастан, сөздік тілді музыкалық ұғымдар мен терминдермен ұқсастықтар призмасы арқылы түсінуге және сәтті зерттеуге болады.

Емле – бұл әдіс орынды болған жағдайда ағылшын тілін үйрену аспектілерінің бірі. Ауызша ағылшын тілін меңгеру кезінде ағылшын тілінде дыбыстың айтылу ұзақтығы мағыналы қызмет атқаратынын түсіну керек. Сонымен, ағылшын тілінде бір-бірінен бір ғана дыбыс (фонема) арқылы ерекшеленетін дыбыстық ұқсас сөздер көп. Мұндай сөздерді тіл білімінде «минималды жұптар» ұғымымен белгілейді. Орыс тілінде дауысты дыбыстар арасында бойлық бойынша ешқандай айырмашылық жоқ, сондықтан ағылшын

тілін меңгеру кезінде бұл аспект қиын:

Ұзын дауысты дыбысқа «жетпеу» - айтылудағы ең жиі кездесетін қателердің бірі. Орыс тілінде сөйлейтіндер ағылшын тіліндегі ұзын дауысты дыбыстарды қысқаша айтады. Бұл, әсіресе, қысқа [i] дыбысынан айырмашылығы ұзақ [i:] дыбысын айту мысалында байқалады. Оған себеп – орыс тілінде [и] дыбысының көп болуы. Орыс тіліндегі көптеген орфографиялық және орфоэпиялық нормалар осы дыбыспен байланысты [3].

Бұл құбылысты түсіну және меңгеру үшін музыкадағы ұзақтық ұғымымен байланыс көмекке келеді. Аналогия үшін біз «сегізінші» «төрттен» қарама-қарсы ұзақтықтардың белгісін қолданамыз және оларды бойлық пен қысқалықтағы барлық минимум жұптардың қатысуымен сөздердің айтылуындағы жұмыста қолданамыз. Музыкадағы ұзақтық ұғымының математикалық дәлдігі бар, бұл уақыт бойынша салыстырмалы «қысқалық» немесе «бойлық» фонетикалық ұғымымен салыстырғанда бұл ұғымның практикалық мәні болып табылады.

Музыкалық ұзақтығын «түртуге» болады, бұл ұзақтықтың шулы бейнесін жасайды: «бір» = сегізінші, қысқа дыбыс; «Бір, екі» = ширек, ұзын дыбыс. Қосымша плюс - дыбыс ұзақтығының цифрлық белгіленуі - бұл сыйымды графикалық және ауызша код. Сонымен, ноталық ноталарды жазбаша немесе ауызша түрде мұғалімнің нұсқауы немесе нұсқауы ретінде пайдалану орфоэпиялық дағдыларды жаттықтыруға бағытталған жаттығуларды орындау процесінде де, кез келген басқа жұмысты орындау кезінде оқушының айтылуын түзету кезінде де жүзеге асырылуы мүмкін сабақта [4].

Қорытындылай келе, тілдің бұралуы түріндегі кейбір мысалдар:

Жаттығу 1. Қысқа және ұзақ дыбыстардың айырмашылығы [5].

А) Тіл бұрмалары мен мақал-мәтелдерді «Ән айту». Акцент сөзі ерекшеленеді.

☐	☐	☐	☐	☐	☐
She	Sells	Seashells	by	the	seashore.

☐	☐	☐	☐
Afriend	inneed	isafriend	indeed.

А) Төмен ырғағының ұзаруына назар аудара отырып, «Айту». [Ескерту: күшті соққы ұғымын енгізеді және оны жартыға ұзартады - нотаның жанына нүкте қосу түріндегі белгілеу.]

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I	scream,	you	scream,	weall	scream,	for	icecream.

Екпін сөзі нүктемен төрттен, яғни 1/2 соққының ұзаруымен белгіленеді.

С) Қысқа [y] дыбысын көрсететін әріп тіркестеріне назар аудара отырып, тілдік бұрмалау сөйлеңіз: oo, ou. Акцент сөзі ерекшеленеді.

☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Howmuchwood	wouldawoodchuckchuck,	ifawoodchuck	Couldchuckwood?

Келтірілген мысалдар музыкалық ұғымдар мен белгілеулерді пайдаланудың артық емес екенін, керісінше, ол шет тілінің дыбыстық бейнесі туралы ақпаратты елестетуге және сол арқылы оны қабылдауды жеңілдетуге қызмет ететінін анық көрсетеді, ең бастысы, бұл практикалық сөйлеу дағдыларын жаттықтырудың стандартты емес және қызықты әдісі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Бершадская Т. С. О некоторых аналогиях и параллелях в структурах языка музыкального и языка вербального / Т. С. Бершадская // В авторском сборнике «Статьи разных лет». — Художник, 2004.
2. Вахромеева Т. А. Справочник по музыкальной грамоте и сольфеджио/ Т. А. Вахромеева. — М. : Музыка, 2004. — 88 с.
3. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков /М. В. Ляховицкий. — М. : Высш. школа, 1981. — 159 с.
4. Харлап М. Г. Стих и музыка / Публ. А. М. Гришиной; Вступ. ст. А. М. Гришиной, М. Л. Гаспарова // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. — М. : Наука, 1996. — Т. 55, № 5. — С. 73–86.
5. Холопова В. Н. Язык музыкальный и словесный: их системное сопоставление / В. Н. Холопова // Слово и музыка. МГК им. П. И. Чайковского. — Сб. 36. — М., 2002.

УДК 81.42

СПЕЦИФИКА ПЕРЕВОДА АНГЛИЙСКИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕКСТОВ

Тиланбаева Д.

Научный руководитель: Писарева Г.Р.

Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Summary: The article discusses the lexical and stylistic features of English newspaper and magazine texts and ways of translating their content into the Russian language.

Түйін: Мақалада ағылшын газеттері мен журнал мәтіндерінің ерекшеліктері және оларды орыс тіліне аудару әдістері талданады.

Обучение чтению газетных текстов всегда уделялось большое внимание на уроках английского языка. Развитие у учащихся компетенции получения актуальной информации из газет и журналов приоритетная задача учителя.

Публицистический стиль или стиль газет и журналов имеет ряд особенностей, оказывающих влияние на процесс перевода. Основная задача материалов этого стиля заключается в сообщении определенных сведений с определенных позиций и тем самым в достижении желаемого воздействия на читателя. Содержание информационных сообщений газет и журналов отличается от научно-технической информации, в частности, тем, что здесь

речь идет о явлениях, доступных для понимания широким слоям неспециалистов, прямо или косвенно связанных с жизнью и интересами широких масс населения. Перевод таких текстов письменно или устно, например, при интервьюировании, требует от переводчика знаний иностранного языка, языка перевода, богатого опыта и мастерства [1, с.61].

Общественная и политическая терминология отличается от других функциональных стилей своей конкретностью и информативностью. Это связано с задачами этого стиля речи – передать конкретную картину действительности, обозначив конкретное место, время и действующих лиц, вызвать интерес читателей в данном информационном материале [2, с. 43].

Газетные и журнальные тексты выполняют несколько функций: просветительскую, организаторскую, воспитательную. Однако основной является пропагандистско-информационная, т.е. воздействующая. Именно через эту функцию выражается стилистика речи публицистического текста.

В такого рода текстах в основном используются повествовательные предложения, устанавливающие факт какого-либо события. Гораздо реже встречаются вопросительные, побудительные и восклицательные предложения, т. к. задача этих текстов отражать реальность, но не эмоции. Эмоциональность может иметь место, если автор решает выразить собственное отношение к описываемому событию.

Исходя из вышеуказанных функций газет и журналов, можно отметить, что доля средств и способов достижения экспрессивности в публицистических текстах довольно высока.

Каждая газета нацелена на получение большего количества читателей и использует все возможные средства выразительности: метафоры, идиомы, крылатые выражения и пр.

Главная отличительная черта информационных текстов – это наличие политических терминов, которые часто многозначны и требуют от переводчика соответствующих знаний.

Так термин *state* в политической терминологии США может значить как «государство», так и «штат»: *Both the state and Federal authorities are bent on establishing a police state.* В первом случае термин *state* стоит в одном ряду с определением «федеральный» и обозначает правительства штатов в отличие от правительства всей страны. Во втором случае *state* употреблено в значении «государство». Термин *Congressman* может иметь более широкое значение - «член американского конгресса» или более узкое - «член палаты представителей (конгресса США)»: *Last year a number of American Senators and Congressmen visited the Soviet Union.* Наряду с *Congressman*, в его узком значении употребляется и его синоним *Representative*. Уставы различных организаций могут именоваться по-английски *Regulations, Rules, Constitution, Statutes* или *Charter*. Широко известные термины часто употребляются в тексте в сокращенной форме: *Youth is also virtually excluded from Congress, the average age of members of the Senate being 56 years and of the House 51 years.* Здесь

сокращенное House употреблено вместо полного термина The House of Representatives.

Широкое использование в газетно-информационном стиле имен и названий делает сообщение конкретным и относит передаваемые сведения к определенным лицам, учреждениям или районам. Это предполагает значительные предварительные (фоновые) знания у читателя, позволяющие ему связать название с называемым объектом. Так, английскому читателю вне контекста хорошо известно, что Park Lane - это улица, Piccadilly Circus - площадь, а Columbia Pictures - кинокомпания. Названия и имена нередко используются в газетно-информационных материалах в сокращенной форме. Нередко эти сокращения могут быть неизвестны широкому читателю и их значение тут же расшифровывается в самой заметке или сообщении. Но существует немало таких сокращенных названий, к которым читатели газеты давно привыкли и которые поэтому не нуждаются в разъяснениях. Обилие сокращений является характерной чертой газетно-информационного стиля современного английского языка. Ср. названия партий, профсоюзов, различного рода организаций и должностей: AFL-CIO = American Federation of Labor-Congress of Industrial Organizations, OOP = Grand Old (Republican) Party, DD = Defense Department, NAACP = National Association for Advancement of Colored People, DA = District Attorney; фамилии или фамильярные прозвища известных политических или общественных деятелей: JFK = John F. Kennedy, Rocky = Rockefeller, Ike = Eisenhower, RLS = Robert Louis Stevenson; географические названия: NJ. = New Jersey, Mo. = Missouri, SF = San Francisco, S.P. = South Pacific, E-W = East-West, etc.

Характерная особенность английского газетно-информационного стиля заключается в использовании стилистически разной лексики. Наряду с книжной лексикой здесь широко используются разговорные и поэтические слова и сочетания:

Instead of answering the Minister took the line of "you're another", that other West German Ministries and the police had still more ex-nazis in them than Ms own ministry.

The Tories hope to get away with it by invoking their old familiar maxim: When in trouble, Wave the Flag.

The much-vaunted the New Frontiers, the Alliance for Progress and other similar programs have joined the snows of the yesteryear.

Gf. You're another, to invoke an old maxim и to join the snows of the yesteryear.

Как показал анализ газетных статей, стиль текстов средств массовой информации (СМИ) может содержать и фразеологические словосочетания или идиомы. Зачастую это клишированные выражения или многочисленные вводные обороты, указывающие на источник информации (it is reported, it is claimed, our correspondent reports from, according to well-informed sources), устойчивые сочетания со стершейся образностью (to set the tone, to throw light, to lay the corner-stone, to give the lie), и целый ряд политических штампов типа:

government reshuffle, vested interests, an unnamed Power, generation gap, a foregone conclusion, etc.

Поскольку при межъязыковом преобразовании семантические потери являются неизбежными, переводчик обязан вести их к минимуму с помощью максимально эффективного использования переводческих трансформаций, то есть определенных приемов перевода, направленных на достижение эквивалентности текста. К таким приемам относятся замена, добавление, сокращение, перестановка, аналитический перевод и др. [3, с.76].

Основные функции, а также лингвистические особенности публицистических материалов составляют главное единство газетной речи. Газета, кроме того, призвана просвещать людей, публикуя сообщения о новых научных открытиях, о новинках техники, о достижениях культуры и спорта и т.д. Данные газетные материалы содержат соответствующий языковой материал-научную, техническую, медицинскую или спортивную лексику, специальные реалии и пр. Газеты и журналы должны публиковать в доступной форме научную информацию, обзор экономических мероприятий, освещать социальную жизнь широких масс, культурные события страны или города [4, с.52].

Отсюда можно сделать вывод, что стиль газет и общественно-политических журналов может содержать и научную лексику и технические или экономические термины. В то же время, газетные сообщения должны быть доступны широкому читателю, т.е. их стиль должен быть близок разговорному. Это сочетание разноплановой лексики является одной из особенностей публицистического стиля речи [5, с. 18].

Газетный текст обильно насыщен специальными терминами, связанными с политической и государственной жизнью; мы встречаем здесь названия политических партий, государственных учреждений, общественных организаций и термины, связанные с их деятельностью, например:

Security Council - Совет безопасности

House of Commons - Палата общин

Для газетного текста в целом характерны следующие специфические особенности:

а) Частое употребление фразеологических сочетаний, носящих характер своего рода речевых штампов, например: on the occasion of по случаю

by the decision of по решению

in reply to в ответ на

in a statement of в заявлении

with reference to в связи с

б) Использование конструкций типа "глагол + that" при изложении чужого высказывания, комментировании заявлений политических деятелей и т. д., например:

The paper argues that this decision will seriously handicap the country's economy.

Газета считает, что это решение нанесет серьезный ущерб экономике страны.

в) Употребление фразеологических сочетаний типа "глагол + существительное", например: to have a discussion вместо to discuss

to give support вместо to support

to give recognition вместо to recognize

г) Употребление неологизмов, образованных при помощи некоторых продуктивных суффиксов, например: -ism (Bevinism)

-ist (Gaullist)

-ite (Glasgovite)

-ize (to atomize)

-ation (marshallization)

и префиксов: anti- (anti-American campaign)

pro- (pro-Arab movement)

inter- (inter-European relations)

д) Широкое использование безличных оборотов в качестве вступительной части сообщений, например:

it is generally believed that ... по общему убеждению ...

it is officially announced that ... официально сообщается, что...

it is rumoured that ... ходят слухи, что ...

it is reported that ... сообщают, что ...

it is suggested that ... предполагают, что ... и др.

е) Частое употребление сокращений, например:

M.P. - Member of Parliament

T.U.K. – Trades Union Congress

Список использованной литературы:

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода. М., Высш.шк., 2010.
2. Фитерман А.М., Левицкая Т.Р. Теория и практика перевода с английского на русский. М., 2010.
3. Швейцер А.Д. Теория перевода. – М.: Наука. 2018.
4. Шевнин А.Б., Серов Н.В. Теория и практика перевода. М., Высшая школа, 2014.
5. Гак В.Г. Языковые преобразования: Виды языковых преобразований. М., Либроком, 2010.

UDC 811.111

PRACTICAL STUDY OF THE USE OF HOMONYMS AND POLYSEMOUS WORDS IN THE ENGLISH LANGUAGE

Тошмуродова М., Азимбоева М., Қалымбетова А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тіліндегі полисемия мен омонимияны ажырату мәселесі қарастырылады. Бұл жұмыстың мақсаты-ағылшын тіліндегі омонимияның мәні туралы әртүрлі көзқарастарды зерттеу, оның ерекшеліктерін анықтау болып табылады.

Резюме: В данной статье рассматривается проблема разграничения полисемии и омонимии в английском языке. Цель данной работы: изучить различные взгляды на сущность омонимии в английском языке, выявить ее особенности.

In the linguistic literature there is no unity of views on the phenomenon called homonymy, and on its restriction from what is called polysemy, or polysemy. At the same time, we are talking not only about the different use of the term "homonym", which in itself would not be such a big trouble, but rather about the different definition of the concept of "word". And also about the different approach to what are the possible differences between individual specific cases of the use (reproduction) of the same word, i.e. which differences between such cases are compatible and which, on the contrary, are incompatible with the identity of the word.

A word is the main structural and semantic unit of a language that serves to name objects and their properties, phenomena, and relations of reality, having a set of semantic, phonetic, and grammatical features specific to a given language [1].

Polysemy is inherent in both words and morphemes (both root and affixal), it is also inherent in constructive objects (phrases, sentences, texts). Ambiguity characterizes the vast majority of words (both significant and official), which can be easily verified by opening an explanatory dictionary of any language.

But homonymy should be distinguished from polysemy (polysemy). Homonymous signs have matching exponents (either sound, or graphic, or both). An important property of a classification group is that a polysemous word, falling into it, shows only one of its meanings, because the other words of the group play the role of context. A separate meaning of a word, isolated using a system classification, is called a semanteme, which means the simplest element of knowledge. There is no connection between the semantemes of homonymous words, which could indicate the relation of semantic motivation [2].

Basically, there are two views on homonymy and ambiguity. According to the first, homonyms are recognized only such equally sounding words that have always been different in form and only in the process of historical development coincided with each other in a single sound due to various phonetic, and generally accidental, reasons. All other cases, when the same material, sound shell "dresses" different content, are recognized as the phenomenon of polysemy, polysemy of the word.

According to the second view, homonyms include both words that are historically different, but for historical reasons coincided in sound, and those cases when different meanings of a polysemous word diverge so much that the material shell that connected them, as it were, breaks, giving birth to two (or more) new words [3].

Homonymy is a linguistic phenomenon that represents the coincidence of the spelling or sound of linguistic units with different semantic meanings.

The study of homonymy is especially important for understanding a foreign language, since in it different grammatical forms may have the same sound or spelling. In the native language, this is usually ignored. Also, knowledge of homonyms is simply necessary in the practice of the English language, in which their number is much higher than in Russian. Homonymy is a certain hindrance in the

process of communication, when it is necessary to determine which meaning of a word corresponds to the context of speech. Homonymous words are also a problem for the speaker, who is forced to choose words in order to understand his statements unambiguously. The study of homonyms is extremely interesting from the point of view of tracking the historical meaning of a word and its changes in the process of language development.

To study the process of homonymy in English;

To study the views existing in lexicology on the phenomenon of homonymy [4];

As a research method, the analysis of theoretical sources on the problem of polysemy and homonymy in the English language, the analysis of English-language texts in order to identify examples of homonymy was chosen.

"Homonymy is the sound coincidence of two or more linguistic units that differ in meaning." Homonym in Greek means "homonymous" (homos - the same, onyma - name). The section of lexicology that studies homonyms is called homonymy.

Akhmanova O.S. in the Dictionary of Linguistic Terms defines homonyms as "equally sounding words" and in addition to words refers to homonyms and grammatical affixes that coincide in sound, but incompatible in meaning. English - t in leapt - - t in shalt. She also identifies a special group of homonyms - historical homonyms. They arose as a result of sound changes that occurred during the development of the language's sound system. For example, gare "turnip" - gare "violence". Along with complete (absolute) homonyms, homonyms are distinguished in which not all their constituent elements (morphemes) coincide in sound with a difference in Meaning, for example, English likes in likes and dislikes - likes in he likes [5].

Words borrowed from other languages may through phonetic convergence become homonymous. Old Norse has and French race are homonymous in Modern English (cf. race1 [reis]—'running' and race [reis] 'a distinct ethnical stock'). There are four homonymic words in Modern English: sound —'healthy' was already in Old English homonymous with sound—'a narrow passage of water', though etymologically they are unrelated. Then two more homonymous words appeared in the English language, one comes from Old French son (L. sonus) and denotes 'that which is or may be heard' and the other from the French sunder the surgeon's probe. One of the most debatable problems in semasiology is the demarcation line between homonymy and polysemy, i.e. between different meanings of one word and the meanings of two homonymous words.

Synchronically the differentiation between homonymy and polysemy is wholly based on the semantic criterion. It is usually held that if a connection between the various meanings is apprehended by the speaker, these are to be considered as making up the semantic structure of a polysemantic word, otherwise it is a case of homonymy, not polysemy. Thus the semantic criterion implies that the difference between polysemy and homonymy is actually reduced to the differentiation between related and unrelated meanings. This traditional semantic criterion does not seem to be reliable, firstly, because various meanings of the same word and the meanings of

two or more different words may be equally apprehended by the speaker as synchronically unrelated [6].

This criterion proves insufficient in the synchronic analysis of a number of other borderline cases, e.g. brother—brothers— 'sons of the same parent' and brethren—'fellow members of a religious society'. The meanings may be apprehended as related and then we can speak of polysemy pointing out that the difference in the morphological structure of the plural form reflects the difference of meaning. Otherwise we may regard this as a case of partial lexical homonymy.

This work is concluded that the word, although it depends on the context and taken in isolation from others, often has a vague, vague meaning, but we consider it unlawful to say that a word torn out of connection is dead. The result of the work was the classification of homonyms, derived from the results of a comparative analysis of existing ones and, obtained by the example of fiction, the determination of the number of homonyms that fall into each category.

References:

1. Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка.- М.:Высшаяшкола, 2011.-222с.
2. Walpole H.P. Semantics. The Nature of Words and their Meaning.- New York, 2019.
3. Jespersen O. Groth and Structure of the English language. New York, 2018.
4. Шендельс Е.Н. О грамматической омонимии // ИЯШ.- 2018.- №6.- С.15-25.
5. Аханов К. Грамматика теориясының негіздері. – Алматы, 2012
6. Ginzburg R.S. et al. A Course in Modern English Lexicology. M., 2019 p. 82

UDC 811.111

THE EFFECTIVENESS OF USING ELLIPTIC SENTENCES IN ENGLISH

Тулабек Қ., Болтабаев М., Төлен А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада көптілді Қазақстанның гүлденген жолын құру үшін маңызды болып табылатын оқушылардың ауызша сөйлеуін дамыту әдістерін анықтауға бағытталған. Сондай-ақ, кино сабақтарының жоспарлары бойынша ұсыныстар ұсынылады. Шет тілін үйренудің маңызы және оның ерекшеліктері, мектептегі сөйлеуді дамытудағы тиімді жұмыс әдістері. Тіл туралы, оның ішінде студенттердің шет тілдерін оқыту процесінде, диалогқа оқыту технологиясы туралы түсінік береді.

Резюме: В данной статье рассматриваются методы развивающие устную речь учащихся на уроке английского языка, являющейся немаловажным в процветании многоязычного Казахстана. Исследовала значение обучения иностранному языку и его особенностям, методам эффективного проведения работы по развитию речи. Дается разъяснение о языке, в том числе в ходе обучения иностранному языку, о технологий диалогового обучения.

President of the Republic of Kazakhstan N. A. Nazarbayev, speaking at the III Republican Congress of education and science workers, noted that one of the strategic tasks of education reform is the education of a fully developed individual who speaks three languages in a competitive creative way. The main role in this is

played by the education system. With the creation of the world information and educational space, large-scale measures have been taken to modernize the education system of our sovereign country, which is connected with the acceleration of the global globalization process. With the change of times, the requirements for schools have changed, as well as the methods and methods of teaching and upbringing in them."The law of the Republic of Kazakhstan "" on Education ""provides for the further development of the education system as ""the main task of the education system is to create the necessary conditions for obtaining education, aimed at the formation and professional development of the individual on the basis of national and universal values, achievements of Science and practice, the introduction of new learning technologies, informatization of education, access to international global communication networks" [1].

The most important task of the education system in our country today is to raise the level of education of the younger generation to the international level through the transition to the national education module. It seems that the moment when we get rid of the Old Road and start working on the new road is born to the teaching community. In this direction, teachers face the need to create favorable conditions for personal development using new technologies of teaching and upbringing.

The main goal of teaching a foreign language is the communicative formation and development of a foreign language, its free assimilation. A foreign language is a source of socio-economic, scientific, technical and cultural development of society in accordance with modern requirements. Now the level of methods of teaching a foreign language is high. The language teaching uses an interactive approach, games, Inter-University discussions, as well as information technologies, the internet, and a computer. The main symbol of high hopes is the name of the threshold of the XXI century for the development of education and science in the direction of innovative technologies. As the future of the educated generation will not be blurred, it is necessary to give a conscious, meaningful, moral education and education to the younger generation. In the course of the formation of Kazakhstan as an independent state, the systematic reform of Secondary Education is of great importance from a public point of view. One of the most important features of the implementation of education reform is the need to modernize the learning process [2].

The use of various new technologies in improving the quality of education in schools is becoming more practical and gives results at its own level. In the field of Education, democratization and humanization are being implemented in the country. In order for students to be able to communicate correctly in a foreign language, they must listen to the Spoken Word and understand the function of a foreign language – to educate, educate, and develop their personality and outlook on life, preparing students for the establishment of understanding, common vision with the people who speak the language they are learning. The content of knowledge on the subject of a foreign language includes topics, communication situations, texts,

language materials; lexical, grammatical, phonetic, practical skills, Word manners, general reading skills that implement the effectiveness of educational activities [3].

The role of mastering the language material in the correct competent speech of students in a foreign language is very great. Vocabulary work is carried out by searching for new words found in the text, as well as performing various regular phrases, exercises with additional meaningful words. Although phonetic material, at first glance, does not seem to be necessary for high school students, it is important to remember some features of sound spelling, voice tone, and accentuation in the classroom. All this will increase the student's interest in the language and contribute to the effective conduct of the lesson.

With the achievement of independence, which our country has longed for for many years, a foreign language has also acquired the status of an interstate language. Now one of the urgent tasks is to expand the scope of application of a foreign language. In this regard, the level of attention and interest in the subject of the English language in schools increases from year to year, research works on effective methods and technologies of teaching it, and measures are taken to implement them in practice. It is necessary to use a method that is effective in such a way that the child's game translates into this lesson. One of the methods is dialogue. This method, on the one hand, is to train the student's language to speak a foreign language, and on the other hand, to communicate directly with the student through dialogue. It is most effective to use the dialog for students with average academic performance. Through dialogue, it is possible to conduct various language development activities in each lesson, involving the entire class in the conversation with the student, asking questions, and drawing the attention of children to themselves.

In the course of daily classes, you can use the following approaches to language development [4]:

- language development through the dictionary;
- development of language related to the text;
- language development through visual aids;
- language development through participation in clubs and other activities.

Since the main goal of English is to teach students the language, the main job is to teach them the word. The main focus of the English lesson should be language development. The ability of students to master the correct use of phonetic, lexical, grammatical materials, definitions, explanations in English, the ability to express their thoughts clearly, systematically and freely depends on the correct organization and proper conduct of language development work.

Methods of language development work are as follows [5]:

1. conversion of grammatical tasks;
2. Organization of work with content images;
3. divide students into groups and talk to each other;
4. continue the conversation on a specific topic;
5. preparing small scenes;
6. working with the text.

One of the main requirements for working with text is to understand and read the material provided. Because the student cannot understand the meaning and grammatical personality of every word, every phrase he reads. Therefore, from the first lessons, it is necessary to learn to understand and read each word, phrase, sentence, text, correctly pronouncing the sounds characteristic of the English language. If the teacher uses only the following types of text: reading, translating, answering a question, telling the content, it becomes monotonous, boring and reduces students' interest in the subject.

According to Mercer's research, conversation is an integral part of students' learning and has already described three types of conversation. Types of conversations used in learning:

- conversation-debate,
- cumulative conversation,
- research conversation.

According to Mercer, in successful discussions about achieving education with collective understanding, the research type of conversation will take precedence.

A research conversation is underway:

- 1) everyone provides reasonable information;
- 2) although everyone's idea is evaluated as useful, a thorough assessment is made;
- 3) participants ask each other questions;
- 4) participants ask questions and prove what they say, so that the story also "looks" like evidence;
- 5) participants in the group try to reach an agreement (they may or may not come to an agreement, the main thing is to strive for an agreement) [6].

During dialogic learning, Mercer and Littleton believe that the student's interest in the subject increases, affects the growth of their level of knowledge, and allows them to better understand the given topic.

References:

1. Қазақстан Республикасы жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. — Астана: ҚР БЖҒМ, — 5-б.
2. Жұмаева Э.С. Ағылшын тілін оқытудағы жаңа ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі. — Қызылорда: Санат, 2012. — 20–24-б.
3. Қойшығұлова Л. Ағылшын тілін оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолдану // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — 2014. — № 1. — 44, 45-б.
4. Брекеева А.С. Жаңа білім беру әдісі // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — 2014. — № 1. — 10–13-б.
5. Бақытов А., Жұманова Р. Шетел тілін үйренуде тілдескіш оқу құралдарының тиімділігі // Мектептегі шет тілі. — 2011. — № 4. — 23–25-б.
6. Альмухамбетова Г.К. Влияние стратегий технологии критического мышления на раскрытие творческих способностей учащихся // Респ. пед. журн. «Мастер-класс». — 2011. — № 5. — С. 3–6.

БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ ШЕТ ТІЛІН (АРАБ ТІЛІН) ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ

Турабек Ж., Бердуакас А., Түймебай Г.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье описаны методы организации учебного процесса в начальной школе и описаны факторы, влияющие на эффективность обучения.

Summary: The article describes the methods of organizing the educational process in primary school and describes the factors affecting the effectiveness of learning.

Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесіндегі реформалар мектепте оқытудың барлық сатыларына әсер етті. Бірінші кезекте өзгерістер бастауыш мектепке әсер етті. Бастауыш мектептің білім беру мазмұнына араб тілін енгізу үш тілде оқыту идеясын іске асырудың бірінші кезеңі ретінде практиканың сын-қатерлеріне жауап болып табылады.

Қазіргі бастауыш мектептегі білім мазмұны келесі принциптер негізінде құрылады:

- үштілді оқытуға жағдай жасайтын пәнаралық;
- білім мен құзыреттілікті қарапайымнан күрделіге, тақырыптан тақырыпқа дейін арттыруды болжайтын спиральдылық;
- оқу мақсаттарының екпінін сыни ойлауды қалыптастыру мақсаттарына ауыстыру.

Бастауыш мектепте араб тілін оқытуда көптеген проблемалар бар, мысалы, оқытудың өзгертін тәсілдерін мұғалімдер әрдайым қабылдай бермейді, ал дәстүрлі құралдар, оқыту әдістері олардың жаңа оқу бағдарламасының талаптарын қанағаттандыру қабілетінің төмендігін көрсетеді. Күрделі кәсіби талаптар мұғалімнің жеке стиліне қойылады, мұғалімдерді жаңа тәсілдермен қайта даярлау және оқыту өмірлік қажеттілікке айналады. Ғалымдар ұсынған идеялар аясында, мысалы, Пеннингтон , "ойлау және даму" терминдері Қазіргі әдістемелік әдебиеттерде жиі қайталанатын және өзгертін студенттер мен мұғалімдер үшін ғана емес, сонымен қатар оқу бағдарламасының мазмұнын енгізетін орындаушылардың дәстүрлі шектеулі рөлдерінен өзгеру үшін де маңызды. жаңа уақыт үшін жаңа білімге әсер ететін белсенді тақырыптар [1]. Тиімді білім беру жүйесін құрудың ең тиімді әдісі-проблемаларды шешуге тырысу үшін тәжірибе жағдайымен өзара әрекеттесу арқылы өзінің кәсіби тәжірибесін үнемі дамытатын рефлексивті тәжірибешілер болу ,осылайша өз пәнін тереңірек түсінуге қол жеткізу [2]. Бұл идея 20 ғасырдың басында Д.Дьюи рефлексияны оқытуда кәсіби дамудың құралы ретінде қолдануды ұсынған кезде Нәтижелі және прогрессивті болды. Д. Дьюи сыни тұрғыдан ойлау мұғалімнің ең маңызды қасиеті деп санайды және оқытудың әртүрлі әдістерін қолданудан гөрі оқыту сапасына көбірек әсер етеді [3]. Бастауыш мектептегі араб тілі мұғалімі Жалпы білім беру дағдыларын енді

ғана бастаған, ғылым негіздерін игеріп, алғашқы әлеуметтік дағдыларды алған оқушының тәжірибесіне жүгінуі керек. Пәнаралық байланыстарды пайдалану жоғарыда аталған мәселелерді шешуге көмектеседі. Ағылшын тілі сабақтарында бастауыш сынып оқушысы әлемдік мәдениеттің байлығымен танысады, айналасында болып жатқан құбылыстарға кеңірек көзқараспен қарайды, әсіресе жаһандану процестері әртүрлі елдерден адамдарды бір-біріне жақындатады.

Бұрын білім беру бағдарламаларында қолданылған спиральдылық принципі ақпараттық өрістің кеңеюіне, білім көлемінің ұлғаюына байланысты жаңа мағынаға ие болады. Бастауыш сынып оқушысының пәндік білімі орта мектепте білім алуға негіз болып қана қоймай, оларды қазіргі уақытта практикада қолдануға мүмкіндік беруі керек, осылайша тәжірибе жүйеленеді, ал студент қазіргі уақытта оның көру аймағында жоқ объектілердің суреттерімен жұмыс жасау қабілетіне ие болады. Студент осы сәттен асып түседі, еркін" ақылда " өткенге және болашаққа, уақыт пен кеңістікке ауысады, ал ағылшын тілін білуді қолданады.

Оқу мақсаттарының екпінін сыни ойлауды қалыптастыру мақсаттарына аудару жеке тұлғаны дамытуға, оқу дағдыларын жетілдіруге мүмкіндік береді, шет тілін меңгеру тәжірибесі туралы ойлауға көмектеседі. Мұның бәрі бастауыш мектепте шет тілін оқыту ерте оқыту болып саналғанына қарамастан мүмкін.

Шет тілін ерте жастан оқыту үрдісі тек біздің елде ғана байқалмайтынын атап өткен жөн. Қазіргі әлемде ата-аналар өз балалары үшін жақсылықты қалайды, ал нарықтар білім берудегі жаңа сынақтарға жауап бере отырып, мектеп жасына дейінгі балалар мен бастауыш сынып оқушыларына араб тілін оқытуға мүмкіндік жасайды. Мысалы, Оңтүстік Кореяда экономикалық өркендеу араб тілін ертерек үйренуге деген сұранысты арттырды, бұл жеке және мемлекеттік секторларда көптеген ұсыныстарға әкелді. Араб ауылдары мен лагерлері, "ағылшындарға" арналған қала, Кореядағы мектеп мұғалімдері ретінде 500 араб тілін қолдануға әрекет жасау сияқты бастамалар белгілі, бірақ білім беру жүйесі өкілдерінің өздері мойындамаса да, мектептен кейін қосымша сабақтар өткізу және араб білім беру хабар тарату.

Араб тілін мектепте бастапқы деңгейде енгізу туралы шешімдер халықаралық бизнеске қатысу үшін елдің болашақ әлеуеті тұрғысынан жиі ұсынылады, ал халық ағылшын тілінде еркін сөйлейді. Мұның негізі-ертерек бастау болашақта кәсібиліктің жоғарылауына әкеледі деген болжам. Ата-аналардың мүдделері араб тілін ерте оқыту туралы шешім қабылдау процесінде де әсер етуі мүмкін. Дегенмен, басқа да себептер бар. Мысалы, Оңтүстік Африка Араб тілін экономикалық дамудың құралы ретінде қарастырады, бірақ ресми түрде танылған 11 тілдің бірі ретінде араб тілін бастапқы деңгейде қосу барлық тілдерге құрмет көрсетуді және этникалық топтар арасындағы байланысты кеңейтуді қолдайды. Үндістанның көптеген бөліктерінде мектепте алғашқы жылдары араб тілін міндетті түрде енгізу қазіргі уақытта барлығына бірдей мүмкіндік беру әдісі ретінде қарастырылуда. Жапония – өзінің ұлттық

бірегейлігін, тілі мен мәдениетін Мұқият қорғайтын ел-араб тілін негізгі оқу бағдарламасына енгізуді Экономикалық даму құралы, сондай-ақ өзін әлемге таныту тәсілі ретінде қарастырады. Косово араб тілін 1-сыныптан бастап оқытуды өсіп келе жатқан халыққа жақсы болашаққа жаңа үміт ұсыну ретінде ұсынады. Араб тілін оқытудың алғашқы кезеңдерінде енгізу жөніндегі осындай бастамалармен араб тілін меңгерудің тиімділігі жағдайларын қамтамасыз етуге ден қоюдың қазіргі заманғы шаралары кең және алуан түрлі болып табылатыны айқын болады [4].

Араб тілін ерте оқыту үрдісіне байланысты бірқатар проблемалар бар, бірақ кеңінен талқылануы керек үш негізгі мәселені атауға болады. Бірінші мәселе араб тіліне қол жетімділіктің теңдігімен байланысты. Бұл мәселе, мысалы, Graddol сияқты сарапшылардың пікірінше, қазіргі уақытта араб тілін бастауыш мектеп деңгейінде міндетті пән ретінде көрсететін елдер санының көбеюіне байланысты өте маңызды. Саясат экономикалық жағдайға қарамастан барлық балаларға қол жетімділікті ұсынады және демократияның көрсеткіші болып табылады, мысалы, Үндістанда ағылшын тілі дәстүрлі түрде элиталық тіл ретінде қарастырылады, шындық көбінесе қалалар мен ауылдар арасындағы алшақтықты мұғалімдердің, атап айтқанда араб мұғалімдерінің жетіспеушілігінен немесе олардың біліктілігінің төмендігінен, сондай-ақ көбінесе ауылдық мектептерде сабақ беруге дайын болмауынан көрсетеді [5]. Мұндай алшақтық Қазақстанда да байқалады. Білім және ғылым министрлігі үшін негізгі дилемма барлық балалар үшін араб тіліне тең қол жетімділікті қамтамасыз ету ғана емес, сонымен бірге барлығына білім беру қызметін ұсыну сапасы болып табылады және бұл араб тілін ерте оқытудың екінші проблемасы. Бүкіл әлемде араб тілін ерте үйрену үрдісі педагогикалық нормалардың пайда болуына әкелді. Әлемнің түкпір-түкпірінде оқытудың педагогикалық тәсілдері бойынша оқу жоспарында таңқаларлық ұқсастық бар. Мысалы: шет тілін оқытуда коммуникативті тәсілді қолдану, түпнұсқа материалдарды, жұптық және топтық жұмыстарды қолдану. Мұндай идеялар негізінен батыстық оқыту модельдеріне негізделген, көбінесе кейбір дамыған оқыту жүйелеріне сәйкес келмейді, мұнда оларды көп балалы, ресурстық деңгейі төмен және әр түрлі деңгейдегі мұғалімдер қолданатын қарапайым сыныптарда жүзеге асыру керек. Негізгі мәселе-бұл жаңа педагогикалық тәсілдерді білім беру ұйымының стратегиялық дамуының болмауына байланысты білім беру саласындағы жергілікті лауазымды тұлғалар (мысалы, мектеп директоры) жиі сыни түрде қабылдайды.

Үшінші мәселе қазіргі заманғы шет тілін оқыту әдісімен қолдау көрсетілетін байланыс моделіне байланысты. Араб тілін үйренудің алғашқы кезеңдерінде, бастауыш сыныптарда коммуникативті тәсілді жүзеге асырудың негізгі жолдары-бұл әндерді хормен орындау, мұғалім мен оқушылар арасындағы қарым-қатынас, қайталау жаттығуы арқылы бүкіл сынып жүзеге асыратын фронтальды жұмыс. Мұндай әдістерді коммуникативті тәсілдің көріністеріне жатқызуға болмайды.

Біздің ойымызша, бастауыш сыныптарда араб тілін оқытуға қатысты әлемдік білім беру жүйесінде қалыптасқан көзқарастарды қарастыру қажет. Араб тілін оқыту әдістері, әсіресе соңғы 40 жылда тез дамып келеді. Бастауыш сыныптардағы араб тілі мұғаліміне дұрыс таңдау жасау және бастауыш сынып оқушыларын шет тілін үйренуге ынталандыру үшін оқыту әдістерінің ерекшеліктерін түсіну маңызды. Оқыту теориясы мен әдістемесінде әрдайым сұрақ туындайды: ағылшын тілін оқытудың ең жақсы әдісі қандай? Академиялық зерттеулерге сәйкес, лингвистер бұл идеяны әртүрлі қырынан көрсетті [6]. Басқалардан асып түсетін ең жақсы әдісті атау мүмкін емес. Сонымен қатар, әр түрлі мақсаттары, шарттары мен оқу қажеттіліктері бар барлық студенттер үшін бірдей техниканы қолдану әрдайым мүмкін емес. Оқушының нақты мақсаттары, оқу стилі және контексті үшін ең қолайлы әдісті қолдану туралы сөйлескен дұрыс. Тәжірибелі маман, араб тілі мұғалімі "принципті эклектизм" идеясын қолдана отырып, ең қолайлы әдістер туралы шешім қабылдап, оқушының нақты мақсаттары, оқу стилі мен контексті үшін ең қолайлы технологияны қолдана отырып, керемет нәтижелерге қол жеткізе алады.

Оқытудың әр әдісі тілдік құбылыстардың нақты көрінісіне немесе оқу процесінің ерекшелігіне негізделген. Мұғалім нақты әдістер мен материалдарды қолдана отырып, оларды берілген ретпен қолданады. Шетелде бұл әдістер олардың тиімділігіне байланысты белсенді қолданылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби , Серия филологических наук , стр. 97-98 , №1 , 2016 .
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
3. Баранов Х.К. Арабско- русский словарь. 2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017
5. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Ташкент 2016
6. Г.Ш. Шарбатов. Араб тілі оқулығы. 2018

UDC 37.013

PECULIARITIES OF ASSESSMENT IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Тургунов А., Рахматов Г.

Наманганский государственный университет, г.Наманган, Узбекистан

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда бағалау, бағалаутүрлері, сонымен қатар бағалау критерийлерінің ерекшеліктері қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматриваются вопросы оценивание в обучении иностранного языка, виды и критерии оценивание.

The problem of assessment in FLT needs to be thoroughly investigated. The use of mental assessment and other performance task to measure an individual's ability and skill and to make judgments about his or her future behavior has had a long and productive history. The twentieth Century witnessed the widespread use of mental assessments for a variety of purposes such as college admissions and assignment,

psychiatric diagnosis, educational treatment, and program certification. This growth in assessment was accompanied by the development of assessment models and standards that provided the foundation of assessment practice. The need to assess large numbers of individuals and to process the results of assessment quickly and efficiently led to some fundamental changes in how assessments were designed, administered, and processed. To satisfy the initial goal of an assessment that could be administered in mass and scored objectively, i.e., scored without bias, assessment developers, turned increasingly to the multiple-choice assessment format. The multiple-choice assessment comprises a set of assessment questions or assessment items where each item is accompanied by two or more possibly correct answers, only one of which is correct.

Assessment tells teachers what students can or cannot do how successful their teaching has been. It provides backwash for them to adjust and course content and teaching strategies if necessary. Assessment tells students how well they are progressing. This may stimulate them to take learning more seriously. Assessment will help evaluate the effectiveness of the programs, course-book, materials, and methods. Assessment, like examination, invite candidate to display their knowledge or skills in a concentrated fashion, so that the results can be graded, and how inferences made from the assessment meet standard of performance. The difference between assessments and examination is on the marking system. The marker of an examination must use his judgment, whereas the marking of an assessment does not depend on the judgment of any individual. Thus assessment must be fair and objective. Assessment should relate to the teaching process. They should be included in school curricula and should check the level of knowledge of students and what they are capable of; can be completed at the beginning and end of the school year; the students were tested after developing new topics and acquiring new vocabulary.

Many teachers are reluctant to prepare for exams, and many students are afraid to take them. However, assessment is a powerful educational tool that performs at least four functions. First, assessment helps you test students' knowledge and find out what you are learning from them. Second, well-designed assessments help students build academic performance. Students know how to reflect on what they have passed. If a fact-based test is expected, they will memorize the details; if they expect an assessment that requires problem solving or knowledge integration, they work to understand and use the information. Third, assessments help to understand how well the teacher is handing out the material. Finally, assessment enhances reading by showing students what topics or skills they have not mastered and what they need to focus on. Despite these advantages, evaluation is emotionally demanding and worrying. The following tips will improve your ability to develop effective assessments that motivate, measure, and reinforce learning.

Terminology Note: Teachers often replace terms such as assessments, exams, and even tests. However, assessment experts Jacobs and Chase note differences between them depending on the amount of content they contain and the weight or importance in calculating the final grade of the course. Examination is the most comprehensive form of assessment; usually issued at the end of the term (as a last

resort). The assessment is more limited, focusing on some aspects of the course material. The course can be graded three or four. The quiz is even more limited and usually takes forty-five minutes or less.

While these differences are useful, the terms evaluation and testing will be used in the remainder of this section because the principles of planning, constructing, and managing them are similar.

Alternative assessment modes

Homework assessments allow students to work independently with books and materials. Assessing going home allows you to ask longer questions without wasting valuable time on exams. The most appropriate types of homework exams are problems, short answers, and essays. However, be careful not to take a homework exam that is too complicated or that does not limit the number of words or time. Also give clear instructions to students about what they can do: for example, are other students allowed to talk about their answers? The homework assessment option is to provide topics in advance, but students are asked to write their answers in class. Some teachers ask a dozen questions a week before the exam and announce that three of them will take the exam.

An open book evaluation simulates the situation that professionals use on a daily basis to solve problems, prepare reports, or write memorandums. Evaluating open books requires knowledge of inappropriate facts or facts in introductory courses if the student wants to move on to more complex concepts and techniques in the advanced courses. When evaluating an open book, students without basic knowledge may spend a lot of time referring to a reference rather than writing it. Evaluating an open book seems to reduce stress, but research shows that students do a little better at evaluating open books. In addition, the evaluation of open books reduces students' motivation to read. A compromise between open and closed books allows students to bring an index card or a single sheet of paper to the exam, or to distribute relevant reference materials, such as equations or formulas, as part of the assessment.

Group exams. Some faculties have successfully conducted group exams in the classroom or in a homework project. According to the faculty, the groups outnumber the individuals and the students respond positively to the group exams. For example, to take a fifty-minute test, choose and evaluate something from twenty to twenty-five. The groups can be divided randomly for the first assessment. Groups of three to five students seem to work well. For subsequent assessments, you may want to distribute a balance of students who speak and read quietly, minimizing differences between group scores. Or you may want to group students who study at the same level or nearby (based on students' individual assessment indicators). In some faculties, students conduct individual assessments before meeting in groups. Others allow the group to discuss everything. In the first case, if the group score is higher than the individual score of each member, the bonus points are added to each person's score. In the second case, each student receives a group score. Teachers who use group exams offer the following tips:

Ask students to discuss each question in its entirety and calculate the meaning of each answer, not just vote for the answer.

If you identify problems, create a problem for each student and compare the results.

- If you want students to take the exam in person first, consider splitting the two courses into assessment; one for individual work and the other for group.

- Demonstrate to students the distribution of points individually and in groups; In most cases, group scores are higher than individual scores.

One difference of this idea is that students do their first exam work in extracurricular groups. Students then complete the exam in a separate lesson and earn their own points. Some of the assessment elements are taken from the group competition. The rest are new questions. Or let students know in advance that you will ask them to justify some of their answers; this prevents students from relying on their team to answer all the questions.

Paired test. For paired exams, pairs of students work on one essay exam, and two students take turns on one paper. Some students may not want to share grades, but good students get grades as they work. Pairs can be selected or assigned independently. For example, comparing a good student to a bad student sometimes allows peers to teach. Variation is when students work in groups and hand out individual answer sheets.

A portfolio is a collection of student works, not a specific assessment. Students decide which examples to describe their growth and performance over time. In composition classes, portfolios are often used in other subjects to provide detailed information about student achievement. The student's portfolio may include samples (first draft and revisions), journal entries, essay exams, and other student achievement work. You can transfer portfolios to character or pass / pass. If you are assessing the level of your portfolio, you need to define clear criteria [1].

So what is a portfolio? According to Comb, C and Barlow, L. Portfolio - a collection of student works. Portfolios, as defined in a written assessment, are a collection of students' writing objectives over time, showing the stages of the writing process and the stages of the writer's growth. In some cases, portfolios are created in a way that allows the student to express themselves. Portfolios reflect the performance of a particular learning objective or task. The key elements of portfolios are student thinking and self-monitoring. These two authors also provide a list of characteristics of a portfolio composed of different testers: The portfolio is not more than one performance, the writer can use different genres representing different collections, writers bring their experience with them to the Restricted areas. As a result of the examination, students may return and reconsider their work. Assessing the richness of the context, students participate in the selection process. Delayed assessment - the student is responsible for his / her own success (control of student choice), the student evaluates himself / herself and / or thinks about what he / she has learned (Reflection and self-assessment), growth by certain parameters: Portfolio evaluators Has he become a better writer? ” should ask questions such as. Development over time: Readers observe the development of each work.

Assessment of achievement or achievement: usually formal, similar to the assessment of progress in a specific curriculum (for example, end-of-year assessment,

dropout exams, social assessment) (retraining program): the class teacher rarely builds. for a specific class. It is designed primarily to measure personal progress, not as a means of strengthening language.

Assessment of progress: Most assessment in the classroom is in this form. Assessment of students' achievements in mastering the material taught in the classroom. It is often given to inspire students. They also allow students to assess the level of success in teaching and learning and to identify areas of weakness and difficulty. Assessment of progress may still be diagnostic to some extent.

Diagnostic assessments may include: an assessment of progress, achievement, and level of knowledge, which allows teachers to identify specific weaknesses; Difficulties in planning a repair program. Diagnostic assessments are primarily designed to assess students' knowledge and skills in specific areas prior to the start of the course. Qualification assessment: Measurement of students' achievements according to a specific task that needs to be completed later (for example, taking a university course in English; doing a specific task).

Conformity assessment: measuring possible student performance. A forward reference, however, may differ from the assessment of the level of knowledge. Language proficiency assesses the level of language proficiency (for example, is it difficult to determine the S sounds or the grammatical structure of a new language?), And the level assessment measures the adequacy of control in the study of other things using that language.

Peculiarities of Assessment in teaching foreign languages

Brief description of the terms of their goals in the training of branches:

(a) Enthusiasm

b) placement

c) diagnostic

d) achievement

e) Almambet Shykmamatov

a) There is no past and there is a future: language acquisition, for example, modern language skills assessment York University

b) Placement tests: Divide new students into study groups to be approximate; at the beginning on an equal footing with others [2].

c) In connection with the previous diagnosis. This may apply to a specific curriculum (for example, nuclear penetration assessment and assessment of every 3 units)

d) Achievements have a specific curriculum and are forward-looking (for example, "O" and "A" levels or a university degree)

e) Future knowledge: Reuse of language to complete a non-language task (eg Cambridge, TOEFL)

To what extent can a student's language learning success be predicted?

Assessment of language proficiency depends on the level of language proficiency, i.e. the functioning of language itself. They do not appreciate the use of language to perform non-linguistic functions.

The first problem is to determine the success of students in language learning: language learning should be considered for other purposes.

The second problem is that before we can predict success, we must be able to measure it. How do we measure professionalism?

The third problem: If the assessment of language proficiency is perceived as a measure of linguistic skills required for language learning, and then we think that we can measure language skills, of course, this is not the only factor in success.

Is it possible to separate linguistic skills (even if we value it ourselves) from factors such as intelligence, motivation, and learning situation? There are too many variables. LL needs to do more research on what it basically covers.

When planning the lesson, think about what pupils need to know and/or be able to do with the language.

When to use the contractions and when not to contractions in formal or semi-formal written English; contractions in spoken English; don't contract 'you + have' in the negative form because 'have' contracts with 'not' in that case, etc.

How to use sentence stress, intonation and connected speech properly etc, etc...

Try to ensure the first Assessment stage assessments each of these points.

Prepare materials on each of these points for use in the Teach stage [3].

When monitoring during the first Assessment stage, pay attention to which points the pupils are strong at and which points need re-clarification.

Decide in class, during the first Assessment stage, which points, you will clarify during the Teach stage. Briefly review the points they're already good at but clarify/teach only the points that they had difficulties with during the first Assessment stage.

References:

1. Thompson, M. Putting students to the assessment. Issue Twenty. Forum July, 2011. - p. 136
2. Bynon, A. Assessment terms. English Teaching professional. Forum July, 2012. - p. 234
3. Hughes, A. Assessment for Language Teachers. Cambridge University Press, 2012. - p. 263

UDC 811.111

THE INFLUENCE OF COMPUTER TECHNOLOGY ON THE PROCESS OF INFORMATION PERCEPTION

Туржанова Л., Иристаева К., Хақимжанов Х.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Қазақстан

Түйін: Мақалада компьютерлік технологиялардың ақпаратты қабылдау процесіне әсері қарастырылады.

Резюме: В статье рассматривается влияние компьютерных технологий на процесс усвоения информации.

A variety of electronic devices and networking technologies have become part of the daily life of a modern person. No one is surprised by a one-year-old toddler playing with a cell phone or looking at something on the screen of an Internet tablet, a first-grader reading an e-book, or a teenager who prefers chatting to meeting

friends. The Internet is everywhere, and without it is already impossible to imagine the life of modern society. However, the consequences of such a widespread invasion of information technologies into the daily life of a person are not fully understood. The widespread use of electronic devices and information and communication technologies prompts researchers to pay special attention to the study of the changes that are possible and are already taking place under their influence [1].

People got faster.

Now people perceive more data per unit of time, their "bandwidth" has increased. The daily volume of information necessary for assimilation is growing, the time for the consumption of individual fragments is becoming less and less. At the same time, the information capacity of messages tends to remain at the same level. This leads to "densification" of messages and an increase in our "throughput". But it cannot be argued that the speed of high-quality information processing is also increasing. You can load more into us in less time, but does it speed up analysis and processing?

Multitasking has increased

People can simultaneously consume information from several channels or conduct several parallel communications.

Almost everyone can drive while chatting on the phone or texting at the same time. Almost everyone can speak on several topics at the same time in several messenger windows, and some can even speak within the same conversation, alternating messages.

Technology is evolving symmetrically to this, trying to provide us with maximum multitasking. The proliferation of the Picture-in-Picture function, clever notification systems that "load" new data units into us in the background, multifunctional services like Booking.com - all this is aimed at splitting our attention.

As an extreme example of such adaptation, we can recall an interesting story about Apache helicopters, the super-saturated interface of which eventually led to the development of the trained pilots' ability to read two books at the same time.

People find it harder to concentrate

Research conducted by Microsoft in 2015 shows that our ability to hold attention on one object was reduced to 8 seconds (usually said to be less than goldfish).

Is it so? On the one hand, everyone will agree that reading fiction has become more difficult - you constantly want to be distracted by something else. On the other hand, it had little impact on work processes.

The ability to concentrate depends on the task being performed and the degree of motivation of the person. And the reliability of the research carried out raises a number of questions.

Talking about clip-like thinking that has managed to get bored is largely based on the analysis of a modern information product, explaining the ongoing changes by the needs of viewers, although this can be explained by trends in the content creation industry. For example, this study shows how the average cut-to-length time in films fell continuously from 10 seconds in the 1930s to 4 seconds in the 2010s. It seems

that the representatives of the film industry have learned how to work effectively with editing and hold the viewer's attention.

People read information in fragments and diagonally

Many people don't have the time and patience to consume content inside and out. Research shows that netizens no longer read in the usual sense of the word. They "scan" the page, snatching out individual words and sentences.

The term "F-pattern" has become widespread - the principle by which Internet users often browse resources (increased attention to the first lines and a cursory glance at the beginning of the next). At the heat map level, it really does resemble the letter F.

"Scanning" is not only about textual information. People rewind videos, movies and podcasts. As a result, the content read diagonally is created for this consumption.

It is easier for people to operate with abstractions.

Everything turned into an interface. All information has become virtual. Physical media are a thing of the past. Now, instead of disks, books, cassettes and records, people have their virtual casts, concepts of informational things.

Interfaces are moving further and further from imitation of real objects towards texts. The "Delete" button no longer contains the trash can, and the "Save" button contains a floppy disk, only words. People instantly correlate the written word with the effect it will have on a virtual object.

And the buttons themselves no longer look like buttons. Almost everyone knows how to style a simple hyperlink, almost everyone is a bit of a programmer [2].

Due to the possibilities of implementing the functions of a teacher, the computer is often used in the process of independent and homework of students, in the course of autonomous language learning, in order to fill the knowledge gaps of lagging students. In this situation, training and educational computer programs are used, specially created for educational purposes [3]. We can say that the computer is transformed from a "teacher" into an active assistant to the teacher. Along with the informational and cognitive content, the interactive lecture has an emotional coloring due to the use of computer slides in the process of its presentation. Preparing in advance for the lecture, the teacher develops the required number of slides on the computer in the "PowerPoint" application of the "Office" program, supplementing the video information on them with sound and animation elements. Naturally, this significantly increases the requirements for the qualifications of the teacher. He must have the necessary level of knowledge of computer technology and have the skills to work with software. An important condition for conducting an interactive lecture is also the presence of a specialized auditorium equipped with computer technology and modern means of public demonstration of visual and sound educational material. In the process of presenting the lecture, the teacher occasionally presents information on the slide as an illustration. This contributes to the better assimilation of the educational material by students. Thus, the participation of a teacher and a computer in the learning process at the same time significantly improves the quality of education [4].

References:

- 1.И.В. Лысак, Д.П. Белов Влияние информационно-коммуникационных технологий на особенности когнитивных процессов.
- 2.Развитие информационной культуры и самостоятельной культуры познавательной деятельности в среде Интернет. Томаков М.В., Курочкин В.А., Коренева А.В.
- 3.Машбис Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. – М., Просвещение, 2006.
- 4.Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие. – М., Академия, 2000.

ӘОЖ 811.23

ТІЛ ДОСТЫҚТЫҢ АЛТЫН КӨПІ

Тұрсын Г., Серік А., Турғара Д.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: Язык - показатель уровня страны, ее науки и культуры, промышленности, социальной структуры, обычаев, военных традиций, национального наследия.

Summary: Language is an indicator of the country, its science and culture, industry, social structure, customs, military traditions, national, heritage.

Ешкашан тіл туралы жазудан немесе ол туралы айтудан жалықпау керек. Өйткені тіл – бүкіл халықтың жүрегі. Онда ұлттық болмыс, ұлттық рух, салт-дәстүр, әдет-ғұрып бар. Сондықтан әр ұлт өз тілін мақтан етіп қана қоймай, оны дамытып, жұмыс істеуі керек. Өйткені бүгінде әлемде жойылып бара жатқан тілдер өте көп. Бұл тілдер ескірген және өмір сүруін тоқтатқан. Оның басты себебі – осы ұлттың немесе халықтың жойылып кетуі. Отарланған елдердің тілдері де өзінің тұрмыс-тіршілігін жоғалтты: Абайға дейін жыраулар, батырлар, хандар, шешендер дау-дамайларды шешуде, соғыстардың алдын алуда ана тілін пайдаланған. Абайдан кейінгі қазақ тілінің ерекше қолданылуы, қазақ поэзиясымен танысуы. Әрине, Абайдан бұрын да өлеңдер болған. Бірақ бұл сол кездегі жырлар мен дастандар. Ал Абай тілінде біз сөз етіп отырған ерекшелік сұлулықпен үндес. Тіл өлсе, ұлт өмір сүре алмайды. Сондықтан қай ұлттың өкілі болсаң да тіл үшін күресуге тура келеді. Осы тілде сөйлейтін соңғы адам болсаң да, өз тілінді мұра ретінде қалдыруға тырысу керек. Өйткені тіліңізде жазылған құнды тарихи деректер кейінгі ұрпақ үшін үлкен рөл атқара алады. Мысалы, сол кездегі Орхон жазбалары мен руникалық жазбалар бүгінгі күнгі көптеген түркі халықтарына тән тарихи деректердің қайнар көзін ашады. Ендеше, тілің өлмесе, оның келешек ұрпақ үшін, бүкіл адамзат үшін маңызы зор болмақ [1,112 б].

Өзге тілге сүйеніп, өзге тілді құрметте. Тілсіз тірліктің тасы өрге домалайды десе, қателесесіз. Ана тілін құрметтеген ұлттың болашағы жарқын. Өйткені қай елде де, қай жерде де тіл ең қасиетті де қастерлі тіл. Тіл – әрбір тәуелсіз елдің мақтанышы, абыройы. Бұл атадан балаға мирас болып келе жатқан қасиетті мұра. Тіл – баға жетпес байлық. Сондықтан әрбір ұлт, әрбір азамат ана тілін қорғауға міндетті деп есептеймін. Тіл – халықтың жаны.

Тілінен айырылған халық – жойылған халық, – деді Халел Досмұхамедұлы. – Тіл – халықтың меншігі, ұлттың жаны. Ал ұлт болашағы – ана тілінде. Әр халықтың тілі – оның бақыты, тірегі. Тілдің мәртебесі – елдің мерейі. Оны дәріптейтін де, менсінетін де өзіміз. Тіл отбасынан басталып, туған жерде дамиды.

Қазақ тілінің мәртебесін нығайту үшін барша қазақстандықтардың және шетелдегі қандастарымыздың қазақ тіліне деген құрметін арттыру, қазақ тілінің табиғи қалпын сақтау қажет.

Тіл – қай халық, қай ел үшін де қасиетті де құдіретті ұғым. Ол әр адамда емшек сүтімен қоректену нәтижесінде қалыптасады.

Менің туған тілім – қасиетті қазақ тілі. Қазақ тілі – түркі тілінің ең таза, ең бай тілі [2,164 б].

1997 жылы 11 шілдеде Қазақстан Республикасының «Тіл туралы» Заңы қабылданды. Осы Заңның 4-бабы: Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. «Ана тілі – ұлт болып құрылғаннан бері жан дүниеміздің айнасы, өсіп-өніп, құбылып, мәңгілік құламайтын бәйтерегі. Бұл – өткен дәуірдің, бір сөзбен айтқанда, жан толқынының барлығын ұрпақтан-ұрпаққа жеткізіп, жүректің ең сырлы сырын сақтап, сақтап келе жатқан асыл қазына», – деді Жүсіпбек Аймауытов.

Тіл – сарқылмас байлық. Неғұрлым көп тіл білсеңіз, соғұрлым сіздің деңгейіңіз жоғары болады. Дегенмен, біз туған жеріміздің мемлекеттік тілін біліп, құрметтей отырып, ең алдымен өзге тілді, оның мәдениетін құрметтейміз. Сөзбен біз өткеннің, бүгіннің және болашақтың қазынасын жеткіземіз. Тіл арқылы салт-дәстүрімізді, дінімізді, ділімізді, қолөнерімізді сақтап, кейінгі ұрпаққа жеткізе аламыз.

Бүгінгі таңда Қазақстан үшін үшінші тіл – еліміздің бәсекеге қабілеттілігінің бірінші сатысы. Сайып келгенде, көп тілде сөйлеп, жаза алатын қазақтар ел ішінде де, шетелде де бәсекеге қабілетті болады.

Тіл – елдің байлығы. Әр адам өз ана тілін және мемлекеттік тілді білуге міндетті. Елімізді әлемдегі бәсекеге қабілетті елдердің қатарына қосу үшін аянбай еңбек етеміз.

Тіліміздің туын әрқашан биік ұстайық! Тіл – ұлттың жаны. Ал ұлттың болашағы – оның ана тілі. Тіл халықпен бірге өмір сүреді, дамиды, әр халықтың тілі – оның бақыты, тірегі. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев халқының болашағын тереңнен ойлай отырып, «Мемлекеттің басты дүниесі – байлық қана емес, ана тіліміздің болашағы» деген болатын [3,160б].

Мемлекеттік тіл – еліміздің бүкіл аумағында, қоғамдық қатынастардың барлық саласында қолданылатын тіл, сондықтан барлық іс-қағаздар мен іс-қағаздар мемлекеттік тілде болуы тиіс. Өйткені, өркениет өрісі қашанда білім мен даналық арқылы кеңейе бермек.

Халқы ең көп елдердің қатарына қосыламын деген халықтың басты мақсаты – сауатты ұрпақ тәрбиелеу. Сауатты ұрпақ тәрбиелеу дегеніміз – ана тілін жетік меңгерген, оны жетік білетін ұрпақ. Ал ана тілін жетік білмесең,

жақсы сөйлеп, жаза алмасаң, тіл білмесең, нағыз мәдениетті адам бола алмайсың.

Тіл тағдыры - ел тағдыры екенінешуақытта ұмытпайық. Әр бір адам өз ана тілін білу және мемлекеттік тілін меңгеру міндетті. Тілқұдіреті – ерекше. Оның бітпесті бітіретін, жетпесті жеткізетін, үзілгенді жалғайтын мүмкіндігі бар. Бір ауыз сөз опық жегізіп, өмір бойы өзегінді өртесе, бір ауыз орынды айтылған сөз жадында жатталып, бақытқа жеткізеді. Ана тілі, ата-баба дәстүрі адамды мұратқа жеткізеді. Тіл – атадан балаға мирас болып келе жатқан баға жетпес мұра. Тіл – еліміздің ірге тасы, «Ұлт қуатының тілінде»[4,166 б].

Ата-баба тілін сақтаудың тиімді жолы – отбасында ана тілімізде сөйлеп, қуанышымыз бен қайғымызды сол тілде бөлісу. Тіл мәселесі қай қоғамда бар екені белгілі.

«Тілден асқан байлық жоқ» тон-торқа, мал-мүлік, алтын-күміс байлығы түпкілікті емес. Күндердің күнінде сарқылады, тозады. Халықпен бірге мәңгі жасайтын тіл байлығы екенін ұмытпайық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Тілеуова А.З., Тәңірбергенова Г.К./Қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі/ - Алматы : Отан баспасы, 2018. - 112 б.
2. Аутаева, А. Н./ Ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру әдістемесі/ - Алматы : Ақнұр, 2018. - 164 б
3. Қозыбай А./өндірістік оқыту шебері/ Оқу құралы, Жексенбиева Н., Өстеміров К.. - Астана: Фолиант, 2010 - 160 б.
4. ӘбиевЖ./Еңбек тәрбиесінің педагогикалық негіздері /әдістемелік нұсқау/ Республикалық баспа кабинеті – Алматы, 1997 – 166 б.

ОӘЖ 811.111

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДА БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Тұрсынбай А., Тұрсынбай А., Микаилова Г.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматриваются основные вопросы организации и проведения педагогической диагностики при дистанционном обучении. Изучение вариантов контроля показало, что при дистанционном обучении уместны два типа контроля: плановый контроль и самоконтроль. Сложность организации и контроля дистанционного обучения заключается в необходимости точной идентификации студента. Несмотря на современные разработки и технологии в этой области, проблема предотвращения фальсификации результатов испытаний до сих пор полностью не решена. По мнению авторов, основной формой нормативного контроля в дистанционном обучении остается контроль через обязательное участие студентов.

Summary: The article discusses the main problems of organizing and conducting pedagogical diagnostics in distance learning. The study of the options for organizing control showed that two types of control are advisable in distance learning: routine control and self-control. The complexity of organizing and conducting control in distance learning is the need for accurate identification of the student's personality. Despite the existing modern developments and technologies in this area, the problem of preventing the falsification of test results remains not fully

resolved. According to the authors, the main form of regulatory control in distance learning remains control with the obligatory presence of a student.

Бақылау немесе оқу нәтижелерін тексеру оқу процесінің міндетті құрамдас бөлігі болып табылады. Ол оқу процесінің барлық кезеңдерінде орын алады, бірақ бағдарламаның бір бөлігін оқып, оқыту кезеңін аяқтағаннан кейін ерекше мәнге ие болады. Оқыту нәтижелерін тестілеудің мәні студенттердің берілген бағдарлама, пән бойынша білім беру стандартына сәйкес болуы тиіс білімнің даму деңгейін анықтау болып табылады. Бұл әр сабақта білім, білік, дағдыны меңгеруді жүйелі түрде тексеру, бұл сабақтағы оқу нәтижелерін бағалау. Оқытудың құрамдас бөлігі ретінде ағымдық бақылау оперативті, икемді, әдістері мен нысандары мен құралдары жағынан алуан түрлі. диагностикалық. Ол бақылау түріне байланысты бірқатар тапсырмаларда нақтыланады. Дидактика бақылаудың мынадай түрлерін біледі: ағымдағы, мерзімді, қорытынды.

Жалпы алғанда, бақылау функциясы оқытудың барлық кезеңдерінде білімді меңгеру деңгейін белгілеу, оқу үдерісінің тиімділігін және оқу үлгерімін өлшеу болып табылады.

Қазіргі дидактика келесі бақылау әдістерін ажыратады:

- ауызша бақылау әдістері;
- жазбаша бақылау әдістері;
- практикалық бақылау әдістері;
- дидактикалық тесттер;
- бақылау.

Ауызша бақылау тоқ ретінде әр сағат сайын жеке, фронтальды немесе құрама түрде жүргізіледі. Өткізу және ауызша емтихан белгілі бір оқу кезеңі үшін білімді ең белсенді және егжей-тегжейлі тексеру болып табылады.

Жазбаша бақылау (тест, презентация, эссе, диктант, эссе) студенттің білімі мен дағдысының кешенін қажет ететіндіктен, меңгеруді терең және жан-жақты тексеруді қамтамасыз етеді [1].

Дидактикалық тесттер оқыту нәтижелерін тексерудің салыстырмалы түрде жаңа әдісі (құралы) болып табылады. Дидактикалық тест (жетістік сынағы). Қашықтықтан оқыту формасының өзі студент пен оқытушының кеңістікте, ал кейде тіпті уақыт бойынша қашықтығына байланысты білімді толық бақылауды айтарлықтай қиындатады.

Қашықтықтан оқытуда сақталуы тиіс студенттерді бақылаудың негізгі принциптерін белгілеңіз:

- Қашықтықтан оқытудағы танымдық белсенділікті субъективті фактордың минималды әсерімен бағалау керек; объективтілік принципі
- Қашықтықтан оқытуда барлық студенттерге бірдей жағдай жасалуы керек;
- Қашықтықтан технологияларды қолдану арқылы бақылау мүмкіндігінше аз уақыт ішінде көптеген пәндердің білімін тексеруге мүмкіндік беретіндей ұйымдастырылуы керек. Жаппай сипаттағы және қысқа мерзімділік принципі.

Бақылауды жүзеге асыру мәселесі ең күрделі әдістемелік мәселелерінің бірі болып табылады. Мәселенің мәні, ең алдымен, білім Министрлігінің қазіргі талаптарына сәйкес оқушыны дәл анықтау және қажетті формальдылықты сақтау қажеттілігі.

Қашықтықтан оқытуда жүргізілген бақылау деректерінің сенімділігін қамтамасыз ету үшін арнайы шаралар қабылданады:

- Жеке парольдер мен идентификаторлар арқылы білім беру ресурстарына қол жеткізу жүйесін ұйымдастыру; сынақтардың өзін рұқсатсыз кіруден қорғау үшін әртүрлі шифрлар мен кодтауларды қолдану, парольдерді қатаң түрде қолдана отырып, тестілеу бағдарламаларын іске қосу; интернет желісіне қолжетімділігі бар сертификатталған өңірлік оқу орталықтары базасында бақылау іс-шараларын ұйымдастыру және жүзеге асыру;

- Бейнекамералар, жеке пин-кодтарды енгізу құрылғылары сияқты қосымша перифериялық құрылғыларды пайдалану;

- Жауаптың қатаң мерзімі, кең ауқымды банктің жауап нұсқалары мен тапсырмаларының кездейсоқ араласуы;

- Тестілеу кезінде статистикалық қорғау, хаттама деректері, әсіресе жүйелі және жаппай алаяқтық жағдайында, алаяқтықты анықтауға мүмкіндік беретін көп нұсқалы деректерді талдаудың арнайы алгоритмдері арқылы бағаланады [2].

Қашықтықтан оқытуда студенттердің танымдық іс-әрекетінің нәтижелерін бағалау үшін бақылаудың келесі нысандары қолданылады:

Анкета жүргізу.

Қашықтықтан оқытуда жедел аралық бақылауды жүзеге асыру үшін белгілі бір уақытта тыңдаушыларға электронды пошта арқылы жіберілетін әртүрлі сауалнамаларды қолдану да өте ыңғайлы. қажетсіз сұрақтар болмауы керек, өйткені уақытты үнемдеу қажет, бұл сұхбат алушы жауап беруі керек сұрақтар тізбегі.

Сауалнама өте икемді, өйткені сұрақтар әртүрлі жолдармен қойылуы мүмкін. Сауалнама мұқият әзірлеуді, кең тарағанға дейін оның кемшіліктерін жою үшін тестілеуді талап етеді. Сауалнамаларды дайындау барысында қойылуы қажет сұрақтар таңдалады, бұл сұрақтардың формалары, олардың жазылуы мен реттілігі таңдалады.

Сауалнама тест тапсырмаларымен қатар оқушыларды тестілеудің кең таралған құралдарының бірі болып табылады.

Зерттеу.

Қашықтықтан оқыту саласындағы оқу әрекетін бақылаудың ең танымал түрі – тақырып бойынша зерттеу жүргізу. Студенттер тақырыпты интернетте немесе дәстүрлі басылымдарда ұсынылған негізгі дереккөздерді пайдалана отырып зерттейді. Студенттер өздік жұмыстарының нәтижелері туралы өз оқытушыларына дер кезінде есеп берулері керек.

Мұндай тапсырманы студент өз бетінше есеп құрастыра отырып немесе бір топ студенттермен бірігіп ұжымдық есеп дайындай алады [3].

Есептердің бірнеше түрі бар:

1. Есепті жазуға қатысқан студенттер саны бойынша: а) Жеке (оқушы есепті өз бетімен дайындап, оқытушыға электронды пошта арқылы жібереді); бүкіл оқу тобына бір); ә) Топтық (оқушылар бірлесіп есептер дайындайды, материалдарын желі арқылы бөліседі және ұжымдық есеп құрастырады

2. Қолданылатын жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарымен: а) жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарын пайдаланбай дайындалған есептер (интернет-ақпараттық ресурстарсыз, CD-дискілердегі оқу бағдарламаларынсыз және т.б., яғни негізінен баспа материалдары мен оқу бейнефильмдеріне негізделген); б) Есепті дайындау кезінде де, ұсыну, ұсыну үшін де жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарын пайдалана отырып, жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарын пайдалана отырып дайындалған есептер.

Мысал ретінде есеп беру материалдарын ұсынудың жаңа технологиясын – оқу веб-квестін – іске асыру үшін Интернеттің ақпараттық ресурстары пайдаланылатын рөлдік ойын элементтері бар проблемалық тапсырманы келтіруге болады.

Оқу тапсырмасы ретінде веб-квест әзірлеушілері Берни Додж және Том Марч (<http://ozline.com/entry>) Педагогикадағы Webquest болып табылады. Hotlist, Мультимедиялық жазбалар, Treasure/Scavenger Hunt және Subject Sampler сияқты интернетке негізделген тапсырмалармен салыстырғанда, Web Quest оқушылар үшін де, студенттер үшін де, мұғалім үшін де ең қиын болып табылады.

Веб-квест студенттердің аналитикалық және шығармашылық ойлау қабілеттерін дамытуға бағытталған; веб-квест жасаушы мұғалімнің пәндік, әдістемелік және инфокоммуникациялық құзыреттілік деңгейі жоғары болуы керек. Веб-квесттердің тақырыбы өте әртүрлі болуы мүмкін, проблемалық тапсырмалар күрделілік дәрежесі бойынша әртүрлі болуы мүмкін. Веб-квест нәтижелері зерттелетін материалға байланысты ауызша презентация, компьютерлік презентация, эссе, веб-бет және т.б.

Веб-квесттер белгілі бір мәселені, тақырыпты, тақырыпты қамтиды немесе тақырыпаралық болуы мүмкін. Веб-квесттерге зерттеу нәтижелері бойынша студенттердің өздері жасаған екі беті де, зерттелетін материалмен логикалық байланысы бар басқа интернет-сайттар беттеріне сілтемелер (деректер базасы, онлайн журналдардағы мақалалар, «виртуалды мұражайлар» залдары, т.б.). Веб-квесттердің тағы бір маңызды ерекшелігі - олар белгілі бір блоктар жиынтығынан құрастырылған:

- Кіріспе (оқушыларды қызықтыру мақсатында құрастырылған);
- Тапсырма (іс-әрекеттің соңғы өнімін сипаттайды);
- Процесс (оқушылар жобаны аяқтау үшін не істеу керек процедураның қадамдық сипаттамасы; сонымен қатар қажетті ақпаратты беретін веб-сайттардың тізімін береді);
- Бағалау (бұл бөлімде оқушылардың жұмысын бағалау критерийлері берілген);
- Қорытынды (жоба қызметінің нәтижелерін қорытындылау).

Есептік жазбаша материалдарды интернетте беру ерекшеліктерін ескере отырып, жазбаша есептер мен рефераттарды жасау бойынша күнделікті жұмысты мүмкіндігінше жеңілдету қажет. Есептердің «бланкілерінің» әртүрлі электронды нысандарын жасау арқылы мәселені шешуге болады, бұл студенттердің желіде жұмсайтын уақытын айтарлықтай үнемдейді және жауаптарды бір жүйеге келтіреді, оларды мұғалімнің одан әрі өңдеуі және талдауы үшін қолжетімді етеді.

Телеконференциялар.

Телеконференциялар кредиттік жұмыс ретінде пайдаланылады, егер студенттердің оқытатын тақырыбы талқылауды қажет ететін болса және оқытушы студенттердің оқытылатын құбылыстардың мәнін терең түсінуіне, олардың дүниетанымын түсінуіне, кез келген мәселе бойынша жеке пікірін білуге тиіс.

Гуманитарлық ғылымдар бойынша қашықтықтан оқыту үшін телеконференциялар оқу процесінің ажырамас бөлігі болуы керек, өйткені олар ғана студенттердің пікірталасқа қатысу қабілетін бағалауға мүмкіндік береді. Техникалық іске асыру тұрғысынан желіде телеконференциялар ұйымдастырылуы мүмкін:

- Асинхронды режимде (жаналықтар топтары, тарату тізімдері);
- Синхронды режимде (IRC, чат конференциялары);
- Бейне-телеконференция ретінде.

Телеконференция кезінде студенттерді келесі критерийлер бойынша бағалауға болады:

- Талқылаудағы белсенділік деңгейі (сөйлеулер саны);
- Талқыланатын тақырып бойынша сұрақ қоя білу;
- Сұрақтарға дәлелді жауап беру мүмкіндігі;
- Ақпараттың бастапқы көздерін білу, білу;
- Зерттелетін тақырып бойынша терминдер мен ұғымдарды дұрыс қолдана білу;
- Негізгі ойды бөліп көрсете білу.

Соңғы кезде дәстүрлі «бақылау» түсінігінің орнына жоғарыда айтылған «диагностика» түсінігіне қосымша мониторинг ұғымы жиі қолданыла бастады. Бақылау – «оқытушы-оқушы» жүйесіндегі үздіксіз бақылау әрекеті, ол оқу процесінің мақсатын белгілеумен анықталатын және оқушылардың материалды игеру деңгейлерін динамикалық түрде қамтамасыз ететін бақылау-диагностикалық шаралардың жиынтығы ретінде түсініледі.

Оқу қызметін бақылауды ұйымдастырудың жоғарыда аталған әдістерінің барлығы заманауи интернет-технологияларды пайдалана отырып, телекоммуникациялық желіде жүзеге асырылуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Курицына Г.В. Формы и методы контроля качества дистанционного обучения студентов вуза // Международный журнал экспериментального образования. 2014. – № 8-3. – С. 17-21;

2. Раззаков, Ш. И. Контроль знаний в системе дистанционного обучения / Ш. И. Раззаков, У.
3. Нарзиев, Р. Б. Рахимов. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2014. — № 7 (66). — С. 70-73.

UDC 372.881.111.1

INTRODUCTION OF BLENDED LEARNING IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH

Уалихан Ә. С., Жиенбаева Г. С., Шарахимов Ш.К.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада "мектептегі аға кезеңде ағылшын тілін аралас оқыту (blended learning) технологиясын жүзеге асыру" тақырыбы бойынша диссертациялық жұмыстың практикалық бөлігінің нәтижелері қарастырылады. Бұл жұмыста 10-сынып оқушыларына ағылшын тілін оқыту процесіне Face-to-Face Driver Model аралас оқыту моделін енгізу нәтижелері жинақталған. Автор INDIGO тестілеу жүйесінде тыңдау дағдыларын қалыптастыру бойынша тапсырмалар құрылымына баса назар аударады. Сонымен қатар, автор шет тілі сабағында тыңдау процесінде аралас оқыту технологиясын қолданудың тиімділігін зерттейді.

Резюме: В данной статье рассматриваются результаты практической части диссертационной работы по теме «Реализация технологии смешанного обучения английскому языку (blended learning) на старшем этапе в школе». В настоящей работе обобщены результаты внедрения модели смешанного обучения Face-to-Face Driver Model в процесс обучения английскому языку учеников 10 класса. Основное внимание автор акцентирует на структуре заданий по формированию умений и навыков аудирования в системе тестирования INDIGO. Кроме того, автор изучает эффективность использования технологии смешанного обучения в процессе обучения аудированию на уроке иностранного языка.

During the introduction of blended learning into the educational process teachers have various difficulties in the process itself. Although the use of mixed learning technology in the Russian education system the development still remains at the level of projects and articles with the presentation of the experience of use in some schools of the country, the implementation process blended learning in the educational process in Russian schools is already running [1]. Technology blended learning has many advantages compared to traditional class-lesson system, since it corresponds heads the main principles of the Federal state educational Stan DARTH of the new generation, namely the transition from learning where learner –the object of the impact of training, to training activities, the subject of which- roy is a student, and the teacher acts as a tutor, or in other words, an organizer and assistant. Thus, the technology of blended learning fits into the concept of improving modern education, which is based on the introduction of new educational standards and entry into the Bologna Process and other international agreements [2].

In the practical part of our work, we have developed and tested a series of tasks for sections 3 "The human body" and 4 "Describing houses and 226 homes" textbook "Solutions Intermediate" by Tim Falla and Paul A. Davies [3]. We conducted 7

online lessons aimed at developing listening and speaking skills. The work was carried out on the basis of a set of exercises developed by us for teaching listening.

In our project, we used the "Face-to-Face Driver" model", which involves the study of the main part of the curriculum in classroom lessons, while e-learning is used before- in addition to the main program. The class was attended by students with a level of knowledge both above average and below, so it was comfortable for both of them to receive additional material that helped them develop at their own pace.

During the work, exercises were conducted to form listening skills in English:

- 1) exercises for full understanding of the text;
- 2) exercises to understand the basic meaning;
- 3) exercises to extract the necessary information.

Each of the 8 sections with tasks included:

- pre-text stage;
- text stage;
- post-text stage.

The structure of each lesson was clearly planned. At the pre-text stage, we removed lexical and phonetic difficulties and introduced students to the topic of the subsequent text. At the text stage there were also exercises involving filling in the missing words. At the post-text stage, students were offered a set of exercises, including: tasks with a choice of answers "True", "False", "Not stated";

- multiple choice tests; answers to questions about the general content and individual details or facts enumeration of the main facts in the sequence in which they are given in the text;

- drafting a text plan;
- filling in gaps in the text;
- writing an essay;
- composing a monologue;
- organization of conversations or discussions.

In order to determine the level of formation of listening skills of 10th grade students by the end of the testing of the mixed learning model, based on the results of the experimental work, a diagnosis of the level of formation of dialogic speech skills was carried out.

Diagnostics at the post-trial stage of the work revealed the following results: the average score in the experimental group was "4.5", and in the control group - "4.4". The difference was "0.3" points.

After the performed diagnostics can be concluded that as a result of the use of blended learning in the learning process English 10 classes in the experimental group, the level of perception listening skills increased from "4" to "4,5" by "0.5" points, and in the controlling group with "4,1" to "4,4" on "0,3" points. Thus, thanks to the implementation of additional exercises developed by us for the UMK "Solutions Intermediate" by authors Tim Falla and Paul A. Davies in 10th grade students showed a significant increase in the level of formation of listening skills, as well as motivation to learn. This tells about the effectiveness of using this technology in the process of learning listening in a foreign language lesson.

References:

1. Falla, Tim, Davies, Paul A. Solutions Intermediate. Oxford University Press, 2017. 3rd. 144 p.
2. Демьяненко Н. В., Ермакова Я. В. Смешанное обучение как эффективная форма работы со студентами технического профиля при изучении английского языка (на примере физико-технического института ТПУ) // Приволжский научный вестник. № 12–1. 2014.
3. Казакова О. А., Григорьева Е. Н. Современное состояние проблемы реализации смешанного обучения английскому языку в российских школах // Вопросы лингводидактики и межкультурной коммуникации в контексте современных исследований : сб. науч. ст. Чебоксары, 2019. С. 259–262.

ӘОЖ 45:12.36

АБАЙ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ АРАБ-ПАРСЫ КІРМЕ СӨЗДЕРІНІҢ ФОНЕТИКАЛЫҚ ӨЗГЕРІСКЕ ТҮСУІ

Усманова Ф.А.

«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: В статье рассматривается фонетическая смена арабско-персидских ключевых слов в творчестве Абая.

Summary: The article examines the phonetic change of Arabic-Persian keywords in Abay's work.

Араб жазуы-арабтармен бірге көптеген мұсылман халықтарының жазатын хаты. Араб жазуы 1929 жылға дейін түркия, әзірбайжан, татар, өзбек, қазақ, қарашай, қырғыз, түрікмен, шешен, т.б елдерде қолданылған. Бұл жазу негізінде ҮІ ғасырда пайда болған деген дерек бар. Яғни осы кезде қазақ және басқа да жоғарыда аталған тілдердің төл сөздерінде көптеген өзгерістер болды. Атап айтсақ осы тілдерге арабтың төл сөздері ене бастаған еді. Кейіннен осы сөздер біздің төл сөзімізге сіңісіп кетті.

Қазақ тілінің лексикалық құрамындағы кірме сөздердің фонетикалық жағынан игерілуіне көңіл аударатын болсақ, бұлардың тілімізге сіңісіп табиғи түрде қалыптасып кеткені сондай, тіпті мұндай шеттен ауысқан элементтердің көпшілігін қазақтың байырғы төл сөзінен ажырату өте қиын. Әр тілдің өзіне тән ішкі заңдылықтары бар. Жаңа тілдің қарамағына көшкен сөздер сол тілдің дамуының ішкі заңдылықтарына бағынады [1, 57 б]. Белгілі бір тілдегі дыбыстық фонемалық қасиеті екінші тілде өзгеше болуы ықтимал. Мысалға қазақ тілінің тек өзіне ғана тән фонетикалық заңдылықтары бар. Демек, қазақ тіліне ауысқан кірме сөздер де қалайда осы заңдылықтарына бағынып, соның әсерінен өзінің алғашқы фонетикалық бейнесін өзгертеді.

Бұл аса күрделі тілдік құбылыс әртүрлі жағдайларда түрліше жүзеге асып отырады. Араб-парсы және қазақ тілінің тілдік құрамы әртүрлі болып келеді. Парсы, әсіресе араб тіліндегі дауыссыз дыбыстардың бәрінің бірдей эквиваленті қазақ тілінде табыла бермейді. Сондықтан араб-парсы сөздерін қазақтар дәл айтпағаны түсінікті. Араб-парсы сөздерін қазақ тілінің фонетикасына бейімдеп айтқан. Ал кейде араб-парсы дыбыстарын шамалы

артикуляциялық өзгеріске ұшыратып айтады. Сондай-ақ кебір сөздердің қазақ тіліне тән емес, түп төркіні бөтен екендігі фонетикалық белгісінен көрініп тұрады. Мысалға *лағнет, ләззат, батуа, қағида, тақуа, фани, атырап, бейіш, жаһан, жаннат*, т.б жаңа фонеманың пайда болуы әдетте тілдің іштей өзгеріп дамуының нәтижесі болуы мүмкін немесе басқа тілдермен қарым қатынастың нәтижесі болуы мүмкін. Жаңа атауды, жаңа ұғымды білдіретін сөздердің ауысуымен бірге кейде жаңа фонема пайда болады. Тілдің кейінгі дамуы барысында ондай фонемалардың көпшілігі оппозиция құрайды немесе белгілі бір сөздер құрамында ғана орнығып қалады [2, 124 б].

Араб-парсы лексикалық элементтердің қазақ тіліне көптеп енуіне зор ықпал жасаған негізінен өзбек тілі болды. Сондай-ақ араб-парсы мәдениетінің, әдебиетінің гүлденіп, дәуірлеп тұрған кезінде соларға еліктеген ескішіл бәғыттағы ақын-жырау, жыршылардың дастан, қиссалары арқылы жазба тілде еніп, сақталып қалған. Қазіргі қазақ тіліндегі араб-парсы төркіндес сөздерді екі топқа бөліп қарауға болады:

Біріншісі қазақ тіліне ерте кезден-ақ әбден сіңісіп, қалыптасып кеткен, әрі мейлінше сіңісіп жиі қолданылатын сөздер. Бұл топтағы сөздер өзінің фонетикалық тұлғасын мүлдем өзгертіп жіберген. Ең бастысы, мұндай сөздер қазақтың төл сөзіндей қолданылады. Оларға мына сөздерді жатқызуға болады; *адам, әйел, ақыл, айла, батыр, аспан, дене, дыбыс, базар, бақыт*, емір т.б.

Ал, екінші тобына халық тіліне терең сіңісіп кетпеген, көбіне дерлік кітаби лексикада қолданылатын, діни түсініктер мен абстракт ұғымды білдіретін сөздер жатады. Мысалға *ақірет, тозақ, зекет, біссімлә, күнә, махрум, бейіт* т.б

Ал енді қазақ тіліне араб-парсы тілдерінің әсерінен пайда болған фонетикалық дыбыстарды қарастырайық. Қазақ тіліне араб-парсы тілдерінің әсерінен пайда болған дауыссыз «а» дыбысының әсерінен «ә» дыбысы пайда болды. Бұған дейін бұл дыбыстардың қызметі түркілік е дыбысы атқарып келген болатын.

Дауыссыз дыбыстар жүйесінде қазіргі қазақ тілінде «Һ» спиранты бірлі-жарым одағай сөздерде (Oh, үh, аһа, еһе, меһ-МЕҺ) сондай-ақ; араб-парсы тілдерінен ауысқан аз ғана сөздерде айтылады: *Қаһарман, қаһар, аждаһа, айдаһар, Гауһар, жауһар, жаһан-жиһан, іждаһат, жиһаз, шаһыбаз*, т.б. Мысалға

Мен - бір шал дүниеде *жиһан* кезген,
Ертең түсте кетемін *шаһарыңыздан*.
Ертерек пәлен жерден тосып тұрып,
Алып қал бір базарлық, жаным, бізден. (Масғұт)
Сіз - бір сұңқар *шаһыбаз*,
Жер жүзінен алған баж.
Біздей ғаріп есепсіз
Есігінде жүр мұқтаж. (Қыз сөзі)

Жалпы «Һ» дыбысы қазақ тілінің жүйесіне тән емес. Араб-парсы сөздерінің құрамындағы «Һ» дыбысы сөз ішінде кездескенде ыңғайына қарай, яғни өзінің оппозициясына қарай (сөз басы, сөз ортасы, сөз соңы) қазақ тілінде әртүрлі өзгеріске ұшырап отырады.

Қазіргі қазақ тіліндегі араб-парсы кірме сөздерінің бастапқы формасын салыстырып көрелік: әзіл, әуез, әр, әлек, ауа, айбат, әуре, мейір сөздерінің құрамындағы «Һ» дыбысы бірде басқа дыбысқа ауысып кеткен. Бастапқы араб-парсы тіліндегі күйі һазал, Һауас, Һар, һалақ, Һауа, Һайбат, Һаура, меър.

Қазіргі қазақ тіліндегі фонетикасын зерттеуде елеулі үлес қосып жүрген Арапбаевтың пікірі мынадай: «өзге түркі тілдерінде айтылатын «Һ» спиранты қазіргі қазақ тілінде бірде қатаңданып, тіл арты к, х дыбыстарына ауысса, бірде мүлдем түсіп қалып айтылады» - дей келіп мынадай мысалдар келтіреді; *хайуан - айуан, хақиқат - ақиқат, харекет - әрекет, харіп - әріп, саяхат, мәслихат, рақым - рахым, әзіл, әкім, т.б.* Мысалға;

Аристотель *хакімге* патша келді,

Мына сүйек қазнаның бәрін жеңді.

Бұл сүйекті басарлық нәрсе бар ма?

Ақылыңмен ойланып тапшы! - деді. (Ескендір)

Араб-парсы тілдерінің қазақ тіліне ауысқан сөздердің бәрі дерлік қазақ тілінің дыбыстық өзгешелігіне сай, үлкен өзгеріске түсті. Ауызекі жолмен ауысқан сөздердің барлығы дерлік осы заңдылыққа бағынса, кітаби тіл, яғни жазба тіл арқылы кірген сөздер сәл де болса қарсылық көрсетеді. Араб жазуының бір ерекшелігі араб алфавитінде көп жағдайда дауысты дыбыстар жазылмайды. Ал қазақ тілі дауысты дыбысқа бай тілдер қатарына жатады. Дауысты дыбыстар жүйесінде ғана емес, әрі бұл екі тіл - дауыссыз дыбыстар саласында да өзара ерекшеліктері көп тілдер. Сондықтан араб жазу жүйесі қазақ тілінің дыбыстық ерекшелігіне сай келе бермейді [3, 12 б].

Сөз басындағы «Х», «Ғ» сондай-ақ «Һ» спиранты кірме сөздердің нәтижесінде енген құбылыстар. Тілдімізде қолданылып жүрген азды-көпті Х дауыссызымен айтылатын сөздер қазақтың қолтума сөздері емес. Олар араб-парсы және орыс тілінің әсерінен енген элементтер. Қазақ тілінің байырғы сөздерінде «Х» дыбысы қолданылмаған. Бұл «Х» дыбысының қондырма дыбыс екендігін аңғартады [4, 89 б].

«Х» дыбысының қазақ тілінде сақталып қалуында бір себеп бар. Ол жазба тілі арқылы еніп, қолданылған. Ал ауызекі тіл арқылы енген «Х» дыбысы үндестік заңына бағынып, өзгеріске ұшыраған «Х» дыбысы өзінен кейінгі А дыбысының әсерінен дыбысталмайтын кездері болады. Мысалға; *харам- арам, хакім- әкім, хайуан- айуан, хадир-қазір, әзір; хәл-әл, т.б* сөздер тілімізде екі формада, яғни «Х» дыбысының қатысуымен, кейде Х-ның Қ-ға айналуымен, енді бірде А, Ә дыбысы болып та басталады. Мысалға *халал-адал, хиле-айла, харам-арам, хаджат- әжет, хода- құда, хаш- қаш т.б*

Қазақ тілінде дауысты дыбыстардың үндесуін сингормонизм деп атайды. Абай шығармаларындағы кірме сөздер де толық осы заңдылыққа бағынған, осы норманы сақтап қолданылған. Бірақ қазақ тілінің фонетикалық заңдылықтарына толық бағынбаған, осыған байланысты өзінің дыбыстық бейнесін өзгертіп отыратын сөздер де кездеседі. «Бір тілден екінші тілге ауысудың ұзақ жолын басып өткен, әрқайсысы әр түрлі кезендерде келіп,

қалыптасқан сөздердің сыртқы тұлғасы тұрақсыз болып келеді. Мысалға, араб-парсы тілінен енген адамзат сөзінің өз тіліндегі формасы – адамизад. Адам (и) + зад (и). Мысалға:

Жазғытұры қалмайды қыстың сызы,

Масатыдай құлпырған жердің жүзі.

Жан-жануар *адамзат* анталаса

Ата-анадай елжірер күннің көзі. (Жазғытұы)

Біздің тілімізге адамзат сөзі сияқты бір дыбысы түсіп қалып енген бақ (бахт), өнер (ьөнэр) т.б сөздер де кездеседі. Бақ сөзінің екі мағынасы бар. Бірі бақ - бақыт, екіншісі бақ - бау түрінде келеді [5, 46 б].

Ал азап, адал, арам, әйел т.с.с сөздердегі тілдік құбылыс прогрессивтік ассимиляция негізінде, яғни бір сөз ішінде немесе бірнеше сөз аралығында алғашқы дыбыстың кейінгі дыбысқа артикуляция жағынан өзіне ұқсата ықпал етуі әсерінен жүзеге асып отыр. Сол сияқты өнер (һөнер), әдет (адат), өмір (өмр), серт (шэрт) деген сөздердегі құбылысты регрессивтік ассимиляцияның көрінісі, яғни кейінгі дыбыс алдыңғы дыбысқа ықпал етіп тұр. Осыған байланысты Абай шығармаларынан мысал қарастырайық:

Қу өмір жолдас болмас әлі-ақ өтер,

Өз күлкіңе өзің қарқ болма бекер!

Ұятың мен арыңды малға сатып,

Ұятсызда иман жоқ түпке жетер. (Ескендір)

Ш дыбысының С-ға ауысуы шаһыбаз - сабаз сияқты болып та келе береді.

Шаһыбаз сөзі осы күйінде де қолданыла береді. Бұдан басқа мына сөздерді де айта кетуге болады Шамал - самал, Шайтан - сайтан т.б Мысалға;

Сіз - бір сұңқар *шаһыбаз*,

Жер жүзінен алған баж.

Біздей ғаріп есепсіз

Есігінде жүр мұқтаж. (Қыз сөзі)

Протеза бойынша жиі айтылатын дыбыстар қысаң дауыстылар. Мысалға *Блаж-лаж, ылайық-лайық, ылайым-лайым, ыразы-разы, ырас- рас, ырақым-рақым, іреніш-реніш, ұрықсат- рұқсат*, т.б Мысалға:

Талап, еңбек, терең ой,

Қанағат, *рақым ойлап* қой.

Бес асыл іс көнсеңіз. (Ғылым таппай мақтанба)

Тіл-тілде кейбір сөздердің соңғы дыбысы түсіп қалу құбылысы Абай шығармаларындағы бахт - бақ, дост - дос, мәст - мәс, сөздері де апекопалық өзгеріске ұшырайды. Диереза көп жағдайда ассимиляцияға негізделеді. Мысалға араб тілінен енген фағде, фәйда (пайда) сөзі де осындай өзгеріске ұшыраған [6, 75 б].

Мысалға;

Жастықтың аты қайдасың,

Жүректі түртіп қозғамай?

Ғалымның біліп *пайдасын*

Дүниенің көркін болжамай. (Жастықтың аты қайдасың)

Араб-парсы сөздерінің соңында екі дауыссыз дыбыс қатар келсе, онда бұл лексикалық элементтер қазақ тіліне ауысқанда осы екі дауыссыз фонеманың арасына қысаң, езу дауыстылары «ы» немесе «і» еніп қолданылады. Айталық Абай шығармаларынан мына сөздерді алуға болады:

Хәлқ - халық; «Ат жарамды, үй жақсы.

Болсын, бәрің күтін» - деп

Қайраттанып *халқыма*,

Сөз айтып жүрмін күпілдеп. (Болыс болды мінеки)

Бір түбірден пайда болған вариантты сөздердің бәрі қазақ тілінің фонетикалық нормасына сәйкес өзгеріске ұшыраған. Мысалға *Ашық (ғашық), асық; абүйір, әбүйір, абырой; бахт, бақ, бақт; падишаһ, падиша патша* т.б. Енді осыған Абай шығармаларынан мысал келтірейік.

Патша құдай, сиындым

Тура баста өзіңе.

Жау жағадан алғанда

Жан көрінбес көзіме. (Патша құдай, сиындым).

Абай шығармаларындағы кірме сөздердің барлығы орынсыз қолданылмаған, керісінше өлеңдерінің мәні мен мағынасын ашып көріктендіріп тұрады [7, 57 б].

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. Ф.Оразбаева Тілдік қатынас негіздері – Алматы, 2015ж.- 43,63,64 б.
2. Ф.Оразбаева Тіл әлемі.-Алматы-2010.-170,305б.
3. Тұрғынбаева Б. Дамыта оқыту технологиясы. – Алматы, 2010.-209б.
- 4.Бейсенбайқызы З. Қазақ тілін модуль негізінде оқыту. –А. 2011.-197б.
- 5.Нұржанова Ж. Қазақ тілін тиімді оқыту жолдары –А. 2011.-187,96б.
- 6.Рахметова Р. Сөз тіркесі синтаксисі және оны оқыту әдістемесі. – А. 2013.
7. Қазақ тілін оқыту әдістемесі және жобалау технологиясы Автор: Сатбекова А.А.- 2013.- 199,124бб

УДК 811.111

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧИ НА АРАБСКОМ ЯЗЫКЕ

Үсен Г., Амирбекова С., Абайкулова С.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада екінші шет тілі араб тілінде сөйлеудің теориялық негіздері қарастырылады.

Summary: This article discusses the theoretical foundations of speech in Arabic as a second foreign language.

Язык-это иное средство общения, сближающее человека и человека, нацию и нацию. Языком общения в мире не один для человечества за ее пределы, - это явление. Человек может общаться друг с другом через язык. А метод обучения другому языку постоянно меняется, развивается и совершенствуется в соответствии с требованиями времени, течением времени.

Методика обучения арабскому языку студентов других национальностей основывается на теории общей дидактики. Дидактика составляет составную часть педагогики, раскрывающую задачи и содержание обучения, иллюстрирующую процесс усвоения знаний, умений и навыков, характеризующую принципы, методы и формы организации обучения, создающую проблемы обучения и образования. Преподавание арабского языка проводится для обучающихся в области фонетики, лексики, морфологии, синтаксиса. На этой грамматической основе обучающиеся получают теоретические знания и совершенствуются [1].

Процесс обучения также терминируется социально-экономическими и политическими условиями развития общества, действиями и жизненными потребностями людей, достижениями современного научно-технического прогресса и возрастающими с каждым днем требованиями к личности учащегося. Процесс обучения зависит от движения студентов на пути познания, стремящихся получить глубокие, прочные и точные знания. Процесс обучения – это решение образовательных задач для студентов в процессе целенаправленного взаимодействия преподавателя и студентов. Процесс обучения является частью целостного педагогического процесса. Обучение – это двусторонний процесс, при котором осуществляется совместная деятельность преподавателя и студентов.

При проведении занятий в интерактивном обучении преподаватель выступает в роли консультанта, партнера. А группа, активно действуя, учится выстраивать диалог, поддерживая друг друга. В интервью двух учеников может участвовать и третий. Он также может быть учеником противоположной группы. Так как он из противоположной группы, он также может войти в интервью со своим вопросом или новостью, касающейся темы, которая не была озвучена в интервью двумя учениками. Это говорит полиглот. Это ускорит получение знаний и поможет справиться с возникшими трудностями. Интерактивный метод – взаимопроникновение метода обучения (повышение активности учащихся над активностью учителя). Интерактивный метод – максимизация взаимодействия преподавателя и студента. На сегодняшний день интерактивное обучение, вошедшее в серию методов и приемов новой технологии, все больше привлекает внимание методистов. Потому что этот метод формирует у студента следующие привычки. Ученик чувствует себя смелым, свободным. Изучаемого повышается интерес к предмету. То есть возрастает желание учиться ради собственных нужд;

* в ходе выступления по выделенной ему теме учится думать, искать, творчески работать, концентрировать всю свою интуицию, чувства на конкретной проблеме;

* студенты учатся действовать группами и парами [2].

На уроке, проведенном таким образом, преподаватель может уделить внимание каждому студенту индивидуально. Потому что у каждого студента есть задание, выделенное только ему лично. Здесь каждый студент стремится к тому, чтобы его работа была продуктивной. В то же время, поскольку они

работают группами и парами, они стремятся к тому, чтобы их совместных действий было достаточно. Поэтому студенты с низкими знаниями иногда получают помощь от отличника в ходе выполнения задания, а продвинутые студенты помогают своему партнеру, чтобы группа не отстала в деятельности. Таким образом, интерактивное обучение учит студентов решать проблему вместе. Работать вместе проще, интереснее и эффективнее.

Педагогическая технология может интегрировать в себя технологии специализации, распространяющиеся в разных областях практики с различными науками, к которым относятся новые информационные технологии, электронные учебники и др. Технология обучения - понятие близкое, но "не сбалансированное с педагогической технологией, так как оно отражает способы усвоения конкретных понятий в рамках определенных для выбранной педагогической технологией проблем, тем, предметов". Технология обучения связана с вариативными и индивидуальными методами. В то время как Б. Лихачев писал, что "педагогическая технология" - это совокупность специальных средств, определяющих методы и приемы обучения, в понятиях Г. Селевко "педагогическая технология" выражается тремя различными аспектами.

- * часть педагогической науки, которая анализирует и исследует цели проектирования и изложения методов обучения и педагогических методов;
- * источники и методы достижения планируемых результатов обучения;
- * реализация педагогических средств и методических, инструментальных, технологических процессов [3].

В книге Г. Селевко "современные образовательные технологии" широко рассмотрены образовательные технологии. В частности, они заключаются в следующем:

- * адаптация личности к педагогическим процессам;
- * дидактическое совершенствование с переработкой материалов;
- * педагогическая технология отдельных предметов;
- * природоведческие технологии;
- * альтернативные технологии;
- * педагогическая технология, основанная на деятельности и творчестве обучающихся;
- * педагогическая технология на основе эффективности организации и управления учебным процессом.

Исходя из вышеизложенных выводов, понятие новой педагогической технологии неопределенно, что означает поиск новых способов обучения, действий, достижение научных результатов в образовании и воспитании, эффективное использование новых поисков и достижение высоких показателей.

В настоящее время сложилось два мнения о технологии обучения. Во-первых, "технология-искусство, мастерство" - это синоним понятия «педагогическое мастерство», а во-вторых, "технологизация образования, тем самым получение высококачественной продукции, синтез науки и искусства". Технологии на производстве ищут хороший материал, сырье, разрабатывают

его проекты, разрабатывают высококачественное оборудование с четкой целью создания чего-то нового. А для педагогической технологии важно знать специфику личности ребенка, направлять знания на нее. Ориентация знаний на личность, формирование активной, всесторонне развитой, уверенной в себе, гибкой к жизни личности.

Создание благоприятных условий учебно-воспитательного процесса при внедрении новых педагогических технологий, создание его базового фонда – основа качества работы.

Технология интенсивного обучения среди этих технологий направлена на саморазвитие личности, повышение ее самостоятельности и творческих способностей, формирование необходимых умений и навыков [4].

Технология интенсивного обучения - предполагает обеспечение результативности, эффективности достижения поставленных целей в обучении языкам. Данная технология основана на совершенствовании творческих способностей, повышении профессионального мастерства обучающихся, достигая больших успехов в заданном количестве времени.

Все общие дидактические принципы тесно взаимосвязаны с принципами модульного обучения турецкому языку. Изучение арабского языка через модуль - новая фундаментальная методическая система. Специфика принципов обучения арабскому языку через модуль состоит в том, что они конкретизируют пути реализации общих дидактических позиций.

Эффективное использование технологий обучения на уроках не только повышает качество знаний обучающихся, но и влияет на формирование их как личности. Только если мы можем выбирать и использовать их в зависимости от их особенностей.

Список использованной литературы:

1. Кунанбаев С. С. Новая методология обучения, Вестник КазНУ им. Аль - Фараби , Серия филологических наук , стр. 97-98 , №1 , 2016 .
2. Багауддин Мухаммед. Учебник арабского языка, 2015
3. Баранов Х.К. Арабско- русский словарь. 2018
4. Тасымов Б. Араб тілі. Алматы 2017

UDC: 811.111

STYLISTIC FEATURES OF THE LANDSCAPE IN THE WORKS OF E. BRONTE AND G. ELIOT

Хамзакулова Г., Сман А., Әсілхан А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада Эмили Бронте "Найзагай асуы" және Джордж Элиоттың "Флосстагы диірмен" романдарындағы ландшафттың стилистикалық ерекшеліктері қарастырылған. Ағылшын әдебиеті әрдайым оқырмандар арасында өте танымал болды. Таңдалған романдарда қозғалған тақырыптар бүгінгі күнге дейін өзекті.

Резюме: В данной статье рассматриваются стилистические особенности пейзажа в романах Эмили Бронте «Грозовой Перевал» и Джордж Элиот «Мельница на Флоссе».

Английская литература всегда была очень популярна среди читателей. Темы, затронутые в выбранных романах, актуальны и по сей день.

Stylistic analysis of the description of nature is important for anyone who studies a foreign language, because the language of the author of the work can say a lot about the culture of his country, belonging to the literary movement, etc.

In many linguistic studies devoted to the study of this problem, the verbal landscape is considered within the framework of the individual style of one author as a representative of a certain era in literature. In our work, an attempt is made to study the ways of describing nature in English fiction of the XIX century, moreover, in the novels of writers belonging to the same era, but belonging to different literary trends.

The problem of studying the functions of landscape in a work of art has long attracted the attention of many researchers. There are numerous works that reveal the role of landscape in the work of individual writers, as well as attempts to generalize and systematize extensive material.

Landscape in literature (from French - country, locality) is one of the meaningful compositional components of a work of art, it is a description of nature that performs various ideological and aesthetic functions.

The landscape has gone a long evolutionary way. Even today, the literary and artistic landscape is not fully considered taking into account its significance for the construction of the text, despite the fact that the meaning of the landscape fragment is primarily explained by the needs of the text, and the author constructs this or that landscape picture, obeying the laws of text construction, although, perhaps, he is not fully aware of it [1]. The study of the laws of the construction of a literary text, which include the peculiarities of displaying the surrounding world in its artistic interpretation, continues to be one of the important issues of the linguistics of the text. In this regard, the consideration of such a phenomenon as a literary landscape acquires great importance.

As an artistic image, the landscape has also gone through a difficult path of development. Over time, its content and purpose changed depending on the literary trends, method and style of the writers.

Emily Bronte and George Eliot are writers of the XIX century, which was dominated by several trends: romanticism (with its mysticism and Gothic), critical realism, naturalism. Eliot's work is attributed to the beginning of the development of naturalism, while Bronte's work cannot be attributed to any particular direction, therefore it is believed that her works contain features of several trends of the XIX century. Let's consider the main literary trends of this century, and how representatives of one or another direction viewed the landscape.

The theme of nature in art is most fully revealed in the era of Romanticism. In art, nature is often endowed with human traits, aspirations, and will. Nature acts as an unreasonable, instinctive principle that opposes the human spirit. Nature is also interpreted as the source, the primitive state of the world, so it is sometimes believed that it is characterized by virginity and purity. A man tired of civilization is looking for peace in the bosom of nature. In the XX century, the theme of nature appears, taking revenge on man in the form of natural disasters [2].

The writer Emily Bronte was born in 1818. She was fond of literature from an early age and in 1846 participated in a collection of poems, in which, according to the reviewer, writer Maurice Maeterlinck, Emily's poems dedicated to nature were the best. He called her "undoubtedly a brilliant woman".

The moorlands surrounding E. Bronte's house, gloomy buildings and a cemetery nearby could not but affect her work. It was these gloomy places that introduced elements of mysticism and mystery into her works.

Landscape in Bronte's work is, first of all, an accomplice and a harbinger of events. Nature, like people, is characterized by excitement and mystery. And Bronte includes in it mythical images of forest elves, fairies, werewolves and wandering ghosts.

Tragic loneliness has been Emily's lot for a long time, but this very feeling of loneliness strengthened the spirit of social protest and critical perception of public relations in her [3].

Emily Bronte is difficult to relate to any literary school and direction. Oddly enough, for the author of one novel, their framework turned out to be tight. As a young girl, she already masterfully mastered the techniques that were discovered by English psychological writers only in the second half and at the end of the XIX century. She was close to the Romantics - at least in her desire to transfer the conflict from the ethical sphere, the "field of action" of the Victorian novel, to the philosophical and aesthetic field. Like romantics, she aspired to the harmony of being, even if tragic. And the denouement of the novel in connection with the death of the main character is the restoration of harmony: lovers who failed to unite their destinies during their lifetime find each other in "eternity". The love in her novel is crushing, demonic, and its power is not subject to any reasonable regulations. Life and death are not opposed to each other, but exist in natural unity, which gives her prose a special philosophical depth.

The atmosphere of the novel "Wuthering Heights" is hardly separable from the place of its action. The events of the book unfold in northern England. The nature of these places is extremely diverse: heather wastelands, bare marshes, natural areas, high mountains. Researchers of Emily Bronte's creativity believe that the estates of "Wuthering Heights" had quite real prototypes. The source of inspiration was a farm near Haworth. The place considered a possible model for creating the image of Wuthering Heights is the rural house "Top Withens" ("Top Withins"), located in the county of Yorkshire near the Bronte parsonage. The gloomy ruins of this structure have survived to the present day. It is believed that the researchers were able to determine the model for the creation of the manor of Myza Skvortsov. The prototype of the ownership could be the building of Ponden Hall ("Ponden Hall"). This old mansion is located in England near Stanbury. To prove that he acted as a prototype for the Skvortsov Manor, says the text on the table hanging above the entrance, similar to the one described in the novel.

The English writer Mary Ann Evans, who took the pseudonym George Eliot, was born in 1819. Eliot was one of the most educated women of her time. She was

fluent in many languages, she was interested in the problems of science, she was knowledgeable in philosophy, religion, literature and history [4].

In 1846, Mary Ann anonymously published a translation of *The Life of Jesus* by D. F. Strauss, a highly controversial religious and philosophical work. In 1854 she finished the translation of *The Ethics of Spinoza* and only in September 1856 turned to fiction.

Eliot's work is closely connected with naturalism. Social contradictions and the desire for deep insight into the essence of phenomena in the works of English novelists have given way to an interest in ethical issues. The main area of research was the psychology of the human personality, although moral issues and the psychology of the hero were also of public interest. The formation of Eliot's aesthetic principles was influenced by discoveries in the field of natural sciences, since the second half of the XIX century was a period of important scientific discoveries.

Like many prominent representatives of the Victorian era, G. Eliot is interested in how cognition is carried out, how "mind" and "nature" interact. Victorian literature insisted on the primary role of the mind, continuing the traditions of the Romantics, while picking up the romantic protest against the expulsion of the living thinking of the individual from the rational world. The analogue of nature in this system is the sphere of human culture, knowledge about nature within certain scientific disciplines. One of the researchers of Victorian literature, J. P. McGowan, noted: "G. Eliot tends to approve of a type of culture where the image of reality prevails...".

D. Cecil spoke of George Eliot as an intellectual writer whose artistic imagination was based on analysis, and not on feelings and emotions. Eliot's consciousness transformed every experience she reproduced into a "constant instinctive analysis." The world transformed by such an artistic installation appeared as a system of certain principles [5].

Eliot believed that painting with words is one of the important areas of the writer's work. It tells about the life of people in rural central England. The heroes of her novel are ordinary people, such as carpenter Adam Bede, weaver Silas Marner, as well as farmers, rural priests, etc. Eliot favors these hardworking, honest, and kind people. In their midst, she finds her positive hero and shows the high moral qualities of ordinary people and the low behavior of the rich. According to Eliot, a novelist should be extremely accurate in his descriptions.

In one of his best novels, *The Mill on the Floss*, Eliot depicted the life of nineteenth-century England. The main character Maggie Tulliver, being a bright and extraordinary nature, confronts the petty-bourgeois environment of the provincial town of St. Oggs, where no one is able to understand her. Her inquisitive mind, her aspirations and impulses make her different from others, which becomes the cause of her misfortunes. Maggie has to hide her feelings and curb her desires. Maggie forgets about her happiness for the sake of the people dear to her. The tragedy lies in the fact that the very essence of her nature is fraught with doom. She cannot live according to the laws of the surrounding world, and the predestination of her death is embodied in the image of the river Floss, in the waters of which Maggie drowns.

Landscape can serve as a means of action development, express national identity, the main idea of the work. The writer's belonging to one or another literary direction, his aesthetic, social, philosophical ideas about nature are reflected in the artistic means of creating a verbal landscape.

Based on the theoretical provisions, an analysis of landscape descriptions functioning in the prose of English writers of the XIX century was carried out, which revealed the peculiarities of the language of landscape descriptions characteristic of this era.

In the novel "Wuthering Heights" by E. Bronte, whose belonging to any one direction cannot be determined, since in her work there are features of almost all literary trends of the XIX century (a mixture of Gothic, romance, realism), the landscape has an independent meaning, it is the same actor as other characters; the main theme and idea of the work are transmitted through the landscape, which is reflected in the characteristic syntactic design of landscape descriptions. The leading speech form of the landscape by E. Bronte is "description". The image of the objective world is replaced by the transfer of emotions, therefore, landscape sketches in the novel "Wuthering Heights" are saturated with emotional, expressive vocabulary, coloristic epithets, floral imagery, it also uses tropes based on associative imagery. The most frequent are epithet, figurative comparison, metaphor, personification. Hyperbole and periphrasis are widely used. Landscape descriptions include bookish, poetic vocabulary.

In the novel by the representative of naturalism D. Eliot "The Mill on the Floss", the landscape acquires social motives, carries the ideological load of the work, and the image of the river Floss acts as one of the leading images. Despite the fact that it reproduces pictures of the objective world, it is also characterized by a psychological function. As a means of expressing the "man - nature" relationship, contrast sometimes acts - beautiful indifferent nature is opposed to man. When choosing color values, both E. Bronte and D. Eliot focus on the variety of shades, which gives the descriptions of nature visibility, authenticity, and creates an emotional coloring.

Due to the change in the relationship of "man - nature" among naturalists, D. Eliot uses other means in depicting nature: more and more often it is depicted through strokes, details, dynamics in its description becomes a characteristic feature. However, at the same time, landscapes of the classical type are preserved, continuing the traditions of romanticism and realism. The psychological function becomes more significant in her prose, although E. Bronte also emphasizes the close connection of the characters with nature. It should be noted that the dynamic description prevails over the static one in both authors. They are also characterized by the use of coloristic adjectives, the components of which convey a shade or color. In landscape descriptions of the classical type, there is a wide use of metaphorical epithets, figurative comparisons. The frequency reception is to create an atmosphere of approaching tragedy.

In the works of both Bronte and Eliot, landscape often denotes the time and place of action. Interestingly, in the novel by Bronte, a writer more inclined to

romantic tendencies, real moorlands and marshes are presented, while the naturalist Eliot's main landscape image, the River Floss, does not really exist.

References:

1. Анализ литературного произведения: сборник статей / под ред. Л. И. Емельянова, А. Н. Иезуитова. - Л.: Наука, 2016.
2. Бронте, Э. Грозовой перевал: роман / Э. Бронте; пер. с англ. Н. Вольпин. - М.: Эксмо, 2017.
3. Гениева, Е. Ю. Эти загадочные англичанки / Е. Ю. Гениева. - М.: Рудолино, 2018.
4. Bronte, E. Wuthering Heights / E. Bronte. - Moscow: Wordsworth Editions Limited, 2018.
5. Цебрикова, М. К. Англичанки-романистки / М. К. Цебрикова // Отечественные записки. - 2017. - № 9.

ӘОЖ 811.23

АНА ТІЛІ ЕҢ БАСТЫ БАЙЛЫҒЫМЫЗ

Хасанова Х., Худайкулова С., Эргешова С.
«Мирас» университеті, Шымкент қ., Қазақстан

Резюме: Родной язык - очень важная часть нашей культуры, я люблю свой казахский язык. Это один из самых богатых языков в мире. С помощью языка люди могут общаться друг с другом, распространять информацию, узнавать новое и развивать науку. Каждый умный человек должен стараться развивать свой родной язык.

Summary: The native language is a very important part of our culture. I love my Kazakh language. It is one of the richest languages in the world. With the help of language, people communicate with each other, transmit information, learn new things, and develop science. Every smart person should try to develop their native language.

Тіл – халықтың алтын дінгегі. Өзін-өзі білетін әр халық алдымен өзінің туған тілін сыйлап, мақтан тұта білуі керек. Өйткені халықтың даналығы, жырлары, шежіресі сол халықтың тілінде жазылады. Тіл – қай ұлтта болса да қастерлі, құдіретті ұғым. Ол әр адамның бойына ана сүтімен бірге еніп, қалыптасады. Тіл – халықтың жан, сәні, тұтастай кескін-келбеті, болмысы. Адамды мұратқа жеткізетін – ана тілі. Әр халықтың, ұлттың құрмет тұтар өз ана тілі бар. Менің ана тілім – қасиетті қазақ тілі. Қазақ тілі түркі тілдердің ішіндегі ең таза әрі бай тілге жатады. Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. "Ана тілі – халық боп жасағаннан бері жан дүниеміздің айнасы, өсіп-өніп түрлене беретін, мәңгі құламайтын бәйтерегі. Жүректің терең сырларын, басынан кешкен дәуірлерін, қысқасы, жанның барлық толқынын ұрпақтан-ұрпаққа жеткізіп, сақтап отыратын қазына", -деп Жүсіпбек Аймауытов ағамыз жазғандай, жерін, елін сүйген әрбір азаматтың ана тіліне деген сүйіспеншілігінің мақтаныш сезімі болуы керек. Бала өмірге келгеннен бастап, өз ана тілінде сөйлеп, ана тілінде білім алып, жалпы ұлттық тәрбие алуы керек деп ойлаймын. Себебі өз ана тілінде сөйлеу оған деген көзқарас ең зор адамшылық, мәдениеттілік, тәрбиелілік өлшемі болып табылады. Тіл – ұлттың жаны. Ал ұлттың болашағы – оның ана тілі. Тіл халықпен бірге өмір сүріп дамиды, әр ұлттың тілі – оның бақыты мен тірегі. Елбасы Н.Ә.Назарбаев

халықтың болашағы туралы тереңнен толғай отырып, "мемлекеттің ең басты дүниесі тек ғана байлық емес, сонымен қатар ана тіліміздің болашағы" деген болатын. Ана тілі – алтын қазына, ана тілін қадірлеу, беделін нығайту біздің парызымыз [1,122б].

*Біз – келешек еліміздің айбыны,
Біздің қолда тіл мен ұлттың байлығы!
Тіл – тиексіз болашақтың тірегі,
Бізге аманат Тәуелсіздік тұғыры!*

Қазақ тілі ғасырлар бойы қазақ халқының рухы мен рухани байлығын жалғастырып келеді. Ал қазақ тілі мен мәдениетін толық білу арқылы ғана сезім мен байлыққа жетуге болады. Бұл ретте тіл – ұлттық болмыс пен психология саласындағы ең нәзік те нәзік сала. Демек, мемлекеттік тілдің тағдыры – қазақ халқының тағдыры екені белгілі.

Тіл – мемлекеттің іргетасы. Тіл – ұлттың негізі. Тіл – халқымыздың рухани байлығы, өткені мен болашағы. Ұлы жазушы Мұхтар Әуезовтің «Ел боламын десең бесігіңді түзе» деген сөзі бекер емес. Мұны тілімізді, ұлттық келбетімізді сақтауға ғана емес, оны дамытуға арналған даналық сөз деп түсінген жөн. Тіл – тазалықтың, пәктіктің, имандылықтың жаршысы. Тіл – тәуелсіздігіміздің құдіретті құралы, асыл ой мен парасаттың белгісі, елдігіміз бен бірлігіміздің туы. Еліміз егемендік алғаннан бері жүргізіліп жатқан тіл саясатының арқасында бүгінде қоғамда тіл туралы оң пікір қалыптасқан. Бүгінде мемлекеттік тіл мәртебесіне ие қазақ тілі ұлттық руханиятымыздың өзегіне айналды. Көпұлтты мемлекетте қазақ тілінің мемлекеттік тіл мәртебесіне сай қызмет етуін қамтамасыз ету – өте күрделі мәселе. Осы орайда мемлекеттік тіл саясатының дұрыс бағытта келе жатқанын ерекше атап өткен жөн. Үкімет мемлекеттік тіл – қазақ тілінің қолданыс аясын кеңейтуге, барлық азаматтардың осы тілде сөйлеуі үшін қажетті материалдық-техникалық жағдай жасауға көмектеседі.

Мемлекеттік тіл, шын мәнінде, ұлттық саясаттың өзегі десек, қазақ тіліне басымдық беріп, технологияның, экономиканың, саясаттың тіліне айналу керек. Иә, айтыңызшы, қазақ тілінде мәселе көп. Жаза берсең бітпейді... Қай кезде де тіл мәселесі – осы тілде сөйлейтін, осы тілден сусындаған халықтың мәселесі, бұл ұлттық болмыстың белгісі. Әр халықтың өз ана тілі бар десек, ана тіліміздің бүкіл болмысы, тіпті дыбыстары мен жұрнақтары да әрбір нағыз азаматқа белгілі, мәдени-қоғамдық өмірде өзіндік мәні бар киелі ұғым [2, 2б.].

Мағжан Жұмабаев, халқымыздың біртуар перзенті: «..Ұлттың ұлт болуының бірінші шарты – тілі болуы. Ұлттық тілдің құлдырауы ұлттың құлдырауының басталғанын көрсетеді. Ұлт үшін тілден қымбат ештеңе болмауы керек. Бір ұлттың тілі сол халықтың сырын, тарихын, мінезін көрсетеді. Қазақ тілінде қазақ даласының тарихы, желсіз түннің тыныштығы, боранның құйындығы, даладағы тіршілік, сабырлылық, мінездің баяулығы мен сабырлылығы – бәрі-бәрі көрінеді. Қазақ даласы кең, тілге бай. Бүгінде түркі тілдерінің ішінде қазақ тілінен асқан бай, мәнерлі, терең тіл жоқ», - деді ол. Бүгінгі қазақ тілінің тағдыры, болашағы, қадір-қасиеті Елбасын қатты

толғандырады. Ассамблеяның XII сессиясында Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ұлттың ұлы байлығы, адам өмірінің айнасы – тіл туралы терең ойлары мен құнды пікірлері жүректе үміт пен сенім отын оятып, шындыққа айналды. Бұл қоғамда мемлекеттік тілдің қажеттілігінің алғышарттарын қалыптастыруға ықпал ететіні анық. Қазақ тілінің өркендеуіне, өмірдегі өрісінің кеңеюіне зор үлес қосып жүргені рас [3, 4б.].

Елбасының Ассамблеяның XII сессиясындағы пәрменді пікірлері, ойлары, сөйлеген сөздері, шешендік сөздері жай ниет емес, бүгінгі өмірдің айқын бағдары. Сондықтан да ол: «Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде», «Ана тілі – бәріміздің анамыз, өйткені ол – халқымыздың анасы» деп, келесі жолдауында: оны одан әрі дамытуға бар күш-жігерін салу», - деді ол. Тілдерді дамыту – еліміздің мемлекеттік саясатының маңызды бағыттарының бірі. Біз бүгінде «Тіл тағдыры – ел тағдыры» деп түсініп, тілдің қоғамдағы қолданылуына, бүгінгі мен болашағына баса назар аударамыз. Тіл тек тіл білімі мен әдебиетінің пәні ғана емес, бүкіл қазақ халқының ұлттық сұранысы мен мемлекеттік мәртебесіне айналуы қашанда маңызды. Мемлекеттік тілге деген құрмет пен қызығушылық ұлттық сананың биігіне көтеріліп, ұлттық мүдде кеңістігіне енуі тиіс. Тілдің еліміздегі қуатты қарым-қатынас құралына айналып, халықаралық қатынаста өзінің мемлекеттік мәртебесін сақтап қалуы үшін жас ұрпақтың бойына даралық пен патриоттық тәрбие беру – біздің педагогикалық борышымыз. Сонда ғана қазақ тілі қоғам өмірінің барлық саласында сұранысқа ие болады. Қазіргі қазақ тілі – әлемдік лингвистикалық даму деңгейі жоғары дамыған тіл. Ғылыми-тарихи жүйе тұрғысынан алып қарасақ, тіліміз қазіргі адамзаттың ұлы тілдік арналарының ең озық бір саласы болып табылады [4, 112 б].

«Тіл туралы» Заң қабылданып, белгілі бір дәрежеде жүзеге асқанда қазақ тіліне мемлекеттік тіл мәртебесі мен арнайы бап берілгенде республикамыздың егемендік алып, шын мәніндегі тәуелсіз мемлекет болғанын айтпағанда. Конституцияға енгізілді. .. Оның ережелерге сәйкестігін және мақсатына сай пайдаланылуын қамтамасыз ету ерекше маңызды болады. Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына енуі үшін мемлекеттік тілдің мәртебесін көтерудің маңызы зор екені белгілі, сондықтан алдағы уақытта бұл бағытта бірқатар шаралар жүзеге асатынына сенімдіміз. Тіл дамытудың көптеген жолдары бар. Халықаралық келіссөздердің көпшілігін мемлекеттік тілде жүргізу, жоғары оқу орындарына түсу емтихандары мен оларды бітіруге арналған мемлекеттік емтихандарға қазақ тілін енгізу, екі тілде республикалық кеңестерге кезең-кезеңімен көшу, мемлекеттік тілде іс қағаздарын жүргізудің белгілі бір ережелерін белгілеу сияқты шаралар. мемлекет. тіл қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесін арттырып, беделін нығайтар еді.

Қазақ тілінің тағдыры мемлекет дамуы мен ел болашағы үшін қаншалықты маңызды екенін әрқайсымыз терең түсінеміз. Қазақтың бүгінгі ұрпағы мақтанамын десе, артында осындай бай тіл қалдырған ата-бабаларымен мақтана алады. «Ана тілімізді ұмыту – барша ата-бабамызды, тарихымызды

ұмыту» деген Бауыржан Момышұлы. Тіл маманы ретінде тіл мәселесіне, оның ішінде мемлекеттік тіл мәртебесін алған қазақ тілінің тағдырына тоқталғым келеді: мемлекеттік тіліміздің сақталуы мен дамуы үшін бәрімізге ұлттық сана, тілдің жоғары деңгейі қажет. тілді меңгеру. азаматтық, мемлекеттік идеология.

Еліміздің экономикасы мен қуаты артып, саяси-әлеуметтік өрлеуіміз артқан сайын ұлттық тіліміз бен ұлттық рухымыз өркендеп, ұлттық мүддеміз екінші орында қалмауы үшін бәріміз де міндеттіміз. Қазір тілдің дамуын толықтай өз мойнымызға алып, соны талап ететін кезеңге жеттік. Қазақ тілінің алдында бәріміз қарыздармыз, сондықтан тілімізге деген қамқорлығымыз бен көмегімізді аямайық, өйткені тіл – ұрпақтарымыздың панасы.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Әуезов М. Абайдың ғылыми биографиясы/М.Әуезов – Алма-Ата :Өнер, 1997-122б
2. «Егеменді Қазақстан» газеті, желтоқсан 2012 жыл Қазақстан Республикасының Президенті - Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан халқына Жолдауы»,2-3б
3. «Жетісу» газеті, Қазақстан Республикасының Президенті - Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан халқына Жолдауы» - 2014, 4б
4. Тілеуова А.З., Тәңірбергенова Г.К./Қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі/ - Алматы : Отан баспасы, 2018. - 112 б.

УДК 81'243: 001.895

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ КАК СРЕДСТВА РЕАЛИЗАЦИИ ПРИНЦИПА УЧЕТА ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ

Хашим Д., Әлімхан А., Уябаев И.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада шет тілдерін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың өзектілігі, оқытудың заманауи техникалық құралдарын қолдануға қойылатын талаптар қарастырылады

Summary: This article discusses the relevance of the use of information and communication technologies in teaching foreign languages, the requirements for the use of modern technical means of teaching

В последние годы все чаще возникает проблема использования новых информационных технологий в средней школе. Это не только новые технические средства, но и новые формы и методы обучения, новый подход к учебному процессу. Внедрение ИКТ в образовательный процесс повышает авторитет учителя в школьной команде, поскольку обучение проводится на современном высоком уровне. Кроме того, растет самооценка педагога, который развивает свою профессиональную компетентность. Компьютеры расширяют возможности преподавателей по индивидуализации и активизации познавательной активности учащихся при изучении английского языка, позволяют максимально адаптировать процесс обучения к индивидуальным особенностям учащихся. Каждому ученику предоставляется возможность

работать в своем ритме, то есть выбор оптимального для себя объема и скорости усвоения материала.

Задача учителя - создать условия для практического овладения языком каждым учеником, подбора методов обучения, которые позволят каждому ученику проявить свою активность и творческий потенциал. Задача учителя - повысить познавательную активность ученика в процессе изучения иностранных языков.

Современные педагогические технологии, например использование новых информационных технологий, интернет - ресурсов, позволяют реализовать личностно-ориентированный подход к обучению, обеспечивают индивидуализацию и дифференциацию обучения с учетом способностей детей, их уровня знаний, интересов и т. д.

Практическое использование ИКТ и интернет - ресурсов предполагает новый вид познавательной деятельности обучающихся, результатом которого является передача новых знаний, развитие познавательной автономии обучающихся самостоятельных знаний, формирование навыков поиска ориентиров и информационных потоков.

На практике мы напрямую обращаемся к различным источникам информации, которые помогут студентам получить интересный и жизненный опыт. Самостоятельный поиск необходимой информации на английских и тематических сайтах способствует формированию компенсаторной, социокультурной компетентности, развивает умение организовывать самостоятельную работу. Различные виды деятельности формируют интерметрические навыки путем заполнения электронных анкет; работа с расписанием поездов; работа с прогнозом погоды; работа с географическими картами; работа с англоязычными сайтами, использование флеш-игр, флеш-мультфильмов, работа с веб-квестами.

Использование платформы TED-Ed поможет диверсифицировать деятельность учителя. TED-Ed - это образовательный ресурс, состоящий из коротких фильмов, созданных совместными усилиями учителей и мультипликаторов. Все уроки сделаны на простом и доступном английском языке. Программа идеально подходит для студенческих проектов. Вместо бумажных заданий учителя могут назначать вопросы викторины в качестве домашней работы и контролировать успеваемость в школе. Служба имеет возможность организовать групповую работу.

Платформа Kahoot не так управляема, как интерактивный тест. Чтобы пройти тест, учащимся просто нужно открыть сервис и ввести PIN-код, который они предлагают с компьютера учителя. Ученику удобно выбирать правильный ответ на своем устройстве. Во многих европейских школах и университетах они стали нормой и имеют постоянную заявку для каждого студента. В России преподаватели университетов все чаще обращаются к Kahoot, чтобы повысить активность студентов и использовать метод обучения через Doing. Задачи, созданные на Kahoot, позволяют добавлять фотографии, и даже видеоклипы. Темп проведения викторин, тестов регулируется введением

временного порога для каждого вопроса. При необходимости учитель может набрать баллы за ответы на заданные вопросы: за правильные ответы и скорость. Доска отображается на мониторе компьютера учителя. Для удобства учителей и учеников видеуроки сгруппированы по темам и группам. Каждое видео включает в себя план урока, контрольные тесты, открытые вопросы в разделе Мышление и дополнительную информацию в разделе Dig Deeper. Рекомендуется использовать клубы TED-Ed для создания всей программы тренировок

Учителя могут использовать, настраивать и полностью изменять любой видеурок или создавать свой собственный видеурок с нуля на основе любого видео с канала TED-Ed на YouTube. Такие уроки могут использоваться для оценки учебной активности учащихся или в методе обучения "урок наоборот" ("обратный класс") с помощью видео.

Использование технологии веб-квестов также плодотворно.

Технология веб-квестов предполагает, что студент занимает первое место в процессе обучения. Он сам выбирает информацию, руководствуясь своими личными взглядами и идеями.

Преподаватель выступает организатором исследовательской деятельности студентов, не навязывает им свои суждения и знания. При работе с веб-квестом учебник не является приоритетным источником информации. Основное внимание уделяется первоисточникам для получения информации из различных онлайн-ресурсов. Результат публикации веб-квеста в виде веб-страницы или веб-сайта по результатам выполненной работы. Таким образом, технология веб-квеста является самостоятельной, поисково-исследовательской деятельностью, направленной на выполнение проектной задачи в рамках овладения иностранным языком, повышения языковых и коммуникативных компетенций.

В деталях я хотел бы остановиться на технологии веб-квестов на уроках английского языка.

Веб-квест (webquest) в педагогике - это проблемная задача с элементами RPG, для выполнения которой используются источники информации в Интернете [1]. Технология веб-квестов обеспечивает развитие различных навыков. Развитие информационно-аналитической компетентности включает следующие компоненты: поиск необходимой информации из различных интернет-источников; умение отличать информацию первого уровня от второй, грамотный анализ и синтез полученной информации; переосмысление информации и креативность в ее использовании; умение делать выводы, представлять свою работу и аргументировать свою точку зрения. Студенты учатся высказывать и отстаивать свое мнение, слушать и, возможно, принимать взгляды других. В результате возникает само задание - веб-квест.

При этом недооценивается объем полученной информации, но то, как она используется для достижения поставленной цели. Представляя выполненное задание, студенты видят, что в каждой задаче может быть несколько решений, несколько перспектив. Студенты учатся сравнивать, сопоставлять и

воспринимать другие точки зрения. Даже при использовании веб-квестов для изучения иностранного языка результатом является формирование языковых и языковых навыков [2].

Так, веб-квест часто описывается как проблемная задача с элементами ролевой игры, для которой используются информационные ресурсы Интернета. Веб-квест направлен на развитие у учащихся навыков аналитического и творческого мышления; преподаватели-разработчики веб-квеста должны обладать высоким уровнем предметной, методической и информационно-коммуникативной грамотности

Результаты веб-квеста могут быть представлены в виде разговорной речи, компьютерной презентации, эссе, веб-страницы и т. Д., В зависимости от изученного материала [3]. В заключение следует отметить, что использование информационных технологий в обучении иностранным языкам повышает интерес к предмету, рост познавательной активности, что позволяет работать с большим количеством информации на языке, развивает навыки чтения, речи и слуха. Кроме того, использование веб-квестов развивает информационные и коммуникативные навыки студентов. Таким образом, использование веб-сайтов - один из лучших способов сделать студентов более активными.

Список использованной литературы:

- 1.Багузина Е.И. Веб-квест технология как дидактическое средство формирования иноязычной коммуникативной компетенции (на примере студентов неязыкового вуза): дис. ...канд.пед.наук. - М., 2011. -с.81.
- 2.Андреева М.В. Технологии веб-квеста в формировании коммуникативных и социокультурных компетенций // Информационно-коммуникационные технологии в обучении иностранным языкам. Тезисы докладов I Международной научно-практической конференции. М., 2004.
3. Информационные технологии в изучении языка. [Электронный ресурс]. <http://www.itlt.edu.nstu.ru/webquest.php#lit9> (27.04.2014). Налес. с экрана. Yaz. saz.

UDC 811.111

THE USE OF THE MEDIA IN TEACHING LISTENING AT THE UNIVERSITY

Хушвактова Н., Урунов А., Анваржонов А.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақала университетте ағылшын тілінде тыңдауды оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалануға арналған. Мақалада бұқаралық ақпарат құралдарын қолданудың маңыздылығы, бұқаралық ақпарат құралдары негізінде оқу процесін жүзеге асыру әдістері көрсетілген.

Резюме: Данная статья посвящена использованию средств массовой информации в обучении аудированию на английском языке в университете. В статье подчёркивается важность использования СМИ, приводятся приемы реализации учебного процесса на основе средств массовой информации.

In the modern world, television is one of the most popular mass media concerning various spheres of our life, be it politics, culture, economics or education.

In this regard, television and other forms of mass media provide great opportunities for teaching a foreign language, as they are distinguished by their entertainment, brightness of presentation, expressiveness from an emotional and aesthetic point of view. Speaking about teaching a foreign language in a language university, it is worth noting that the inclusion of media materials in the educational process is especially important, since it involves the most in-depth study of a different culture, a different mentality, and also contributes to the development of communicative skills necessary to build correct foreign language communication, as it demonstrates holistic models of foreign language speech behavior.

The development of the above-mentioned skills and abilities can be carried out in a productive way when included in the training of all aspects of a foreign language (writing, speaking, reading, listening). The use of media materials may become especially necessary in the process of learning listening, since such materials, due to the audiovisual nature of their presentation, represent characteristic features of speech and non-speech behavior of representatives of a different linguistic society, a certain context of foreign culture.

The issue of the inclusion of television materials and other forms of mass media in the process of teaching foreign languages has attracted the attention of many domestic and foreign researchers. In their works, they considered the potential of creating and using television films in the educational process from their theoretical and practical sides, and also studied the possibilities of authentic television materials in the process of teaching various aspects of a foreign language.

Despite this, targeted listening instruction using radio and teletext, as well as their cultural significance in teaching a foreign language, is still the least studied problem in the methodology of teaching a foreign language. It is important to note that the methodology of teaching listening using radio and teletext as fragments of a foreign language socio-cultural context in teaching a foreign language to students of a language university was not the subject of a special study at all.

Thus, the relevance of this study is due to the incomplete elaboration of the issues of formation of listening skills and abilities based on media materials in the modern methodology of teaching a foreign language at a university, as well as the need for linguistic students to possess a complex of communicative and professional abilities to identify the linguistic and cultural potential of foreign radio and teletext.

Considering the question of teaching listening, it is necessary to take into account that listening is a process of "simultaneous perception of the language form and understanding of the content of the utterance" [1].

One of the main goals of teaching a foreign language is the formation of such auditory skills, in which the form and content of the utterance are not dissected. In the process of listening, verbal understanding, which is based on the speech experience of students, and subject understanding, based on knowledge of communication situations and the life experience of students, differ.

It should be noted that at present, listening education is inextricably linked with the use of high-tech, affordable and effective learning tools. These include the mass media. Mass media - a periodical printed publication, a network publication, a TV

channel, a radio channel, a TV program, a radio program, a video program, a newsreel program, another form of periodic dissemination of mass information under a permanent name.

Periodicals include: newspapers, magazines, almanacs, bulletins, other publications having a permanent name (title), current issue and published at least once a year. Tele-, video and radio, newsreel programs are a set of periodic audio, audiovisual messages and materials (broadcasts) that have a permanent name (title) and are published (aired) at least once a year. Electronic media is a class of mass media using the latest technologies that appeared in the second half of the 20th century (television and the Internet). In a narrower sense, mass media using computers as a means for information processing and broadcasting [2]. In the article we will focus on the latter. Thanks to the media, a multilingual audience can independently (without intermediaries), overcoming distances and borders, extract the necessary information. The use of mass media in English classes at universities allows us to create completely new conditions for optimizing the process of learning listening in English. This is due to the fact that teachers and students have access to resources with unlimited educational and authentic information that satisfies a number of requests, needs and interests of listeners, moreover, it is available for use at a convenient time an unlimited number of times, and is also presented in a variety of formats. Due to the increased popularity of audio and visual – audio forms of presentation of information, podcasts, that is, video and audio resources posted on the Internet, are beginning to become widespread.

Podcasts are digital audio files available for download to a computer or mobile device, usually presented in the form of regularly updated series that can be automatically installed on subscribers' devices [3]. There is a separate name for podcasts recorded in video format - vodcasts (Eng. vodcast), and the technology of creating, distributing and using vodcasts (video broadcasts) and podcasts (audio broadcasts) on the Internet has been called podcasting.

To date, the Internet is an unlimited source of materials in a foreign language being studied about the culture of the country of the language being studied and about the language itself as a whole. But unfortunately, the information provided is not always reliable, reliable and of high quality. On the web, you can find a huge number of materials that are purely entertainment in nature. There are also materials that are not authentic, containing grammatical, lexical and phonetic errors. To work with such resources, students need already formed skills to think critically and analyze language material, observe and recognize inconsistencies. For these reasons, the use of podcasts in the process of teaching listening in a foreign language in high school should be methodically justified. Podcast selection criteria are needed for listening training. Since the main source of podcasts is the Internet, we consider it quite reasonable to form a list of criteria for selecting podcasts when teaching listening in English, based on the currently existing criteria for evaluating Internet resources.

In the modern world, the Internet and the media represent immense opportunities for improving yourself and your knowledge. Therefore, these sources can be effectively used in education, both school and university, since the younger

generation most often contact each other and the world around them through the Internet [4].

Mass media provide readers, listeners and viewers with relevant information that contributes to their versatile development in all spheres of life, enriching cultural experience. Foreign mass media help us to look at some situations through the prism of a different consciousness, educating tolerance and sanity in us. Students learn to analyze and interpret the information they receive in their own way, and at the same time respect a different point of view and a different form of its presentation.

Television and other forms of mass media provide great opportunities for teaching a foreign language, as they are distinguished by their entertainment, brightness of presentation, expressiveness from an emotional and aesthetic point of view. Thanks to the communicative means that media materials contain (speech behavior of communication participants / speakers, non-verbal means of communication, formulas of appeals), students feel like participants in the events described in the material, immerse themselves in a different communication environment. This effect contributes to the fact that learning a foreign language becomes lively, emotional, similar to a real communication situation. Listening is an integral part of learning a foreign language and the ability to communicate in it, since adequate communication involves not only a competent presentation of one's own thoughts, but also the correct perception and interpretation of the interlocutor's messages.

References:

1. Богин Г.И. Типология понимания текста: Учебное пособие. // Иностранные языки в высшей школе, вып. 1. — Рязань, 2014.
2. Колесникова Б.А. Направления модернизации процесса обучения аудированию // Иностранные языки в школе, 2017.
3. Buck G. Assessing listening / G. Buck. — Cambridge: Cambridge University Press, 2015.
4. Королёва Н.О., Куликова Е.А. Восприятие иноязычной речи на слух как один из главных этапов обучения иностранному языку// Электронное научное издание «Труды МЭЛИ: электронный журнал», 2011: URL: http://www.meli.ru/eWmagazine/vipusk_4/45_4v_korolevakulikova. Doc Exams: how to deal with exam stress: URL:<http://www.bbc.co.uk/guides/zsvqcqhv>

УДК: 811.111

INDIVIDUAL AUTHOR'S USE OF ADJECTIVES IN MARK TWAIN'S NOVEL "THE PRINCE AND THE BEGGAR"

Шәміл С., Жұмабек А., Асылбекова Н.
Университет «Мирас», г.Шымкент, Казахстан

Түйін: Бұл мақалада сын есім критерийлерін, субстантивацияны, өріс құрылымын және оны жіктеу мәселелерін зерттеу мәселесі қарастырылады. Сын есімнің семантикалық, құрылымдық және функционалдық ерекшеліктеріне сипаттама.

Резюме: В данной статье рассматривается вопрос исследования критериев прилагательного, субстантивации, полевой структуры и проблем его классификации.

Mark Twain's works are unique, since in almost every one of them we can see the interaction of various genres and forms, the relationship between oral and written literature, between fiction and fact, between romantic unrealistic genres and historical realities. In order to cover all the genre originality of the work, we must turn to the history of the creation of Mark Twain's novella "The Prince and the Beggar", to the idea of the work and the ideology that guided Mark Twain.

The plot of the book in general is very similar to a fairy tale. Prince Edward decided to change clothes with his peer, a little tramp Tom Canty. Surprisingly similar to each other, the prince and the beggar inevitably change roles. The prince, disguised as a beggar, falls into the hands of vagabonds from the Garbage Yard, experiences humiliation, beatings, hunger, poverty and all the hardships of life that were the lot of Tom Canty and hundreds of thousands like him. And a beggar, under the guise of a prince, quickly gets used to the luxury of the palace and manages to introduce wise laws in defense of the disenfranchised, oppressed people. Eventually the hoax is revealed and the Crown Prince becomes King Edward VI [1].

An adjective is one of the most difficult parts of speech to study, which is due to a number of circumstances that affect both the proper semantics of adjectives and their use in the text. In this regard, the study of the adjective name in English is of considerable interest, both theoretically and practically.

Adjectives of the English language are a lexico-semantic class of predicative words denoting a procedural feature (property) of an object, an event of another feature designated by a name. An adjective denotes either a qualitative feature of an object, outside of its relation to other objects, events or signs, or a relative feature, meaning a property of an object through its relation to another object.

Mark Twain is a master of character and intrigue, a wonderful humorist. His books are relevant, as he reveals topics that intrigue us to this day: the stratification of society into rich and poor, class inequality. M. Twain wrote the book "The Prince and the Beggar" at the end of the 19th century, in 1881. He spoke truthfully about the life of England in the 16th century [2]. The writer showed that the prince and the beggar differ from each other only in a shiny doublet and ragged rags. People are equal from birth, the book tells us: theories about some special qualities of the nobility, aristocracy, kings, are only the invention of those who benefit from them.

According to the structural features of adjectives in English are divided into simple, derived and complex [3]. Our research has shown how rich the language of the outstanding English writer M. Twain is. We used the following methods: continuous selection, quantitative calculations [4].

The first in frequency of use are derived adjectives. Their quantitative ratio is 309 out of 500. As you know, derived adjectives in English are formed using suffixes, prefixes and in a mixed way. In the examples we are considering, suffixal adjectives prevail over prefixal ones. The number of such is 288 out of 309. The most common suffixes in our material are the suffixes - ing, - y. Adjectives with the suffix - ing are represented by 51 units: shining, passing, smoking, shivering, starring, playing, glittering, etc.

e.g. 1. Am I not thy loving father? «Не я тобою любимый отец?»

2. The room was filled with countries' clothed in purple mantles- the mourning colour-and with noble servants of the monarch. Комната была переполнена придворными, в пурпурных мантиях -траурный цвет - и знатными прислужниками монарха.

Adjectives with the suffix -y are represented by 32 units: busy, noisy, giddy, easy, cherry, snowy, pretty, etc.

e.g. 1. There was a cold drizzle of rain; the atmosphere was murky; it was a melancholy day. Моросил мелкий, холодный дождь, атмосфера была тусклая, день был тоскливый.

2. "Nay, it likes me not, my lord: in hath a pretty flavour, but it wanteth strength." «Нет, милорд это мне не по вкусу, запах приятный, но крепости никакой».

The next most frequent use is the suffix -ous, which is represented by 27 units: marvelous, curious, humorous, thunderous, tedious, imperious, religious, etc.

e.g. 1. Thou art good to me that am unworthy O, mighty and gracious lord: that in truth I know. Ты добр ко мне, недостойному, O, могущественный и милосердный государь, это поистине так.

2...a mean spirit, covetous, treacherous, vicious, underhanded a reptile. Низкий, завистливый, вероломный, порочный, лукавый - сущая гадина.

The next most frequent use is the suffix -ed, which is represented by 20 units: tired, wounded, glided, measured, etc.

e.g. 1. The streets were very narrow and crooked. Улицы были очень узкие и кривые.

2. Fared we forth naked, there in none could say which was you, and which the Prince of Wales. Если бы мы вышли нагими никто не мог бы сказать, кто из нас ты, а кто принц Уэльский.

The next most frequently used suffix is -ful, which is represented by 18 units: useful, wonderful, vengeful, dreadful, beautiful, grateful, etc.

e.g. 1. The king was silent and thoughtful a while and his face betrayed a growing distress and uneasiness. Король был молчаливым и задумчивым некоторое время, и лицо его выражало огорчение и тревогу.

2...at least he sealed his eyes in a profound and restful sleep. В конце концов, он сомкнул свои глаза в глубоком, спокойном сне.

The next most frequently used suffix is -al, which is represented by 13 units: royal, special, usual, menial, portal, national, etc.

e.g. 1. The prince, with princely delicacy and breeding, sent away the servants, so that his humble grist might not be embarrassed by their critical presence; then he sat nearby and asked questions while Tom ate. С деликатностью и любезностью, подобающей принцу, Эдуард отослал слуг, чтобы они не смущали смиренного гостя своими укоризненными взорами, а сам сел рядом, и покуда Том ел, задавал ему вопросы.

2. After breakfast he was conducted, with regal ceremony, attended by his great officers and his guard of fifty Gentlemen pensioners bearing gilt battle-axes to the throne-room. После завтрака он был сопровожден в тронный зал с пышной

церемонией: его сопровождали важные сановники; а также почетная стража из пятидесяти дворян.

Next in frequency is the suffix *-less*, which is represented by 12 units: *homeless, nameless, friendless, tasteless, noiseless, dreamless, etc.*

e.g. 1. At each side of the glided gate stood a living statue-that is to say, an erect and stately and motionless mat-at-arms, dad from heads to heel in shining steel amour. По обеим сторонам золоченых ворот стояли две живые статуи- стройные и неподвижные воины, закованные с ног до головы в блестящие стальные латы.

2. The houseless prince, the homeless heir to the throne of England, still moved on drifting deeper into the maze of squalid alleys where the swarming hives of poverty and misery were massed together. Бездомный принц, бесприютный наследник английского трона шел все дальше и дальше, углубляясь в лабиринты грязных улиц, где теснились кишачие ульи нищеты.

Next in frequency is the suffix *-able*, which is represented by 10 units: *detestable, capable, considerable, implacable, serviceable, charitable, etc.*

e.g. 1. ... The French champion appeared; but so redoubtable was he. Но когда вышел французский боец, он оказался до того грозен и страшен.

2. "Have they wish, poor soul! A thou had poisoned a hundred men thou should not suffer so miserable a death». «Будь, по-твоему, бедняга! Если бы ты даже отравил сто человек, не будешь предан такой мучительной казни!» [5].

So, the structural feature of the studied adjectives is their predominantly derived structure: derived adjectives are represented by 309 units, simple 169, complex 22 units. Suffixal units are very common among derived adjectives.

By their semantics, most adjectives are qualitative, they are represented by 456 units. A study of the functional features of adjectives has shown that the typical function of an adjective is the definition function.

References:

1. Ilyish B.A. The structure of Modern English. Л., 2017
2. Kayshanskaya V.L. A Grammar of English Language. Л., 2017.
3. Khaimovich B.S. Fundamentals of Theoretical English Grammar. Киев. 2014.
4. Krylova I.P. A Grammar of Present day English. М., 2015
5. Mark Twain » The Prince and the Pauper» Новосибирск. 2018

UDC 811.111

THE COMPARISON OF PHONETIC PECULIARITIES IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH AND BRITISH ENGLISH

Эргешова Х., Бегалы Ә., Бердали Ә.
Университет «Мирас», г. Шымкент, Казахстан

Түйін: Аталмыш мақалада Американдық және Британдық ағылшын тілінің фонетикалық ерекшеліктері қарастылады. Сонымен қатар ағылшын тілінің әр түрлі тарихи кезеңдерде қалыптасуын зерттейді.

Резюме: В данной статье рассматриваются фонетические проблемы Американского и Британского английского языка. И так же проводит исследование разные периоды становления английского языка.

English is a language belonging to the West Germanic group of the Indo-European language family. English is considered to be an ancient language, the language of the Anglo-Saxons, who conquered the territory of modern Britain in ancient times, but was also influenced, by the languages of the conquered Celts.

English is an international language (*de facto* - *lingua franca*). It is the most widely spoken language in the world and the most widely used language after Chinese [1].

There are two types of English: British and American. British English is divided into Scottish, northern, western, eastern and southern dialects. In the 7th-11th centuries, there were 4 dialects of Anglo-Saxon: Nartumbrian, Mercyan, Wessek and Kent. One of the main features of the English language is that in the phonetic system most of the sounds are pronounced somewhat long and somewhat short. As a result, the meaning of words in English may change dramatically.

Ignoring the fact that the British and Americans speak the same language, English is the reason why they do not understand each other. In this article we will consider in detail what are the differences between American English and British English, as well as what are the specifics.

English is one of the most common languages in the world. But it is no secret that there are different versions of English [2]. So, the classic version is considered to be British English, so it was the first to appear.

In the British version, the conquerors-colonizers talked. When they came to new lands to conquer new lands, the English language was assimilated into the local dialects, the aborigines adapted the English to their peculiarities of speech, hearing and realities. So new invariants of the language appeared.

Because of the regional dialects, there are also Australian, New Zealand, Indian, African, Canadian English and other variants, equal to the American English. But it is the American that competes with the British in popularity.

The main differences between American and British English

British English is a recognized standard of the English language. Moreover, the American version will become more popular today. American and British English are characterized by certain features characterized by a number of phonetic, lexical and grammatical differences. It is on them all the distinctive signs are based [3]. All the differences are so diverse that some of them easily catch even the beginner speaker, and others - not everyone recognizes the net.

Considering the phonetic aspect of the language, it is necessary to pay attention to the distinction in the following categories: sound, accent, intonation. Starts in order.

Sound reduction [r] in BrE in the position after the vowel

If the vowel stands before the letter r, the British variant has its own deep and long pronunciation of the vowel, and the consonant itself disappears. For example, bird - [bɜ:d], car - [ca:]. In the American version, the consonant sound will be present.

Pronunciation of the letter "u"

The British letter is transcribed as [ju:], and in the American English sound "j" is missing in the transcription. Thus, it appears: new - BrE [nju:] vs. AmE - [nu:]

Pronunciation of the letter "a"

Americans tend to replace the deep back sound [ɑ:] with the so-called frog - the front open sound [æ]. It turns out: last - BrE [lɑ: st] vs. AmE - [læst]. This is one of the characteristic features of American speech [4].

Ignorance of diphthongs

Some Americans substitute diphthongs in ordinary monosyllabic sounds, as, for example, in the word fate [feit] the American will say [fe: t].

The sounds [e] and [ɛ] are practically not excellent

The American variant has some phonetic merging of two sounds.

Letter combination sch (as in the word schedule)

The Americans pronounce it as [sk], and the British - [sh].

Differences in stress

Due to the standard phonetic features, the speech of American speakers is characterized by the presence of additional accents in two and three complex words.

Ignore intonation schemes

In the process of in-depth study of classical English, great attention is paid to intonation schemes and types of tones. In the British version, these rules are unobtrusive, while Americans do not follow them closely.

In the process of in-depth study of classical English, great attention is paid to intonation schemes and types of tones. In the British version, these rules are unobtrusive, while Americans do not follow them closely.

British English is characterized by eloquence and attention to detail (that is, by sharp speaking and following the norms of pronunciation), and the American version is more free and variable. In comparison with the British speech, the American English sounds more careless and sharp. At the same time as the British version is slow and smooth, the American speech will be more impulsive and fast. These differences, as well as some others have formed the above features of these two variants of one language [5].

The appearance of the American version of the English language is the result of a long process. Between American English and British English there is more similarity than difference. The main reasons for the deviations are the peculiarities of cultural and historical development of the two countries, the diversity of local perspectives, the impact of mass media and advertising.

You can highlight the following features of the phonetics of the English language in the United States:

1. In the American English vowel [a] noticeably higher in ascension than in the British variant.

2. The sound [r] after the vowel at the end of the word, and also before the consonant, is pronounced without trembling of the tongue.

3. Sounds [i:], [o:], [u:] are pronounced in front of an inexpensive [r] with a higher elevation than in England.

4. Diphthongs [ou] and [ei] develop very poorly, for example, the word fate pronounced [fe: t].

5. The combination of [ju:] after teeth in most cases is simplified in [u:]. For example, duty ['du: ti].

6. The weakening of articulation occurs when the sound [t] is pronounced, for example, in the words matter, better.

7. In American English, the nasal congestion is common, which is observed mainly in the position before and after [m], [n].

American English, unlike British English, is more open to change and easier to perceive. This is one of the reasons why he received the most distribution in the world. American English is the language of a new generation that does not have a definite nationality and place of residence.

Phonetic differences There are several differences between AmE and BrE: - in AmE always pronounced the ending / -r /, and in BrE only before the last vowel (vocalization); - individual differences: ate - eit (AmE), aet (BrE); - long and short pronunciation of the letter "a": ask - aesk (AmE), a: sk (BrE); as ['æd v3: r ta z mant), a in UK smant]. The word "schedule" in the translation "schedule") sounds from the American [6].

Phonetic differences Between American and British English there are differences in the pronunciation of certain words and whole sentences.

1. Emphasis on words. Some words British and Americans pronounce with emphasis on different syllables, for example address (brit.) And address (amer.), Safe (brit.) And safe (amer.).

2. Sounds in words. There are words in which the pronunciation of Americans and English differs by one or two sounds: ask is read [a: sk] in Britain and [esk] - in America, dance is pronounced as [da: ns] in England and as [dæns]. The sound [t] is pronounced as weakly pronounced [d], and the middle syllable of the word tt is very similar to [d]. The difference also occurs in the pronunciation of "r" after vowels. In British this sound is as if swallowed, and in American it is usually pronounced sharply. So, in the words "power" and "bird" in the British letter "r" will not be heard, and in the American language will be quite clear. In the American version of English, the difference between "san" and "can't" is sometimes quite different, while in standard British English you can clearly see this difference. Linguists have developed lists of letters and situations in which the pronunciation of English and American will be different.

In this table you can get acquainted with the difference in the words American and British English:

	AMERICAN ENGLISH	BRITISH ENGLISH	TRANSLATION
1	aisle	gangwa	Проход(втеатре, церкви)
2	antenna	aerial	Антенна
3	balcony	gallery (theatre)	Галерка
4	bill	bank note	Банкнота
5	candy	sweets / chocolat	Сладости, конфеты
6	checker	draughts	Шашки
7	chips	crisps	Хрустящий картофель
8	comforter	eiderdown	Стеганое ватное одеяло
9	duplex	semi-detached	Двухквартирный дом
10	edieditoria	leader	Передовая статья

Word formation in American English most often occurs through word addition. Moreover, phraseological units can become new words. For example, if a phrase consists of a noun for an item and a verb for the purpose of that item, the British will use the gerund, and the Americans will combine the verb and the noun. Compare: sailing boat and sailboat. The same applies to phrases denoting an object and its owner: doll's house and dollhouse [7].

Often times, English learners ask if it is worth studying British English if it has difficult grammar and is influenced by the American form? Worth it.

British English or forms of English close to the British dialect are used in Australia, Ireland, New Zealand, India, at scientific events, and international production. Moreover, knowledge of the more complex form of English will allow you to easily master other dialects. Even in the United States, a person who speaks British English is considered more educated than one who speaks an American dialect.

The following speaks in favor of learning British English:

General recognition of British English. It is this dialect that is passed on the overwhelming majority of standardized international language tests, it is it that is understood in any country.

Complete understanding of English grammar. After learning grammar of British English, it is easier to use other constructions in speech.

The British form of English is more varied than the American dialect. Thus, studying it will allow you to significantly increase your vocabulary and read in the original works written by British authors.

References:

1. Антонова Т. В. Слоговая структура британского и американского вариантов английского языка: сопоставительное и экспериментально-фонетическое исследование: автореф. дисс. к. филол. н. М., 2014.
2. Беляева Т. М., Потапова И. А. Английский язык за пределами Англии. Л.: Учпедгиз, 2011.
3. Береснева М. А. К вопросу о фонетическом своеобразии британского и американского диалектных вариантов в свете английской силлабики (на материале современного английского языка) // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Гуманитарные науки. 2011. № 12 (107). Вып. 10.
4. Торсуев Г. П. Фонетика английского языка. М.: Изд-во литературы на иностр. яз., 2015.
5. Шахбагова Д. А. Фонетические особенности произносительных вариантов английского языка: текст. М.: Высшая школа, 2012.
6. Швейцер А. Д. Очерк современного английского языка в США. М.: Высшая школа, 2013.
7. Bonfiglio T. Race and Rise of Standard American. Mouton de Gruyter. P. - Berlin - N. Y., 2012.

ӘОЖ 811.23

ШЕТ ТІЛІН БІЛУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Юнусова Н., Абдинабиева Р.

Ғылыми жетекшісі: оқытушы Есжанова Г.Д.
«Мирас» университеті, Шымкент қ, Қазақстан

Резюме: Если бы мы говорили на другом языке, мы ощущали бы мир немного иначе.

Людвиг Витгенштейн

Summary: If we spoke a different language, we would perceive a somewhat different world.

Ludwig Wittgenstein

«Қазақстан бүкіл әлемде үш тілде жоғары білім беретін мемлекет ретінде танылуы керек. Бұл – қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі – әлемдік экономикаға сәтті кірігу тілі», – делінген Елбасы Жолдауында. Ағылшын тілі – заманауи жаһандық тіл [1,44б.].

Шет тілін білу сәнге деген құрмет емес, заман талабы екенін білесіздер. Мақсат ана тілін жетік меңгеру, құрметтеу болуы керек. Бірақ бір тілмен шектеліп қалмай, жан-жақты болуға, тіл үйренуге тырысу керек. Бұл – жастардың ғана емес, жалпы ұлттың жарқын болашағының кепілі. Ағылшын тілі – қарым-қатынас тілі. Ағылшын тілі – заманауи, кеңінен қолданылатын тіл. Әлемдік экономиканың тілі де кем емес. Ағылшын тілі біздің заманымызда өте маңызды рөл атқарады. Қазіргі ХХІ ғасырда халықаралық сипаттағы ағылшын тілінің рөлі терең және маңызды болып саналады [2,160 б.].

Қазіргі жаһандану заманында көптілділіктің қоғамдағы алатын орны ерекше. Басқа тілді үйрену, оны меңгеру халықаралық қатынаста ерекше рөл атқаратыны бәрімізге мәлім.

Тіл адамдармен бірге дамып, бірге өмір сүреді. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев: «Әрбір қазақстандық үш тілді еркін меңгеруі керек. 2020 жылға қарай ағылшын тілінде сөйлейтіндердің саны айтарлықтай артуы керек. Ағылшын тілін жоғары оқу орындарында оқыту мектеп табалдырығын аттағалы бері ерекше мәртебеге ие. Қазақстанда ағылшын тілінің рөлінің артуы қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесі туралы мәселені өзекті етеді. Тіл үйренудің зияны жоқ, бірақ пайдасы көп [3,166 б.].

Елбасы белгілеген бәсекеге қабілетті мемлекет құруға өскелең ұрпақтың үлесі зор болады. Бүгінгі таңда жоғары оқу орындарында шет тілдеріне кәсіптік оқыту басымдыққа ие. Яғни, әр студент өз мамандығына қарай шет тілін жетік меңгеріп, ары қарай дамыта алады. Сондай-ақ олардың шетелге саяхаттап, үлкен тәжірибе алуына мүмкіндік бар.

Демек, ағылшын тілін білу – заман талабы. Әрине, әр қайраткер басқа тілді білсе, ешқашан ұтылмайды [4, 368 б.].

Шет тілін үйрену адамдардың рухани дүниесін байытуға мүмкіндік береді, есте сақтау, түрлендіру дағдыларын жақсартуға және дамытуға ықпал етеді, адамды өз ойын қысқа және анық жеткізуге үйретеді. Шетел тілі әртүрлі адамдармен сөйлесуге мүмкіндік береді. Шет тілдерін білу халықтардың өткеніне, мәдениетіне, салт-дәстүріне, әдет-ғұрпына енуіне ықпал етеді. Әдебиет оқу, көркем фильмдерді түпнұсқа тілінде көру, шетелдік құрдастармен хат алмасу басқа халықтардың мәдениетін түсінуге мүмкіндік береді. Жұмыс, ғылым, оқу, эмиграция, саяхат, дін және жеке мотивтер бірігіп шет тілін оқу мотивациясына ықпал етеді. шет тілін үйрену мемлекеттер арасындағы ынтымақтастықты кеңейтуге әсер етеді.

Бүгінгі таңда, адамдардың өмір сүру аспектілерінің бірленгені анық байқалады: әлемді қабылдауында, дүниетанымын қалыптастыруда, саясат, экономика, өнер, білім, спорт т.б. Бұл әлемдік жаһанданудың нәтижесі деуге болады. Мәдениетаралық қарым-қатынас жағдайлары, академиялық мектептер мен студенттер алмасуы, ғалымдардың тағылымдамадан өтуі, халықаралық

конференциялар, бірлескен ғылыми, спорттық және әлеуметтік іс-шаралар өткізу кәдімгі әдетке айналды. Осылайша, шет тілдерін меңгеру өмірде табысты әлеуметтенудің шарттарының бірі болып айналады [5,138 б.].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. Алматы: 2008. - 44 б.
2. Қозыбай А., Жексенбиева Н., Өстемиров К. /өндірістік оқыту шебері/: Оқу құралы - Астана: Фолиант, 2010. - 160 б.
3. Әбиев Ж. Еңбек тәрбиесінің педагогикалық негіздері /әдістемелік нұсқау. Республикалық баспа кабинеті – Алматы, 1997ж. – 166 б.
4. Симоненко В.Д. Жалпы және кәсіптік педагогика: педагогикалық университеттерінің студенттеріне арналған оқу құралы/ Ред. - М.: Вентана-Граф, 2005.-368с.
5. Құнантаева Қ. Қазақстанда халыққа білім беру ісінің дамуы – Оқу құралы. Ы. Алтынсарин атындағы Қазақтың білім академиясының Республикалық баспа кабинеті, - Алматы, 1998 ж., 138 б.

UDC 372.811.111.1

FEATURES OF THE USE OF NEW INFORMATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abdirash A.A.

Tursunova T.Zh. head of scientific article
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың көмегімен оқыту жүйесінде кеңінен пайдалану кезеңінде бәсекеге қабілетті кадрларды даярлауда жаңа формалармен интерактивті әдістерін қолдану қарастырылады

Резюме: В статье рассматривается использование новых форм и интерактивных методов в подготовке конкурентоспособных кадров в период широкого использования в системе образования с помощью информационно-коммуникационных технологий

Today, new information technologies and telecommunications are widely used not only in research and management of various social, economic and political processes, but also in the education system. The range of new forms of learning through the use of information technology and computer networks is expanding. “At the stage of widespread use of information and communication technologies in the modern education system, there is a need to create a unified system based on educational institutions, consisting of qualified specialists, information tools, document management, databases and other elements of information support. When creating such a system, it should be borne in mind that, on the one hand, it is an object that is constantly changing over time, on the other hand, such a system can provide support for all types of work (educational process, management, research).

The State Program for the Development of Education in the Republic of Kazakhstan for 2005-2010 states: “Improving the quality of training of highly qualified and competitive personnel for all sectors of the economy and solving their professional tasks independently and creatively, An effective system of education

management will be created, which will ensure the formation of a competently professionally competent individual, a competitive specialist ... "[1, p.35].

In the reform of the education system in the Republic of Kazakhstan, there is a shift in paradigms in the direction of its orientation to the creation of a national model. The process of integration of higher education into the world educational space creates the need to update pedagogical technology. Intensive development of integration processes, growth of professional and academic experience increase the effectiveness of teaching methods. In recent years, the issue of using new information technology in the education system has been raised frequently. This means not only the use of new technical means, but also the use of new forms and new interactive teaching methods in the learning process.

The current system of higher education is very active in the use of information technology and computer telecommunications. In today's globalized world, with the advent of the Internet, the system of distance education is developing dynamically, which in turn requires the provision of educational institutions with powerful computer technology. Computer-assisted learning is the process of preparing and transmitting information to a student using a computer. Different teaching methods can be introduced into computer technology: software learning, intellectual (problem) learning, expert systems, etc. [2, p.208]. Didactic features of new computer technologies (sound on and off, recording on a responsible disk with a microphone, comparison with the standard, scrolling text up and down, right and left, integration of text, sound, graphics, animation and video on CD-based multimedia, etc.) will undoubtedly significantly increase the effectiveness of intercultural relations.

Reform of the national education system and its integration into the world educational space in the new conditions in the framework of the implementation of the concept of education development in the Republic of Kazakhstan until 2015 will be the basis for the introduction of new innovative educational technologies in the educational process of Kazakhstani educational institutions [3, p.29]. Structural changes around the world are a catalyst for the transformation of traditional education delivery systems. In the service of the education system Along with the emergence of innovative pedagogical methods, there are many non-governmental educational institutions that are actively hindering the use of information and computer technologies. These issues are typical for the Republic of Kazakhstan, as well as for higher education in the CIS countries.

One of the alternative forms of the traditional model of education is distance learning technology. This learning technology is of particular importance in the geographical context of the Republic of Kazakhstan - in solving the problem of education in remote local areas. In this regard, the main purpose of distance learning is to ensure the right of citizens to education at any level without going anywhere in their place of residence and professional activity.

Distance learning is a form of education through information and communication technology tools and reasoned approaches. Today, the form of distance learning is very popular, and it plays an additional role, especially in higher education, in the system of distance learning. It has long been known that this form of

training is more effective than full-time and other forms of distance learning, because anyone can improve their skills and get a profession at low cost. Distance learning requires students to be highly active on their own, as they acquire knowledge through new information technologies and telecommunications systems, e-mail, television and the Internet.

Today's emerging model of distance learning, in which Kazakhstani universities are actively involved in the introduction and formation of higher education, is a form of distance learning, in particular, a form of distance learning that uses only computer telecommunications. Such models of distance learning offer a set of lectures that can be used individually or as a whole for independent study. After receiving the training material, the user (student) works with it at home, at work or in a computer class. It also takes into account the individual abilities and needs of the user. He can complete the course in any mode, fast or slow. Such courses provide for the periodic submission of assignments by e-mail to students, which are then reviewed (commented by) by the instructor-teacher, and returned to the student with comments and instructions.

What are the main advantages of the introduction of distance learning?

Provide convenient means of communication or study / education /; great opportunities for group work; direct contact with the teacher; students' free access to the knowledge base, access to library catalogs and other resources; ability to quickly receive and resend homework; the possibility of direct testing, etc. Many opportunities are provided in the form of distance learning [4. p. 89].

In the educational process, EA Buketov KarSU introduces software products from various manufacturers, as well as its own products that promote the training of highly qualified specialists and are widely used, ie course cases, e-textbooks, training programs prepared by university teachers. they, in turn, meet the requirements of market conditions. Implementing the principles of distance learning, the teaching staff of KarSU is able to consciously combine the principles of full-time and part-time forms of education. Educational-methodical materials in a unique course case, presented in digital and analog forms, are specially developed. The course case allows students to study the course on their own, and it consists of control questions, test tasks and guidelines for the subject [5. p. 311].

The development of information technology offers a new, very useful opportunity to conduct lessons - the introduction of distance learning. It allows, firstly, the student to choose the time and place of training, secondly, to provide education to those who for some reason have lost access to traditional education, thirdly, the use of new information technologies in education, fourthly, reduces the cost of training.

Advantages of distance learning: a) computer telecommunications provide fast delivery of educational materials to listeners; b) the possibility of creating a virtual classroom through which students can communicate with the teacher in real time via teleconferencing; b) the full potential of information and communication technologies can be used both for teaching and for student feedback. Distance learning is a great driving force in the learning process for students to develop creative skills, improve

their skills, tirelessly search. Because through the Web-site the teacher gets acquainted with the world methodical systems. Distance learning is a technology of organizing educational and cognitive activities of students living far from the university. Distance learning is carried out with the help of tools and methods of pedagogical communication between teacher and student. Different subjects are involved in distance learning. Distance learning teacher - the main teacher is a technological instructor, distance learning coordinator, author of educational materials. These roles can be performed by a single specialist, a distance learning teacher can be a course developer at the same time, and a local coordinator can be a student.

The following socially important functions can be implemented through distance learning: raising the level of public education, improving the quality of education; meeting the state's need to train quality specialists; improving the social and professional status of the population, social activation of entrepreneurs, raising the level of self-education; analysis and expansion of knowledge accumulated in private schools.

Distance education is mainly based on the informatization of the education system with the widespread use of computer technology. As with all work technologies on the Internet, the main advantage of distance learning is the integration of verbal methods of foreign language teaching into search methods and creative activities. Distance learning courses should not replace textbooks and teaching aids for university entrants, which, in our opinion, should form the basis for the organization of educational and cognitive activities of students [6, p. 271–275].

The main methodological problem of distance learning of foreign languages via the Internet is the lack of a common approach to the development of practical methods of teaching foreign languages. At the same time, one of the main conditions of training, which determines the effectiveness of all methodological principles, is the qualification of the teacher. Whatever the means of teaching, they remain only tools. The main role in the teaching process has always been and will be given to the teacher. The teacher directs and creates the whole learning process. The success of the learning process depends on the qualifications and pedagogical skills of the teacher, because no matter how “smart” a machine is, it is controlled by a person.

E-textbooks are usually used in the form of distance learning. In our view, the main advantage of such textbooks is, firstly, their mobility, secondly, the availability of access to communication with the development of computer networks, and thirdly, the adequacy of the level of development of modern scientific knowledge. In addition, the emergence of e-textbooks will help to solve the problem of regular updating of information materials. Computer-based knowledge control is carried out with the help of electronic textbooks. The number of training programs and e-textbooks in the market of computer products is growing every year. Forms of work with the use of computer training programs in foreign language lessons include: teaching vocabulary; pronunciation processing; teaching dialogic and monologue speech, writing; teaching grammatical phenomena. Currently, the following requirements are set for e-textbooks: structure, ease of communication, visibility of

the content. The use of hypertext technologies to meet the above requirements will be very convenient. According to the results of the experience of using the electronic textbook and test control indicators, students master the quality of the studied materials.

Today, the basis of knowledge is a reflexive way of thinking and acting aimed at the personal and professional growth of students. These include a variety of interactive methods that train students to develop teaching experience and creative potential. They are based on strategies such as teaching reflexive thinking, stimulating interest in research, problem solving and intensification. At present, the teacher is given some freedom in choosing the theoretical and practical materials of the lesson and the methodology of the lesson. When theory and practice go hand in hand, that is, when the teacher explains the theoretical material, it is very effective to show it on the computer at the same time. In this regard, it is important to use learning presentations in the learning process. Their purpose is to privatize the learning process, to intensify the learning process, to arouse the interest of students, to teach students to do independent work. The role of the teacher is different: he helps to master the information, advises, monitors.

The use of teaching presentations in practical lessons provides a way to achieve different goals: to teach students to use the appropriate method of teaching, to help students identify their weaknesses, using the corrective approach to teaching presentations, to introduce different forms of teaching and learning methods, flexible use of unity, achieving the level of professional activity through high training of students, establishing interdisciplinary links, achieving the quality of education through the systematization of knowledge and skills, etc. The main purpose of the use of training presentations is to create a flexible educational structure that guarantees and identifies new needs in the organization and content of training to meet current human needs. Training presentations pay attention to the known and verbal symbols of the transfer of educational information, pictorial and graphic symbols are attached to the method of presentation teaching. This complements the expression and increases their impact on learners, firstly, hears, secondly, gets an idea, then the picture is drawn, fixed, briefly repeated. Learning material is collected, formulated, conveys the "knot of ninety colloquial words", activates students' thinking skills and trains cognitive activities.

In conclusion, when teaching a foreign language, students can organize their own activities only in the form of the language activity in which they are teaching. For example, when teaching listening comprehension skills, each student should have the opportunity to hear people from a country written in a foreign language. The Internet can offer great opportunities here.

References:

1. Dunkin AA Design of information infrastructure of the university // Pedagogical informatics. - 2001. - №2.— p. 35–40.
2. The state program of development of education in the Republic of Kazakhstan for 2005-2015 // Egemen Kazakhstan. - 2004. - October 16.

3. Lekerova G., Madzhuga A. Innovative pedagogical technologies in the educational process // Higher School of Kazakhstan. - 2001. - № 6. - p. 29–32.
4. The concept of development of education of the Republic of Kazakhstan till 2015 // School of Kazakhstan. - № 2.
5. Skibitsky EG, Egorov VV Distance learning: theory, practice and development prospects. Monogr. - Almaty, 2004.
6. New pedagogical and information technologies in the education system: Textbook. allowance / Under. ed. ES Polat. —M., 2002. - p. 271–275.

UDC 371.32

MODERN METHODS OF TEACHING ENGLISH LANGUAGE IN HIGHER SCHOOL

Abdujalilova H., Yunusova G. Hadzhimuradova Z.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда бір әдістемемен шектелмей, білім алушылардың сұраныстары мен мақсаттарын ескере отырып, тиімді әдістемелерді қолдану қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматривается использование эффективных методов обучения иностранному языку, не ограничиваясь одним методом, с учетом потребностей и целей студентов.

The realization of this idea is impossible without the development and implementation of appropriate teaching technologies. Higher education should not be a preparation for life, higher education should be life. This can be achieved through an innovative approach, creating an interactive environment. The paper considers the peculiarities of interactive teaching methods application in English classes, gives their examples and analyzes the ways of their implementation. Particular attention is paid to the use of these technologies in foreign language speech activity of students.

Key words: English language, interactive teaching, modern methods, multimedia, brainstorming, group work, project method

The main direction of development of modern humanities education in Russia is to raise the level of domestic education to European standards and to enter the pan-European educational space.

Currently there are many methods for learning a foreign language in schools. Each of the methods has certain features, some are more popular and in demand, others are less. This article will consider the main methods for students to learn English [1; p.38].

In today's world, English is a very popular language, moreover, this language is a language of international communication, it is known all over the world. To date, there are a huge number of methods for teaching English. In addition, new ones are regularly developed, so now every teacher can choose for themselves the best suitable method of work.

One of the oldest methods is the classical or fundamental. The purpose of the classical method is not so much to study as to understand the subtleties and details of the principles of a foreign language. The main objective pursued by the classical method is the formation of the grammatical base of the language studied. It is worth

noting that it is the preference of many schools. The simplified scheme is as follows - the study of grammar, the basic rules, which are then applied to specific examples and reinforced with the help of exercises. The only disadvantage, or rather, the disadvantage of the classical method is the scant experience of speaking. It is possible to compensate for this disadvantage by attaching other methods of communicative teaching to the classical method [2; p.93].

One such method is the so-called linguo-sociocultural method. Proponents of the above method are those who believe that a modern foreign language should not be a set of lexical and grammatical rules. On the contrary, the absence of extra-linguistic factors leads to the fact that learning English becomes boring and aimless. Adherents of the linguo-sociocultural method elevate a foreign language to the rank of a communicative tool, which helps people not just to speak, but also gives them the opportunity to express themselves. Following the principles of the linguo-sociocultural method, we can safely say that a foreign language is a kind of mirror in which ways of life, traditions and customs, culture and history of the language are reflected [3; p.57].

However, in recent years at the top of the most popular methods of teaching foreign languages is the communicative method, which occupies the first line in the ratings and calculations of statisticians.

At the moment, the communicative approach is the most relevant method, focusing on what fundamentalists are not at all interested in - the practice of communication and the development of language skills. This approach is widespread in Europe and in the United States, and it now occupies the main place in the English curriculum in many schools.

The program, built on the communicative approach, does not imply particularly difficult or specific vocabulary, complicated theorizing about grammar and boring, time-consuming exercises. Classes are built on the imitation of real situations, live, open communication built on the need to succeed in communicating with another person, as happens naturally in a child in early childhood [4; p.29].

The communicative methodology builds on four of the basic communication skills: reading, writing, speaking, and listening comprehension. At the very first level, the greatest emphasis is on comprehension and speaking. Translation, as you may have noticed, is not addressed in this methodology at all, all aids are initially in English. The fact that the communicative methodology emphasizes communication practice is evidenced by the name itself. The communicative method aims at the development of speaking skills in a foreign language. It is also worth noting that the application of the methodology affects the structure of the lesson. Very often in the classroom you need to use game situations, conduct group work, develop tasks to search for errors, the ability to compare and contrast. As a rule, such classes make active work not only the memory, but also logic, which allows you to develop the ability to think analytically and figuratively and, in turn, encourages the expression of thoughts.

Teaching is an active interaction between teacher and students, and it cannot be one-sided. It is up to the teacher to determine how successful the learning process

will be. Obviously, each teacher is guided according to his personal experience in the choice of methods and techniques of work. But, based on the results of the experimental and practical work, we can say that the use of a variety of techniques within the communicative, inductive, deductive methods gives a positive result and certainly contributes to the effectiveness of teaching grammar. The author tries to adhere to the so-called "mixed" method of teaching. This allows to achieve the goals and gives a high result [5; p.25].

References:

1. Babansky, Y.K. The choice of teaching methods in a secondary school / Y.K. Babansky. - Moscow: Politizdat, 1981.
2. Bannikova L.S. Methods of teaching foreign languages and technical means of teaching: Course of lectures for students of the 4th course of the specialty 1-02 03 06 01 - "English language", specialty 1-02 03 06 02 - "German language". In three parts. Part I. / L.S. Bannikova. ? The Ministry of Education of the Republic of Belarus. - Ministry of Education of the Republic of Belarus. Gomel: State Educational Institution "The State University named after F. Skaryna", 2006. - 82 c.
3. Belogradova, V. P. About research activity of pupils in conditions of project method / V. P. Belogradova // Foreign languages at school. - 2005. ?№ 8. - C. 6-11.
4. Breygina, M.E. Project methodology in Spanish lessons / M.E. Breygina // Foreign languages at school. - 2004. ? № 2. - C. 28-31.
5. Vitlin, J.L. Evolution of methods of teaching foreign languages in the XX century / J.L. Vitlin // Foreign languages at school. - 2001. ? № 2. - C. 23-29.

UDC 372.811.111.1

METHODOLOGY AND COMMUNICATION DIRECTIONS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Ahmadbekova N., Ergeshova N., Nuraliyeva N.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда бір әдістемемен шектелмей, білім алушылардың сұраныстары мен мақсаттарын ескере отырып, тиімді әдістемелерді қолдану қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматривается использование эффективных методов обучения иностранному языку, не ограничиваясь одним методом, с учетом потребностей и целей студентов.

The article is devoted to the concepts of "direction", "method" in teaching a foreign language, what are the directions and methods, including the communicative or communicative direction. Anthony (1963) was introduced to express the basic rules that the researcher applies to the nature of language and the methods of its acquisition. Being a part of the language teaching system, the direction serves as a general methodological basis for teaching, describing all the ideas related to the subject and the possibilities of learning the language in the learning process. Teaching a foreign language means developing students' skills in listening, speaking, reading and writing. There is no single grouping of teaching methods in the

methodology of language teaching. B. Lyakhovitsky (1981) identified four general directions that are determined in terms of the psychology of language acquisition:

1. Behavioral - mastering the language through the emergence of habitual speech actions in response to the stimuli;

2. language acquisition as a result of control of speech patterns, which leads to the mastery of inductive-conscious-language rules and methods of their application in speech;

3. Cognitive - conscious mastery of the language in the order from knowledge in the form of rules and instructions to speech skills and dexterity based on the acquired knowledge;

4. Integrated - the organic integration of conscious and unconscious parts in the learning process in the learning process, which is reflected in the parallel acquisition of knowledge and speaking skills and abilities. Based on linguistic and many other factors, MN Vyatyutnev tried to classify the areas and he used six areas to group modern teaching methods: grammatical, direct, behavioral, reading, collective, communicative-individual. If we analyze all areas of language teaching, we understand that it is not difficult to distinguish between them as the basis for either the object of teaching (language, speech, speech activity) or the method of teaching (direct, conscious, action). As for the word method, which is close to the word direction, in a general sense, the concept of "method" (Greek *pr* - research or way of cognition) - is called a way to achieve a goal. Being a fundamental category of methodology, teaching methods are part of the teaching system. Without appropriate teaching methods, it is impossible to achieve learning goals and objectives. This concept is used in modern science in three different senses: general methodological (method as a means of cognition, a way to study reality, natural and social phenomena), general didactic (as a system of teacher-student interaction that ensures the mastery of educational content) and individual didactic (method as a direction in teaching, which determines the strategy of the teacher's learning activities).

Individual didactic methods are quite universal and differ from the general didactic methods used in teaching different subjects - a group of individual didactic methods reflects the specifics of a particular subject or group of disciplines.

Historically, in the methodology of teaching foreign languages there is a two-sided definition of the method as a separate didactic concept:

a) method as a direction of teaching (interpretation of the term in a broad sense).

b) method as a way of teaching a certain aspect of the language (narrow interpretation of the term). Such a two-sided interpretation of a concept cannot be said to be successful.

It often leads to the substitution of one term for another and is not justified in terms of the classification of general didactic and individual didactic methods established in modern didactics. Instead, it is necessary to establish a broad interpretation of the term in the methodology of language teaching, that is, the method of teaching is the direction that implements the goals, objectives and content of language teaching and identifies ways and means to achieve them.

There are several dozen methods from the history of foreign language teaching that have emerged in response to the needs of society in language teaching and reflect the level of development of science and technology at different stages of development of society. Thus, the need for practical language acquisition led to the emergence of direct methods, and the demand of society to learn the language in a short time led to the development of intensive methods. Methodology is closely related to the science of linguistics, because the main problems of linguistics are language and thinking, grammar and vocabulary, etc. also applies to the methodology. The development of modern technologies has contributed to the introduction of audio and video publications, computers in the educational process and the design of distance learning as a promising form of language acquisition.

Along with the emergence of new teaching methods, the development of the most rational and universal teaching methods was often reported. This was the case with the audiovisual method in the 1950s, which was considered the best way to master the oral form of communication in a short period of time. A similar situation arose with the emergence of some intensive methods. However, research and experience in the field of methodology show that the development of a universal methodology that is suitable for all conditions of life is a difficult task, and the effectiveness of the method is determined by the specific conditions and objectives of training [1, p.480].

A similar idea was expressed by L. H. We can see from Tolstoy: "There is no good or bad method, the disadvantage of this method is that it is based on only one method" [2, p.102].

Based on all the direct, conscious and action directions of language teaching in the methodology, modern teaching methods can be considered as direct (intuitive), conscious, combined, intensive.

The development of listening, speaking, writing and reading skills has a direct impact on a student's mastery of the language, both orally and in writing. In order for a student to master a language well, these four skills must be firmly rooted. Crossing the threshold of the XXI century with the aim of developing education and science in the field of innovative technologies is the main symbol of great hopes. Conscious, meaningful, moral upbringing and education of the younger generation is today's demand. Also, the role of the English language in society has changed under the influence of socio-economic, political and cultural changes in the context of international relations. It has become a key element of the modern education system from a simple subject. In this regard, there are many methods that allow you to effectively teach modern English. Therefore, every teacher should be able to use best practices while developing their creativity.

Educational purpose of teaching. Most students are very interested in learning English, want to hear and speak how they speak English, and they first learn to greet, say goodbye, and learn the names of things. Educational purpose of education. Any language has a great educational function. Each language is a direct indicator of the culture of the people who speak that language and be aware of the country that speaks that language; learns to convey their ideas correctly. The purpose of training

development. The formation of educational and organizational skills is the basis of development goals. This is because the main task of language development is to increase the level of language skills of students and the development of thinking in that language [3, p.204].

This direction is usually called communicative. However, in its early stages, other concepts such as functional or meaning were used as synonyms. The communicative term associated with language learning refers to the relationship established by the semantic aspect of language. The crisis of structuralist methods began after Chomsky's critique, especially in his book *Syntactic Structure* (1957). In his work, he clearly explained the inability of structuralism to take into account the fundamental characteristics of language. The situational method was criticized by British applied linguists because it did not include the functional-communicative potential of the language. Applied linguists used British functional linguistics (Firth, Halliday), American sociolinguistics (Hymes, Gumperz, Labov) and philosophy (Austin, Searle).

This work is included in a document of the European Consulate called *Threshold Level*, which includes topics, general and specific opinions and the same linguistic norms, as well as a list of some methodological meanings. *Threshold Level* is used by a number of applied linguists, textbook authors, teacher-methodologists and others. Along with his contribution, it became the basis for the establishment of a new direction known as "communicative".

However, this process does not mean a harmonious community based on a communicative orientation, it does not have a single text or a single model. Perception of direction differs in each author, and syllabus finishing models have developed different elements as a center (Richards & Rodgers, 1986).

1. Structures and functions Wilkins (1976)
2. Functional spiral around the structural nucleus Brumfit (1980)
3. Functional Jupp & Hodlin (1975)
4. Meaningful Wilkins (1976)
5. Interactive Widdowson (1979)
6. Task-Based Prabhu (1983)

7. Student-developed Candlin (1976) The differences between the models are so significant that some authors (Breen, 1987) see the new foreign language teaching paradigm as an evolving procedural approach as an alternative to instruction (formal and functional). described that agility develops from 4 parts:

- Linguistic skills - grammatical, lexical, semantic and phonological skills;
- Conversational skills - linguistic and semantic communication within the conversation (communication, harmony, gestures);
- understanding of socio-linguistic skills or functional aspects of communication (role relationships, personality factors, social and cultural context);
- Strategic agility - involved in copying developed strategies for autonomy and problem solving.

The communicative orientation is rich and eclectic at the level of language theory, as it defends its following main features (Richards and Rogers, 1986):

1. Language is a system of conveying meaning.
2. The primary function of language is interaction and for communication.
3. The structure of language reflects its functional and communicative use.

4. The initial chapters of a language are not only its grammatical and structural features, but also a category of functional and communicative meaning, as exemplified in the story. Communicative activities and methods. Some of the criteria based on these materials and some of the actions and methods derived from them (Johnson 1982 and Larsen-Freeman 1986) are as follows:

- information principle of communication, related to the ability to generate and understand the transfer of language from one language environment to another. Actions based on information transfer can be as follows: writing some purposeful articles based on listening comprehension, writing sentences from diagrams, giving feedback on some pictures ...

- The principle of information space takes into account the different levels of information between people in communication, which allows you to do some good exercises: students have different pieces of information and exchange them through questions and answers, students can choose different answers to match.

- The principle of correction for the content means more emphasis on the communicative content than on the grammatical accuracy.

Therefore, errors have a different relationship than previous methods.

- The use of real materials opens the way for students to a real, fictional language, which is valuable for students to face the natural form of the language.

- Incorporating encrypted sentences (or story, picture-story) is a good way to work with integrity and coherence and other aspects of discourse.

- Language games are communicative, because they have 3 signs of communication: information free space, selection and feedback.

- Role-playing games allow you to understand different social contexts and roles, relationships gives.

- Pair and group work is a common activity [4, p.86].

That is, the above-mentioned L.N. We inevitably agree with Tolstoy. Therefore, it is better to follow an effective approach, taking into account the needs and goals of students, not limited to one method.

Peculiarities of the organization of the educational process with information and communication technologies in secondary schools were identified by substantiating the system of English lessons in this area and creating their pedagogical and psychological conditions.

- The study clarifies that the system of innovative technologies is purposefully designed and organized consciously;

- The study clearly shows the interconnectedness of the methods used in teaching with the system of information technology.

The first subsection of the first chapter describes the structural and content bases of teaching English. The history of teaching English dates back hundreds of years, of course, during this time the teaching methods have undergone many changes, focusing on different aspects of the language at different times.

Read and understand a simple text without a dictionary; ability to read. He was given a supporting role in writing. The volume of vocabulary decreases. The program focuses on practical language skills.

References:

1. Shukin A. N. "Teaching foreign languages: theo-hypocrisy and practice. - М.: Филоматис, 2006. – p.480
2. Tolstoy L. H. Pedagogical essays. M.1989. <http://www.langust.ru/method.shtml#basic>
3. Methods of teaching a foreign language №5 2007, Foreign language at school №3 2006
4. Journal "Education", № 2 (38), - А., 2008., p.86

UDC 331.586

THE TECHNOLOGY OF APPLYING THE COMPETENCE-BASED APPROACH IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH

Alikperova A., Imankulova L., Akhmedova D.
Scientific supervisor: Kerimbaev A.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: В данной статье говорится о технологиях применения компетентностного подхода в процессе обучения английскому языку. Образовательные компетенции обусловлены личностно-деятельностным подходом к образованию, поскольку относятся исключительно к личности ученика и проявляются, а также проверяются только в процессе выполнения им определенным образом составленного комплекса действий.

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілін оқыту процесінде құзыреттілікке негізделген әдісті қолдану технологиялары туралы айтылады. Тәрбиелік құзыреттіліктер білім берудегі жеке-әрекеттік тәсілмен анықталады, өйткені олар тек оқушының жеке басына қатысты болады және белгілі бір іс-әрекеттер жиынтығын орындау барысында ғана көрінеді және сыналады.

Competence, translated from Latin, *competentia* means a range of issues in which a person is well aware, has knowledge and experience. A person who is competent in a particular field has the appropriate knowledge and abilities that allow him to reasonably judge this field and act effectively in it.

Competence - includes a set of interrelated personality traits (knowledge, abilities, skills, methods of activity), set in relation to a certain range of objects and processes and necessary for high-quality productive activity in relation to them. Competence - possession, possession by a person of the appropriate competence, including his personal attitude towards her and the subject of activity.

The formation of competencies occurs by means of educational content. As a result, the student develops the ability and the ability to solve real problems in everyday life - from everyday to industrial and social.

The introduction of the concept of educational competencies into the normative and practical component of education allows us to solve a problem typical for a Russian school, when students can master a set of theoretical knowledge well, but experience significant difficulties in activities that require the use of this knowledge to solve specific problems or problem situations.

Educational competence is a set of semantic orientations, knowledge, abilities, skills and experience of a student's activity in relation to a certain range of objects of reality, necessary for the implementation of personally and socially significant productive activities.

In accordance with the division of the content of education into general metasubject (for all subjects), interdisciplinary (for a cycle of subjects or educational areas) and subject (for each academic subject), Doctor of Pedagogical Sciences A.V. Khutorskoy proposes a three-level hierarchy of competencies:

- 1) key competencies - refer to general (metasubject, that is, supra-subject);
- 2) general subject competences - refer to a certain range of academic subjects and educational areas);
- 3) subject competences - private in relation to the two previous levels of competence, having a specific description and the possibility of forming within the framework of academic subjects [1].

From these positions, A.V. Khutorskoy identifies 7 key educational competencies:

1. Value-semantic competence. This is competence in the field of worldview, associated with the value orientations of the student, his ability to see and understand the world around him, navigate in it, realize his role and purpose, be able to choose target and semantic settings for his actions and deeds, and make decisions. This competence provides a mechanism for self-determination of the student in situations of educational and other activities.

2. General cultural competence. The range of issues in relation to which the student should be well aware, have knowledge and experience of activity, these are the features of national and universal culture, spiritual and moral foundations of human life and humanity, individual peoples, cultural foundations of family, social, social phenomena and traditions, the role of science and religion in human life, their impact on the world, competencies in the household and cultural and leisure spheres, for example, possession of effective ways of organizing free time.

3. Educational and cognitive competence. This is a set of student competencies in the field of independent cognitive activity, which includes elements of logical, methodological, general educational activities, correlated with real, cognizable objects in relation to the studied objects, the student masters creative skills of productive activity: obtaining knowledge directly from reality, mastering methods of action in non-standard situations, heuristic problem solving methods.

4. Information competence. With the help of real objects (TV, tape recorder, telephone, fax, computer, printer, modem, copier), information technology (audio - video recording, e-mail, media, Internet) skills are formed to independently search, analyze, transform, save and transmit it. This competence provides the skills of the student's activity in relation to the information contained in academic subjects and educational areas, as well as in the surrounding world.

5. Communicative competence. Includes knowledge of the required languages, ways of interacting with people around and distant people and events, skills in working in a group, possession of various social roles in a team. The student must be

able to introduce himself, write a letter, a questionnaire, a statement, ask a question, lead a discussion, etc.

6. Social and labor competence means possession of knowledge and experience in the field of civil and social activities (fulfilling the role of a citizen, observer, voter, representative), in the social and labor sphere (rights of a consumer, client, manufacturer), in the field of family relations and responsibilities, in matters of economics and law, in the field of professional self-determination. The student masters the skills of social activity and functional literacy, which are minimally necessary for life in modern society [2].

7. The competence of personal selfimprovement is aimed at mastering the ways of physical, spiritual and intellectual self-development, emotional self-regulation and self-support. The real object in the field of this capacity is the student himself. He masters the ways of activity in his own interests and opportunities, which is expressed in his continuous self-knowledge, the development of personal qualities necessary for a modern person, the formation of psychological literacy, a civilization of thinking and behavior.

Key educational competencies are broader and more universal. They provide an opportunity for the formation of a student as a subject of educational activity and the upbringing of his personality.

Value-semantic competence.

Foreign language lessons are fertile ground for the formation of value-semantic competence, since, using language as a means, we study the world around us in all its manifestations. Students master this competence by participating in moral conversations, in situations of moral choice of actions.

General cultural competence.

The formation of this competence allow students to join the dialogue of cultures, the need for which is growing every year, to develop a tolerant attitude towards the world around them.

Educational and cognitive competence This is a set of student competencies in the field of independent cognitive activity, including elements of logical, methodological, general educational activity, correlated with real cognizable objects. This includes knowledge and skills of organizing goal-setting, planning, analysis, reflection, self-assessment of educational and cognitive activities. The student masters the creative skills of productive activity: obtaining knowledge directly from reality, mastering the techniques of action in non-standard situations, heuristic methods for solving problems. In English lessons, the teacher is helped in this by the use of project methods [3].

Information competence. In accordance with the concept of modernizing Russian education, a system of electronic educational resources is being created in our country. Computer programs are successfully used in the study of various subjects. Practice shows that they have many advantages over traditional teaching methods.

The use of computers intensifies the educational process, makes the teacher's work more productive, teaches students to consistent and systematic work in learning

the language, increases cognitive activity and motivation. And all this with a significant saving of the teacher's time.

A variety of topics, types of activities, colorfulness, fascination of computer programs are of great interest to students [4].

Communicative competence. Working on this competence implements the most important function of teaching a foreign language - communicative. It is possible to achieve the formation of communicative competence by consistently and systematically moving in the following areas.

First of all, every person should be able to declare himself: introduce himself, communicate certain information about himself. Orally this is carried out in the form of a monologue "Tell about yourself" (the complexity of the utterance increases with the transition from class to class) and dialogical speech. The latter type of work is constantly practiced in the classroom.

Children define social roles and engage in dialogue on various topics. Among them, household items "In the store" (seller-buyer), "On the street" (local resident-visitor, policeman-passer-by), etc. are in great demand among them. In addition to the fact that this type of task perfectly practices oral speech in general and speech clichés of sociocultural orientation in particular, it also allows children to show creativity in thinking and contributes to the formation of compensatory competence - the ability to get out of a situation in the face of a shortage of language means when receiving and transmitting information [5].

Social and labor competence. Social and labor competence is inextricably linked with communicative competence.

Mastering communicative competence means mastering various social roles. Social and labor competence directs this skill into the sphere of civil and social and labor activities. Therefore, the ability to conduct a dialogue, guided by their social roles, is a very important skill that is formed throughout the entire process of teaching a foreign language.

The main method is role-playing. By participating in solving a variety of situations, from the simplest etiquette (say hello, introduce yourself) to more complex (for example, the role of a buyer in a store), students not only practice using vocabulary and grammar, but prepare themselves for future social roles, for life in a society with their laws and regulations.

The competence of personal self-improvement. The personality of the student, his moral qualities, the desire for self-knowledge - that which is the object of this competence - grows and develops under the influence of the environment in which he finds himself. Therefore, in this formation, the teacher himself, his style of communication with children, his spiritual values and priorities play an important role.

Reflecting on the goals of the lessons, you need to think over such options for activities that would give children the opportunity to develop an internal culture, a correct worldview.

The opportunity to develop this competence is present when working on any topic. Finding such opportunities is one of the most important tasks of the teacher.

Thus, the competence-based teaching model gives a high result, but it requires a lot of effort and time from the teacher to implement it. With a competence-based approach, students think outside the box and clearly, with pleasure, reasonably, reasonably build their speech. Learning, always combined with intense mental activity, search, creative work, is what attracts the student himself to the learning process and captures the teacher himself.

References:

1. A single language standard for teaching three languages. Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan National Academy of Education named after I. Altynsarın. Astana, 2016.
2. Educational program for the in-service training of the English Language pedagogical staff in the context of the updated curriculum for comprehensive school education in the Republic of Kazakhstan. © AEO Nazarbayev Intellectual Schools Center of Excellence, 2015.
3. Active teaching and learning methods, Astana 2013, NIS AOE.
4. Francisco Sanches. Interactive classroom strategies for success for English learners. 2010
5. Brumfit, C. J., and Johnson, K. (1979). The communicative approach to language teaching. Oxford: Oxford University Press.

UDC 81-139

ENGLISH AS A WORLD LANGUAGE

Amilkhanova D.B

Scientific supervisor: Umarbekova G.T

University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: В данной статье рассматривается процесс распространения английского языка как языка международного общения. Распространение английского языка, на протяжении его исторического развития, способствовало расширению многообразия его языковых контактов и, тем самым увеличению количества его вариантов. На основе анализа системы отношений между вариантами английского языка автором определяются факторы, обуславливающие существование мирового английского языка.

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілінің халықаралық қатынас тілі ретінде таралу процесі қарастырылады. Ағылшын тілінің таралуы, оның тарихи даму кезеңінде, оның тілдік байланыстарының алуан түрлілігінің кеңеюіне, сөйтіп, оның нұсқаларының санының артуына ықпал етті. Ағылшын тілінің нұсқалары арасындағы қатынастар жүйесін талдау негізінде автор әлемдік ағылшын тілінің болуын анықтайтын факторларды анықтайды.

Currently, in the context of globalization, we are witnessing a rapid increase in the number of native speakers of the English language. In different regions, the English language is represented by variants and dialects in which both Americanisms and Britishisms are present, as well as lexical units characteristic of other variants and dialects of the English language or used in a different sense. This circumstance allows us to speak about the existence of an international version of the English language, based in its development on British and American English (BA and AA). These processes also take place in direct connection with the foreign language influence exerted on English in terms of linguistic contacts and within the framework of the formation of English as an international language. At the same time, the

English language not only spreads thanks to globalization, but is also its conductor. Thus, as a result of the inevitable linguistic contacts of English with other languages, one can observe the existence of a large number of its variants, dialects and regiolects. These variants, dialects and regions in the context of globalization are components of the world English language. The concept of the world English language was proposed by David Crystal specifically to denote the totality of all existing variants and dialects of the English language [1, p. 111].

It is characteristic that the units common to these variants and dialects have significant variability. Their alignment occurs only within the framework of the most common variants: American and British variants of the English language and world English in general.

The whole set of variants and dialects of the English language can be divided into those that tend to the norm and those that tend to differ from it. The reasons underlying this differentiation are of a different nature. In the first case, it is the need for the carriers of these variants and dialects to integrate into the community of native English speakers, in the second, the need to differ from this community. The need to be equal to the variant representing the literary norm, or the so-called alignment of dialects, on a global scale is comparable to the processes of formation of the norm within the framework of a single state language or a language that has an institutional status, when the dialect of an economic, political and cultural center becomes the norm for this state [2, p. 3-5]. Although there is a difference here, which lies in the fact that in the conditions of globalization, such an alignment of dialects is due not so much to the centralization typical for individual states, but to the need for a single means of communication due to the socio-economic needs of individual individuals. The trend towards expansion, characteristic of the English language, throughout its historical development has contributed to the expansion of the diversity of its linguistic contacts and, thereby, an increase in the number of forms of its existence. Languages in contact with English assimilate part of its lexical units to expand their functionality, or they become the basis for new variants of the English language, acting as a substrate. Structural and functional changes currently ongoing in local variants and dialects of the English language should be considered in connection with the changes taking place in world English, since the development of mass communication and transport in the context of globalization contributes to the alignment of different variants and dialects of the English language and education its combined version. At the same time, the ratio of different variants and dialects in a particular region is determined by the historical, economic and socio-cultural conditions of language contacts.

World English, including the British and American variants, aggregates the innovations brought to it by the languages in contact with it. These code mixing processes contribute to the development of world English. A situation is emerging that is characteristic of the formation of national languages in individual states, when, in the process of historical development, the most prestigious regional dialects become literary languages or linguistic standards in these states. If we extrapolate this situation into the world English language, given that one of the consequences of

globalization is considered to be the emergence of supranational institutions of state power, then in this situation the most prestigious regional variants of the English language BA and AA, where AA currently dominates, are the linguistic languages for world English. standards. As the need for a single means of communication exists, all other variants and dialects will be guided in their development by BA and AA.

World English as a whole is an abstraction, which, however, allows us to imagine the factors influencing the development of the English language. The English language is disseminated through mass media, the Internet, educational programs and materials. An important role in this process is played by the socio-economic development of the regions in which the spread of the English language takes place. In regions with a high level of socio-economic development, respectively, modern communication technologies and the education system are more developed. It is characteristic that the processes of globalization in these regions are manifested more intensively in comparison with regions where the level of socio-economic development is low. Thus, socio-economic factors shape the attitude to language and its value on the world stage. The global demographic and socio-political situation can also be added to these factors. The demographic situation determines the quantitative indicators of language proficiency, namely the number of native English speakers in the world. The socio-political situation determines the vector of language policy and language planning, for example, when making decisions by state bodies about which standard to adhere to when learning English in educational institutions or about giving an institutional status to the English language [3, p. 79].

World English is distributed primarily within the framework of individual variants of the English language that exist in various territories. This allows us to conclude that the development of the English language also occurs due to its variants and dialects existing in regions that are outside the UK itself. The consequence of this development is the appearance in the world English of lexical units borrowed from languages in contact with it. Such borrowed vocabulary not only expands the vocabulary of the world English language, but also increases its coverage by the lexico-semantic system of the world socio-cultural realities. Thus, reflecting the realities inherent in other cultures, the lexico-semantic system of the English language determines its existence as a world language. However, this does not prevent individual variants of the English language that make up world English from also acting as native languages for individual language communities. In such conditions, world English tends to differentiate, which is primarily due to regional variability. Globally, the variability of the English language is a consequence of its contacts with other languages. The fulfillment of two different functions becomes possible thanks to globalization, which contributes to the expansion of the range of language contacts of the world English language, and also determines the universal need for a means of integration into the global socio-economic system. Such mutual influence allows a system of relations to exist in which BA and AA act as the norm for the entire set of variants of the English language represented by world English,

which gives it a new basis for dissemination and at the same time ensures the integrity of the norm.

References:

1. Crystal, D. The Cambridge encyclopedia of the English language. London [etc.] : BCA, 1995. VII, 489 p. (functional aspekt) : monografija. Krasnojarsk : RIO KrasGU, 2006. 278 s.
2. Yartseva, V. N. Development of the national literary English language. Moscow : Nauka, 1969. 284 p.
3. Crystal, D. English as a global language. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. XVI, 212 p.

UDC 371.32

ENGLISH TEACHING METHODS

Anarkulova M., Niyaz M., Kuchkarova G.
Research supervisor: Khudaibergenov A.A.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада баланың жаңа тақырыпты терең зерттеуіне әрдайым қатты әсер ететін мақсатты ойын талқыланады (қысқаша). Ойын баланы сқучнодан құтқарады және оның сабаққа деген қызығушылығын арттырады.

Резюме: В этой статье обсуждается (вкратце) целенаправленная игра, которая всегда оказывает сильное влияние на углубленное изучение ребенком нового предмета. Игра спасает ребенка от скуки и повышает его интерес к урокам.

Throughout the history of teaching languages a number of different teaching approaches and methodologies have been tried and tested with some being more popular and effective than others. If you're just beginning your TEFL career, it would be beneficial to be familiar with a few of these.

The Direct Method

If you've ever heard the Direct Method being taught, you may have rightly mistaken it for some sort of military drill, which is not far off as it was first established in France and Germany in the early 1900's to assist soldiers to communicate in a second language quickly.

The direct method of teaching English is also known as the Natural Method. It's used to teach a number of different languages not just English, and the main idea of the Direct Method is that it only uses the target language that the students are trying to learn.

Its main focus is oral skill and it is taught via repetitive drilling. Grammar is taught using an inductive way and students need to try and guess the rules through the teacher's oral presentation.

Today popular forms of the Direct Method are Callan and Berlitz.

The Grammar Translation Method

Just like its name suggests, this method of teaching English is grammar heavy and relies a lot on translation. This is the traditional or 'classical' way of learning a language and it's still commonly used when learning some languages. Some

countries prefer this style of teaching and the main idea behind this method is that the students learn all grammar rules, so they're able to translate a number of sentences. This is particularly common for those students who wish to study literature at a deeper level [1, p. 93].

The Audio Lingual Method otherwise known as the New Key Method or Army Method is based on a behaviourist theory that things are able to be learned by constant reinforcement. However, just like in the army when someone behaves badly (or in this case bad use of English), the learner receives negative feedback and the contrary happens when a student demonstrates good use of English.

This is related to the Direct Method and just like its predecessor it only uses the target language. The biggest difference between the Audio Lingual Method and the Direct Method is its focus of teaching. The Direct Method focuses on the teaching of vocabulary whereas the Audio Lingual Method focuses on specific grammar teachings.

The Structural Approach

As the name suggests, the method is all about structure. The idea is that any language is made up of complex grammar rules. These rules, according to this approach need to be learnt in a specific order, for example the logical thing would be to teach the verb "to be" prior to teaching the present continuous which requires using the auxiliary form of the verb "to be." [2, p. 45]

Suggestopedia

This is a behaviourist theory and related to pseudoscience. This method relies heavily on students' belief about the method's effectiveness. This theory is intended to offer learners various choices, which in turn helps them become more responsible for their learning.

It relies a lot on the atmosphere and the physical surroundings of the class. It's essential that all learners feel equally comfortable and confident. When teachers are training to use the Suggestopedia method, there's a lot of art and music involved. Each Suggestopedia lesson is divided into three different phases – 1. Deciphering 2. Concert Session 3. Elaboration.

Total Physical Response, otherwise known as TPR is an approach that follows the idea of 'learning by doing'. Beginners will learn English through a series of repetitive actions such as "Stand up", "Open your book", "Close the door", and "Walk to the window and open it." With TPR, the most important skill is aural comprehension and everything else will follow naturally later.

Communicative Language Teaching (CLT)

The idea behind this approach is to help learners communicate more effectively and correctly in realistic situations that they may find themselves in. This type of teaching involves focusing on important functions like suggesting, thanking, inviting, complaining, and asking for directions to name but a few.

The Silent Way emphasises learner autonomy. The teacher acts merely as a facilitator trying to encourage students to be more active in their learning. The main of this way of teaching is for the teacher to say very little, so students can take control of their learning. There's a big emphasis on pronunciation and a large chunk of the

lesson focuses on it. This method of learning English follows a structural syllabus and grammar, vocabulary and pronunciation are constantly drilled and recycled for reinforcement. The teacher evaluates their students through careful observation, and it's even possible that they may never set a formal test as learners are encouraged to correct their own language errors.

Community Language Learning

This is probably one of the English teaching methods where the student feels the safest as there's a great emphasis on the relationship and bond between the student and teacher. Unlike a lot of the other methods and approaches of teaching English as a Second Language, a lot of the L1 (mother tongue) is used for translation purposes.

Task Based Language Learning

The main aim of this approach to learning is task completion. Usually, relevant and interesting tasks are set by the teacher and students are expected to draw on their pre-existing knowledge of English to complete the task with as few errors as possible.

The Lexical Approach

The Lexical syllabus or approach is based on computer studies that have previously identified the most commonly used words. This approach in teaching focuses on vocabulary acquisition and teaching lexical chunks in order of their frequency and use. Teachers of the Lexical Approach place a great emphasis on authentic materials and realistic scenarios for more valuable learning.

[Apply Now](#)

[Quick Links](#)

[About Us](#)

[Accreditation](#)

[Testimonials](#)

[Teaching English Articles](#)

[Country Profiles](#)

[TEFL Programmes](#)

[120 Hour Online TEFL](#)

[140 Hour Online TEFL](#)

[TEFL Course in Nicaragua](#)

[Jobs](#)

[What is the best teaching method for learning English?](#)

According to academic research, linguists have demonstrated that there is not one single best method for everyone in all contexts, and that no one teaching method is inherently superior to the others.

Also, it is not always possible – or appropriate – to apply the same methodology to all learners, who have different objectives, environments and learning needs.

Applying the most appropriate method for that learner's specific objectives, learning style and context.

An experienced professional language teacher always adopts the Principled Eclecticism approach, deciding on the most suitable techniques and applying the

most appropriate methodology for that learner's specific objectives, learning style and context [3, p. 62].

Methods of teaching English have developed rapidly, especially in the previous 40 years. As a language learner, training manager, or teacher, it is important to understand the various methods and techniques so that you are able to navigate the market, make educated choices, and boost your enjoyment of learning a language.

An Overview

Each teaching method is based on a particular vision of understanding the language or the learning process, often using specific techniques and materials used in a set sequence.

The main methodologies are listed below in the chronological order of their development:

Grammar Translation – the classical method

Direct Method – discovering the importance of speaking

Audio-lingualism – the first modern methodology

Humanistic Approaches – a range of holistic methods applied to language learning

Communicative Language Teaching – the modern standard method

Principled Eclecticism – fitting the method to the learner, not the learner to the method.

Experienced Teachers and Methods of Teaching English at ELC

All ELC teachers are native speakers of American English and have a university degree and specialized training in Teaching English as a Second Language. Teachers create highly-structured lesson plans that provide warm-up exercises, an explanation of the lesson objectives, some form of student production, and a listing of the activities used to reach the objective. Teachers allow ELC students to “discover” the objective, to give them ample opportunity to practice the objective, and then provide an assessment in order to ascertain that the objective has been understood and met. All ELC teachers have had experience studying a second language and many have spent time living abroad. In addition to being highly qualified academically, ELC teachers are warm, friendly, and supportive to all students.

English Grammar

We recognize that English grammar is often a challenge for English language learners. Verb tenses, such as simple present, present continuous, simple past, past continuous, simple future, future continuous, and future perfect continuous can be difficult for English language learners to comprehend and to effectively use in real-world situations. Grammar concepts that are introduced through the techniques of discovery tend to be more effective than English grammar concepts that are introduced through more traditional teaching techniques.

While our teaching method utilizes resources such as grammar texts and other material to learn basic grammar, we feel that enacting real-life scenarios is the most effective way to teach and reinforce English grammar. ELC's English grammar teaching techniques also use grammar exercises that mimic uses of the English language in real-world situations. Our techniques differentiate between formal and

informal English so that students feel comfortable switching between the two uses with ease. We focus on refining a student's structural English skills, and over time increasing his/her confidence using English in social situations. ELC prefers teaching techniques that are consistent with our method, whereby lessons teach and reinforce English grammar rules by enacting real-life scenarios [4, p. 28].

English Vocabulary

English vocabulary is an important part of learning and understanding the English language. English language learners are inundated with English vocabulary every day in the real world through movies, media, and daily life. A student's vocabulary grows over time and compiling vocabulary lists from resources like books or other texts and materials is a great way to strengthen vocabulary. It is a teacher's job to make sure that students learn and understand this vocabulary. Teachers can reinforce new vocabulary through a number of comprehension exercises of any unfamiliar words. These exercises may also assist students with the learning and retention of these new words, by using teaching techniques such as vocabulary exercises, word searches, quizzes, and games [5, p. 46].

References:

- 1.Рогова Г.В., Верещагина М. «Методика обучения английскому языку» М.,
- 2.«Просвещение» 2000. Ли В.Р. Обучение языкам с помощью игр (Language teaching games and). — Oxford: Oxford University Press, 1979. — С. 31.
- 3.Ричард Амато. Игры в обучении языку (Games for Language Learning). —Cambridge: Cambridge University Press,
- 4.Айдан Эрсоз. Обучение иностранному языку с помощью игровых моментов (ELT through games) // The Internet TESL — June 2000. — Vol. VI. — № 6. — С. 34.
- 5.Риксон С. Как использовать игры в обучении языку (How to use games in language teaching). — London: Macmillan Publishers Ltd, 1981.

UDC 371.32

SOME EFFECTIVE WAYS TO TEACH ORAL SPEECH IN ENGLISH

Ashirbek A., Oktiabrova A., Zulkhash A.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: В статье рассматриваются некоторые эффективные способы обучения разговорной речи и развития речи учащихся 5-6 классов в казахских школах на английском языке.

Түйін: Мақалада қазақ мектептеріндегі 5-6 сынып оқушыларын ағылшын тілінде сөйлеу мен сөйлеуді дамытудың кейбір тиімді әдістері қарастырылады..

Oral speech is an attempt by a person to express opinions and thoughts using language techniques in the process of communication. Students' speech in a foreign language can be developed by playing games, solving puzzles, reciting poems, solving puzzles, watching videos, and much more. Working with text is also of great importance in mastering oral speech in English.

The state standard of general secondary education of the Republic of Kazakhstan states that "the main goal of teaching a foreign language is to teach

students to communicate in a foreign language at a basic level". After all, in the current market conditions, mastering a foreign language, including English, and the ability to speak a foreign language has become an urgent problem of life. Therefore, there is a need to transform and complicate various methodological new approaches to teaching a foreign language to the younger generation.

English is one of the most developed languages in the world in terms of its artistry and imagery, purity and richness of vocabulary. Oral speech plays a role in the relationship between people. The content of the teaching method used to teach English speech depends on the totality of the knowledge accumulated by the student in language communication, acquired skills, and acquired skills. Speech training is carried out in the form of monologues and dialogues. The ability and competence of speech in the form of monologues and dialogues is determined by the functions of communication activity, such as informational, regulatory, ethical and sensory-control. The Foreign Language Course for the level of Basic Secondary Education is aimed at training at the level of general secondary education, i.e. it corresponds to the pan-European A1 level of foreign language proficiency [1, p. 39].

In a foreign language lesson, it is possible to form the skills of oral speech by playing games, questions and answers, filling in the words of poems, creating text by looking at a picture, and using cards.

Later, the emergence of multimedia, hypertext, network and Communication Information Technologies opened up great opportunities for effective learning of a foreign language. Multimedia technologies allow you to use text documents, graphic images, audio and video images. The methods used in English lessons for the purpose of developing students' language, forming knowledge and skills, increasing interest and activity in speech can be attributed to the following:

* The oral method is used in the formation of knowledge based on theory and fact, in the development of homework and a new lesson, in the repetition of rules.

1. visual method-is used to develop the ability to control, increase attention to the problem being read and visually explain the content of the educational material.

2. practical method-used to control the degree of assimilation by students of The explained material for the development of practical business and habit, as well as for conducting practical work in accordance with the content of the topic.

3. Game method-stimulates the student's interest in the lesson, increases their activity, as well as forms students' speech skills.

It is effective for students to master various tasks and exercises, theoretical problems and principles using these methods [2, p. 106].

Teaching oral speech, firstly, the presence of some connection between speech in a certain volume in a dialogue form and in a monologue form, both in a significant form and in content; secondly, the student's mastery of the subject relevant to him / her; and thirdly, the presence of a significant connection in any text material and oral speech. At the first stage of training, you should pay attention to internal training. It is also possible to organize various activities aimed at developing students' oral speech in English. In a foreign language subject, a student should be able to consciously apply the rules and definitions of concepts in practice, rather than just memorizing

them. You can improve your theoretical knowledge through various tasks and exercises. For example, to work on a specific text, you can give the following exercises:

- * Read the text without errors, while maintaining the tone of the voice.
- * Understand the content.
- * Presentation using reference words.
- * Drawing and illustrating according to the understanding of the content [3, p. 52].

The next type of exercise is speech training. In a dialogue speech, students should be able to perform simple actions, such as questions and answers, statements, instructions, and so on. Children should be able to create a new, holistic environment from the elements of the part. Students should be able to ask General Special questions, answer various questions, and express their agreement or disagreement with something. It is necessary to increase the pace of speech of students, and each student should say two lines when speaking. One of the most widely used language exercises of subject teachers at the present stage is the exercise "Warming up".

Exercise "Warming up". «Do you know?»

What`s near the Capitol? What`s near the Houses of Parliament? What would you like to see in Wash- ington D.C.? What would you like to see in London?

The purpose of the language exercise is to create a turning point in the lesson. The warm voice of the teacher in the course of language training, the correct planning of tasks with a well-thought-out plan of questions will create a good relationship between the teacher and the student and increase the results of the upcoming lesson. Usually, after reading, explanations are made and exercises are performed. "I don't know," he said. Conversations help children develop logical thinking, language formation, and draw conclusions. To develop students ' English speaking skills, it is necessary to show the correct speech pattern. In order to develop the student's speech skills, work is carried out in parallel: to teach the correct pronunciation of words, phrases, to observe the clarity of the voice when speaking text, poems, to answer questions, to teach correct speech, to form the ability to ask questions, to start, continue, and end a conversation. In addition, there is a wide range of work on the ability to correctly formulate the content of a given text and build speech patterns, as well as dialogue through dialogue. When such work is carried out in a wide range, the specifics of the student's speech are gradually developing and increasing. And this is in order to form the student's speech skills: the student will be able to participate in discussions on the lexical materials he has mastered and freely express his understanding in the text. The main role is played by the ability to quickly and accurately answer the questions asked and make a story based on a drawing, the ability to ask questions related to different situations and make sentences according to the scheme. Therefore, working with text is also important in mastering oral speech. For oral presentation of the text, methods are used to train language learners to answer written questions, to make plans, as well as to teach them to put a topic in a particular picture, to make sentences by looking at this picture, to tell their thoughts,

interesting actions, to develop oral speech skills using new technologies and approaches [4, p. 85].

The ability not only to read a large text, but also to understand the content through vision and to say that you understand the content of the text. As well as the ability to independently compose a story, use winged words, proverbs and sayings related to the text. They are guided by professional development, active participation in the reading and understanding of mass and informational messages (newspaper, magazine Materials, TV broadcasts) and discussion

For the formation of speech skills, the main goal is to give a description of the main characters based on the passages read, to discuss the topic, idea of a novel, essays, to develop the ability to freely express your thoughts in the literary language during debates, debates (Table 1).

One of the most popular forms of work in recent times is the method of "Brainstroming", that is, creating a single story using illustrated characters, telling it (Table 2).

2 method of " Brainstorming".

This method can be used in English lessons:

- Describe the way something is said: whisper, cry, shout, yell, mumble,
- Think of as many things as you can that are
- How many methods of travel can you think of?
- What if you were caught in an avalanche?
- What if tobacco wasn't brought to Europe?

In the lesson, in addition to songs from the Internet, you can use interesting short data about the song, notes of the song, and phrases. The text of the song should be printed on paper and distributed to students. For example: " Twinkle, twinkle little star", " if you're happy", " Spring is green", etc. [5, p. 43].

Currently, there are a lot of opportunities for Learning English (by listening, listening, reading), watching educational films, listening to soundtracks, and so on. There are many soundtracks and videos written by foreign specialists. To develop listening skills with the help of audio recordings, you need special video recordings and audio texts. In this regard, it is important to listen and read the text. It is advisable to start learning to listen by listening face to face with the speech. The teacher's speech in classroom classes, the teacher's reading with the demonstration of a video film, becomes a great example and example for the student. Since teaching oral speech is considered the most difficult aspect of learning a foreign language, the main goal is to teach you to understand what you hear. The most important parts of the understanding test can be done by drawing, and the second — by giving a written answer. When learning through drawing, the choice of the desired image depends on the phrase, dialogue, text, conversation first, and then on the difference between the material listened to and the image [6, p. 68].

It is also possible to develop a language through games and activities that are played within the classroom. For example, it is advisable to use the game to repeat new words over the lesson, to remember a new lesson passed. Games expand students ' knowledge, contribute to the comprehensive formation, development of knowledge

and skills, good knowledge of language materials, and mastering speech skills. Games, being an important tool for the formation of students' knowledge and mental activity, provide for the deepening and elaboration of the acquired knowledge on the main topics of the program material. These games transform children's work in the classroom, arouse their interest in the subject, instill enthusiasm, and develop students' attention and thinking skills. Games have a special purpose and solve specific tasks. The game is selected and used by the teacher at different stages of the lesson, depending on the topic.

References:

1. М.С.Сақтағанова, Н. Қ. Айтбаева. "Шет тілін оқытудың
2. әдістері", Білім- 2006ж
3. Г.Ботағарина."Шет тілін оқытудағы бүгінгі белес", Білім-2006ж
4. Шет тілін оқытудың әдістемесі Г. Н. Амандыкова, Ш. Е. Мұхтарова , Б. С. Баймұқанова, А. Н. Бисенғалиева, Оқу құралы «Фолионт» баспасы, Астана- 2007.
5. Шетел тілін оқыту әдістемесі. Журнал №2 2003ж
6. Бабинская П.К., Леонтьева Т.П., Андреасян И.М., Будько А.Ф., Чепик И.В. «Практический курс методики преподавания иностранных языков», Минск-2003

UDC 81'23

BASIC APPROACHES TO IMPROVING THE WRITING SKILLS OF STUDENTS IN ENGLISH

Elubay N., Karimova E., Iriskulova D.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада тілдің графикалық және орфографиялық жүйесін меңгеру дағдыларына негізделген жазбаша шетел тілін оқыту әдістемесі талқыланады.

Резюме: В данной статье рассматриваются приемы обучения письменной иноязычной речи, основанные на навыках владения графико-орфографической системой языка.

At the beginning stage of training, the main task is to teach writing, since during this period the formation of calligraphy skills associated with sound-letter correspondences takes place. These skills are a necessary condition for the formation of reading and writing. At the middle stage, the center of gravity in writing work is shifted to spelling due to the accumulation of new language material. At the same time, written speech is developing as a means of contributing to the formation of the skills and abilities of oral speech. Below we present the traditional classification of exercises used in foreign language lessons for the development of oral and written speech of students [1, p.107].

1. Imitation exercises can be built on one-structured or oppositional (contrasting) grammatical material. The grammatical structure is set in them, it should be repeated without change. Exercises can be performed in the form of listening and repetition of forms according to the pattern; contrasting repetition of various forms after the teacher, while the organs of speech are adjusted to the

pronunciation of new grammatical phenomena in a small context; copying a text or part of it with underlining grammatical landmarks.

2. Substitution exercises are used to consolidate grammatical material, develop automatism in the use of grammatical structure in similar situations; this type of exercise is especially responsible for the formation of the flexibility of the skill, here the assimilation of the whole variety of forms inherent in a given grammatical phenomenon takes place, due to a variety of transformations, periphrasis, additions and extensions. Unlike the first group of exercises, which can be both oral and written, substitution exercises are by their nature focused on written fixation.

3. Transformational exercises make it possible to form the skills of combining, replacing, reducing or expanding the given grammatical structures in speech. Here the training method actually merges with the method of applying the learned grammatical material in speech. When performing these exercises, the teacher needs to keep in mind two interrelated tasks: to ensure memorization of grammatical material, the development of relevant skills and at the same time open to students a clear verbal perspective of using these skills.

Let's consider the named types of exercises from this angle.

It is difficult to overestimate the importance of the imitation exercise, which is a 'test on the tongue' and 'by ear' of new grammatical material. Thanks to imitation exercises, an acoustic image of a new phenomenon is laid in the memory of students, and the ability to predict is developed. The subject of imitation is a variety of morphological and syntactic variants of this phenomenon, as they are presented in speech. For example, here is a short dialogue in English that features Past Perfect Tense forms:

M: Did you enjoy your journey through Europe last summer?

W: Yes, very much. I had never been abroad earlier.

The simulation can be done by ear or on the basis of a printed support. In the latter case, it is advisable to use lookup tables, which clearly demonstrate the ability of a grammatical phenomenon to analogy. Exercises should be carried out at a fast pace and not take much time in the lesson. An important place in the implementation of imitation is given to the choral work, which should be conducted, as well as a clear understanding of how the results of the imitation work should be written in writing [2, p.222].

Imitation exercises, involving the recitation of mostly undivided material, are followed by substitution exercises, the purpose of which is to dismember and transform it; they mark the analytical stage in the work on the grammatical phenomenon - the most important milestone in the formation of flexible skill. Trainees should be offered such exercises in which it is required to first oppose the necessary grammatical form to a number of similar ones and then make up a sentence based on a sample. It should also be remembered that it is important to relate the lookup table material to a specific topic, which will increase the meaning of the workout so that students will see it 'out' to speech.

Here are some examples of exercises in modifying the grammatical form based on lookup tables. So, for the assimilation of Present Perfect Tense in English in

connection with the topic 'Traveling', a lookup table is proposed. I. Have you ever been? | Julia | has | never | been | to Russia. || Olga | has || been | to the USA. || I | have || to Rome. || My neighbor || to London. || Her / his mother || | abroad. || Our teacher | || | to China. | As a preliminary exercise, a short questionnaire by the teacher about the topic is appropriate here (for example: 'Have you ever been to Kiev?'). You work with a lookup table in pairs. At the same time, students change roles [3, p.407].

One of the types of modification exercises is the exercise in translation from a native language into a foreign language. There is a heated debate around this type of exercise. In some cases, they are not denied the status of control exercises, but are not included in the training exercises. The arguments against this type of exercise are as follows: 1) they violate the monolingualism of the learning process, in the absence of a linguistic foreign language atmosphere, you need to fight for every sound in a foreign language; 2) they carry a large pile of difficulties of a different plan, which interferes with the development of a skill.

In defense of exercises in translation from a native language into a foreign one, we can say the following: 1) they contribute to overcoming interlingual interference, because when they are performed, there is a clear opposition of the participatory forms, which is an important point in the assimilation of the material; 2) they allow you to directly focus on the form, mobilizing voluntary attention, since the content in them is given; 3) they rigidly dictate the use of a certain form.

Exercises in modifying the grammatical form also cover exercises in restoring and completing the corresponding form. Whenever possible, these exercises are given a communicative stimulus. They are more reproductive in nature, since additions to them are made mainly from memory. For example, to master the ending -s in the 3rd person of the present tense in English, you can offer an exercise that emphasizes the opposition of the first and third person in Present Indefinite: We are different. I have a brother. His name is We like each other, but we are different. I like to read, and he likes to listen to music. I like music too. I like Pugacheva, but he likes "Modern Talking". I play chess with pleasure, and he plays draughts with pleasure. I like to watch TV in the afternoon, but he likes to watch TV in the morning. I eat soup, but he eats porridge.

The exercise is performed as follows: the teacher tells the first time completely about the brother and himself, the second time - only about himself, and the students add about the brother. A possible option: the teacher talks about himself, and the students, based on the supports recorded on the board in Infinitive, make the appropriate additions. In this case, the teacher can indicate with a pointer which action should be mentioned. This exercise should be preceded by a formal exercise on stereotyping the 3rd person form of verbs in Present Indefinite with voiced [z] and voiceless [s]. For this purpose, invite students to form the third person forms of the following verbs: to play, to watch, to eat, to work, to learn, to look, to write. The material actualized in formal exercises is immediately included in a higher-ranked exercise with a speech task.

Written tasks at the middle stage are usually associated with: 1) cheating, transformation (transformation), addition, interpretation; 2) with writing out any

facts, events, phenomena from the read text; 3) with writing out certain lexical and grammatical phenomena. Cheating, writing out give the student the opportunity to focus on linguistic phenomena and, therefore, better assimilate their form, meaning and use. It is important that the material of the exercises itself is informative in terms of communication ”[4, p.62].

Thus, if you carefully look at all the proposed groups of exercises, it becomes obvious that exercises in teaching writing are divided into preparatory and speech exercises. The preparatory exercises in most cases include language exercises performed by students without a communicative task. At the initial stage of the formation of calligraphy and spelling skills, mechanical exercises, apparently, cannot be dispensed with, although they can also be carried out in a playful way. This, however, does not mean that they should be performed unconsciously: the role of rules in the formation of these skills is quite large.

The main types of writing exercises are:

1. Cheating. Forms and improves the writing technique, especially if it is carried out as a copying of words, parts of phrases and phrases from memory. May be accompanied by sound-letter analysis.

2. Recording by ear. Currently, spelling dictations are not common in teaching. They take a lot of time. The experience of special training has shown that the recording of speech material by ear from a single presentation, if it is carried out regularly from the very first stage of training, has a positive effect on the development of the qualities of speech skills and even eliminates the need to conduct special spelling dictations.

3. The so-called free and creative dictations are initial exercises in the development of writing skills.

4. Exercises in your own letter (writing a letter, notes in a wall newspaper, describing an event, etc.)

5. Exercises-games (crosswords, riddles, teawords, etc.)

6. Drawing up plans and on their basis - stories of the text as a support for the subsequent transfer of its content.

7. Drawing up a brief annotation of the read. Thus, it should be concluded that there are a large number of exercises in teaching writing, which, in turn, facilitates the teacher's work when planning a lesson on the formation of writing skills.

References:

1. Aronina L.I. Modern problems of teaching foreign languages at school and university // Foreign language at school. - 2009, No. 1.
2. Galskaya N.D. Modern methods of teaching foreign languages. - M.: Ayris-Press, 2005.
3. Gez M.I. Methodology for teaching foreign languages. - M.: Education, 1982.
4. Russian E.N. Methodology for the formation of independent written speech in children. M.: Iris Press, 2005.

ENGLISH AS THE INTERNATIONAL LANGUAGE

Fayziyeva T., Nurlybekkyzy A., Eraly K.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Ағылшын тілінде икемділік бар, онда әр түрлі тәсілдерді табуға болады. Ол үнемі өзгеріп отырады, уақыт өте келе жаңа сөздер мен сөзтіркестерін қабылдайды. Ол өзгеруді жалғастырады.

Резюме: В английском есть гибкость, в нем можно найти разные способы выражения. Он продолжает развиваться и меняться, с течением времени он впитывает новые слова и фразы. Он продолжает меняться.

English is a global language. It is spoken as a first or official language in many countries in the world, and on every continent. English language is absolutely necessary for people nowadays. It is the language of business, technology and medicine, and it is necessary for a lot different jobs, because of our growing international contacts with foreign countries and notions, which has become evident in the economic and business sphere, in cultural cooperation and in tourism. For example, if you want to be a tourist guide or a journalist, or if you want to work with computers, you really need to know English. Nowadays we have to travel a lot, to do business with foreign partners, to establish cultural relations with other countries. More and more people need information about scientific and technological research and discoveries that are carried out in different parts of our planet. All this is impossible without mutual understanding. That is why for better communication it is very important to learn a foreign language. And here the prime role belongs to English as the international language.

There are many reasons, why we have to study English language. With English language we are able to communicate with other people who speak this language, other study it for future career. If we are working in any branch of science, we naturally wish to read scientific books and magazines in English language to raise our professional level. The ability of speaking English language helps people from different countries to develop mutual friendship and understanding. We can also make our intellectual and cultural horizons wider with people of another culture, understand films in English language without any help and translation [1,p.67].

The 21st century has witnessed a revolution in the use of Mobile phones, Emails and Internet. It has ushered in a new world where English communication has become a necessity to stand out in the world of competition. In today's society, life becomes very difficult for anyone who is not comfortable conversing in English. In today's world, where we are living in a cut throat competition, it is very embarrassing not to speak English when it is most needed and it is equally disheartening when failure embraces us, in whatever form, because of that one simple reason. On the professional front also, the personality of a job seeker is not merely measured by virtue of his IQ. Instead it is measured on the basis of his effective English communication. So here the importance of acquiring proper English learning &

communication skills comes in picture. Simply putting, English is the official language of air transport and shipping; the leading language of science, technology, computers, and commerce; and a major medium of education, publishing, international negotiation & business management of the world & as a consequence of, which over a billion people speak English to at least a basic level. Because of this reason, English has often been referred to as a "World language", the lingua franca of the modern era. We must make the best use of English to develop ourselves culturally and materially so that we can compete with the best in the world of mind and matter. Simply put, English language is our window to the world. Learning English is a skill which we can improve by ourselves! The young learners nowadays have to impart skills to merge into a dynamic society where knowledge, culture, technology and attitude are changing at an alarming speed. English can be difficult sometimes or confusing! Should you choose British English or American English? Perhaps you find English spelling rules, irregular verbs, and phrasal verbs confusing. Also, a working knowledge of English has become a requirement in a number of fields, occupations and professions such as medicine and computing; as a consequence of which over a billion people speak English to at least a basic level. Modern English is the dominant language or in some instances evens the required international language of communications, science, business, aviation, entertainment, radio etc. It is also one of six official languages of the United Nations. But now we too can learn Correct English easily! There are several resources available on internet like English learning software, English learning e-books, English tutorials etc. for learning English & they provide the very best information which will help you to understand and learn the language in an effective way [2, p.78].

Worldwide over 1,4 billion people live in countries where English has an official status. One out of five of the world's population speaks English with some degree of competence. At the beginning of the XXI century the number of people who speak English as a second or foreign language exceeded the number of native speakers. About 350 million people speak English as a first language, for example in Great Britain, the USA, Australia and Canada, but also in places like Jamaica Singapore and Nigeria. In addition to this, more than 430 million people speak English as an official language in Asian countries like India and the Philippines, and in many African countries like Cameroon and Gambia.

There are some other factors that contributed to the choice of English as the language for international communication. First of all this is due to the system of the language structure itself. Like many other languages, English uses a phonetic alphabet and fairly basic syntax. But most importantly, it has a large and extensive vocabulary of which about eighty percent is foreign. Therefore it has cognates virtually from every language in Europe and has borrowed and continues to borrow words from Spanish and French, Arabic and Chinese, as well as languages from West Africa and Polynesia.

Today, English is also used as the official language in lots of international organizations, for example the United Nations and European Union. Everybody can witness the international character of English. To begin with, it is the language of the

United Nations an international organization that encourages countries to work together in order to solve world problems such as war, human rights, disease, and poverty. Then, international sports competitions and tournaments are mainly held in English. Besides, when scientists and inventors want to introduce their new ideas or discoveries to the international scientific community, they first publish their findings in English. When Japanese companies conduct business with Scandinavian partners, they negotiate in English. When demonstrators want to alert the world to their problems, they display signs in English. When Mexican pilots land their airplanes in France, they and the ground controllers use English. And finally, when pop singers or the most famous musical groups perform their songs, they do it in English. Thus, the global spread of English over the last fifty years is unprecedented.

So why did a language that originated in a very small island like Britain become so important? One reason is that Britain was a very strong colonial power during the 18th and 19th centuries. In fact, by the beginning of the 20th century the British Empire controlled almost a quarter of the land in the world. At the same time it dominated commerce in countries that were not part of the British Empire, so the use of English expanded over an even bigger area. When the British Empire finished many countries which became independent maintained English as their first or official language. Then, when the United States became the dominant world power in the 20th century the English language became even more important. American English is, of course, based on British English, but some words and expressions are different [3, p.67].

Moreover, English influences noticeably other languages. Let us take Russian. Not only words of some sport spheres such football, hockey, goal keeper, forward, referee were successfully borrowed by the Russian language and are still used by the native speakers, but many political terms were included in the Russian vocabulary. The examples of the latter are party, debate, globalism, political figure, manifestation, pluralism, priority and many others which can be understood without translation. Lately, with the introduction of computers and the Internet to our life, a great number of new words have come into Russian. Our language has borrowed the new technological notions together with the vocabulary. Foreign lexical units can be borrowed either by means of transcription or transliteration. The former is the phonetic reproduction of the English word with the help of the Russian sounds (file, site, interface, notebook, manager, impeachment) while the latter is the reproduction of the word with the help of the letters of the Russian alphabet (club, bank, uniform, parking, culture).

This interaction of languages is quite a natural process caused by mutual relationships and cooperation between nations. However, from time to time ardent defenders of the Russian language's purity start protesting against foreign borrowing and demand excluding all alien words and replacing them by primordial Russian. But fortunately, a language develops according to its own laws.

Will English keep its role of the international language within the next twenty-three years? There is no reason to believe that any other language will appear in the near future to replace English. But at present Spanish is successfully competing with

it because of expanding trade and the increase of Latino population in the United States.

References:

1. Dudorova E.S, Razgovorniy angliyskiy: Aktualnie temy dly svobodnogo odsheniya / Saint Petersburg: KARO, 2019-p.67
2. Barry, Michael V. "English in Ireland". In Bailey, 2002, p. 78
3. Richard W.; Görlach, Manfred (eds.). English as a World Language. University of Michigan Press. pp. 91

UDC 153.923.3

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF LISTENING SKILLS BASED ON INFORMATION TECHNOLOGY IN TEACHING ENGLISH

Iriskulova L.U., Yusubalieva R.G., Khashimbayev A.H.

Scientific supervisor: Myrzabayeva A. S.

University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Білім беру жүйесіндегі жаңа технологияның соның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың көмегі арқылы тыңдау дағдыларын дамытуға технологиялардың алатын орны көрсетілді; мультимедиялық технологиялардың әдістемелік, ұйымдастырушылық, педагогикалық ерекшеліктері талданды; мектепте интерактивті тақтаны қолдану тиімділігі айқындалды; интерактивті тақтамен оқушылардың тілге қызығушылығын арттыру тәсілдері анықталды.

Резюме: Показана роль технологий в развитии навыков аудирования с помощью новых технологий в системе образования, в том числе информационно-коммуникационных технологий; проанализированы методические, организационные, педагогические особенности мультимедийных технологий; определена эффективность использования интерактивной доски в школе; определены способы повышения интереса учащихся к языку с помощью интерактивной доски.

N.A. Nazarbayev said that students should be fluent in at least three languages: Kazakh, Russian and English. He also noted that in all schools, students have the opportunity to learn three languages, noting that it is not easy to talk about the true competitiveness of the nation without a full command of English. This article aims to identify ways to develop students' speaking skills, which are important in shaping the path of development of Kazakhstan. Features and essence of foreign language teaching, methods of effective teaching of speaking skills are given. There is also a definition of interactive learning technology in the teaching of English to students. It covers ways to develop speaking skills, increase students' interest in English, and influence students to speak English in an effective way [1, p.13].

English is one of the most developed languages in the world in terms of art and imagery, purity and richness of vocabulary. In Kazakhstan, English is taught as a third language, and it has a high status in the education system. It is used in some public relations and is a compulsory subject to be taught in schools. Speaking skills are “the process of creating and distributing meaning using verbal and non-verbal symbols in different contexts” [2, p.19]. Speaking is an important part of learning and

teaching a second language. In order for students to communicate properly in English, they need to listen and understand the spoken word. Spoken language is used by people to communicate with each other.

The content of the teaching method used to teach speaking in English depends on the set of knowledge, skills and abilities acquired by the student in language communication [3, p.119].

Many educators now agree that communicative language teaching and co-teaching work well. Communicative language training is based on real-life situations that require communication. In short, English teachers are real life learners create a classroom environment where they can communicate, practice, and use spoken language. It can occur when students work together in a group to achieve goals or complete a task [4, p.11].

The methods used to improve students' speaking skills, activity and interest in English lessons include:

1. The game method increases the activity and interest of students during the lesson;
2. The oral method is based on discussion, debate and dialogue exercises;
3. The visual method is carried out with the use of artistic means, ie pictures, music and videos;
4. The practical method is used in the practical use of the learned information, in games or group work; [5, p.18].

One of the most effective and frequently used methods in the development of speaking skills is discussion. After each new lesson is explained or before the text is read, a discussion can take place for a variety of reasons. Students may want to draw conclusions and share ideas about the text. Prior to the discussion, the teacher must set the purpose of the discussion so that students do not waste their time on trivial matters. For example, in a discussion, students can share what they agree or disagree with. The teacher can divide the students into groups of 4-5 people. They are told that "people learn best when they read vs. people learn best when they travel "can be used to practice students' speaking skills [6, p.43].

The students listened the English songs to enhance listening skill, in reading skills usually use reading only and read one by one. The teacher take the video directly from YouTube. Meanwhile sending student assignments using email and Whatsapp accounts. The teacher used power point with application fokus key, fokus key is a template for making the presentation or power point more interesting ,this template used the teacher because it is interesting and makes students better understand the material presented. It related to Cakici (2016) explain the positive impacts of ICT on English teaching like availability of materials images, animation, audio, video to facilitate presenting and practicing language, helping teachers and student-centered. The teacher in the class VII more interested in using technology because make the learning more interesting and more attentive than just teaching using sound and only books, the students usually prefer and understand more when using technology. The teacher uses instructional videos or videos from the podcast on youtube with a variety of interesting videos, usually students listen the English songs

to enhance listening skill, it related Altun (2015) stated Technology can be applied to teaching practices to enhance and facilitate English language learning, computer, internet, smart boards, cell phones, video games, music players are used in target. in reading skills usually use reading only and read one by one. The teacher take the video directly from YouTube. Meanwhile sending student assignments using e-mail and whatsapp accounts. The teacher use power point with application fokus key, fokus key is a template for making the presentation or power point, this template used the teacher T1 because it is interesting and makes students better understand the material presented. 3) The teacher T2 used Wa and Email application The reason teacher chooses E-mail or Wa for students to send assignments because if using manual is usually complicated thus the teacher prefer use Technology because is easy to use it. The student can send their assignment trough this application. 4) The teacher T1 used LCD, laptop also speaker The teacher displaying material used laptop and Lcd in teaching English like teaching vocabulary by using LCD and laptop, Students note the material displayed on the LCD. The teacher displays the material using the Microsoft Word application to teach vocabulary because the teacher prefers used LCD projector compared to writing on the board. It related to Patel in Ahmadi (2018) in traditional classrooms, teachers stand in front of learners and give explanation through using blackboard or whiteboard. These methods must be changed concerning development of technology, the application of multimedia in classroom we can use power point to projected multimedia. LCD makes it easy for the teacher to make time efficient without write the material on the board

One of the methods that has a positive effect on the next speaking skill is brainstorming. The peculiarity of this method is that students share ideas on a given topic for a limited time. Depending on the context, individual or group work is effective and students can express themselves quickly and freely. A good characteristic of a brainstorming is that students are not criticized for their ideas, so students are open to sharing new ideas [7, p.17]. An effective approach allows students to discover new aspects, as a result of which they not only gain experience, but also develop fluency in English.

Reading works and books written in the style of oral speech raises speaking skills to a new level. The difference between this method and other methods is that the student can work individually in the desired direction (without restrictions on the scope and types of topics). As a result, the student's thinking develops, speech and thinking skills are practiced. Pupils have the opportunity to read books on any topic during the lesson. Discussions should be held with the teacher or in the group work on the work read. Oral work like this has a positive effect on the ability to speak.

Learning idioms, tongue twisters, trains students' ability to speak fluently in oral communication.

References:

1. Conversations about the lesson of a foreign language: a guide for students of pedagogical institutes / Passov EI, Kolova TI, Volkova TA, Dobronravova TN, Voronova OM, Krainova EA - L., "Enlightenment", - 2019.

2. Bim I.L. To the question of methods of teaching foreign languages. // IYASH.-1974.- № 2.-P.19-32.
3. Volovin AV Communicative approach to the study of foreign languages in the methodological systems of Great Britain and the USA // Communicative approach to the study of foreign languages: Sat. science. works, issue. 275 - M., 2020.
4. Introduction to the communicative method of teaching English: a handbook for teachers of Russia - OxfordUniversityPress, 2020.
5. Dufo Bernard. Interaction and imagination of students in the practice of teaching languages // Communicative training in foreign languages: inter-university. PGU works - Perm, 2021.
6. Methodical recommendations on the organization of research work of students in the pedagogical college./Ed. Oschepkova LS, Shisterova EA - Perm, 2020.- 43p.
7. Milrud RP, Maksimova IR Modern conceptual principles of communicative learning in foreign languages.// IYASH.- 2020.- №4 - P.9-15, №5 - P.17-22.

UDC 356.12

USING PROJECT WORK AT ENGLISH LESSONS AS A MEANS OF DEVELOPING PUPILS' PERSONALITIES

Kaldarbek A., Rustam F., Karbaeva G.
Scientific supervisor: Senior lecturer Pernebayeva G.B.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: В этой статье рассматривается важность использования проектной работы в качестве самостоятельной работы учащихся при обучении иностранному языку.

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда жобалық жұмысты оқушылардың өзіндік жұмысы ретінде пайдаланудың маңыздылығы қаралады.

The founder of the pedagogical method of projects considered to be John Dewey (1859-1952), American philosopher, psychologist and teacher. It is this American scientist a hundred years ago proposed to build learning based on active, purposeful activity through the pupil, consistent with his personal interest and personal goals. In order for a student perceived knowledge as really needed him, personally relevant, the problem is required, drawn from real life, a familiar and meaningful to the child. "To solve the problem" means a real and tangible result. As we can see it is not a new method. At the beginning of the XX century it was one of the perspective methods based on earmarked for a specific purpose and individual work of learners. In teaching foreign language this method began to be used at the end of 80s of the 20th century. In our foreign language teaching practice project methodology is being used at the end of 90s of the last century and now it is becoming worthwhile.

Nowadays this method is being used in more advanced level and it is popular almost in all spheres of life. Doctor of Education, known in the field of modern learning technologies, E.S. Polat defines a method of projects as "definitely organized search, research or individual or group work which includes not just the achievement of a result issued in the form of concrete and practical function, but also the organization of the process of achieving this result"[1, p.47]. There are a number of features of using the project for teaching foreign languages:

Firstly, the project is most often cross-cutting and requires knowledge from various educational areas, contribution to the integration of academic subjects.

Secondly, this inclusion of foreign language in other activities: research, work, aesthetic.

Thirdly, work on project-a combination of self-study student working in pairs, group or team work to solve any problem that requires the ability to put the problem, identify ways to solve it, pick up the necessary material, discuss it with group members and present to the audience [2, p.157].

While working on projects teachers have to face with some problems that disrupt the process of teaching foreign language. Using this method I had to face with some of these problems too.

1. Learners using their own language

If the class are monolingual they may use their L1 a lot (it often happens anyway in young learner classes) so you should decide whether the benefits of doing project work outweigh this factor. The problem with children speaking their first language instead of English may appear in monolingual classes. It is also a precious opportunity for realistic translation work because children use various materials and make interviews and surveys in their mother tongue but must report them in English.

The using of L1 can be treated in lessons in a similar way. According to Phillips, Burwood and Dunford, in low level classes the introduction can be done in children's mother tongue, whereas with high level students it can be an ideal opportunity for using the target language. However, even the lower level students can use a certain amount of English during their work. According to Hardy-Goud, in order to help them there can be a poster with classroom English and relevant phrases placed on the wall. A teacher should discuss the importance of using English and remind them to speak English all the time or nominate an "English monitor" in each group who will encourage using English in the particular task [3].

2. Some learners doing nothing

By giving more freedom to the learners you may also be giving them the freedom to do nothing! If the project is planned carefully and roles decided at the proposal stage this is less likely to happen. Some teachers might be afraid that without their control the weaker students will be lost and not able to cope. Tom Hutchinson again tries to see the positive side of it. He concludes that the teacher's constant supervision is not necessary for all students in the class and the brighter students can be encouraged to work independently so that the teacher can devote his or her time to those students who need it most. The teacher should ask them about the problems that they have and help in solving it. In most cases the weak students work with brighter students they strive to fulfill their tasks. If some students cannot keep up with other students the teacher can give easier tasks.

One group may have 'finished' the project after some time and say they have nothing to do. The teacher should remind them it is their responsibility to fill the time allocated to project work and discuss ways they could extend the work they have already completed.

If pupils have English only two or three times a week it will be difficult to organize project work with them, because there is not enough time for introducing the theme and explaining pupils their task. Pupils come for consultation out of lesson times. Even though project work should be pupils' independent work they need teacher's help. It is difficult to cope with the school timetable and devote one lesson for preparation stage.

References:

- 1.E.S. Polat "New Kazakhstan in the new world", 2001
- 2.Гандыбина О.В. Проектная деятельность учащихся на уроках английского языка <http://postnikovo.ucoz.ru/load\24-1-0-22>
- 3.<http://festival.september.ru/articles\419143>, 16.04.2011.

UDC 371.32

TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

Khalikova G.A., Nurlibaeva S.N.
Scientific supervisor: Moldaslamova A.K.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада шет тілін қашықтықтан оқыту мақсатында Интернет мүмкіндіктерін пайдалану, сондай-ақ видеоматериалдарды қолданудың тиімділігі талқыланады. Осы оқыту әдісін дамытуға көмектесетін тілдік іс-әрекеттің бағыттары қарастырылады.

Резюме: В статье обсуждается использование возможностей Интернета в целях дистанционного обучения иностранному языку, а также эффективность использования видеоматериалов. Рассматриваются направления языковой деятельности, способствующие развитию данного метода обучения.

Getting an education in the modern world is perceived as something indisputable and self-evident. A huge number of schools, teachers, active assistance from government agencies suggests that it is necessary to get a good education for well-being and ensuring a decent life. It is regrettable to realize that not everyone is in the same conditions of access to education.

The vast territories of our country do not allow us to open schools, universities or institutes in remote corners, and even more so to provide them with the necessary personnel. There is a large shortage of teachers in remote settlements. Young specialists find work in rural areas and remote settlements unpromising, so they stay in the cities where they received their education. The population gradually leaves such sites and goes to the cities. We are talking not only about villages and villages, but also about small towns. Therefore, educational organizations working in a remote format are very relevant for such territories [1, p. 8].

In the context of the pandemic, ordinary schools had to face a similar problem. Distance learning has become the only possible option for teaching in schools.

Information and communication technologies, closely connected with the possibilities of the Internet, open up new ways for the free dissemination of

knowledge and information around the world. This greatly facilitates the process of getting an education. The introduction of Internet technologies in the process of teaching a foreign language is a way to create new teaching methods based on the basis of fundamental techniques. The development of new approaches, methods and technologies for teaching a foreign language has largely intensified with the advent of Internet technologies. Currently, the problem of distance education is one of the most discussed topics. Training programs are being developed, electronic courses are being created in all areas of knowledge. The increased attention to this problem is explained by the information changes taking place at the moment, which makes it necessary to revise approaches to teaching at all levels of education: at school, vocational institutions, higher and other educational institutions [2, p. 63].

Distance education is education that is fully or partially carried out with the help of computers and telecommunication technologies and facilities. The subject of distance education is removed from the teacher, or learning tools, and educational resources. Distance education is a unified information and educational space that consists of electronic sources of information. These are: virtual libraries, databases, consulting services, electronic textbooks. During distance learning, the student continuously contacts not only with the teacher, but also in some forms of learning with other students [3, p. 37].

In practice, in the process of working at school under the conditions of distance education, the following difficulties were encountered: they can be divided into social and technical.

1) The main social problem, as in an ordinary school, is discipline. Sometimes students get distracted or talk during class. Unfortunately, the teacher who teaches the subject remotely is treated with less respect compared to real teachers.

2) Some students cannot understand that there is a teacher in the laptop, they only see the presentation and a small image of the teacher. That's why schoolchildren can't be serious enough. There is no direct contact between the teacher and the student. This leads to the fact that children have problems with self-organization.

3) Another difficulty is the time-consuming process of preparing for lessons. It takes a lot of effort to create materials for the lesson in a remote form.

But the main problem is the technical aspect. Computer problems, poor internet connection, poor sound and image quality.

Despite these difficulties, there are ways to resolve them. When students get tired and cannot focus, a change of activities is used, for example, songs are sung in elementary school or a physical minute is done.

Of course, it is much more difficult with technical problems, because nothing can be done about them. In such cases, you have to use the phone, call the student and give instructions. Despite the fact that the learning process takes place remotely, textbooks are also used. In the absence of an Internet connection, a task is given in the textbook. The page number, tasks are sent, and what needs to be done is explained by phone. Then, under supervision, these tasks are performed. When technical problems are resolved, communication is restored and the lesson continues, or the student scans the work and sends it to the teacher.

When listing the difficulties in the process of distance education of students, some aspects of the organization of the lesson were mentioned. Nevertheless, I would like to tell you a little about the form of interaction with students.

The lesson is carried out via Skype. It is built in the form of a presentation and is presented to students. Each class has its own presentation on the topic. Each lesson begins with a small speech and phonetic warm-up, then checking homework, getting acquainted with new material or working out previously passed, the final stage includes homework, reflection, evaluation by the teacher [4, p. 65].

In conclusion, it is worth noting that with the use of modern technologies, namely, distance education, students can work and receive education despite such problems as remoteness from cities, district centers, lack of teaching staff, a pandemic. Learning a foreign language remotely is relevant, and most importantly possible. Thanks to distance education, anyone can learn a foreign language. In my opinion, these opportunities that open up to students greatly exceed the disadvantages of distance education.

References:

1. Абраева А. Т., Бакирова А. Б. Технология работы с территориальными пунктами доступа ЦДО ТюмГНГУ // Информационно-коммуникационные технологии в реальном и виртуальном образовательном пространстве: материалы Междунар. науч.-практ. видеоконф. (г. Тюмень, 21 ноября 2014 г.) / под ред. В. В. Майера, С. М. Моор. - Тюмень: ТюмГНГУ, 2015. - С. 8-9.
2. Епишева О. Б. Технологические проблемы современной дидактики : учеб. пособие. - Тюмень: ТюмГНГУ, 2010. - 160 с.
3. Макарова С. Э. Инновации в образовании // Современные научные исследования и инновации. - 2015. - № 1. Ч. 3. – С. 36-40.
4. Пеккер П. Л. Дистанционное обучение: опыт московских вузов // Человек и образование. - 2015. - № 2 (43). - С. 66-71.

UDC 371.32

CLIL: AN APPROACH TO TEACHING THE SCIENCE THROUGH ENGLISH

Khamidova A., Mavlanova S.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: В данной статье приводится обзор литературы по подходу CLIL, казахстанской и международной практики его внедрения, а также документов Министерства образования Казахстана, касающихся внедрения данного метода обучения.

Түйін: Мақалада CLIL тәсілі бойынша әдебиеттер, оны енгізудің қазақстандық және халықаралық тәжірибесі, сондай-ақ осы оқыту әдістемесін енгізуге қатысты ҚР Білім министрлігінің мемлекеттік құжаттары қарастырылады.

The public documents related to trilingual education policy refer to the policy discussed in this project as “teaching science subjects through English”. As the notion itself implies, English as a Medium of Instruction (EMI) means teaching the content subject in English. Depending on the regulations, EMI can be understood as teaching English fully or partially. In Kazakhstani secondary education context, official

guidelines do not specify the amount of time that should be allocated to teaching content in English (e.g. full/partially). The public documents do not mention CLIL or any other alternatives as a required/suggested approach (Karabassova, 2018). Despite this fact, the roadmap of trilingual education plans “development of teaching (methodological) aids on integrated teaching of informatics, physics, chemistry, biology)” (Roadmap of trilingual education, 2015 p.5, my translation) that should be realized through 2017-2020. Also, NIS schools officially adopted CLIL approach (Autonomous Educational Organization Nazarbayev Intellectual Schools, 2013b). The experiences of NIS schools are expected to be translated to the mainstream schools and these (NIS) schools are considered pilot schools where new reforms are probed first, including trilingual education (Autonomous Educational Organisation Nazarbayev Intellectual Schools, 2013a). Since teachers training courses for mainstream schools were conducted in collaboration with NIS schools, it is assumed that the teachers in Uzbek-medium schools are also applying (or expected to apply) CLIL approach. Thus, the following paragraphs briefly explain the CLIL approach [1; p. 59].

Initially, CLIL was introduced in Europe in the 1990s by a group of educational specialists (Cenz, Genesee & Gorter, 2013), specifically, by the European Network of Administrators, Researchers and Practitioners (Coyle, 2007). Nowadays, it is a widely used approach around the world and there are 216 types of CLIL programs depending on the context (Grin, as cited in Coyle, 2007). According to Marsh (as cited in Coyle, 2007), CLIL is an approach where “a foreign language is used as a tool in the learning of a non-language subject in which both language and the subject have a joint role”. Coyle (as cited in Cenz, Genesee & Gorter, 2013) defines CLIL as a “dual-focused educational approach in which an additional language is used for the learning and teaching of both content and language”. For example, in CLIL, when the subjects such as biology, chemistry, physics, history etc. are instructed in a foreign language, the program includes language teaching content as well. In other words, the mission of the additional language is the target language for learning and MoI for teaching the content as well (ibid).

Basic CLIL principles. From the review above, it can be deduced that CLIL is an umbrella term that generally characterizes teaching in foreign language. However, although there is no “template” for the CLIL approach (Vazquez and Ellison, 2013), there are some basic parameters can constitute its pillars. Coyle’s (2007) 4Cs is probably one of the well-known frameworks. The 4Cs stand for Content, Communication, Cognition and Culture. The following explanation of 4Cs is given by Coyle (2007):

The 4Cs Framework suggests that it is through progression in knowledge, skills and understanding of the content, engagement in associated cognitive processing, interaction in the communicative context, the development of appropriate language knowledge and skills as well as experiencing a deepening intercultural awareness that effective CLIL takes place [2; p.9].

Of course, this signifies complexity of CLIL approach and it cannot be understood as mere bilingual teaching (Karabassova, 2018). Marsh, Mehisto, Wolff, and Frigols (2010) emphasizes that

Teachers undertaking CLIL will need to be prepared to develop multiple types of expertise among others in the content subject; in a language; in best practice in teaching and learning; in the integration of the previous three; and, in the integration of CLIL within an educational institution [2; p.5].

This means that teacher training before the implementation of the CLIL is the crucial step (Vazquez and Ellison, 2013). That is because CLIL necessitates full change of the instructional strategies (ibid.).

One of such changes is that teachers need to adapt in CLIL in learner-centered approach and shift from traditional teacher-centered approach (Bovellan, 2014; Dalton-Puffer, 2011; Kashiwagi & Tomecsek, 2015; Van Kampen, Admiraal & Berry, 2018). Vazquez and Ellison (2013) further argue that the “centeredness” issue in CLIL goes beyond teacher-centered and learner-centered dichotomies. According to them, CLIL demands “thinking-centered” approach where both teacher and learners need to have “conscious thinking” about the learning process. Overall, as any preferred content and language teaching style, CLIL demands quitting only teacher-centered style.

The integration of the content and the language is another important element of CLIL. It should be noted that integration is one multi-perspective concept (Nikula, Dalton-Puffer, Llinares, Lorenzo, 2016). Nikula, Dalton-Puffer, Llinares, Lorenzo (2016) suggest that there are three basic interrelated perspectives of understanding the integration: curriculum and pedagogy planning, participant perspectives, and classroom practices.

Curriculum and pedagogy planning perspective refers to institutional level decisions and plans of what and how it will be integrated. Nikula, Dalton-Puffer, Llinares, Lorenzo (2016) emphasize that clearly stated ideas about the role of language integration in content teaching is important for its implementation. Indeed, Sylvén (2013) conducted a comparative analysis of CLIL policies in Sweden and other European countries. The findings were that lack of clearly articulated CLIL guidelines might be one of the factors its failure in Sweden. [3; p. 27]

The participants’ perspectives (e.g. teachers, students) refer to beliefs and perceptions regarding integration play a significant role. The classroom practices perspective deals with the final realization of the integration in the classroom. Altogether, the three abovementioned perspectives can be analyzed by asking the following questions given by Nikula, Dalton-Puffer, Llinares, Lorenzo (2016): how desirable integrated content and learning objectives are articulated (in curriculum and pedagogy planning); how individual perceives and/or succeeds in CLIL participant perspectives; how CLIL manifests itself in language use. While bearing in mind the curriculum and pedagogical planning perspective from the literature review and public documents, the focus of this research matches with participant’s perspectives and classroom practices perspective.

Empirical studies on teacher beliefs and practices of CLIL in Kazakhstan and worldwide. There are several considerations that the previous empirical literature on CLIL is consistent with. Skinnari and Bovellan (2016) conducted an interview-based qualitative study with 12 science and history teachers from Austria, Finland and Spain. The interview results showed that teachers tend to prioritize content learning over the language objectives of the lesson. The authors emphasized that this might be because the content objectives are well-articulated in the curriculum as the main goal. Also, the study found that most teachers “are not aware of the role of the language in teaching and learning their subject”. Teachers’ understanding of the function of the language seemed to vary. For some teachers, language was a necessary tool for scaffolding and meaning making for content and language learning, while others believed that language is a just mean of communication for primary goal of content learning [4; p. 153].

Bovellan (2014) investigated teachers’ beliefs about the role of language learning in CLIL classrooms in Finnish primary schools. The study adapted qualitative approach with interviews and document analysis. The finding of this study showed that teachers’ pedagogical practices were teacher-centered rather than learner-centered. Also, for some the teachers, language learning was teaching set of terminologies, while some perceived it as a tool for communication and meaning making.

Studies from other contexts gave similar results. Tan (2011) conducted a mixed-method study on math and science teachers’ beliefs and practices regarding the content and language teaching. The researcher used interviews and classroom observations with language and content teachers. The study was conducted in Malaysian context where English was (then) recently made a medium of instruction for math and science subjects and teachers were expected to apply Content Based Language Teaching (CBLT) approach (analogy for CLIL). Tan (2011) found that teachers’ beliefs about their roles as “only content teachers” or as only language teachers constrained students’ learning opportunities. Tan (2011) concluded that these beliefs played detrimental role in guiding and shaping teachers’ practices in CBLT classrooms. The study also highlighted that external factors such as curriculum standards, the time, and assessment test pressure also significantly impacted the instructional process. Also, the study observed the lack of collaboration between content and language teachers and revealed crucial role of professional development programs for both content and language teachers for successful integration of the subjects. The findings of Tan’s (2011) study are important to consider that due to its some contextual similarities with the current research. First, as this research, Tan’s (2011) study was also conducted in a context where English is a foreign language for all teachers and students. Both my study and Tan (2011) explore state-mandated top-down and ongoing policy.

Karabassova (2018) conducted a qualitative study on teachers’ conceptualization of CLIL in a NIS school. The study found that teachers viewed the content learning and the language learning teaching as “separate endeavors” and perceived their roles as “content experts” (p.9). Accordingly, for those teachers, the

language teaching was the second priority. Also, despite the fact that students' foreign language development was part of CLIL, teachers tended to "set high expectations for students' target language proficiency". These views might be connected with another finding of the abovementioned study that teachers had low awareness of CLIL principles. In fact, as mentioned in previous sections, the NIS schools are considered to be a model for all Kazakhstani mainstream schools in any reform introduced by the ministry, including CLIL. Therefore, Karabassova's (2018) findings can be a prediction of the situation in mainstream schools.

Unlike the context of this research where English (the target language) is the fourth language, all of the above-mentioned studies were conducted in the contexts where the target language in CLIL is either the second or the third language. Although Karabassova's (2018) study describes Kazakhstani NIS context, the abovementioned difference still exist.

However, this reviewed empirical literature provides basic issues that are common in most CLIL classrooms. One of the issues that are common is that content teachers tend to not recognize their roles as language teachers and believe that they are only content experts. Accordingly, for content teachers the language learning aspect of the CLIL is less important compared to their content teaching. Also, all of these studies empathize on the importance of teachers' beliefs to their instructional practices. Despite the contextual differences, these conclusions might be helpful in exploring the science teachers' beliefs and practice in Kazakhstani Uzbek-medium schools [5; p.213].

References:

1. Cenoz, J. Genesee, F. & Gorter, D. (2013) Critical analysis of CLIL: taking stock and looking forward. *Applied Linguistics* (First Published Online July 2013) DOI: 10.1093/applin/amt011
2. Karabassova, L. (2018). Teachers' conceptualization of content and language integrated learning (CLIL): evidence from a trilingual context. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-13.
3. Kashiwagi, K., & Tomecsek III, J. (2015). How CLIL classes exert a positive influence on teaching style in student centered language learning through overseas teacher training in Sweden and Finland. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 173, 79-84.
4. Marsh, D.; Mehisto, P.; Wolff, D.; Frigols, M.J. 2010. *The European Framework for CLIL Teacher Education*. Graz: European Centre for Modern Languages.
5. Matuszkiewicz, R. (2010). The language issue in Kazakhstan – institutionalizing new ethnic relations after independence. *Economic and Environmental Studies*, 10(2), 211-227

UDC 811.11

MODERN BOOKS FOR SELF STUDY ENGLISH

Khaydarshikov I.S, Artukhodjaev O.M.
Scientific supervisor: Artykbaeva F.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақала шет тілін үйренуге арналған шетел тілін үйренуге арналған заманауи оқу материалдарына арналған. Біз осы немесе басқа ресурс үшін не қызықты екенін қарастырамыз, олардың әрқайсысының күшті және әлсіз жақтарын

талдаймыз. Сондай-ақ, осы мақалада оқу процесінде қолдануға болатын негізгі және көмекші материалдардан максималды пайда алу туралы пайдалы кеңестер берілген.

Резюме: Данная статья посвящена современным обучающим материалам по изучению иностранного языка, которые являются доступными для изучающих иностранный язык. Мы рассмотрим, чем интересен тот или иной ресурс, разберем сильные и слабые стороны каждого из них. Так же в данной статье имеются полезные советы как получить максимальный эффект от основных и вспомогательных материалов, которые могут быть использованы в процессе обучения.

The textbook "Basic training" consists of 16 lessons. Each is dedicated to specific topics: personal pronouns, verb tables, prepositions, and more. The publication allows you to independently study English. It's perfect for beginners. After reading, you can easily overcome the language barrier and can communicate in English. The main emphasis here is on grammar. The author manages to explain it in simple words and very intelligibly. The book received many positive reviews. It really helps to master the basic knowledge of English

English step by step. Complete course Author: Bonk N.A., Bonk I.A., Levina I. The legendary English step by step textbook was published a long time ago. It is a self-study guide for grammar, phonetics and pronunciation. After completing the course, readers will have mastered 1200 lexical units. A disc is included for greater efficiency. It features listening tasks and exercises to improve your pronunciation. For each of them, keys are selected at the end of the book. Judging by the reviews, there are a lot of interesting facts about the UK and different practical tasks inside. The textbook is suitable for studying on your own or with a teacher. The course is designed for 1-2 years, depending on the intensity of the classes. Ideal for beginners from scratch and already with a set of basic knowledge. Consists of 960 pages. Main advantages: optimal cost, many positive reviews and reviews, suitable for different types of assignments and training levels, interesting content [1, p.38].

English grammar in use Author: Raymond Murphy English grammar in use is a very popular English grammar textbook all over the world. It is published in three editions for different levels of training: from Elementary to Advanced. An important feature of the tutorial is the systematization of knowledge. This allows you to quickly and easily improve your English level. Each topic is worked out in a specific order. They are presented according to the following scheme: first, theoretical material is given with explanations and illustrations, then you need to complete practical tasks Each person can choose one of the publications for themselves, depending on the level of training. The author Raymond Murphy presents his method of language learning, which is recognized by many readers. These books are often used in universities and courses. The advantages include systematized material, clear explanations, useful exercises for practice, high efficiency, the ability to choose the optimal level [2, p.97].

New Round-Up: Student's Book: Level 1 / English Grammar 1

Author: Virginia Evans

The Virginia Evans Self-Study English Book is a great, playful self-study book. With the help of interesting exercises, the reader significantly increases the level of knowledge. The grammar rules are presented in the form of tables with

bright illustrations. The main focus here is on writing assignments and fun language games. In New Round-Up, all the rules are given in an accessible and understandable way. Readers in the reviews point to a well-structured presentation of information. Each new topic begins with a different dialogue. The book is often purchased for use in educational institutions, in language courses and as a self-study guide. It is made for beginners. But after reading, if you want, you can buy a sequel. At the end there are all the answers for self-testing. Pros: good print and paper quality, colorful illustrations, accessible presentation of information, effective practical exercises [3, p. 25].

English Pronunciation in Use: Elementary: Self-Study and Classroom

By Jonathan Marks

Jonathan Marx's book is reminiscent of the famous Murphy. It really helps to remove the language barrier, to begin to speak fluently in English and, most importantly, to understand the language. This all develops thanks to a logical presentation, correctly selected tasks. The publication is adapted for learning the language on your own, but it can also be used during classes with a teacher. The set includes 4 discs with audio materials that actively develop hearing and pronunciation. The textbook is divided into 50 units, each of which occupies two pages of theory and practice. Topics cover the most important aspects of the language. And it all fits into 168 pages. In the reviews, buyers say the book is really very useful and well worth the money. Advantages: excellent results, small volume, important basic topics, clear presentation of theory, practical tasks [4, p.159].

language. Grammar. Exercise book Author:

Golitsynsky Yu.B.

Golitsinsky's collection is very popular among language teachers. It is completely devoted to the study of grammar, includes all the necessary rules. But the most important thing is that there are a lot of various practical exercises, in the process of which you can improve your knowledge level well. The book contains a dictionary of the most used words. Numerous tables and diagrams facilitate the learning process. It is very convenient to study the collection on your own. Customers leave a lot of positive feedback. Designed specifically for beginners and students in grades 5-9. But experts advise it to adults learning English. Consists of several sections that combine different topics. It is large enough in volume, has the optimal font size. The main advantages: optimal price, best reviews, conveniently presented information, many practical tasks [5, p.124].

1 "Self-Study of the English Language", C. E. Eckersley

Another titan among the authors of English textbooks, whose name has been heard by teachers since 1932, is Karl Eckersley. Happy are those who, in Soviet times, fell into the hands of the books of the "Longman" edition, brought from overseas! Now there is no problem to buy Eckersley's self-instruction book, and the latest editions for Russia are supplemented with explanations in Russian. A valuable feature of Eckersley's Self-Study of the English Language - the book provides knowledge of the spoken plan and writing. The textbook is full of illustrations; the texts often contain a share of exquisite English humor [6, p. 15].

2 "English without a tutor", O. N. Ovadenko

A modest cover, almost complete absence of illustrations, dry tablets and boring texts - this is the impression this tutorial will make if you pick it up and skim through it. However, this "gray mouse" is a huge success among English learners and has received a lot of positive feedback. The emphasis is on grammar, and rightly so. The grammar of English, on the one hand, is complicated, on the other hand, without it you cannot become a competent speaker of this language. The clear structure of forty-three lessons forms the grammatical foundations for the student step by step, exercises with clues are attached to each topic. Much attention is paid to the vocabulary - a list of words with transcriptions that need to be learned is attached to the lessons [7, p 15].

3 "The best self-instruction manual of the English language", A. V. Petrova, I. A. Orlova

many modern textbooks suffer from the so-called "broken" presentation of the material. In other words, the technique does not have a clear direction, it is chaotic, and there are even mistakes. But the self-instruction manual of the famous teacher and methodologist Petrova is proudly named the best in the new edition. It is impossible to find a single error in it! The material is literally "chewed", everything is explained to the smallest detail from simple to complex. The book is designed for those who begin to master English from scratch, it explains the smallest nuances of pronunciation, grammar, and features of English vocabulary [8, p.125].

4 "English language. The most boring tutorial ", Yu. Zhdanov

In this tutorial, the lessons are called "vitamins", and there are sixteen of them. It turns out that learning English can be not only fruitful, but also fun! In the book, the material is mainly in phrases that are useful every day. Everything is tied to commonplace everyday situations: morning in the family, shopping and cinema, rest and work. The textbook develops visual perception when the text is accompanied by a clear picture, not devoid of humor. The textbook will not give you perfect command of English, but it will allow you to overcome the language barrier and master the basics of a foreign language [9, p. 194].

References:

1. English step by step. Complete course. Bonk N.A., Levina I.I., Bonk I.A. (2015, 960s)
2. Essential Grammar in Use, Murphy R., 2015, English Grammar in Use, 2 edition, Murphy R., 1994.
3. Student's Book: Level 1 / English Grammar 1 Round Up 1 (Virginia Evans, Jenny Dooley (Pearson. Longman)) 2011/
4. English Pronunciation in Use - Elementary. Jonathan Marks Self-study and classroom use Cambridge University Press, 2007. - 168 c. + Audio 5CD//.
5. Golitsinsky Y.B. Grammar: Collection of exercises.-7th ed., Revised and supplemented by SP. .KARO, 2011.-576s.- Series "English for schoolchildren".
6. Essential English for Foreign Students. Book 1//Linguistics\\Foreign: English 1967//.Foreign Language Press, Sofia.
7. English. My teacher is a book. English without a tutor .. Ovedenko O. NOvedenko O.N. // Linguistics, Scientific and educational, Study guide 2007.
8. Petrova, Anastasia Vladimirovna.The best self-study guide of English /A.V. Petrova, I.A. Orlova. - Moscow: AST, 2015 .-- 736 p. - (School of English by Petrova).
9. Zhdanov Yuri. English with Puzzle English: The most boring self-instruction manual M .: AST, 2017 .-- 194 p. - ISBN 978-5-17-101155-0.

PRAGMATICS AND STYLISTICS IN THE TRANSLATION OF FINANCIAL DOCUMENTS

Korganova S.D

Scientific supervisor: Umarbekova G.T
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: Статья посвящена проблеме необходимости сохранения экспрессивно-прагматической функции при переводе финансовой документации. Экспрессивно-прагматическая функция мемуарного текста состоит в том, чтобы донести до читателя субъективный социально-ценностный подход автора к событиям и персонажам. В статье анализируются переводы нескольких авторов и рассматриваются способы сохранения экспрессивно-прагматической функции в переводе.

Түйін: Бұл мақала қаржылық құжаттаманы аудару кезінде экспрессивті-прагматикалық функцияны сақтау қажеттілігі мәселесіне арналған. Естелік мәтіннің экспрессивті-прагматикалық функциясы-оқырманға автордың оқиғалар мен кейіпкерлерге субъективті әлеуметтік-құндылық көзқарасын жеткізу. Мақалада бірнеше авторлардың аудармалары талданады және аудармадағы экспрессивті-прагматикалық функцияны сақтау жолдары қарастырылады.

Translation is implex and multifaceted type of human activity. Although they speak translation from one speech to other, the translation process doesn't just change one language with another. Pragmatics from the Greek pragma is business, action is a field of explore that studies the relationship of signs to the topics that produce and interpret them. Translation pragmatics - the pragmatic aspect of interpretation is the impact on the course and outcome of the translation process of the need to have the required effect on the addressee. The translation should match to the communication purposes, fill a pragmatic task, a problem set by the interaction participants for which the translation is being performed. Pragmatic adaptation of a translation is a set of replaces made to the translation text in order to reach the necessary reaction from a specific recipient of the translation [1, p. 55];

The main criterion for assessing the impact of a translation on the recipient is the recipient's own understanding of the text, which largely depends on the recipient's background knowledge. The pragmatic task and the communicative situation determine the variability of the translation methods and the subsequent choice of the most appropriate option. Pragmatic potential-the ability of the text to produce a communicative effect, to cause the Receptor to have a pragmatic relationship to the message, i.e. to carry out a pragmatic impact on the recipient of information [2, p. 68].

The student should know and use in the practical course of translation the following basic provisions of the theory of translation:

- the role of translation in intercultural communication;
- sociocultural conditionality of translation activities;
- the concept of non-identity of the content of the original and the translation, the principle of ensuring minimal losses;

- the concept of equivalence and adequacy of translation;
- the concept of the pragmatic potential of the original text and the translation and the main ways of pragmatic adaptation of the translation;
- translation classifications and different types of translation strategies;
- the main models of translation, the main types and types of translation transformations, the ways and conditions of their use in the analysis of the translation process and its results;
- the main types of translation correspondences and ways of transmitting non-equivalent vocabulary;
- basic principles of translating a coherent text;
- criteria for evaluating the quality of translation.

These practical recommendations are designed to facilitate the work of the translator and contain tips and reference information, selected on the basis of practical experience in translating business documents and a variety of commercial, technical documentation for the customers of the translation company. The number of contracts concluded between representatives of domestic and foreign businesses is constantly increasing. In this regard, the number of people who want to order a financial transfer is also growing. After all, it is all kinds of reports, invoices, declarations that give a clear idea of the partner's activities. After studying them in a language that is clear to them, the businessman draws conclusions and makes the right decisions [3, p. 112].

The translation can be defined as: 1) the result of a certain process, that is, the name of the translated text itself; 2) as the process itself, the action that results in the translation text in the first meaning, i.e. translation is an interlanguage transformation or transformation. A fluent glance, it seems that there is nothing easier than translating financial documents and statements. After all, they contain a lot of digital information and technical data. However, this is not the case. The translator must not only be fluent in both languages, but also know the specifics of the current legislation and document management. After all, each country can have its own reporting rules, its own terms and abbreviations.

Translation of financial documents requires special accuracy and does not allow ambiguity in the interpretation of the source information. Any flaws and shortcomings can not only critically affect the relationship between the contractor and the customer, but also harm the business. Given the above, it is recommended to choose a translator with an economic education. In addition, they must follow the latest news in this area, participate in trainings and conferences, and take advanced training courses.

It is almost impossible to perform a high-quality job if you translate individual words in the financial statements without understanding the meaning of the whole sentence [4, p.18]. To meet the huge demand for translators, translation schools, faculties and institutes have been established in many countries. As a rule, the training of translators was carried out on the basis of educational institutions – universities and institutes where foreign languages were studied, and it fell to the task of language teachers to create rational programs and textbooks for teaching translation. Linguists

had to create the necessary scientific basis for building an effective training course for highly qualified translators [5, p. 35].

References:

1. Barkhudarov, L. S. Language and translation. Questions of general and particular theory of translation 2020; p37-39
2. Abekawa J. A., Oralbayev. A. B., M. Berdalieva, Izbasarova pragmatic translation; p67
3. Vinogradov, V. S. Translation: general and lexical questions: A textbook 2019; p188-191
4. Sadvakasova. Z. M, Instructional and methodical letter for the 2017-2018; p79-86
5. Komissarov, V. N. Modern translation studies. Textbook 2017; p68

UDC 811.111

MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Makhamatova T.

Scientific supervisor: Umarbekova G. T
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мәні ашылады, олардың білім беруді модернизациялау жағдайында ағылшын тілін оқытудағы рөлі анықталады, ағылшын тілін оқытуда қолданылатын жаңа ақпараттық технологиялардың жіктелуі ұсынылады.

Резюме: В статье раскрывается сущность информационно-коммуникационных технологий, определяется их роль при обучении английскому языку в условиях модернизации образования, предлагается классификация средств новых информационных технологий, применяемых в обучении английскому языку.

Learning a foreign language in the today's world is one of the essential components of the life of a contemporary, successful person. Knowing of a foreign language is not just desirable, it is relevant[1]. Nowadays, there are more and more people who want to know a foreign language, accordingly, there is a need for high-quality teaching of a foreign language.

The modern information society in which we live is characterized, first of all, by the leading position of information and the exceptionally fast pace of development of its processing tools – information and communication technologies (ICT). Notable achievements in the field of computer science have led to the introduction of computer technology in various spheres of human life. To date, the prerequisites for the effective use of ICT in the education system have already been created.

Scientists believe that any method of teaching is enriched by integrating information technologies into it. But if in the process of teaching computer science, ICT tools act both as an object of study and as a means of teaching, then in the process of teaching a foreign language, they are only a means of teaching. The ICT means should be understood as software, hardware and hardware and technical means and devices operating on the basis of microprocessor, computer technology, as well as modern means and systems for transmitting information, information exchange, providing operations for collecting, producing, accumulating, storing, processing, transmitting information and the ability to access information resources of local and

global computer networks [2]. The most commonly used ICT tools in the educational process include:

- electronic textbooks and manuals demonstrated using a computer and a multimedia projector,
- electronic encyclopedias and reference books,
- simulators and testing programs,
- Internet educational resources,
- DVDs and CDs with paintings and illustrations,
- video and audio equipment,
- research works and projects [3].

The practical use of ICT involves a new type of cognitive activity of the student, the result of which is the discovery of new knowledge, the development of cognitive independence of students, the formation of skills to independently replenish knowledge, search and navigate the flow of information. ICT tools allow to activate the cognitive activity of students; to provide positive motivation for learning through interactive dialog hypertext; to ensure a high degree of differentiation of learning; to improve the control of knowledge, skills and abilities; to rationally organize the educational process, increase the effectiveness of classes; to form the skills of truly research activities; to provide access to various reference systems, electronic libraries, other information resources. The use of computer programs when teaching a foreign language allows you to present the educational material more clearly and easily than in oral form. It is also very important that the student can work in the classroom in an individual mode, moving forward in comprehending new material at his own pace, returning to the misunderstood, if necessary, or getting ahead of himself

The main purpose of teaching foreign languages is the formation and development of the communicative culture of students, teaching practical mastery of a foreign language. It is very difficult to master the communicative competence in English without being in the country of the language being studied. The use of information technologies in teaching a foreign language helps to achieve this goal best of all. The main goals of using ICT in English lessons are:

1. increasing motivation to learn the language;
2. development of speech competence;
3. increasing the volume of linguistic knowledge;
4. expanding knowledge about the country of the language being studied;
5. development of the ability to learn a foreign language independently[4].

Computer programs have many benefits over traditional teaching methods. They allow you to train various types of speech activity and combine them in different combinations, help to understand language phenomena, form linguistic abilities, create communicative situations, automate language and speech actions, and also provide the implementation of an individual approach and the intensification of independent work of trainees. The task of a teacher of a higher educational institution is to maximize the level of educational motivation of students, to form their ability to work independently, to use all available mechanisms for positive relationships in a

group, between a teacher and students, to form an interest in the subject being studied. The use of computer training and control programs in a foreign language expands the possibilities of including a variety of exercises in the learning process, enlivens the learning process, makes it dynamic and interesting. This methodical technique allows you to activate the learning process, carry out hidden control, promotes cognitive activity, students acquire skills of independent work.

The use of new information technologies in teaching English helps us to choose methodological tools and techniques that allow us to diversify the forms of work and make the lesson interesting and memorable for students. They also allow us to radically change the organization of the learning process of children, to form their system thinking. In my work, I often use a variety of electronic resources: multimedia programs, materials found on the Internet, interactive tests. They make the lessons diverse and interesting, teach children to use various new technologies. On the Internet, you can find the necessary information for projects: about museums, attractions, information about current events in different countries, about the environmental situation in different parts of the world, about national holidays, etc. And these materials act as a "real" cultural carrier in the process of intercultural communication. At the same time, my role as an English teacher is to adapt them to this course, the topic being studied and the language level of the students. The use of ICT allows you to move:

- from learning as a function of memorization to learning as a process of mental development;
- from a static model of knowledge to a dynamic system of mental actions; from orientation to an average student to differentiated and individual training programs;
- from the external motivation of learning to the internal moral and volitional regulation.

Practice shows that, thanks to multimedia accompaniment of classes, the teacher saves up to 30% of the study time than when working at the blackboard [5]. He should not think that he will not have enough space on the blackboard, do not worry about the quality of the chalk, whether everything written is clear. By saving time, the teacher can increase the density of the lesson, enrich it with new content. When explaining new material in the lesson, the teacher can use subject collections (illustrations, photographs, portraits, reproductions of paintings by the studied artists, video tours, video clips), dynamic tables and diagrams, interactive models, projecting them on a large screen. At the same time, the technology of explanation changes significantly – the teacher comments on the information that appears on the screen, if necessary, accompanying it with additional explanations and examples.

It is safe to say that the correct use of ICT in teaching contributes to the qualitative formation of intercultural communicative competence among students.

References:

1. Musurmanova O. Spirituality, values and education of youth // T.: "Teacher", 2004 – 4 p.
2. Dictionary of pedagogical everyday life / ed. Luzina. Pskov, 2003-17 p.

3. Saikov B. P. Organization of the information space of an educational institution: a practical guide. M., 2005- 112 p.
4. Sysoev P. I. Information and communication technologies in foreign education: textbook.manual. - Moscow: Libronom,2013-264 p.
5. Musurmanova A. Conceptual foundations of the formation of spiritual culture of youth in the system of continuing education // Problems of Pedagogy, 2019. No. 1 (40 p).

UDC 811.111

LEARNING ENGLISH VIA GAMES ACTIVITIES

Makhmudjanova M.U., Adakhamova D.A.
Scientific supervisor: Aryslanova B.K.
Miras University, Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада шетел тілін оқытудағы ойын түрлері қарастырылған. Ағылшын тілі сабағында ойындарды қолданудың тиімді әдістері сипатталады.

Резюме: В статье рассматривается игра как одна из форм обучения иностранному языку. Описаны некоторые эффективные пути использования игр на уроках английского языка.

Games are one of the main forms of teaching a foreign language. They create a relaxed environment in which learning and language learning is easier than forced teaching methods. While playing, students not only memorize new words, expressions or rules, but also develop attention, memory, critical thinking, observation and, of course, creativity. The use of games in learning helps to maintain interest in the English language, helps to provide more easily learning, consolidating and mastering the material of the lesson as well [1, p.34].

The game is a traditional, recognized method of teaching and upbringing. This is a unique tool for non-violent education of children. The game corresponds to the natural needs and desires of the child, and therefore with its help he will learn with pleasure. We would like to note the great potential of the game as a means of teaching English. The game activity in the English lesson not only organizes the process of communication in a foreign language, but also brings it as close as possible to natural communication. The game develops mental and volitional activity. Thanks to the games, all the cognitive processes of students are activated: attention, memory, thinking, and creative abilities are developed. Educational games help to relieve fatigue, overcome language and psychological barriers. Their use always gives good results, increases interest in the subject, allow you to focus on the main thing – mastering speech skills in the process of natural communication situations during the game [2, p.23].

The game introduced into the educational process in English classes, as one of the teaching methods, should be interesting, simple and lively, contribute to the accumulation of new language material and consolidate previously acquired knowledge. It should be borne in mind that the game play makes the learning process much easier; moreover, a skillfully designed game is inseparable from the teaching.

There are always moments when the students' attention is scattered during the lesson. Then any spontaneous game increases the attention of children, enlivens and

improves the perception of educational material. The game allows the teacher to correct the mistakes of students quickly along the way, without giving them a deep hold in the memory [3, p.41]. Students usually remember better what they like to do. Therefore, games make it possible to remember the material deeply and for a long time. Games increase the motivation to learn. Students are very active during the game, because no one wants a pleasant pastime to end quickly because of him. Hence, games make them struggle. The use of games in English lessons helps the teacher to reveal more deeply the personal potential of each student, his positive personal qualities (hard work, activity, independence, initiative, ability to work in cooperation, etc.), to preserve and strengthen educational motivation.

Games are an active way to achieve many educational goals:

fix the material that has just been passed;

the game is a very successful solution to repeat what you have passed;

the game is an excellent way to spur students, make them work actively in the classroom when they have to do less pleasant things;

a game is a method of changing activities after a difficult oral exercise or other tedious activity;

the game is an ideal opportunity to relax;

games help to relieve stiffness, especially if you exclude the element of competition from them or reduce it to a minimum [4, p.92].

Games can be used at the beginning or at the end of the lesson in order to divide the lesson into two parts, to relieve tension, which is decided at the discretion of the teacher. It is important that the work brings positive emotions and benefits, and, in addition, serves as an effective incentive in a situation when the interest and motivation of children to learn a foreign language begins to weaken.

The reasonable use of games in the classroom and their combination with other methodological techniques contribute to the qualitative assimilation of the material and make the process of cognition, which becomes a need for students [5, p.70].

The game form of work makes it possible to repeat and consolidate the learned lexical units and standard phrases, diversify the forms of the lesson and maintain the attention of students in the lesson. The game serves as a means of increasing the effectiveness of the lesson only when it is pedagogically and methodically purposeful. It is necessary to gradually introduce new types and types of games, modify and complicate their content and material. While playing in English lessons, students practice speech activity, which is automated and constantly expanding due to this.

Depending on the goals and objectives of the lesson, various games can be used, they can be offered in the process of fixing the educational material, at the stage of its activation in the speech of students [6, p.5]. Games are used as separate elements of the lesson or the whole lesson can be held in the form of a game with elements of competition between groups.

In conclusion, we would like to note that educational games are based on the principles of teamwork, practical usefulness, competitiveness, maximum employment of each student and unlimited prospects for creative activity. During the game, logical

thinking develops, the ability to find answers to questions posed, the ability to communicate with each other.

The game occupies a special place in the process of active learning, being both a method and a form of organizing training. The use of the game in English lessons is of great importance for the formation of new skills and abilities. The use of various game techniques and situations in the classroom contributes to the formation of a friendly team in the classroom, foster responsibility and mutual assistance, since in the game they should be "one team", help and support each other.

In addition, a pleasant and lively atmosphere plays an important role in learning English. To create such an environment, you need to add variety to the educational process, play interesting games in the classroom. And it doesn't matter who the lessons are for: for children or for an adult audience. After all, it will be interesting for everyone to engage in such activity.

Playing games in an English lesson is a good warm-up for children. And adults can have fun while playing and take a break from studying monotonous topics. Hundreds of different games are suitable for this purpose.

Each teacher should remember that the more lessons he teaches in a playful way, the more interest in learning the language appears among children. Consequently, the more interest and the easier the learning process is. Therefore, we should not ignore games and play techniques when teaching children a foreign language.

References:

1. Richards, J. C., and Rodgers, T. S. Approaches and methods in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2017 – P. 34-36.
2. Littlewood, W. Communicative Language Teaching. New York: Cambridge University Press, 2015 – P. 20-25.
3. Kolesnikova I. E. Games in the English lesson: a manual for teachers. Minsk: Narodnaya Asveta, 2000 - 120 p.
4. Stronin M. F. Learning games at the English lesson. M.: Prosveshchenie, 2001 - 370 p.
5. Solovova E. N. Methods of Teaching Foreign Languages//Basic Course of Lectures [Text]/Moscow: Prosveshcheniye, 2002 – 238 p.
6. Bocharova L. P. Games in English lessons at the primary and secondary level//Foreign languages at school. № 3. M., 1996 - P. 3-5.

UDC 371.32

METHODOLOGY AND COMMUNICATION DIRECTIONS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Mamadali L., Osmankul P., Nurakhova M.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда бір әдістемемен шектелмей, білім алушылардың сұраныстары мен мақсаттарын ескере отырып, тиімді әдістемелерді қолдану қарастырылады.

Резюме: В данной статье рассматривается использование эффективных методов обучения иностранному языку, не ограничиваясь одним методом, с учетом потребностей и целей студентов.

The article is devoted to the concepts of "direction", "method" in teaching a foreign language, what are the directions and methods, including the communicative or communicative direction. Anthony (1963) was introduced to express the basic rules that the researcher applies to the nature of language and the methods of its acquisition. Being a part of the language teaching system, the direction serves as a general methodological basis for teaching, describing all the ideas related to the subject and the possibilities of learning the language in the learning process. Teaching a foreign language means developing students' skills in listening, speaking, reading and writing. There is no single grouping of teaching methods in the methodology of language teaching. B. Lyakhovitsky (1981) identified four general directions that are determined in terms of the psychology of language acquisition:

1. Behavioral - mastering the language through the emergence of habitual speech actions in response to the stimuli;

2. language acquisition as a result of control of speech patterns, which leads to the mastery of inductive-conscious-language rules and methods of their application in speech;

3. Cognitive - conscious mastery of the language in the order from knowledge in the form of rules and instructions to speech skills and dexterity based on the acquired knowledge;

4. Integrated - the organic integration of conscious and unconscious parts in the learning process in the learning process, which is reflected in the parallel acquisition of knowledge and speaking skills and abilities. Based on linguistic and many other factors, MN Vyatyutnev tried to classify the areas and he used six areas to group modern teaching methods: grammatical, direct, behavioral, reading, collective, communicative-individual. If we analyze all areas of language teaching, we understand that it is not difficult to distinguish between them as the basis for either the object of teaching (language, speech, speech activity) or the method of teaching (direct, conscious, action). As for the word method, which is close to the word direction, in a general sense, the concept of "method" (Greek *pr* - research or way of cognition) - is called a way to achieve a goal. Being a fundamental category of methodology, teaching methods are part of the teaching system. Without appropriate teaching methods, it is impossible to achieve learning goals and objectives. This concept is used in modern science in three different senses: general methodological (method as a means of cognition, a way to study reality, natural and social phenomena), general didactic (as a system of teacher-student interaction that ensures the mastery of educational content) and individual. didactic (method as a direction in teaching, which determines the strategy of the teacher's learning activities) [1; p. 69].

Individual didactic methods are quite universal and differ from the general didactic methods used in teaching different subjects - a group of individual didactic methods reflects the specifics of a particular subject or group of disciplines.

Historically, in the methodology of teaching foreign languages there is a two-sided definition of the method as a separate didactic concept:

a) method as a direction of teaching (interpretation of the term in a broad sense).

b) method as a way of teaching a certain aspect of the language (narrow interpretation of the term). Such a two-sided interpretation of a concept cannot be said to be successful:

It often leads to the substitution of one term for another and is not justified in terms of the classification of general didactic and individual didactic methods established in modern didactics. Instead, it is necessary to establish a broad interpretation of the term in the methodology of language teaching, that is, the method of teaching is the direction that implements the goals, objectives and content of language teaching and identifies ways and means to achieve them [2; p. 34-35].

Along with the emergence of new teaching methods, the development of the most rational and universal teaching methods was often reported. This was the case with the audiovisual method in the 1950s, which was considered the best way to master the oral form of communication in a short period of time. A similar situation arose with the emergence of some intensive methods. However, research and experience in the field of methodology show that the development of a universal methodology that is suitable for all conditions of life is a difficult task, and the effectiveness of the method is determined by the specific conditions and objectives of training

A similar idea was expressed by L. H. We can see from Tolstoy: "There is no good or bad method, the disadvantage of this method is that it is based on only one method"

Based on all the direct, conscious and action directions of language teaching in the methodology, modern teaching methods can be considered as direct (intuitive), conscious, combined, intensive.

Language is a source of knowledge about the outside world and the environment. In teaching the subject, students get acquainted with the names and phenomena of the English language. Acquaintance takes place orally and in writing. Mastering these two types is a practical goal of learning English. That is, the student must be able to use English orally and in writing. Ability to listen, understand and speak English is an oral form. The written form includes the ability to use or write the written form of the language and to read the text written in English. Language is a means of communication, which is carried out orally and in writing. Verbal forms include listening, understanding and speaking. In writing: reading and writing activities [3; p. 84].

The development of listening, speaking, writing and reading skills has a direct impact on a student's mastery of the language, both orally and in writing. In order for a student to master a language well, these four skills must be firmly rooted. Crossing the threshold of the XXI century with the aim of developing education and science in the field of innovative technologies is the main symbol of great hopes. Conscious, meaningful, moral upbringing and education of the younger generation is today's demand. Also, the role of the English language in society has changed under the influence of socio-economic, political and cultural changes in the context of

international relations. It has become a key element of the modern education system from a simple subject. In this regard, there are many methods that allow you to effectively teach modern English. Therefore, every teacher should be able to use best practices while developing their creativity.

Thus, the educational process in the country's schools has changed radically, new types, methods of teaching, innovative pedagogical technologies in a new direction have emerged, which have led to a complete renewal of the content of education.

There are three main types of education: 1.education, 2.education, 3.development.

Educational purpose of teaching. Most students are very interested in learning English, want to hear and speak how they speak English, and they first learn to greet, say goodbye, and learn the names of things. Educational purpose of education. Any language has a great educational function. Each language is a direct indicator of the culture of the people who speak that language and be aware of the country that speaks that language; learns to convey their ideas correctly. The purpose of training development. The formation of educational and organizational skills is the basis of development goals. This is because the main task of language development is to increase the level of language skills of students and the development of thinking in that language [4; p. 45].

This direction is usually called communicative. However, in its early stages, other concepts such as functional or meaning were used as synonyms. The communicative term associated with language learning refers to the relationship established by the semantic aspect of language. The crisis of structuralist methods began after Chomsky's critique, especially in his book *Syntactic Structure* (1957). In his work, he clearly explained the inability of structuralism to take into account the fundamental characteristics of language. The situational method was criticized by British applied linguists because it did not include the functional-communicative potential of the language. Applied linguists used British functional linguistics (Firth, Halliday), American sociolinguistics (Hymes, Gumperz, Labov) and philosophy (Austin, Searle).

This wave of criticism and new concepts was accompanied by growing dissatisfaction among foreign language professors with an emphasis on language structure and grammar skills management skills. In this area, foreign language teaching has begun to produce students who know the structure, but do not know communicatively, and are unable to deliver a set of activities, such as repetitive exercises in the classroom outside the classroom. In this regard, Wilkins's document, which "adheres to the preferred communicative ability as a starting point", made a valuable contribution ... "We want to organize teaching in terms of content, not in terms of language." The syllabus developed for this reason is called a meaningful syllabus (1976). Instead of starting with the grammatical patterns or language structures used in previous methods, Wilkins developed an analysis of the functional meaning that underlies the communicative use of language. He described two types of meaning: one belongs to the category of meaning (concepts such as time, number,

place, frequency) and the other to the category of communicative function (formal approval, assumption).

This work is included in a document of the European Consulate called Threshold Level, which includes topics, general and specific opinions and the same linguistic norms, as well as a list of some methodological meanings. Threshold Level is used by a number of applied linguists, textbook authors, teacher-methodologists and others. Along with his contribution, it became the basis for the establishment of a new direction known as "communicative".

However, this process does not mean a harmonious community based on a communicative orientation, it does not have a single text or a single model. Perception of direction differs in each author, and syllabus finishing models have developed different elements as a center (Richards & Rodgers, 1986).

1. Structures and functions Wilkins (1976)
2. Functional spiral around the structural nucleus Brumfit (1980)
3. Functional Jupp & Hodlin (1975)
4. Meaningful Wilkins (1976)
5. Interactive Widdowson (1979)
6. Task-Based Prabhu (1983)

7. Student-developed Candlin (1976) The differences between the models are so significant that some authors (Breen, 1987) see the new foreign language teaching paradigm as an evolving procedural approach as an alternative to instruction (formal and functional). described that agility develops from 4 parts:

- Linguistic skills - grammatical, lexical, semantic and phonological skills;
- Conversational skills - linguistic and semantic communication within the conversation (communication, harmony, gestures);
- understanding of socio-linguistic skills or functional aspects of communication (role relationships, personality factors, social and cultural context);
- Strategic agility - involved in copying developed strategies for autonomy and problem solving [5; p. 94].

The communicative orientation is rich and eclectic at the level of language theory, as it defends its following main features (Richards and Rogers, 1986):

1. Language is a system of conveying meaning.
2. The primary function of language is interaction and for communication.
3. The structure of language reflects its functional and communicative use.

4. The initial chapters of a language are not only its grammatical and structural features, but also a category of functional and communicative meaning, as exemplified in the story. Communicative activities and methods. Some of the criteria based on these materials and some of the actions and methods derived from them (Johnson 1982 and Larsen-Freeman 1986) are as follows:

- information principle of communication, related to the ability to generate and understand the transfer of language from one language environment to another. Actions based on information transfer can be as follows: writing some purposeful articles based on listening comprehension, writing sentences from diagrams, giving feedback on some pictures ...

References:

1. Шукин А. Н. "Teaching foreign languages: theo-hypocrisy and practice. - М .: Филоматис, 2006. - 480 с.
2. Tolstoy L. H. Pedagogical essays. М. 1989. <http://www.langust.ru/method.shtml#basic>
3. Methods of teaching a foreign language №5 2007, Foreign language at school №3 2006
4. Journal "Education", № 2 (38), - А., 2008., 86 pages
5. Methods of teaching a foreign language №2 2003

UDC 371.32

THE USE OF AUTHENTIC VIDEO MATERIALS IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Mamyr A., Makhkambayev U.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада шет тілін оқытуда видеоматериалдарды қолданудың тиімділігі, сондай-ақ білім беру мақсатында Интернеттің мүмкіндіктері талқыланады. Осы оқыту әдісін дамытуға көмектесетін тілдік іс-әрекеттің бағыттары қарастырылады.

Резюме: В статье рассматривается эффективность использования видеоматериалов при обучении иностранному языку, а также возможности Интернета в образовательных целях. Рассматриваются направления языковой деятельности, способствующие развитию данного метода обучения.

As you know, with the help of language, you can express any thought using various linguistic means. Learning a foreign language is an important part of the curriculum in schools and universities. Various methods and tools are used in teaching English. One of the most common tools is the use of video materials.

With the spread of the communicative approach, the concept of "authenticity" has entered the methodology of teaching a foreign language in order to bring the learning process as close as possible to natural communication. Pedagogy has come a long and difficult way in studying the ways and methods of effective teaching of foreign languages based on the achievements of technological progress, logic, semiotics and psychology.

The image is represented by visual information and allows teaching foreign language communication taking into account various sociolinguistic factors that determine the nature of speech utterances of communicants, namely: their social status, the nature of communication, spatial and temporal conditions of communication, etc.

That is why the use of authentic audiovisual forms of teaching combining visual and auditory perceptual components has become a novelty in the history of teaching [1, с. 62].

The relevance of the topic is determined by changes in teaching priorities, which include a greater use of audiovisual learning methods. Despite the fact that it is still impossible to make sure that there are no problems with their use (such as the lack of technical equipment, the inability of many teachers to work with modern equipment), the attractiveness of working with authentic video materials is obvious.

They immerse students in a natural language environment, promote the intensification of learning, stimulate the linguistic, cognitive, creative activity of students, and allow for the individualization of learning. In the course "Linguistics and Regional Studies", the urgency of using authentic videos is to compensate for the lack of understanding of linguistic texts, as well as the lack of an audiovisual part of the lessons in this discipline. Based on the above, there is a need for the development of language skills among students of language schools, which arises against the background of insufficient presentation of works with authentic video materials in the course of the discipline "Linguistics and regional Studies".

In this regard, there is a problem of how to use authentic video materials in the course of the discipline "Linguistics and country studies" in a language university. Within the framework of this problem, the research topic was determined: "The use of authentic video materials for the development of language skills in the field of English by students of language universities (using the example of the materials of the Internet resource YouTube)."

The subject is the use of authentic video materials provided on the YouTube video platform in order to develop students' language skills.

Hypothesis: if we organize work using authentic video materials, it will contribute to the development of language skills of students.

To achieve this goal, the following tasks were defined:

To study the concept of "authenticity" and related concepts of "authentic texts" and "authentic video materials from the point of view of psychology and methods of teaching a foreign language;

Provide theoretical material on the advantages of using authentic video materials and their impact on the development of language skills;

Provide theoretical material on possible classifications of video materials;

To study the genre of the video blog as the main genre of authentic videos provided on the YouTube video hosting;

Describe the advantages of working with a video blog and specify its features;

Develop and provide methodological materials using authentic video materials in the video blog genre [2, p.330].

Research methods:

General scientific: theoretical analysis of literature on pedagogy, psychology and methods of teaching foreign languages;

The practical significance of the work consists in the development of methodological materials using authentic video materials in order to develop students' language skills.

The novelty of the work lies in the development of methodological materials using video blogs in the course of the discipline "Linguistics and country studies".

The methodological basis of the study was the works of foreign scientists such as R. Carter, D. Nunan, E. Jacobson, etc., as well as the works of domestic authors A.A. Mirolyubov, E.I. Pasov, I.B. Smirnov, A.N. Shchukin, etc.

The structure of this work includes: an introduction, which discusses such items as relevance, goals, objectives, hypothesis, object, subject and problem of this

work. The first chapter reveals the essence of the concept of authenticity, authentic videos, the latter examines the types and classifications, the role and place of authentic video materials in the language training of students, their impact on the development of language skills. The second chapter is devoted to the general methodological aspects of working with authentic video materials, including in order to develop students' language skills, the study of the video blog as the main genre of authentic video material, on which methodological developments are further based [3, p. 11].

Modern approaches to learning claim that a person is actively and willingly ready to receive information himself, interacting with his environment. This is much more interesting than waiting for the moment when the information will be transmitted to him directly.

In modern learning environments, students must interact with authentic activities and materials that reflect real life. Since authentic materials include problems and complexity present in real life, they provide students with a real life experience.

In addition, students collaborate and communicate with friends, parents, or more advanced people, such as teachers, in school and extracurricular settings. Consequently, they continue to study both at school and outside of it.

In foreign literature, there is a concept of "real texts" for authentic materials, they mean materials that are created for native speakers [3, p.118].

Authentic materials, if used correctly in teaching, can improve the knowledge of a foreign language, despite the fact that they are not intended specifically for teaching a foreign language.

Turning to the interpretation of the concept of authentic material, we can see different approaches. Foreign scientists have widely considered this phenomenon.

For example, in the approach of Ron Oliver and Janice Herrington, a new term "authentic learning" stood out, this term is directly related to the real life of students, and is aimed at preparing to face real situations in the world.

Another approach was proposed by David Nanen and Ronald Carter, who identified authentic materials, calling them ordinary texts that were not prepared specifically for language teaching purposes.

Supporting his position, Robert Jordan gave a similar definition of an authentic text as a text not developed specifically for pedagogical purposes.

Eric Jacobson suggested calling authentic materials those materials that are used in classrooms the same way they could be used in real life.

Ferit Kilikya believes that authentic material is the one whose language correlates with the real language and its use in their own community. He also added that the English language presented in the classroom should be authentic, and not artificially reproduced for educational purposes. As a rule, this involves the use of materials that include language naturally occurring in communication, in the use of native speakers [4, p.115].

According to the definition proposed by Jerry Gebhard, authentic materials include everything that is used for communication. They can be presented in the form of newspapers, magazines, television or radio programs, films, songs, advertisements.

In the Russian literature there is the following judgment: "Authentic material is not intended for educational purposes and is not adapted to the needs of students, taking into account their level of language proficiency. It reflects the national peculiarities and traditions of the construction and functioning of the text."

"Authentic" is often used as a synonym for the words "documentary", "real" and "real". This concept is the opposite of the concepts of "manufactured", "fabricated", "fake".

"Authentic texts are actually original texts that are written by a native speaker for native speakers... This is the category that is usually interpreted as a semiotic space, which is a multilevel integral formation, as a result of reflecting a certain fragment of reality with the help of a certain sign system." - says N. V. Baryshnikov [4, p. 157].

Most of the materials used in the process of teaching a foreign language must be authentic. Therefore, it is obvious that it is impossible to completely refuse to work with inauthentic materials in foreign language classes.

All authors single out authentic materials and, specifically, texts, in a special layer of material not developed for pedagogical purposes and reflecting the current norms and provisions of the language, its modern stage of development.

In this paper, by authentic video material we mean video recordings (combining visual and sound series) intended for native speakers, which contain linguistic and extralinguistic information of the spheres of society's life related to any activity of people, and show the functioning of language as a means of communication in a natural environment.

Speaking about the use of video materials in teaching, it should be noted that authentic video materials arouse students' interest due to their stylistic genre education. At the same time, no other materials can give such a complete picture of the socio-cultural reality of the country of the language being studied and demonstrate a combination of verbal and non-verbal codes of foreign language communication. Authentic materials help to broaden the horizons of any students studying in schools, linguistic and non-linguistic universities.

To date, a rare annotation to the educational and methodological complex does not contain such a word as "authentic". It is those textbooks that contain elements of authenticity that are primarily recommended for conducting classes at school. Authentic materials are recognized as more effective and meaningful, they are more functional and practical, and, as practice shows, it is these materials that arouse the greatest interest and find a response from the students themselves. The word "authentic" itself is semantically colored positively. It is not difficult to verify this by checking its meaning in dictionaries. So the dictionary of S.I. Ozhegov interprets it as "valid, authentic, corresponding to the authentic." Longman Word Wise Dictionary (Focus on the essentials): "not copying or pretending to be something else". And finally, Concise Oxford Thesaurus gives us such synonyms of this word "genuine",

"real", "true", "veritable", "valid", "reliable", "trustworthy". With so many positive synonyms, it is not surprising that everything that defines this word arouses the reader's interest [5, p. 149].

References:

1. Карева Н. В. Использование аутентичных аудио и видео материалов для повышения мотивации изучения иностранного языка // Науковедение. 2014. № 3. - 136-139 с.
2. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). - М.: Издательство ИКАР, 2009. - 448 с.
3. Harmer J. How to teach English. An introduction to the practice of English language teaching. Edinburg.: Gate Longman, 2000. - 198 с.
4. Peacock M. The effect of authentic materials on the motivation of EFL learners// ELT Journal. 1997. № 51 - 144-156 с.
5. Рогова Г.В. Методика обучения иностранному языку на начальном этапе. М. 2000. 224 с.

UDC 81-139

CORPUS LINGUISTICS IN THE DIACHRONIC ASPECT OF STUDY

Nugmanova N., Taumanova Z.

Scientific supervisor: Artykbayeva F.I
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада корпус лингвистикасы дамуының негізгі кезеңдері сипатталған. Біріншіден, оның дамуының алғышарттары сипатталады, лингвистиканың қай салалары корпус тіл біліміне негіз қалағандығы көрсетіледі. Бұл мақалада алғашқы шетелдік және отандық корпорациялардың құрылу тарихы егжей-тегжейлі сипатталған, сонымен қатар корпус тіл білімінің дербес ғылыми пән ретіндегі мәртебесі туралы негізгі даулы мәселелер көрсетілген. Автор мақалада айтқан соңғы сұрақ - корпус тіл білімінің қазіргі жағдайы және оның шет тілін оқытудағы маңызы.

Резюме: В статье рассмотрены основные этапы развития корпусной лингвистики. Вначале описаны предпосылки ее развития, указано, какие отрасли языкознания положили начало корпусной лингвистике. Данная статья подробно излагает историю создания первых зарубежных и отечественных корпусов, а также освещает основные спорные вопросы о статусе корпусной лингвистики как самостоятельной научной дисциплины. Последним вопросом, к которому автор обращается в статье, является современное состояние корпусной лингвистики и ее значение в обучении иностранному языку.

The development of corpus linguistics, as well as the construction of corpora, is one of the urgent problems of modern linguistics. Currently, the use of corpora plays a leading role in most linguistic research. Although in the first half of the twentieth century it was possible to build the buildings only by hand. It took a lot of time, effort and expense. Therefore, the use of text corpora was minimal and only when a large number of people were interested in it. But thanks to the development of corpus linguistics, the use of corpora has become possible everywhere. It is much easier to structure and synchronize material, and costs have dropped dramatically.

The importance of the development of corpus linguistics is beyond doubt. It combines many of the positive properties of the humanities and technical sciences.

But having emerged relatively recently, it did not have time to fully form, and its status as an independent science has not yet been established.

Thus, many scholars consider corpus linguistics as a subdomain of the traditional one. They argue that it has only practical applications, and there is no theoretical foundation. In their opinion, corpus linguistics is an improved method for collecting and processing material, a new information resource. On the other hand, if there is applied corpus linguistics, why can't there be theoretical, i.e. a discipline that has its own subject, method and theory. The lack of a theoretical basis at the moment does not affect the possibility of its development in the future.

In the middle of the XIX century. in the scientific environment, a rational approach dominated, based on "linguistic intuition, which distinguishes between correct and incorrect constructions" [1, p. 14].

The development of this approach was the beginning of the creation of corpus linguistics. Many of the technologies that are now used in building enclosures were invented long before the advent of computers and electronic resources. Some of them were used as early as the 18th - 19th centuries, when linguistics began to be considered an independent and independent scientific discipline. Zakharov V.P. in the textbook "Corpus Linguistics" names the technologies that influenced the creation of corpuses. He identifies three main areas of linguistic research, which became the basis of corpus linguistics, although he notes that there were much more of them [2, p. 25].

Currently, corpus linguistics is successfully developing the technologies and methods that led to its inception. Also, do not forget about the technical side of the issue. There has been a sharp leap in the development of computer and information technology. These possibilities began to be successfully applied in linguistics and linguistics. Thanks to the development and popularization of the world Internet, a huge number of users from different countries could use the data from the corpus. In addition, there was no longer the problem of completeness and expansion of the enclosures. Most of the research in the field of corpus linguistics has been carried out on the material of English texts. There are two main reasons for this: firstly, there is an active development of computer technology in North America and Western Europe, and secondly, there is a favorable climate for the development of British linguistics in the 60-80s. XX century.

The first linguistic corpus is considered to be the Brown Corpus. It was developed in 1963 by researchers at Brown University, W. Francis and G. Kuchera. The volume of the first corpus is 1 million tokens, i.e. it includes 500 fragments of 2000 tokens each from texts published in 1961 in the USA, of various genres: literary texts by famous writers and poets, articles from newspapers and magazines, examples of written business speech and texts on religious topics. There are several reasons for the creation of the Brown Corps. First of all, this is the provision of a systematic study of English texts belonging to various genres. Secondly, the provision of sufficient material to compare these data. Third, attracting the interest of many scientists to the emergence of a new scientific discipline. It was a breakthrough in applied linguistics that caused a lot of controversy and discussion. As for the

compilation of the corpus itself, it was built, on the one hand, on the basis of statistical data, and, on the other hand, on the experience and intuition of scientists. To achieve objectivity, it was necessary to use simple and transparent texts.

The most popular at the moment is the British National Corpus (BNC). It was created in 1991-1994. researchers from Oxford University and Lancaster University. Its volume is 100 million tokens and it is significantly larger than its predecessors. In terms of composition, it is 90% written and 10% oral. The texts belong to the end of the 20th century and represent various genres. It contains newspaper articles, popular science literature, examples of business correspondence, texts on religious topics, transcribed recordings of an informal speech, radio show, government speech, etc.

The American linguist was an ardent opponent of the corpus approach, and there is a lot of evidence for this. N. Chomsky's answer to the interviewer's question about how Chomsky relates to corpus linguistics is known: "There is no such thing" [3, p. 195].

When creating the National Corps, scientists, of course, asked the obvious question: for whom will the corps be useful? In what areas of life can it be applied? Plungyan V.A. answered this question quite fully. in his work "Why do we need the Russian National Corpus?" First of all, it is an invaluable tool for professional linguists: "They, one way or another, deal with the facts of the language, which means they must collect and systematize these facts" [3, p. 8].

And in one of the Corpora-List teleconferences, N. Chomsky's supporters entered into a discussion about the irrelevance of corpuses [4, p. 334]. A supporter of N. Chomsky, Professor Robert Lees, at a conference at Brown University in 1962, said that the creation of a corpus was "a waste of your time and government money. You are a native speaker of English; within ten minutes you are able to present more examples of any phenomenon of English grammar than you can find in many millions of words of random texts"[5, p. 26].

Secondly, it is very useful for programmers. It is not surprising that they immediately supported the idea of creating it. Of course, the linguistic corpus is also useful for people who have connected their lives with the word, for example, writers, editors of newspapers and magazines. Any difficult moment can be checked by referring to the case.

And, finally, the corps will be an excellent assistant for teachers and teachers, both at school and at the university. In the world's leading universities, it is becoming a daily practice to use corpus data as a material for lecture courses, student assignments and independent projects.

All over the world, higher education institutions use data from linguistic corpuses to compose various lecture courses and assignments for students. Many students use corpus data themselves when working on projects and homework assignments. It can be assumed that students who are encouraged to independently study the language, its features and traits, master language competencies faster and more efficiently than those who are hammered into their heads.

At the moment, one of the most popular areas of the corpus approach in teaching a foreign language is learning using corpus, or data-driven learning (DDL).

The essence of this training is that students use "raw" language data directly from the corpus. This direction is based on the assumption that students can learn a language much more effectively when the use of the observe-assumeexperiment model is encouraged in the learning process. when they are able to draw their own conclusions regarding the meanings of words, phrases, grammar rules based on language material. The process is not necessarily limited to a computer terminal. The results of corpus searches (concordances) in printed form can be easily incorporated into handouts, teaching aids, etc.

The corpus approach to teaching a foreign language changes the nature of the student's learning activity and puts it at the center of the learning process. The role of the teacher will be to organize and control the research activities of students. At the same time, the formation of students' ability to autonomously master linguistic knowledge and skills will require the teacher to make certain efforts to create teaching materials.

As noted by N.L. Baidikova, "one of the functions of a teacher in organizing teaching effective methods of independent work is the methodological support of this process. The development of manuals seems to be the most important task, otherwise the organization of independent work of students turns into a laborious, cumbersome and uneconomical process "[6, p. 108]. You should be prepared that the corpus will not always give data corresponding to the explanatory dictionary. Many examples can be difficult for learners to understand.

Thus, the linguistic corpus is a means for solving not only scientific, but also educational and methodological problems. The benefits of its application in various fields are beyond doubt, although the theoretical basis has not yet been fully worked out. That is why scientists still cannot answer the question: "What is corpus linguistics: a new scientific discipline or just an information resource?" We hope that soon the answer to this question will be found and corpus linguistics will become an independent scientific discipline.

References:

1. Sharov S.A. Representative corpus of the Russian language in the context of world experience / S.A. Sharov // Scientific and technical information. - Ser. 2. - - No. 6. - P. 12-16.
2. Zakharov V.P. Corpus linguistics: textbook method. Manual / V.P. Zakharov. - SPb., 2005. -- 48 p.
3. Plungyan V.A. Why is the National Corpus of the Russian language needed? Informal introduction / V.A. Plungyan // National Corpus of the Russian Language: 2003 - 2005. - M. : Indrik. - - S. 6 - 20.
4. A.V. Ventsov, E.V. Grudeva // Russian Linguistics. - - No. 2. - P. 195 - 209.
5. Ventsov A.V., Kasevich V.B., Yagunova E.V. Russian language corpus and speech perception / A.V. Ventsov, V.B. Kasevich, E.V. Yagunova // Scientific and technical information. - Ser. 2. - - No. 6. - P. 25 - 27.
6. Baydikova N.L. Formation of educational competence among students of language faculties of universities in the process of teaching theoretical disciplines / N.L. Baidikova // Actual problems of international cooperation in the field of science and education: Materials of the III international scientific and practical conference (correspondence). - Tambov: TSU im. G.R.Derzhavin. - - S. 105 - 109.

TECHNOLOGY OF IMPLEMENTING COMPETENCE APPROACH IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH ACCORDING TO THE UPDATED CONTENT OF EDUCATION

Nuriddinova L.D., Ulugbekov M., Toichiev A.A.

Scientific supervisor: Artykbaeva F.I

University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Көпұлттық Қазақстанда ағылшын тілінің рухани қоры мен мұрагерлік қазынасынан бастау ала отырып, бүгінгі танымдық ұстанымдарға үйлесе жалғасқан Жаңартылған Білім беру аясындағы әдіс –тәсілдерді тиімді пайдаланудың ғылыми негіздерін анықтап талдау арқылы өзекті мәселелерді шешу басты назарда.

Резюме: В многонациональном Казахстане особое внимание уделяется решению актуальных проблем путем выявления и анализа научных основ эффективного использования подходов в обновленной образовательной сфере, сочетающихся с современными познавательными принципами и духовными ресурсами английского языка.

Introduction. The updated curriculum on the subject "English" is an integral part of educational process. The formation of knowledge and skills of students in the "English language" takes a leading place in the program of the basic secondary and secondary school, which contributes to the practical importance of computer science, the possibility of formation and thinking of man, a scientific approach to the knowledge of the world"[1, p.67].

Information technologies, which are freely used in all spheres of human activity that meet modern requirements, are an integral part of our daily lives. Effective use of information technology accelerates and facilitates the process of working with different types of information presented in digital form. One of the priority directions of education is the formation of computer literacy of students. The acquisition of computer skills and competencies by students, on the one hand, the requirement of time, on the other hand, this requirement is associated with the provision of resources and technical means to communicate with various educational areas used as an effective means of teaching other educational subjects of information technology. Currently, all children can use information technology and even play in the ear of the computer. Since they are in the performance of high-level tasks find information through the Internet and prepare for classes. It shows interest of our students to learning of English language.

Currently, more and more supporters of the idea of what knowledge students need, and skills. This requires students to memorize information, understand, understand and apply the knowledge in different areas. It is this use of knowledge made possible by a wide range of readers who often say "skills of the XXI century"[2, p.67].

There are several definitions in the concept of "skills of the XXI century". In the Center of excellence uses the structure developed in the framework of the project on definition and selection of competencies developed by the Organization for economic cooperation and development (OECD) in the framework of programs of

professional development of teachers. At the same time competence " is much more difficult than just knowledge and skills. It includes the ability to mobilize and rely on psychological resources (including skills and life principles) in certain situations, to solve complex problems. For example, the ability to communicate effectively is a competence based on a person's linguistics, practical skills in the field of information technology and the ability to build relationships with others."

Main part. The above values and skills are taken into account in the development of curricula that define the knowledge, skills and competencies of the discipline. This can be seen in the curriculum of the discipline "English", which provides all these values and skills.

Griffin and other authors (Griffin, P., McGaw, B. and Care, E., 2012) in the course of reforming educational programs, changes based on educational standards have become clearer and clearer. In the documentation of educational programs of such countries as England, Germany, Norway, Singapore and Australia the expected results from teachers and students are clearly indicated.

In the global study it was determined that the educational program and evaluation play an important role in formulating expected results from the learning process.

This approach was used to determine the expected results of Griffin and other schools. This reality in determining what students should know and be able to do will help ensure a high result from all students across Kazakhstan and allow teachers to effectively implement educational programs. We are not mistaken to say that a great contribution to quality and efficient work [3, p.95].

Content features of the updated General education programs:

- the principle of complexity of designing the content of the discipline, i.e. gradual, both vertical and horizontal expansion of educational material in improving knowledge and skills (complication of knowledge on topics and classes).);

- hierarchy of learning objectives in Bloom's taxonomy is based on a tiered classification of thinking skills on the most important types of subject and law cognition;

 - Implementation of strategies in the field of spiritual modernization;

 - to make it possible to take into account the maximum intra-pedagogical communication goals at the levels of education and training courses in General;

- the presence of "common themes" between the subjects of one sphere of education, as well as in the implementation of interdisciplinary relations, the topics of the section in all disciplines are identical in subjects of Russian, Kazakh, English combined with each other.;

 - compliance of the content of the sections and proposed topics with the requirements of the time,

 - focus on building social skills;

 - organization of the educational process in the form of long-term, medium-term, short-term plans, compliance plans.

The system of evaluation of educational achievements . The use of various forms and methods of evaluation is of great importance in student-centered learning.

If students are given the opportunity to improve their knowledge and skills and determine in which direction to work in the future, the teacher receives the information necessary for a deep understanding of the content of the student's learning and independence in learning.

Rational use of various methods, methods and techniques of evaluation to collect data in order to determine the degree of formation of students ' skills of understanding the topic allows the teacher to systematize learning, i.e. take into account the requirements and capabilities of each student, and the student controls the formation of his knowledge, high competencies necessary for later life.

Assessment is the main tool for measuring the diagnosis and achievements of educational problems, feedback, familiarity of participants in the educational process (students, teachers, parents, the state) with the conditions, problems and achievements of education. The system of evaluation of educational achievements of students-the main element of the educational process, which assesses the quality of the development of the educational program.

Currently, the school education system uses the words evaluation, evaluation, designation only as a synonym. But in fact it is not so.

Assessment is the process of collecting, recording, recording and interpreting information about a teacher in order to control the educational and cognitive activity of students, as well as to improve the quality of education.

Evaluation-the result of an evaluation process, action or evaluation service, quality feedback information"[4, p.101].

Sign – conditionally formal symbol that forms the assessment of educational achievements of the student in numbers, letters or in another form.

To achieve a qualitative result in the training of students, the current assessment should be as follows:

- clear to all participants of the educational process;
- flexible;
- a lot of equipment;
- psychologically positive.;
- structured a lot.

In order to effectively assess the educational achievements of students, the teacher must successfully use the following types of assessment: diagnostic, formative(formative), summary.

The purpose of the assessment of educational achievements of students is to determine the degree of compliance of the educational results in advance of the planned level.

Assessment:

- to focus on the criteria for achieving students ' goals and learning outcomes.;
- to Orient the activities of teachers to improve the technology of individual development of each student, namely:::

give the student the information necessary to make the right decisions in further training (where to direct their forces, why to pay attention, what to improve, what to correct, which side to improve);

formation of students ' self-esteem skills;
- the presence of alcohol in contact with the students;
- further work in relation to the student.;
- providing information:
- students in the classroom;
- parents at the level of knowledge;
- School and settlement (district, city, region, etc.) formation of information transfer policy"[5, p. 198].

Conclusion. Interactive methods are methods that define the interaction of learners and learners as the basis of learning and facilitate such communication. interaction, as a rule, involves solving a certain problem, the effectiveness of which we call learning and education, "interactive", if during the lesson reached a high level of interaction between the teacher and the student. Interactive word-translated from English takes place in the form of conversation, discussion.

The most important thing here is to understand that the process of solving the problem is more important than the answer. The purpose of this interactive method is not only the transfer of information, but also the acquisition of students ' skills of self-search answers.

References:

1. Educational program of advanced training of pedagogical staff on primary school subjects taught in the Kazakh language in the works of the content of secondary education of the Republic of Kazakhstan..2016
2. Kunanbaeva S.S Theory and practice of modern foreign language education. -Almaty,2010
3. Language and culture. Linguodidactic aspect. / Materials of the international scientific-methodical conference. Edited by Kunanbaeva SS - Almaty, 1998.
4. Тер-Минасова С.Г. «Тіл және мәдениетаралық коммуникация». - А, лматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018 ж. – 320 бет
5. Milson A, Demirci A, Kerski J. (Eds) (2012) International perspectives on teaching and learning with GIS in secondary schools, New York pp197-199

UDC 378.022.026

GAME FORMS OF TEACHING IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS

Omirova N., Kirkynbai G., Rysaliev A.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада шет тілін оқытуда қарым-қатынас ойындарын қолдану қарастырылады

Резюме: В этой статье рассматривается использование коммуникативных игр на занятиях при обучении иностранному языку

What actually promotes the game? Definitely it is possible to notice that the game component is capable of pleasing and practically any generation, both children of younger age, and pupils and students, and teachers up to over 60 years will please. There is no such age at which a person would not experience the pleasure of playing, and this can be seen in any class, workshop, seminar, etc. The game contributes to the

development of creative thinking, the situational competence and the ability and shows all existing communication skills of the pupils and students in a free, non-template-like form, whereby one only follows the given rules of the game.

In the authentic situation, the component of an unknown situation is artificially promoted: the participants can hardly anticipate what they will be asked or told, how other participants will behave in this or that situation, how they themselves will react or answer (should). In other words, characteristic of the authentic situation is the deficit of information for the participants, which they have to guess - this is how the principle of filling in informational gaps joins. The communicative game thus makes a contribution to practice in the foreign language situation. Some types of communicative games can be excluded: - information retrieval and communication; - expression of opinion; - dialogue development; - role play. We'll take a closer look at these types of communicative games [1, p.63].

Inquiry and communication of information: the participants exchange various information, not only about third parties, but also about themselves. In addition, they are offered knowledge from various cultural areas (e.g. about German cities, well-known personalities, etc.). One of the simple examples - the game «Identify the people»: the participants are divided into pairs and each pair is given 2 forms with identical names but missing data (for example, date of birth, place of residence, height, weight, eye color, etc.).

The participants ask each other and answer the questions asked, add the missing information in their sheets. Expression of opinion: the participants express their opinion on a certain topic (sympathy, antipathy, conviction, etc.) e.g. the game: "What do you think about ...". There are some photos with different names distributed and possibly some expressions that can help (it would be desirable for the A1-A2 level).

The participants should ask each other questions about the people in the photos and describe them and express their sympathy or antipathy towards them. Dialog development: Participants should develop the dialog on the specified topic for as long as possible. One of the more complicated examples is the game «Pro-KontraDebatte» (German: word battle). The purpose of this game is a discussion between two teams, which should proceed according to certain rules and end with a vote.

The focus should be on any current or exciting topic that does not leave any of the participants indifferent. For example: Is the same type of school necessary for all pupils ?; Should All Aggressive Computer Games Be Banned ?; Should the measures against traffic violations be tightened ?; Is it really necessary to check people's chips? etc. On this topic as many participants as possible should discuss and express their own opinions, then convincing arguments are collected in order to influence the result of the vote. In the debate, the participants acquire competence in the argued approach and in expressing their own opinions, as well as practicing listening to and understanding other people's opinions and arguments, and the lawful approach to solving important questions. In order for the discussion to take place successfully, the following sequence should be followed:

1) A question or problem that allows supporters to form a team “for” and “against”. The 3rd team of the “undecided” is also possible if they are not entirely sure of their selection. Your first task can be to record all arguments (for and against) in 2 columns, after which you have to determine which of the positions suits you. It is better to first create the small teams of up to 5 people who, based on the results of their arguments, choose a representative («lawyer») [2, p.96].

2) In the second phase, the "reorganization" takes place, in which the moderator (the teacher) sits in the middle, to the right and left of him according to the "advocates" of the positions "for" and "against". The other participants sit on the chairs in large groups «for» and «against».

3) The moderator gives the floor to the lawyers. Each of them should express the point of view of their team in the course of the pre-determined time (for example, 1-2 minutes).

4) After each speech, participants in the hall can ask questions that lawyers must answer.

5) Then the discussion and discussion of the entire audience follows the order. In the course of the discussion, the supporters “for” and “against” (except for “lawyers”) can move on to the opposite team when changing their minds. According to the results of the debate, the vote will be taken. The point of such a debate is not only to form one's own opinion, but also to be able to argue, to listen to foreign arguments and to react correctly to them. The participants in such games also learn the democratic culture of debate. A debate can usually last about 1 hour.

Role play: the roles are distributed and the conflict situations created artificially that have to be resolved during the communication between the participants. In order to plan and carry out the role-playing games, it is necessary to be guided by such questions: which situation or which event is represented; how many roles do you have to assign; what interests do the participants present; in what ways do the participants differ in their views?

The preparatory phase is as follows: 1) roles are assigned; 2) Discuss how participants should behave in their assigned roles; 3) the scenario is planned; 4) the participants train in their roles and discuss what could be improved; 5) It is noted that the game is ended at the previously specified deadline.

When a role-play is carried out, the observers are not just spectators, but to a certain extent also judges or sympathizers, paying attention to what the participants say, how they react to each other and how the scenario develops from the beginning and to the end. The results of an RPG are usually followed by a meeting. The leaders of the teams tell about their own impressions (whether the participants managed to credibly play the assigned roles, whether the team adhered to the rules, whether the task was fulfilled, which is particularly noteworthy in this game) [3, p.211].

At the end of the discussion, the participants briefly describe their own feelings during the role play and try to find useful recommendations for further behavior in real life. For beginners in the foreign language, the tasks of a communicative game should be based on the material already learned for the purpose of its practical application and the creation of artificial situational environments. But the higher the

language level, the less compulsory the preparation base is, as the students can make full use of all the grammatical structures and vocabulary that they have already grasped during their studies.

The communicative games can be used in pairs as well as in large teams. Just find a suitable space in advance to allow the participants of the given games to move around. The role of the teacher consists in preparing and providing the necessary resources and information, in providing support and guidance, in observing the participants' activities and possibly analyzing their mistakes for further correction in the work with the whole team.

During the role play, the participants acquire the skills and experience of overcoming conflicts in real life. All of the above types of communicative games allow different types of competencies to be used in foreign language lessons: the application of grammatical structures as well as the development of vocabulary, phraseologisms and expressions, new skills in social and cultural behavior in different situations, the Concentration, etc.

The diversity of the games allows teachers and university teachers to use this method in a varied way. And again and again fascinating experiences occur both with (university) teachers and with their pupils or students, which make the learning process more and more attractive and motivate the participants to new ideas in foreign language acquisition.

References:

1. Hans Hirling: The big book of 1000 games. Freiburg, Basel, Vienna, 2006.
2. Wolfgang Mattes: Methods for teaching. Compact overviews for teachers and students. Braunschweig, Paderborn, Darmstadt, 2011.
3. Michael Drecke, Wolfgang Lind: interplay. Interactive worksheets for partner work in German lessons. Berlin-MunichVienna-Zurich, 2011.

UDC 811.25

NATIVE LANGUAGE - THIS IS YOUR CONSCIENCE

Orynbasar A., Dabylay M., Niyazova N.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: «Ана тілі» – қазақ зиялыларының шығармашылық зертханасы. «Ана тілі» – тілдің тарихы, шердің шежіресі. «Ана тілі» – Жарылқап Бейсенбайұлынан Жанарбек Әшімжанға дейін жалғасқан ұлттану мектебі. «Ана тілі» – тұлпарлығы тай күнінен танылған жас перілердің шабытты шаңырағы. Қадыр ағамызша айтсақ, «Ана тілі» – арың бұл! Қалам ұстаған әріптестеріміз осынау отыз жыл ішінде оған титімдей де дақ түсірген емес!

Резюме: «Родной язык» - творческая лаборатория казахской интеллигенции. «Родной язык» - история языка, летопись льва. «Родной язык» - этнографическая школа, просуществовавшая от Жарылкапа Бейсенбаевича до Жанарбека Ашимжана. «Родной язык» - это вдохновляющая семья юных фей, чей тулпар известен со времен Тайланда. По словам Кадыра, «родной язык» - это позор! Наши коллеги-держатели ручки не пачкали его тридцать лет!

In an interview with Egemen Qazaqstan and Aiqyn newspapers, President Kassym-Zhomart Tokayev said: "Kazakh language is the soul of Kazakhs! As you all know, both the history and the destiny of our people are in the language. In addition, in his Address to the People of Kazakhstan, the President set a specific task: "I believe that the time will come when the role of the Kazakh language as the state language will become stronger and become the language of interethnic communication."

When it comes to language, the newspaper "Ana Tili", which has its own place in the Kazakh press, comes to mind. For thirty years, the blessed publication, which was published on the eve of Nauryz with the blessing of our great elder Abduali Kaidar, has left a special mark on the information space and has become a spiritual food for our people [1, p.16].

The golden age of the "native language" was the period of Zharylkap Beisenbayevich, a brilliant journalist, an intelligent researcher, an incomparable master. No one can deny this. He turned the newspaper into the voice of the nation, a masterpiece of Kazakh writers. In those years, the spirit of the "Kazakh" newspaper of the early twentieth century came to the weekly "Ana Tili". After all, he made the editorial staff of poets and talented people. He added instructive scientists to their list. They were not released. He did not vote for anyone. He used each of them to the best of his ability. The young men, who did not bow down to anyone, presented John as a god. Therefore, after Sherkhan Murtaza and Seydakhmet Berdikulov, the personality of our teacher Zharylkap Beisenbayevich is always unique. He can be called the magician of the art of newspaper publishing. Zharylkap revealed previously unnoticed aspects of our brother's staff. "Ana Tili" has become a wonderful newspaper that can be read to the point. People looked forward to him as a weekly guest. Like Akhan's "Kazakh", Zhakan's newspaper was a great event in the history of the nation. He gradually enlarged the title "Nation" in each issue of the "National Language" National Edition, taught it to the public, and drafted the newspaper "Nation". Unfortunately, he moved to another job [2, p.8].

When I was the head of "Kazakh newspapers", talented young people worked in the newspaper "Ana Tili", which belongs to the company. Kuanyshbek Kari, Yerzhan Baitiles, Adilbek Zhapak, Darkhan Beisenbek, Kanat Abulhair, Dinara Iztleu, Bilal Kuanysh, Zhanar Eldosovna, Arman Aubakir, Anar Duisenbayevna were very demanding. They pass each other. The hills are flat, and the mountains are crumbling. They wrote things that the country reads without hesitation. Maksat Tazh-Murat, the editor-in-chief of Ana Tili, and I supported the young eagles. As a result, one went to the cemetery and dug a grave, another entered the morgue and spent a long time with the pathologist, and the third collected garbage outside the city and looked at the lives of those who make a living. One of them even went into prison with a fever. He may have preferred to imitate the character and delve deeper into the subject. But none of the articles was not published. Because they could see not only the sun but also the shadows of life. We admired their feelings. We did not compress the volume. We did not restrict their free thoughts. We found the door, put it in order

and presented it to the newspaper. In this way, we tried to motivate energetic young people who earn a living [3, p.84].

Today, all of them have become the leading representatives of Kazakh journalism. Each has a strong national immunity. He also developed the Kazakh language through his writings. It is obvious that young people who have graduated from the "native language" still make a significant contribution to the Kazakh spirituality.

References:

1. Dudorova E.S, Razgovorniy angliyskiy: Actualnie temy dly svobodnogo odsheniya / Saint Petersburg: KARO, 2019-p.16
2. Dunton-Downer, Leslie. The English Is Coming!: How One Language Is Sweeping the World. New York: Touchstone Books. 2010-p.8
3. Richard W.; Görlach, Manfred (eds.). English as a World Language. University of Michigan Press. pp. 84–89.

UDC 371.32

FEATURES OF TEACHING ENGLISH IN THE CONTEXT OF UPDATED EDUCATIONAL CONTENT

Raufov S., Karimzhanova M., Nematullaev S.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Ағылшын тілінің жаңартылған технологиясы бойынша қатарлас дәстүрлер көрнекі түрде көрсетіледі.

Резюме: Демонстрируются параллельные традиции по обновленной технологии английского языка

National peace is the basis of state stability. The cohesion, the cohesion of representatives of different nationalities in our country is undeniable, being an example for other countries. Since the first days of independence, when we became a sovereign country, the language policy in our country has been implemented under the direct leadership of the head of State N.Nazarbayev. As the Head of state noted, in his Address to the People of Kazakhstan "improving the welfare of the people of Kazakhstan is the main goal of state policy", setting the government the task of implementing the cultural project "Trinity of Languages", he focused on the need to improve the quality of teaching the Kazakh language as the state language consolidating our entire society.

At the same time, in the conditions of dynamically developing globalization of education and science, economics, business, politics, sequestration in general, the head of state showed foresight and set himself the need to know three languages. The younger generation faces the task of knowing the language in unity.

Our goal: to develop the creative abilities of students. Know your native language, learn to respect, respect other languages. Preparing students for the search. Knowledge of the state language is a duty, learning other languages is a right. Currently, English is taught in grades 1 in schools according to updated programs.

Basically, the purpose of early English language learning is to master the basics of communication in English by students. Teaching English from an early age increases the communicative development of students, allows you to stimulate the interest of students, allows you to speak many languages at once. Learning English as a world language has increased the competitiveness of the nation. Life knowledge of English is a requirement of time.

To explain the main part of motivation in learning a foreign language, teachers in educational institutions need to know its basic methods and structure well. In considering the problems of motivation and in finding the way of formation, there was an opportunity to explain it, since the formation of motivation manifests itself in the process of each lesson in the fact that it is not transmitted from the teacher to the reader. The formation of promises is a manifestation of internal motivation for unity, classes and, realizing everything, the development of a motivational value environment in every blackness of your face.

When asked where to start, I would say that you need to study well. A well-chosen textbook increases students' interest in the subject. Currently, there are a lot of textbooks in English, currently the 1st grade is taught by "Smile". A special feature of this book is a textbook and a disk for the development of speaking and listening skills, a workbook with writing assignments and a book for teachers indicating the plan of each lesson and various techniques, with visual aids on the topic.

The effectiveness of teaching a foreign language depends not only on the students, but also on the learning strategy. With the help of the structure of these strategies, maximum efficiency can be achieved. The most important factor for achieving this goal are: improving the effectiveness of the teacher's pedagogical activity in obtaining or teaching and interaction in a socio-psychological joint situation in the classroom. The development of listening, reading, writing, and speech skills of students in language lessons should be carried out during the lesson and great attention should be paid to the listener's understanding, the speech of students after writing. The help of parents in primary school is also very important. If they review the words they learned in class today at home every day, then at the next lesson the children use them freely, without forgetting about it. To achieve their goals, novice students need to improve, develop speech skills and use game forms in the classroom. The past, the game is an organized lesson that requires the strength of mood, thinking. Every time the game offers to make a decision, because there is a goal to win. When solving these issues, thinking abilities are formed. Students with low language proficiency, rather than the knowledge gained on the subject, can be the first in the game, as their tasks manifest themselves during team games. Example 1. Take one of my lessons, "About myself" by yagni, to introduce yourself and your family. Meets family members who are studying on this topic. During the acquaintance, he will fully familiarize himself with the formation of "This is" and the reporting of "my". Also, These constructions are subject to removal from the disc for reading listening, repetitive and visual speech of students.

The tradition of "summer and view" - allows you to use the stock of foreign language words of students in the process of communication. This risk is debatable, which is used to consolidate vocabulary and grammar [1, p. 27].

takes measures to develop ties in a relationship. There are thousands of schoolchildren interested in songs: not to mention what melody they perform. The songs tell schoolchildren about being cozy somewhere, walking, that is, they encourage them to take a place in communication. Students express this situation through creative work, drawing and writing down suitable family members using the structure explained in the other. There is a full employment of students. Then, during the survey, a song is additionally performed, students' mood increases, motivation increases, and interest in classes increases. What we see in this reading is that each theme was accompanied by a song and was accompanied by a video accordion of that song. Students, studying songs, received new information, contributed to the formation of creative interests. For example, students, while studying a poem, are introduced to the names of body parts and sensory organs in English. Aesthetic motivation cannot but please. Especially aesthetic motivation-develops thinking, forms mood, thinking, sense of the situation. All this is carried out only if students enjoy listening to a poem in a foreign language. In the process of learning the language, songs-like a thousand festive elements from tradition-have their influence on the emotional environment (Council) of students. While maintaining linguistic creativity in a melodic form, the material rises quickly and relieves fatigue.

Performing songs increases thousands of keys:

- improves pronunciation skills, gives real maturity in intonation and rhythmic articulation, enriches the language in a foreign language, vocabulary,
- improves listening, reading skills, qualifications.
- forms a monological, dialogical pronunciation.
- develops a prepared, free form of speech.

When searching for the content of educational material, it is better to take quickly disclosed, emotional, military material. It is advisable to include specific characters in the lesson materials. In the process of working with students, without using only texts in reading, the teacher has the opportunity to use images [2, p. 55].

communicative tasks related to communication in another language are of great interest to students. If words were used a lot during the performance, the children coped well. Dialogues in the lessons of the current language help to develop new words, as the result shows, communicative methods are one of the most favorite methods of students during the lesson. Despite the abundance of various methods and techniques in learning English, beginning schoolchildren have some difficulties. In teaching English, the beginner was based on the age characteristics of the class (grade 1-2): in particular, he gets tired quickly, the level of attention and memory decreases. Together with it, you can place the main difficulties in the development of expensive layers, and thousands of motivational problems:

The success of language and speech means of students in solving tasks.

Students are attached to organizational behavior in the classroom for some reason.

Students cannot relate to the duration of communication in a foreign language, i.e. they relate to students with the word sample.

The lesson (non-traditional lesson) will be diverse, yagni, applies traditional teaching customs and here only increases the level of children's learning, and along with it contributes to the disclosure of its other layers. In particular, the rules of declaring poems, the development of speech skills, demonstration of the situation, pronouncing poems in a foreign language, conveying one's vision in speech, informing about what is happening, preserving the culture of speech, familiarity with the traditions and culture of English-speaking countries. Only students should have a lively, active interaction with each other during the lesson, without remaining the main types-pronunciation, reading, writing in a foreign language. To increase children's interest in a foreign language, it is necessary to organize their attitude to classes in the educational process well. This technique contributes to the development of cognitive interest in primary school students. The development of activity, cognitive interest will not be effective in this age range. The success of language and speech means of students in solving tasks.

Students are attached to organizational behavior in the classroom for some reason.

Students cannot relate to the duration of communication in a foreign language, i.e. they relate to students with the word sample.

The lesson (non-traditional lesson) will be diverse, yagni, applies traditional teaching customs and here only increases the level of children's learning, and along with it contributes to the disclosure of its other layers. In particular, the rules of declaring poems, the development of speech skills, demonstration of the situation, pronouncing poems in a foreign language, conveying one's vision in speech, informing about what is happening, preserving the culture of speech, familiarity with the traditions and culture of English-speaking countries. Only students should have a lively, active interaction with each other during the lesson, without remaining the main types-pronunciation, reading, writing in a foreign language. To increase children's interest in a foreign language, it is necessary to organize their attitude to classes in the educational process well. This technique contributes to the development of cognitive interest in primary school students. The development of activity, cognitive interest will not be effective in this age range [3, p. 45].

In the necropolis, the main goal of the Trinity of Languages program is to improve the skills and raise the level of the state language - Kazakh to the level of Russian and English. The desire of the younger generation to learn three languages: Kazakh- the state language, Russian as the national language of communication and English as an international language is a requirement of the time, a necessity for future generations. Thus, within the framework of the program of transferring a large amount of knowledge, we must accumulate experience in three languages and raise it to the world level. This will allow students to expand their participation in international projects, strengthen scientific ties with foreign partners, and gain access to information sources in foreign languages. In order to raise worthy citizens of the country with a high outlook and mature thinking, today's generation needs high-

quality education and upbringing, the national spiritual heritage of which is combined with advanced world thinking.

References:

1. The Message of the President to the people of Kazakhstan "New Kazakhstan in a new world". Astana, April 28. - 2007.
2. Bocharova L. P. 1996; - 27 p. "games in English lessons in primary classes for the development of speech skills and abilities"
3. Galskova N. D. 2004; - 55 P. Theory and practice of teaching foreign languages. Elementary school

UDC 18'367.624

FEATURES OF THE TRANSCRIPTION OF PROPER NAMES IN ENGLISH AND KAZAKH LANGUAGES

Sharip E., Turdybay N., Atazhanova S.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Резюме: Особенности историко-этимологического анализа и сравнительно-исторического метода лингвистики, благодаря которому, осуществлен сравнительный анализ особенностей транскрипции имен собственных в английском и казахском языках.

Түйін: Тарихи-этимологиялық талдаудың ерекшеліктері және тіл білімінің салыстырмалы тарихи әдістері, соның арқасында ағылшын және қазақ тілдеріндегі жалқы есімдердің транскрипциясының ерекшеліктеріне салыстырмалы талдау жасалды.

Modernization of anthroponyms in modern Kazakh language in English. Application of anthroponyms or onomastic names in literary text form and use of inimic units for delivery of information in text. Anthroponyms in the modern Kazakh language are one of the most popular in the linguistic field. Research in this direction will determine the anthroponyms in Kazakh, including the Kazakh language, on the structuring of onyms in linguistics; study the origin of anthroponyms, toponyms, and determine their place in the art. In this regard, the study of the anthroponyms in the Kazakh language in historical monuments is important in analyzing the onomastics of art texts in linguistics and comparing them with the general artistic onomastics, in determining their specific features [1, p.565].

Explaining the development trends in modern English language anthroponyms. In the studies conducted in accordance with the principle of linguistic and cultural continuity in the Kazakh linguistics, the culture itself is defined as metatitl, with its emphasis on the Kazakh language knowledge in its communicative, cumulative, and social services analysis. From this point of view, one of the most actual channels characterizing the meta-culture of culture is ethno-cultural, linguistic and sociological system of ancestry (anthroponyms).

The development trends in the English language of anthroponyms in the Kazakh language, including defining the function of the inyms in the text, the role of the author in creating the idea of the essay, the role of the composer in creating the spatial-temporal relationship. Determining the usage of the isim in the language of modern Anthroponyms in the modern Kazakh language, identifying the exact and

additional functions of individual names in artistic text. Anthroponyms translate texts, including transliteration and transcription. There is a lot of linguistic data in the Kazakh language indicating the ethnic origin of the nation. One of them is historical onomastics. In particular, it is important to recognize the national identity of tribes, history of the country, heroic, anthroponic, toponymic names of the historical heritage of various character. Until now, it has been mostly focused on a poetic system or a historical-linguistic, lexicological structure [2, p.144].

Determining the nature of anthroponyms, their historical and historical significance by deepening their ethnocultural nature, defines the main purpose of this research definition of composition of anthroponyms in modern English language anthroponyms development in English.

Anthroponyms in modern English language and the definition of anthroponyms. Analysis of the anthroponyms' personality in modern English language anthroponyms. to show the meaningful groups of anthroponyms in modern English language anthroponyms. to show how anthroponyms in modern Kazakh language are made in anthroponyms in English. to show the contribution of anthroponyms to sense of meaning of the Kazakh lexicon in English [3, p.122].

In the course of the study, historical-etymological analysis and comparative-historical method of the Kazakh anthroponyms in the English language on the basis of the development of anthroponyms in the modern Kazakh language in the English language.

For the purpose of solving the tasks of the work, the study has received daily on-demand and fiction literary units, including lexical-phraseological units, proverbs and sayings of onyms, and the use of onyx units in works of contemporary poets and writers [4, p.56].

The scientific novelty of the research is determined by the fact that in it we make an attempt to analyze the anthroponymic space of mass literature texts and to reveal its importance in interpreting a literary text, to classify anthroponyms in accordance with the traditions of the chosen genre. For the first time in domestic linguistics, a comprehensive analysis of anthroponyms in a language with an isolating grammar system and the presence of ideographic writing is carried out, linguistic and extralinguistic factors are identified that determined the characteristics of the development and formation of the proper name category in this type of language, as well as studies of the linguistic mechanisms of cultural-historical information actualization in artistic text. For the first time, the assumption is put forward and proved that the category of property in this language is a secondary nominative function of common nouns [5, p.120].

The study is based on the fact that the onomastic language system with the isolating structure of grammar and the presence of ideographic writing belongs to the mythological type of onomastic systems. The research contributes to the study of the problem of intertextual relations.

References:

1. Armstrong M. Human resource management practice. Kogan page: London and Philadelphia, 2008-p.565-566.

2. Baidenko V.I., Belov E.B. Designing state educational standards of professional education of a new generation.2006-p.144
3. Kashina, E.G. Communicative=theatrical method of teaching English: multiple intelligence formation. Samara: Samara University, p.122-123.
- 4.Nikishina, V.O. Interactive methods of teaching English, Students scientific forum, 2013-p.56-62.
- 5.Obokov A.V. Problems of organization of interactive English teaching, Scientific journal of TGPU. Section "Pedagogy", 2018-p.120-124

UDC 371.32

PECULIARITIES OF TEACHING SPEAKING AT ENGLISH LANGUAGE LESSONS

Sultan O.M., Yulshi Kh.B.

Scientific supervisor: Arysanova B.K.

University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада шет тілі сабағында сөйлеуді оқытудың негізгі ерекшеліктері сипатталған. Ағылшын тілі сабағында оқушылардың сөйлеу дағдыларын дамытуға арналған жаттығулардың кейбір түрлері қарастырылады.

Резюме: В статье описаны основные особенности обучения говорению на занятиях иностранного языка. Рассматриваются некоторые виды упражнений для развития речевых навыков учащихся на занятиях английского языка.

In our article we consider the main features and give characteristics of such language skill as speaking. As we know coherent speech takes the first place in communication. That is why every foreign language teacher must pay attention not only on the development of student's writing, reading and listening skills but speaking as well. It is always difficult to start speaking a foreign language because of the so-called "language barrier", fear of being misunderstood, fear of making a mistake. At every stage of learning from elementary to advanced, the teacher helps the student overcome this barrier.

This technique involves the distribution of certain objects or phenomena in order of importance of their preference. During the game, discussion usually arises, since there are differences in points of view when ranking information, and students explain or justify their choice by working in pairs or groups. Whatever aspect of knowledge you train in the lesson: a new rule for grammar, listening, reading or writing - for each of the exercises it is possible to choose an accompanying speaking task that can open or complete the development of each aspect. Any teacher always tries to make the lesson as effective as possible, and what can be more useful for the student as successful communication? This should not be forgotten at any stage of the lesson, and this is the success of teaching a foreign language [1, p.154].

The purpose of teaching foreign languages was and is communicative language skills. Therefore, teachers of a foreign language should "build" lessons in such a way that as much time as possible is spent on the implementation of this main task.

In an effort to accomplish this basic task, teachers must keep all conversations about the language being studied, as well as all kinds of lengthy explanations and excursions, to an absolute minimum. The time in the lesson should be used strictly

for its intended purpose, i.e. for real practical work aimed at mastering the foreign language as a base for thoughts, in other words, at mastering it.

Here are some exercises that can help you start communicating in a foreign language in a playful way [2, p.33].

1. "Guess What I Am" This exercise is useful for memorizing new words and training the skills of describing objects in a foreign language, as well as formulating questions. How to conduct: write the words on the cards in advance. One student from the group takes out a card with a word and describes the subject, the rest of the students try to guess by asking additional surveys.

2. A more difficult version of this game "Guess What I Am" is "Taboo". The word written on the card is also explained and guessed, but the explainer cannot use the words indicated on the card. For example, we explain the word "Computer" Taboo-words "monitor, processor, keyboard, program, programmer", these words cannot be used when explaining the word "Computer".

3. In the early stages, it is effective to limit the speaking activity to time, for example, talking about your weekends for one minute. Gradually increasing the duration of the students' statements.

4. It is helpful to start or end educational exercises (reading, grammar) with oral introductions or answers to questions that help improve your speaking skills. Before reading the text, you can talk about the topic, its relevance. Grammar task - by reasoning about the field of application of the studied constructions.

5. All interactive lessons or assignments are perfectly removed when you and your students put the knowledge you have learned into practice, for example, go to a cafe and communicate in English, while studying the menu, also in English. The topic "clothes" can be worked out by visiting a store or an open event of the "Fashion English Academy of Corporate Learning".

"Mastering" does not necessarily imply so-called "fluency" in the language, this can hardly be achieved at school," says O.S. Akhmanova [3, p.272], honored scientist, author of numerous works on various problems of linguistics. "You can master the language in different degrees and in different forms. If a person reads literature in his specialty in a foreign language, not being able to use it at all in speech, then it is quite legitimate to talk about language proficiency in this limited variety and given written form. Or, on the contrary, a person can master the simplest forms of oral speech limited by the specific conditions of communication". The forms and volume of language proficiency can be very different, but regardless of this, the goal of an English language lesson can be only one: to master and learn to use the language, to apply it for certain practical purposes.

The problems of the system and typology of exercises, the debate about which exercises are considered speech and contribute to learning to speak - these questions have always been relevant. It is often necessary to observe how schoolchildren, having learned to quite smartly operate with one or another material in the process of performing the exercises, turn out to be completely helpless when they have to use the same material to express their thoughts in real communication [4, p.25]. Consequently, an additional arsenal of tools is needed to bring students to "fluency in

speech". So, in the methodology, a two-component system of exercises was formed and developed: the first group consists of exercises at the level of mastering language units, the second - exercises at the level of communication - from elementary dialogue to discussion. The second group should be attributed as a whole to the system of communicative exercises that require both the appropriate texts (characterized by information content, stylistic normativity, subject complexity, etc.), and the creation of appropriate educational and natural situations in which the communicative adequacy of possession of the foreign language is checked. It is necessary for students to develop true automatism of language material possession, i.e. achieving such a level of mastery of the material at which the operation of it would proceed automatically in difficult conditions of speech activity. Automatism can be developed with the help of "drill" exercises, but such exercises do not solve the problem of learning to speak in foreign language. The formation of true automatism is possible only as a result of repeated use of the material being activated in speech, i.e. in coherent statements when expressing your own thoughts. This means that speech exercises are needed. This also means that in teaching foreign language there should be a redistribution of the ratio between language or training exercises and speech or communication exercises in favor of the latter [5, p.73]. After all, why do we need such a system of exercises that cannot provide practical language acquisition?

However, in practice, in conditions of a limited clock grid, it is not always possible to pay more attention to speech (communication) exercises. Then there remains such a way out - the maximum possible combination of the process of purposeful activation of the language material and the process of speech practice, giving the exercises to activate the material of a speech orientation, so that students, performing these exercises, carry out the act of coherent speech.

When teaching speaking in foreign language, several categories of exercises of different levels of activation are and should be applied. In the manual by V.L. Skalkin [6, p.59] "Systematic and typology of exercises for teaching speaking" exercises are divided into two types. The first type - linguistic, training, preparatory, pre-speech, primary, elementary, non-communicative, drills". The purpose of such exercises (type 1) is the purposeful activation of linguistic material, the result of which should be the skill of operating with certain phonetic, lexical and grammatical elements or whole sentences. The essence of these exercises is the repeated and variable repetition of a foreign language form corresponding to a given content. The second type is speech, communicative, situational, synthetic, actualized, creative exercises in speech.

The purpose of such exercises (type 2) is unregulated, specifically undirected activation of language material in the conditions of speech practice when solving communicative and meaningful tasks. The result of this kind of activation should be speech competence, operational readiness to be included in real communication. The essence of these exercises is in the formation and implementation of their own content in a foreign language. It is very important to say about the psychological differences between 1st and 2nd types of exercise. The direction of all educational

actions performed can be characterized as follows: from exercises in which the student's attention is directed to the language form of the statement (type 1 - training), to exercises in which his attention is focused on the content of the statement (type 2 - communicative).

An analysis of the theory and practice of using exercises for teaching speaking leads to the conclusion that the system cannot be built on the basis of one type of exercises, the system must be built on a monofunctional exercise. What are the requirements for the exercises of the training and communicative stages?

Training exercises should: be of a training nature, which means the repetition of the same language elements on the material of each exercise; be educational in nature and prevent speech errors; be calculated to work out any one linguistic phenomenon; to provide as the final product of the operation, the production of a minimum unit of speech - a sentence. The training micro system consists of the following groups of exercises:

- 1) imitative: repetition of speech material following a sound source;
- 2) substitutional: reproduction of speech patterns modified on the basis of specified replacement elements;
- 3) combinational: building on the basis of these elementary sentences of larger syntactic formations with the help of minor changes;
- 4) transformational: modification by students of the sentences given to them by replacing the basic grammatical or lexical structure according to the sample;
- 5) constructive: independent construction of statements by students based on the language material given to them;
- 6) translated: translation at the final stage of activating the language material is used mainly as control exercises [7, p.40].

In conclusion we can say that communication exercises should provide students with information that can become their real need or learning task and stimulate the production of coherent speech based on their life experience and knowledge. Also spurs the expression of your attitude to a particular event, create situations for verbal communication in the classroom. And simulating one of the spheres of real oral communication. It can be based on the material worked out and sufficiently mastered by the students. It provides for the formation of one of the types of speech, differentiating in length of replica, fragmentary utterance and monologue. Provides communicative content such as description, reasoning and story. And develops the purpose of the communicative utterance, for instance command and advice. And it is obviously that all these facts promote the development of students' speaking skills at English lessons.

References:

1. Yazykova N.V. Workshop on the methodology of teaching foreign languages.- M.: Prosveshchenie, 2012. – 240 p.
2. Puchkova Yu.Ya. Games in English lessons. Methodological guide for the teacher. - M.: Astrel, 2005. - 80 p.
3. Akhmanova O.S. Dictionary of linguistic terms. - M.: KD Librokom, 2018. - 576 p.
4. Candlin Ch. N. The communicative teaching of English. Harlow: Longman Group Limited, 2015. – P. 25-28.

5. Gez N.I., Lyakhovitsky M.V., Mirolyubov A.A. Methodology of teaching foreign languages at school. M.: Prosveshchenie, 2011. - P. 71-74.
6. Skalkin V.L. Teaching dialogical speech (based on the material of the English language). A guide for teachers. - K.: Radianska school, 1989. - 158 p.
7. Thornbury S. How to teach speaking. Harlow: Pearson Education Limited, 2015. - 105p.

UDC 378.022.026

WAYS TO LEARN ENGLISH

Tajieva D., Arapbek A., Zhakay M.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада ағылшын тілін оқытудың негізгі мақсаты – оқушылардың коммуникативті дағдыларын қалыптастырып, қарым-қатынасты дамыту жолдары қарастырылады

Резюме: В этой статье рассматривается основная цель обучения английскому языку - способы развития коммуникативных навыков студентов

Speaking on trilingualism, I propose to start the phased implementation of the President's cultural project "Trinity of Languages."

Kazakhstan should be recognized by the world as a country with a trilingual culture. These are Kazakh - the state language, Russian - the language of interethnic communication and English - the language of successful entry into the global economy."

Globalization simply means strengthening our relations with advanced countries. English is the door to the new world of the Kazakh land. English is the language of world business. It is our duty to ensure that any secondary school allows children to learn a foreign language at the highest level. "Therefore, young people like us should focus on language learning [1, p.335].

In order to learn a common language, you need to have a big goal. A person who is interested in learning, searching and motivating will surely learn the language. Take steps to learn, guided by language rules. Not only learning from a teacher, but also learning from ourselves and strengthening our knowledge will bring great success. Of course, you have to be a good teacher and guide. If we do not follow the direction, we may lose the desire to learn because we do not know how to act, because the direction is vague.

There are many opportunities for language learners today.

Grammar textbooks, programs, the Internet and more. We sit with our friends, learn English, and practice speaking fluently. We decided to talk to each other, summarize the benefits of language learning and suggest effective ways to learn English. Here are some effective ways to learn English: 1. Try to memorize 5 or 10 words daily. For example: New words

1 Expensive дорогой

2 Cheap дешёвый

3 Long длинный

4 Short короткий

5 Fat толстый

2. Always be with us to write down and memorize these words we carry together. 3. And after memorization, it is better to speak English only by looking at the translation.

4. You need to increase your vocabulary. You will probably get tired of staring at the dictionary for a long time. So move on to visualization.

1. Busy -занятый

2. Successful -успешны

5. Use memorized words in phrases or sentences.

6. Always memorize and practice speaking the language you are aiming to learn.

7. Watch more video scenes.

8. The more you listen to a song in English, the more you benefit. By listening, you can improve the pronunciation.

9. Listening to audio tapes using sites that help you learn English makes you interested in learning the language. It also teaches you to remember better. And pronunciation can be greatly improved.

10. There are many sites where you can learn English through games. By the way, there are many opportunities to learn English. We were interested in the topic. Watch the video, watch English movies, TV series and videos on YouTube [2, p.151].

If so, you are not to blame ahead of time. And you will learn English. House M.D. or we can't say that Misfits will teach you 100 percent English. However, if you learn to listen to English words, you will learn the correct pronunciation and vocabulary. For this, it is better to start with movies with subtitles that are easy to watch. That way, you can get used to watching complex movies without the need for subtitles. This is not just a cliché. So pay attention to English at the same time every day. Your desire to learn English, which began with the news of the BBC, is likely to improve in a few months [3, p.188].

In addition to news and movies, there are English language classes on the Internet. These lessons are gaining momentum. How many volunteers per day, they add materials for people to learn and add on top of each other. Try the best of them.

Read a book

However, if your parents do not allow you to sit in front of the blue screen, then a book will help you. Even when there is a book, we are talking about a simple, everyday book. Such books were of little use to English language learners. We can't list it. Most importantly, if you get up early in the morning in the cool of the morning, read a book and focus on understanding it, you can learn more than those who are already taking special courses.

This is because a book you read in the morning will be more liquid than a book you read at other times. Brain cells that rest all night tend to gather any information. Moreover, your outlook is focused on one world. Another caveat is to never read a book to torture yourself. It can be a big mistake, not in your favor. If you have free time, you can take a book out of your pocket and look at what you read. Everything you read will come back to you and will be better preserved.

Take a break

You are tired and want to go to bed. You don't want to rest for even a moment. But you don't sleep. Because there is no rest when you are shouting. And what if English words (in Kazakh) stand in that direction? You must study there. That's how our psychology is built. You can even memorize it while watching. To do this, hang it on the headboard of the bed where you often walk or rest, in the middle of the wall, wherever you can see. As you look at them every day, your eyes light up. Of course, the eye has a lot to do here. Because what we see is better remembered than what we hear. Modernity requires openness and versatility, so there is a need to know foreign languages for those who are trying to find their way in life, to master a prestigious profession, to give themselves and their families a good mood, a bright future.

1. Learn the language every day! You can only succeed if you study 10-12 hours a week.

2. Conduct lessons in different forms (if you are tired of learning grammar - read; if you are tired of reading - listen to the audio course of the language you are learning, radio or tape recorder, etc.; watch movies in the language you are learning).

3. Memorize the words in the sentence, not the list (in certain cases). You could say, "I want to tell you," "I want to get your attention," "I think," "It makes sense," "Give me a minute to think," and so on. Learn colloquialisms, and then add specific adjectives to your vocabulary so that you have time to memorize your next words during the conversation.

4. Take every opportunity to communicate with people who can speak that language (but only if you have a good command of the main language).

5. As much as possible, memorize texts in your native language that are interesting to you.

6. Read a lot in the languages you are learning, then read topics that interest you. Only then will you not be obliged to read, but the question "what will happen next" will motivate you to read. Proverbs, sayings, slang, etc. their meanings should be memorized as widely as possible, (if there is a verb) it is better to learn to recite them in the first place [4, p.47].

Nowadays, the Internet provides many opportunities to learn foreign languages. Many useful sites are free, but some of them offer additional (extended) services for a fee.

"Kazakh is the state language, Russian is the language of interethnic communication, and English is the key to entering the new policy," the President said. In this regard, the modern school also requires radical changes. The student must present himself as a well-developed, creative person, able to search independently. Therefore, the student must speak several languages.

Interdisciplinary communication is important in the process of teaching English. The connection between the Kazakh and Russian languages is especially important. The main purpose of these languages is to improve students' speaking skills. The main purpose of teaching English is to form communication skills in students, and to develop communication. In this regard, the formation of skills in students in accordance with the requirements of the program.

The main purpose of language learning is to directly affect the student's inner aspirations, consciousness and aspirations. That's why teaching English to children, starting from school, requires a lot of work and effort for each foreign language.

References:

1. Skakun V. A. Organization and methods of professional education: a Training manual. Moscow: Forum, 2007. – 335 p.
2. Shcherba L. V. Teaching foreign languages at school. General questions of theory: a textbook for students of philological faculties. – Moscow: Academy, 2003. – 151 p.
3. Shchukin A. N. Modern intensive methods and technologies of teaching foreign languages. – Moscow: Filomatis, 2008. –188 p.
4. Utrobina A. A. Methods of teaching and learning a foreign language. – Moscow: Prior-Izdat, 2006. – P. 47-51.

UDC 821.111.

FEATURES OF THE PERIODIZATION OF THE ENGLISH LITERATURE AND ITS CHARACTERISTICS

Tazhibayeva G.S., Rashidova Z.Sh.
Scientific supervisor: Aryslanova B.K.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Мақалада ағылшын әдебиетінің орта ғасырлардан бастап бүгінгі күнге дейінгі кезеңділігі қарастырылады. Сонымен қатар ең әйгілі ағылшын жазушыларының туындылары көрсетілген.

Резюме: В статье рассматривается последовательная периодизация этапов развития английской литературы, начиная с раннего периода и до наших дней. Представлены наиболее известные писатели и поэты каждой эпохи.

In the article we consider the main periods of development of the British literature. Coherent and constructive periodization helps to figure out some different peculiarities of the literature over the ages. Literature of English language is a centuries old history, resplendent writers, memorable composition that represents the features of the national character. We went up with the works of generous literature, study and progress with their way. It is unendurable to transmit of the English writers and their endowment to world literature. It is hard to see a world without the plays and sonnets of William Shakespeare, the novels of Charles Dickens, Oscar Wilde and many others. Literature of England is separated into stages, in each of which their poets exist and wrote, in the poems of which specific passages and deeds from the backwards of the nation were reflected. Although there are several ways in which different historians have chosen to record these periods. We will consider the most important of them below.

Early English or Anglo-Saxon period starts between 450 and 1066: the Anglo-Saxon tribes consist of two Germanic breeds, the English and the Saxons. This literary stage together with Celtic England is based on their conquest about 450 years. The time ends in 1066, when Norman led by William the Conqueror invaded France and England. More than the first moiety of this age, at least until the seventh century

was oral literature. Nevertheless, some novels such as Caedmon and Cynewulf are also significant poets of the stage [1, p.28].

Middle English period continued from 1066 until 1500. This age represents a tremendous conversion in English language cultivation and way of living and conducts to effects that we can acknowledge as a “present” English form over the 1500s. As in Anglo-Saxon English Medieval English writing was saintly but from approximately 1350 onwards temporal literature started to flourish. This time appeals to Geoffrey Chaucer, Thomas Malory and Robert Henryson. Notable works are “Piers Plowman”, “Sir Gawain” and “Green Knight”.

Renaissance period occurs to 1500 and sequelled till 1660. No long ago, literary experts have started to name this period the “Early Modern” age. However, the historical definition of the “Renaissance” is preserved. This term is usually divided for 4 sub periods: the Elizabethan period (1558-1603), the Jacobean period (1603-1625), the Carolina period (1625-1649) and the Commonwealth age (1649-1660). The Elizabethan age was the advanced age of English poems. It includes novels by John Donne, William Shakespeare, Michael Dryton, John Webster, Elizabeth Cary, Ben Johnson and Lady Mary Wroth [2, p.130].

The transferrable of the Bible by King James also seemed in the cadence of Jacob. The Carolina period includes the reign of Charles I. There are outstanding writers like John Milton, Robert Burton and George Herbert. Then comes the Commonwealth age, named the end of the British Civil war and the terms of the repair of the Stuart Monarchy. It was the period when Oliver Cromwell controlled the people, the Puritan and the Parliament. Meanwhile, the society theater was locked for about 20 years. A social gathering stopped and begins saintly aggression. The works of John Milton and Thomas Hobbes emerged and before the dramas agonized. Such prose writers as Thomas Fuller, Abraham Cowley became very popular then.

Next comes Neoclassical period (1660 - 1785). This period is also divided into such periods as the Restoration (1660-1700), the August period (1700-1745) and the Sensation period (1745-1785). The recovery term follows some reaction to the pure period, mostly in the theater. Reconditioning comedies were developed during this period. Under dramatic influence such writers as William Congreve and John Dryden created their works. Comedy became also very popular. The most famous poets and writers of the period take in. They are: Aphra Behn, John Bunyan and John Locke.

The August period was the era of Alexander Pope and Jonathan Swift emulated the first Australians of the century and even drew a parallel concerning with the first set. The poet Mary Montague noted that being very effective at the moment makes stereotypical female roles difficult [3, p.91].

Daniel Defoe became famous at the same time. It was during this period that neoclassicism. A critical literary and ideological ideas on the subject of debate emerged by many intellectuals. There are many distinguished people of this time: Samuel Richardson, Henry Fielding, Laurence Sterne and Tobias Smollett. Poets Thomas Percy and William Cowper as well.

Let us speak about Romantic period which includes the following years: 1785 - 1832. The starting date for this period is often discussed. Some consider it to be 1785.

Others believe that it started in 1789 with the beginning of the revolution in France. And others believe that 1798 was because the lyrical collections of Wordsworth and Coleridge were published exactly that year.

Literature of England has its private romantic era but when it comes to romanticism in general one speaks of this significant and alternate age of British literature. Probably the most famous and popular literary age. During this period the most brilliant writers created such as Samuel Coleridge and William Wordsworth, William Blake and Lord Byron, John Keats, Charles Lamb and Mary Wollstonecraft. Also we can add to this list Percy Shelley, Thomas De Quince, Jane Austen and Mary Shelley [4, p.29].

Victorian period (1832-1901). This period is named after of Queen Victoria who ascended the royal seat in 1837 and continued until her death in 1901. There were many reforms of social, saintly, cognitive and economic during this period [5, p.201]. The terms are frequently mentioned to as the "Early" (1832-1848), "Middle" (1848-1870) and "Late" (1870-1901) periods in English literature. We can say that is the time of struggle with the Romantic period for the most famous, powerful and productive period in all English and world literature. Poets of this period are Elizabeth Barrett Browning and Christina Rossetti, Alfred Lord Tennyson and Matthew Arnold. The following writers as Thomas Carlyle, John Ruskin and Walter Pater wrote their works in the form of essays. Finally, the prose fiction really found its place and was very popular in the books of Charles Dickens, Charlotte and Emily Bronte, Elizabeth Gaskell, George Eliot, Thomas Hardy and Samuel Butler.

Edwardian period begins in 1901 and continued presumably thirteen years. This period is called after the King Edward VII and started in the year of the death of Queen Victoria and the beginning of the World War I. While short-lived and the short reign of Edward VII. There are some great classic novelists of the period such as Joseph Conrad and Ford. Famous writers such as Rudyard Kipling, Herbert Wells and Henry James (who lived in the USA but had many publications in England). We can also name Alfred Noyes and William Butler Yeats, James Barrie, Bernard Shaw and John Galsworthy as well.

Years of 1914 -1960 include Modern period in English literature. The modern period is traditionally applied to poems and novels which were published after the World War I. Ordinary reviews contain a bold experiment with theme, style, and form as well as story, verse and drama [6, p.70]. William Butler Yeats's words "things fall; the centre can't hold" are mostly used to describe the "feeling" of core tenant or modernist concerns. Some of the most popular novelists of this period are James Joyce, Virginia Woolf and Aldous Huxley. We can mention Joseph Conrad, Dorothy Richardson, Graham Greene and Doris Lessing. Poets Seamus Heaney, Wilfred Owens, Dylan Thomas and Robert Graves. Playwrights as Tom Stoppard, George Bernard Shaw, Samuel Beckett, Frank Guinness, Harold Pinter and Churchill created their works during that time.

New criticisms were also initiated by Virginia Woolf, Eliot, William Empson and others. They usually led to an intensification of literary criticism. Although we

realize that postmodernism developed after. And it is hard to imagine whether modernism is over or not but today this type of genre continues.

Postmodern period is from 1960 and today. Many researchers believe that this is a direct response to modernism. Others say the period dates back to 1990 but that period may be closed. During this period theories and critiques of post-Soviet literature developed [7, p.5]. Some famous writers of that period are Samuel Becket, Joseph Heller, Anthony Burgess, Penelope M. Lively, and Iain Banks. Many Postmodern authors have also written in the modern age. The most famous authors and works of the 20th century have been very effective in the field of popular and bestseller literature. You are probably familiar with the following names as Agatha Christie and her famous detective stories, Jan Fleming the author of "James Bond novels". J. Tolkien who wrote "The Lord of the Rings". "Narnia Chronicles" by S. Lewis and of course, J.K. Rowling with the overwhelming book "Harry Potter" [8, p.45].

Thus the English literature is one of the main and most important parts of world culture. The origins of English literature go back to ancient times. And it is precisely from it that one can observe all periods of the historical development of the country and the British people, understand the peculiarities of their national character. At the same time the study of English literature and its periods should be inextricably linked with the study of the era, historical events and the culture.

References:

1. Gilenson B.A. History of Foreign Literature. Textbook for universities. - M.: Yurayt Publishing House, 2020. - 260 p.
2. Mikhalskaya N.P. History of English Literature. 2nd ed. - M.: Academy, 2007. - 480 p.
3. Sedova M.K. Classic style of British literature. Text. - Philology and linguistics. No. 1 (5), M.: 2017. - P.91-94.
4. Waugh Patricia. English Literature and its Background. – Oxford, 1995. – P. 28-32.
5. Wheeler M. English Fiction of the Victorian Period. – L., & N.Y., 1984. – 265 p.
6. Leonova N.I. English literature 1890-1960: Textbook in English. - M.: Flinta, Nauka, 2001.-144 p.
7. Dzhumailo O. English postmodern novel. 1980-2000. – M.: Literature questions, 2005. - P. 5-7.
8. Kabanova I.V. English criticism of the 1990s on the literary process of Great Britain. - M.: Journalism, 2008. - P. 43-49.

UDC 371.32

CURRENT PROBLEMS OF TEACHING ENGLISH

Tilanbayeva D., Kurbanov S., Useynova A.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Бұл мақалада мектептер мен жоғары оқу орындарында ағылшын тілін оқытуда кездесетін бірқатар қиындықтар қарастырылған.

Резюме: В данной статье рассматривается ряд проблем и трудностей преподавания английского языка в школах и в ВУЗах, с которыми сталкиваются преподаватели и студенты.

The relevance of this topic is due to the fact that today more and more teachers note certain problems in learning English and mastering the material. Trainees often refer to the inability to speak languages in such situations. But there are cases where a person knows one or even two languages, yet is unable to master a third. In this case the reason may be the methodology of teaching or incompatibility of a student and a teacher on a psychological level. Such a situation can be a serious barrier to language learning. English, although it is an easy language to learn, in reality is not always so easy to learn. The difficulties in each case can be caused by different reasons, but in this article I would like to list the most common ones.

Recently, the status of a foreign language in modern society has changed significantly. Along with many other subjects taught at school, the subject of English is one of the most relevant and in demand.

The relevance of learning English is dictated by the needs of the modern world. These days, English has become an international language of communication.

Today the knowledge of foreign languages is no longer a luxury, but a necessity, because the value of a graduate in the labor market in conditions of active development of international contacts is largely determined by the level of language training of a young specialist [1; p.195].

That is why a completely new method of foreign language learning is being formed, the purpose of which is to form communicative competence - to teach how to communicate, talk, understand and respect another culture. Foreign language, in this case English, began to be perceived by students simply, not as a school subject, but as an integral part of modern life, as a means of communication.

But, unfortunately, the content of the educational process of teaching foreign languages in secondary education institutions does not yet fully meet the current needs of graduates. In this regard, there are a number of problems faced by teachers and students in the study of foreign languages [2; p.94].

These problems can be divided into 3 categories: psychological, administrative-technological and educational-practical.

1. Psychological problems are problems of internal unpreparedness of the student to learn foreign languages. They include:

- Lack of confidence in their own abilities. Many people believe that they do not have the ability to learn a foreign language.

- Overcoming the language barrier. It is associated with a fear of showing their ignorance in the language, to make a mistake, to say the wrong thing. Overcome the language barrier - means, first of all, to eliminate the lack of speaking, which does not disappear immediately, but as you begin to feel more confident when talking to other people. There is no shame in making mistakes when speaking a language other than your own. After all, often native speakers themselves in everyday speech do not strive for perfect pronunciation and the choice of correct grammatical forms. And students have difficulty mastering certain rules, feeling their lack of confidence and inability to do this type of activity, they cease to be interested in learning a foreign language.

2. The next group of problems is administrative and technological.

These are external problems, they include:

- Insufficient number of hours allocated to the study of a foreign language. With a load of 3 hours a week it is hardly possible to implement a differentiated, moreover, an individual approach, to create a favorable educational and educational environment for them. Students forget the learning material, the effectiveness and efficiency of the work decreases.

- insufficient level of technical equipment of classrooms with textbooks, teaching aids, CDs with curricula, as well as updating and replacement of outdated computer equipment with new one.

3. Training and methodological difficulties.

- Different level of school language proficiency of students. Often there are students in classes with different levels of English proficiency. If you pay more attention to such a student in class, the learning process will stall. And the teacher has a program, according to which he has to build the learning process. On the one hand, it seems that they need to "finish" to the level, and we pull them in lessons and additional classes. On the other hand, we don't see the student's desire and desire to reach that level. As a result, he or she "crawls" from class to class with great difficulty [3; p. 251].

- Lack of students' consciousness in teaching speech activities. Learning to communicate implies conscious learning of not only lexical, but also grammatical units, as full-fledged communication is impossible in the absence of a grammatical foundation. It is not enough to learn words and grammatical rule. It is also necessary to know their compatibility and use, which is much more difficult. When teaching a dialogue, for example, we use adequate speech formulas, clichés, stable word combinations, which should be memorized as a whole, rather than individual words.

- Inability to think in language. To express their thoughts, students first think in Russian, then translate the words into a foreign language, compare with the rules of grammar, then say the sentence. This process is too long and tedious with many lexical, grammatical and stylistic errors. How do you learn to think in language? You have to be able to think in images, draw pictures in your mind or be able to "photograph" in your mind. For schoolchildren it is difficult. Therefore, in foreign language lessons they find it difficult to express their own thoughts. To make it clear, give a very simple example. The verb "to live" in Russian seems to have no difficulty: "I live well" and "I live on the second floor" in both cases we use the same verb. But in foreign languages they are two completely different verbs. Therefore, in such examples, we need to know both verbs and the scope of their use [4; p. 27].

- The problem of general coverage of the text content when teaching reading, understanding its main points for further specific processing. They start translating it verbatim - slowly and tediously. As a result, few of them manage to do further work with the text. For most students, word-for-word translation is the tip of the iceberg.

- Gaps in knowledge of the alphabet and spelling rules when learning to write. And also when we learn to write a business letter, there are gaps in the use of appropriate requisites and formulas of written communication and competent resume design. In all types of learning activities, most students have limited knowledge, an

unwillingness to overcome passivity and minimalism in their work. Of course, in addition to these problems there are a number of others, indicating that the system of teaching foreign languages requires a serious revision, contributing to the destruction of the old stereotypes of passive learning, forcing students to think, seek answers to difficult questions of life together with the teacher [5; 236].

The relevance and attractiveness of the study materials offered, as well as the professional and business competence of the teacher play an important role in this issue, in addition to the motivation of the learners.

The interest of students at the initial stage is usually very high, and the teacher has the task of maintaining it by widely using the latest teaching aids and relevant supplementary material, as well as the use of modern techniques that stimulate interaction between the participants in the learning process [6; p.15].

References:

1. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Теория и практика обучения иностранным языкам. Начальная школа: Методическое пособие. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 240 с.
2. Леонтьев А.И. Раннее обучение иностранным языкам. // Русский язык за рубежом, 1986. – № 5.
3. Маслыко Е. А., Бабинская П. К. Настольная книга преподавателя иностранного языка. Справочное пособие, 9-е издание, стереотипное. – Минск: Вышэйшая школа, 2004. – 530 с.
4. Никитенко З. Н. Материалы курса «Специфика обучения английскому языку в начальной школе»: лекции 1-4. – М.: Педагогический университет «Первое сентября», 2009. – 56 с.
5. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. – М.: Рус. Яз., 1989. – 276 с.
6. L Cooper F. Fun English for Kids. How to teach English to very young children FEISA, Casilla 1124, Asunción, Paraguay: 2007. – 38 с.

UDC 371.32

THE USE OF AUTHENTIC VIDEO MATERIALS IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Urazalieva O.A., Zhumanazar N., Kamal M.
Scientific supervisor: Moldaslamova A.K.
University «Miras», Shymkent, Kazakhstan

Түйін: Ағылшын тілінен енген сөздер, бір жағынан, жаңа сөздердің пайда болуы сөздік қорымызды байытса, екінші жағынан, кірме сөздердің көп болуы тіліміздің қайталанбас әдеби сұлулығы мен тазалығына әкеліп соқтырады. .

Резюме: Слова, вошедшие в английский язык, с одной стороны, обогащают наш словарный запас, а с другой-большое количество заимствованных слов приводит к неповторимой литературной красоте и чистоте нашего языка.

The reason we chose the topic "The influence of English on the speech of modern adolescents" was that the penetration of slang disrupted the culture of our language, and the illiterate use of language structures and language units in speech was a big problem of speech. Our daily speech is not only an indicator of the literacy and cultural aesthetic value of the language culture of young people, but also an indicator of the specifics of society as a whole. It is also an important factor in the

formation of the spiritual culture, moral and intellectual development of the younger generation today.

Objective: To analyze the key words of the English language and show how the English language affects the daily speech of the younger generation. **Scientific novelty:** While many linguists have been studying the inclusion of English keywords in our vocabulary since the beginning of the 20th century, the first consideration of this issue in our district is the novelty of scientific work. In today's world, English is becoming increasingly important, becoming a "sign language", its global status is growing and its use as a world language is expanding. Informatics, the emergence of the global computer Internet, the development of the world economic market, international tourism, cultural ties - all this has led to the emergence of new passwords. It is easier for young people to express their thoughts and feelings in English. For the first time since the formation of the nation, the gap between father and son is probably due to language, not morality. In the age of modern technical progress, the rapid development of our social life, many new words are replenishing our vocabulary. The effect of the interaction of two or more languages on the vocabulary and lexical structures is called linguistic communication. In the historical development of mankind, the languages of nations are in constant contact with each other. The increase in the flow of information, the emergence of the global Internet, the expansion of ties between countries, the development of world trade, information technology and participation in international economies and various festival economies, luxury - all this has led to the introduction of new words. Our language has multiplied due to close relations with foreign-speaking peoples. All this facilitates the introduction of passwords in foreign languages, some of which are controlled by a system of international terms [1].

Materials of modern information technologies are written in English, all reports at international scientific conferences are published in English. International negotiations are conducted in English on both sides without the assistance of an interpreter.

What is the place of English words in modern languages, in particular, in our speech, in the slang of young people; Is "anglotization" a normal spontaneous linguistic process or due to socio-ideological reasons? Such conflicting questions prompted us to study the attitudes of high school students named after F. Engels to learning English. We also systematized keywords according to the context in which they were used, and we also used methods such as observation, systematization, and classification to determine the frequency of use in the media and speech [2].

Social survey. A survey was conducted among schoolchildren on "Reasons for the use of passwords in everyday life." Research shows that there are several reasons why foreign words enter the lexicon of today's teenagers:

1. The need to name various phenomena, new things and concepts. For example: laptop, scanner, internet, adapter, mixer.
2. Due to the lack of alternative names for some things in our language: chips, video clips, etc.

3. Instead of word structures to describe something, you can say only one word in English without much explanation. For example: peeling, makeup, weekends, shopping, etc.

Foreign words written in advertisements, announcements, labels play a special role in the lexicon of teenagers, in their propaganda.

Many inscriptions contain words that are deeply ingrained in our language. The phrase "It was such a great show" is often heard; "Funny clip"; "Bestseller purchase"; "Isn't this a real hit"; "I need to buy pizza." [3].

Many words from other languages have become an important part of youth slang, especially in the language of teenagers. Research shows that an effective source of lexical vocabulary for young people is the media \ Internet \, technology \ computer technology \, pop culture \ cinema, music \.

Of course, these data can be assessed from a socio-cultural point of view, which increases the motivation of students to learn a foreign language. Youth jargon is an important social factor. It is very important for teenagers to socialize, for them the use of slang words, especially words from the English language, is like a "code" or "key" to enter a group of young people. Therefore, in foreign terminology, slang is called in- grouplanguage \ in the group dictionary. Computer scientists have "their own language", ie "group languages", which allow you to quickly distinguish the gamer from the hacker, the user from the flash mob. With the help of slang, snowboarders can immediately tell whether a newcomer is a guffie or a regular. These words from a foreign language do not hinder the growth and prosperity of our language, because they have a specific social function, many of which disappear from our language due to the obsolescence of certain social groups. An example is hippie slang [4].

The use of words from the English language has become fashionable among young people, characterized by the formation of stereotypes. Such a stereotype of our time, the fact that the standard of living of American society is quite high and the rapid development of technological progress in these countries, is of interest to the whole world. Using English passwords in their own languages brings young people closer to this American culture and way of life. However, there are social differences in English terminology. Adults are less receptive to foreign vocabulary than young people. Nowadays, it is easier to learn passwords due to the growing level of education of the population. As mentioned above, the number of foreign language speakers is growing in our country, especially among young people. The fact that young people use English in a certain environment shows that they are highly informed and have an advantage over others. Some foreign words are distorted and mispronounced in the language of young people, and these words quickly spread among the population. These words are often mispronounced. These words are caused by the mispronunciation of some sounds, the addition or substitution of some sounds [5].

Resume:

Our country has long established political, trade, scientific and cultural ties with other countries, and our language is enriched with other languages. Such words

gave new names to our people, new things, traditions and concepts. The appearance of hyperlants causes many problems. The solution to these problems - ecolinguistics - is a relevant branch of science of the 21st century, which studies the relationship between languages. People in non-English speaking countries need to be accustomed to intercultural communication while maintaining the purity of their language and national culture. Experience has shown that time is too much and unnecessary words are replaced

References:

1. Modern English Lexicology.— Moscow external university of humanities, 1996.
2. Войнова Е.А. Лексикология современного английского языка.— М., 1991.
3. Гинзбург, Хидекель. Лексикология английского языка.— М., 1981.
4. Харитончик З.А. Лексика английского языка.— Минск: Высшая школа, 1992.
5. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. М.: Просвещение, 1995.

ОГЛАВЛЕНИЕ

ФИЛОЛОГИЯ

1	Абдалимова З., Исмаилов А., Нурпейс А. ТІЛ МӘРТЕБЕСІ –ЕЛ МӘРТЕБЕСІ	3
2	Абдимуминов Ф., Абдуллаева А., Хитар Ф. ANECDOTES AND JOKES AS MEANS OF INCREASING LEARNERS’ INTEREST IN STUDYING ENGLISH	5
3	Абдинасир А., Ботабек С., Мельдеш Б. ШЕТ ТІЛІН ҮЙРЕНУДЕГІ ТИПТІК ҚАТЕЛІКТЕР	8
4	Абдукодирова Ж., Бердиярова Э., Құрбанбай Ұ. ОРТА БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ТАҢДАУ ПӘНІ РЕТІНДЕ АРАБ ТІЛІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ	11
5	Абдулла А.Б. Ғ.МҮСІРЕПОВ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҚ ПЕДАГОГИКАНЫҢ ТАҒЫЛЫМДЫҚ ҚЫРЛАРЫ	16
6	Абдумаликов А., Шайдуллаева Ш., Мамашарипова Д. ETHNODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	19
7	Абдумаликова М., Құдайберген А., Баекеева Б. РАЗВИТИЕ ПИСЬМЕННОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ АРАБСКОГО ЯЗЫКА	21
8	Абдухалық Ж., Ахметова Я., Юнусалиев Ш. THE INFLUENCE OF PSYCHOLOGICAL AND AGE CHARACTERISTICS OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN ON THE ACQUISITION OF A FOREIGN LANGUAGE	24
9	Абдыкаймова Г. У., Икрамжанова К.К., Абдигулова Д. ОРТА МЕКТЕПТЕ ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА МОТИВАЦИЯНЫҢ РӨЛІ	29
10	Абылай С., Алим М., Джансузакова Н. ПОНЯТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ	32
11	Адахамова Д.А., Махмуджанова М.У. ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА	34
12	Азизханова Ф., Әбді Ә., Қабылбек Ұ. FALSE TRANSLATOR FRIENDS AND THEIR ROLE IN TRANSLATION	37
13	Алимжанова Л.А., Пілэл Ғ.Ы., Набиева М.М. FORMATION OF MASCULINE AND FEMININE GENDER NOUNS	42
14	Амангельдыева С.К. ПРОИСХОЖДЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ИГРЫ	44
15	Анарметова Д., Саидова У., Абрарова Г. ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	49
16	Анарханова Х., Талипова Р., Юсупова Д. ЕКІНШІ ШЕТ ТІЛІНДЕ ТОПТЫҚ ЖҰМЫСТЫ ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	52
17	Андас У. ФИТОТОПОНИМЫ КАЗАХСТАНА	55
18	Арынтай С., Токташ Н., Ердан А. ГРАММАТИКА КОНСТРУКЦИЙ: ИСТОКИ И ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ	59

19	Асауова А., Балтабай Ұ., Сираджинова С. THE CONCEPT OF FEAR IN ENGLISH SPEECH	62
20	Асет Ж., Османов И., Қалдыбай Б. CHANGING THE ENGLISH LANGUAGE UNDER THE INFLUENCE OF THE INTERNET	66
21	Асланбек Ж. Н., Нышанбай Ж. Е., Уралова Ұ. Р. PROJECT WORK AS ONE OF THE METHODS OF FORMING UNIVERSAL EDUCATION ACTIONS	68
22	Ахмадниязова Д. STRATEGIES FOR TEACHING CRITICAL THINKING SKILLS	72
23	Ахмадов А., Мисриддинов К., Сайтов Д. THE MAIN FEATURES OF TEACHING ENGLISH AT AN EARLY STAGE	76
24	Ахмет И., Турдалиев Х., Тургунбаева С. ФИЛОСОФИЯ ВОЗРОЖДЕНИЯ	80
25	Ахметова Д., Әсілхан М., Усетай Р. LEXICAL AND GRAMMATICAL FEATURES OF THE TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS	83
26	Әлі З., Әлі Н., Бахитова С. ОБУЧЕНИЕ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ НА ОСНОВЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ПОДХОДА	86
27	Әмірбек Е.А. ҮСТЕМЕ ҚҰРЫЛЫМ МЕН АТАУЛЫ СӨЙЛЕМДЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	91
28	Әнуар Н., Хашимбай М., Аманқұл А. THE STATE LANGUAGE IS KAZAKH	94
29	Бабас Д., Абдирашидова Ф., Досбол Ұ. THE USE OF SONGS FOR THE FORMATION OF LEXICAL SKILLS IN ENGLISH LESSONS AT THE MIDDLE STAGE OF SCHOOL EDUCATION	96
30	Байтакова Р., Нажимитдин Л., Ахматкулова З. ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	100
31	Балтабай М., Амангелді Н., Касымова С. FORMATION OF LINGUOCULTURAL KNOWLEDGE IN ENGLISH LESSONS	102
32	Баттал Л., Әзімбай А., Кусбек Г. BODY LANGUAGE	106
33	Бахытжан Г. А. ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ЖӘНЕ БАСҚА ТҮРКІ ТІЛДЕРІНДЕГІ ФРАЗАЛЫҚ ТІРКЕСТЕР АРҚЫЛЫ ЖАСАЛҒАН МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР	109
34	Бекмұратова Д.О., Абилқазы Е.О., Эрниязова Б.Т. TYPES OF PHONETIC PREDICTION EXERCISES	112
35	Бердимуратова Ә., Темирхан Б., Ақбаева Ұ. МЕТОДИКА И КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД К ОБУЧЕНИЮ АРАБСКОМУ ЯЗЫКУ	117
36	Бухоров Ж., Жураева Н., Отаеров Г. THE IMPORTANCE OF COMMUNICATING WITH FOREIGNERS IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	120
37	Василенко Е.А. РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ 6-7 КЛАССОВ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	122

38	Гафурова Р., Усманова Д., Сатимова Ф. ШЕТ ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕУ ҮШІН НЕДЕН БАСТАУ КЕРЕК	125
39	Гурбанова Д. SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF ANCIENT GERMANIC TRIBES	127
40	Денюшева К., Бахтиярова К., Мамедова Х. THE IMPORTANCE OF TEACHING LEXICAL SKILLS	130
41	Джуманкулова Е.Д., Оралбаева А.П., Смаилов Б.К. AVAILABLE WAYS TO LEARN ENGLISH USING THE INTERNET	135
42	Джуманова З., Бондарева Е., Ескермес Б. METHODS FOR ENRICHING VOCABULARY IN ENGLISH LESSONS IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS	137
43	Ділдәбек Г., Таджиддинова Н., Базарбекова Ж. TRAINING TECHNOLOGIES IN THE STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE IN DISTANCE LEARNING	140
44	Досмайл Б., Өстен Г., Әмзехан А. ENGLISH TEACHING TECHNIQUES	142
45	Елеусізова А., Иргебаева А., Мыңбас Ж. ТІЛ ҒҰМЫРЫ – ҰЛТ ҒҰМЫРЫ	145
46	Ералы Р.Б., Камилдин Г.М. ҚАЗАҚ ТІЛІН БАЛАМА ӘДІСТЕРМЕН ОҚЫТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	148
47	Ермекбаева С., Шамшидин М., Кадырахонова М. INTENSIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES	152
48	Ескермес Ш. БАБА ТҮКТІ ШАШТЫ ӘЗІЗ –АҢЫЗ БЕН АҚИҚАТ АЯСЫНДА	156
49	Жамалоглы Р.Ш., Дехконова Ш.М. LEARNING ENGLISH THROUGH SONGS	161
50	Жанболат С., Убайдуллаева М., Равшанбеков А. ENGLISH AS THE INTERNATIONAL LANGUAGE	164
51	Жетписбаева Ж.Б., Бакират М.М., Розакулов Н.И. ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ РОДИТЕЛЕЙ И СЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ В ИСЛАМЕ	167
52	Жәдігер Г.Қ. Қ.АМАНЖОЛОВТЫҢ АУДАРМА САЛАСЫНДАҒЫ АТҚАРҒАН ЖҰМЫСТАРЫ	170
53	Жумақанова Н. С. СӨЙЛЕУ ПСИХОЛОГИЯСЫ МЕН ПСИХОЛИНГВИСТИКАДАҒЫ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ ЖАҢА БАҒЫТТАРЫ	173
54	Жумаханқызы Ә., Ауелова Н., Баянқұл Ә. USING TACTILE BOOKS IN ENGLISH LESSONS WITH PRESCHOOLERS AND YOUNGER STUDENTS	177
55	Жүніс А., Мусатаева А., Орынбасар Қ. HISTORICAL AND LINGUISTIC CHARACTERISTICS OF THE LANGUAGE IN MODERN AUSTRALIA	181
56	Жұмабай І., Уринбасарова М., Нұрман Л. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЛЕКСИЧЕСКОЙ СТОРОНЫ ИНОЯЗЫЧНОЙ РЕЧИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНИКА	186
57	Закирова О., Убайдуллаева Г., Макарова С. МЕН ТАНДАҒАН МАМАНДЫҚ	189
58	Зубайдуллаева Д., Шодиева Д., Абдурахмонова О. THE INFLUENCE OF THE INTERNET ON THE LEARNING PROCESS	191

59	Илес А.Н., Джумабекова М.А. СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ	193
60	Иса Ғ., Абишова М., Солдатова А. VOCATIONAL TRAINING FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION: NEW APPROACHES, FORMS AND METHODS	198
61	Ишансейт Ф., Шалжан Н., Сейілбек Э. PRINCIPLES OF USING COMPUTER TOOLS IN THE LEARNING PROCESS	201
62	Кадилова Г., Зулфикарова А., Қарсақбай Ж. FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO PRIMARY SCHOOLCHILDREN	204
63	Кемеш Э., Абдувайтова М., Б. Кәрім Б. ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АРАБСКОМУ ЯЗЫКУ	208
64	Ковальская И.А. СРЕДСТВА ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ЖАНРА НОН-ФИКШН (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ РАННЕГО ТВОРЧЕСТВА Р.СЕНЧИНА)	212
65	Кожанова Э., Розметова И., Исламова Д. FORMING POSITIVE MOTIVATION OF STUDENTS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES	216
66	Колбаева К., Узакова М. ADVANTAGES OF GAMES TECHNOLOGIES IN FLT	220
67	Куралбаева А., Джабек Ж., Қадыр С. ШЕТ ТІЛ САБАҚТАРЫНДАҒЫ КОММУНИКАТИВТІК-ТІЛДІК ДАМУ	224
68	Курбанов С.У., Гуламов С. ОСОБЕННОСТИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПЕРЕВОДА	226
69	Курбанова С., Якубова З., Анаркулова Ш. LANGUAGE. THE IDIOMS IN ENGLISH LANGUAGE	230
70	Қалдар А., Назарбай А., Сейлхан Е. АНИМАЦИЯ КАТЕГОРИЯЛАРЫНЫҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ АСПЕКТІЛЕРІ – ТІЛДІҢ ЖАНСЫЗДЫҒЫ	233
71	Қалдыбай А., Жорабек М., Жақсыбек Н. THE INTERACTION OF THE DIRECT AND FIGURATIVE MEANING OF THE WORD (TROPES)	236
72	Қанатбекова Г., Әбдәлиева А., Беркинбай А. ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ	239
73	Қауыш А., Дави С., Абдулхамит Г. ҰЛТ БОЛАШАҒЫ – АНА ТІЛІНДЕ	243
74	Қозыбай М., Өменбай Б., Нышанбай А. ТІЛ-ЕЛ БАЙЛЫҒЫ	246
75	Қолдас А., Фозилова М., Холматова Г. THE PLACE AND ROLE OF GAME TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE	248
76	Құлдырақ Г.Қ. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ ИНТЕРЕСА К УРОКАМ РУССКОГО ЯЗЫКА	252
77	Құралбай Ж.Д. АҚЫНДАР АЙТЫСЫНЫҢ ТАНЫМДЫҚ МАҢЫЗЫ	256

78	Құрманәлі Ж., Абдираимова З., Сейткара А. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ НА СРЕДНЕМ ЭТАПЕ ОВЛАДЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ.....	259
79	Малтан Ә., Ережепов Б., Нурмолда Ш. ӨЗГЕ ТІЛДІҢ БӘРІН БІЛ ӨЗ ТІЛҢДІ ҚҰРМЕТТЕ.....	262
80	Мамишева Л.Л., Зайтов И. Р., Наркулова М.А. THEORETICAL ASPECTS OF THE CONCEPT OF SLANG.....	264
81	Маратқызы Е., Абдығани С., Омарханов Д. ONOMYMY AS A NATURAL RESULT OF THE SPONTANEOUS DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE	269
82	Махмудова Н., Махсадулова М., Мадикаримова Л. БАЗОВЫЕ ЦЕННОСТИ И ПРОБЛЕМА ЯЗЫКОВОГО СОЗНАНИЯ....	273
83	Махулбек А., Шайдилда А., Жахангерқызы М. THE EDUCATIONAL AND SPEECH SITUATION IN TEACHING PRESCHOOLERS ENGLISH.....	276
84	Машкурова С. Х., Гултораева Д.Б., Шадиева С.Б. THE NECESSITY TO USE COMPUTER PROGRAMS WHEN TEACHING ENGLISH.....	280
85	Мейірбек А. Т., Ермекбай Ұ. Ә., Еркебай С. М. EFFECTIVE USE OF INTERACTIVE FORMS AND METHODS IN ENGLISH LESSONS.....	284
86	Мирзарифов М., Шадиева Г., Абдубайт А. МЕЖКУЛЬТУРНЫЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ И ОБУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	287
87	Мирсадыкова К., Гуломбоева Р., Мусаева Г. ADVANTAGES AND FEATURES OF USING VIDEO MATERIALS IN TEACHING SPEAKING.....	291
88	Муминбаева А., Құралбек Е., Скрипник К. BRITISH AND AMERICAN ENGLISH VARIETIES: VOWELS AND CONSONANTS.....	295
89	Мусалиева А., Мамыр А., Юлиш Х. ЭФФЕКТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ.....	300
90	Мухидин А., Бугибаева Ж., Асанбай Н. LANGUAGE PORTFOLIO AS A TOOL FOR THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT THE INITIAL STAGE OF TRAINING.....	303
91	Мүсіркеп А., Жасузак Б., Баймурза А. DEFINITION AND CRITERIA FOR THE SELECTION OF PHRASEOLOGICAL UNITS.....	306
92	Мұса Қ., Сәкенқызы Ұ., Қадырова А. THE CONCEPT OF TEST AND TESTING.....	310
93	Мырзахмет Ұ.С. СЕЙФ САРАЙДІҢ «ГҮЛІСТАН БИТ ТҮРКИ» ЕСКЕРТКІШІНІҢ ЗЕРТТЕЛУІ МЕН ТІЛ.....	313
94	Мыркадырова Н.У., Примкулова Х.Р. ВАЖНОСТЬ ИТОГОВОЙ ОЦЕНКИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	316

95	Назырханова Д., Курбанова Д. YOUTH SLANG IN MODERN SPEECH CULTURE	318
96	Накыпбек Д., Нысанбай А., Дүйсенбек А. THE POLITICAL TERMS IN ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES	321
97	Насердин Е., Ордабек Ж., Исакова М. INDIVIDUAL APPROACH TO TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN PRIMARY SCHOOL	325
98	Нодирбекова А., Ахтимирова Е. SITUATIONAL CONDITIONING SPEECH COMMUNICATION	327
99	Нұрлыбекқызы А, Анарбай Д.Р. ОСОБЕННОСТИ ДЕЛОВОГО СТИЛЯ РЕЧИ	332
100	Нурмухамедова В. ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ И РАЗВИТИЯ РАЗГОВОРНЫХ НАВЫКОВ	336
101	Нурумбетова А., Худойкулов А., Рустамова Ш. INNOVATIVE GRAMMAR GAMES IN ENGLISH LESSONS AT SCHOOL	339
102	Нышан Б.Ж., Каликулова Г.Н., Анарметов А. С. РОЛЬ СОВРЕМЕННОГО УЧИТЕЛЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	343
103	Орақбай М.Ф. ПРОБЛЕМА ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕРЕСА К ИЗУЧЕНИЮ РУССКОГО ЯЗЫКА ЧЕРЕЗ ИГРОВЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ	345
104	Оралбаева А., Алихан А., Тортжанова З. МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ 3-4 КЛАССОВ В ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОГО ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	349
105	Оралбек М., Шерметова Н., Жүнісбаева А. ШЕТ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДАҒЫ МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯЛАР	352
106	Орынбек А., Алшынбекова А., Халиллаева С. REFLECTION OF CULTURAL AND HISTORICAL FEATURES OF THE TOPONYMS IN THE US	356
107	Отабекова Д., Луценко Е., Балжан Н. LINGUISTIC PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF ENGLISH LANGUAGE VOCABULARY AND FORMATION PECULIARITIES OF LEXICAL SKILLS	358
108	Өзенбай А.Н., Алимсақ Б.О., Абабакирханова Д. БОЛАШАҚ МАМАНДАРҒА КӘСІБИ ЛЕКСИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	363
109	Өмірбай М., Тасқұлова Ә., Тухтасинова П. CONCEPT AND ESSENCE OF HOMONYMY	367
110	Пашарова Д. Н., Бақытжанқызы А., Калтурсунова И. А. POLITE REQUESTS AND ANSWERS: TEACHING ETIQUETTE CLICHES OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	370
111	Пердебай Д., Райымбекова А., Ахметова Д. GAME TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE TO PRIMARY SCHOOL CHILDREN	373
112	Райхан Б., Эрқабекова Б., Адамбек Г. THE USE OF RHYMES IN ENGLISH CLASSES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS FOR THE FORMATION OF LEXICAL SKILLS OF CHILDREN 5-6 YEARS OLD	377

113	Розметова К.И., Муратова У.А. ПРЕИМУЩЕСТВА ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ОНЛАЙН ФОРМАТЕ	380
114	Рузиева Н. TEACHING GRAMMAR USING MODERN INFORMATION TECHNOLOGY	384
115	Рыскидинова З.М., Пердебаева С.М., Саду А.Ж. ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ	389
116	Сайфуллаева Н., Анаркулова Н., Артуқбаева У. РАЗЛИЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ИССЛЕДОВАНИЮ МЕЖЪЯЗЫКОВЫХ СРАВНЕНИЙ	392
117	Сарсен А., Дүйсенбай Ж., Елемес А. QUESTION OF LINGUISTICS AND METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES	394
118	Сарыбай А., Мәлік А., Бурибаев С. АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕГІ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРДІҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ АСПЕКТІЛЕРІН АЙҚЫНДАЙТЫН ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕР ТОПТАМАСЫНА ТАЛДАУ	399
119	Сейітбек Н.И. ҚАЗАҚ ТІЛІН ТАНЫМДЫҚ ТҮРҒЫДАН ОҚЫТУ	403
120	Сейітқазы А., Абдувахидов А.У., Қуатбек Ұ. ҚЫСҚАРТУ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ЖЕҢІЛДЕТУДІҢ ЖАЛПЫ ТЕНДЕНЦИЯСЫ РЕТІНДЕ	408
121	Сейітхан Р.К. ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ТӘРБИЕ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУДЫҢ МАЗМҰНДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	411
122	Сембек Ж., Абдувалиева Д., Гапбар С. ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ ПЕДАГОГТЫҢ РӨЛІ	414
123	Сиражиддин А., Нарчаев Б., Жунусова А. AGE FACTOR IN MASTERING A FOREIGN LANGUAGE	418
124	Собирова Н., Тұрсынбек Ә., Бакиева З. LEXICAL AND SYNTACTIC CONSTRUCTIONS WITH THE PREPOSITION OVER	423
125	Сұлтан Ұ. Қ., Жумалиева М. М., Кадирбаева Ч. Т. DISCUSSION AS A METHOD OF FORMING COMMUNICATION SKILLS IN ENGLISH LESSONS IN HIGH SCHOOL	426
126	Тасбаева С., Асадулла А., Ахатаева А. АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ АУЫЗША СӨЙЛЕУ ДАҒДЫСЫН ДАМЫТУДА МУЗЫКА ҰҒЫМЫ	430
127	Тиланбаева Д. СПЕЦИФИКА ПЕРЕВОДА АНГЛИЙСКИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕКСТОВ	433
128	Тошмуродова М., Азимбоева М., Қалымбетова А. PRACTICAL STUDY OF THE USE OF HOMONYMS AND POLYSEMOUS WORDS IN THE ENGLISH LANGUAGE	437
129	Тулабек Қ., Болтабаев М., Төлен А. THE EFFECTIVNESS OF USING ELLIPTIC SENTENCES IN ENGLISH	440
130	Турабек Ж., Бердуакас А., Түймебай Г. БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ ШЕТ ТІЛІН (АРАБ ТІЛІН) ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ	444

131	Тургунов А., Рахматов Г. PECULIARITIES OF ASSESSMENT IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES	447
132	Туржанова Л., Иристаева К., Хақимжанов Х. THE INFLUENCE OF COMPUTER TECHNOLOGY ON THE PROCESS OF INFORMATION PERCEPTION	452
133	Тұрсын Г., Серік А., Турғара Д. ТІЛ ДОСТЫҚТЫҢ АЛТЫН КӨПІ	455
134	Тұрсынбай А., Тұрсынбай А., Микаилова Г. ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДА БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ	457
135	Уалихан Ә. С., Жиенбаева Г. С., Шарахимов Ш.К. INTRODUCTION OF BLENDED LEARNING IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH	462
136	Усманова Ф.А. АБАЙ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ АРАБ-ПАРСЫ КІРМЕ СӨЗДЕРІНІҢ ФОНЕТИКАЛЫҚ ӨЗГЕРІСКЕ ТҮСУІ	464
137	Үсен Г., Амирбекова С., Абайкулова С. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧИ НА АРАБСКОМ ЯЗЫКЕ	468
138	Хамзакулова Г., Сман А., Әсілхан А. STYLISTIC FEATURES OF THE LANDSCAPE IN THE WORKS OF E. BRONTE AND G. ELIOT	471
139	Хасанова Х., Худайкулова С., Эргешова С. АНА ТІЛІ ЕҢ БАСТЫ БАЙЛЫҒЫМЫЗ	476
140	Хашим Д., Әлімхан А., Уябаев И. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ КАК СРЕДСТВА РЕАЛИЗАЦИИ ПРИНЦИПА УЧЕТА ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ	479
141	Хушвақтова Н., Урунов А., Анваржонов А. THE USE OF THE MEDIA IN TEACHING LISTENING AT THE UNIVERSITY	482
142	Шәміл С., Жұмабек А., Асылбекова Н. INDIVIDUAL AUTHOR'S USE OF ADJECTIVES IN MARK TWAIN'S NOVEL "THE PRINCE AND THE BEGGAR"	485
143	Эргешова Х., Бегалы Ә., Бердали Ә. THE COMPARISON OF PHONETIC PECULIARITIES IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH AND BRITISH ENGLISH	488
144	Юнусова Н., Абдинабиева Р. ШЕТ ТІЛІН БІЛУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ	492
145	Abdirash A.A. FEATURES OF THE USE OF NEW INFORMATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING	494
146	Abdualilova H., Yunusova G. Hadzhimuradova Z. MODERN METHODS OF TEACHING ENGLISH LANGUAGE IN HIGHER SCHOOL	499
147	Ahmadbekova N., Ergeshova N., Nuraliyeva N. METHODOLOGY AND COMMUNICATION DIRECTIONS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING	501

148	Alikperova A., Imankulova L., Akhmedova D. THE TECHNOLOGY OF APPLYING THE COMPETENCE-BASED APPROACH IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH.....	506
149	Amilkhanova D.B ENGLISH AS A WORLD LANGUAGE.....	510
150	Anarkulova M., Niyaz M., Kuchkarova G. ENGLISH TEACHING METHODS.....	513
151	Ashirbek A., Oktiabrova A., Zulkhash A. SOME EFFECTIVE WAYS TO TEACH ORAL SPEECH IN ENGLISH.....	517
152	Elubay N., Karimova E., Iriskulova D. BASIC APPROACHES TO IMPROVING THE WRITING SKILLS OF STUDENTS IN ENGLISH.....	521
153	Fayziyeva T., Nurlybekkyzy A., Eraly K. ENGLISH AS THE INTERNATIONAL LANGUAGE.....	525
154	Iriskulova L.U., Yusubalieva R.G., Khashimbayev A.H. FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF LISTENING SKILLS BASED ON INFORMATION TECHNOLOGY IN TEACHING ENGLISH.....	528
155	Kaldarbek A., Rustam F., Karbaeva G. USING PROJECT WORK AT ENGLISH LESSONS AS A MEANS OF DEVELOPING PUPILS' PERSONALITIES.....	531
156	Khalikova G.A., Nurlibaeva S.N. TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION.....	533
157	Khamidova A., Mavlanova S. CLIL: AN APPROACH TO TEACHING THE SCIENCE THROUGH ENGLISH.....	535
158	Khaydarshikov I.S, Artukhodjaev O.M. MODERN BOOKS FOR SELF STUDY ENGLISH.....	539
159	Korganova S.D PRAGMATICS AND STYLISTICS IN THE TRANSLATION OF FINANCIAL DOCUMENTS	543
160	Makhamatova T. MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE.....	545
161	Makhmudjanova M.U., Adakhamova D.A. LEARNING ENGLISH VIA GAMES ACTIVITIES.....	548
162	Mamadali L., Osmankul P., Nurakhova M. METHODOLOGY AND COMMUNICATION DIRECTIONS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING.....	550
163	Mamyr A., Makhkambayev U. THE USE OF AUTHENTIC VIDEO MATERIALS IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE.....	555
164	Nugmanova N., Taumanova Z. CORPUS LINGUISTICS IN THE DIACHRONIC ASPECT OF STUDY.....	559
165	Nuriddinova L.D., Ulugbekov M., Toichiev A.A. TECHNOLOGY OF IMPLEMENTING COMPETENCE APPROACH IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH ACCORDING TO THE UPDATED CONTENT OF EDUCATION.....	563
166	Omirova N., Kirkyrbai G., Rysaliev A. GAME FORMS OF TEACHING IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS.....	566

167	Orynbasar A., Dabylay M., Niyazova N. NATIVE LANGUAGE - THIS IS YOUR CONSCIENCE.....	569
168	Raufov S., Karimzhanova M., Nematullaev S. FEATURES OF TEACHING ENGLISH IN THE CONTEXT OF UPDATED EDUCATIONAL CONTENT.....	571
169	Sharip E., Turdybay N., Atazhanova S. FEATURES OF THE TRANSCRIPTION OF PROPER NAMES IN ENGLISH AND KAZAKH LANGUAGES.....	575
170	Sultan O.M., Yulshi Kh.B. PECULIARITIES OF TEACHING SPEAKING AT ENGLISH LANGUAGE LESSONS.....	577
171	Tajieva D., Arapbek A., Zhakay M. WAYS TO LEARN ENGLISH.....	581
172	Tazhibayeva G.S., Rashidova Z.Sh. FEATURES OF THE PERIODIZATION OF THE ENGLISH LITERATURE AND ITS CHARACTERISTICS.....	584
173	Tilanbayeva D., Kurbanov S., Useynova A. CURRENT PROBLEMS OF TEACHING ENGLISH.....	587
174	Urazalieva O.A., Zhumanazar N., Kamal M. THE USE OF AUTHENTIC VIDEO MATERIALS IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE.....	590

СТУДЕНТТІК ҒЫЛЫМ - 2021

*атты халықаралық студенттік ғылыми-практикалық конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ*

МАТЕРИАЛЫ

международной студенческой научно-практической конференции

СТУДЕНЧЕСКАЯ НАУКА 2021

IV ТОМ

Оргкомитет не несет ответственности за материалы, не содержащие научной новизны или оформленные с нарушением грамматики.

Подготовка оригинал-макета: З.А. Есеркепова

Подписано в печать 23.12.2021г. Формат бумаги А4.

Бумага типографская. Тираж 100 экз.

Типография «Әлем». Заказ № 2312

г. Шымкент, ул. Иляева, 7

+ 7 702 331 44 37, +7 776 331 44 37

Email: alembaspasy@mail.ru